

РЕШЕНИЕ

от 03.07.2024г.

КАРАР

г. Бугульма

2 № _____

ЕГЕРМЕ СИГЕЗЕНЧЕ СЕССИЯ

Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районы шәһәре муниципаль берәмлегенең жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдэләрен раслау турында

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 32 статьясы нигезендә территорияне тотрыклы үстерү, шәһәр төзелеше эшчәнлеген гамәлгә ашыру тәртибен жайга салу, Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлеге территориясендә жирдән тәртипле һәм нәтижәле файдалануны һәм төзелешне тәмин итү максатларында, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында " 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясы, Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлеге Уставының 7 һәм 34 статьялары һәм гавами тыңлаулар нәтижэләре буенча

Бөгелмә шәһәр Советы

Карар кылды:

1. Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлегенең жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдэләрен яңа редакциядә (1 нче кушымта) расларга.
2. «Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының Бөгелмә шәһәрендә жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдэләрен раслау турында»2020 елның 29 декабрэндәге 2V номерлы Бөгелмә шәһәр сессиясе карарын үз көчен югалткан дип танырга.
3. Әлеге карар үз көченә керә һәм Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлеге уставында билгеләнгән тәртиптә басылып чыгарга тиеш.
4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны Бөгелмә шәһәре мэры урынбасары И.Б. Беловага йөкләргә.

Бөгелмә шәһәре мэры

Л. Р. Закиров

Бөгелмә шәһәр Советының XXVIII
сессиясенәң 2024 елның 03 июлендәге 2 нче карарына
кушымта

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БӨГЕЛМӘ МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫНЫҢ БӨГЕЛМӘ ШӘҺӘРЕ
МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕНДӘ
ЖИРДӘН ФАЙДАЛАНУ ҺӘМ ТӨЗЕЛЭШ
КАГЫЙДӘЛӘРЕ**

Том 1

ЖИРДЭН ФАЙДАЛАНУ ҺӘМ
ТӨЗЕЛЭШ
КАГЫЙДЭЛЭРЕНӘ
ҮЗГӘРЕШЛӘР КЕРТҮ
ТӘРТИБЕ

ЖИРДӘН ФАЙДАЛАНУ ҺӘМ ТӨЗЕЛЭШ КАГЫЙДӘЛӘРЕ ДОКУМЕНТЛАРЫ СОСТАВЫ

Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлегенең жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре документлары составына керә:

Кереш

1. Составтагы текст өлеше:

1 том. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү һәм куллану тәртибе;

- 2 том. Шәһәр төзелешен зоналаштыру карталары. Шәһәр төзелеше регламентлары.

2. Составтагы график өлеш:

- Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориаль зоналар,

- Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар.

3. Кушымта:

- Территориаль зоналарның чикләре турында белешмәләр.

КЕРЕШ.....	5
I өлөш. жирдөн файдалануу һәм төзөлөш алып бару Кагыйдэлэрэн куллану тәртибе, жирдөн файдалануу һәм төзөлөш кагыйдэлэрэнә үзгөрөшләр кертү тәртибе	
ЗАСТРОЙКИ.....	6
I бүлөк. Гомуми нигезлэмэләр.....	6
1 Статъя. Жирдөн файдалануу кагыйдэлэрэндә кулланыла торган төп төшөнчөлөр һәм застройки.....	6
2 Статъя. Жирдөн файдалануу кагыйдэлэрэн Кертү Нигезләр, билгеләнеше һәм составы һәм застройки.....	8
3 Статъя. Жирдөн файдалануу турындагы мәгълүматның ачык һәм аңлаешлы булуы застройки.....	9
4 Статъя. Жирдөн файдалануу һәм төзөлөш алып бару кагыйдэлэрэнә үз көчөнә керү.....	10
5 Статъя. Жирдөн файдалануу кагыйдэлэрэн бозган өчөн жаваплылык һәм застройки.....	10
II БҮЛӨК. Жирле үзидарә органнары тарафыннан Жирдөн файдаланууны һәм төзөлөшнө жайга салу турында нигезлэмэләр.....	10
6 Статъя. Жирле үзидарә органнары вөкалэтләр.....	10
7 маддә. Жирдөн файдалануу кагыйдэләрә проектын һәм застройки.....	11
8 маддә. Элек барлыкка килгән хокукларга кагылышлы Гомуми нигезлэмэләр.....	12
9 маддә. Территориаль зоналар.....	12
10 маддә. Шәһәр төзөлөшө регламентлары һәм аларны куллану.....	13
III БҮЛӨК. Физик һәм юридик затлар тарафыннан жир кишәрлекләрәннән һәм капиталъ төзөлөш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләрэн үзгөртү турында нигезлэмэләр.....	15
11 маддә. Жир кишәрлекләрәннән һәм капиталъ төзөлөш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләрэн үзгөртү тәртибе.....	15
12 маддә. Жир кишәрлегеннән яисә капиталъ төзөлөш объекттыннан файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төрөнә рөхсәт бирү тәртибе 1 16	
13 маддә. Капиталъ төзөлөш объектларын төзүнөң, реконструкциялүнөң рөхсәт ителгән чик параметрларыннан тайпылуга рөхсәт бирү тәртибе строительства.....	17
13.1 маддә. Капиталъ төзөлөш объектның архитектура-шәһәр төзөлөшө йөзөнә таләпләр һәм капиталъ төзөлөш объектның архитектура-шәһәр төзөлөшө йөзөнә Килештерү кагыйдэләрә.....	18
IV БҮЛӨК. Жирле үзидарә органнары тарафыннан территорияне планлаштыру документларын эзәрләнү турындагы нигезлэмэләрне.....	24
14 маддә. Территорияне планлаштыру документларына гомуми таләпләр.....	24
15 маддә. Территорияне планлаштыру буенча документация төрләрә.....	25
V бүлөк. жирдөн файдалануу һәм төзөлөш мәсьәлэләрә буенча ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар уздыру турында Нигезлэмэләр.....	27
16 маддә. Жирдөн файдалануу мәсьәлэләрә буенча ижтимагый фикер алышуларны яисә гавами тыңлауларны оештыру һәм уздыру буенча гомуми нигезлэмэләр һәм застройки.....	27
17 маддә. Жирдөн файдалануу һәм төзөлөш кагыйдэләрә проектын, жирдөн файдалануу һәм төзөлөш кагыйдэлэрэнә үзгөрөшләр кертү проектлары буенча ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар уздыру үзөнчөлөкләрә.....	27
18 маддә. Жир кишәрлегеннән яисә капиталъ төзөлөш объекттыннан файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төрөнә рөхсәт бирү турындагы карар проектын буенча жәмәгәт фикер алышулары яисә гавами тыңлаулар.....	28
19 маддә. Капиталъ төзөлөш объектларын төзүнөң, реконструкциялүнөң рөхсәт ителгән иң чик параметрларыннан тайпылуга рөхсәт бирү мәсьәләсә буенча ижтимагый фикер	

алышулар	яисә	гавами	тыңлаулар
строительства.....			29
VI БҮЛЕК. Жирдән	БҮЛЕК.	файдалану	кагыйдәләренә һәм
застройки.....			29
20 маддә. Жирдән	маддә.	файдалану	кагыйдәләренә һәм
застройки.....			29
VII БҮЛЕК. Жирдән		файдалануның	башка мәсьәләләрен жайга салу турында
нигезләмәләр һәм застройки.....			33
21 маддә. Территориаль		зоналар чикләре	турында белешмәләренә Бердәм дәүләт күчемсез
мөлкәт реестрына кертү.....			33

КЕРЕШ

Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлегендә жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре (алга таба – кагыйдәләр) - Россия Федерациясенә 29.12.2004 елгы 190-ФЗ номерлы Шәһәр төзелеше кодексы, Россия Федерациясенә 25.10.2001 елгы 136-ФЗ номерлы Жир кодексы, Урман кодексы нигезендә

эшлэнгән шәһәр төзелешен зоналаштыру документы Россия Федерациясенең 04.12.2006 ел, №200-ФЗ; Россия Федерациясенең 03.06.2006 ел, Су кодексы № 74-ФЗ, «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турында» 25.12.2010 ел, № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы Законы белән.

Кагыйдәләргә эзерләгәндә шулай ук Бөгелмә муниципаль районы һәм Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлегенә норматив хокукый актлары, муниципаль берәмлекнең социаль-иқтисади һәм шәһәр төзелешенә үсешенә төп юнәлешләрен билгеләүче башка документлар нигезләмәләргә дә исәпкә алына.

Әлеге кагыйдәләр территорияль зоналарны, шәһәр төзелешенә регламентларын, әлеге Кагыйдәләргә куллану һәм аларга үзгәрешләр кертү тәртибен гамәлдәге законнар, жирле үзидарә органнарының муниципаль хокукый актлары нигезендә билгели, муниципаль берәмлек территориясен тотрыклы үстерү, әйләнә-тирә мохитне саклау өчен шартлар тудыру максатында Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлегенә территориясеннән нәтижәле файдалану шартларын тудыра, физик һәм юридик затларның, шул исәптән жир кишәрлекләргә һәм капитал төзелеш объектлары хокукларына ия булучыларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен тәмин итү, шулай ук инвестицияләр жәлеп итү өчен шартлар тудыру, шул исәптән жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның иң нәтижәле төрләрен сайлау мөмкинлегенә бирү юлы белән.

І өлеш. жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару Кагыйдәләрен куллану тәртибе, жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү тәртибе
І бүлек. Гомуми нигезләмәләр

1 Статья. Жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләрендә кулланыла торган төп төшенчәләр

Әлеге Кагыйдәләрдә түбәндәге төп төшенчәләр кулланыла:

жир кишәрлегеннән яисә капитал төзелеш объекттыннан рөхсәт ителгән файдалану төре – жир кишәрлегеннән яисә капитал төзелеш объекттыннан файдалануның мөмкин булган ысулы. Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләргә рөхсәт ителгән файдалануның төп, шартлы рәвештә рөхсәт ителгән, ярдәмчә төрләрен үз эченә ала һәм вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы тарафыннан

расланган жир кишәрлекләреннән рөхсәт ителгән файдалану төрләре классификаторы нигезендә билгеләнә;

жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның ярдәмче төрләре – жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның алар белән бергә гамәлгә ашырыла торган рөхсәт ителгән файдалануның төп һәм шартлы рөхсәт ителгән төрләренә карата өстәмә буларак кына рөхсәт ителә торган төрләре. Жир кишәрлегеннән рөхсәт ителгән файдалануның төп яисә шартлы рөхсәт ителгән төре урынына рөхсәт ителгән ярдәмче төрен куллану рөхсәт ителми. Рөхсәт ителгән файдалануның ярдәмче төрләре аларны шәһәр төзелеше регламентлары составында яисә жир кишәрлекләрен рөхсәт ителгән файдалану төрләре классификаторында рөхсәт ителгән файдалануның төп яисә шартлы рөхсәт ителгән төре тасвирламасында санап чыгу сәбәпле рөхсәт ителә;

шәһәр төзелешен зоналаштыру-территориаль зоналарны билгеләү һәм шәһәр төзелеше регламентларын билгеләү максатларында муниципаль берәмлекләр территорияләрен зоналаштыру;

шәһәр төзелеше регламенты – жир кишәрлекләреннән рөхсәт ителгән файдалануның тиешле территориаль зона чикләре чикләрендә билгеләнә торган төрләре, шулай ук жир кишәрлекләре өстендә һәм өслегендә булган һәм аларны төзү һәм капитал төзелеш объектларын алга таба эксплуатацияләү процессында кулланыла торган барлык нәрсәләр, жир кишәрлекләрененң иң чик (минималь һәм (яисә) максималь) күләмнәре һәм капитал төзелеш объектларын төзүнең, реконструкцияләүнең, жир кишәрлекләреннән файдалануны чикләүнең рөхсәт ителгән чик параметрлары капитал төзелеш участкалары һәм объектлары, шулай ук территорияләргә карата, чикләрендә территорияне комплекслы һәм тотрыклы үстерү эшчәнлеген гамәлгә ашыру, тиешле территориянең коммунал, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәмин ителешенең рөхсәт ителә торган минималь дәрәжәсененң исәп-хисап күрсәткечләре һәм күрсәтелгән объектларның халык өчен территориаль яктан файдалана алуының мөмкин булган максималь дәрәжәсененң исәп-хисап күрсәткечләре каралган;

капитал төзелеш объектларын (линия объектларыннан тыш)капитал ремонтлау - капитал төзелеш объектларының яисә мондый конструкцияләреннән төзелеш конструкцияләрен, таяныч төзелеш конструкцияләреннән тыш, алмаштыру һәм (яисә) торгызу, капитал төзелеш объектларын яисә аларның элементларын инженер-техник тәмин итү системаларын һәм инженер-техник тәмин итү челтәрләрен алмаштыру һәм (яисә) торгызу, шулай ук таяныч төзелеш конструкцияләрененң аерым элементларын шундый конструкцияләреннән күрсәткечләрен яхшырта торган охшаш яисә башка элементларга алмаштыру һәм (яисә) күрсәтелгән элементларны торгызу;

жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләре проектын эзерләү комиссиясе-кагыйдәләренә эзерләүне оештыру, аларга үзгәрешләр кертү, гавами тыңлаулар үткөрүне эзерләү максатында һәм кагыйдәләренә эзерләү комиссиясе турындагы Нигезләмә нигезендә башка мәсьәләләренә хәл итү өчен Россия Федерациясе законнары, Муниципаль хокукый акт, муниципаль хокукый актлар нигезендә төзелә торган даими эшләрүче коллегияль орган.;

линия объектлары – электр тапшыру линияләре, элемент линияләре (шул исәптән линия-кабель корылмалары), торба үткәргечләр, автомобиль юллары, тимер юл линияләре һәм башка шундый корылмалар;

төзелешнең максималь проценты-төзелергә мөмкин булган жир кишәрлегенен суммар мәйданының жир кишәрлегенен барлык мәйданына нисбәте (%);

бинаның, корылманың, корылманың жир кишәрлеге чигеннән минималь чигенүе-жир кишәрлеге белән бина, корылма яисә корылма арасындагы ара;

капитал булмаган корылмалар – корылмалар-жир белән ныклы бәйләнеше булмаган һәм конструктив характеристикалары билгеләнешкә зур зыян китермичә һәм корылмаларның, корылмаларның (шул исәптән киоскларның, түбәләреннән һәм башка шундый корылмаларның, корылмаларның) төп характеристикаларын үзгәртмичә аларны күчәрүне һәм (яисә)демонтажлауны һәм алга таба жыюны тормышка ашырырга мөмкинлек бирә торган корылмалар, Корылмалар.;

капиталь төзелеш объектлары-капиталь булмаган корылмалардан, корылмалардан һәм жир кишәрлеген аерылгысыз яхшыртулардан (күмү, өслек каплау һәм башкалар) тыш, биналар, корылмалар, төгәлләнмәгән төзелеш объектлары;

жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләр – жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның әлеге эшчәнлек төрләрән һәм объектларны шәһәр төзелеш регламентлары составында тиешле территориаль зоналарга карата санап чыгу нәтижәсендә рөхсәт ителә торган төрләр;

индивидуаль торак төзелеш объектын-жир өсте катлары саны өчтән дә артмаган, биеклегә егерме метрдан да артмаган аерым торучы бина, ул гражданның мондый бинада яшәвенә бәйлә көнүреш һәм башка ихтыяжларын канәгатьләндерү өчен каралган һәм мөстәкыйль күчәмсез милек объектларына бүлү өчен каралмаган ярдәмче файдалану бүлмәләреннән һәм бүлмәләреннән тора.;

жир кишәрлекләренә, капитал төзелеш объектларының хокук ияләре-жир кишәрлекләренә, капитал төзелеш объектларының милекчеләре, жирдән файдаланучылар, жир биләүчеләр һәм арендаторлары, аларның вәкаләтле затлары;

жир кишәрлекләренә иң чик (минималь һәм (яисә) максималь) зурлыклары һәм рөхсәт ителгән төзелеш, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрлары – жир кишәрлекләренә иң чик (минималь һәм (яисә) максималь) зурлыклары, шул исәптән аларның мәйданы; биналар төзү тыелган биналарны, корылмаларны, корылмаларны рөхсәт ителгән урнаштыру урыннарын билгеләү максатларында жир кишәрлекләре чикләреннән минималь чигенүләр, төзелмәләр, корылмалар; катларның иң чик саны яисә биналарның, корылмаларның, корылмаларның иң чик биеклегә; тиешле территориаль зоналарга карата шәһәр төзелеш регламентлары нигезендә билгеләнә торган жир кишәрлегә чикләрендә төзелешнең максималь проценты;

гавами сервитут-закон яисә Россия Федерациясенә башка норматив хокукый акты, Россия Федерациясе субъектының норматив хокукый акты, жирле үзидарә органының норматив хокукый акты белән билгеләнгән жир кишәрлегеннән чикләнгән файдалану хокукы, аларга карата ул билгеләнә торган жир кишәрлекләрен тартып алмыйча;

гавами тыңлаулар, ижтимагый фикер алышулар-законнарда билгеләнгән очрактарда жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль хокукый актлар проектлары буенча фикер алышуда катнашу өчен муниципаль берәмлек халкының (жәмәгатьчелекнең) хокукларын гамәлгә ашыру рәвешә;

капиталь төзелеш объектларын төзүнең, реконструкцияләүнең рөхсәт ителгән иң чик параметрларыннан чиктә тайпылуга рөхсәт – Россия Федерациясе Шәһәр төзелеш кодексының 40 статьясы таләпләре нигезендә бирелә торган, жир кишәрлегә хокукына ия булган кешегә капитал төзелеш объектларын төзүне, реконструкцияләүне рөхсәт ителгән капитал төзелеш объектларын төзүнең, реконструкцияләүнең, билгеләнгән тиешле территориаль зона өчен шәһәр төзелеш регламенты белән;

жир кишәрлегеннән яисә капитал төзелеш объектыннан файдалануның шартлы рәвештә рөхсәт ителгән төрән рөхсәт – Россия Федерациясе Шәһәр төзелеш кодексының 39 статьясы таләпләре нигезендә бирелә торган, жир кишәрлекләренә хокук ияләренә тиешле территориаль зона өчен әлеге Кагыйдәләр белән шартлы рәвештә рөхсәт ителгән жир кишәрлегеннән, капитал төзелеш объектыннан файдалану төрән сайлап алу хокукы бирә торган документ;

капиталь төзелеш объектларын (линия объектларыннан тыш) реконструкцияләү - капитал төзелеш объектынның, аның өлешләренә (биеклеген, катлар санын, мәйданын, күләмен) параметрларын үзгәртү, шул исәптән капитал төзелеш объектын өстән төзү, үзгәртеп кору, кинәйтү, шулай ук Капиталь төзелеш объектынның таяныч төзелеш конструкцияләрен алмаштыру һәм (яисә) торгызу, мондый конструкцияләренә аерым элементларын охшаш яисә башкаларына алыштырудан тыш мондый конструкцияләренә күрсәткеләрен яхшырту элементлар һәм (яисә) күрсәтелгән элементларны торгызу;

төзелеш-биналар, корылмалар (шул исәптән жимерелә торган капитал төзелеш объектлары урынында) төзү

территориаль зоналар-жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләрендә чикләре һәм шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнгән зоналар;

гомуми файдаланудагы территорияләр-чикләnmәгән затлар даирәсе тоткарлыксыз файдалана торган территорияләр (шул исәптән гомуми файдаланудагы су объектларының мәйданнары, урамнары, юллары, яр буйлары, яр буге полосалары, скверлар, бульварлар);

жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан шартлы рәвештә файдалануның рөхсәт ителгән Төрләре – Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 39 статьясында билгеләнгән тәртиптә рөхсәт алу шарты белән шәһәр төзелеше регламентлары составында әлеге эшчәнлек төрләрен һәм объектларны санап чыгу нәтижәсендә тиешле территория зоналарга карата рөхсәт ителгән жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның рөхсәт ителгән төрләре.

2 Статья. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен Кертү Нигезләре, билгеләнеше һәм составы

1. Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлегенәң жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре Бөгелмә муниципаль районының жирле үзидарә органының норматив хокукый акты статусына ия. Әлеге Кагыйдәләр Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы, Россия Федерациясе Жир кодексы нигезендә Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлегендә (алга таба – муниципаль берәмлек, жирлек) жирдән файдалануны һәм төзелешләренә жайга салу системасын кертәләр.

2. Әлеге кагыйдәләр:

1) муниципаль берәмлек территориясен тотрыклы үстерү, әйләнә-тирә мохитне һәм мәдәни мирас объектларын саклап калу өчен шартлар тудыру;

2) муниципаль берәмлек территориясен планлаштыру өчен шартлар тудыру;

3) физик һәм юридик затларның, шул исәптән жир кишәрлекләре һәм капитал төзелеш объектлары хокукларына ия булучыларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен тәмин итү;

4) инвестицияләр жәлеп итү өчен шартлар тудыру, шул исәптән жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның иң нәтижәле төрләрен сайлап алу мөмкинлеге бирү юлы белән.

3. Әлеге кагыйдәләр:

техник регламентлар (алар билгеләнгән тәртиптә үз көченә кәргәнче-«техник жайга салу турында» 27.12.2002 ел, № 184-ФЗ Федераль законга һәм Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексына каршы килми торган өлешендә норматив техник документлар белән);

Россия Федерациясе законнары һәм Татарстан Республикасы законнары белән;

шәһәр төзелешен проектлау нормативлары;

жирдән файдалануны һәм төзелешне жайга салу мәсьәләләре буенча Татарстан Республикасы Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлегенәң һәм Бөгелмә муниципаль районының норматив хокукый актлары белән.

4. Әлеге кагыйдәләр составына түбәндәге документлар керә:

Текст өлеше:

- Кереш

1 том. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү һәм куллану тәртибе;

- 2 том. Шәһәр төзелешен зоналаштыру карталары. Шәһәр төзелеше регламентлары.

График өлеш:

- Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориаль зоналар;

- Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар.

Кушымта:

Территориаль зоналарның чикләре турында белешмәләр.

5. Әлеге кагыйдәләр Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлеге территориясендә шәһәр төзелеше эшчәнлеген гәмәлгә ашыручы, жайга салучы һәм контрольдә тотучы дәүләт

хакимияте органнары, жирле үзидарэ органнары, физик һәм юридик затлар, вазыйфаи затлар тарафыннан үтэлүе мәжбүри.

3 Статья. Жирдән файдалану һәм төзелеш турында мәгълүматның ачык булуы һәм аңлаешлы булуы

1. Элеге кагыйдэләр, составына керүче барлык картографик һәм башка документларны да кертеп, барлык физик һәм юридик затлар, шулай ук вазыйфаи затлар, дэүлэт хахимияте органнары һәм жирле үзидарэ органнары өчен ачык булып тора.

2. Бөгелмэ муниципаль районының Бөгелмэ шәһәре муниципаль берәмлеге органнары элеге Кагыйдэләр белән танышу мөмкинлеген тээмин итэләр:

- элеге кагыйдэләрне жирле үзидарэ органнарының норматив хокукый актларын, башка рәсми мәгълүматны рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) һәм «Интернет»челтәрендэ муниципаль берәмлекнең рәсми сайтында урнаштыру өчен билгеләнгән тәртиптэ бастырып чыгару (халыкка житкерү) ;

- территориаль планлаштыруның Федераль дэүлэт мәгълүмат системасында кагыйдэләр урнаштыру;

- муниципаль берәмлек территориясендэ жирдән файдалануны һәм төзелешне жайга салу мәсьәләләрендэ катнашучы органнар һәм оешмаларда элеге Кагыйдэләр белән тулы комплектта танышу өчен мөмкинлекләр тудыру;

- физик һәм юридик затларга элеге кагыйдэләрдән өзөмтэләр, шулай ук аерым жир кишәрлекләренэ һәм планлаштыру структурасы элементларына карата жирдән файдалану һәм төзелеш шартларын тасвирлый торган картографик материалларның һәм аларның фрагментларының кирәкле күчөрмәләрен бирү. Элеге материаллар югарыда күрсәтелгән затларга язма гарызнамэ буенча бирелэ. Күрсәтелгән хезмәтләренэң баясе Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптэ билгеләнэ.

4 Статья. Жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдэләренэң үз көченэ керүе

Элеге кагыйдэләр жирле үзидарэ органнарының норматив хокукый актларын рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) өчен билгеләнгән тәртиптэ аларны рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) мизгеленнән үз көченэ керэ.

Кагыйдэләр зур юридик көчкэ ия булган хокукый актларга каршы килми торган өлештэ гамәлдэ.

5 Статья. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдэләрен бозган өчен жаваплылык

Элеге кагыйдэләрне бозган өчен физик һәм юридик затлар, шулай ук вазыйфаи затлар Россия Федерациясе законнары, Татарстан Республикасы законнары нигезендэ жаваплы булалар.

II БҮЛЕК. Жирле үзидарэ органнары тарафыннан Жирдән файдалануны һәм төзелешне жайга салу турында нигезләмэләр

6 Статья. Жирле үзидарэ органнары вәкаләтләре

1. Жирле үзидарэ органнарының жирдән файдалану һәм төзелеш өлкәсендэге вәкаләтләре «Россия Федерациясендэ жирле үзидарэне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндэге 131-ФЗ номерлы Федераль канун, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы, Бөгелмэ шәһәре муниципаль берәмлеге Уставы, Бөгелмэ муниципаль районы Уставы нигезендэ билгеләнэ.

2. Бөгелмэ шәһәре муниципаль берәмлеге жирле үзидарэсе вәкиллекле органының (алга таба – жирлек Советы) жирдән файдалану һәм төзелеш өлкәсендэге вәкаләтләренэ түбәндәгеләр керэ:

- жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару Кагыйдәләрен раслау, шул исәптән жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү (өстәмәләр кертү);

- жирлекнең шәһәр төзелешен проектлауның жирле нормативларын раслау.

3. Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлеге жирле үзидарәсе башкарма органының (алга таба – жирлек Башкарма комитетының) жирдән файдалану һәм төзелеш өлкәсендәге вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

- территорияне планлаштыру документларын эзерләүне тәмин итү һәм раслау (Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында, башка федераль законнарда каралган очрактардан тыш);

- жирлекнең шәһәр төзелешен проектлауның жирле нормативларын эзерләүне тәмин итү.

4. Бөгелмә муниципаль районы жирле үзидарәсе вәкиллеке органының (алга таба – муниципаль район Советы) жирдән файдалану һәм төзелеш өлкәсендәге вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

- муниципаль районның шәһәр төзелешен проектлауның жирле нормативларын раслау.

5. Бөгелмә муниципаль районы жирле үзидарә башкарма органының (алга таба – муниципаль район Башкарма комитеты) жирдән файдалану һәм төзелеш өлкәсендәге вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

- территорияне планлаштыру документларын раслау (Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында һәм башка федераль законнарда каралган очрактарда);

- муниципаль район территориясендә шәһәр төзелеше эшчәнлеген тәмин итүнең мәгълүмати системасын алып бару;

- муниципаль район чикләрендәге жир кишәрлекләрен муниципаль ихтыяжлар өчен резервлау һәм тартып алу;

- төзелешкә рөхсәтләр бирү (Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында һәм башка федераль законнарда каралган очрактардан тыш);

- жир кишәрлегеннән яисә капитал төзелеш объектыннан файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәтләр бирү;

- капитал төзелеш объектларын төзүнең, реконструкцияләүнең рөхсәт ителгән иң чик параметрларыннан тайпылуга рөхсәтләр бирү.

- муниципаль берәмлек территориясендә урнашкан жир кишәрлекләрендә индивидуаль торак төзелеше объектларын, бакча йортларын төзегәндә, реконструкцияләгәндә хәбәрнамәләр жибәрү (Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында һәм башка федераль законнарда каралган очрактардан тыш);

- жирлек чикләрендәге жирләренә резервлау һәм жир кишәрлекләрен муниципаль ихтыяжлар өчен тартып алу;

- жирлек чикләрендә муниципаль жир контролен гамәлгә ашыру;

- гражданлык законнарында каралган очрактарда ирекле корылманы сүтү турында йә ирекле корылманы сүтү яисә аны билгеләнгән таләпләргә туры китерү турында Карар кабул итү, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очрактарда ирекле корылманы сүтү яисә аны билгеләнгән таләпләргә туры китерү.

7 маддә. Жирдән файдалану һәм төзелеш Кагыйдәләре проекты эзерләү комиссиясе

1. Жирдән файдалану һәм төзелеш Кагыйдәләре проекты эзерләү комиссиясе (алга таба – Комиссия) муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты житәкчесе карары нигезендә кагыйдәләр проекты эзерләүне оештыру, кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү, кагыйдәләренә гамәлгә ашыру максатында төзелә.

2. Комиссия үз эшчәнлеген әлеге кагыйдәләр, комиссия турындагы Нигезләмә, Жирле үзидарә органнарының башка норматив хокукый актлары нигезендә гамәлгә ашыра.

3. Комиссия вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

- әлеге кагыйдәләренә эзерләүне оештыру;

- кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү мәсьәләләре буенча гражданның һәм юридик затларның тәкъдимнәрен карау;

- кагыйдәләр проекты, жир кишәрлегеннән яисә капитал төзелеш объектыннан шартлы рәвештә файдалануға рөхсәт бирү мәсьәләләре, капитал төзелеш объектларын рөхсәт ителгән

төзүңөң, реконструкцияләүңөң иң чик параметрларыннан тайпылуға рөхсәт бирү мәсьәләләре буенча ижтимагый фикер алышулар һәм гавами тыңлаулар оештыру һәм үткәрү;

- жәмәгать фикер алышулары яисә гавами тыңлаулар нәтижәләре турында бәяләмәләр әзерләү, Россия Федерациясә Шәһәр төзелеш кодексы нигезендә тәкъдимнәр әзерләү һәм аларны жирлек башкарма комитеты житәкчесенә жиберү;

- Комиссия турындагы Нигезләмә белән аңа йөкләнгән башка вәкаләтләр.

4. Комиссия карарлары беркетмәгә имза салынган вакыттан үз көченә керә һәм жирле үзидарә органнары тарафыннан тиешле гамәлләрне башкару өчен рекомендация булып тора.

5. Комиссия эше турындагы мәгълүмат барлык кызыксынган затлар өчен дә ачык.

8 маддә. Элек барлыкка килгән хокукларга кагылышлы Гомуми нигезләмәләр

1. Жирле үзидарә органнарының жирдән файдалану һәм төзелеш мәсьәләләре буенча әлеге кагыйдәләр расланганчы кабул ителгән норматив хокукый актлары әлеге Кагыйдәләргә каршы килми торган өлештә кулланыла.

2. Жир кишәрлеге яисә капитал төзелеш объекты әлеге кагыйдәләргә туры килми, әгәр: алардан рөхсәт ителгән файдалану төрләре тиешле территориаль зона өчен билгеләнгән рөхсәт ителгән файдалану төрләре исемлегенә керми;

аларның күләмнәре һәм параметрлары тиешле территориаль зонаның шәһәр төзелеш Регламентында билгеләнгән чик күрсәткечләргә туры килми.

3. Иң чик (минималь һәм (яисә) максималь) зурлыклары һәм иң чик параметрлары шәһәр төзелеш регламентына туры килми торган жир кишәрлекләре яисә капитал төзелеш объектары, рөхсәт ителгән файдалану төрләре, мондый жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектарынан файдалану кеше гомере яисә сәламәтлеге өчен, әйләнә-тирә мохит өчен куркыныч булган очраклардан тыш, аларны шәһәр төзелеш регламентына туры китерү срогын билгеләмичә файдаланылырга мөмкин, мәдәни мирас объектары.

4. Иң чик (минималь һәм (яисә) максималь) зурлыклары һәм иң чик параметрлары шәһәр төзелеш регламентына туры килмәгән жир кишәрлекләреннән яисә капитал төзелеш объектарынан, рөхсәт ителгән файдалану төрләреннән файдалану дәвам иткән һәм кеше гомере яисә сәламәтлеге өчен, әйләнә-тирә мохит, мәдәни мирас объектары өчен куркыныч булган очракта, федераль кануннар нигезендә мондый жир кишәрлекләреннән һәм объектлардан файдалануға тыю салынырга мөмкин.

5. Шәһәр төзелеш регламентына туры килми торган капитал төзелеш объектарын реконструкцияләү, рөхсәт ителгән файдалану төрләре яисә чик параметрлары мондый объектарны тиешле территориаль зонаның шәһәр төзелеш регламентына туры китерү юлы белән генә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

9 маддә. Территориаль зоналар

1. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен әзерләгәндә территориаль зоналарның чикләре:

- бер территориаль зона чикләрендә жир кишәрлекләреннән гамәлдәге һәм планлаштырылган файдалануның төрле төрләрен берләштерү мөмкинлекләре;

- жирлекнең генераль планында, муниципаль районны территориаль планлаштыру схемасында билгеләнгән функциональ зоналар һәм аларның планлаштырыла торган үсеше параметрлары;

- Россия Федерациясә Шәһәр төзелеш кодексында билгеләнгән территориаль зоналар;

- территориянең гамәлдәге планлаштырылуы һәм жирдән файдалану;

- төрле категориядәге жир чикләренә планлаштырылган үзгәрешләр кертү;

- чиктәш жир кишәрлекләрендә урнашкан капитал төзелеш объектарына зыян китерү мөмкинлеген булдырмау;

- федераль әһәмияттәге тарихи жирлекнең тарихи-мәдәни терәк планын яисә региональ әһәмияттәге тарихи жирлекнең тарихи-мәдәни терәк планын.

2. Территориаль зоналарның чикләре:
  - капма-каршы юнәлешләрдәге транспорт агымнарын аерып торучы магистральләр, урамнар, машина юллары линияләренә;
  - Кызыл сызыкларга;
  - жир кишәрлекләре чикләренә;
  - муниципаль берәмлекләр чикләрендәге торак пунктлар чикләренә;
  - муниципаль берәмлекләр чикләренә, шул исәптән федераль әһәмияткә ия Мәскәү, Санкт - Петербург һәм Севастополь шәһәрләренә шәһәр эчендәге территорияләре чикләренә;
  - табигать объектларының табигый чикләренә;
  - башка чикләргә.
3. Территорияләрдән файдалануның махсус шартлары булган зоналарның Россия Федерациясә законнары нигезендә билгеләнә торган чикләре, мәдәни мирас объектлары территорияләренә чикләре территориаль зоналарның чикләре белән туры килмәскә мөмкин.
4. Территориаль зоналарның чикләре, чикләре жир законнары нигезендә территориаль зоналар чикләрен кисеп үтәргә мөмкин булган жир кишәрлегеннән тыш, һәр жир кишәрлегенә бары тик бер Территориаль зонага каравы таләбенә җавап бирергә тиеш.
5. Һәр территориаль зона өчен әлеге Кагыйдәләр белән шәһәр төзелеш регламенты билгеләнә.

10 маддә. Шәһәр төзелеш регламентлары һәм аларны куллану

1. Шәһәр төзелеш регламентында жир кишәрлекләренә, шулай ук жир кишәрлекләре өстендә һәм астында булган һәм аларны төзү һәм капитал төзелеш объектларын алга таба эксплуатацияләү процессында кулланыла торган барлык нәрсәләрнең хокукый режимы билгеләнә.
2. Шәһәр төзелеш регламентлары исәпкә алып билгеләнә:
  - территориаль зона чикләрендә жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан фактта файдалану;
  - жир кишәрлекләрен һәм капитал төзелеш объектларын гамәлдә булган һәм планлаштырылган файдалануның төрле төрләрен Бер территориаль зона чикләрендә берләштерү мөмкинлекләре;
  - муниципаль берәмлекләренә территориаль планлаштыру документларында билгеләнгән функциональ зоналары һәм аларның планлаштырыла торган үсеш характеристикалары;
  - территориаль зоналарның төрләре;
  - мәдәни мирас объектларын, махсус сакланылучы табигать территорияләрен, башка табигать объектларын саклау таләпләрен.
3. Шәһәр төзелеш регламентында тиешле территориаль зона чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләренә һәм капитал төзелеш объектларына карата:
  - жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләре;
  - жир кишәрлекләренә иң чик (минималь һәм (яисә) максималь) күләмнәре һәм капитал төзелеш объектларын төзүнең, реконструкцияләүнең рөхсәт ителгән иң чик параметрлары;
  - жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануга Россия Федерациясә законнары нигезендә билгеләнә торган чикләүләр;
  - шәһәр төзелеш регламенты билгеләнә торган территориаль зона чикләрендә территорияне комплекслы һәм тотрыклы үстерү эшчәнлеген гамәлгә ашыру күздә тотылган очракта, территориянең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәмин ителешенә мөмкин булган минималь дәрәжәсенә исәп күрсәткечләре һәм күрсәтелгән объектларның халык өчен территориаль файдалана алуының мөмкин булган максималь дәрәжәсенә исәп күрсәткечләре.
4. Шәһәр төзелеш Регламентының гамәлдә булуы шәһәр төзелеш зоналаштыру картасында күрсәтелгән территориаль зона чикләре чикләрендә урнашкан барлык жир кишәрлекләренә һәм капитал төзелеш объектларына бертигез дәрәжәдә кагыла.

5. Шәһәр төзелеше Регламентының гамәлдә булуы жир кишәрлекләренә кагылмый:
- Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларының (тарихи һәм мәдәни ядкарьләренә) бердәм дәүләт реестрына кертелгән һәйкәлләр һәм ансамбльләр территорияләре чикләрендә, шулай ук ачыкланган мәдәни мирас объектлары булган һәм аларны тоту режимы, реставрацияләү, консервацияләү, торгызу, ремонтлау һәм жайлаштыру параметрлары турындагы карарлар саклау турында Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә кабул ителә торган һәйкәлләр һәм ансамбльләр территорияләре чикләрендә мәдәни мирас объектлары;

- гомуми файдаланудагы территорияләр чикләрендә;
- линия объектларын урнаштыру өчен билгеләнгән һәм (яисә) линия объектлары биләгән;
- файдалы казылмалар чыгару өчен бирелгән.

6. Тарихи жирлекләр, истәлекле урыннар территорияләренә, дөвалау-савыктыру урыннары һәм курортлар жирләренә, территорияләрдән файдалануның аерым шартлары булган зоналарга карата шәһәр төзелеше регламентлары Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнә.

7. Шәһәр төзелеше регламентлары
- урман фонды жирләре;
- өске сулар белән капланган жирләр;
- запастагы жирләр;
- махсус сакланылучы табигать территорияләре жирләре (дөвалау-савыктыру урыннары һәм курортлар жирләренән тыш);

- авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр составындагы авыл хужалыгы жирләре;
- махсус икътисадый зоналар һәм алгарышлы социаль-икътисадый үсеш территорияләре чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләрен.

8. Шәһәр төзелеше регламентларының гамәлдә булуы кагылмый торган яисә шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми торган жир кишәрлекләренән файдалану федераль законнар нигезендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органнары, Россия Федерациясе субъектларының вәкаләтле башкарма хакимият органнары яисә вәкаләтле жирле үзидарә органнары тарафыннан билгеләнә.

Махсус икътисадый зоналар чикләрендә жир кишәрлекләренән файдалану махсус икътисадый зоналарның идарә органнары тарафыннан билгеләнә.

Урман фонды жирләре составындагы жирләрдән яисә жир кишәрлекләренән, махсус сакланылучы табигать территорияләре чикләрендә урнашкан жирләрдән яисә жир кишәрлекләренән файдалану тиешенчә урман хужалыгы регламентында, урман законнары, махсус сакланылучы табигать территорияләре турындагы законнар нигезендә махсус сакланылучы табигать территориясе турындагы нигезләмәдә билгеләнә.

III БҮЛЕК. Физик һәм юридик затлар тарафыннан жир кишәрлекләренән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләрен үзгәртү турында нигезләмәләр

11 маддә. Жир кишәрлекләренән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләрен үзгәртү тәртибе

1. Жир кишәрлекләренән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрен үзгәртү жир кишәрлеге яисә капитал төзелеш объекты турында бердәм дәүләт күчемсез мөлкәт реестрындагы белешмәләргә үзгәрешләр кертү юлы белән гамәлгә ашырыла.

2. Рөхсәт ителгән файдалануның тиешле территориаль зона өчен билгеләнгән төп һәм ярдәмче төрләрен куллану шарты белән рөхсәт ителгән файдалану төрен үзгәртү жир кишәрлекләренә һәм капитал төзелеш объектларының хокук ияләре тарафыннан мөстәкыйль рәвештә түбәндәге ысуллар белән гамәлгә ашырыла:

Хокук иясе кадастр исәбенә алу органына рөхсәт ителгән файдалану төрен үзгәртү турындагы гариза, хокук билгели торган документлар, шулай ук тиешле территориаль зона турында белешмәләр бердәм дәүләт күчемсез мөлкәт реестрында булмаган очракта тиешле

жир кишәрлеген билгеле бер Территориаль зонага кертү турында муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты биргән белешмә (кагыйдәләрдән өзөмтә) белән мөрәжәгать итә.;

Хокук иясе жирле үзидарә органнарына жир кишәрлегенә яисә капитал төзелеш объектынның характеристикаларын үзгәртү турында белешмәләренә мәгълүмати хезмәттәшлек тәртибендә жибәрү өчен рөхсәт ителгән файдалану төрен үзгәртү турында гариза белән мөрәжәгать итә.

3. Рөхсәт ителгән файдалану төрен тиешле территориаль зона өчен шартлы рәвештә рөхсәт ителгән төргә караган башка төргә үзгәртү Россия Федерациясе Шәһәр төзелеш кодексы таләпләре һәм әлеге Кагыйдәләренң 13 статьясы нигезләмәләре нигезендә жир кишәрлегеннән яисә капитал төзелеш объектыннан файдалануның шартлы рәвештә рөхсәт ителгән төренә рөхсәт алу юлы белән гамәлгә ашырыла.

4. Шәһәр төзелеш регламентлары гамәлдә булмаган яисә шәһәр төзелеш регламентлары билгеләнмәгән жирләрдә урнашкан жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектыннан рөхсәт ителгән файдалануның бер төрен үзгәртү турындагы карарлар федераль законнар нигезендә кабул ителә.

5. Тиешле территориаль зона өчен билгеләнгән рөхсәт ителгән файдалануның мөмкин булган төрләре исемлегендә булмаган жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектыннан файдалануның барлык башка төрләре әлеге территориаль зона өчен хәл ителмәгән була һәм әлеге кагыйдәләргә үзгәрешләр керткәндә генә рөхсәт ителергә мөмкин.

6. Территорияне комплексы үстерү турында Карар кабул ителгән көннән алып аны комплексы үстерү турында Карар кабул ителгән территорияне планлаштыру документациясен раслаган көнгә кадәр мондый территория чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләреннән һәм (яисә) капитал төзелеш объектыннан рөхсәт ителгән файдалану төрен үзгәртү рөхсәт ителми.

12 маддә. Жир кишәрлегеннән яисә капитал төзелеш объектыннан файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү тәртибе

1. Жир кишәрлегеннән яисә капитал төзелеш объектыннан файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт (алга таба – файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт) бирү белән кызыксынучы физик яисә юридик зат файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турында гаризаны комиссиягә жибәрә. Куллануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турындагы гариза "электрон имза турында" 2011 елның 6 апрелендәге 63-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләре нигезендә электрон имза белән имзаланган электрон документ (алга таба - электрон имза белән имзаланган электрон документ) рәвешендә жибәрелергә мөмкин.

2. Шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалану төренә рөхсәт бирү турындагы карар проекты, әлеге статья нигезләмәләрен исәпкә алып, РФ Шәһәр төзелеш кодексының 5.1 статьясында билгеләнгән тәртиптә уздырыла торган гавами тыңлауларда каралырга тиеш.

3. Комиссия әлеге рөхсәт сорала торган жир кишәрлеге белән уртак чикләре булган жир кишәрлекләреннән шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалану төренә рөхсәт бирү мәсьәләсе буенча гавами тыңлаулар уздыру турында хәбәрләренә әлеге рөхсәт сорала торган жир кишәрлеге белән уртак чикләре булган жир кишәрлекләрендә урнашкан капитал төзелеш объектынның хокук ияләренә һәм урыннарның хокук ияләренә жибәрә. капитал төзелеш объектынның бер өлеше булган, ана карата әлеге рөхсәт сорала. Күрсәтелгән хәбәрләр кызыксынган затның шартлы рәвештә файдалануның рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турында гаризасы кергән көннән алып ун көннән дә соңга калмыйча жибәрелә.

4. Жир кишәрлегеннән яисә капитал төзелеш объектыннан шартлы рәвештә файдалануның рөхсәт ителгән төре әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясарга мөмкин булган очракта, жәмәгать фикер алышулары яисә гавами тыңлаулар мондый тискәре йогынты куркынычы янаган жир кишәрлекләренә һәм капитал төзелеш объектынның хокук ияләре катнашында үткәрелә.

5. Гавами тыңлауларны үткәрү вакыты муниципаль берәмлек халкына аларны үткәрү вакыты һәм урыны турында хәбәр иткән вакыттан алып гавами тыңлауларның

нәтижеләре турында бәяләмә басылып чыккан көнгә кадәр Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлек Советының муниципаль хокукый актлары белән билгеләнә.

6. Шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалану төренә рөхсәт бирү мәсьәләсе буенча гавами тыңлаулар нәтижеләре турындагы бәяләмә нигезендә Комиссия, муниципаль район Башкарма комитеты бәяләмәсен исәпкә алып, кабул ителгән карарның сәбәпләрен күрсәтеп, шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалану төренә рөхсәт бирү турында яисә мондый рөхсәтне бирүдән баш тарту турында тәкъдимнәр эзерли һәм аларны Башкарма комитет Житәкчесенә жиберә.

7. Әлеге статьяның 8 өлешендә күрсәтелгән тәкъдимнәр нигезендә муниципаль район Башкарма комитеты житәкчесе мондый тәкъдимнәр кергән көннән алып өч көн эчендә шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалану төренә рөхсәт бирү турында яисә мондый рөхсәтне бирүдән баш тарту турында Карар кабул итә. Күрсәтелгән карар муниципаль хокукый актларны, башка рәсми мәгълүматны рәсми бастырып чыгару өчен билгеләнгән тәртиптә бастырып чыгарылырга тиеш һәм муниципаль районның һәм (яисә) жирлекнең «Интернет» челтәрендәге рәсми сайтында урнаштырыла.

8. Шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалану төренә рөхсәт бирү мәсьәләсе буенча гавами тыңлауларны оештыруга һәм уздыруга бәйле чыгымнарны мондый рөхсәт бирү белән кызыксынган физик яисә юридик зат йөртә.

9. Жир кишәрлегеннән яисә капитал төзелеш объектларыннан файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төре шәһәр төзелеш регламентына кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү өчен билгеләнгән тәртиптә шартлы рөхсәт ителгән файдалану төренә рөхсәт бирү белән кызыксынган физик яисә юридик зат инициативасы буенча гавами тыңлаулар уздырганнан соң кертелгән очракта, мондый затка шартлы рөхсәт ителгән файдалану төренә рөхсәт бирү турындагы карар гавами тыңлаулар уздырмыйча гына кабул ителә.

10. Физик яисә юридик зат шартлы рәвештә файдалануның рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турындагы яисә мондый рөхсәтне бирүдән баш тарту турындагы карарга суд тәртибендә дөгъва белдерергә хокуклы.

III БҮЛЕК. Физик һәм юридик затлар тарафыннан жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләрен үзгәртү турында нигезләмәләр

11 маддә. Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләрен үзгәртү тәртибе

1. Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрен үзгәртү жир кишәрлеге яисә капитал төзелеш объекты турында бердәм дәүләт күчмәсез мөлкәт реестрындагы белешмәләргә үзгәрешләр кертү юлы белән гамәлгә ашырыла.

2. Рөхсәт ителгән файдалануның тиешле территориаль зона өчен билгеләнгән төп һәм ярдәмче төрләрен куллану шарты белән рөхсәт ителгән файдалану төрен үзгәртү жир кишәрлекләренә һәм капитал төзелеш объектларының хокук ияләре тарафыннан мөстәкыйль рәвештә түбәндәге ысуллар белән гамәлгә ашырыла:

Хокук иясе кадастр исәбенә алу органына рөхсәт ителгән файдалану төрен үзгәртү турындагы гариза, хокук билгели торган документлар, шулай ук тиешле территориаль зона турында белешмәләр бердәм дәүләт күчмәсез мөлкәт реестрында булмаган очракта тиешле жир кишәрлеген билгеле бер Территориаль зонага кертү турында муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты биргән белешмә (кагыйдәләрдән өзөмтә) белән мөрәжәгать итә.;

Хокук иясе жирле үзидарә органнарына жир кишәрлегенә яисә капитал төзелеш объектынның характеристикаларын үзгәртү турында белешмәләрне мәгълүмати хезмәттәшлек тәртибендә жиберү өчен рөхсәт ителгән файдалану төрен үзгәртү турында гариза белән мөрәжәгать итә.

3. Рөхсәт ителгән файдалану төрен тиешле территориаль зона өчен шартлы рәвештә рөхсәт ителгән төргә караган башка төргә үзгәртү Россия Федерациясе Шәһәр төзелеш кодексы таләпләре һәм әлеге Кагыйдәләрнең 13 статьясы нигезләмәләре нигезендә жир

кишәрлегеннән яисә капиталъ төзелеш объектыннан файдалануның шартлы рәвештә рөхсәт ителгән төренә рөхсәт алу юлы белән гамәлгә ашырыла.

4. Шәһәр төзелеше регламентлары гамәлдә булмаган яисә шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнмәгән жирләрдә урнашкан жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектыннан рөхсәт ителгән файдалануның бер төрен үзгәртү турындагы карарлар федераль законнар нигезендә кабул ителә.

5. Тиешле территориаль зона өчен билгеләнгән рөхсәт ителгән файдалануның мөмкин булган төрләре исемлегендә булмаган жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектыннан файдалануның барлык башка төрләре әлеге территориаль зона өчен хәл ителмәгән була һәм әлеге кагыйдәләргә үзгәрешләр керткәндә генә рөхсәт ителергә мөмкин.

6. Территорияне комплекслы үстерү турында Карар кабул ителгән көннән алып аны комплекслы үстерү турында Карар кабул ителгән территорияне планлаштыру документациясен раслаган көнгә кадәр мондый территория чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләреннән һәм (яисә) капиталъ төзелеш объектыннан рөхсәт ителгән файдалану төрен үзгәртү рөхсәт ителми.

12 маддә. Жир кишәрлегеннән яисә капиталъ төзелеш объектыннан файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү тәртибе

1. Жир кишәрлегеннән яисә капиталъ төзелеш объектыннан файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт (алга таба – файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт) бирү белән кызыксынучы физик яисә юридик зат файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турында гаризаны комиссиягә жиберә. Куллануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турындагы гариза "электрон имза турында" 2011 елның 6 апрелендәге 63-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләре нигезендә электрон имза белән имзаланган электрон документ (алга таба - электрон имза белән имзаланган электрон документ) рәвешендә жиберелергә мөмкин.

2. Шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалану төренә рөхсәт бирү турындагы карар проекты, әлеге статья нигезләмәләрен исәпкә алып, РФ Шәһәр төзелеше кодексының 5.1 статьясында билгеләнгән тәртиптә уздырыла торган гавами тыңлауларда каралырга тиеш.

3. Комиссия әлеге рөхсәт сорала торган жир кишәрлеге белән уртак чикләре булган жир кишәрлекләреннән шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалану төренә рөхсәт бирү мәсьәләсе буенча гавами тыңлаулар уздыру турында хәбәрләргә әлеге рөхсәт сорала торган жир кишәрлеге белән уртак чикләре булган жир кишәрлекләрендә урнашкан капиталъ төзелеш объектынның хокук ияләренә һәм урыннарның хокук ияләренә жиберә. капиталъ төзелеш объектынның бер өлеше булган, аңа карата әлеге рөхсәт сорала. Күрсәтелгән хәбәрләр кызыксынган затның шартлы рәвештә файдалануның рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турында гаризасы кергән көннән алып ун көннән дә соңга калмыйча жиберелә.

4. Жир кишәрлегеннән яисә капиталъ төзелеш объектыннан шартлы рәвештә файдалануның рөхсәт ителгән төре әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясарга мөмкин булган очракта, жәмәгать фикер алышулары яисә гавами тыңлаулар мондый тискәре йогынты куркынычы янаган жир кишәрлекләренең һәм капиталъ төзелеш объектынның хокук ияләре катнашында үткәрелә.

5. Гавами тыңлауларны үткәрү вакыты муниципаль берәмлек халкына аларны үткәрү вакыты һәм урыны турында хәбәр иткән вакыттан алып гавами тыңлауларның нәтижәләре турында бәяләмә басылып чыккан көнгә кадәр Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлек Советының муниципаль хокукый актлары белән билгеләнә.

6. Шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалану төренә рөхсәт бирү мәсьәләсе буенча гавами тыңлаулар нәтижәләре турындагы бәяләмә нигезендә Комиссия, муниципаль район Башкарма комитеты бәяләмәсен исәпкә алып, кабул ителгән карарның сәбәпләрен күрсәтеп, шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалану төренә рөхсәт бирү турында яисә мондый рөхсәтне бирүдән баш тарту турында тәкъдимнәр әзерли һәм аларны Башкарма комитет Житәкчесенә жиберә.

7. Әлеге статьяның 8 өлешендә күрсәтелгән тәкъдимнәр нигезендә муниципаль район Башкарма комитеты житәкчесе мондый тәкъдимнәр кергән көннән алып өч көн эчендә

шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалану төренә рөхсәт бирү турында яисә мондый рөхсәтне бирүдән баш тарту турында Карар кабул итә. Күрсәтелгән карар муниципаль хокукый актларны, башка рәсми мәгълүматны рәсми бастырып чыгару өчен билгеләнгән тәртиптә бастырып чыгарылырга тиеш һәм муниципаль районның һәм (яисә) жирлекнең «Интернет» челтәрендәгә рәсми сайтында урнаштырыла.

8. Шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалану төренә рөхсәт бирү мәсьәләсе буенча гавами тыңлауларны оештыруга һәм уздыруга бәйле чыгымнарны мондый рөхсәт бирү белән кызыксынган физик яисә юридик зат йөртә.

9. Жир кишәрлегеннән яисә капитал төзелеш объектннан файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төре шәһәр төзелеше регламентына кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү өчен билгеләнгән тәртиптә шартлы рөхсәт ителгән файдалану төренә рөхсәт бирү белән кызыксынган физик яисә юридик зат инициативасы буенча гавами тыңлаулар уздырганнан соң кертелгән очракта, мондый затка шартлы рөхсәт ителгән файдалану төренә рөхсәт бирү турындагы карар гавами тыңлаулар уздырмыйча гына кабул ителә.

10. Физик яисә юридик зат шартлы рәвештә файдалануның рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турындагы яисә мондый рөхсәтне бирүдән баш тарту турындагы карарга суд тәртибендә дәгъва белдерергә хокуклы.

13 маддә. Капиталь төзелеш объектларын төзүнең, реконструкцияләүнең рөхсәт ителгән чик параметрларыннан тайпылуга рөхсәт бирү тәртибе

1. Күләмнәре шәһәр төзелеше Регламентында билгеләнгән жир кишәрлекләренән минималь күләмнәреннән азрак йә конфигурациясе, төзелеш өчен уңайсыз булган инженер-геологик яисә башка характеристикалары булган жир кишәрлекләренән хокук ияләре капитал төзелеш объектларын төзүнең, реконструкцияләүнең рөхсәт ителгән чик параметрларыннан тайпылуга рөхсәтләр сорап мөрәжәгать итәргә хокуклы.

1.1. Жир кишәрлекләренән хокук ияләре рөхсәт ителгән төзелешнең, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрларыннан тайпылуга рөхсәтләр сорап мөрәжәгать итәргә хокуклы, әгәр мондый тайпылыш рөхсәт ителгән төзелешнең, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең шәһәр төзелеше регламентында конкрет территорияль зона өчен билгеләнгән бер яисә берничә чик параметрын бер тапкыр үзгәртү максатларында кирәк булса, ул ун проценттан да артмаска тиеш.

2. Техник регламентлар, норматив техник документлар таләпләре үтәлгәндә, капитал төзелеш объектларын төзүнең, реконструкцияләүнең рөхсәт ителгән иң чик параметрларыннан тайпылу аерым жир кишәрлеге өчен рөхсәт ителә.

Федераль яисә региональ эһәмияттәгә тарихи жирлекләр территорияләре чикләрендә капитал төзелеш объектларының катларының иң чик саны, биналарның, корылмаларның, корылмаларның иң чик биекlege һәм архитектура чишелешләренә таләпләр өлешендә капитал төзелеш объектларын рөхсәт ителгән төзүнең, реконструкцияләүнең чик параметрларыннан тайпылу рөхсәт ителми. 3. Капиталь төзелеш объектларын төзүнең, реконструкцияләүнең рөхсәт ителгән иң чик параметрларыннан тайпылуга рөхсәт алуда кызыксынучы зат комиссиягә мондый рөхсәт бирү турында гариза жиберә.

Капиталь төзелеш объектларын төзүнең, реконструкцияләүнең рөхсәт ителгән иң чик параметрларыннан тайпылуга рөхсәт бирү турындагы гариза электрон имза белән имзаланган электрон документ рәвешендә жиберелергә мөмкин.

4. Капиталь төзелеш объектларын төзүнең, реконструкцияләүнең рөхсәт ителгән иң чик параметрларыннан тайпылуга рөхсәт бирү турындагы карар проекты мондый рөхсәт бирү турында гариза керткән көннән алып унбиш эш көне эчендә эзерләнә һәм Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында һәм әлегә бүлекнең 19 статьясы нигезләмәләрендә билгеләнгән тәртиптә ижтимагый фикер алышуларда яисә гавами тыңлауларда каралырга тиеш, моңа каралган очрак керми. 1.1 өлеш. әлегә статьяның.

5. Капиталь төзелеш объектларын рөхсәт ителгән төзүнең, реконструкцияләүнең иң чик параметрларыннан тайпылуга рөхсәт бирү турындагы карар проекты буенча ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар нәтижәләре турындагы бәяләмә нигезендә Комиссия мондый фикер алышулар яисә тыңлаулар тәмамланган көннән алып унбиш эш көне эчендә, кабул

ителгән карарның сәбәпләрен күрсәтеп, мондый рәхсәт бирү турында яисә мондый рәхсәтне бирүдән баш тарту турында тәкъдимнәр эзерли һәм аларны жибәрә муниципаль район башкарма комитеты житәкчесенә.

6. Әлеге статьяның 5 өлешендә күрсәтелгән тәкъдимнәр нигезендә муниципаль район Башкарма комитеты житәкчесе мондый тәкъдимнәр кергән көннән алып жиде көн эчендә капитал төзелеш объектларын төзүнең, реконструкцияләүнең рәхсәт ителгән иң чик параметрларыннан тайпылуға рәхсәт бирү турында яисә мондый рәхсәтне бирүдән баш тарту турында Карар кабул итә.

7. Жирле үзидарә органына Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 55.32 статьясындагы 2 өлешендә күрсәтелгән дәүләт хакияменә башкарма органынан, вазыйфай заттан, дәүләт учреждениесеннән яисә жирле үзидарә органынан ирекле төзелешне ачыклау турында хәбәрнамә кергән көннән башлап, капитал төзелеш объектларын төзүнең, реконструкцияләүнең рәхсәт ителгән иң чик параметрларыннан читкә тайпылуға рәхсәт бирү рәхсәт ителми. шундый корылма, аны сүткәнче яисә билгеләнгән таләпләргә туры китергәнче, моңа жирле үзидарә органы тарафыннан әлеге хәбәрнамәне карау нәтижәләре буенча Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 55.32 статьясындагы 2 өлешендә күрсәтелгән һәм әлеге хәбәрнамә кергән дәүләт хакияменә башкарма органына, вазыйфай затка, дәүләт учреждениесенә яисә жирле үзидарә органына, үз белдеге белән төзелгән корылма билгеләре булу күздә тотылмый йә үз белдеге белән төзелгән корылманы жимерү яки аны билгеләнгән таләпләргә туры китерү турындагы дөгъва таләпләрен канәгатьләндерүдән баш тарту турындагы суд карары законлы көченә керде.

8. Физик яисә юридик зат капитал төзелеш объектларын төзүнең, реконструкцияләүнең рәхсәт ителгән иң чик параметрларыннан тайпылуға рәхсәт бирү турындагы яисә мондый рәхсәтне бирүдән баш тарту турындагы карарга суд тәртибендә дөгъва белдерергә хокуклы.

9. Капитал төзелеш объектларын төзүнең, реконструкцияләүнең рәхсәт ителгән иң чик параметрларыннан тайпылуға рәхсәт бирү, әгәр мондый тайпылыш аэродром яны территориясендә билгеләнгән күчемсез мөлкәт объектларыннан файдалану чикләүләренә туры килмәсә, рәхсәт ителми.

13.1 маддә. Капитал төзелеш объектынның архитектура-шәһәр төзелеше йөзәнә таләпләр һәм капитал төзелеш объектынның архитектура-шәһәр төзелеше йөзәнә Килештерү кагыйдәләре

Капитал төзелеш объектынның архитектура-шәһәр төзелеше күренешенә таләпләр

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 30 статьясындагы 5.3 өлешендә шәһәр төзелеш зоналаштыру картасында чикләрендә капитал төзелеш объектларының архитектура-шәһәр төзелеше күренешенә таләпләр каралган территорияләр күрсәтелә. Мондый территорияләрнең чикләре территориаль зоналар чикләре белән туры килмәскә мөмкин. Капитал төзелеш объектынның архитектура-шәһәр төзелеше күренешенә таләпләр Россия Федерациясе Хөкүмәтенә 29.05.2023 № 857 Карары белән билгеләнә.

1. Капитал төзелеш объектынның архитектура-шәһәр төзелеше күренешенә таләпләр Шәһәр төзелеш регламентында күрсәтелгән жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рәхсәт ителгән файдалану төрләрен, техник регламентлар таләпләрен, шәһәр төзелеш проектлау нормативларын һәм территорияләрне төзекләндерү кагыйдәләрен исәпкә алып билгеләнә.

2. Россия Федерациясе Шәһәр төзелеш кодексының 30 статьясындагы 6.2 өлешендә капитал төзелеш объектынның архитектура-шәһәр төзелеш йөзәнә карата таләпләр, әгәр Россия Федерациясе Шәһәр төзелеш кодексында башкасы каралмаган булса, Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә торган капитал төзелеш объектынның күләм-пространство, архитектура-стилистик һәм башка характеристикаларына карата таләпләрне үз эченә ала.

3. Шәһәр төзелеш регламентында, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеш кодексының 30 статьясындагы 6.2 өлешендә каралган капитал төзелеш объектынның күләм-пространство һәм архитектура-стилистик характеристикаларына таләпләр билгеләнергә мөмкин:

- капитал төзелеш объектларының төсле чишелешләренә таләпләр;

- капитал төзелеш объектларының архитектура йөзен билгели торган бизәкләү һәм (яисә) төзелеш материалларына таләпләр;
  - капитал төзелеш объектларының фасадларында һәм түбәләрендә техник һәм инженерлык жиһазларын урнаштыруга таләпләр;
  - капитал төзелеш объектлары фасадларын яктыртуга таләпләр.
4. Капитал төзелеш объектларының күләм-пространство характеристикаларына таләпләр капитал төзелеш объектларының жир кишәрлеге чикләрендә аларның күләмен, рәвшен, функциональ билгеләнешен һәм урнашу урынын билгели торган архитектура чишелешләрен санап чыгу юлы белән билгеләнә.
5. Капитал төзелеш объектларының архитектур-стилистик характеристикаларына таләпләр фасад элементларының, шулай ук Капитал төзелеш объектларының башка тышкы өлешләре элементларының характеристикаларын һәм аларның характеристикаларын санап чыгу юлы белән билгеләнә.
6. Капитал төзелеш объектларының төсле чишелешләренә таләпләр, палитраны күрсәтеп, аларның фасадларын бизәү өчен төсләрне һәм төсмерләренә санап чыгу юлы белән билгеләнә.
7. Капитал төзелеш объектларының бизәкләү һәм (яисә) төзелеш материалларына таләпләр капитал төзелеш объектларының фасадларын бизәү өчен материаллар һәм фасадларының декоратив сыйфатларын яхшырту алымнарын санап чыгу юлы белән билгеләнә.
8. Капитал төзелеш объектлары фасадларында һәм түбәләрендә техник һәм инженерлык жиһазларын урнаштыруга таләпләр техник жайланмаларны (шул исәптән һаваны вентиляцияләү һәм кондиционерлау, газ белән тәмин итү, яктырту, элемент, видео күзәтү) һәм мондый жиһазларны урнаштырганда капитал төзелеш объектлары фасадларының декоратив сыйфатларын яхшырту алымнарын санап чыгу юлы белән билгеләнә.
9. Капитал төзелеш объектлары фасадларын яктыртуга таләпләр аларның фасадларын һәм төсләрен тышкы яктыртуның архитектура алымнарын, шулай ук палитраны күрсәтеп, мондый яктыртуның төсмерләрен санап чыгу юлы белән билгеләнә.

Капитал төзелеш объектынның архитектура-шәһәр төзелеш йөзен Килештерү кагыйдәләре

1. Капитал төзелеш объектынның архитектура-шәһәр төзелеш йөзен Килештерү Кагыйдәләре, әгәр шәһәр төзелеш регламентында мондый капитал төзелеш объектынның архитектура-шәһәр төзелеш йөзенә таләпләр күрсәтелгән булса, капитал төзелеш объектынның архитектура-шәһәр төзелеш йөзен килештерү тәртибен билгели.
2. Россия Федерациясе Шәһәр төзелеш кодексының 40.1 статьясындагы 2 өлешенә 1-4 пунктларында күрсәтелгән капитал төзелеш объектларына карата капитал төзелеш объектынның архитектура - шәһәр төзелеш йөзен килештерү таләп ителми:
- 1) шәһәр төзелеш Регламентының гамәли көче кагыйдә торган жир кишәрлекләрендә урнашкан капитал төзелеш объектлары;
  - 2) төзү яисә реконструкцияләү өчен төзелешкә рөхсәт алу таләп ителми торган объектлар;
  - 3) жәзаны үтәүче учреждениеләр файдалануындагы жир кишәрлекләрендә урнашкан объектлар;
  - 4) ил оборонасы һәм дәүләт иминлеге өлкәсендәге функцияләренә гамәлгә ашыручы оборона һәм иминлек объектлары, Россия Федерациясе Кораллы Көчләре, башка гаскәрләр, хәрби формироваулар һәм органнар объектлары;
  - 5) Россия Федерациясе Хөкүмәте, Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимияте органнарының норматив хокукый актлары белән билгеләнгән башка объектлар.
3. Капитал төзелеш объектынның архитектура-шәһәр төзелеш йөзен килештерү шулай ук:
- А) гидротехник корылмалар;

- б) электр, газ, жылылык, су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу өлкәләрендә товарлар житештерү һәм китерү өчен билгеләнгән объектлар һәм инженерлык корылмалары;
- в) жир асты корылмалары;
- г) әйләнә-тирә мохиттә бара торган физик һәм химик процессларны күзәтү, аның гидрометеорологик, агрометеорологик һәм гелиогеофизик характеристикаларын, атмосфера һавасының, туфракның һәм су объектларының пычрану дәрәжәсен билгеләү өчен билгеләнгән капитал төзелеш объектлары;
- д) житештерү һәм куллану калдыкларын эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру һәм урнаштыру өчен билгеләнгән (файдаланыла торган) капитал төзелеш объектлары;
- е) медицина калдыкларын зарарсызландыру, урнаштыру һәм утильләштерү өчен билгеләнгән капитал төзелеш объектлары;
- ж) биологик калдыкларны саклау, эшкәртү һәм утильләштерү өчен билгеләнгән капитал төзелеш объектлары;
- з) радиоактив калдыклар белән эш итүгә бәйлә капитал төзелеш объектлары;
- и) озон катламын жимерә торган матдәләр әйләнешенә бәйлә капитал төзелеш объектлары;
- к) атом энергиясен файдалану объектлары;
- л) Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнә торган куркыныч житештерү объектлары.

Капитал төзелеш объектынның архитектура-шәһәр төзелеш йөзен килештерү тәртибе һәм сроклары

3. Капитал төзелеш объектынның архитектура-шәһәр төзелеш күренешә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы белән килештерелгә тиеш. Жирле үзидарәнең вәкаләтле органы капитал төзелеш объектынның архитектура-шәһәр төзелеш йөзен килештерү турында Карар кабул итү максатларында федераль башкарма хакимият органнары һәм Россия Федерациясе субъектларының башкарма органнары белән үзара хезмәттәшлек итә, шулай ук түләүсез нигездә эксперт жәмәгәтчеләге вәкилләрен (шәһәр төзелеш, архитектура, урбанистика, шәһәр икътисады, тарих, мәдәният, археология өлкәсендәге экспертларны) жәлеп итәргә хоуклы, дендрология һәм экология).

4. Капитал төзелеш объектынның архитектура-шәһәр төзелеш йөзен килештерү өчен мондый объектны төзү планлаштырыла торган жир кишәрлегенә Хоук иясе яки капитал төзелеш объектын реконструкцияләгән очракта капитал төзелеш объектынның Хоук иясе яисә Россия Федерациясе Шәһәр төзелеш кодексының 57.3 статьясындагы 1.1 өлешендә каралган очракта башка зат (алга таба - инициатор) жирле үзидарә үз эченә алган гариза:

- а) исеме һәм оештыру-хоукый формасы, салым түләүченә идентификация номеры, телефон, факс һәм электрон почта адресы (юридик зат гариза биргән очракта);
- б) фамилиясен, исемен, атасының исемен (булган очракта), шәхесне таныклаучы документ күрсәткелләрен, яшәү урыны адресын, телефонын, факсын һәм электрон почта адресын (шәхси эшмәкәр яисә физик зат гариза биргән очракта);
- в) архитектурасы килештерелә торган капитал төзелеш объекты исеме.

5. Әлегә статьяның 4 пункттында күрсәтелгән гаризага (алга таба - гариза) капитал төзелеш объектынның проект документациясенә түбәндәге бүлекләре кушып бирелә:

- а) аңлатма язуы;
- б) жир кишәрлеген планлаштыру оештыру схемасы;
- в) күләм-планлаштыру һәм архитектура чишелешләре.

6. Капитал төзелеш объектынның архитектура-шәһәр төзелеш йөзен килештерү өчен проект документациясенә башка бүлекләрен таләп итү рәхсәт ителми, моңа әлегә статьяның 5 пункттында каралган проект документациясе бүлекләре (алга таба - проект документациясе бүлекләре) керми. Жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан капитал төзелеш

объектының архитектура-шәһәр төзелеше йөзен килештерү өчен проект документациясе бүлекләрен тапшыру таләп ителми торган очрактар билгеләнергә мөмкин.

7. Гариза һәм проект документациясенең кушымтада бирелә торган бүлекләре шәхсэн, йә почта элементәсе аша, йә гомуми файдаланудагы мәгълүмат-телекоммуникация челтәрләреннән файдаланып, шул исәптән "дәүләт һәм муниципаль хезмәтләренң (функцияләренң) Бердәм порталы" федераль дәүләт мәгълүмат системасы аша, дәүләт серен саклау турындагы Россия Федерациясе законнары таләпләрен үтәп, электрон документ рәвешендә бирелергә мөмкин.

Гаризаны һәм проект документациясенең кушымтада бирелә торган бүлекләрен электрон документ рәвешендә биргәндә гаризага инициаторның вәкаләтле вазыйфай заты - юридик затның йә аның вәкаләтле вәкиленең көчәйтелгән квалификацияле электрон имзасы яисә инициаторның көчәйтелгән квалификациясез электрон имзасы имза сала. - тикшерү ачыкчы сертификаты Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнгән тәртиптә дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтү һәм дәүләт һәм муниципаль функцияләрне электрон рәвештә башкару өчен кулланыла торган мәгълүмат системаларының мәгълүмати-технологик үзара хезмәттәшлеген тәмин итә торган инфраструктурада төзелгән һәм кулланыла торган индивидуаль эшқуарны яки физик затны яки аларның вәкаләтле вәкилләрен.

Гариза һәм проект документациясенең беркетелгән бүлекләре электрон документ рәвешендә бирелгән очракта гаризаны һәм проект документациясенең бүлекләрен кәгазьдә бирү таләп ителми.

Проект документациясенең дәүләт серенә кагылышлы белешмәләр булган бүлекләре Россия Федерациясенең дәүләт сере турындагы законнары таләпләрен үтәгән килеш тапшырыла.

8. Вәкаләтле жирле үзидарә органы гаризаны һәм проект документациясенең беркетелгән бүлекләрен алган көннән алып бер эш көне эчендә аларны тикшерә.

Гариза әлеге статьяның 4 пунктында каралган таләпләргә туры килмәгән очракта яисә тикшерү барышында инициаторның проект документациясе бүлекләренең тулы булмаган комплектын тапшыру факты ачыкланган очракта, гариза һәм проект документациясенең кушымтада бирелә торган бүлекләре, аларны алган көннән алып 2 эш көне эчендә кире кайтару сәбәпләрен күрсәтеп, инициаторга кире кайтарыла.

9. Жирле үзидарәнең вәкаләтле органы проект документациясе бүлекләрен капитал төзелеш объектының архитектура-шәһәр төзелеше йөзенә шәһәр төзелеше регламентында күрсәтелгән таләпләргә туры килүгә карый.

10. Проект документациясе бүлекләрен карау нәтижәләре буенча жирле үзидарәнең вәкаләтле органы капитал төзелеш объектының архитектура-шәһәр төзелеше йөзен килештерү турында яисә аны килештерүдән баш тарту турында Карар кабул итә, алар гариза һәм проект документациясенең беркетелгән бүлекләрен алган көннән алып 10 эш көне эчендә инициаторга жибереләләр.

11. Капитал төзелеш объектының архитектура-шәһәр төзелеше йөзен килештерү турындагы карарда түбәндәге мәгълүмат бар:

а) карар кабул итү датасы һәм аның жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан бирелгән номеры;

б) капитал төзелеш объектының урнашкан урыны (реконструкцияләгәндә);

в) чикләрендә капитал төзелеш объектын төзү яисә реконструкцияләү планлаштырыла торган жир кишәрлегенең урнашкан урыны;

г) капитал төзелеш объектының кадастр номеры (ул булганда);

д) жир кишәрлегенең кадастр номеры (булган очракта);

е) капитал төзелеш объектының функциональ билгеләнеше;

ж) капитал төзелеш объектының төп параметрлары (мәйданы, катлары);

з) капитал төзелеш объектының архитектура-шәһәр төзелеше йөзенә капитал төзелеш объектының архитектура-шәһәр төзелеше йөзенә карата шәһәр төзелеше регламентында күрсәтелгән таләпләргә туры килүе.

12. Капитал төзелеш объектының архитектура-шәһәр төзелеше йөзен килештерүдән баш тарту турындагы карарда түбәндәге мәгълүмат бар:

а) карар кабул итү датасы һәм аның жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан бирелгән номеры;

б) капитал төзелеш объектының урнашкан урыны (реконструкцияләгәндә);

- в) чикләрендә капитал төзелеш объектын төзү яисә реконструкцияләү планлаштырыла торган жир кишәрлегенә урнашкан урыны;
- г) капитал төзелеш объектынның кадастр номеры (ул булганда);
- д) жир кишәрлегенә кадастр номеры (булган очракта);

- е) капитал төзелеш объектынның функциональ билгеләнеше;
- ж) капитал төзелеш объектынның төп параметрлары (мәйданы, катлары);
- з) капитал төзелеш объектынның архитектура-шәһәр төзелеш йөзенең капитал төзелеш объектынның архитектура-шәһәр төзелеш йөзенең карата шәһәр төзелеш регламентында күрсәтелгән таләпләргә туры килүе (туры килмәве);
- и) капитал төзелеш объектынның архитектура-шәһәр төзелеш йөзенең шәһәр төзелеш регламентында күрсәтелгән капитал төзелеш объектынның архитектура-шәһәр төзелеш йөзенең карата таләпләргә туры килмәвен нигезләү;
- к) проект документациясе бүлекләрен эшләп бетерү буенча тәкъдимнәр (булган очракта).

13. Капитал төзелеш объектынның архитектура-шәһәр төзелеш йөзенең килештерүдән баш тарту турында Карар кабул итү өчен нигез булып капитал төзелеш объектынның архитектура-шәһәр төзелеш йөзенең билгели торган һәм проект документациясе бүлекләрендәге архитектура карарларының капитал төзелеш объектынның архитектура-шәһәр төзелеш йөзенең карата шәһәр төзелеш регламентында күрсәтелгән таләпләргә туры килмәве тора.

14. Әлеге статьяның 10 пункттында күрсәтелгән карарларга жирле үзидарәнәң вәкаләтле органы житәкчәсе яисә аның урынбасары имза сала.

15. Жирле үзидарәнәң вәкаләтле органы капитал төзелеш объектынның архитектура-шәһәр төзелеш йөзенең килештерү турындагы карарга кул куелган көннән алып 5 эш көне эчендә:

- а) капитал төзелеш объектынның архитектура-шәһәр төзелеш йөзенең килештерү турындагы карарны жирле үзидарә органының "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәгә рәсми сайтында урнаштыра;

- б) капитал төзелеш объектынның архитектура-шәһәр төзелеш йөзенең килештерү турындагы карарның күчermәсен Россия Федерациясе Шәһәр төзелеш кодексының 51 статьясындагы 4 - 6 өлешләре нигезендә төзелешкә рөхсәт бирүгә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органына, Россия Федерациясе субъектынның башкарма органына, жирле үзидарә органына һәм космик эшчәнлек буенча "Роскосмос" дәүләт корпорациясенә жиберә.

16. Жирле үзидарәнәң вәкаләтле органы капитал төзелеш объектынның архитектура-шәһәр төзелеш йөзенең килештерүдән баш тарту турында Карар кабул иткән очракта, инициатор, проект документациясенәң элек каралган бүлекләрендә капитал төзелеш объектынның архитектура карарларына туры килмәүләре ачыкланганнан соң, капитал төзелеш объектынның архитектура-шәһәр төзелеш йөзенең килештерүгә гаризаны һәм проект документациясенәң бүлекләрен кабат тапшырырга хокуклы., аның архитектура-шәһәр төзелеш йөзенең билгели торган һәм проект документациясе бүлекләрендәгә, капитал төзелеш объектынның архитектура-шәһәр төзелеш йөзенең шәһәр төзелеш регламентында күрсәтелгән таләпләр.

17. Капитал төзелеш объектынның архитектура-шәһәр төзелеш йөзенең килештерүдән баш тарту турындагы карарга Россия Федерациясе законнары нигезендә шикаять бирелергә мөмкин.

18. Капитал төзелеш объектынның архитектура-шәһәр төзелеш йөзенең үзгәрешләр кертү аны әлеге статьяда билгеләнгән тәртиптә килештерүне таләп итә.

IV БҮЛЕК. Жирле үзидарә органнары тарафыннан территорияне планлаштыру документларын әзерләү турында нигезләмәләр

14 маддә. Территорияне планлаштыру документациясенә гомуми таләпләр

1. Территорияне планлаштыру документларын эзерләү территорияләрнен тотрыклы үсешен тәэмин итү, шул исәптән планлаштыру структурасы элементларын аерып алу, жир кишәрлекләренен чикләрен билгеләү, капитал төзелеш объектларын планлаштырып урнаштыру зоналарының чикләрен билгеләү максатларында гамәлгә ашырыла.

Территорияне планлаштыру документларын эзерләү территориаль планлаштыру документлары, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре (линия объектларын урнаштыруны күздә тоткан территорияне планлаштыру документларын эзерләүдән тыш) нигезендә; коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү программалары, транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программалары, социаль инфраструктураны комплекслы үстерү программалары, шәһәр төзелешен проектлау нормативлары, таләпләр нигезендә гамәлгә ашырыла. техник регламентлар, кагыйдәләр жыелмалары; инженер эзләнүләре материалларын һәм нәтижәләрен, Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларының (тарихи һәм мәдәни ядкарьләренен) бердәм дәүләт реестрына кертелгән мәдәни мирас объектлары территорияләре чикләрен, ачыкланган мәдәни мирас объектлары территорияләре чикләрен, территорияләрдән файдалануның аерым шартлары булган зоналар чикләрен исәпкә алып.

2. Капиталь төзелеш объектын урнаштыру максатларында территорияне планлаштыру документларын эзерләү түбәндәге очрактарда мәҗбүри була:

- федераль, региональ яисә жирле әһәмияттәге капитал төзелеш объектын урнаштыруга бәйле рәвештә дәүләт ихтыяжлары яисә муниципаль ихтыяжлар өчен жир кишәрлекләрен тартып алу зарур;

- кызыл сызыкларны билгеләү, үзгәртү яисә бетерү кирәк;

- жир законнары нигезендә жир кишәрлекләрен төзү территорияне манлау проекты нигезендә генә гамәлгә ашырылса, жир кишәрлекләрен төзү зарур;

- капитал төзелеш объектын урнаштыру уртақ чиге булган ике һәм аннан да күбрәк муниципаль берәмлекләр территорияләрендә планлаштырыла (мондый капитал төзелеш объектын урнаштыруны дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге жирләрдә яисә жир кишәрлекләрендә гамәлгә ашыру планлаштырылган очрактан тыш, мондый капитал төзелеш объектын урнаштыру өчен дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге жир кишәрлекләрен биерү һәм сервитутлар билгеләү таләп ителми) ;

- линия объектын төзү, реконструкцияләү планлаштырыла (линия объектын дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге жирләрдә яисә жир кишәрлекләрендә урнаштыру планлаштырылган һәм мондый линия объектын урнаштыру өчен дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге жир кишәрлекләрен биерү һәм сервитутлар билгеләү таләп ителмәгән очрактан тыш). Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан линия объектын төзү, реконструкцияләү өчен территорияне планлаштыру буенча документация эзерләү таләп ителми торган башка очрактар билгеләнергә мөмкин;

- линия объектын булмаган капитал төзелеш объектын һәм аның эшләвен тәэмин итү өчен кирәкле капитал төзелеш объектларын махсус сакланылучы табигать территориясе чикләрендә яисә урман фонды жирләре чикләрендә урнаштыру планлаштырыла;

- территорияне комплекслы үстерү планлаштырыла;

- "күпфатирлы йортларны һәм башка күчәмсез милек объектларын өлешләп төзүдә катнашу һәм Россия Федерациясенен кайбер закон актларына үзгәрешләр керту турында"2004 елның 30 декабрдәге 214-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә өлешле төзелештә катнашучыларның акчаларын жәлеп итеп, индивидуаль торак төзелеше объектларын төзү планлаштырыла.

3. Территорияне планлаштыру документларын эзерләү планлаштыру структурасының жирдән файдалану һәм территориаль зоналарны төзү кагыйдәләрендә һәм (яисә) муниципаль районнарны территориаль планлаштыру схемаларында, функциональ зоналарның жирлекләренен, шәһәр округларының генераль планнарында, территорияне комплекслы һәм тотрыклы үстерү эшчәнлеген гамәлгә ашыру күздә тотыла торган бер яисә берничә чиктәш элементна карата гамәлгә ашырыла.

4. Территорияне планлаштыру документларын эзерләү һәм раслау, шулай ук жирлек территориясенә карата территорияне планлаштыру документларын эзерләү үзгәрешләре Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 45, 46 статьялары

нигезлэмэлэрен, Бөгөлмэ муниципаль районы Уставын, Бөгөлмэ шәһәре муниципаль берәмлеге Уставын исәпкә алып билгеләнә.

15 маддә. Территорияне планлаштыру буенча документация төрләре

1. Территорияне планлаштыру буенча документация төрләре булып:
территорияне планлаштыру проекты;
- территорияне манлау проекты.
2. Территорияне планлаштыру проектларын эзерләү планлаштыру структурасы элементларын аерып чыгару, гомуми файдаланудагы территорияләр чикләрен, капитал төзелеш объектларын планлаштырып урнаштыру зоналары чикләрен билгеләү, территорияне планлаштырып үстерү характеристикаларын һәм чиратлыгын билгеләү өчен гамәлгә ашырыла.
3. Территорияне манлау проектын эзерләү планлаштыру структурасының бер яисә берничә чиктәш элементы чикләрендә, территориаль зонаның жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрендә билгеләнгән чикләрендә һәм (яисә) муниципаль районны территориаль планлаштыру схемасында, функциональ зонаның жирлекнең, муниципаль округның, шәһәр округының Генераль планында билгеләнгән чикләрендә, территорияне комплекслы үстерү каралган территориягә карата гамәлгә ашырыла.
4. Территорияне манлау проектын эзерләү:
- барлыкка килә торган һәм үзгәртелә торган жир кишәрлекләренә чикләре урнашу урынын билгеләү;
- чикләрендә яңа капитал төзелеш объектлары урнаштыру планлаштырылмый торган төзелгән территорияләр өчен, шулай ук территория чикләрендә урнашкан һәм (яисә) территорияне комплекслы һәм тотрыклы үстерү эшчәнлегенә гамәлгә ашыру күздә тотылмаган жир кишәрлеге барлыкка килүгә һәм (яисә) үзгәрүгә бәйле рәвештә Кызыл линияләргә билгеләү, үзгәртү, туктату өчен кызыл линияләр билгеләү, үзгәртү, туктату, мондый билгеләү, үзгәртү, туктату гомуми файдаланудагы территория чикләрен үзгәртү генә.
5. Территорияне манлау проекты расланымга тиешле төп өлештән һәм әлеге проектны нигезләү материалларыннан гыйбарәт.
6. Территорияне манлау проектларын эзерләү, территорияне планлаштыру документларын эзерләү өчен Россия Федерациясә Шәһәр төзелеш кодексы нигезендә мондый инженер эзләнүләрен башкару таләп ителгән очрактарда, инженер эзләнүләре материалларын һәм нәтижәләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла. Территорияне манлау проектын эзерләү максатларында әлеге территорияне планлаштыру проектын эзерләү өчен алынган инженерлык эзләнүләре материалларыннан һәм нәтижәләреннән аларны үтәгән көннән алып иң күбә биш ел дәвамында файдалану рөхсәт ителә.
7. Территорияне манлау проектын эзерләгәндә барлыкка килә торган һәм (яисә) үзгәртелә торган жир кишәрлекләренә чикләре урнашу урынын билгеләү шәһәр төзелеш регламентлары һәм эшчәнлекнең конкрет төрләре өчен жир кишәрлекләрен бүлеп бирү нормалары, барлыкка килә торган һәм (яисә) үзгәртелә торган жир кишәрлекләренә карата федераль законнарда һәм Россия Федерациясә субъектлары законнарында, техник регламентларда, кагыйдәләр жыйнакларында билгеләнгән башка таләпләр нигезендә гамәлгә ашырыла.
8. Территорияне манлау проектын эшләү чикләрендә жир кишәрлекләре барлыкка килү каралган территориянең кадастр планында жир кишәрлегенә яисә жир кишәрлекләренә урнашуының расланган схемасы нигезендә гамәлдә булу срогы тәмамланмаган территориягә карата гамәлгә ашырылган очракта, мондый территорияне манлау проектында жир кишәрлекләре чикләренә урнашу урыны әлеге схемада төзелүе каралган жир кишәрлекләре чикләренә урнашу урынына туры килергә тиеш.
9. Тарихи жирлек территориясенә карата эзерләнгән территорияне манлау проектында сакланышын тәмин итү Россия Федерациясә халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкарьләрен) саклау турындагы законнарда каралган планлаштыру структурасы элементлары исәпкә алына.
10. Территорияне планлаштыру проекты белән расланган планлаштыру структурасы элементлары яисә элементлары чикләрендә урнашкан территорияне манлау проектын аерым

документ рәвешендә эзерлэгән очракта, территория чикләрендә урнашкан жир кишәрлеген барлыкка китерүгә һәм (яисә) үзгәртүгә бәйлә рәвештә Кызыл линияләрне билгеләү, үзгәртү, туктату өчен территорияне манлау проектын эзерләү очрагынан тыш, жәмәгать фикер алышулары яисә гавами тыңлаулар үткәрелми. территорияне комплекслы һәм тотрыклы үстерү, мондый билгеләүләр, Кызыл сызыкларның үзгәрүе гомуми файдаланудагы территория чикләренең үзгәрүенә китергән очракта.

15 маддә. Территорияне планлаштыру буенча документация төрләре

V бүлек жирдән файдалану һәм төзелеш мәсьәләләре буенча ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар уздыру турында Нигезләмәләр

16 маддә. Жирдән файдалану һәм төзелеш мәсьәләләре буенча ижтимагый фикер алышуларны яисә гавами тыңлауларны оештыру һәм уздыру буенча гомуми нигезләмәләр

1. Жәмәгать фикер алышулары яисә гавами тыңлаулар кешенең тормыш эшчәнлегенең уңайлы шартларына хокукларын, жир кишәрлекләре һәм капитал төзелеш объектлары хокук ияләренең хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен саклау максатында үткәрелә.

2. Жәмәгать фикер алышулары яисә гавами тыңлаулар Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, Муниципаль берәмлек уставы, әлеге кагыйдәләр, башка норматив хокукый актлар нигезендә уздырыла.

3. Жирдән файдалану һәм төзелеш мәсьәләләре буенча ижтимагый фикер алышуларга яисә гавами тыңлауларга чыгарыла:

- жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләре проекты, жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү проектлары;

- Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очрактан тыш, территорияне планлаштыру проектлары һәм территорияне манлау проектлары;

- жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан шартлы рәвештә файдалануның рөхсәт ителгән төрләренә рөхсәт бирү турындагы карарлар проектлары;

- капитал төзелеш объектларын төзүнең, реконструкцияләүнең рөхсәт ителгән иң чик параметрларыннан тайпылуларга рөхсәт бирү турындагы карарлар проектлары.

4. Жәмәгать фикер алышуларын яисә гавами тыңлауларны оештыру һәм уздыру тәртибе Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлегендә яшәүчеләргә ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар башлану турында хәбәр итүне, тиешле проект белән танышуны, жәмәгать фикер алышуларында яисә муниципаль берәмлектә яшәүчеләренә гавами тыңлауларында катнашуны тәмин итә торган башка чараларны, кабул ителгән гавами тыңлауларның нигезләнүен дә кертеп, ижтимагый фикер алышуларның яисә гавами тыңлауларның нәтижәләрен бастырып чыгаруны (халыкка житкерүне) күздә тотарга тиеш. карарлар.

5. Ижтимагый фикер алышуларны, гавами тыңлауларны оештыру һәм уздыру тәртибе һәм башка үзенчәлекләре Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 5.1 статьясы нигезләмәләре белән билгеләнгән.

17 маддә. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проекты, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү проектлары буенча ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар уздыру үзенчәлекләре

1. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проекты яисә аларга үзгәрешләр кертү проектлары буенча жәмәгать фикер алышулары яисә гавами тыңлаулар муниципаль берәмлек башлыгы карары нигезендә кагыйдәләр проектын эзерләү комиссиясе тарафыннан үткәрелә.

2. Жирдэн байдалану һәм төзелеш кагыйдэләре проекты буенча ижтимагый фикер алышуларның яисә гавами тыңлауларның дэвамлылығы мондый проект басылып чыккан көннән алып бер айдан да артмый.

3. Жирдэн байдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдэләренә конкрет территориаль зона өчен билгеләнгән шәһәр төзелеше регламентына үзгәрешләр кертү өлешендә үзгәрешләр эзерләгән очракта, шулай ук территорияне комплекслы үстерү турында Карар кабул итүгә бәйле рәвештә жирдэн байдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдэләренә үзгәрешләр эзерләгән очракта, жирдэн байдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдэләренә үзгәрешләр кертү буенча ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар территориаль зона чикләрендә үткәрелә, комплекслы үсешкә тиешле территория чикләрендә мондый шәһәр төзелеше регламенты билгеләнгән

4. Кагыйдэләр приаэродром территориясендә билгеләнгән күчәмсез милек объектларыннан байдалану чикләүләренә туры китерелгән очракта, шулай ук туры килмәүләр бетерелгән очракта, жәмәгать фикер алышулары яисә гавами тыңлаулар үткәрелми.

Конкрет территориаль зона өчен шәһәр төзелеше Регламентында билгеләнгән рөхсәт ителгән байдалану төрләре бер тапкыр үзгәргән очракта, рөхсәт ителгән төзелешнең, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең элек билгеләнгән чик параметрлары үзгәрмәгән очракта һәм (яисә) рөхсәт ителгән төзелешнең, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең бер яисә берничә чик параметры бер тапкыр үзгәргән очракта, конкрет территориаль зона өчен шәһәр төзелеше Регламентында билгеләнгән, ижтимагый фикер алышулар яки гавами тыңлаулар уздыру ун проценттан да артык таләп ителми.

18 маддә. Жир кишәрлегеннән яисә капитал төзелеш объектыннан байдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турындагы карар проекты буенча жәмәгать фикер алышулары яисә гавами тыңлаулар

1. Жир кишәрлегеннән яисә капитал төзелеш объектыннан байдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү тәртибе Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы һәм әлеге бүлекнең 13 статьясы нигезләмәләре нигезендә билгеләнә.

2. Шартлы рәвештә байдалануның рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турындагы карар проекты ижтимагый фикер алышуларда яисә гавами тыңлауларда каралырга тиеш. Ижтимагый фикер алышуларны яисә гавами тыңлауларны оештыру һәм уздыру комиссия тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3. Жир кишәрлегеннән яисә капитал төзелеш объектыннан шартлы рәвештә байдалануның рөхсәт ителгән төре әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясарга мөмкин булган очракта, гавами тыңлаулар мондый тискәре йогынты куркынычы янаган жир кишәрлекләренә һәм капитал төзелеш объектларының хокук ияләре катнашында үткәрелә.

4. Комиссия түбәндәге затларга байдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турындагы карар проекты буенча ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар уздыру турында хәбәрләр жибәрә:

- әлеге рөхсәт соралган жир кишәрлеге белән уртак чикләре булган жир кишәрлекләренә хокук ияләренә;
- әлеге рөхсәт сорала торган жир кишәрлеге белән уртак чикләре булган жир кишәрлекләрендә урнашкан капитал төзелеш объектларының хокук ияләренә;
- әлеге рөхсәт сорала торган капитал төзелеш объектынның бер өлеше булган урыннарның хокук ияләренә.

Күрсәтелгән хәбәрләр байдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турында кызыксынган зат гаризасы кергән көннән алып жиде эш көненнән дә соңга калмыйча жибәрелә.

5. Жәмәгать фикер алышуларын яисә гавами тыңлауларны уздыру срогы муниципаль берәмлек халкына аларны уздыру турында хәбәр иткән көннән алып жәмәгать фикер алышулары яисә гавами тыңлаулар нәтижәләре турында бәяләмә басылып чыккан көнгә кадәр муниципаль берәмлек уставы һәм (яисә) муниципаль берәмлек вәкиллеке органының норматив хокукый актлары белән билгеләнә һәм бер айдан артык була алмый.

6. Шартлы рәвештә файдалануның рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турындагы карар проекты буенча ижтимагый фикер алышуларны яисә гавами тыңлауларны оештыруга һәм уздыруга бәйле чыгымнарны мондый рөхсәт бирү белән кызыксынган физик яисә юридик зат йөртә.

7. Жир кишәрлегеннән яисә капитал төзелеш объектыннан файдалануның шартлы рәвештә рөхсәт ителгән төре шәһәр төзелеш регламентына жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү өчен билгеләнгән тәртиптә шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалану төренә рөхсәт бирү белән кызыксынган физик яисә юридик зат инициативасы буенча ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар уздырганнан соң кертелгән очракта, шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалану төренә рөхсәт бирү турындагы карар зат жәмәгать фикер алышулары яисә гавами тыңлаулар уздырмыйча кабул ителә.

19 маддә. Капитал төзелеш объектларын төзүнең, реконструкцияләүнең рөхсәт ителгән чик параметрларыннан тайпылуга рөхсәт бирү мәсьәләсе буенча ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар

1. Капитал төзелеш объектларын төзүнең, реконструкцияләүнең рөхсәт ителгән иң чик параметрларыннан тайпылуга рөхсәт бирү тәртибе Россия Федерациясе Шәһәр төзелеш кодексы һәм әлегә бүлекнең 14 статьясы нигезләмәләре нигезендә билгеләнә.

2. Капитал төзелеш объектларын төзүнең, реконструкцияләүнең рөхсәт ителгән иң чик параметрларыннан тайпылуга рөхсәт бирү турындагы карар проекты ижтимагый фикер алышуларда яисә гавами тыңлауларда каралырга тиеш. Ижтимагый фикер алышуларны яисә гавами тыңлауларны оештыру һәм уздыру комиссия тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3. Капитал төзелеш объектларын рөхсәт ителгән төзүнең, реконструкцияләүнең иң чик параметрларыннан тайпылуга рөхсәт бирү турындагы карар проекты буенча ижтимагый фикер алышуларны яисә гавами тыңлауларны оештыруга һәм уздыруга бәйле чыгымнарны мондый рөхсәт бирү белән кызыксынучы физик яисә юридик зат йөртә.

VI БҮЛЕК. Жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турында нигезләмәләр

20 маддә. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү тәртибе

1. Жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү Россия Федерациясе Шәһәр төзелеш кодексының 31 - 33 статьяларында каралган тәртиптә гамәлгә ашырыла.

2. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турындагы мәсьәләне карау өчен нигезләр булып:

1) жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренәң жирлекнең генераль планына, муниципаль районны территорияль планлаштыру схемасына мондый генераль планнарда яисә муниципаль районны территорияль планлаштыру схемасына үзгәрешләр кертү нәтижәсендә барлыкка килгән туры килмәве;

1.1) Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан вәкаләт бирелгән башкарма хакимиятнең федераль органыннан жирлек, шәһәр округы, авыллар арасындагы территориядә жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрендә кертелгән аэродром яны территориясендә билгеләнгән күчемсез мөлкәт объектларыннан файдалануны чикләүләргә бозуларны бетерү турында Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән срокларда үтәлүе мәжбүри булган күрсәтмә керүе;

2) Территорияль зоналар чикләрен үзгәртү, шәһәр төзелеш регламентларын үзгәртү турында тәкъдимнәр керүе;

3) шәһәр төзелеш зоналаштыру картасында күрсәтелгән мәдәни мирас объектлары территорияләреннән, территорияләреннән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләре урнашу урыны турындагы белешмәләренәң Бердәм дәүләт күчемсез мөлкәт реестрындагы күрсәтелгән зоналар, территорияләр чикләре урнашу урыны тасвирламасына туры килмәве;

4) территориядән, федераль, региональ һәм жирле эһәмияттәге истәлекле урыннар территорияләреннән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләрендә тулысынча яисә өлешчә урнашкан жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануга шәһәр төзелеш Регламентында билгеләнгән чикләүләренң Бердәм дәүләт күчәмсез мөлкәт реестрындагы мондый зоналар, территорияләр чикләрендә күчәмсез мөлкәт объектларыннан файдалануга чикләүләргә туры килмәвә;

5) территориядән файдалануның махсус шартлары булган зонаны билгеләү, үзгәртү, яшәүдән туктату, мәдәни мирас объекты территориясә, федераль эһәмияттәге тарихи жирлек территориясә, региональ эһәмияттәге тарихи жирлек территориясә чикләрен билгеләү, үзгәртү.

6) территорияне комплекслы үстерү турында Карар кабул итү.

7) Ватанны саклаганда һәлак булганнарның муниципаль берәмлекләр чикләрендә урнашкан жирләнгән урыннарын ачыклау.

3. Жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турындагы тәкъдимнәр комиссиягә жиберелә:

1) жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләре федераль эһәмияттәге капитал төзелеш объектларының эшләвенә, урнашуына комачауларга мөмкин булган очракларда федераль башкарма хакимият органнары тарафыннан;

2) жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләре региональ эһәмияттәге капитал төзелеш объектларының эшләвенә, урнашуына комачауларга мөмкин булган очракларда Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнары тарафыннан;

3) жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләре жирле эһәмияттәге капитал төзелеш объектларының эшләвенә, урнашуына комачауларга мөмкин булган очракларда Бөгелмә муниципаль районының жирле үзидарә органнары тарафыннан;

4) жирлек территориясендә жирдән файдалануны һәм төзелешне жайга салу тәртибен камилләштерергә кирәк булган очракларда жирле үзидарә органнары тарафыннан;

4.1) Муниципаль берәмлекләр чикләрендә урнашкан Ватанны саклаганда һәлак булган жирләү урыннары ачыкланган очракларда Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлегенң жирле үзидарә органнары тарафыннан;

5) физик яисә юридик затлар тарафыннан инициатив тәртиптә йә жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен куллану нәтижәсендә жир кишәрлекләре һәм капитал төзелеш объектлары нәтижәле файдаланылмаса, аларның хокук ияләренә зыян китерелсә, жир кишәрлекләренң һәм капитал төзелеш объектларының бәясә кимесә, гражданның һәм аларның берләшмәләренң хокуклары һәм законлы мәнфәгатьләре гамәлгә ашырылмаса.

6) Россия Федерациясә тарафыннан төзелгән һәм территорияне комплекслы үстерү турында Россия Федерациясә Хөкүмәте кабул иткән карарны гамәлгә ашыруны тәэмин итүчә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы яисә юридик зат тарафыннан;

7) территорияне комплекслы үстерү турында Карар кабул иткән Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенң югары башкарма органы, Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлегенң жирле үзидарә органы, Татарстан Республикасы билгеләгән һәм Татарстан Республикасы кабул иткән территорияне комплекслы үстерү турындагы карарны гамәлгә ашыруны тәэмин итүчә юридик зат йә территорияне комплекслы үстерү турындагы карарны гамәлгә ашыру максатларында территорияне комплекслы үстерү турында шартнамә төзелгән зат тарафыннан.

3.1. Жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләре нигезендә Россия Федерациясә Шәһәр төзелеш кодексының 31 статьясындагы 3.1 өлешә нигезендә жирлек территорияләрендә территориаль планлаштыру документларында каралган федераль эһәмияттәге объектларны, региональ эһәмияттәге объектларны, муниципаль районның жирле эһәмияттәге объектларын (линия объектларыннан тыш) урнаштыру мөмкинлегә тәэмин ителмәгән очракта, вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы, Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенң вәкаләтле органы, муниципаль районның вәкаләтле жирле үзидарә органы вәкаләтле затка күрсәтелгән объектларны урнаштыруны тәэмин итү максатларында жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турында таләп жиберә.

3.2. Әлеге статьяның 3.1 өлешендә каралган очракта вәкаләтле зат әлеге статьяның 3.1 өлешендә күрсәтелгән таләпне алган көннән алып утыз көн эчендә жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләренә үзгәрешләр кертүне тәэмин итә.

3.3. 3 пунктларда каралган очрақларда жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү максатларында - Әлеге статьяның 2 өлешендәге 5 өлешенә һәм 3.1 өлешенә, шулай ук конкрет территорияль зона өчен шәһәр төзелеше Регламентында билгеләнгән рөхсәт ителгән файдалану төрләре бер тапкыр үзгәргән очракта, рөхсәт ителгән төзелешнең, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең элек билгеләнгән чик параметрлары үзгәрмәгән очракта һәм (яисә) рөхсәт ителгән төзелешнең, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең шәһәр төзелеше конкрет территорияль зона өчен регламент белән, ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар уздыру, жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турында проектны эзерләү турында Карар кабул итү хакында хәбәрне бастырып чыгару һәм комиссиянең әлеге статьяның 4 өлешендә каралган бәяләмәсен эзерләү ун проценттан да артыграк булмаска тиеш.

3.4. Территорияне комплекслы үстерү турындагы карарны гамәлгә ашыру максатларында жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертелгән очракта, мондый үзгәрешләр территорияне комплекслы үстерү максатларында планлаштыру проекты расланган көннән алып туксан көннән дә соңга калмыйча кертелергә тиеш.

3.5. Ватанны саклаганда һәлак булганнарның муниципаль берәмлекләр чикләрендә жирләнгән урыннары ачыклануга бәйле рәвештә жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү мондый урыннар ачыкланган көннән алып алты ай эчендә гамәлгә ашырыла, бу вакытта ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар үткәру таләп ителми.

4. Комиссия жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләренә үзгәреш кертү турында тәкъдим кәргән көннән алып егерме биш көн эчендә бәяләмә эзерли, анда кәргән тәкъдим нигезендә жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләренә үзгәреш кертү турында яисә мондый тәкъдимне кире кагу сәбәпләрен күрсәтеп, кире кагу турында тәкъдимнәр бар һәм бу Бәяләмәне вәкаләтле затка жиберә.

4.1. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә әлеге кагыйдәләренә аэродром яны территориясендә билгеләнгән күчемсез мөлкәт объектларыннан файдалану чикләүләренә туры китерүне күздә тоты торган үзгәрешләр кертү турындагы Проект комиссия тарафыннан каралырга тиеш түгел.

5. Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлеге башлыгы, комиссия бәяләмәсендәге тәкъдимнәрне исәпкә алып, утыз көн эчендә жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләренә үзгәреш кертү турында яисә, кире кагу сәбәпләрен күрсәтеп, әлеге кагыйдәләргә үзгәреш кертү турындагы тәкъдимне кире кагу хакында проект эзерләү турында Карар кабул итә һәм мондый карарның күчермәсен мөрәжәгать итүчеләргә жиберә.

6) Россия Федерациясе тарафыннан төзелгән һәм территорияне комплекслы үстерү турында Россия Федерациясе Хөкүмәте кабул иткән карарны гамәлгә ашыруны тәэмин итүче вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы яисә юридик зат тарафыннан;

7) территорияне комплекслы үстерү турында Карар кабул иткән Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенә югары башкарма органы, Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлегенә жирле үзидарә органы, Татарстан Республикасы билгеләнгән һәм Татарстан Республикасы кабул иткән территорияне комплекслы үстерү турындагы карарны гамәлгә ашыруны тәэмин итүче юридик зат йә территорияне комплекслы үстерү турындагы карарны гамәлгә ашыру максатларында территорияне комплекслы үстерү турында шартнамә төзелгән зат тарафыннан.

3.1. Жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләре нигезендә Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 31 статьясындагы 3.1 өлеше нигезендә жирлек территорияләрендә территорияль планлаштыру документларында каралган федераль әһәмияттәге объектларны, региональ әһәмияттәге объектларны, муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектларын (линия объектларыннан тыш) урнаштыру мөмкинлеге тәэмин ителмәгән очракта, вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы, Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенә вәкаләтле органы, муниципаль районның вәкаләтле жирле үзидарә органы вәкаләтле затка күрсәтелгән объектларны урнаштыруны тәэмин итү максатларында

жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдэләренә үзгәрешләр кертү турында таләп жибәрә.

3.2. Әлеге статьяның 3.1 өлешендә каралган очракта вәкаләтле зат әлеге статьяның 3.1 өлешендә күрсәтелгән таләпне алган көннән алып утыз көн эчендә жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдэләренә үзгәрешләр кертүне тәмин итә.

3.3. 3 пунктларда каралган очрақларда жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдэләренә үзгәрешләр кертү максатларында - Әлеге статьяның 2 өлешендәге 5 өлешенә һәм 3.1 өлешенә, шулай ук конкрет территорияль зона өчен шәһәр төзелеше Регламентында билгеләнгән рөхсәт ителгән файдалану төрләре бер тапкыр үзгәргән очракта, рөхсәт ителгән төзелешнең, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең элек билгеләнгән чик параметрлары үзгәрмәгән очракта һәм (яисә) рөхсәт ителгән төзелешнең, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең шәһәр төзелеше конкрет территорияль зона өчен регламент белән, ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар уздыру, жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдэләренә үзгәрешләр кертү турында проектны эзерләү турында Карар кабул итү хакында хәбәрне бастырып чыгару һәм комиссиянең әлеге статьяның 4 өлешендә каралган бәяләмәсен эзерләү ун проценттан да артыграк булмаска тиеш.

3.4. Территорияне комплексы үстерү турындагы карарны гамәлгә ашыру максатларында жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдэләренә үзгәрешләр кертелгән очракта, мондый үзгәрешләр территорияне комплексы үстерү максатларында планлаштыру проекты расланган көннән алып туксан көннән дә соңга калмыйча кертелергә тиеш.

3.5. Ватанны саклаганда һәлак булганнарның муниципаль берәмлекләр чикләрендә жирләнгән урыннары ачыклануга бәйле рәвештә жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдэләренә үзгәрешләр кертү мондый урыннар ачыкланган көннән алып алты ай эчендә гамәлгә ашырыла, бу вакытта ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар үткәру таләп ителми.

4. Комиссия жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдэләренә үзгәреш кертү турында тәкъдим кәргән көннән алып егерме биш көн эчендә бәяләмә эзерли, анда кәргән тәкъдим нигезендә жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдэләренә үзгәреш кертү турында яисә мондый тәкъдимне кире кагу сәбәпләрен күрсәтеп, кире кагу турында тәкъдимнәр бар һәм бу Бәяләмәне вәкаләтле затка жибәрә.

4.1. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдэләренә әлеге кагыйдэләрне аэродром яны территориясендә билгеләнгән күчемсез мөлкәт объектларыннан файдалану чикләүләренә туры китерүне күздә тоты торган үзгәрешләр кертү турындагы Проект комиссия тарафыннан каралырга тиеш түгел.

5. Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлеге башлыгы, комиссия бәяләмәсендәге тәкъдимнәрне исәпкә алып, утыз көн эчендә жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдэләренә үзгәреш кертү турында яисә, кире кагу сәбәпләрен күрсәтеп, әлеге кагыйдэләргә үзгәреш кертү турындагы тәкъдимне кире кагу хакында проект эзерләү турында Карар кабул итә һәм мондый карарның күчермәсен мөрәжәгать итүчеләргә жибәрә.

6. Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлеге башлыгы Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан вәкаләт бирелгән башкарма хакимиятнең федераль органыннан әлеге статьяның 2 өлешендәге 1.1 пунктында күрсәтелгән күрсәтмә алганнан соң жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдэләренә үзгәрешләр кертү турында Карар кабул итәргә тиеш. Әлеге статьяның 2 өлешендәге 1.1 пунктында күрсәтелгән күрсәтмәгә вәкаләтле зат тарафыннан судка шикаять белдерелергә мөмкин.

7. Жирле үзидарә органына Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 55.32 статьясындагы 2 өлешендә күрсәтелгән дәүләт хакимиятенең башкарма органыннан, вазыйфай заттан, дәүләт учреждениесеннән яисә жирле үзидарә органыннан ирекле төзелешне ачыклау турында хәбәрнамә кәргән көннән башлап жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдэләренә мондый корылма урнашкан территорияль зонага карата билгеләнүне күздә тоты торган үзгәрешләр кертү рөхсәт ителми., жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төре, рөхсәт ителгән файдалану төре һәм мондый корылманың параметрлары туры килә торган капитал төзелеш объектларын төзүнең, реконструкцияләүнең рөхсәт ителгән параметрлары аны сүткәнче яисә билгеләнгән таләпләргә туры китергәнче, моңа жирле үзидарә органы тарафыннан әлеге хәбәрнамәне карау нәтижәләре

буенча дэүлэт хакимиятенен башкарма органына, вазыйфаи затка, дэүлэт учреждениесенэ яисэ жирле үзидарэ органына каралган очраklar керми., Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 55.32 статьясындагы 2 өлешендә күрсәтелгән һәм әлеге хәбәрнамә алардан ирекле төзелеш билгеләре булу күздә тотылмавы турында хәбәрнамә жиберелгән йә ирекле төзелешне жимерү яки аны билгеләнгән таләпләргә туры китерү турындагы дэгъва таләпләрен канәгатләндерүдән баш тарту турындагы суд карары законлы көченә кергән.

8. 3 пунктларда каралган очраklarда - Әлеге статьяның 2 өлешендәге 5 өлешендәге мәдәни мирас объектлары территорияләреннән, территорияләре чикләреннән файдалануның махсус шартлары булган зоналарны билгеләүгә, федераль әһәмияттәге тарихи жирлекләр, региональ әһәмияттәге тарихи жирлекләр территорияләре чикләрен раслауга вәкаләтле дэүлэт хакимиятенен башкарма органы яисэ жирле үзидарэ органы вәкаләтле затка территорияләрдән, территорияләрдән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләрен жирдән файдалану һәм төзү кагыйдәләрендә күрсәтү турында таләп жиберә. мәдәни мирас объектлары, федераль әһәмияттәге тарихи жирлекләр территорияләрен, региональ әһәмияттәге тарихи жирлекләр территорияләрен, мондый зоналар, территорияләр чикләрендә жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануга чикләүләр билгеләүне.

9. Әлеге статьяның 8 өлешендә каралган таләп кергән очракта, хокукларны теркәү органыннан территориядән файдалануның махсус шартлары булган зонаны билгеләү, үзгәртү яисэ юкка чыгару турында, Мәдәни мирас объекты территориясе чикләре турында белешмәләр кергән очракта йә әлеге статьяның 2 өлешендәге 3 - 5 пунктларында каралган жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү өчен нигезләр ачыкланган көннән алып вәкаләтле зат жирдән файдалану һәм аларны шундый таләп нигезендә төгәлләштерү юлы белән төзү кагыйдәләре. Бу чакта жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә аларны төгәлләштерү максатларында әлеге статьяның 8 өлешендә каралган таләп нигезендә үзгәрешләрне раслау таләп ителми.

10. Территорияләрдән, мәдәни мирас объектлары территорияләреннән, федераль әһәмияттәге тарихи жирлекләр территорияләреннән, региональ әһәмияттәге тарихи жирлекләр территорияләреннән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләрен чагылдыру, мондый зоналар, территорияләр чикләрендә жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануга чикләүләр билгеләү максатларында әлеге статьяның 9 өлешендә жирләрдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен төгәлләштерү чоры таләп кергән көннән алып алты айдан артмаска тиеш, әлеге статьяның 8 өлешендә каралган, территориядән файдалануның махсус шартлары булган зонаны билгеләү, үзгәртү яисэ юкка чыгару турында, Мәдәни мирас объекты территориясе чикләре турында йә жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү өчен әлеге статьяның 2 өлешендәге 3 - 5 пунктларында каралган нигезләр ачыкланган көннән алып хокукларны теркәү органыннан белешмәләр кергән.

VII БҮЛЕК. Жирдән файдалануның һәм төзелешнең башка мәсьәләләрен жайга салу турында нигезләмәләр

21 маддә. Территориаль зоналар чикләре турында белешмәләренә Бердәм дэүлэт күчемсез мөлкәт реестрына кертү

1. Территориаль зоналар чикләре турында белешмәләренә Бердәм дэүлэт күчемсез мөлкәт реестрына кертү кагыйдәләре «күчемсез мөлкәтне дэүлэт теркәвенә алу турында» 2015 елның 13 июлендәге 218-ФЗ номерлы Федераль законның 32, 34 статьялары нигезләмәләре белән билгеләнә.

2. Әлеге Кагыйдәләр белән территориаль зоналар, шул исәптән Бердәм дэүлэт күчемсез мөлкәт реестрындагы жир кишәрлекләренен, торак пунктларның йә муниципаль берәмлекләренен чикләре урнашу урынын билгеләүдәге хаталарны исәпкә алып билгеләнә.

Бердәм дэүлэт күчемсез мөлкәт реестрында белешмәләре булмаган торак пунктларның чикләренә карата аларның чикләрен билгеләүдәге хаталар исәпкә алынмый.

2 TOM

ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЭШЕН
ЗОНАЛАШТЫРУ
КАРТАЛАРЫ.
ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЭШЕ
РЕГЛАМЕНТЛАРЫ

Эчтәлек

1. Кереш 6
2. «БӨГЕЛМӘ ШӘҺӘРЕ» МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫНЫҢ МАКСАТЛАРЫ ҺӘМ БУРЫЧЛАРЫ 8
3. «БӨГЕЛМӘ ШӘҺӘРЕ» МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ ТЕРРИТОРИЯЛӘРЕНЕҢ ХӨЗЕРГЕ ТОРЫШЫ ҺӘМ АЛАРДАН ФАЙДАЛАНУЫ 10
  - 3.1. ИКЪТИСАДЫЙ-ГЕОГРАФИК УРЫНЫ. «БӨГЕЛМӘ ШӘҺӘРЕ» МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕНЕҢ БӨГЕЛМӘ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНДА УРНАШУ СИСТЕМАСЫНДАГЫ УРЫНЫ 10
  - 3.2. ЖИР ФОНДЫНА ХАРАКТЕРИСТИКА 12
    - 3.2.1. Жир фондын категорияләр һәм жирләр буенча бүлү 12
    - 3.2.2. Жир фондын милек рәвешләре буенча бүлү 15
  - 3.3. ТЕРРИТОРИЯНЕҢ СОЦИАЛЬ-ИКЪТИСАДЫЙ ПОТЕНЦИАЛЫ 21
    - 3.3.1. Демографик потенциал 21
    - 3.3.2. Сәнәгать житештерүе һәм коммуналь-склад хужалыгы. Кече эшмәкәрлек 22
    - 3.3.3. Агросәнәгать комплексы 26
    - 3.3.4. Урман комплексы 26
    - 3.3.5. Торак фонды 27
    - 3.3.6. Социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары 59
  - 3.4. КОММУНАЛЬ ХЕЗМӘТ КҮРСӘТҮ ОБЪЕКТЛАРЫ (ЗИРАТЛАР) 81
  - 3.5. ТАРИХИ-МӘДӘНИ МИРАС 83

- 3.5.1. Тарихи белешмә 83**
- 3.5.2. Археология һәйкәлләре 86**
- 3.5.3. «Бөгелмә ш.» МБ территориясендәге мәдәни мирас объектлары исемлеге 87**
- 3.6. РЕКРЕАЦИОН ПОТЕНЦИАЛ. ЖИРЛЕ ХАЛЫКНЫҢ ЯЛЫН ОЕШТЫРУ 92**
- 3.7. ТРАНСПОРТ-КОММУНИКАЦИЯ ИНФРАСТРУКТУРАСЫ 93**
  - 3.7.1. Тышкы транспорт 93**
    - 3.7.1.1. Тимер юл транспорты 93**
    - 3.7.1.2. Автомобиль транспорты һәм юллар 93**
    - 3.7.1.3. Һава транспорты 95**
  - 3.7.2. Урам-юл челтәре 95**
  - 3.7.3. Шәһәр жәмәгать транспорты 115**
  - 3.7.4. Автомобильләргә ягулык салу станцияләре, автостоянкалар, автомобильләргә техник хезмәт күрсәтү станцияләре 115**
- 3.8. ИНЖЕНЕРЛЫК ИНФРАСТРУКТУРАСЫ 116**
  - 3.8.1. Электр белән тәмин итү 116**
  - 3.8.2. Жылылык белән тәмин итү 130**
  - 3.8.3. Газ белән тәмин итү 136**
  - 3.8.4. Су белән тәмин итү 136**
  - 3.8.5. Су агызу 140**
  - 3.8.6. Территорияне санитар чистарту 143**

3.8.7. Мэгълүматлаштыру һәм элементэ 147

3.9. 150 НЧЕ ТЕРРИТОРИЯНЕЦ ИНЖЕНЕРЛЫК ЭЗЕРЛЕГЕ

4. 2043 ЕЛГА КАДЭР «БӨГЕЛМЭ ШӘҺӘРЕ» МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕН ҮСТЕРҮ ЮНӘЛЭШЛӘРЕ. ТЕРРИТОРИАЛЬ ПЛАНЛАШТЫРУ ЧАРАЛАРЫН НИГЕЗЛӘҮ 155

4.1. ТЕРРИТОРИЯЛӘРНЕ ФУНКЦИОНАЛЬ ЗОНАЛАШТЫРУ ҺӘМ АЛАРДАН ФАЙДАЛАНУ ПАРАМЕТРЛАРЫ 155

4.2. «Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегенең халык саны фаразы 160

4.3. ИКЪТИСАДЫЙ ҮСЕШ 161

4.4. СӘНӘГАТЬ ЖИТЕШТЕРҮЕН ҺӘМ КОММУНАЛЬ-СКЛАД ХУЖАЛЫГЫН ҮСТЕРҮ 161

4.5. АГРОСӘНӘГАТЬ КОМПЛЕКСЫН ҮСТЕРҮ 168

4.6. УРМАН КОМПЛЕКСЫН ҮСТЕРҮ 168

4.7. ТОРАК ИНФРАСТРУКТУРАСЫН ҮСТЕРҮ 168

4.8. ХАЛЫККА СОЦИАЛЬ ҺӘМ МӘДӘНИ-КӨНКҮРЕШ ХЕЗМӘТЕ КҮРСӘТҮ ОБЪЕКТЛАРЫН ҮСТЕРҮ 174

4.8.1. Мәгариф оешмалары 178

4.8.2. Медицина оешмалары һәм халыкны социаль яклау объектлары 186

4.8.3. Мәдәният һәм сәнгать учреждениеләре 189

4.8.4. Физик культура һәм спорт объектлары 194

4.8.5. Сәүдә, жәмәгать туклануы, көнкүреш һәм торак-коммуналь хезмәт күрсәтү предприятиеләре 197

4.8.6. Кредит-финанс оешмалары, элементэ предприятиеләре һәм идарә оешмалары 197

4.8.7. Гыйбадәт объектлары 197

4.8.8. Жәмәгать бәдрәфләре 198

4.8.9. Административ биналар 198

4.8.10. Полиция 198

**4.9. КОММУНАЛЬ ХЕЗМӘТ КҮРСӘТҮ ОБЪЕКТЛАРЫ (ЗИРАТЛАР)
СИСТЕМАСЫН ҮСТЕРҮ 200**

**4.10. ТУРИСТЛЫК-РЕКРЕАЦИЯ ТЕРРИТОРИЯЛӘРЕН ҮСТЕРҮ. ЖИРЛЕ
ХАЛЫКНЫҢ ЯЛ ИТҮ УРЫННАРЫН ОЕШТЫРУ 200**

4.11. «Бөгелмә ш.» МБ транспорт инфраструктурасын үстерү 205

4.11.1. Тышкы транспортны үстерү. 205

4.11.2. Урам-юл челтәрен үстерү 205

4.11.3. Шәһәр жәмәгать транспорты челтәрен үстерү 208

4.11.4. Транспорт чараларын саклау һәм аларга хезмәт күрсәтү структурасын үстерү 208

4.12. БӨГЕЛМӘ ШӘҲӘРЕ ЧИКЛӘРЕН БИЛГЕЛӘҮ 212

4.13. ИНЖЕНЕРЛЫК ИНФРАСТРУКТУРАСЫН ҮСТЕРҮ ГАМӘЛЛӘРЕ 217

4.13.1. Электр белән тәмин итү 217

4.13.2. Жылылык белән тәмин итү 221

4.13.3. Газ белән тәмин итү 225

4.13.4. Су белән тәмин итү 226

4.13.5. Су агызу 229

4.13.6. Санитар чистарту 232

4.13.7. Мэгълүматлаштыру һәм элемтә 236

4.14. 239 ТЕРРИТОРИЯДӘ ИНЖЕНЕРЛЫК ӘЗЕРЛЕГЕН ҮСТЕРҮ ЧАРАЛАРЫ

4.15. ГРАЖДАННАР ОБОРОНАСЫ, ТАБИГЫЙ ҺӘМ ТЕХНОГЕН ХАРАКТЕРДАГЫ ГАДӘТТӘН ТЫШ ХӘЛЛӘРНЕ КИСӘТҮ ЧАРАЛАРЫ ИСЕМЛЕГЕ 247

4.15.1. Гражданнар оборонасы буенча гамәлдәге инженер-техник чараларның һәм гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чараларының төп күрсәткечләре 248

4.15.2. Гражданнар оборонасы буенча чаралар исемлеге 250

4.15.3. Гадәттән тыш хәлләрнең мөмкин булган чыганақлары һәм табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чаралары исемлеге 252

4.15.4. Гадәттән тыш хәл турында хәбәр итү 284

4.15.5. Штаттан тыш һәлакәттән коткару формирваниеләре 287

4.15.6. Индивидуаль яклау 287

4.15.7. Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр вакытында халыкны эвакуацияләүне оештыру чаралары 287

4.15.8. Янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү чаралары исемлеге 288

4.15.9. Гомуми тәкъдимнәр 294

5. ТЕХНИК-ИКТІСАДЫЙ КҮРСӘТКЕЧЛӘР 295

КУЛЛАНЫЛГАН ӘДӘБИЯТ ИСЕМЛЕГЕ 300

Кушымталар

303

1. КЕРЕШ

Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегенң генераль планы проектлауга йөкләмә нигезендә «Контраст» ЖЧЖ тарафыннан эшләнгән.

Генераль план проектын эшләүгә заказ бирүче-Бөгелмә муниципаль районы Башкарма комитеты.

Генераль план – шәһәр төзелеше стратегиясен, тормыш эшчәнлеге мохитен булдыру шартларын, жирлек территорияләрнен үстерү юнәлешләрнен һәм чикләрнен, жирлек составындагы торак пунктларның чикләрнен билгеләүне һәм үзгәртүне, территорияләрне функциональ зоналаштыруны, инженерлык, транспорт һәм социаль инфраструктураларны үстерүне, тарихи-мәдәни мирас объектларын һәм махсус сакланылучы табигать объектларын саклап калуга шәһәр төзелеше таләпләрнен билгели торган территориаль планлаштыру документы Территорияләрне, экологик һәм санитария иминлеген.

Генераль планны эшләү территорияләрнен тотрыклы үсешен тәмин итү, инженерлык, транспорт һәм социаль инфраструктураларны үстерү, гражданнар һәм аларның берләшмәләре, Россия Федерациясе, Россия Федерациясе субъектлары, муниципаль берәмлекләр мәнфәгатьләрнен исәпкә алуны тәмин итү максатларында социаль, икътисадый, экологик һәм башка факторлар жыелмасыннан чыгып, территорияләрнен билгеләнешен билгеләүгә юнәлдерелгән. Генераль планның проект карарлары жирлекнен планлаштыру структурасын оештыру, территориаль, инфраструктур һәм социаль-икътисадый үсеш мәсьәләләрнен комплекслы хәл итү, территориаль зоналардан файдалануның хокукый режимын билгели торган жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрнен эшләү, инвестицион үсеш зоналарын билгеләү өчен нигез булып тора.

«Бөгелмә шәһәре " муниципаль берәмлегенң генераль планы аны гамәлгә ашыруның киләсе вакытлы срокларына эзерләнде:

Генераль планны гамәлгә ашыру буенча беренче чираттагы чаралар билгеләнгән беренче чират – 2028 елга кадәр.

Генераль планның барлык төп проект карарлары планлаштырылган исәпләнгән срок-2043 елга кадәр.

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 23 статьясы нигезендә муниципаль берәмлекнен генераль планы проектын үз эченә ала:

1 өлеш (раслана торган) текст һәм график материаллар составында:

Текст материаллары-территориаль планлаштыруның максатларын һәм бурычларын, территориаль планлаштыру буенча чаралар исемлеген һәм генераль планны гамәлгә ашыру этаплары буенча аларны үтәү эзлеклелеген үз эченә алган территориаль планлаштыру турында Нигезләмә.

График материалларда территорияль планлаштыру карталары бар.

2 өлеш проектны нигезләү буенча материаллар, алар территорияль планлаштыру тәкъдимнәрен нигезләү һәм аңлату максатларында, авыл жирлегенә генераль планын раслау процессын килештерү һәм тәэмин итү өчен эшләнә, текст һәм график материаллар составында башкарылган.

Текст материалларына жирлек территориясенә торышын, аның комплекслы үсеш проблемаларын һәм юнәлешләрен анализлау, территорияль һәм пространство-планлаштыру үсешен нигезләү, территорияль планлаштыру чаралары исемлеге, аларны гамәлгә ашыру этаплары, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычының төп факторлары Исемлеге керә.

График материалларда жирлекнең генераль планы проектын нигезләү схемалары бар.

Бөгелмә муниципаль районының «Бөгелмә шәһәре " муниципаль берәмлегенә генераль планын эшлөгәндә түбәндәге материаллар кулланылды:

– Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 15.03.2022 № 235 карары белән расланган Татарстан Республикасын территорияль планлаштыру схемасы (үзгәрешләр кертү);

- Бөгелмә муниципаль районы Советының 01.02.2023 № 3 карары белән расланган Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районы территорияль планлаштыру схемасы (үзгәрешләр белән);

- Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районы Бөгелмә шәһәре Советының 29.12.2020 № 1 карары белән расланган Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районы Бөгелмә шәһәренә Генераль планы;

– Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 04.09.2023 № 1063 карары белән расланган Татарстан Республикасының шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары;

– Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районы Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлегенә шәһәр төзелешен проектлауның Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районы Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлеге Бөгелмә шәһәр Советы сессиясенә 19.10.2016 ел, № 2 карары белән расланган жирле нормативлары;

- Бөгелмә муниципаль районы администрациясе һәм аның составына керүче «Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлеге тарафыннан тапшырылган рәсми мәгълүматлар;

- Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районы территориясендә гамәлдә булган республика һәм муниципаль социаль-икътисадый үсеш программалары материаллары.

2. «БӨГЕЛМӘ ШӘҺӘРЕ " МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫНЫҢ МАКСАТЛАРЫ ҺӘМ БУРЫЧЛАРЫ

Шәһәрнең Генераль планы-жирлекнең шәһәр төзелешен үстерү стратегиясен билгели торган территорияль планлаштыру документы.

Генераль план халык һәм дәүләт мәнфәгатьләрендә тормыш эшчәнлеге мохитен булдыру шартларын, жирлекләр территорияләрен үстерү юнәлешләрен һәм чикләрен, территорияләрне зоналаштыруны, инженерлык, транспорт һәм социаль инфраструктураларны үстерүне, тарихи-мәдәни мирас объектларын һәм махсус сакланылучы табигать территорияләрен саклауга, экологик һәм санитария иминлегенә шәһәр төзелеше таләпләрен билгели торган төп шәһәр төзелеше документы булып тора.

«Бөгелмә шәһәре " муниципаль берәмлегенең генераль планын эшлэгәндә территорияль планлаштыруның төп максатлары булып:

- федераль законнар һәм Россия Федерациясе субъекты законнары нигезендә территория үсеше белән идарә итүнең нәтижәле коралын булдыру;

- муниципаль берәмлек буларак шәһәрнең бөтенлеген территорияль планлаштыру чаралары белән тәмин итү;

-инженерлык һәм транспорт инфраструктурасын үстерүне исәпкә алып, жирлекнең социаль-икътисадый потенциалын максимал ачуга туры килә торган планлаштыру оештыру, территорияне функциональ зоналаштыру һәм шәһәр төзелешен зоналаштыруны уздыру өчен шартлар тудыру буенча рациональ карарлар эшләү.

Генераль планының проект карарлары планлаштыру структурасын оештыру; жирлекнең территорияль, инфраструктур һәм социаль-икътисадый үсеше мәсьәләләрен комплекслы хәл итү; территорияль зоналардан файдалануның хокукый режимын билгели торган жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен эшләү; инвестицион үсеш зоналарын билгеләү өчен нигез булып тора.

Күрсәтелгән максатларны гамәлгә ашыру территорияль планлаштыруның түбәндәге бурычларын хәл итү юлы белән гамәлгә ашырыла:

- муниципаль берәмлектә яшәү тирәлеге параметрларын, яшәү өчен гамәлдәге ресурсларны, шулай ук кабул ителгән аерым шәһәр төзелеше карарларын анализлау нигезендә әлеге проблемаларны хәл итүне тәмин итә торган торак пунктлар территориясен шәһәр төзелеше үсеше проблемаларын ачыклау;

- территорияне функциональ зоналаштыру (функциональ зоналарның планлаштырыла торган чикләрен чагылдыру);

- шәһәр төзелешен зоналаштыруны алга таба эшләү, жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләрен эзерләү өчен территорияләре гармонияле һәм тотрыклы үстерү өчен алшартлар тудыручы торак пунктларның оптималь функциональ-планлаштыру структурасын эшләү;

- «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегенә шәһәр төзелеше, инфраструктура, табигый, социаль һәм рекреацион үсеш компонентларының үзара килешкән һәм балансланган динамикасын тәмин итә торган үсеш параметрлары системасын билгеләү;

- әйләнә-тирә табигать мохитен саклап калу шартларында авыл жирлегенә инвестицияләр жәлеп итүчәнлеген тәмин итү буенча беренче чираттагы чаралар һәм гамәлләр исемлеген эзерләү;

- капитал төзелеш объектларын планлаштырып урнаштыру, сәнәгать, энергетика, транспорт һәм элементларның гамәлдәге һәм планлаштырыла торган чикләре.

3. «БӨГЕЛМӘ ШӘҖӘРЕ " МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ ТЕРРИТОРИЯЛӘРЕНЕҢ ХӘЗЕРГЕ ТОРЫШЫ ҺӘМ АЛАРДАН ФАЙДАЛАНУЫ

Икътисадый-географик урыны.

3.1. «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегенә Бөгелмә муниципаль районынан күчерү системасындагы урыны

«Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлеге чиге «Бөгелмә муниципаль районы «муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренә территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 18-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән) кабул ителде.

«Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлеге составына әлеге канун нигезендә түбәндәгеләр керә: Бөгелмә шәһәре (административ үзәк) һәм аңа якын территорияләр.

«Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегенә гомуми мәйданы 4497,36 га тәшкит итә, шул исәптән Бөгелмә шәһәренә мәйданы 3391,8148 га (картографик материалга ярашлы).

Бөгелмә шәһәре Татарстан Республикасының көньяк-көнчыгышында, Зәй елгасы башланган урыннарда Бөгелмә-Бәләбәй калкулыгының үзәгәндә-рус (Көнчыгыш Европа) тигезлегенә көнчыгыш калку өлешендә ике яруслы Бөгелмә Шөгәр калкулыгы битләрендә урнашкан һәм Березовка авыл жирлегә, карама авыл жирлегә, Зеленая роща авыл жирлегә һәм Кече Бөгелмә авыл жирлегә белән чиктәш жирлек белән.

Бөгелмә шәһәре республиканың көньяк-көнчыгыш икътисады территорияль-житештерү комплексына керүче эре Күп тармаклы сәнәгать, мәдәни һәм фәнни үзәгә һәм күп үзәклә Әлмәт (Әлмәт - Бөгелмә - Лениногорск) агломерациясенә икенче шәһәре булып тора.

Бөгелмә шәһәрендә административ-идарә оешмалары, мәгариф, сәламәтлек саклау, мәдәният, физик культура һәм спорт, сәүдә, туклану, көнкүреш хезмәтә күрсәтү һәм башка объектлар тупланган, алар Бөгелмә муниципаль районы һәм «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегә халкына хезмәт күрсәтә.

Бөгелмә шәһәре икътисадында нефть чыгару һәм эшкәртү белән бәйлә житештерү, шулай ук азык-төлек, жиңел сәнәгать, машина төзелешә, приборлар төзү, төзелеш материаллары сәнәгатә һәм эшкәртү сәнәгатә предприятиеләре төп роль уйный.

Шәһәрне барлыкка китерүче иң эре предприятиеләр булып:

машина төзелешә һәм приборлар төзү предприятиеләре - "Бөгелмә электр насос заводы" ААЖ, «НПО НТЭС "ЖЧЖ, «Татнефть" ЖАЖ Бөгелмә механика заводы, «НПП ГКС» ЖЧЖ филиалы;

азык-төлек сәнәгатә предприятиеләре – "1 нче Бөгелмә икмәк продуктлары комбинаты" ЯАЖ, "Бөгелмә сөт комбинаты" ЖЧЖ;

жиңел сәнәгатә предприятиеләре - «Бөгелмә аяк киеме тегү фабрикасы "ЖЧЖ," Бөгелмә тегү фабрикасы " ЖЧЖ;

төзелеш индустриясә һәм төзелеш материаллары сәнәгатә предприятиеләре - «Волгаспецмаш» ЯАЖ, «Татэлектромонтаж» ААЖ, «Промстрой» ЖЧЖ, «Трансполимер» ЖЧЖ.

Шәһәр һәм районның уникальлегә-көчлә мәгариф – Тарихи яктан Бөгелмә Татарстанның көньяк-көнчыгышындагы фәнни-мәгариф үзәгә булып тора, аның традицияләре бай, уку процессына аерым мөнәсәбәтә бар. Бу өлкәдә төрлә үзгәрешләргә карамастан, безнең мәгариф учреждениеләре республикада гына түгел, федераль дәрәжәдә дә алдынгы урыннарны саклап кала алалар.

Урнашу системасындагы роле

«Бөгелмә шәһәре " муниципаль берәмлегенә территорияль оешмасы Бөгелмә районы халыкны күчерү системасының бер өлешә булып тора.

Бөгелмә халыкны күчерү системасында төп система барлыкка китерүче фактор булып гомуми файдаланудагы автомобиль юллары тора, алар буенча шәһәр республика башкаласы Казан шәһәре, муниципаль район үзәкләре һәм Бөгелмә муниципаль районының торақ пунктлары белән тоташа. Мондый транспорт элементләре булып гомуми файдаланудагы федераль әһәмияттәгә Р-239 «Казан - Оренбург - Акбулак - Казахстан Республикасы белән чик - Казан

аэропортына керү юлы» автомобиль юлы, шулай ук гомуми файдаланудагы региональ яисә муниципальара әһәмияттәге «Бөгелмә - Лениногорск», «Бөгелмә - Азнакай», «Бөгелмә-Уральск» автомобиль юллары тора.

Урнашу системасының торышы халык тыгызлыгы күрсәткече белән характерлана. Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасы нигезендә Бөгелмә районы халык тыгызлыгын бәяләү буенча тыгызлык күрсәткечләре уртачадан югарырак булган төркемгә керә (60-80 кеше/кв.км).

2023 елның 1 гыйнварына «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегенә халык саны 80345 кеше тәшкил итте (район халкының гомуми санының 80% ы). Бөгелмә муниципаль районнда халыкның территория буенча тигез бүленмәвә күзәтелә, шәһәр халкының күпчелеге Бөгелмә шәһәрендә тупланган. Бөгелмә шәһәрендә хезмәтне куллануның төп урыннары сәнәгать житештерүе, хезмәт күрсәтү өлкәсе, туризмның үсеп килүче өлкәсе предприятиеләрендә тупланган.

Бөгелмә муниципаль районнда халыкны күчерү системасы аларның йогынты ясау ареалларына кергән территориядә административ һәм социаль функцияләргә башкаручы үзәкләр системасы белән формалаша. Районда халыкны күчерү системасы ике ранглы характерда.

Беренче рангны районның административ үзәге-Бөгелмә шәһәре алып тора. Аның географик урыны, куәтле сәнәгать потенциалы, төзелеш индустриясе үсеше, халыкның югары белем, һөнәри һәм мәдәни дәрәжәсе уңайлы.

Икенче ранг югары транспорт потенциалы белән характерлана һәм Татарстан Республикасының көньяк-көнчыгышында уникаль географик транспорт урыны алып тора, аның территориясе буйлап барлык юнәлешләрдә йөк һәм пассажирлар ташуны тәмин итә торган магистраль тимер юллар, автомобиль юллары һәм һава трассалары уза.

Жир фондына Характеристика

3.2.1.

Жир фондын категорияләр һәм

жирләр буенча бүлү

Теге яки бу территория чикләрендә урнашкан барлык жирләр аның хужалык әйләнешенә кертелгән яки анда файдаланылырга мөмкин булган жир ресурслары буларак карала.

Россия Федерациясе Жир кодексының 7 статьясы 1 п. нигезендә Россия Федерациясендәге жирләр максатчан билгеләнеше буенча түбәндәге категорияләргә бүленәләр:

- авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр;

- торақ пунктларның жирләре;

- сәнәгать, энергетика, транспорт, элементә, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлекне тәмин итү өчен жирләр, оборона, иминлек жирләре һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр;

- махсус сакланылучы территорияләр һәм объектлар жирләре;

- урман фонды жирләре;

- су фонды жирләре;

запас жир.

«Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегенә гомуми мәйданы 4497,36 га тәшкил итә, шул исәптән 3391,8148 га Бөгелмә шәһәре мәйданы (картографик материалга ярашлы).

Урман фонды жирләре 189,17 га территорияне били, бу жирлекнең барлык мәйданының якынча 4% составыа тәшкил итә (картографик материал буенча).

Авыл жирлегә территориясе чикләрендәге жирләрнең калган категорияләре буенча мәгълүмат юк.

«Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлеге чикләрендә түбәндәге функциональ зоналар билгеләнә:

Торақ зоналар;

Обществен ижтимагый-эшлекле зоналар;

Производ житештерү зоналары, инженерлык һәм транспорт инфраструктуралары зоналары;

Авыл хужалыгында файдалану зоналары;

- Махсус билгеләнештәге зоналар;
- Ре рекреацион билгеләнештәге зоналар;
- Реж режимлы территорияләр зонасы;
- Акваторияләр зонасы;
- И башка зоналар.

1. Торак зоналар

Торак зоналары күпкатлы торак йортлар төзү зонасы, уртача катлы торак йортлар төзү зонасы, азкатлы торак йортлар төзү зонасы, индивидуаль торак йортлар төзү зонасы.

2. Ижтимагый-эшлекле зоналар

Ижтимагый-эшлекле зоналар күп функцияле ижтимагый-эшлекле зона һәм махсулаштырылган ижтимагый төзелеш зонасы белән тәкъдим ителгән. Үз чиратында, күпфункцияле ижтимагый-эшлекле төзелеш зонасына эшлекле, ижтимагый һәм коммерция билгеләнешендәге объектлар; сәүдә, жәмәгать туклануы һәм коммуналь-көнкүреш билгеләнешендәге объектлар; шулай ук житештерү һәм эшкуарлык эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен кирәкле объектлар керә. Махсулаштырылган ижтимагый төзелеш зонасы мәгариф, мәдәният һәм сәнгать, сәламәтлек саклау, физик культура һәм массакүләм спорт объектлары, гыйбадәт объектлары һәм башка объектлардан тора.

3. Житештерү зоналары, Транспорт һәм инженерлык инфраструктуралары зоналары

Житештерү зоналары, инженерлык һәм транспорт инфраструктурасы зоналары сәнәгать, коммуналь һәм склад объектларын, инженерлык һәм транспорт инфраструктурасы объектларын, тимер юл, автомобиль, елга, һава һәм торба үткәргеч транспорты корылмаларын һәм коммуникацияләрен, элемент объектларын урнаштыру өчен каралган.

4. Рекреацион билгеләнештәге зоналар

Рекреацион билгеләнештәге зона составына скверлар, парклар, шәһәр парклары, буалар, күлләр, пляжлар биләгән территорияләр, шулай ук ял итү, туризм, физкультура-савыктыру һәм спорт - күнел ачу эшчәнлеге өчен файдаланыла торган территорияләр, шулай ук Махсус сакланучы табигать саклау, фәнни, тарихи-мәдәни, эстетик һ.б. аеруча кыйммәтле билгеләнештәге табигать территорияләре керә. Моннан тыш, әлеге зона составына урман зонасы да керә, аңа агач-куак үсемлекләре һәм урманнар биләгән территорияләр керә.

5. Авыл хужалыгында файдалану зоналары

Авыл хужалыгында файдалану зонасы составына коммерциягә карамаган бакчачылык һәм яшелчәчелек ширкәтләре территорияләре һәм авыл хужалыгы билгеләнешендәге башка зоналар керә.

6. Махсус билгеләнештәге зоналар

Махсус билгеләнештәге зоналар зиратлар зонасыннан, калдыкларны жыю һәм күмү зонасыннан, шулай ук территорияләренә карата махсус режим билгеләнгән махсус билгеләнештәге яшелләнделерелгән территорияләр зонасыннан гыйбарәт.

7. Режимлы территорияләр зоналары

Режимлы территорияләр зонасы территорияләренә карата махсус режим билгеләнгән объектларны (хәрби частьләр, төрмәләр, янгынга каршы хезмәтләр һ.б.) урнаштыру өчен каралган.

8. Акваторияләр зонасы су объектлары (су агымнары, сулыклар, сазлыклар, жир асты суларының табигый чыгу урыннары) биләгән территорияләренә үз эченә ала.

9. Башка зоналар үз эченә мәгълүмат булмау сәбәпле функциональ билгеләнеше билгеләнмәгән территорияләренә ала.

Бөгелмә шәһәре территориясеннән планлаштырылган функциональ файдалану балансы
3.2.1.1 нче таблицادا бирелгән.

Таблица 3.2.1.1

«Бөгөлмә шәһәре " муниципаль берәмлеге территориясеннән функциональ файдалану балансы

№ п/п	Территория исеме	Площадь	
		га	%
	«Бөгөлмә шәһәре " муниципаль берәмлеге территориясеннән гомуми мәйданы, шул исәптән:	4497,36	100
1	Бөгөлмә шәһәре территориясе, шул исәптән:	3391,81	75,42
<i>1.1</i>	Торак зоналар, шул исәптән:	<i>970,41</i>	<i>21,70</i>
	индивидуаль торак йортлар төзү зонасы	708,21	15,75
	азкатлы торак йортлар төзү зонасы (4 катка кадәр, мансардныкын да кертеп)	106,09	2,36
	уртача катлы торак йортлар төзү зонасы (5 каттан 8 катка кадәр, мансардныкын да кертеп)	134,55	3,12
	күпкатлы торак йортлар төзү зонасы (9 кат һәм аннан күбрәк)	21,56	0,48
<i>1.2</i>	Ижтимагый-эшлекле зоналар, шул исәптән:	<i>218,75</i>	<i>4,86</i>
	күпфункцияле ижтимагый-эшлекле зона	71,94	1,60
	махсуслаштырылган ижтимагый төзелеш зонасы	146,81	3,26
<i>1.3</i>	Житештерү зоналары, инженерлык һәм транспорт инфраструктурасы зоналары, шул исәптән:	<i>1114,04</i>	<i>24,77</i>
	житештерү зонасы	243,55	5,42
	коммуналь-склад зонасы	193,09	4,29
	фәнни-житештерү зонасы	27,22	0,61
	инженерлык инфраструктурасы зонасы	18,59	0,41
	транспорт инфраструктурасы зонасы	631,59	14,04
<i>1.4</i>	Авыл хужалыгында файдалану зоналары, шул исәптән:	<i>593,11</i>	<i>13,19</i>
	авыл хужалыгы жирләре зонасы	78,14	1,74
	коммерциягә карамаган бакчачылык яки яшелчәчелек ширкәтләре зонасы	514,97	11,45
<i>1.5</i>	<i>Зоны рекреационного назначения, в том числе:</i>	<i>81,65</i>	<i>2,00</i>
	зона лесов	25,09	0,74
	зона отдыха	10,98	0,24
	гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр зонасы (урман парклары, парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, шәһәр урманнары)	43,00	0,96
	курорт зонасы	2,58	0,06
<i>1.6</i>	Режимлы территорияләр зонасы	<i>0,95</i>	<i>0,02</i>
<i>1.7</i>	Махсус билгеләнештәге зоналар, шул исәптән:	<i>29,15</i>	<i>0,65</i>
	зиратлар зонасы	18,93	0,42
	махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр зонасы	10,22	0,23
<i>1.8</i>	Акваторияләр зонасы	<i>12,11</i>	<i>0,27</i>
<i>1.9</i>	Башка зоналар	<i>371,64</i>	<i>7,96</i>
2	Торак пункттан читтәге Территория, шул исәптән:	1105,55	24,58
<i>2.1</i>	Житештерү зоналары, инженерлык һәм транспорт инфраструктурасы зоналары, шул исәптән:	<i>85,07</i>	<i>1,89</i>
	житештерү зонасы	3,79	0,08
	коммуналь-склад зонасы	14,62	0,33
	инженерлык инфраструктурасы зонасы	24,55	0,55
	транспорт инфраструктурасы зонасы	42,11	0,94

№ п/п	Территория исеме	Площадь	
		га	%
2.2	Авыл хужалыгында файдалану зоналары, шул исәптән:	522,52	11,62
	авыл хужалыгы жирләре зонасы	518,25	11,52
	коммерциягә карамаган бакчачылык яки яшелчәчелек ширкәтләре зонасы	4,27	0,10
2.3	Рекреацион билгеләнештәге зоналар, шул исәптән:	203,15	4,52
	урман зонасы	189,17	4,07
	ял итү зонасы	20,06	0,45
	гомуми файдаланудагы яшелләнделерелгән территорияләр зонасы (урман парклары, парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, шәһәр урманнары)	0,18	0,00
2.4	Акваторияләр зонасы	1,11	0,02
2.5	Махсус билгеләнештәге зоналар, шул исәптән:	9,23	0,20
	зиратлар зонасы	9,23	0,20
2.6	Башка зоналар	284,47	6,33

3.2.1. 3.2.1. Жир фондын милек рәвешләре буенча бүлү

3.2.2. Бүгенге көндә гамәлдәге законнар нигезендә, милекнең түбәндәге төрләре аерып күрсәтелә:

3.2.3. дәүләт милке (федераль һәм республика);

3.2.4. муниципаль милек;

3.2.5. шәхси милек.

3.2.6. Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык Министрлыгы биргән мәгълүмат буенча, федераль милектәге жир кишәрлекләренә гомуми мәйданы йә Бөгелмә шәһәре территориясендә файдалану яки аренда хокукында рәсмиләштерелгән жир кишәрлекләренә гомуми мәйданы 5,01 га тәшкит итә (таблицаны карагыз). 3.2.2.1).

3.2.7. Бөгелмә муниципаль районы, Бөгелмә шәһәре территориясе чикләрендә кадастр исәбенә куелган жир фонды дәүләт һәм муниципаль милектә, шулай ук юридик затларның хосусый милкендә тора. Әмма дәүләт күчмәсез милек кадастры жир кишәрлекләре арасында милек чикләнмәгәннәре дә бар.

3.2.8.

3.2.9.

3.2.10.

3.2.11. Татарстан Республикасы Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгы мәгълүматлары буенча Бөгелмә шәһәре территориясендә республика милкендәге жирләр бар, аларның территорияләренә гомуми мәйданы 29,93 га тәшкит итә (таблицаны карагыз). 3.2.2.2).

3.2.12. Бөгелмә шәһәре территориясендә жир кишәрлекләренә башка төрләре һәм милек хокуклары булуы турында мәгълүмат юк.

Таблица 3.2.2.1

Бөгелмә шәһәре чикләрендәге федераль жирләр исемлеге

№ п/п	Кадастровые номера	Наименование муниципального района, правообладателя земельного участка	Местоположение земельного участка	Площадь (га)	Категория земель	Информация о фактическом использовании данного земельного участка
1	16:46:07 01 01:343	Бугульминский муниципальный район, ФГОУ СПО БППК	г. Бугульма, ул. Комарова, д.2 А	1,7	Земли населенных пунктов	Размещение полигона
2	16:46:06 01 05:4	Бугульминский муниципальный район, ФГУ «Гос. Семенная инспекция»	г. Бугульма, ул. Комарова	0,3	Земли населенных пунктов	Государственная семенная инспекция
3	16:46:04 01 01:4	Бугульминский муниципальный район, ФГУ «Управление Татмеливодхоз»	г. Бугульма, ул. Нефтянников, д.1 В	0,2	Земли населенных пунктов	Производственные цели
4	16:46:04 01 01:363	Бугульминский муниципальный район, ФГУ «Управление Татмеливодхоз»	г. Бугульма, ул. Нефтянников, д.1	1,8	Земли населенных пунктов	Производственные цели
5	16:46:02 01 03:130	Бугульминский муниципальный район, ФГУ «Следственный изолятор №3 ГУЦ ФС ИН»	г. Бугульма, ул. Казанская 10	0,1	Земли населенных пунктов	Под жилую малоэтажную застройку
6	16:46:02 01 03:49	Бугульминский муниципальный район, ФГУ «Следственный изолятор №3 ГУ ФС ИН»	г. Бугульма, ул. Казанская, 1-б	0,06	Земли населенных пунктов	Под жилую малоэтажную застройку
7	16:46:02 01 03:51	Бугульминский муниципальный район, ФГУ «Следственный изолятор №3 ГУ ФС ИН»	г. Бугульма, ул. Казанская, 3-а	0,03	Земли населенных пунктов	Под жилую малоэтажную застройку
8	16:46:03 01 55:156	Бугульминский муниципальный район ФГУ здравоохранения «Центр гигиены и эпидемиологии РТ»	г. Бугульма, ул. Ворошилова 4	0,2	Земли населенных пунктов	Административное здание
9	16:46:04 01 04:321	Бугульминский муниципальный район ФГУП «Главный центр специальной связи»	г. Бугульма, ул. Воровского 4	0,0083	Земли населенных пунктов	Гаражное строительство

№ п/п	Кадастровые номера	Наименование муниципального района, правообладателя земельного участка	Местоположение земельного участка	Площадь (га)	Категория земель	Информация о фактическом использовании данного земельного участка
10	16:46:03 01 08:215	Бугульминский муниципальный район ФГУП «КШБ ЖД»	г. Бугульма, ул. Космонавтов	0,01	Земли населенных пунктов	ЦТП-1
11	16:46:05 01 082:102	Бугульминский муниципальный район ФГУП «КШБ ЖД»	г. Бугульма, ул. Ягофарова д.16 а	0,5	Земли населенных пунктов	Котельная
12	16:46:06 01 04:50	Бугульминский муниципальный район ФГУП «КШБ ЖД»	г. Бугульма, ул. Тухачевского д.12	0,1	Земли населенных пунктов	Общежитие
	Итого:			5,01		

Таблица 3.2.2.2

Татарстан Республикасы милкендәге Бөгелмә шәһәре чикләрендәге жирләр исемлеге

№ п/п	Кадастровые номера	Землепользователь	Местоположе ние земельного участка	Площадь (га)	Катего рия земель	Разрешенное использование данного земельного участка
1	16:46:06 01 03:0057	Социальный приют для детей и подростков «Ялкын»	г. Бугульма, Горького, 13 А	1,0852	Земли населен ных пунктов	Для размещения промышленных объектов
2	16:46:03 01 03:0064	Специальный дом для одиноких престарелых «Доверие»	г. Бугульма, Советская, 84	0,2113	Земли населен ных пунктов	-
3	16:46:03 01 01:0020	Социально- реабилитационный центр для детей и подростков с ограниченными возможностями «Возрождение»	г. Бугульма, Насырова, 4	0,3698	Земли населен ных пунктов	-
4	16:46:03 01 08:0217	Центр социального обслуживания населения	г. Бугульма, Стрелочная, 1	0,6658	Земли населен ных пунктов	-
5	16:46:03 01 03:0060	Специальный дом для одиноких престарелых	г. Бугульма, Советская, 84а	0,1925	Земли населен ных пунктов	-
6	16:46:07 01 04:0017	Бугульминский машиностроительны й техникум	г. Бугульма, ул. Ленина, 144	1,401	Земли населен ных пунктов	-
7	16:46:03 01 02:0126	Бугульминский детский дом	г. Бугульма, Джалиля, 21	0,437	Земли населен ных пунктов	Для объектов общественно- делового значения
8	16:46:03 01 05:0171	Бугульминское медицинское училище	г. Бугульма, Калинина, 72	0,8273	Земли населен ных пунктов	-
9	16:46:03 01 03:0040	Профессиональное лицей N 75	г. Бугульма, Ленина, 35	0,0655	Земли населен ных пунктов	-
10	16:46:03 01 03:0055	Станция переливания крови	г. Бугульма, ул. Советская, №80	0,0974	Земли населен ных пунктов	Для размещения объектов розничной торговли
11	16:46:02 01 08:0459	Кожно- венерологический	г. Бугульма, ул. Энгельса,	0,5248	Земли населен	-

№ п/п	Кадастровые номера	Землепользователь	Местоположение земельного участка	Площадь (га)	Категория земель	Разрешенное использование данного земельного участка
		диспансер	№27		ных пунктов	
12	16:46:03 01 03:0389	Гараж станции переливания крови	г. Бугульма, ул. Советская,	0,0114	Земли населенных пунктов	Гараж станции переливания крови
13	16:46:03 01 05:0170	ГОУ «ПУ-№12»	г. Бугульма, ул. Гафиатуллина, д.25	1,5397	Земли населенных пунктов	-
14	16:46:03 01 03:0031	МБУС «ЦРБ»	г. Бугульма, ул. Ленина, д.90	1,2398	Земли населенных пунктов	-
15	16:46:03 01 02:0127	МБУС «ЦРБ»	г. Бугульма, ул. Джалиля, 23	0,1378	Земли населенных пунктов	-
16	16:46:03 01 03:0026	МБУС «ЦРБ»	г. Бугульма, ул. Ленина,88	1,4495	Земли населенных пунктов	-
14	16:46:03 01 02:0120	МБУС «ЦРБ»	г. Бугульма, ул. Октябрьская, 20	0,3498	Земли населенных пунктов	Для размещения объектов здравоохранения
15	16:46:03 01 03:0006	ГОУ Специальная кор. Школа	г. Бугульма, ул. Гоголя, д.25	0,036	Земли населенных пунктов	-
16	16:46:03 01 03:0418	МБУС «ЦРБ»	г. Бугульма, ул.14 Павших, д.11	2,2619	Земли населенных пунктов	-
17	16:46:05 01 02:0017	МБУС «ЦРБ»	г. Бугульма, ул. Стрелочная, д.52	0,6801	Земли населенных пунктов	-
18	16:46:04 01 02:0050	ГМУ «Психоневрологический диспансер»	г. Бугульма, ул. Строительная, д.16	0,8822	Земли населенных пунктов	-
19	16:46:01 01 07:0125	ГОУ Специальная кор. Школа	г. Бугульма, ул. Гоголя,	0,7488	Земли населен	Для иных видов использования,

№ п/п	Кадастровые номера	Землепользователь	Местоположение земельного участка	Площадь (га)	Категория земель	Разрешенное использование данного земельного участка
			д.24		ных пунктов	характерных для населенных пунктов
20	16:46:03 01 02:0050	Центр занятости населения	г. Бугульма, ул. Октябрьская, 15	0,05	Земли населенных пунктов	Для иных видов использования, характерных для населенных пунктов
21	16:46:02 01 04:0001	ГУЗ Противотуберкулезный диспансер	г. Бугульма, ул. Кирова, 57	3,5656	Земли населенных пунктов	-
22	16:46:04 01 03:0029	ГОУ «Специальная кор. Школа»	г. Бугульма, ул. Джалиля, 69	6,7106	Земли населенных пунктов	Для размещения домов отдыха, пансионатов, кемпингов
23	16:46:04 01 04:0395	Бугульминская газета	г. Бугульма, ул. Воровского	0,00634	Земли населенных пунктов	Для объектов общественно-делового значения
24	16:46:01 01 07:0275	ГОУ «Специальная кор. Школа»	г. Бугульма, ул. Гоголя, 21	0,3307	Земли населенных пунктов	Для размещения объектов дошкольного, начального, общего и среднего общего образования
25	16:46:01 01 07:0019	Центр социальной адаптации для лиц без определенного места жительства и занятий	г. Бугульма, Якупова, 38	0,2165	Земли населенных пунктов	-
26	16:46:03 01 01:0055	МЧС (Пожарная часть №64)	г. Бугульма, ул. Красноармейская, Д.26	0,4582	Земли населенных пунктов	Для размещения объектов, характерных для населенных пунктов
27	16:46:07 01 01:0023	Профессиональное училище № 48	г. Бугульма, ул. Ленина, 127	1,8321	Земли населенных пунктов	Для объектов общественно-делового значения
28	16:46:04 01 03:0054	ГУ «Татаркино»	г. Бугульма, ул. Джалиля, д.65а	0,5257	Земли населенных пунктов	Для размещения административных зданий
29	16:46:06 10 07:92	ГУ «Библиотека для слепых»	г. Бугульма, ул.	0,0336	Земли населен	-

№ п/п	Кадастровые номера	Землепользователь	Местоположение земельного участка	Площадь (га)	Категория земель	Разрешенное использование данного земельного участка
			Чайковского, 14		ных пунктов	
30	16:46:03 01 02:16	ОВД по городу Бугульме и Бугульминскому муниципальному району	г. Бугульма, ул. Октябрьская, 7	0,3204	Земли населенных пунктов	-
31	16:46:03 01 03:554	ОВД по городу Бугульме и Бугульминскому муниципальному району	г. Бугульма, ул. Джалиля, д.2/1	0,0928	Земли населенных пунктов	Для размещения объектов физической культуры и спорта
32	16:46:04 01 02:103	РГУ «БДД спецстоянка»	г. Бугульма, ул. Строительная	0,3027	Земли населенных пунктов	Для объектов общественно-делового значения
33	16:46:03 01 03:17	Бугульминский государственный русский драматический театр	г. Бугульма, ул. Ленина, д.28	0,2795	Земли населенных пунктов	Для объектов общественно-делового значения
	Итого:			29,93		

Территориянең социаль-иқтисады потенциалы

3.3.1. Демографик потенциал

Демографик фактор территорияне хужалык үзләштерүе һәм жәмгыятьнең иқтисады үсеше дәрежәсенә сизелерлек йогынты ясыт.

Бөгелмә шәһәре Башкарма комитеты биргән мәғлүматларга караганда, 2023 ел башына халык саны 80345 кеше тәшкит иткән.

Таблица 3.3.1.1

«Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегенең даими халқы саны динамикасы

№ п/п	Показатели	На начало года			
		2020	2021	2022	2023
1	Численность населения, всего	82488	81678	81011	80345
В том числе:					
1.1	Детского возраста:	17530	17397	17239	17199
1.1.1	от 0 до 7 лет	6820	6476	6389	6010
1.1.2	от 7 до 18 лет	10710	10921	10850	11189
1.2	Трудоспособного возраста:	42473	41617	41233	42918
1.2.1	от 18 лет до пенсионного возраста (для женщин)	20621	20242	20144	21942
1.2.2	от 18 лет до пенсионного возраста (для мужчин)	21852	21375	21089	20976
1.3	Старше трудоспособного возраста	22485	22664	22539	20228
1.3.1	Старше пенсионного возраста (для женщин)	15954	15972	15889	14575

№ п/п	Показатели	На начало года			
		2020	2021	2022	2023
1.3.2	Старше пенсионного возраста (для мужчин)	6531	6692	6650	5653

2020-2023 еллар дәвамьнда «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегендә яшәүче халык санының 2143 кешегә (2,6%) кимүе күзәтелә. Шул ук вакытта хезмәткә сәләтле яшьтәге халык саны 1,1% ка арта, шул ук вакытта хезмәткә сәләтле яшьтән өлкәнрәкләр саны, киресенчә, 11% ка кими.

Федераль дәүләт статистикасы хезмәтенә Татарстан Республикасы буенча территориаль органы мәгълүматлары буенча 01.01.2023 елга «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегендә 80345 кеше яши.

Хезмәткә сәләтле яшьтәге халыкның саны 42918 кеше яки гомуми халыкның 53,4% составына тәшкил итә. Эшкә яраклы яшьтәгеләр саны 17199 кеше яки 21,4%, өлкәнрәкләр-20228 кеше яки 25,2%.

Шулай итеп, «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегендә халык саны кими бара.

Сәнәгать эшчеләре һәм коммуналь-склад хуҗалыгы. Кече эшмәкәрлек

«Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегенә сәнәгать нигезен нефть чыгару һәм эшкәртү белән бәйлә эре предприятиеләр, шулай ук азык-төлек, эңиңел сәнәгать, машина төзелеше, приборлар төзү, төзелеш материаллары сәнәгәте һәм эшкәртү сәнәгәте предприятиеләре тәшкил итә.

Шәһәрне барлыкка китерүче эре предприятиеләр: «Татнефть» ГАЖ Бөгелмә механика заводы,» Бөгелмә электр насос заводы «ААЖ,» 1 нче Бөгелмә икмәк продуктлары комбинаты «ЯАЖ,» НПО НТЭС «ЖЧЖ,» Бөгелмә ТБИ заводы «ААЖ,» Бөгелмә сәт комбинаты «ЖЧЖ,» НПП ГКС «ЖЧЖ филиалы, ИПЦ ЖЧЖ, ПСБ ЖЧЖ,» Бөгелмаремстрой «ААЖ, Татэлектромонтаж ААЖ БМК, СУ-32 ЯАЖ,» Бөгелмә тегү фабрикасы «ЖЧЖ,» Бөгелмә Мебель фабрикасы".

Бөгелмәнең сәнәгать предприятиеләре нефть аппаратурасы, нефть-газ чыгару һәм эшкәртү эшланмалары, он һәм ярмалар, сәт продукциясе, кирпеч һәм тимер-бетон, тегү эшланмаләре һәм мебель эшчеләре.

Бөгелмә шәһәре Бөгелмә муниципаль районы составында Көнъяк-Көнчыгыш икътисадый зона составына керә. Көнъяк-Көнчыгыш икътисадый зонаның тармак махсулашуы файдалы казылмалар чыгару һәм нефть эшланмалары эшчеләре, геологик разведка.

Төп сәнәгать районнары

Бүгенге көндә, территорияне заманча файдаланудан чыгып, «Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегендә эшчеләре һәм коммуналь-склад зонасы формалашты, анда шәһәрнең сәнәгать предприятиеләре һәм коммуналь-склад билгеләнешендәге объектлар тупланган. Шәһәр территориясендәге эшчеләре объектларының һәм коммуналь-склад билгеләнешендәге объектларының төркемләшүенә һәм аларның махсулашуына карап, эшчеләре һәм коммуналь-склад зонасын ике сәнәгать районуна бүләрә мөмкин:

«Көнбатыш» сәнәгать зонасы, анда түбәндәгеләр урнаша: «Татмелиоводхоз «идарәсе» ФДБУ, «Траст Металл» ЖЧЖ, «Татсталь» ЖЧЖ, «МТС» ЖЧЖ, «Болгар Металл» ЖЧЖ, «Лукойл-Уралнефтепродукт» ЖЧЖ, «Казан Эшчеләре берләшмәсе» ЖЧЖ, «Жил Сервис» ЖЧЖ, «ГК

«ЖЧЖ Втормет» ЖЧЖ, «газсервисцентр» ЖЧЖ, «Вектор» ЖЧЖ, «Болгар Металл» ЖЧЖ, «Татнефтедор» ЖЧЖ БУАД асфальт-бетон заводы, «Татэлектромонтаж» ААЖ, «ГКС «фәнни-житештерү берләшмәсе» ЖЧЖ, «БЗНГА «фәнни-житештерү предприятиесе» ЖЧЖ, «Промстрой» ЖЧЖ, «ТНГ – Универсал»,» ТРИС «ЖЧЖ,» торакны ремонтлау һәм төзү участогы «ЖЧЖ,» Скважиналарны эксплуатацияләүнең яңа технологияләре «НПО ЖЧЖ,» Транснефть-Прикамье " АЖ филиалы, төзелеш оешмалары һәм коммуналь-склад территорияләре.

«Үзәк» сәнәгать зонасы, анда түбәндәгеләр урнаша: «1 нче Бөгелмә икмәк продуктары комбинаты» ЯАЖ, «Волгаспецмаш» ЯАЖ, «Бөгелмә электр насос заводы» ААЖ, «Бөгелмә нефтеавтоматика тәҗрибә заводы» ЖЧЖ, «Мастер Кляйн» ЖЧЖ, «ЭМЦ» ЖЧЖ, «Яңа Русь» ЖЧЖ (в. Н. Полканов ИП) В. Д. Шакин исемендәге «Татнефть» ачык акционер җәмгыятең Татарстан нефть фәнни-тикшеренү һәм проект институты (ТатНИПИнефть), «Скважиналарны эксплуатацияләүнең яңа технологияләре» фәнни-проект үзәге ЖЧЖ, «нефть-газ технологияләре» фәнни-проект үзәге ЖЧЖ, «Универсал Петрол» ЖЧЖ, «ТНГ-Групп» ЖЧЖ, «Стройполимер» ЖЧЖ, «фән», «Ковалли» ЖЧЖ, «Бөгелмә-Водоканал» ЖЧЖ, «Бөгелмә-Водоканал» ААЖ, «Бөгелмә-Водоканал» ААЖ, «Нефтегазстрой» ФЖП ЯАЖ, «Татнефтьснаб» идарәсенең Бөгелмә базасы, "Татнефтедор" ЖЧЖ БУАД һәм коммуналь-склад территорияләре.

□ «Көнчыгыш» сәнәгать зонасы, анда шәһәрнең төп сәнәгать предприятиеләре урнашкан. Бөгелмә: «Бөгелмә сәт комбинаты» ЖЧЖ, «торакны ремонтлау һәм төзү участогы» ЖЧЖ, «Трансполимер» ЖЧЖ, «ТНГ – Универсал» ЖЧЖ, «Вера» ЖЧЖ, «Бөгелмә ит комбинаты» ЖЧЖ, «Бөгелмә аяк киеме тегү фабрикасы» ЖЧЖ, «Русь «Бөгелмә фабрикасы» ЖЧЖ, «Алекарт «ЖЧЖ,» Бөгелмә икмәк заводы «ААЖ,» Бөгелмә кирпеч заводы «ААЖ,» 2 нче Бөгелмә икмәк продуктары комбинаты «ААЖ,» Татнефть «ЖАЖ Бөгелмә механика заводы,» научно - «Балкыш» җитештерү предприятиесе, «Геопласт» тикшерү үзәге ЖЧЖ, «комплекслы янғын куркынычсызлыгы» ЖЧЖ, «Эко-Сервис» ЖЧЖ, «Тнг-Ленгис» ЖЧЖ, «Тнг-Геосейс» ЖЧЖ, «Нефтьгазкомплект» ЖЧЖ, «Екоммерс Флагман» ЖЧЖ, «Втормет «ДК» ЖЧЖ, «вторметлом» ЖЧЖ, «Бөгелмә предприятиесе «СМП-189» ЖЧЖ, «Мелиорация» Бөгелмә ПМК ААЖ һәм коммуналь-склад территорияләре.

Таблица 3.3.2.1

Наименование промышленного района	Производственная зона, га	Коммунально-складская зона, га
«Западная» промышленная зона	111,15	12,13
«Центральная» промышленная зона	70,23	18,26
«Восточная» промышленная зона	153,76	17,90
По территории города	22,13	1,43
Итого	357,27	49,72

Кайбер житештерү объектлары (гомуми мәйданы 34,83 га) һәм коммуналь-склад билгеләнешендәге объектлар (гомуми мәйданы 1,93 га) бүгенге көнгә гамәлдә түгел.

3.3.1.1. Сәнәгать житештерүе

«Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегендә сәнәгатьнең барлык секторлары бар: файдалы казылмалар чыгару, эшкәртү производстволары, шулай ук электр энергиясе, газ һәм су житештерү һәм бүлү.

«Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегенең күпчелек предприятиеләре, базар шартларына яраклашып, ел саен житештерү күләмнәрен арттыралар, хезмәткәрләр санын тотрыклы рәвештә арттыралар, житештерүне модернизацияләүгә һәм диверсификацияләүгә инвестицияләр кертәләр, импортны алыштыру өстендә эшлиләр.

«Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегенең эшкәртү производстволары түбәндәге тармакларның эре һәм урта предприятиеләре белән тәкъдим ителгән:

1) Машина төзелеше һәм металл эшкәртү:

«Болгар Металл» ЖЧЖ – профнастил житештерү, торба прокаты, табак прокаты, рядовой прокат, кладочная челтэр, металл кисү.;

«Бөгелмә механика заводы " ААЖ-нефть, газ, нефть эшкэртү, нефть химиясе сэнэгате өчен жиһазлар житештерү һәм аларны китереп тору буенча махсушлаша;

ЕКА «Бөгелмә электр насос заводы» ААЖ – Россия һәм чит ил нефть чыгару чуму жайланмаларын: электр двигательлэрен, электр үзэклэреннэн куыла торган насосларны (ЭЦН), газ сепараторларын (ГС), газ сепаратор-диспергаторларын (ГСД), гидрозащитларны (ГЗ), жайланмаларга запас частьлэрне проектлау һәм капитал ремонтлауда махсушлаша электр үзэктэн куу насослары (УЭЦН);

«НПО НТЭС " ЖЧЖ-сыеклык микьдарын исэплэгечлэр, үлчэу жайланмалары, тикшерү жайланмалары, проба жыю жайланмалары, контроллерлар ясау буенча махсушлаша;

«НПП ГКС " ЖЧЖ филиалы-Сан һәм сыйфат күрсэткечлэрен үлчэу системасын, технологик процессларны автоматлаштыру системасын, контроль-үлчэу приборларын, блок-комплектлы технологик жиһазларны, сыеклык һәм газ анализы системаларын, фильтрацион һәм сепарацион жиһазларны эзерлэүдә махсушлаша.

2) азык-төлөк сэнэгате:

«1 нче Бөгелмә икмэк продуктлары комбинаты» ЯАЖ – икмэк-күмэч һәм кондитер айберлэре житештерүче;

«Бөгелмә сөт комбинаты» ЖЧЖ – заманча сөт продуктлары житештерү белэн шөгыльлэнүче;

«Бөгелмә ит комбинаты» ЖЧЖ – ит продукциясе, катнаш азык житештерү белэн шөгыльлэнүче;

ААЖ "2 нче Бөгелмә икмэк продуктлары комбинаты" - икмэк-күмэч һәм кондитер айберлэре житештерүче;

3) жинел сэнэгать:

«Бөгелмә аяк киеме тегү фабрикасы» ЖЧЖ – махсус кибетлэрдә ваклап сату аяк киеме белэн сәүдә итү;

«Бөгелмә тегү фабрикасы» ЖЧЖ – киём һәм киём аксессуарлары житештерү.

4) төзелеш индустриясе:

Волгаспецмаш " ЯАЖ-блок-комплектлы технологик жиһазлар һәм металл конструкциялэр житештерү;

ААЖ «Татэлектромонтаж " - электр тапшыру линиялэре терэклэрен житештерү;

«Промстрой " ЖЧЖ-полиэтилен торбалар житештерү;

«Трансполимер " ЖЧЖ-пластмасса плитэлэр, полосалар, торбалар һәм профильлэр житештерү;

5) агач эшкэртү:

«Бөгелмә агач эшкэртү заводы " ЖЧЖ-агач төзелеш конструкциялэре һәм агач эшлэнмэлэре житештерү;

“ Бөгелмә Мебель фабрикасы " ЖЧЖ – корпуслы мебель житештерү.

6) нефть-газ һәм химия сэнэгате:

"Нефтегазстрой" НПП ЯАЖ;

"Бөгелмэнефтепродукт" ААЖ-автомобиль бензиннарын, дизель ягулыгын, тутырылган һәм фасовкаланган майларны саклау, күчэрэп төяү, күплэп һәм ваклап сату, автохимия буенча махсушлаша;

"Бөгелмә нефтеавтоматика тэжрибэ заводы" ЖЧЖ;

«Нефтестроймонтаж " ЖЧЖ;

"Тнг-Групп" ЖЧЖ.

Электр энергиясе, газ һәм су житештерү һәм бүлү

«Бөгелмә шәһэре» муниципаль берэмлеге территориясендә жылылык энергиясен житештерү, тапшыру һәм тарату белэн «Бөгелмә жылылык челтэрлэре предприятиесе» ААЖ шөгыльлэнэ.

«Челтэр компаниясе» ААЖ филиалы - Бөгелмә электр челтэрлэре, электр энергиясен тапшыруны һәм бүлү электр челтэрлэренэ технологик тоташтыруны гамэлгэ ашыра.

Житештерү базалары шулай ук Бөгелмә шәһэрендә урнашкан «Бөгелмә-Водоканал» ЖЧЖ су жыю, чистарту һәм бүлү белэн шөгыльлэнэ.

«Бөгелмәгаз» ЭПУ газүткәргечләрне газлаштыра һәм аларга хезмәт күрсәтә. Бүгенге көндә Бөгелмә шәһәренең сәнәгать житештерүенең гомуми күләменә машина төзелешә һәм металл эшкәртү, нефть-газ һәм химия сәнәгате предприятиеләре төп өлеш кертә. Моннан тыш « "Бөгелмә шәһәре" муниципаль берәмлеге территориясендә эшләми торган предприятиеләр һәм объектлар бар:

- ААЖ «Бөгелмә кирпич заводы»;
- "1 нче Бөгелмә икмәк продуктары комбинаты" ЯАЖ;
- "Планета-Кск" АЖ;
- «Бөгелмә ликер - аракы заводы»ДУП;
- "Агропродукт" КФХ " ЖЧЖ;
- ААЖ «Бөгелмә икмәк заводы»;
- «Татспиртпром»АЖ филиалы;
- »Сму-24 "фирмасы" ЖЧЖ;
- «ММК Втормет " ЖЧЖ.

Бөгелмә шәһәрәндә производство зонасының гамәлдә булмаган объектлары территорияләренең мәйданы 34,84 га тәшкил итә.

Кайбер житештерү объектлары (гомуми мәйданы 34,83 га) һәм коммуналь-склад билгеләнешендәге объектлар (гомуми мәйданы 1,93 га) бүгенге көнгә гамәлдә түгел.

Электр энергиясе, газ һәм су житештерү һәм бүлү

«Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә жылылык энергиясен житештерү, тапшыру һәм тарату белән «Бөгелмә жылылык челтәрләре предприятие»ААЖ шөгылләнә. «Челтәр компаниясе» ААЖ филиалы - Бөгелмә электр челтәрләре, электр энергиясен тапшыруны һәм бүлү электр челтәрләренә технологик тоташтыруны гамәлгә ашыра. Житештерү базалары шулай ук Бөгелмә шәһәрәндә урнашкан «Бөгелмә-Водоканал» ЖЧЖ су жыю, чистарту һәм бүлү белән шөгылләнә.

«Бөгелмәгаз» ЭПУ газүткәргечләрне газлаштыра һәм аларга хезмәт күрсәтә.

Бүгенге көндә Бөгелмә шәһәренең сәнәгать житештерүенең гомуми күләменә машина төзелешә һәм металл эшкәртү, нефть-газ һәм химия сәнәгате предприятиеләре төп өлеш кертә.

Моннан тыш « "Бөгелмә шәһәре" муниципаль берәмлеге территориясендә эшләми торган предприятиеләр һәм объектлар бар:

- ААЖ «Бөгелмә кирпич заводы»;
- "1 нче Бөгелмә икмәк продуктары комбинаты" ЯАЖ;
- "Планета-Кск" АЖ;
- «Бөгелмә ликер - аракы заводы»ДУП;
- "Агропродукт" КФХ " ЖЧЖ;
- ААЖ «Бөгелмә икмәк заводы»;
- «Татспиртпром»АЖ филиалы;
- »Сму-24 "фирмасы" ЖЧЖ;
- «ММК Втормет " ЖЧЖ.

Бөгелмә шәһәрәндә производство зонасының гамәлдә булмаган объектлары территорияләренең мәйданы 34,84 га тәшкил итә.

3.3.1.1. Коммуналь-склад хужалыгы

«Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә житештерү базалары һәм складлар урнашкан.

3.3.2. Агросәнәгать комплексы

«Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлеге территориясендә агросәнәгать комплексы объектлары юк. Әмма «Бөгелмә шәһәре " муниципаль берәмлеге территориясендә «Бөгелмә район дөүләт ветеринария берләшмәсе» ДБУ урнашкан: Бөгелмә шәһәре, Г.Залаков ур., 2Г.

3.3.3. Урман комплексы

Россия Федерациясе Жир кодексы нигезендә, урман фонды жирләренә урман жирләре (урман үсемлекләре белән капланган һәм алар белән капланмаган, ләкин аны торгызу өчен билгеләнгән жирләр - киселгәннәр, янганнар, рединнар, аланлыклар һ.б.) һәм урман хужалыгы алып бару

өчен билгелэнгән урман булмаган жирләр (урман просаннары, юллар, сазлыклар һ. б.) керә. Оборона жирләрендә һәм торак пункт жирләрендә урнашкан урманнардан, шулай ук урман фондына керми торган урман утыртмаларыннан тыш, барлык урманнар урман фондын тәшкил итә.

«Бөгелмә ш. " муниципаль берәмлегенең урман фонды 189,17 га майданны били, бу авыл жирлегенең барлык майданының 4% составыа тәшкил итә.

«Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлеге территориясендә «Бөгелмә урманчылыгы»ДКУ урманнары урнашкан.

Урман фонды жирләрендә урнашкан урманнар максатчан билгеләнеше буенча яклау урманнарына бүленәләр.

Яклау урманнарына урманнарның мохит барлыкка китерүче, су саклау, яклау, санитария-гигиена, сәламәтләндрү һәм башка фйдалы функцияләрен саклап калу максатларында, әгәр бу фйдалану яклау урманнарын максатчан билгеләүгә һәм алар башкара торган фйдалы функцияләргә туры килсә, урманнардан бер үк вакытта фйдаланып, үзләштерелергә тиешле урманнар керә.

Шулай ук «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә урман фондына керми торган 25,09 га майданлы урманнар бар.

3.3.4. Торак фонды

Бүгенге көндә торак белән тәэмин ителеш һәм торак төзелеше масштаблары халыкның тормыш дәрәжәсен һәм икътисадны иң мөһим характеристикаларының берсе булып тора.

Бөгелмә муниципаль районы Башкарма комитеты тарафыннан 01.01.2023 елга бирелгән мәгълүматларга караганда, «Бөгелмә ш. " муниципаль берәмлегенең торак фонды күләме 2349,58 мең кв. м. тәшкил итә.

Таблица 3.3.5.1

«Бөгелмә ш. " муниципаль берәмлегенең гамәлдәге торак фонды
(01.01.2023 елга)

№ п/п	Наименование	Обеспеченность, кв.м/чел.	Жилищный фонд, тыс.кв.м	Количество домов
1	г. Бугульма, в т.ч.:	29,2	2349,58	
	- многоквартирный жилищный фонд	-	1516,88	874
	- индивидуальный жилищный фонд	-	719	8004
	- дома блокированной застройки	-	113,7	830

Тормыш дәрәжәсен һәм сыйфатын характерлаучы күрсәткечләрнең берсе-халыкның торак белән тәэмин ителеше (бер кешегә гомуми майданның квадрат метрлары саны).

«Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлеге буенча 01.01.2023 елга бер кешегә 29,2 кв.м гомуми торак майданы туры килә.

«Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегенең гамәлдәге күп фатирлы торак фондына жентекләбрәк характеристика 3.3.5.2 нче таблицادا.

Характеристика существующего жилищного фонда МО «г. Бугульма» на 01.01.2023 года

Адрес	Количество квартир	Общая площадь квартир, (кв.м)	Год постройки	% износа	Предложения по дальнейшему использованию (кап.ремонт, реконструкция, снос и новое строительство на том же месте)
ул. Алексея Кольцова, д.2а	36	992,7	2016	0	Кап.ремонт
ул. Ярослава Гашека, д.48	32	1292,2	1964	38	Кап.ремонт
ул. Сергея Есенина, д.20	33	1411,2	1982	20	Кап.ремонт
ул. Комсомольская, д.7	44	2302,3	1991	3	Кап.ремонт
ул. Мусы Джалиля, д.49	47	1980,8	1963	48	Кап.ремонт
ул. Ярослава Гашека, д.50	48	1988,1	1964	39	Кап.ремонт
ул. Климента Ворошилова, д.13	48	2044	1967	39	Кап.ремонт
ул. Мусы Джалиля, д.53	58	2512,6	1967	40	Кап.ремонт
ул. Мусы Джалиля, д.55	58	2550,4	1967	40	Кап.ремонт
ул. Вацлава Воровского, д.56	60	2508,6	1967	31	Кап.ремонт
ул. Константина Циолковского, д.15	60	3246,5	1990	13	Кап.ремонт
ул. Мусы Джалиля, д.51	64	2514,3	1968	38	Кап.ремонт
ул. Вацлава Воровского, д.50	70	3372,2	1968	30	Кап.ремонт
ул. Фридриха Энгельса, д.33	74	4076,5	1999	17	Кап.ремонт
ул. Комсомольская, д.10	75	3640,4	1987	20	Кап.ремонт
ул. Вацлава Воровского, д.54	80	3153,8	1968	37	Кап.ремонт
ул. Вацлава Воровского, д.52	80	3152,8	1968	37	Кап.ремонт
ул. Николая Некрасова, д.17	90	5414,4	1993	23	Кап.ремонт
ул. Красноармейская, д.53	90	4432,1	1979	13	Кап.ремонт
1 переулок, д.6	90	5433	1994	15	Кап.ремонт
1 переулок, д.8	105	4799,4	1991-93	18	Кап.ремонт

Адрес	Количество квартир	Общая площадь квартир, (кв.м)	Год постройки	% износа	Предложения по дальнейшему использованию (кап.ремонт, реконструкция, снос и новое строительство на том же месте)
ул. Феликса Дзержинского, д.1	108	5879,9	1988	22	Кап.ремонт
ул. Красноармейская, д.51	119	5719,8	1979	15	Кап.ремонт
ул. Нефтяников, д.44	119	6438,4	1981	25	Кап.ремонт
ул. Нефтяников, д.42	119	6391,5	1981	42	Кап.ремонт
ул. Константина Циолковского, д.2	135	6172,1	1989	18	Кап.ремонт
ул. Красноармейская, д.29	58	2453,6	1965	44	Кап.ремонт
ул. Красноармейская, д.33	90	4394	1981	40	Кап.ремонт
ул. Красноармейская, д.35	90	4352,5	1981	37	Кап.ремонт
ул. Красноармейская, д.31	60	2518,8	1964	53	Кап.ремонт
ул. Красноармейская, д.49	45	2074,2	1995	11	Кап.ремонт
ул. Комсомольская, д.8	85	4789	1997	15	Кап.ремонт
ул. Нефтяников, д.22	126	5820	2003-07	13	Кап.ремонт
ул. Константина Циолковского, д.4	35	2033,9	1996	9	Кап.ремонт
ул. Мусы Джалиля, д.43	37	1561,9	1962	48	Кап.ремонт
ул. Мусы Джалиля, д.47	43	1800,6	1962	45	Кап.ремонт
ул. Мусы Джалиля, д.45	48	2036,6	1963	50	Кап.ремонт
ул. Карла Маркса, д.39	50	3073	1997	22	Кап.ремонт
ул. Феликса Дзержинского, д.3	73	3409,3	1989	21	Кап.ремонт
ул. Николая Чернышевского, д.4	33	1713,8	1994	9	Кап.ремонт
ул. Красноармейская, д.37	128	4268,4	1985-95	22	Кап.ремонт
ул. Карла Маркса, д.30	50	3067,5	1992	16	Кап.ремонт
ул. Сергея Лазо, д.3	44	2322,8	1990	27	Кап.ремонт
ул. Ярослава Гашека, д.44	32	1273,3	1965	51	Кап.ремонт

Адрес	Количество квартир	Общая площадь квартир, (кв.м)	Год постройки	% износа	Предложения по дальнейшему использованию (кап.ремонт, реконструкция, снос и новое строительство на том же месте)
ул. Климента Ворошилова, д.5	32	1279,4	1964	38	Кап.ремонт
ул. Салиха Сайдашева, д.2	48	2055,8	1964	38	Кап.ремонт
1 переулок, д.1	50	2764,1	1989	11	Кап.ремонт
ул. Сергея Есенина, д.18	60	2704,4	1981	21	Кап.ремонт
ул. Ярослава Гашека, д.54	70	3140,9	1970	29	Кап.ремонт
ул. Сергея Лазо, д.7	74	4725,6	1998	18	Кап.ремонт
ул. Салиха Сайдашева, д.3	80	3167,4	1966	30	Кап.ремонт
ул. Карла Маркса, д.16	90	4378,5	1980	19	Кап.ремонт
ул. Богдана Хмельницкого, д.10	90	4407,5	1983	37	Кап.ремонт
ул. Николая Чернышевского, д.2	51	2836,3	1983	15	Кап.ремонт
ул. Комсомольская, д.1	33	1769,2	1990	16	Кап.ремонт
ул. Красноармейская, д.25	35	2025,6	1993	15	Кап.ремонт
ул. Нефтяников, д.22/1	18	813,6	2003-07	9	Кап.ремонт
ул. Константина Циолковского, д.9	50	2443,1	2016	0	Кап.ремонт
ул. Салиха Сайдашева, д.1	129	6121,2	1969	32	Кап.ремонт
ул. Александра Пушкина, д.73	4	434,4	1971	10	Кап.ремонт
ул. Галиаскара Камала, д.29	8	535,3	1952	66	Кап.ремонт
ул. Сергея Есенина, д.6	8	411,3	1958	45	Кап.ремонт
ул. Галиаскара Камала, д.34	8	436,2	1952	60	Кап.ремонт
ул. Сергея Есенина, д.12	8	410,3	1958	42	Кап.ремонт
ул.Сергея Есенина, д.2	8	404,5	1958	61	Кап.ремонт
ул. Нефтяников, д.69	8	394,5	1959	47	Кап.ремонт
ул. Сергея Есенина, д.8	8	413,7	1959	43	Кап.ремонт

Адрес	Количество квартир	Общая площадь квартир, (кв.м)	Год постройки	% износа	Предложения по дальнейшему использованию (кап.ремонт, реконструкция, снос и новое строительство на том же месте)
ул. Сергея Есенина, д.14	8	407	1958	44	Кап.ремонт
ул. Сергея Есенина, д.16	8	409,1	1958	26	Кап.ремонт
ул. Нефтяников, д.71	8	393,9	1959	36	Кап.ремонт
ул. Нефтяников, д.77	8	391,7	1959	38	Кап.ремонт
ул. Салиха Сайдашева, д.10	8	404,8	1953	65	Кап.ремонт
ул. Николая Пржевальского, д.12	8	377,6	1953	46	Кап.ремонт
ул. Константина Циолковского, д.8	8	409,7	1954	46	Кап.ремонт
ул. Николая Пржевальского, д.15	8	392,6	1955	40	Кап.ремонт
ул. Николая Пржевальского, д.12	8	363,5	1953	46	Кап.ремонт
ул. Ярослава Гашека, д.46	8	357,8	1955	37	Кап.ремонт
ул. Николая Пржевальского, д.10	8	391,9	1983	44	Кап.ремонт
ул. Нефтяников, д.67	8	410,9	1959	40	Кап.ремонт
ул. Николая Пржевальского, д.9	8	396	1955	42	Кап.ремонт
ул. Александра Пушкина, д.44	8	538,6	1953	64	Кап.ремонт
ул. Александра Пушкина, д.42	8	538,8	1950	52	Кап.ремонт
ул. Нефтяников, д.16	8	422,1	1953	40	Кап.ремонт
ул. Салиха Сайдашева, д.6	8	404,5	1953	65	Кап.ремонт
ул. Николая Пржевальского, д.14	8	371,4	1953	48	Кап.ремонт
ул. Салиха Сайдашева, д.14	8	417,3	1956	42	Кап.ремонт
ул. Константина Циолковского, д.12	8	411,9	1953	65	Кап.ремонт
ул. Галиаскара Камала, д.30	8	440,6	1950	60	Кап.ремонт
ул. Салиха Сайдашева, д.4	8	408,8	1953	65	Кап.ремонт
ул. Сергея Есенина, д.10	8	410,1	1958	43	Кап.ремонт

Адрес	Количество квартир	Общая площадь квартир, (кв.м)	Год постройки	% износа	Предложения по дальнейшему использованию (кап.ремонт, реконструкция, снос и новое строительство на том же месте)
ул. Галиаскара Камала, д.28	8	419,2	1950	56	Кап.ремонт
ул. Николая Пржевальского, д.11	8	364,6	1955	42	Кап.ремонт
ул. Климента Ворошилова, д.9	8	406,6	1952	60	Кап.ремонт
ул. Климента Ворошилова, д.7	8	410,5	1954	59	Кап.ремонт
ул. Климента Ворошилова, д.3	8	404,8	1952	61	Кап.ремонт
ул. Константина Циолковского, д.13	8	573	1953	65	Кап.ремонт
ул. Нефтяников, д.18	8	438,4	1954	45	Кап.ремонт
ул. Сергея Есенина, д.4	8	408,7	1958	16	Кап.ремонт
ул. Галиаскара Камала, д.31	8	537,5	1952	68	Кап.ремонт
ул. Николая Пржевальского, д.16	8	382,7	1953	33	Кап.ремонт
ул. Климента Ворошилова, д.15	8	354,1	1957	40	Кап.ремонт
ул. Климента Ворошилова, д.11	8	410,7	1952	60	Кап.ремонт
ул. Константина Циолковского, д.10	8	438,7	1954	51	Кап.ремонт
ул. Галиаскара Камала, д.32	8	437,3	1952	69	Кап.ремонт
ул. Нефтяников, д.1а	11	460,5	1980	43	Кап.ремонт
ул. Николая Пржевальского, д.17	12	693,1	1956	47	Кап.ремонт
ул. Нефтяников, д.83	12	750,7	1959	41	Кап.ремонт
ул. Нефтяников, д.81	12	742,7	1950	44	Кап.ремонт
ул. Николая Пржевальского, д.18	12	723,7	1956	40	Кап.ремонт
ул. Нефтяников, д.79	12	690,5	1960	36	Кап.ремонт
ул. Нефтяников, д.73	12	728,2	1960	38	Кап.ремонт
ул. Нефтяников, д.65	12	737,6	1959	38	Кап.ремонт
ул. Нефтяников, д.75	12	727,1	1961	38	Кап.ремонт

Адрес	Количество квартир	Общая площадь квартир, (кв.м)	Год постройки	% износа	Предложения по дальнейшему использованию (кап.ремонт, реконструкция, снос и новое строительство на том же месте)
ул. Ярослава Гашека, д.40а	14	744	1958	36	Кап.ремонт
ул. Салиха Сайдашева, д.12	14	694,2	1956	37	Кап.ремонт
ул. Нефтяников, д.61	15	680	1971	27	Кап.ремонт
ул. Нефтяников, д.63	15	668,8	1972	24	Кап.ремонт
ул. Ярослава Гашека, д.38а	16	633,4	1962	33	Кап.ремонт
ул. Ярослава Гашека, д.38б	16	610,8	1961	45	Кап.ремонт
ул. Климента Ворошилова, д.17	16	636,4	1962	36	Кап.ремонт
ул. Климента Ворошилова, д.2	16	628	1960	38	Кап.ремонт
ул. Мусы Джалиля, д.41	18	1006,5	1960	47	Кап.ремонт
ул. Комсомольская, д.12	26	1349,6	1992	8	Кап.ремонт
ул. Фридриха Энгельса, д.31	30	1417,8	1997	19	Кап.ремонт
ул. Комсомольская, д.9	30	1626,5	1991	3	Кап.ремонт
ул. Климента Ворошилова, д.1	30	1187,9	1964	48	Кап.ремонт
ул. Комсомольская, д.11а	8	323,9	2012	0	Кап.ремонт
ул. Ивана Губкина, д.21	12	666	1958	43	Кап.ремонт
ул. Ивана Губкина, д.17	12	659,2	1958	48	Кап.ремонт
ул. Фридриха Энгельса, 1а	24	918,8	1962	43	Кап.ремонт
ул. Первомайская, д.2а	8	457,1	1958	58	Кап.ремонт
ул. Ивана Губкина, д.19	8	446,1	1959	44	Кап.ремонт
ул. Фридриха Энгельса, д.10а	16	739,5	1995	21	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.3	8	422	1953	45	Кап.ремонт
ул. 9 переулков, д.2	8	347,8	1954	62	Кап.ремонт
ул. Комсомольская, д.13	12	617,5	1991	11	Кап.ремонт

Адрес	Количество квартир	Общая площадь квартир, (кв.м)	Год постройки	% износа	Предложения по дальнейшему использованию (кап.ремонт, реконструкция, снос и новое строительство на том же месте)
ул. Ивана Губкина, д.15	24	941,5	1959	52	Кап.ремонт
ул. Нефтяников, д.40а	245	5687,9	1987	36	Кап.ремонт
ул. С.Лазо, д.2	29	1160,3	1986	30	Кап.ремонт
ул. Есенина, д.16а	30	1093,7	2012	0	Кап.ремонт
ул. Богдана Хмельницкого, д.11	6	438,5	1991	20	Кап.ремонт
ул. Богдана Хмельницкого, д.9	6	358,9	1990	20	Кап.ремонт
ул. Первомайская, д.26	8	465	1959	53	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.1	8	408,7	1953	45	Кап.ремонт
ул. Карла Маркса, д.2	8	366,7	1954	51	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.5	8	374	1953	46	Кап.ремонт
ул. Красноармейская, д.30	12	637,9	1958	52	Кап.ремонт
ул. Красноармейская, д.28	15	761,7	1960	44	Кап.ремонт
ул. Карла Маркса, д.29	24	1277,2	1993	15	Кап.ремонт
ул. Карла Маркса, д.18	30	1461,5	1992	16	Кап.ремонт
ул. Красноармейская, д.27	4	202,3	1954	47	Кап.ремонт
ул. Октябрьская, д.12	8	385	1957	47	Кап.ремонт
ул. Владимира Ленина, д.55	27	1081,2	1959	39	Кап.ремонт
ул. Октябрьская, д.8	44	1841,2	1960	41	Кап.ремонт
ул. Ярослава Гашека, д.17а	54	2515,7	2001	15	Кап.ремонт
ул. Октябрьская, д.14	56	2714,2	1974	33	Кап.ремонт
ул. Ярослава Гашека, д.7	58	2438,7	1966	43	Кап.ремонт
ул. Октябрьская, д.25	60	3239	1984	13	Кап.ремонт
ул. Октябрьская, д.21	60	3199	1987	26	Кап.ремонт

Адрес	Количество квартир	Общая площадь квартир, (кв.м)	Год постройки	% износа	Предложения по дальнейшему использованию (кап.ремонт, реконструкция, снос и новое строительство на том же месте)
ул. Октябрьская, д.23	60	3158,5	1984	12	Кап.ремонт
ул. Октябрьская, д.10	64	2550,7	1969	31	Кап.ремонт
ул. Советская, д.58	64	2525,5	1967	38	Кап.ремонт
ул. Владимира Ленина, д.51	64	2529,3	1973	43	Кап.ремонт
ул. Советская, д.56	66	2620,4	1966	33	Кап.ремонт
ул. Михаила Калинина, д.30	68	3187,5	1970	37	Кап.ремонт
ул. Владимира Ленина, д.53	70	3199,7	1970	25	Кап.ремонт
ул. Советская, д.65	70	3158,2	1970	36	Кап.ремонт
ул. Мулланура Вахитова, д.11	70	3239,5	1974	25	Кап.ремонт
ул. Владимира Ленина, д.5	74	3441,6	1958	20	Кап.ремонт
ул. Михаила Калинина, д.32	79	4067,1	1980	28	Кап.ремонт
ул. Михаила Калинина, д.40	80	3174	1977	20	Кап.ремонт
ул. Ярослава Гашека, д.17	90	4531,7	1985	11	Кап.ремонт
ул. Октябрьская, д.18	98	5272,2	1974	26	Кап.ремонт
ул. Михаила Калинина, д.34	98	4351,7	1981	30	Кап.ремонт
ул. Михаила Калинина, д.65	100	4548,3	1977	18	Кап.ремонт
ул. Михаила Калинина, д.37	100	5402,9	1980	19	Кап.ремонт
ул. Михаила Калинина, д.38	100	4514,9	1978	30	Кап.ремонт
ул. Михаила Калинина, д.69	100	4576	1978	22	Кап.ремонт
ул. Михаила Калинина, д.36	100	4555,2	1980	28	Кап.ремонт
ул. Советская, д.45	118	2915,3	1979	32	Кап.ремонт
ул. Октябрьская, д.19	119	6461	1982	26	Кап.ремонт
ул. Советская, д.43	120	3216,1	1981	35	Кап.ремонт

Адрес	Количество квартир	Общая площадь квартир, (кв.м)	Год постройки	% износа	Предложения по дальнейшему использованию (кап.ремонт, реконструкция, снос и новое строительство на том же месте)
ул. Октябрьская, д.27	128	6996,3	1989	18	Кап.ремонт
ул. Советская, д.40	129	6167,9	1975	34	Кап.ремонт
ул. Михаила Калинина, д.61	129	6127,2	1977	22	Кап.ремонт
ул. Мулланура Вахитова, д.2	129	6125,9	1979	13	Кап.ремонт
ул. Михаила Калинина, д.63	130	6187	1977	27	Кап.ремонт
ул. Мулланура Вахитова, д.9	130	6070,8	1979	27	Кап.ремонт
ул. Мулланура Вахитова, д.7	130	5999,9	1979	35	Кап.ремонт
ул. Глеба Успенского, д.69	150	7217,2	1982-84	34	Кап.ремонт
ул. Владимира Ленина, д.4	214	10363,3	1984-86	22	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.32-1	144	2745,9	1975	37	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.32-2	145	2743,6	1975	42	Кап.ремонт
ул. Красноармейская, д.3	45	2057,9	1984	32	Кап.ремонт
ул. Красноармейская, д.5	60	2959,2	1986	21	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.11	68	3094,7	1973	37	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.9	68	3082,3	1971	37	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.16	69	3099,3	1970	42	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.24	70	3196,3	1974	30	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.20	70	3176,7	1979	31	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.14	70	3194,4	1971	34	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.17	70	3177,3	1973	43	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.15	70	3185,3	1973	33	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.26	70	3114,9	1972	42	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.21	70	3134,8	1971	42	Кап.ремонт

Адрес	Количество квартир	Общая площадь квартир, (кв.м)	Год постройки	% износа	Предложения по дальнейшему использованию (кап.ремонт, реконструкция, снос и новое строительство на том же месте)
ул. Газинура Гафиатуллина, д.22	70	3151,3	1973	46	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.13	72	3254	1973	30	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.18	100	4550,5	1974	35	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.19	100	4452,3	1970	49	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.12	98	4422,3	1970	40	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.28	129	6981,9	1975	30	Кап.ремонт
ул. Михаила Калинина, д.75	70	3209,3	1972	34	Кап.ремонт
ул. Красноармейская, д.24	70	3148,5	1971	35	Кап.ремонт
ул. Каюма Насырова, д.3	95	6129,9	1982	22	Кап.ремонт
ул. Каюма Насырова, д.1а	95	4768,3	1984	28	Кап.ремонт
ул. Каюма Насырова, д.5	100	5351,8	1982	21	Кап.ремонт
ул. Владимира Ленина, д.3	125	5847,6	1980	32	Кап.ремонт
ул. Красноармейская, д.1	105	4834	1984	26	Кап.ремонт
ул. Красноармейская, д.24а	105	5216,6	1987	22	Кап.ремонт
ул. Красноармейская, д.20	30	1795,7	1961	33	Кап.ремонт
ул. Каюма Насырова, д.2	30	1176,1	1960	41	Кап.ремонт
ул. Каюма Насырова, д.1	32	1279	1961	44	Кап.ремонт
ул. Михаила Калинина, д.67	143	3795,3	1975	36	Кап.ремонт
ул. Красноармейская, д.22	16	611,7	1960	35	Кап.ремонт
ул. Дениса Давыдова, д.3	27	1425,3	2002	9	Кап.ремонт
ул. Дениса Давыдова, д.1	27	1449,7	1990	19	Кап.ремонт
ул. Александра Герцена, д.1	20	1773,7	1996	18	Кап.ремонт
ул. Кузнечная, д.26	30	1394,1	1979	27	Кап.ремонт

Адрес	Количество квартир	Общая площадь квартир, (кв.м)	Год постройки	% износа	Предложения по дальнейшему использованию (кап.ремонт, реконструкция, снос и новое строительство на том же месте)
ул. Казанская, д.10	36	1829,1	1981	48	Кап.ремонт
ул. Сергея Кирова, д.24	22	923,1	1984	17	Кап.ремонт
ул. Сергея Кирова, д.26	22	935,6	1982	17	Кап.ремонт
ул. Сергея Кирова, д.42	18	860,8	1983	33	Кап.ремонт
ул. Юбилейная, д.4	27	1382,6	1988	21	Кап.ремонт
ул. Юбилейная, д.8	18	860,1	1991	25	Кап.ремонт
ул. Юбилейная, д.6	18	865	1989	27	Кап.ремонт
ул. Юбилейная, д.2	22	963,9	1988	28	Кап.ремонт
ул. Юбилейная, д.10	33	1680	1991	25	Кап.ремонт
ул. Юбилейная, д.12	27	1446,3	1993	23	Кап.ремонт
ул. Николая Гоголя, д.63	31	1241,7	1967	40	Кап.ремонт
ул. Валентина Шашина, д.8	7	373,2	1951	55	Кап.ремонт
ул. Абдуллы Алиша, д.12	8	449,1	1959	46	Кап.ремонт
ул. Николая Гоголя, д.61	8	509,1	1950	60	Кап.ремонт
ул. Климента Ворошилова, д.16	8	483,7	1950	58	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.33	8	390,1	1952	46	Кап.ремонт
ул. Абдуллы Алиша, д.4	8	400,5	1961	52	Кап.ремонт
ул. Абдуллы Алиша, д.2	22	882,3	1962	36	Кап.ремонт
ул. Мусы Джалиля, д.34	29	1165,2	1961	38	Кап.ремонт
ул. Якупова, д.126	30	2041,1	1997	19	Кап.ремонт
ул. 14 Павших, д.52	32	1571,9	1960-80	51	Кап.ремонт
ул. Абдуллы Алиша, д.3	64	2578,7	1965	37	Кап.ремонт
ул. Салиха Сайдашева, д.16	64	2565,2	1968	42	Кап.ремонт

Адрес	Количество квартир	Общая площадь квартир, (кв.м)	Год постройки	% износа	Предложения по дальнейшему использованию (кап.ремонт, реконструкция, снос и новое строительство на том же месте)
ул. Николая Гоголя, д.67	64	2569,1	1966	35	Кап.ремонт
ул. Салиха Сайдашева, д.5	64	2580,1	1972	26	Кап.ремонт
ул. Абдуллы Алиша, д.5	64	2552,6	1966	37	Кап.ремонт
ул. Вацлава Воровского, д.60	70	3183,8	1972	39	Кап.ремонт
ул. 14 Павших, д.29	90	4807,7	1992	24	Кап.ремонт
ул. Климента Ворошилова, д.25	107	5329,7	2000	10	Кап.ремонт
ул. Александра Суворова, д.70	78	5946,8	2013	0	Кап.ремонт
ул. Климента Ворошилова, д.20	90	4812,5	1986	20	Кап.ремонт
ул. Климента Ворошилова, д.22	119	6377,6	1988	23	Кап.ремонт
ул. 14 Павших, д.46а	36	1532,5	1958	36	Кап.ремонт
ул. Петра Ненастина, д.68	143	8400,6	1998	5	Кап.ремонт
ул. Михаила Тухачевского, д.10	283	14220,2	1980	30	Кап.ремонт
ул. Оршанская, д.35а	120	7235	1995	23	Кап.ремонт
ул. 14Павших, д.24	111	6079,7	2005	10	Кап.ремонт
ул. Связистов, д.11	6	207,3	1895	40	Снос
ул. Связистов, д.15	8	412,2	1929	53	Кап.ремонт
ул. Клубная, д.8	12	515,8	1938	34	Кап.ремонт
ул. Луговая, д.7	12	448,6	1962	47	Кап.ремонт
ул. Луговая, д.7а	18	854,8	1980	25	Кап.ремонт
ул. 14 Павших, д.42	40	1580,6	1962	39	Кап.ремонт
ул. Космонавтов, д.2	56	2359,8	1964	39	Кап.ремонт
ул. Льва Толстого, д.3	60	2637	1981	15	Кап.ремонт
ул. Льва Толстого, д.5	60	2589,5	1984	14	Кап.ремонт

Адрес	Количество квартир	Общая площадь квартир, (кв.м)	Год постройки	% износа	Предложения по дальнейшему использованию (кап.ремонт, реконструкция, снос и новое строительство на том же месте)
ул. Анвара Ягофарова, д.35	60	2720	1985	15	Кап.ремонт
ул. Космонавтов, д.4	64	2572,3	1969	39	Кап.ремонт
ул. Михаила Тухачевского, д.4а	68	3281,2	1971	29	Кап.ремонт
ул. Михаила Тухачевского, д.4	80	3151,7	1965	47	Кап.ремонт
ул. Михаила Тухачевского, д.3	90	3992,6	1973	25	Кап.ремонт
ул. Николая Баумана, д.11	95	6086,4	1984	26	Кап.ремонт
ул. Михаила Тухачевского, д.6	100	4521,3	1967	37	Кап.ремонт
ул. Михаила Тухачевского, д.15	117	5564,9	1982	32	Кап.ремонт
ул. Михаила Тухачевского, д.15а	119	5093,4	1980	29	Кап.ремонт
ул. 14 Павших, д.23	195	8701,8	1988	31	Кап.ремонт
ул. Михаила Тухачевского, д.1	36	1510,1	1960	47	Кап.ремонт
ул. Клубная, д.28	40	2592,3	2002	14	Кап.ремонт
ул. Льва Толстого, д.2	54	2749	1999	11	Кап.ремонт
ул. 14 Павших, д.44	60	2521,6	1963	38	Кап.ремонт
ул. Льва Толстого, д.1	70	3347,7	1973	24	Кап.ремонт
ул. Стрелочная, д.3	90	4643,9	1995	22	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.47	90	4140	1978	29	Кап.ремонт
ул. Петра Ненастина, д.66	144	8311,5	2002	16	Кап.ремонт
ул. Космонавтов, д.5	108	5485,1	1985	26	Кап.ремонт
ул. Космонавтов, д.3	113	5128,9	1975	36	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.35	8	407	1952	44	Кап.ремонт
ул. Абдуллы Алиша, д.10	8	402,7	1952	52	Кап.ремонт
ул. Абдуллы Алиша, д.8	8	436	1959	41	Кап.ремонт

Адрес	Количество квартир	Общая площадь квартир, (кв.м)	Год постройки	% износа	Предложения по дальнейшему использованию (кап.ремонт, реконструкция, снос и новое строительство на том же месте)
ул. Мусы Джалиля, д.46	13	708,7	1961	37	Кап.ремонт
ул. Мусы Джалиля, д.56	16	736,6	1959	52	Кап.ремонт
пер. Базовский, д.2	18	866,4	1985	24	Кап.ремонт
ул. Мусы Джалиля, д.52	21	830,1	1961	41	Кап.ремонт
ул. Мусы Джалиля, д.48	28	1103	1964	51	Кап.ремонт
ул. Мусы Джалиля, д.58	31	1014,9	1964	41	Кап.ремонт
ул. Мусы Джалиля, д.54	32	1283,7	1964	39	Кап.ремонт
ул. 14 Павших, д.81	33	1469,5	1990	13	Кап.ремонт
ул. 14 Павших, д.79	44	2259,6	1986	18	Кап.ремонт
ул. Климента Ворошилова, д.23	48	2012,3	1968	25	Кап.ремонт
ул. Салима Сайдашева, д.40	50	3064,1	1992	19	Кап.ремонт
ул. Салима Сайдашева, д.40а	50	3018,5	1996	20	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.31	52	2205	1976	33	Кап.ремонт
ул. Мусы Джалиля, д.62	53	2302,8	1975	30	Кап.ремонт
ул. Абдуллы Алиша, д.1	56	2406,5	1965	42	Кап.ремонт
ул. Климента Ворошилова, д.29	60	3219	1990	19	Кап.ремонт
ул. Салима Сайдашева, д.9	69	3065,2	1970	33	Кап.ремонт
ул. Вацлава Воровского, д.62	70	3174,5	1970	35	Кап.ремонт
ул. Вацлава Воровского, д.58	70	3158,4	1970	40	Кап.ремонт
ул. Вацлава Воровского, д.64	70	3154,7	1971	40	Кап.ремонт
ул. Николая Гоголя, д.71	70	3160,8	1973	25	Кап.ремонт
ул. Николая Гоголя, д.73	70	3090,1	1973	36	Кап.ремонт
ул. Салима Сайдашева, д.13	70	3175,4	1972	19	Кап.ремонт

Адрес	Количество квартир	Общая площадь квартир, (кв.м)	Год постройки	% износа	Предложения по дальнейшему использованию (кап.ремонт, реконструкция, снос и новое строительство на том же месте)
ул. Салима Сайдашева, д.11	70	3142,2	1969	33	Кап.ремонт
ул. Климента Ворошилова, д.27	72	3660,3	1996	15	Кап.ремонт
ул. Якупова, д.57	90	4795	1991	25	Кап.ремонт
ул. Абдуллы Алиша, д.16	90	4784,8	1990	23	Кап.ремонт
ул. Якупова, д.66	95	4294,7	1977	30	Кап.ремонт
ул. 14 Павших, д.73	96	4421,8	1975	30	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.43	96	4090,5	1975	17	Кап.ремонт
ул. Мусы Джалиля, д.60	96	3808,6	1971	41	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.39	98	4440,7	1978	19	Кап.ремонт
ул. 14 Павших, д.75	98	4469,8	1975	22	Кап.ремонт
ул. 14 Павших, д.71	98	4477,4	1976	29	Кап.ремонт
ул. Якупова, д.68	100	4538	1977-1978	17	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.41	100	4463,4	1975	30	Кап.ремонт
ул. Салима Сайдашева, д.7	100	4544,3	1972	18	Кап.ремонт
ул. Якупова, д.53	100	4579,5	1977	39	Кап.ремонт
ул. Абдуллы Алиша, д.14	103	6852	1989-1991	22	Кап.ремонт
ул. Якупова, д.55	108	6039,9	1994	22	Кап.ремонт
ул. 14 Павших, д.77	120	6289	1985	16	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.45	125	5878,1	1977	36	Кап.ремонт
ул. 14 Павших, д.69	100	4497	1980	32	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.46	113	5520,5	1990-1991	17	Кап.ремонт
ул. Климента Ворошилова, д.18	9	578,4	1956	47	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.37	10	641,2	1953	48	Кап.ремонт

Адрес	Количество квартир	Общая площадь квартир, (кв.м)	Год постройки	% износа	Предложения по дальнейшему использованию (кап.ремонт, реконструкция, снос и новое строительство на том же месте)
ул. Николая Гоголя, д.65	48	2015	1968	36	Кап.ремонт
ул. Климента Ворошилова, д.19	48	2005,5	1963	37	Кап.ремонт
ул. Николая Гоголя, д.75	70	3171,9	1973	40	Кап.ремонт
ул. Якупова, д.51	100	4518	1976	37	Кап.ремонт
ул. Космонавтов, д.1	164	6313,1	1988	13	Кап.ремонт
ул. Советская, д.147 а	52	3360,5	2016	0	Кап.ремонт
ул. Связистов, д.16	8	409,1	1921	50	Кап.ремонт
ул. Луговая, д.11а	12	457,6	1965	65	Кап.ремонт
ул. Мусы Джалиля, д.44	8	392,4	1952	67	Снос
ул. Михаила Тухачевского, д.12	93	2623,2	1977	33	Кап.ремонт
ул. Максима Горького, д.24	8	445,1	1959	47	Кап.ремонт
ул. Александра Радищева, д.28	16	603,1	1959	40	Кап.ремонт
ул. Александра Радищева, д.38	16	640,3	1961	56	Кап.ремонт
ул. Владимира Комарова, д.42	16	620,5	1961	46	Кап.ремонт
ул. Ивана Крылова, д.10	68	2057,6	1969	25	Кап.ремонт
ул. Ивана Никитина, д.7	12	674,8	1959	42	Кап.ремонт
ул. Оршанская, д.10	16	619,2	1961	38	Кап.ремонт
ул. Петра Чайковского, д.20	167	3896,2	1974	42	Кап.ремонт
ул. Петровская, д.32	130	2340	1974	42	Кап.ремонт
ул. Сельхозтехники, д.2а	7	281,1	1962	57	Кап.ремонт
ул. Сельхозтехники, д.4	16	626,1	1968	52	Кап.ремонт
ул. Сельхозтехники, д.5	16	727,8	1971	49	Кап.ремонт
ул. Сельхозтехники, д.3	33	1385,6	1980	40	Кап.ремонт

Адрес	Количество квартир	Общая площадь квартир, (кв.м)	Год постройки	% износа	Предложения по дальнейшему использованию (кап.ремонт, реконструкция, снос и новое строительство на том же месте)
ул. Оршанская, д.24	8	508,3	1959	61	Кап.ремонт
ул. Оршанская, д.20	16	649,6	1961	59	Кап.ремонт
ул. Владимира Комарова, д.58	8	361	1955	65	Кап.ремонт
ул. Оршанская, д.26	12	665,4	1957	58	Кап.ремонт
ул. Оршанская, д.22	14	718,8	1959	61	Кап.ремонт
ул. Советская, д.128	60	2894,7	1993	27	Кап.ремонт
ул. Оршанская, д.12	16	603,1	1961	59	Кап.ремонт
ул. Владимира Ленина, д.128	29	1139,9	1961	59	Кап.ремонт
ул. Петровская, д.34	120	3320,5	1977	43	Кап.ремонт
ул. Петра Чайковского, д.16	33	1386	1978	36	Кап.ремонт
ул. Александра Радищева, д.34	24	946,6	1962	58	Кап.ремонт
ул. Александра Радищева, д.20	27	1590,6	2002	18	Кап.ремонт
ул. Оршанская, д.28	12	682,8	1956	48	Кап.ремонт
ул. Петра Чайковского, д.4	32	1289,8	1963	57	Кап.ремонт
ул. Максима Горького, д.16	47	1948,4	1962	39	Кап.ремонт
ул. Максима Горького, д.4	75	3448,9	1988	32	Кап.ремонт
ул. Максима Горького, д.1	20	1382,7	1989	31	Кап.ремонт
ул. Максима Горького, д.5	33	1450,7	1978	42	Кап.ремонт
ул. 14 Павших, д.6А	12	625,7	1955	65	Кап.ремонт
ул. 14 Павших, д.8	90	4834	1989	31	Кап.ремонт
ул. Александра Радищева, д.14	8	402,9	1955	41	Кап.ремонт
ул. Александра Радищева, д.42	16	623,5	1960	60	Кап.ремонт
ул. Александра Радищева, д.22	24	1878,7	1957	35	Кап.ремонт

Адрес	Количество квартир	Общая площадь квартир, (кв.м)	Год постройки	% износа	Предложения по дальнейшему использованию (кап.ремонт, реконструкция, снос и новое строительство на том же месте)
ул. Александра Радищева, д.12	12	697,1	1955	43	Кап.ремонт
ул. Александра Радищева, д.26	24	1854,7	1958	38	Кап.ремонт
ул. Александра Радищева, д.32	16	636,2	1964	58	Кап.ремонт
ул. Александра Радищева, д.30	16	619	1959	45	Кап.ремонт
ул. Александра Радищева, д.36	12	626,9	1960	60	Кап.ремонт
ул. Александра Радищева, д.30а	16	628	1958	62	Кап.ремонт
ул. Александра Радищева, д.32а	8	442,8	1959	61	Кап.ремонт
ул. Владимира Комарова, д.26	24	915,3	1986	34	Кап.ремонт
ул. Владимира Комарова, д.6	27	1293,7	1986	34	Кап.ремонт
ул. Владимира Комарова, д.56	8	367,6	1955	67	Кап.ремонт
ул. Владимира Комарова, д.4	45	2077,7	1992	28	Кап.ремонт
ул. Владимира Ленина, д.133	16	734,6	1972	30	Кап.ремонт
ул. Владимира Ленина, д.130	22	861,7	1962	58	Кап.ремонт
ул. Владимира Ленина, д.124	32	1265,5	1962	58	Кап.ремонт
ул. Владимира Ленина, д.126	33	1466,6	1960	60	Кап.ремонт
ул. Владимира Ленина, д.122	44	1864,7	1961	59	Кап.ремонт
ул. Владимира Ленина, д.131	96	4329,8	1975	45	Кап.ремонт
ул. Владимира Ленина, д.132	31	1260,8	1962	58	Кап.ремонт
ул. Владимира Ленина, д.120	32	1253,4	1962	58	Кап.ремонт
ул. Габдуллы Тукая, д.66	45	1934,1	1963	37	Кап.ремонт
ул. Габдуллы Тукая, д.68	48	2061,6	1966	48	Кап.ремонт
ул. Габдуллы Тукая, д.74	46	1891,1	1961	59	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.36	43	1812,5	1962	58	Кап.ремонт

Адрес	Количество квартир	Общая площадь квартир, (кв.м)	Год постройки	% износа	Предложения по дальнейшему использованию (кап.ремонт, реконструкция, снос и новое строительство на том же месте)
ул. Ивана Крылова, д.8	35	1634,2	1963	30	Кап.ремонт
ул. Ивана Крылова, д.6	98	4412,2	1970	50	Кап.ремонт
ул. Ивана Крылова, д.1	8	409,1	1956	30	Кап.ремонт
ул. Ивана Никитина, д.8	15	629,1	1959	61	Кап.ремонт
ул. Каротажная, д.9	16	618	1961	59	Кап.ремонт
ул. Каротажная, д.2	24	1018,8	2011	9	Кап.ремонт
ул. Каротажная, д.14	18	866,3	1989	31	Кап.ремонт
ул. Мусы Джалиля, д.20	64	2601,9	1965	55	Кап.ремонт
ул. Мусы Джалиля, д.25	32	1267	1963	57	Кап.ремонт
ул. Мусы Джалиля, д.26	28	1111,5	1963	57	Кап.ремонт
ул. Мусы Джалиля, д.28	64	2712,3	1962	47	Кап.ремонт
ул. Мусы Джалиля, д.29	27	1037,9	1962	58	Кап.ремонт
ул. Мусы Джалиля, д.30	28	1106	1962	47	Кап.ремонт
ул. Мусы Джалиля, д.33	38	2687,7	1960	58	Кап.ремонт
ул. Михаила Фрунзе, д.3	8	375,9	1955	59	Кап.ремонт
ул. Михаила Фрунзе, д.7	16	619,1	1956	64	Кап.ремонт
ул. Михаила Фрунзе, д.10	33	1406,3	1978	29	Кап.ремонт
ул. Михаила Фрунзе, д.1	8	407,5	1955	65	Кап.ремонт
ул. Михаила Фрунзе, д.5	16	621	1956	43	Кап.ремонт
ул. Николая Баумана, д.1	48	2047,2	1965	55	Кап.ремонт
ул. Николая Баумана, д.3	48	1996,8	1964	56	Кап.ремонт
ул. Николая Баумана, д.4	8	406,7	1954	66	Кап.ремонт
ул. Николая Гоголя, д.47	32	1285	1963	58	Кап.ремонт

Адрес	Количество квартир	Общая площадь квартир, (кв.м)	Год постройки	% износа	Предложения по дальнейшему использованию (кап.ремонт, реконструкция, снос и новое строительство на том же месте)
ул. Николая Гоголя, д.41	60	2535,5	1964	56	Кап.ремонт
ул. Николая Гоголя, д.49	64	2584,5	1962	58	Кап.ремонт
ул. Николая Гоголя, д.51	32	1287,8	1962	58	Кап.ремонт
ул. Николая Гоголя, д.53	28	1112,2	1962	58	Кап.ремонт
ул. Оршанская, д.4	24	920,8	1951	30	Кап.ремонт
ул. Оршанская, д.6	24	934,3	1962	58	Кап.ремонт
ул. Оршанская, д.30	24	929,9	1980	40	Кап.ремонт
ул. Оршанская, д.32	24	919,2	1994	26	Кап.ремонт
ул. Оршанская, д.18	16	608,9	1960	60	Кап.ремонт
ул. Оршанская, д.14	24	938,8	1964	58	Кап.ремонт
ул. Оршанская, д.2	36	1465,9	1962	58	Кап.ремонт
ул. Петра Чайковского, д.1	32	1476,3	1981	39	Кап.ремонт
ул. Петра Чайковского, д.1а	60	2735,1	1983	37	Кап.ремонт
ул. Петра Чайковского, д.6	64	2539,2	1973	47	Кап.ремонт
ул. Петра Чайковского, д.7	70	3176,5	1976	19	Кап.ремонт
ул. Петра Чайковского, д.12	80	3132,6	1964	24	Кап.ремонт
ул. Петра Чайковского, д.18	24	940,8	1989	31	Кап.ремонт
ул. Петра Чайковского, д.22	104	5628,4	1989	31	Кап.ремонт
ул. Петра Чайковского, д.5	60	2747,9	1986	34	Кап.ремонт
ул. Петровская, д.4	8	377,3	1956	41	Кап.ремонт
ул. Петровская, д.2	8	373,9	1956	41	Кап.ремонт
ул. Сельхозтехники, д.1	20	1297,3	1996	25	Кап.ремонт
ул. Сельхозтехники, д.2	33	1408,5	1981	39	Кап.ремонт

Адрес	Количество квартир	Общая площадь квартир, (кв.м)	Год постройки	% износа	Предложения по дальнейшему использованию (кап.ремонт, реконструкция, снос и новое строительство на том же месте)
ул. Сельхозтехники, д.9	81	3744,9	2001	19	Кап.ремонт
ул. Сельхозтехники, д.8	84	3909,4	1993	27	Кап.ремонт
ул. Сельхозтехники, д.7	90	4186,4	1986	34	Кап.ремонт
ул. Советская, д.82	90	4162,5	1998	22	Кап.ремонт
ул. Советская, д.81	50	2508,2	2003	17	Кап.ремонт
ул. Советская, д.131	70	4144	1997	23	Кап.ремонт
ул. Якупова, д.47	68	3008,4	1973	18	Кап.ремонт
ул. Якупова, д.49	68	3149,4	1976	44	Кап.ремонт
ул. Ярослава Гашека, д.2	20	1404,8	1957	63	Кап.ремонт
ул. Мусы Джалиля, д.22	82	7221,9	1999	20	Кап.ремонт
ул. Мусы Джалиля, д.24	64	2570,9	1967	56	Кап.ремонт
ул. Якупова, д.40	86	3885,2	1994	26	Кап.ремонт
ул. Хусаина Ямашева, д.8	70	4002	1991	32	Кап.ремонт
ул. Габдуллы Тукая, д.73	48	2626,5	1961	59	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.27	31	1964,8	1959	61	Кап.ремонт
ул. Владимира Ленина, д.92	48	2018	1971	49	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.38	38	1571	1962	58	Кап.ремонт
ул. Александра Герцена, д.99А	8	515,4	1959	61	Кап.ремонт
ул. Советская, д.75	8	416,3	1959	27	Кап.ремонт
ул. Кузнечная, д.24	4	127,7	1962	58	Кап.ремонт
ул. Хусаина Ямашева, д.11	69	3088,7	1973	47	Кап.ремонт
ул. Якупова, д.45	70	3169,5	1977	43	Кап.ремонт
ул. Николая Баумана, д.12	100	4527,7	1973	47	Кап.ремонт

Адрес	Количество квартир	Общая площадь квартир, (кв.м)	Год постройки	% износа	Предложения по дальнейшему использованию (кап.ремонт, реконструкция, снос и новое строительство на том же месте)
ул. Николая Баумана, д.14	100	3305	1976	44	Кап.ремонт
ул. Николая Баумана, д.7	143	2944,6	1972	48	Кап.ремонт
ул. Николая Баумана, д.18	30	1341,3	1991	29	Кап.ремонт
ул. Мусы Джалиля, д.27	42	1751,7	1963	57	Кап.ремонт
ул. Мусы Джалиля, д.22 (5)	36	3107,6	2005	15	Кап.ремонт
ул. Владимира Ленина, д.66	248	12048,3	1983-1994	35	Кап.ремонт
ул. Владимира Ленина, д.73	48	1938,2	1962	58	Кап.ремонт
ул. Александра Радищева, д.40	16	639,9	1962	58	Кап.ремонт
ул. Сельхозтехники, д.6	8	373,5	1977	43	Кап.ремонт
ул. Сельхозтехники, д.10	50	3015,5	1993	27	Кап.ремонт
ул. Николая Баумана, д.2	80	2838,4	1965	48	Кап.ремонт
ул. Владимира Ленина, д.22	9	1249,9	1998	22	Кап.ремонт
ул. Габдуллы Тукая, д.72	32	1267,8	1962	58	Кап.ремонт
ул. Габдуллы Тукая, д.70	35	1526,9	1962	58	Кап.ремонт
ул. Габдуллы Тукая, д.75	40	2495,1	1961	59	Кап.ремонт
ул. Владимира Ленина, д.94	42	1763,4	1963	57	Кап.ремонт
ул. Николая Баумана, д.10	75	4130,4	1998	22	Кап.ремонт
ул. Николая Гоголя, д.39	80	3160,4	1965	55	Кап.ремонт
ул. Николая Гоголя, д.45	80	3148,2	1962	55	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.40	99	4573,3	1973	47	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.42	100	4621	1973	47	Кап.ремонт
ул. Николая Баумана, д.16	119	6301,2	1983	37	Кап.ремонт
ул. Владимира Ленина, д.79	8	178,3	1959	61	Кап.ремонт

Адрес	Количество квартир	Общая площадь квартир, (кв.м)	Год постройки	% износа	Предложения по дальнейшему использованию (кап.ремонт, реконструкция, снос и новое строительство на том же месте)
ул. Владимира Ленина, д.2	269	14083,7	1982	20	Кап.ремонт
ул. Газинура Гафиатуллина, д.44	129	6181,1	1975	45	Кап.ремонт
ул. Якупова, д.58	127	6009,3	1982	38	Кап.ремонт
ул. Сельхозтехники, д.11	120	6541,6	2003	17	Кап.ремонт
ул. Петровская, д.30	130	2856,2	1972	48	Кап.ремонт
ул. Мусы Джалиля, д.35	8	920,4	2005	15	Кап.ремонт
ул. Советская, д.149а	104	7869,8	2012	8	Кап.ремонт
ул. Фридриха Энгельса, д.4	90	4386,5	2013	7	Кап.ремонт
ул. Хусайна Ямашева, д.4	8	336,8	1958	65	Кап.ремонт
ул. Казанская, д.4Б	11	419,2	1904	50	Кап.ремонт
ул. Александра Герцена, д.84	14	805,8	1959	61	Кап.ремонт
ул. Советская, д.84	60	1869,2	1997	23	Кап.ремонт
ул. Советская, д.79	58	4490,6	2014	8	Кап.ремонт
ул. Чайковского, д.2А	144	8589,1	2004	16	Кап.ремонт
ул. Каротажная, д.1а	18	760,8	2011	9	Кап.ремонт
ул. Давыдова, д.11	24	1426,8	2001	19	Кап.ремонт
ул. 13 Переулок, д.2	70	3217,5	2009	11	Кап.ремонт
ул. Энгельса, д.5	104	7834,5	2009	11	Кап.ремонт
ул. Суворова, д.57	88	6166,9	2006	14	Кап.ремонт
ул. Белинского, д.7	130	6802,2	2007	13	Кап.ремонт
ул. Дзержинского, д.2	30	1385,6	2006	14	Кап.ремонт
ул. Александра Рудакова, д.5А	100	4157	2008	12	Кап.ремонт
ул. Гоголя, д.55	85	5103,1	2011	9	Кап.ремонт

Адрес	Количество квартир	Общая площадь квартир, (кв.м)	Год постройки	% износа	Предложения по дальнейшему использованию (кап.ремонт, реконструкция, снос и новое строительство на том же месте)
ул. Лазо, д.1	60	3850,3	2010	10	Кап.ремонт
ул. Энгельса, д.25А	60	4594	2015	5	Кап.ремонт
ул. Сельхозтехники, д.16	38	1438,9	2017	3	Кап.ремонт
ул. Фридриха Энгельса, д.7	30	2245,2	2017	0	Кап.ремонт
ул. Герцена, д.111	60	2734	1981	36	Кап.ремонт
ул. Герцена, д.113	80	4082,8	1985	35	Кап.ремонт
ул. Александра Рудакова, д.20	80	4160,3	1977	43	Кап.ремонт
ул. Ленина, д.47	110	5413,6	1990	22	Кап.ремонт
ул. Ненастина, д.55	119	6396,2	1985	35	Кап.ремонт
ул. Ненастина, д.64	119	6307,6	1987	33	Кап.ремонт
ул. Ленина, д.100	95	4900,9	1989	31	Кап.ремонт
ул. Ленина, д.138	144	8008,8	2002	18	Кап.ремонт
ул. Ленина, д.140	144	7852,8	2003	17	Кап.ремонт
ул. Ленина, д.142	117	7917,5	1999	20	Кап.ремонт
ул. Никитина, д.9	144	8157,3	1995	29	Кап.ремонт
ул. Советская, д.41	80	2887,5	1973	49	Кап.ремонт
ул. Герцена, д.7	30	1941,4	1993	27	Кап.ремонт
ул. Герцена, д.5	60	3202	1991	27	Кап.ремонт
ул. Калинина, д.21	50	3062	1994	26	Кап.ремонт
ул. Ленина, д.8	62	4014,8	1996	24	Кап.ремонт
ул. Успенского, д.42	60	3252,5	1988	32	Кап.ремонт
ул. Советская, д.149	108	5706,9	1997	23	Кап.ремонт
ул. Николая Гоголя, д.66	91	8276,6	1985	36	Кап.ремонт

Адрес	Количество квартир	Общая площадь квартир, (кв.м)	Год постройки	% износа	Предложения по дальнейшему использованию (кап.ремонт, реконструкция, снос и новое строительство на том же месте)
ул. Советская, д.129	107	5923,3	2002	18	Кап.ремонт
ул. Ивана Крылова, д.9	150	8307,9	1996	26	Кап.ремонт
ул. Ивана Крылова, д.9 А	30	1363,1	1998	22	Кап.ремонт
ул. Оршанская, д.33	108	5635,3		30	Кап.ремонт
ул. Владимира Ленина, д.141	24	1523,2	1994	26	Кап.ремонт
ул. Петра Чайковского, д.2	80	4101,5	1990	37	Кап.ремонт
ул. Оршанская, д.35	180	10437,7	1992	22	Кап.ремонт
ул. Владимира Ленина, д.1	97	5291,2	1983	24	Кап.ремонт
ул. Мулланура Вахитова, д.4	238	11018,2	1981	30	Кап.ремонт
ул. Петра Чайковского, д.11	8	405,2	1954	53	Кап.ремонт
ул. Ивана Крылова, д.7	29	1290,9	1961	59	Кап.ремонт
ул. Максима Горького, д.2	8	410,7	1955	65	Кап.ремонт
ул. Максима Горького, д.20	16	613,4	1955	61	Кап.ремонт
ул. Максима Горького, д.14	22	860,8	1960	44	Кап.ремонт
ул. Максима Горького, д.13	22	1171,5	1966	54	Кап.ремонт
ул. Максима Горького, д.10	8	413,4	1955	65	Кап.ремонт
ул. Максима Горького, д.26	8	447,4	1959	60	Кап.ремонт
ул. Ивана Никитина, д.1	8	497,4	1958	62	Кап.ремонт
ул. Ивана Никитина, д.6	16	620,4	1959	61	Кап.ремонт
ул. Ивана Никитина, д.2	16	616,7	1961	59	Кап.ремонт
ул. Михаила Фрунзе, д.20	8	415,8	1954	55	Кап.ремонт
ул. Оршанская, д.8	20	777,2	1962	58	Кап.ремонт
ул. Максима Горького, д.7	10	461,8	1978	27	Кап.ремонт

Адрес	Количество квартир	Общая площадь квартир, (кв.м)	Год постройки	% износа	Предложения по дальнейшему использованию (кап.ремонт, реконструкция, снос и новое строительство на том же месте)
ул. Полигон, д.3	18	847,3	1992	28	Кап.ремонт
ул. Максима Горького, д.22	8	266,6	1960	60	Кап.ремонт
ул. Александра Радищева, д.18	8	411,9	1955	38	Кап.ремонт
ул. Ивана Крылова, д.2	8	406,9	1955	65	Кап.ремонт
ул. Каротажная, д.5	4	234,8	1958	51	Кап.ремонт
ул. Ивана Никитина, д.5	12	673,8	1964	58	Кап.ремонт
ул. Максима Горького, д.18	16	614,4	1959	61	Кап.ремонт
ул. Максима Горького, д.28	16	623,1	1960	60	Кап.ремонт
ул. Ивана Крылова, д.3	8	401,6	1956	64	Кап.ремонт
ул. Ивана Крылова, д.5	8	394,8	1957	35	Кап.ремонт
ул. Ивана Никитина, д.4	8	457,2	1957	63	Кап.ремонт
ул. Михаила Фрунзе, д.12	15	789,2	1989	36	Кап.ремонт
ул. Михаила Фрунзе, д.14	8	424	1953	67	Кап.ремонт
ул. Михаила Фрунзе, д.16	8	424	1953	67	Кап.ремонт
ул. Михаила Фрунзе, д.18	8	403,6	1954	68	Кап.ремонт
ул. Ивана Никитина, д.3	12	675,4	1958	62	Кап.ремонт
ул. Каротажная, д.6	4	219	1958	62	Кап.ремонт
ул. Каротажная, д.8	4	207,1	1959	18	Кап.ремонт
ул. Каротажная, д.7	4	239,7	1959	61	Кап.ремонт
ул. Каротажная, д.3	4	230,1	1958	48	Кап.ремонт
ул. Каротажная, д.1	4	221,9	1958	21	Кап.ремонт
ул. Каротажная, д.12	4	236,9	1959	61	Кап.ремонт
ул. Александра Герцена, д.32/1	18	1063,2	2016	0	Кап.ремонт

Адрес	Количество квартир	Общая площадь квартир, (кв.м)	Год постройки	% износа	Предложения по дальнейшему использованию (кап.ремонт, реконструкция, снос и новое строительство на том же месте)
ул. Александра Герцена, д.32/2	18	1051,2	2016	0	Кап.ремонт
ул. Александра Герцена, д.30	18	1509,8	2016	0	Кап.ремонт
ул. Дёповская, д.45	10	274,8	1950	62	Кап.ремонт
ул. Дёповская, д.55а	4	147,3	1964	31	Кап.ремонт
ул. Дёповская, д.69	4	112,6	1954	44	Снос
ул. Клубная, д.3	5	177,1	1909	40	Снос
ул. Клубная, д.14	5	200,4	1918	65	Снос
ул. Дёповская, д.61	4	131,4	1957	45	Кап.ремонт
ул. Луговая, д.36	4	153,4	1961	45	Кап.ремонт
ул. Луговая, д.1	4	144	1957	43	Кап.ремонт
ул. Дёповская, д.73	4	190,4	1963	29	Кап.ремонт
ул. Связистов, д.10	4	141,6	1928	59	Снос
ул. Связистов, д.14	6	252,5	1928	61	Снос
ул. Связистов, д.12	6	230,9	1928	40	Снос
ул. Луговая, 3а	6	160,7	1958	53	Кап.ремонт
ул. Дёповская, д.53	8	432,8	1940	65	Кап.ремонт
ул. Луговая, д.10	8	437,2	1958	47	Кап.ремонт
ул. Луговая, д.14	8	302,5	1961	35	Кап.ремонт
ул. Луговая, д.12	8	430	1958	36	Кап.ремонт
ул. Локомотивная, д.22	8	421,6	1959	42	Кап.ремонт
ул. Локомотивная, д.12	8	438,6	1957	63	Кап.ремонт
ул. Локомотивная, д.36	8	412,8	1958	52	Кап.ремонт
ул. Локомотивная, д.18	8	435,9	1950	50	Кап.ремонт

Адрес	Количество квартир	Общая площадь квартир, (кв.м)	Год постройки	% износа	Предложения по дальнейшему использованию (кап.ремонт, реконструкция, снос и новое строительство на том же месте)
ул. Дёповская, д.41	8	436,2	1953	60	Кап.ремонт
ул. Дёповская, д.43	8	417,7	1952	60	Кап.ремонт
ул. Локомотивная, д.14	8	437,8	1959	49	Кап.ремонт
пер. Привокзальный, д.1	8	429,7	1958	33	Кап.ремонт
пер. Привокзальный, д.5	8	434	1958	32	Кап.ремонт
пер. Привокзальный, д.4	8	419,6	1959	36	Кап.ремонт
пер. Привокзальный, д.3	8	424,3	1958	50	Кап.ремонт
пер. Привокзальный, д.2	8	429,3	1958	50	Кап.ремонт
ул. Луговая, д.8	8	418,1	1954	62	Кап.ремонт
ул. Локомотивная, д.14а	8	443,9	1959	51	Кап.ремонт
ул. Луговая, д.2	12	438,3	1961	48	Кап.ремонт
ул. Луговая, д.4	12	449,3	1961	48	Кап.ремонт
ул. Луговая, д.6	12	454,2	1961	42	Кап.ремонт
ул. Луговая, д.5	12	429,4	1962	62	Кап.ремонт
ул. Локомотивная, д.26	18	875,3	1990	33	Кап.ремонт
ул. Луговая, д.18	18	854,9	1996	7	Кап.ремонт
ул. Локомотивная, д.20	22	546,1	1957	26	Кап.ремонт
ул. Николая Баумана, д.132	8	429,4	1960	48	Кап.ремонт
ул. Клубная, д.1	8	383,2	1948	56	Кап.ремонт
ул. Локомотивная, д.10	8	423,2	1959	53	Кап.ремонт
ул. Связистов, д.21	8	429,7	1928	40	Кап.ремонт
ул. Связистов, д.26	22	922,1	1976	36	Кап.ремонт
ул. Локомотивная, д.24	8	423,9	1959	33	Кап.ремонт

Адрес	Количество квартир	Общая площадь квартир, (кв.м)	Год постройки	% износа	Предложения по дальнейшему использованию (кап.ремонт, реконструкция, снос и новое строительство на том же месте)
Пер. Инициативный, д.10	4	159,7	1959	57	Снос
ул. Связистов, д.13	4	199,3	1928	40	Снос
пер. Инициативный, д.8	4	160,1	1957	61	Кап.ремонт
пер. Пионерский, д.10	4	157,9	1954	51	Кап.ремонт
пер. Инициативный, д.1	4	156,4	1957	41	Кап.ремонт
ул. Казанская, д.4а	4	188,5	1907	59	Кап.ремонт
ул. Павла Постышева, д.12	6	272,2	1989	43	Кап.ремонт
ул. Александра Матросова, д.11	16	911	1991	20	Кап.ремонт
ул. Казанская, д.3а	6	422,6	1992	21	Кап.ремонт
ул. Казанская, д.2	7	313,9	1955	50	Кап.ремонт
ул. Карла Маркса, д.4	5	225,2	1952	60	Кап.ремонт
ул. Комсомольская, д.3	16	620,3	1968	20	Кап.ремонт
ул. Николая Чернышевского, д.2а	16	737,6	1979	26	Кап.ремонт
ул. Красноармейская, д.12	12	647,1	1958	42	Кап.ремонт
ул. Парковая, д.2а	8	290,7	1992	24	Кап.ремонт
ул. Озерная, д.3	8	401,7	1980	35	Кап.ремонт
ул. Мулланура Вахитова, д.1	4	161,7	1960	37	Кап.ремонт
ул. Красноармейская, д.18	8	424,2	1954	62	Кап.ремонт
ул. Красноармейская, д.16	12	652,5	1960	41	Кап.ремонт
ул. Казанская, д.1Б	16	752,1	1974	43	Кап.ремонт
Переулок №12, д.6	4	192	1949	55	Снос
ул. Гоголя, д.59	10	1192,3	2014	2	Кап.ремонт
ул. Карла Маркса, д.12	4	109,6	1952	52	Кап.ремонт

Адрес	Количество квартир	Общая площадь квартир, (кв.м)	Год постройки	% износа	Предложения по дальнейшему использованию (кап.ремонт, реконструкция, снос и новое строительство на том же месте)
пер. Элеваторный, д.1	6	215,3	1981	39	Снос
ул. Гоголя, д.38	82	3725,7	2002	8	Кап.ремонт
ул. Ленина, д.158	4	234,9	1982	28	Кап.ремонт
пер. Тихий, д.4	4	183,2	1984	13	Кап.ремонт
Итого		1516878			

Примечание: данные предоставлены администрацией МО «г. Бугульма»

Торак фондының торышын анализлау өчен төп күрсәткеч-тузу проценты. Торак фонды һәм инженерлык коммуникацияләренәң тузу проценты инвестицияләр жәлеп итүчәнлегенә тискәре йогынты ясый, техноген, санитар-эпидемик һәм экологик бәла-казалар килеп чыгу куркынычы бар.

Бөгелмә муниципаль районы Башкарма комитеты биргән мәгълүматларга караганда, «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегендә 16 тузган һәм авария хәлендәге йорт бар. (таблицаны карагыз.3.3.5.3).

Торак фондының торышы шулай ук торак урыннарның инженерлык коммуникацияләре белән тәэмин ителеше белән дә характерлана. Федераль дәүләт статистикасы хезмәтенәң Татарстан Республикасы буенча территориаль органы жыентыклары мәгълүматлары буенча 01.01.2023 елга «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегендә бер үк вакытта суүткәргеч, канализация, үзәк жылыту, газ, кайнар су белән тәэмин итү белән жиһазландырылган мәйданның чагыштырма күләме 56,6% тәшкил итә; шәһәр жирлегенә буенча уртача республика күрсәткече – 86,1 %.

Таблица 3.3.5.3

Характеристика имеющегося аварийного и ветхого жилищного фонда

№ п/п	Адрес	Площадь застройки (кв.м.)	Общая площадь квартир (кв.м.)	Год постройки	% износа
1	ул. Связистов, д.11	387,7	207,3	1895	40
2	ул. Мусы Джалиля, д.44	853,3	392,4	1952	67
3	ул. Деповская, д.69	221	112,6	1954	44
4	ул. Клубная, д.3	192,3	177,1	1909	40
5	ул. Клубная, д.14	237	200,4	1918	65
6	ул. Связистов, д.10	273,8	141,6	1928	59
7	ул. Связистов, д.14	451,5	252,5	1928	61
8	ул. Связистов, д.12	256,9	230,9	1928	40
9	Пер. Инициативный, д.10	205	159,7	1959	57
10	ул. Связистов, д.13	260,5	199,3	1928	40
11	Переулок №12, д.6	281,2	192	1949	55
12	пер. Элеваторный, д.1	342,8	215,3	1981	39
	Всего	3963	2481,1		

3.3.1. Социаль һәм мәдәни-көнкуреш хезмәте күрсәтү объектлары «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегенә гамәлдәге халкының хезмәт күрсәтү объектларына ихтыяҗы халыкның гамәлдәге демографик структурасы, шулай ук шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары һәм 42.13330.2016 «СНиП 2.07.01-89*тәкъдим ителгән нормативлар нигезендә исәпләнде. "Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

**3.3.1.1. Мәгариф оешмалары
Мәктәпкәчә белем биру оешмалары**

3.3.1. «Бөгелмә ш. " муниципаль берәмлегендә гомуми проект сыйдырышлылыгы 5100 урынлы 35 балалар бакчасы эшли, тәрбияләнүчеләр саны 5136 кеше, уртача тулу-101 % (таблицаны карагыз). 3.3.6.1). Таблица 3.3.6.1

Характеристика существующих детских садов МО «г. Бугульма»

№ п/п	№ кварта ла	Наименование организации	Адрес	Проектная мощность, мест	Фактическая мощность, мест
1	18	МБДОУ №1 «Ласточка»	ул. Ленина, д.29	80	99
2	13	МБДОУ №2 «Батыр»	ул. Калинина, д.30А	120	142
3	2	МБДОУ №3 «Тамчыкай»	ул. Постышева, д.13	120	88
4	13	МБДОУ №4 «Ляйсан»	ул. Красноармейская», д. 2	220	227
5	42	МБДОУ №5 «Солнышко»	ул. Я.Гашека, д.46	120	73
6	14	МБДОУ №6 «Дюймовочка»	ул. Тукая, д.72А	120	142
7	28	МБДОУ №7 «Росинка»	ул. Комарова, д.1	140	81
8	38	МБДОУ №8 «Василек»	пер. Юности, д.4	140	129
9	46	МБДОУ №9 «Колобок»	ул. 14-Павших, д.56А	140	180
10	30	МБДОУ №10 «Радуга»	ул. Сельхозтехника, д.12	120	109
11	26	МБДОУ №11 «Искорка»	ул. Нефтяников, д.22/54	140	130
12	45	МБДОУ №12 «Буратино»	ул. Суворова, д.68	240	283
13	20	МБДОУ №15 «Светлячок»	ул. Тухачевского, д.6А	240	260
14	51	МБДОУ №16 «Тополек»	ул. Чекистов, д.1	100	98
15	25	МБДОУ №17 «Красная шапочка»	ул. Радишева, д.38А	120	106
16	18	МБДОУ №18 «Колокольчик»	ул. Оршанская, д.16	140	119
17	42	МБДОУ №19 «Милэшкэй»	ул. М.Джалиля, д.45А	80	95
18	21	МБДОУ №20 «Ладушки»	ул. Советская, д.108	280	268
19	38	МБДОУ №21 «Энже»	ул. Лазо, д.1/56	80	66
20	26	МБДОУ №22 «Золотая рыбка»	ул. Горького, д.11	120	128
21	35	МБДОУ №23 «Ромашка»	ул. Комсомольская, д.11	80	83
22	13	МБДОУ №24 «Тургай»	ул. Вахитова, д3	140	154
23	27	МБДОУ №25 «Забава»	ул. Чайковского, д.10	120	90
24	24	МБДОУ №26 «Белекеч»	ул. Тухачевского, д.14	140	144
25	44	МБДОУ №27 «Золотой	ул. Гоголя, д.69	240	239

№ п/п	№ кварта ла	Наименование организации	Адрес	Проектная мощность, мест	Фактическая мощность, мест
		ключик»			
26	42	МБДОУ №28 «Сказка»	ул. Гашека, д.52	240	262
27	41	МБДОУ №30 «Елочка»	ул. Красноармейская, д.32	120	126
28	14	МБДОУ №31 «Аленушка»	ул. Октябрьская, д.16	120	115
29	6	МБДОУ №32 «Непоседы»	ул. Красногвардейская, д.21	120	127
30	13	МБДОУ №33 «Аленький цветочек»	ул. Гафиатуллина, д.28А	140	142
31	13	МБДОУ №35 «Дельфин»	ул. Советская, д.39	140	179
32	13	МБДОУ №36 «Улыбка»	ул. Калинина, 34А	140	160
33	13	МБДОУ №37 «Родничок»	ул. Г.Успенского, д.67	140	133
34	37	МБДОУ №38 «Золотой улей»	ул. Дзержинского,5	280	286
35	35	МБДОУ №39 «Соловушка»	ул. Кольцовка, д.3	80	73
		Итого		5100	5136

Жирлектә 0 яшьтән 7 яшькә кадәрге балаларның гомуми саны 6010 кеше тәшкил итә. Шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары нигезендә, 0 яшьтән 7 яшькә кадәрге 100 балага исәпләгәндә, шәһәр торак пунктлары өчен мәктәпкәчә гомуми белем бирү оешмаларына ихтыяж 65 урынга кабул ителгән, Мәктәпкәчә белем бирү оешмаларының норматив куәте 3907 урын тәшкил итәргә тиеш. Шулай итеп, «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлеге халкы балалар бакчалары белән нормадан 131% ка тәмин ителгән.

Гомуми белем бирү оешмалары

«Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегендә 9 урта мәктәп, 3 гомуми белем бирү мәктәбе, 1 лицей, 1 лицей-интернат, 2 гимназия, 1 мәктәпара уку комбинаты, 1 мәктәп-интернат, 1 кадет мәктәп-интернаты, шулай ук мөмкинлекләре чикләнгән балалар өчен мәктәп эшли. Әлеге оешмаларның гомуми проект сыйдырышлылыгы-10450, укучылар саны-10248 бала. Муниципаль берәмлектә сыйныфларның тулыланышы 98 % тәшкил итә.

» Бөгелмә ш. " муниципаль берәмлегендә булган мәктәпләр исемлеге 3.3.6.2 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 3.3.6.2

Характеристика существующих школ МО «г. Бугульма»

№ п/п	№ кварта ла	Наименование организации	Адрес	Проектная мощность, мест	Фактическая мощность, мест
1	18	МБОУ «СОШ №1»	ул. Ленина, д.33	700	818

№ п/п	№ квартала	Наименование организации	Адрес	Проектная мощность, мест	Фактическая мощность, мест
2	17	МБОУ лицей №2	ул. Гоголя, д.64	945	1234
3	13	МБОУ «СОШ №3»	ул. Гафиатуллина, д.20А	750	1099
4	35	МБОУ «СОШ №4»	ул. Комсомольская, д.5	720	531
5	27	МБОУ «СОШ №5»	ул. Чайковского, 2В	550	633
6	13	МБОУ «СОШ №6»	ул. Ленина, д.9	850	1205
7	42	МБОУ гимназия №7	ул. Джалиля, д.37	550	829
8	6	МБОУ ООШ №8	ул. Матросова, д.13	700	255
9	38	МБОУ «СОШ №9»	ул. Красноармейская, д.39	650	471
10	25	МБОУ «СОШ №11»	ул. Оршанская, д.1А	600	233
11	40	МБОУ «ООШ №12»	ул. Калинина, д.114	450	164
12	44	МБОУ «СОШ №13»	ул. Гоголя, д.128	600	533
13	13	МБОУ Татарская гимназия №14 имени Хади Атласи	ул. Вахитова, д.6	320	328
14	20	МБОУ «СОШ №16»	ул. Оршанская, д.61	475	725
15	51	МБОУ «ООШ №18»	ул. Орджоникидзе, д.2А	500	228
16	18	МБОУ «Межшкольный учебный комбинат Бугульминского муниципального района РТ»	ул. Герцена, д.91	300	126
17	42	ГБОУ «Бугульминская кадетская школа-интернат»	ул. Г. Гафиатуллина, д.25	200	162
18	19	ГБОУ «Бугульминская школа – интернат для детей с ограниченными возможностями здоровья»	ул. Гоголя, д.24А	100	56
19	42	ГБОУ «Бугульминская школа №10» для детей с ограниченными возможностями	ул. Гафиатуллина, д.29	190	243
20	26	МБОУ «Общеобразовательное учреждение лицей-интернат имени Мустафы Онджея»	ул. Горького, д.17	300	375
		Итого		10450	10248

«Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегендә 7 яшьтән 18 яшькә кадәрге балаларның гомуми саны 11189 кеше тәшкил итә. Шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары нигезендә, 7 яшьтән 18 яшькә кадәрге 100 балага исәпләгәндә гомуми белем бирү объектларына ихтыяж шәһәр торак пунктлары өчен 95 урын кабул ителгән, гомуми белем бирү объектларының норматив куәте 10630 урын тәшкил итәргә тиеш. Шулай итеп, «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлеге халкы гомуми белем бирү объектлары белән нормадан 98% ка тәэмин ителгән.

Шуны да билгелэп үтэргэ кирэк, урта белем алу өчен күрше авыл жирлеклэрэннэн «Бөгөлмэ ш.» муниципаль берэмлегенэ балалар китерелэ (таблицаны карагыз).3.3.6.3).

Таблица 3.3.6.3

Перечень населенных пунктов,
из которых осуществляется подвоз детей в школы

№ п/п	Базовая школа (место назначения подвоза учащихся)	Населенный пункт, из которого осуществляется подвоз	Количество подвозимых, человек	Каким способом осуществляется подвоз
1	МБОУ «СОШ №3»	д. Солдатская Письмянка, д. Таллы Буляк, пос. Прогресс	54	автобус
2	МБОУ ООШ №8	пос. Березовка, пос. Подлесный, пос. Прогресс, мкр. Западный, ПАТП	72	автобус
3	МБОУ «ООШ №12»	д. Вязовка	18	автобус
4	МБОУ «ООШ №18»	ПМС, Подстанция 500, д. Забугоровка, Сельхозтехника	18	автобус
	Итого		162	

Балаларга өстэмэ белем бирү оешмалары

Югары социаль һәм һөнәри мобильлеге һәм жайлашучанлыгы, эшчәнлекнең төрлө төрлөрөн алмаштыру һәм бергә алып бару сэләте белән аерылып торган заманча шәхес эзерлүдә бүген балаларга өстэмэ белем бирү системасы үсә бара.

Хэзерге вакытта Бөгөлмэ муниципаль районында Балаларга өстэмэ белем бирү оешмалары эшли (мәгариф оешмалары каршындагы балалар ижаты түгэрәклэрэн дә кертеп), аларда 9428 укучы шөгылльләнә.

Балаларга өстэмэ белем бирү буенча махсулаштырылган оешмалар бары тик «Бөгөлмэ шәһәре » муниципаль берэмлегендә генә тупланган: балалар сэнгатъ мәктәпләре, эстетик юнәлештәге мәктәпләр (таблицаны карагыз). 3.3.6.4).

Таблица 3.3.6.4

«Бөгөлмэ шәһәре» МБ гамәлдәге өстэмэ белем бирү оешмаларына характеристика

Наименование организации	Адрес	Численность занимающихся, чел.	Вместимость, мест
МБОУ ДО «Бугульминская детская школа искусств»	ул. Мулланура Вахитова, д.5	694	700
МБОУ ДО «Бугульминская детская школа искусств №2»	ул. Джалиля, д.38	138	138
МБОУ ДО «Детский эколого-биологический центр»	ул. Гоголя, д.21	1185	60
МБОУ ДО «Станция детского и юношеского туризма»	ул. Ленина, д.6	1725	30
МБОУ ДО «Центр детского технического творчества»	ул. Калинина, д.153	1185	60

<i>Наименование организации</i>	<i>Адрес</i>	<i>Численность занимающихся, чел.</i>	<i>Вместимость, мест</i>
МБОУ ДО «Дворец школьников»	ул. Ленина, д.27	2471	210
МБОУ ДО Детский центр №1 «Орленок»	ул. Горького, д.13	255	45
МБОУ ДО Детский центр №2 «Атлантида»	ул. Локомотивная, д.28	255	45
МБОУ ДО Детский центр №3 «Буревестник»	ул. Комсомольская, д.8	390	45
МБОУ ДО Детский центр №4 «Веселый рейс»	ул. Паровозная, д.1	345	30
МБОУ ДО Детский центр №5 «Бригантина»	ул. Б.Хмельницкого, д.10-3	315	30
МБОУ ДО Детский центр №6 «Зарница»	ул. Космонавтов. д.3	315	30
МБОУ ДО Детский центр №7 «Ровесник»	ул. Вахитова, д.4	45	390
МБОУ ДО Детский центр №8 «Алый парус»	ул. Ленина, д.66	20	45
МБОУ ДО Детский центр №9 «Радуга»	ул. Сайдашева, д.1	45	45
МБОУ ДО Детский центр №10 «Импульс»	ул. Гафиатуллина, д.44	45	45
Итого		9428	1948

Шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары нигезендә өстәмә белем бирү оешмаларында 5 яшьтән 18 яшькә кадәр 100 балага исәпләнгәндә урыннар саны шәһәр торак пунктлары өчен 30 урын тәшкил итә, «Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегендә 5 яшьтән 18 яшькә кадәр балалар саны 11790 бала тәшкил итә, өстәмә белем бирү оешмаларының норматив куәте 3958 урын булырга тиеш.

Шулай итеп, Бөгелмә муниципаль районы буенча Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары 49% тәшкил итә.

Һөнәри белем бирү системасы

«Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегендә Урта һөнәри һәм югары белем бирү объектлары түбәндәге оешмалар тарафыннан тәкъдим ителгән:

«Бөгелмә һөнәри-педагогика көллияте " ДБҺБУ (Ленин ур., 137 йорт, 28 нче квартал);

«Бөгелмә аграр көллияте " ДАҺБУ (Владимир Ленин ур., 135 йорт, 28 нче квартал);

«Бөгелмә машина төзелеше техникумы " ДАҺБУ (Владимир Ленин ур., 144 йорт, 29 квартал);

«Бөгелмә төзелеш-техник көллияте " ДАҺБУ (Владимир Ленин ур., 127 й., 7 й., 28 квартал);

"Бөгелмә медицина училищесы" ДАҺБУ (Калинин ур., 72 й., 42 квартал);

«Казан милли тикшеренү технология университеты " югары һөнәри белем бирү ФДБМУ Бөгелмә филиалы (кызылармеец ур., 9 й., 12 квартал);

«В.г. Тимирязов исемендәге Казан инновацион университеты (ИЭУП)» югары һөнәри белем бирү мәгариф учреждениесенең Бөгелмә филиалы (Гафиятуллин ур., 23 й., 42 квартал).

Бөгелмә муниципаль районы Башкарма комитеты мәгълүматлары буенча «Бөгелмә төзелеш-техник көллияте» ДАҺБУ на капитал ремонт ясарга кирәк.

3.3.1.1. Медицина оешмалары һәм социаль хезмәт күрсәтү объектлары

Медицина оешмалары

Бөтен Бөгелмә муниципаль районы халкына медицина хезмәте «Бөгелмә үзәк район хастаханәсе» ДАССУ тарафыннан күрсәтелә. Бөгелмә үзәк район хастаханәсе 414 койкалы һәм 185 койкалы тәүлек бие эшли торган стационарны үз эченә ала.

Амбулатор хезмәт сменасына 1220 кешегә исәпләнгән поликлиника, хатын-кызлар консультациясе булган бала тудыру йорты сменасына 250 кешегә исәпләнгән, балалар поликлиникасы сменасына 300 кешегә исәпләнгән һәм стоматология поликлиникасы сменасына 200 кешегә исәпләнгән.

Район үзәк хастаханәсе составында ашыгыч медицина ярдәме бүлеге бар. Хезмәт күрсәтү радиусы 50 км тәшкил итә.

«Бөгелмә үзәк район хастаханәсе» ДАССОның «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә урнашкан медицина оешмаларына Характеристика 3.3.6.5 нче таблицادا бирелгән.

Медицина оешмалары һәм социаль хезмәт күрсәтү объектлары

Медицина оешмалары

Бөтен Бөгелмә муниципаль районы халкына медицина хезмәте «Бөгелмә үзәк район хастаханәсе» ДАССУ тарафыннан күрсәтелә. Бөгелмә үзәк район хастаханәсе 414 койкалы һәм 185 койкалы тәүлек бие эшли торган стационарны үз эченә ала.

Амбулатор хезмәт сменасына 1220 кешегә исәпләнгән поликлиника, хатын-кызлар консультациясе булган бала тудыру йорты сменасына 250 кешегә исәпләнгән, балалар поликлиникасы сменасына 300 кешегә исәпләнгән һәм стоматология поликлиникасы сменасына 200 кешегә исәпләнгән.

Район үзәк хастаханәсе составында ашыгыч медицина ярдәме бүлеге бар. Хезмәт күрсәтү радиусы 50 км тәшкил итә.

«Бөгелмә үзәк район хастаханәсе» ДАССОның «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә урнашкан медицина оешмаларына Характеристика 3.3.6.5 нче таблицادا бирелгән.

Таблица 3.3.6.5

«Бөгөлмә үзәк хастаханәсе " ДАССУ медицина оешмаларына характеристика

Наименование объекта	Адрес	Единица измерения	Мощность	Физическое состояние
ГАУЗ «Бугульминская центральная больница»				
Стационар Бугульминской центральной районной больницы	ул. Ленина, д.88	коек	414	необходимо проведение капитального ремонта
Поликлиника ГАУЗ «Бугульминская ЦРБ»	ул. Октябрьская, д.20	посещений в смену	1220	
Родильный дом с женской консультацией	ул. Ленина, д.96	посещений в смену	250	
Поликлиника детской больницы ГАУЗ «Бугульминская ЦРБ»	ул. Ленина, д.88	посещений в смену	300	
Станция скорой медицинской помощи ГАУЗ «Бугульминская ЦРБ»	ул. Ленина, д.37	автомобили	16	
Стоматологическая поликлиника ГАУЗ «Бугульминская ЦРБ»	ул. Октябрьская, д.20	посещений в смену	200	

«Бөгөлмә ш.» муниципаль берәмлеге территориясендә шулай ук региональ эһәмияттәге сәламәтлек саклау объектлары эшли (таблицаны карагыз).3.3.6.6).

Таблица 3.3.6.6

Медицинские организации МО «г. Бугульма» регионального значения

№ п/п	Наименование организации	Адрес	Мощность
1	Филиал ГАУЗ «Республиканский клинический противотуберкулезный диспансер» - «Бугульминский противотуберкулезный диспансер»	г. Бугульма, ул. С. Кирова, д.57, квартал 8	102 койк
2	«Бугульминский кожно-венерологический диспансер» - филиал ГАУЗ «РККВД»	г. Бугульма, ул. Фридриха Энгельса, д.27, квартал 10	85 койк
3	Бугульминский ПНД - филиал ГАУЗ «Республиканская клиническая психиатрическая больница им. акад. В. М. Бехтерева МЗ РТ»	г. Бугульма, ул. Строительная, д.16	-

Психиатрия хастаханәсе, тире-венерология һәм туберкулезга каршы диспансерлар республика дәрәжәсендә хезмәт күрсәтә, шуңа күрә тәэмин ителеш хисабында аларның куәт характеристикалары исәпкә алынмады.

Койка фонды белән тәэмин ителеш бөтен Бөгелмә муниципаль районы халкына (104416 кеше) исәпләнә. Моннан чыгып, Бөгелмә муниципаль районы буенча хастаханә койкалары белән тәэмин ителеш бүгенге көндә нибары 53% тәшкил итә.

Районда ашыгыч медицина ярдәме автомобильләренәң гомуми саны 16 берәмлекне тәшкил итә. Ашыгыч медицина ярдәме станциясендә дә хезмәт күрсәтү район дәрәжәсендә, шуңа бәйле рәвештә районда тәэмин ителеш норматив күрсәткечнең 160% составыа тәшкил итә (10000 кешегә 1 махсулаштырылган автомобиль исәбенән).

Район үзәк хастаханәсенә сменага килүчеләрнең гомуми саны сменага 1970 кеше тәшкил итә, бу «Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегендә яшәүчеләрнең амбулатория-поликлиника оешмаларына булган ихтыяжын 124% ка тулысынча канәгатьләндерә.

Шулай ук коммерция нигезендә «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегендә «Россия тимер юллары-Медицина «поликлиникасы» шәхси сәламәтлек саклау учреждениесе дә медицина хезмәтләре күрсәтә.

Хәзерге вакытта «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегендә түбәндәге даруханәләр эшли: «Сәламәтлек планетасы», «даруханә 36,6», «Таттехмедфарм», «Казан даруханәләре», «Имполозия», «Фарм-прима», «Ригла», Фармленд» һ.б. бу Бөгелмә шәһәрендә яшәүчеләрнең ихтыяжларын 2 тапкырдан артыкка канәгатьләндерә (1 даруханә исәбенән 12 мең кеше).

Социаль яклау объектлары

Халыкны социаль яклау системасы-жәмгыятьтә сәяси һәм социаль-икътисадый хәлне тотрыкландыруның, халыкның төрле социаль-демографик төркемнәре тормышындагы кискен каршылыкларның тискәре нәтижәләрен нейтральләштерүнең иң мөһим инструментларының берсе.

Хәзерге вакытта «Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлеге территориясендә түбәндәге социаль яклау объектлары эшли:

Бөгелмә муниципаль районында «Радуга «ТР МТЗиСЗ халыкка социаль хезмәт күрсәтү үзәге» дасо-көнкүреш, социаль - медицина, социаль-психологик, социаль - педагогик, социаль - хокукый, социаль-хезмәт, ашыгыч социаль һәм коммуникатив хезмәтләр күрсәтү;

«Бөгелмә муниципаль районында ТР МТЗиСЗ «Маяк» билгеле бер яшәү һәм шөгылләнү урыны булмаган затлар өчен социаль адаптация үзәге»дасо;

«Бөгелмә муниципаль районында «Ялкын» ТР МТЗиСЗ балалар һәм яшүсмерләр өчен социаль приюты»ДБУ;

□ ТР МТЗиСЦ «мөмкинлекләре чикләнгән балалар һәм яшүсмерләр өчен» Яңарыш "реабилитация үзәге" дәүләт автоном социаль хезмәт күрсәтү учреждениесе;

Б «Бөгелмә шәһәренәң ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балаларны гаиләгә урнаштыруга ярдәм итү, алмаштыручы гаиләләрне эзерләү һәм озатып йөрү үзәге " дәүләт бюджет учреждениесе.

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, социаль яклау учреждениеләре үз эшчәнлекләрен районара дәрәжәдә алып баралар. Димәк, югарыда санап үтелгән учреждениеләр Бөгелмә муниципаль районы халкына гына түгел, якын-тирә районнар халкына да хезмәт күрсәтә ала.

Уставында учреждениенең үз эшчәнлеген ул урнашкан муниципаль район территориясендә алып баруы билгеләнгән халыкка социаль хезмәт күрсәтү үзәге искәrmә булып тора.

Димәк, халыкка социаль хезмәт күрсәтү үзәге Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль яклау министрлыгынан Бөгелмә муниципаль районы халкы өчен Устав вазыйфаларын башкару өчен дәүләт йөкләмәсе ала.

Халыкны социаль яклау объектлары региональ әһәмияттәге объектлар булып тора.

Мәдәният һәм сәнгать учреждениеләре

Бүгенге көндә «Бөгелмә шәһәре " муниципаль берәмлегендә түбәндәге мәдәният һәм сәнгать объектлары бар (табл. 3.3.6.7):

□ "Татар мәдәнияте үзәге" МБМУ;

- МАУК «техника Йорты»;
  - Рем «Үзәкләштерелгән район клуб системасы»МБУ һөнәрләр йорты;
  - «Үзәкләштерелгән район клуб системасы»МБУ күчмә мәдәни үзәге;
  - Централь үзәк китапханә;
  - Үзәк балалар китапханәсе;
  - Народ Халыклар дуслыгы китапханәсе;
  - Библиот китапханә - филиал по 2;
  - Библиот китапханә-3 нче филиал;
  - Семей гаилә укуы китапханәсе;
  - Китапханә-5 нче филиал;
  - Библиот китапханә-7 нче филиал;
  - ТР ДБУК Бөгелмә филиалы сукурлар һәм начар күрүчеләр өчен республика махсус китапханәсе;
  - «Бөгелмә туган якны өйрәнү музей» МБМУ;
  - "Ярослав Гашекның әдәби-мемориаль музей" МБУ;
  - Кино «Мадагаскар» Кинотеатры;
  - «Татаркино» ТР ДБУКНЫҢ Бөгелмә филиалы;
  - «А.В. Баталов исемдәге Бөгелмә дәүләт рус драма театры» ДАУК.
- Югарыда санап үтелгән мәдәният һәм сәнгать учреждениеләреннән тыш, «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегендә балалар укытуны сәнгать мәктәбе алып бара (тулырак 3.3.6.1 бүлекне карагыз). «Мәгариф оешмалары").
- ТУчреждения культуры и искусства

ица 3.3.6.7

Характеристика существующих учреждений культуры и искусства

<i>Наименование объекта</i>	<i>Адрес</i>	<i>Единица измерения</i>	<i>Мощность</i>	<i>Физическое состояние</i>
Культурно-досуговые учреждения				
МБУК «Центр татарской культуры»	ул. Я. Гашека, д.3, квартал 15	мест	225	требуется проведения капитального ремонта
МАУК «Дом Техники»	ул. Мусы Джалиля, д.31, квартал 14	мест	870	требуется проведения капитального ремонта
Дом ремесел МБУ «Централизованная районная клубная система»	ул. Энгельса, д.29, квартал 37	мест	160	требуется проведения капитального ремонта
Передвижной культурный центр МБУ «Централизованная районная клубная система»	ул. Мулланура Вахитова, д.7, квартал 13	мест	нет данных	нормальное
Общедоступные библиотеки				
Центральная библиотека	ул. Октябрьская, д.14, квартал 14	тыс. томов	97,1	требуется проведения капитального ремонта
Центральная детская библиотека	ул. Октябрьская, д.10, квартал 13	тыс. томов	50,6	требуется проведения капитального

<i>Наименование объекта</i>	<i>Адрес</i>	<i>Единица измерения</i>	<i>Мощность</i>	<i>Физическое состояние</i>
				ремонта
Библиотека Дружбы народов	ул. Тукая, д.70, квартал 14	тыс. томов	48	требуется проведения капитального ремонта
Библиотека-филиал №2	ул. Оршанская,8, квартал 25	тыс. томов	36,3	требуется проведения капитального ремонта
Библиотека-филиал №3	ул. Матросова, д.13, квартал 6	тыс. томов	13,3	требуется проведения капитального ремонта
Библиотека семейного чтения	ул. Фридриха Энгельса, д.29, квартал 37	тыс. томов	49,3	требуется проведения капитального ремонта
Библиотека-филиал №5	ул. Михаила Тухачевского, д.12, квартал 24	тыс. томов	4,8	-
Библиотека-филиал №7	ул. Салиха Сайдашева, д.9, квартал 44	тыс. томов	14,8	-
Бугульминский филиал ГБУК РТ Республиканской специальной библиотеки для слепых и слабовидящих	ул. Чайковского, д.14, квартал 27	тыс. томов	41,86	требуется проведения капитального ремонта
Музей				
МБУК «Бугульминский краеведческий музей»	ул. А. Герцена, д.88	экспонатов	20754	требуется проведения капитального ремонта
МБУ «Литературно-мемориальный музей Ярослава Гашека»	ул. Советская, д.67	экспонатов	2691	требуется реконструкция
Кинотеатры				
Кинотеатр «Мадагаскар»	ул. Гафиатуллина, д.48, квартал 17	мест	611	-
Бугульминский филиал ГБУК РТ «Татаркино»	ул. Газинура Гафиатуллина, д.21/1, квартал 41	мест	49	-
Театры				
ГАУК «Бугульминский государственный русский драматический театр имени А.В. Баталова»	ул. Ленина, д. 28	мест	171	требуется проведения капитального ремонта

42.13330 «СНИП 2.07.01-89 шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» клуб учреждениеләре куәте шәһәр торак пунктлары өчен 1000 кешегә

30 урын кабул ителгән. Шул рәвешле, «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлеге халкы клубларда урыннар белән 52% ка тәэмин ителгән.

Шәһәрләрдә төзелә торган яки гамәлдә булган китапханә өчен басмаларны, электрон мәгълүмат чыганаclarындагы басмаларны, шулай ук аудиовизуаль документларны сатып алу күләме 42.13330 «СНиП 2.07.01-89 шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» һәм 1000 кешегә 4 мең данә кабул ителгән.

Гамәлдәге китапханә фондының куәте 356,1 мең данә тәшкил итә. «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлеге халкының китапханә фонды белән тәэмин ителеше нормадан 111% тәшкил итә.

3.3.1.1. Физик культура һәм спорт объектлары

Бүгенге көндә эре спорт объектларында түбәндәге объектлар бар:

«Динамо «БФСО»ААЖ;

"Арслан «хоккей буенча балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе" Мау;

МАУ ДО «ДЮСШ «Юность» им. Е»А. Тимержанова";

1 нче балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе;

2 нче балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе;

»Факел " спорт комплексы;

Л боз сарае;

Л чаңгы базасы;

БМЗ стадионы;

Энерг Энергетик Стадионы;

«Олимп»спорт-сәламәтләндрәү комплексы.

Моннан тыш, халыкны физик культура һәм спорт белән шөгьльләнү өчен мәгариф оешмаларының спорт заллары һәм яссы корылмалары файдаланыла.

Балалар-яшүсмерләр спортын үстерү максатында районда өч Балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе эшли.

«Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә урнашкан физик культура һәм спорт объектларына Характеристика 3.3.6.8 нче таблицада бирелгән.

3.3.1.1.

б

ьекты физической культуры и спорта

Бүгенге көндә эре спорт объектларында түбәндәге объектлар бар:

«Динамо «БФСО»ААЖ;

"Арслан «хоккей буенча балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе" Мау;

МАУ ДО «ДЮСШ «Юность» им. Е»А. Тимержанова";

1 нче балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе;

2 нче балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе;

»Факел " спорт комплексы;

Л боз сарае;

Л чаңгы базасы;

БМЗ стадионы;

Энерг Энергетик Стадионы;

«Олимп»спорт-сәламәтләндрәү комплексы.

Моннан тыш, халыкны физик культура һәм спорт белән шөгьльләнү өчен мәгариф оешмаларының спорт заллары һәм яссы корылмалары файдаланыла.

Балалар-яшүсмерләр спортын үстерү максатында районда өч Балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе эшли.

«Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә урнашкан физик культура һәм спорт объектларына Характеристика 3.3.6.8 нче таблицада бирелгән.

Таблица 3.3.6.8

Характеристика существующих объектов физической культуры и спорта

Наименование объекта	Адрес	Мощность
Спортзал ДЮСШ №1	ул. Александра Герцена,	480

<i>Наименование объекта</i>	<i>Адрес</i>	<i>Мощность</i>
	д.107	
Спортзал ДЮСШ №2	ул. Нефтяников, д.19	848
АНО «БФСО «Динамо»	ул. Мусы Джалиля, д.2А	нет данных
МАУ ДО «ДЮСШ по хоккею «Арслан»	ул. Мусы Джалиля, д.1	нет данных
МАУ ДО «ДЮСШ «Юность» им. Е.А.Тимерзянова»	ул. Мусы Джалиля, д.2	нет данных
Спортивный комплекс «Факел»	ул. Ленина, д.136Б	нет данных
Ледовый дворец	ул. Мусы Джалиля, д.1	5768,5
Лыжная база	ул. Михаила Ломоносова, д.4	360
Стадион БМЗ	г. Бугульма	нет данных
Стадион Энергетик	ул. Нефтяников, д.19	1152
Спортивно оздоровительный комплекс «Олимп»	ул.9-й переулок, 1	нет данных
спортзал МБОУ «СОШ №1»	ул. Ленина, д.33	288
спортзал МБОУ лицей №2	ул. Гоголя, д.64	576
спортзал МБОУ «СОШ №3»	ул. Гафиатуллина, д.20А	288
спортзал МБОУ «СОШ №4»	ул. Комсомольская, д.5	176
спортзал МБОУ «СОШ №5»	ул. Чайковского, 2В	288
спортзал МБОУ «СОШ №6»	ул. Ленина, д.9	488
спортзал МБОУ гимназия №7	ул. Джалиля, д.37	474
спортзал МБОУ ООШ №8	ул. Матросова, д.13	312
спортзал МБОУ «СОШ №9»	ул. Красноармейская, д.39	242
спортзал ГБОУ «Бугульминская школа №10» для детей с ограниченными возможностями	ул. Гафиатуллина, д.29	54
спортзал МБОУ «СОШ №11»	ул. Оршанская, д.1А	450
спортзал МБОУ «ООШ №12»	ул. Калинина, д.114	152
спортзал МБОУ «СОШ №13»	ул. Гоголя, д.128	324
спортзал МБОУ Татарская гимназия №14 имени Хади Атласи	ул. Вахитова, д.6	288
спортзал МБОУ «СОШ №16»	ул. Оршанская, д.61	288
спортзал МБОУ «ООШ №18»	ул. Орджоникидзе, д.2А	162
спортзал ГБОУ «Бугульминская кадетская школа-интернат»	ул. Г. Гафиатуллина, д.25	240

Бүгенге көндә иң эре спорт объектлары булып:

"Динамо" БФСО " ААЖ;

"Арслан "хоккей буенча балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе"МАУ;

МОУ ДО "ДЮСШ" Юность " ис. Е. "А. Тимирязева";

1 нче балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе;

2 нче балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе;

"Факел" спорт комплексы;

Л.Н.;

Л чаңгы базасы;

БМЗ стадионы;

Энергетика Стадионы;

"Олимп" спорт-саламатландеру комплексы.

Моннан тыш, халыкның физик культурасы һәм спорты белән шөгылләнү өчен мэгариф оешмаларының спорт заллары һәм яссы корылмалары файдаланыла.

Балалар-яшүсмерләр спортын үстерү максатында районда өч Балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе эшли.

"Бөгелмә шәһәре" муниципаль берәмлеге территориясендә урнашкан физик культура һәм спорт объектларына Характеристика 3.3.6.8 нче таблицادا китерелгән. Сәүдә, жәмәгать туклануы, көнкүреш һәм торак-коммуналь хезмәт күрсәтү предприятиеләре

«Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегендә яшәүчеләргә сәүдә хезмәтләрен гомуми майданы 19580 кв. м булган сәүдә предприятиеләре күрсәтә. Шулай итеп, сәүдә предприятиеләре белән тәэмин ителеш 87% ка тигез. Иң эре сәүдә предприятиеләре 3.3.6.9 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 3.3.6.9

Перечень крупных предприятий торговли МО «г. Бугульма»

№ п/п	Наименование предприятия торговли	Адрес	Мощность, кв.м торговой площади
1	Товары повседневного спроса	ул. Гафиатуллина, д.11	735
2	ООО «Ника» «Корпорация Центр»	ул. Гафиатуллина, д.50	1251
3	ТД «Мир»	ул. Ленина, д.73	726
4	ЗАО «Тандер	ул. Ленина, д.103	599
5	ИП Гамоян «Ценопад»	ул. Ленина, д.125	310
6	ООО «Универмаг»	ул. Джалиля, д.7	2536
7	ИП Мингашева «Пластмассыч»	ул. Джалиля, д.41	600
8	ИП Морозов «Союз-М»	ул. Джалиля, д.42	250
9	ИП Амфижияни «КАМА»	ул. Джалиля, д.58	246
10	ИП Галиев «Идеал»	ул. Джалиля, д.60	333
11	ИП Смарагдов	ул. Ягофарова, д.30	600
12	ЗАО «Тандер»	ул. Космонавтов, д.4	350
13	ЗАО «ТАНДЕР» «Магнит косметик»	ул. Гафиатуллина, д.11	158

Хәзерге вакытта «Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегендә гомуми куәте 1823 утырту урыны булган 35 жәмәгать туклануы объекты эшли, бу муниципаль берәмлек халкының ихтыяжын 57% ка канәгатьләндерә. Иң эре туклану предприятиеләре 3.3.6.10 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 3.3.6.10

Перечень крупных предприятий питания МО г. Бугульма

№ п/п	Наименование предприятия общественного питания	Адрес	Количество посадочных мест
1	Ресторан «Арго»	ул. Ямашева, д.28	120
2	Ресторан «Гантана»	ул. Джалиля, д.50	100
3	ООО «Макдональдс»	ул. Гафиатуллина, д.34	179
4	Кафе «Барвиха»	ул. Оршанская, д.70	150
5	Ресторан «Империал»	ул. Советская, д.150	120
6	Ресторан «Глобус плаза»	ул. Шашина, д.3	120
7	Кафе «Адель»	ул. Ямашева, д.13	100
8	«Старый Амбар»	ул. Гафиатуллина, д.50/1	287
9	Кафе «Русская кухня»	ул. Воровского, д.41	110
10	Кафе «1001 ночь»	ул. Тухачевского, д.3	160

«Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегенә көн күреш хезмәте күрсәтү предприятиеләренә гомуми куәте 287 эш урыны тәшкит итә, бу норматив ихтыяжга 40% ка жавап бирә. Көн күреш хезмәте күрсәтүнең иң эре предприятиеләре 3.3.6.11 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 3.3.6.11

Предприятия бытового обслуживания МО «г. Бугульма»

<i>№ п/п</i>	<i>Наименование объекта</i>	<i>Местоположение</i>	<i>Количество работающих на предприятии</i>	<i>Виды оказываемых бытовых услуг</i>
1	Банно-оздоровительный комплекс ООО «Энергонефтехим»	ул. Герцена д.58	21	банно-оздоровительный комплекс
2	«Обувщик»	ул. Джалиля, д.4	2	ремонт обуви
3	ИП Молофеева В.Т.	ул. Оршанская, д.2	1	нет данных
4	ООО «Швейная фабрика»	ул. Герцена, д.45	25	пошив и ремонт одежды
5	ИП Сахно М.Н.	ул. 14-Павших,23 ул.Ворошилова,19	2	ремонт одежды
6	ИП Морозов В.С.	ул. Ямашева, д.9	2	ремонт ювелирных изделий
7	Ремонт сотовых	ул. Джалиля, д.4	3	ремонт сотовых
8	Бугульминская фабрика химчистки	ул. Радищева, д.75	15	услуги химчистки и прачечных
9	ООО «Ваши окна»	ул. Советская, д.129	2	установка пластиковых окон
10	«Европласт»	ул. Советская, д.142	2	нет данных
11	ИП Потеряхин	ул. Гафиатуллина	2	фотоателье
12	Банно-оздоровительный комплекс	ул. Радищева, д.10	10	услуги бани
13	Баня, сауна	ул. Герцена, д.44	нет данных	услуги бани
14	Сауна Малай	ул. Герцена, д.73	12	услуги бани
15	Сауна «Юбилейный»	ул. Красноармейская, д.1	нет данных	услуги бани
16	Баня на дровах	ул. Тухачевского	5	услуги бани
17	Островок	ул. Магистральная	14	услуги бани
18	Баня	ул. Герцена, д.58	11	услуги бани
19	Парикмахерская, салон красоты, солярий	ул. Космонавтов, д.2	19	услуги парикмахерской
20	Салон красоты Vlanse	ул. Тукая, д.72	11	услуги парикмахерской
21	Престиж	ул. Ленина, д.22	нет данных	услуги парикмахерской
22	Парикмахерская, салон красоты, солярий	ул. Ямашева, д.12	2	услуги парикмахерской
23	Парикмахерская, салон красоты, солярий	ул. Оршанской Дивизии, д.35	3	услуги парикмахерской
24	Парикмахерская, салон красоты, солярий	ул. Калинина, д.30	4	услуги парикмахерской

<i>№ n/n</i>	<i>Наименование объекта</i>	<i>Местоположение</i>	<i>Количество работающих на предприятии</i>	<i>Виды оказываемых бытовых услуг</i>
25	Л&Д	ул. Ленина, д.5	5	услуги парикмахерской
26	Парикмахерская	ул. Алиша, д.14	5	услуги парикмахерской
27	Парикмахерская, салон красоты, солярий	ул. Гафиатуллина, д.39	4	услуги парикмахерской
28	Глория	ул. Ленина, д.55	13	услуги парикмахерской
29	БИС	ул. Джалиля, д.33	7	услуги парикмахерской
30	Вероника	ул. Сайдашева, д.5	8	услуги парикмахерской
31	Комильфо	ул. Космонавтов, д.2	14	услуги парикмахерской
32	Золингер	ул. Герцена, д.70	3	услуги парикмахерской
33	Шарм	ул. Вахитова, д.9	6	услуги парикмахерской
34	Анжелика	ул. Джалиля, д.4	2	услуги парикмахерской
35	Престиж	ул. Ленина, д.22	3	услуги парикмахерской
36	Комильфо	ул. Космонавтов, д.2	5	услуги парикмахерской
37	Глория	ул. Ленина, д.55	7	услуги парикмахерской
38	Элит	ул. Гафиатуллина, д.39	3	услуги парикмахерской
39	Салон красоты «ЭВА»	ул. Гашека, д.1	4	услуги парикмахерской
40	ООО «Городской похоронный дом»	ул. Красноармейская, д.66	7	ритуальные и обрядовые услуги
41	Ритуальные услуги	ул. Алиша	6	ритуальные и обрядовые услуги
42	Ритуальные услуги	ул. Казанская	7	ритуальные и обрядовые услуги
43	Ритуальные услуги	ул. Набережная, д.19	8	ритуальные и обрядовые услуги
44	Ломбард	ул. Джалиля, д.27/2	2	ломбард
	Итого по району		287	

Коммуналь хезмэт күрсәтү предприятиеләре

«Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегендә гомуми куәте 198 урынлы 6 кунакханә эшли (таблицаны карагыз). 3.3.6.12). Гамалдаге норматив буенча 1000 кешега 6 урын туры килсә, кунакханә предприятиеләре белән тәэмин ителеш 40% тәшкил итә.

Таблица 3.3.6.12

Гостиничные предприятия МО «г. Бугульма»

Наименование объекта	Адрес	Количество мест
ООО «Гостиница «Нефтяник»	ул. А. Алиша, д.6	36
Мини-гостиница «BEST»	ул. Казанская, д.12А	10
Гостиница «Бугульма»	ул. Гафиатуллина, д.50	84
Мини-отель «Плазма»	ул. Ленина, д.2/1	12
Мини-отель «Малай inn»	ул. Герцена, д.73	12
Отель «Вояж»	ул. Красноармейская, д.28	44
Итого		198

Химик чистарту хәзерге вакытта «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегендә Радищев ур., 75 йортта «Бөгелмә химик чистарту фабрикасы» чистарту өчен эйберләр кабул итү пункты эшли (таблицаны карагыз). 3.3.6.11).

«Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегендә 4 жәмәгать мунчасы эшли (таблицаны карагыз). 3.3.6.11).

Территориядә кер юу урыннары юк.

«Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегендә хәзерге вакытта э.Ягофаров урамында нибары 1 жәмәгать бәдрәфе урнашкан, бу халыкның норматив ихтыяжларына 1% ка гына җавап бирә.

Хәзерге вакытта «Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегендә 14 торак-эксплуатация оешмасы эшли, бу норматив ихтыяжга 350% ка җавап бирә.

3.3.1.2. Идарә оешмалары һәм учреждениеләре, кредит-финанс учреждениеләре һәм элементта предприятиеләре

Почта элементәсе бүлекчәләре (ОПС) 9-25 мең кешега 1 ОПС нормативыннан чыгып проектлана (СП 42.13330.2016 «СНиП 2.07.01-89*. Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү»).

«Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегендә 11 элементта бүлеге эшли. Һәркемгә хезмэт күрсәтү зонасы уртача 10 мең кеше тәшкил итә, бу норматив күрсәткечкә тулысынча җавап бирә.

Таблица 3.3.6.13

Отделения почтовой связи МО «г. Бугульма»

№ п/п	Наименование объекта	Адрес	Площадь, кв. м
1	ОПС 423230	ул. Я. Гашека, д.15	235,8
2	ОПС 423231	ул. Дзержинского, д.3	103,3
3	ОПС 423232	ул. Ленина, д.128	119,1
4	ОПС 423233	ул. Островского, д.20А	62,1
5	ОПС 423234	ул. Гафиатуллина, д.15	152,8
6	ОПС 423235	ул. Ленина, д.139	37,1
7	ОПС 423236	ул. Алиша, д.14	192,7
8	ОПС 423237	ул. Якупова, д.58	61,1
9	ОПС 423239	ул. Клубная, д.7	80,6
10	ОПС 423241	ул. Сайдашева, д.5	78,1
11	ОПС 423243	ул. Казанская, д.12А	74,4

Банк бүлекчэләре 10-30 мең кешегә исәпләнгән операция кассасының 1 нормативынан чыгып урнаштырыла. Норматив ихтыяж 8 банк бүлекчәсен тәшкил итә.

Хәзерге вакытта «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегендә кредит-финанс оешмалары банкларның 19 бүлекчәсе белән тәкъдим ителгән (таблицаны карагыз). 3.3.6.14). Шулай итеп, тәэмин ителеш 238% ка тигез.

Таблица 3.3.6.14

Кредитно-финансовые организации МО «г. Бугульма»

№ п/п	Наименование объекта	Адрес
1	Тимер Банк	ул. Валентина Шашина, д.4
2	Ак Барс Банк	ул. Мусы Джалиля, д.6
3	Совкомбанк	ул. Советская, д.65
4	Сбербанк России	ул. Мусы Джалиля, д.22
5	Россельхозбанк	ул. Ярослава Гашека, д.2
6	Энергобанка	ул. Советская, д.83
7	Сбербанк России	ул. Глеба Успенского, д.69
8	Сбербанк России	ул. Ленина, д.4
9	Почта Банк	ул. Газинура Гафиатуллина, д.15
10	Сбербанк России	ул. Ленина, д.49
11	Газпромбанк	ул. Ярослава Гашека, д.8
12	Почта Банк	ул. Абдуллы Алиша, д.14
13	Совкомбанк	ул. Якупова, д.40
14	Почта Банк	ул. Ленина, д.139/1
15	Банк Зенит	ул. Мусы Джалиля, д.32
16	Банк Девон-Кредит	ул. Мулланура Вахитова, д.9
17	Почта Банк	ул. Ленина, д.128
18	Почта Банк	ул. Феликса Дзержинского, д.3
19	Банк ВТБ	ул. Мусы Джалиля, д.46

3.3.1.2. Охрана общественного правопорядка

Охрана общественного правопорядка в МО «г. Бугульма» представлена следующими объектами (см. табл. 3.3.6.15).

Таблица 3.3.6.15

Охрана общественного правопорядка МО «г. Бугульма»

№ п/п	Наименование	Адрес	Физическое состояние	Количество участковых
1	Общественные пункты охраны порядка №1	ул. Матросова, д.13	нормальное	1
2	Общественные пункты охраны порядка №2	ул. Герцена, д.65	нормальное	2
3	Общественные пункты охраны порядка №3	ул. Гафиатуллина, д.28	нормальное	2
4	Общественные пункты охраны порядка №4	ул. Нефтяников, д.40	нормальное	3
5	Общественные пункты охраны порядка №5	ул. Гоголя, д.75	нормальное	1

№ п/п	Наименование	Адрес	Физическое состояние	Количество участков
6	Общественные пункты охраны порядка №6	ул. Мусы Джалиля, д.26	нормальное	2
7	Общественные пункты охраны порядка №7	ул. Космонавтов, д.3	нормальное	2
8	Общественные пункты охраны порядка №8	ул. Крылова, д.10	нормальное	3
9	Общественные пункты охраны порядка №9	ул. Локомотивная, д.28	нормальное	1

Норматив күрсәткеч нигезендә шәһәр жирендә уртача 12-15 мең кешегә бер хокук тәртибен саклау жәмәгать пункты урнаштыру зарур. Шулай итеп, «Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегендә хокук тәртибен саклау буенча жәмәгать пунктлары белән тәэмин ителеш норматив күрсәткечкә 128% ка туры килә.

Культ объектлары

«Бөгелмә шәһәр» муниципаль берәмлеге территориясендә урнашкан гыйбадәт объектлары исемлеге (таблицаны карагыз).3.3.6.16).

Культ объектлары

«Бөгелмә ш.» " муниципаль берәмлеге территориясендә урнашкан гыйбадәт объектлары исемлеге

Таблица 3.3.6.16

Культовые объекты МО «г. Бугульма»

№ п/п	№ квартала	Наименование объекта	Адрес
1	10	ММРО – Мухтасибат г. Бугульмы и Бугульминского района ЦРО - ДУМ РТ (мечеть «Центральная»)	ул. Краснослободская, д.68
2	2	ММРО – Приход мечети «Бадр» Бугульминского мухтасибата ЦРО - ДУМ РТ	ул. Постышева, д.7
3	37	ММРО – Приход мечети «Ирхам» Бугульминского мухтасибата ЦРО - ДУМ РТ	ул. Воровского, д.1
4	27	ММРО – Приход мечети «Ислам Нуры» Бугульминского мухтасибата ЦРО - ДУМ РТ	ул. Чайковского, д.10А
5	44	ММРО – Приход мечети «Сафар» Бугульминского мухтасибата ЦРО - ДУМ РТ	ул. Ягофарова, д.89
6	10	Казанский собор	ул. Набережная, д.14
7	40	Храм прп. Серафима Саровского	ул. Ф. Дзержинского, д.11
8	29	Храм Рождества Иоанна Предтечи	ул. Ленина д.136
9	49	Храм св. вмч. Георгия Победоносца	ул. Дёповская, д.55
10	9	Храм свв. равноапостольных Константина и Елены	ул. Казанская д. 10А

Расчет необходимых мощностей объектов обслуживания согласно действующим нормативам представлен в таблице 3.3.6.17

Таблица 3.3.6.17

Обеспеченность населения МО «г. Бугульма»
объектами социального и культурно-бытового обслуживания

Наименование	Единица измерения	Норма	Всего необходимо по нормам	Существующее положение на исходный год	Обеспеченность, %
Дошкольные образовательные организации	мест	65 мест на 100 детей от 0 до 7 лет	3907	5100	131
Общеобразовательные организации	мест	95 мест на 100 детей от 7 до 18 лет	10630	10450	98
Организации дополнительного образования детей	мест	30 мест на 100 детей от 5 до 18 лет	3958	1948	49
Больницы	койка	7,5 коек на 1000 чел.	783	414	53 ¹
Станция скорой медицинской помощи	автомобиль	1 автомобиль на 10000 чел.	10	16	160 ¹
Лечебно-профилактические медицинские организации	посещ./см.	19,7 посещ. в смену на 1000 чел.	1583	1970	124
Аптеки	объект	1 объект на 10 тыс.чел.	8	16	200
Спортзалы общего пользования	кв.м пола	220 кв.м на 1000 жителей	17676	6418	36
Плоскостные сооружения	объект	0,2 га на 1000 человек	16,1	7,6	47
Бассейны	кв.м зерк.воды	25 кв.м на 1000 чел.	2610	950	36 ¹
Клубы, дома культуры	мест	30 мест на 1000 чел	2410	1255	52
Библиотеки	тыс. ед. хранения	4 тыс. ед. хранения на 1000 чел.	321,4	356,1	111
Магазины	кв.м торг.пл.	280 кв.м на 1000 чел.	22497	19580	87
Предприятия питания	посад. мест	40 мест на 1000 чел.	3214	1823	57
Предприятия бытового обслуживания	раб. мест	9 раб.места на 1000 чел.	723	287	40
Химчистка	кг вещей в смену	11,4 кг в смену на 1000 человек	915	-	-
Прачечная	кг белья в смену	120 кг в смену на 1000 человек	9641	-	-
Банно-оздоровительный комплекс	помывочное место	5 мест на 1000 человек	402	-	-
Отделения связи	объект	1 объект на 9-25 тыс. жителей	8	11	138

Отделения и филиалы банков	объект	1 операционная касса на 10-30 тыс. человек	8	19	238
Отделение полиции	объект	1 ОПОП на 12-15 тыс. человек	7	9	128
Районные (городские народные) суды	рабочее место	1 судья на 30 тыс.чел.	3	-	-
Юридические консультации	рабочее место	1 юрист-адвокат на 10 тыс.чел	8	-	-
Нотариальные конторы	рабочее место	1 нотариус на 30 тыс.чел	3	-	-
Жилищно-эксплуатационные организации	объект	1 объект на 20 тыс.чел	4	14	350
Гостиницы	место	6 мест на 1000 чел.	482	198	40
Общественные уборные	прибор	1 прибор на 1000 человек	80	1	1

Примечание: ¹Данные объекты имеют районный уровень обслуживания, обеспеченность рассчитывается на население Бугульминского муниципального района.

Коммуналь хезмэт күрсәтү объектлары (зиратлар)

«Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә ике гамәлдәге һәм бер гамәлдә булмаган зират урнашкан. Гамәлдәге зиратларның тулылыгы 89% тан 95% ка кадәр, Шулай итеп, күмелүдән Азат территорияләр 1,38 га тәшкил итә (таблицаны карагыз). 3.4.1).

«Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегенә зират территорияләренә булган ихтыяжы халыкның гамәлдәге демографик структурасына, шулай ук СП 42.13330.2016 кагыйдәләр жыелмасы тәкъдим иткән нормативларга туры китереп исәпләнгән «СНиП 2.07.01-89*. Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» һәм Татарстан Республикасының шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары (1000 кешегә 0,28 га).

«Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлеге халкының зират территорияләренә норматив ихтыяжы 22,49 га тәшкил иткән. Авыл жирлегенә традицион күмү зиратлары белән тәмин ителешә 6% тәшкил итә.

Таблица 3.4.1

Характеристика кладбищ МО «г. Бугульма»

Местоположение	Кадастровый номер	Территория, га	Тип кладбища	Заполненность, %	Функциональность	Незаполненная территория, га
МО «г. Бугульма»	ЗУ 16:46:020101:59	7,23	общественное	95	действующее	0,36
МО «г. Бугульма»	ЗУ 16:46:010108:163	11,70	общественное	100	недействующие	-
МО «г. Бугульма»	ЗУ 16:46:010103:127 3 и часть КК 16:46:010103	9,23	общественное	89	действующее	1,02
Всего по поселению		28,16				1,38

Тарихи-мәдәни мирас

73-ФЗның 3 статьясы нигезендә тәрәзәләргә күчемсез мөлкәт объектлары (археологик мирас объектларын да кертеп) һәм алар белән тарихи бәйләнгән территорияләре, рәсем сәнгате, скульптура, декоратив-гамәли сәнгать эсәрләре, тарихи вакыйгалар нәтижәсендә барлыкка килгән Фән һәм техника объектлары һәм матди мәдәниятнең башка предметлары булган, тарих , археология, архитектура күзлегеннән караганда кыйммәтле булган башка объектлар керә. Шәһәр төзелеше, сәнгать, фән һәм техника, эстетика, этнология яки антропология, социаль культура һәм эпохалар һәм цивилизацияләр шаһитлыгы, мәдәниятнең барлыкка килүе һәм үсеше турында чын мәгълүмат чыганаclarы булып торалар.

3.5.1. Тарихи белешмә

Бөгелмә турында беренче искә алуларга караганда (1736 ел), ул елга буендагы урманда, сәүдәгәрләр юлы янында урнашкан кечкенә генә татар авылы булган. Аның урынында Бөгелмә бистәсе барлыкка килә, аның халкы 1747 елда Уфа провинциясендә халык санын алуда искә алына.

Бөгелмә бистәсе 1740 елларда «бирегә хәерчелекне һәм сукбайлыкны булдырмас өчен сөрелгән солдатлар, бигрәк тә отставкадагы солдатлар» нәтижәсендә шундый ук исемдәге авыл урынында, бормалы Бөгелмә елгасы буенда барлыкка килә, аның исеме аның агымының характерын ассызыклай.

Бөгелмә бистәсендә чит милләт һәм рус волостьлары белән идарә итү өчен земство конторасы булдырыла; контора карамагына 4720 гә кадәр ир-ат теркәлә. Бистә үзенә күрә форпост, Чулман елгасыннан Көнчыгыштагы территорияләргә үзләштерү һәм урнаштыруның икътисади һәм административ үзәге буларак барлыкка килгән. Бирегә Үзәк Россиядән гаиләләре белән солдатларны, крепостной крестьяннарны күчермәгәннәр, шулай ук сөргеннәр күзәтүе астына сөргәннәр. Татар, чуаш, мордва авыллары белән янәшә рус авыллары пәйда була.

Татар-типтәрләрнең беренче йортлары, Жаек казакларының беренче торак пунктлары кебек үк, ирекле торак пунктларның нәтижәсе булган. Бистә халкы игенчелек, ямщик ташу, шорничество, тәгәрмәчләр һәм арбалар ремонтлау һәм житештерү белән шөгыйльләнгән. Россиянең үзәк губерналарыннан солдатларның, сөргеннәрнең, крестьяннарның бистәгә күчеп килүе Бөгелмәдә поликонфессиональ халык формалашуга ярдәм иткән. Бистә халкының формалашуында ямщик ташуы, почта кууы мөһим роль уйнаган. 1747 елгы ландрат китапларында биредә ясаклы татарлар 12 ир – ат исәбендә-Урта Идел буеннан күчеп килүчеләр теркәлгән.

П.с. Палласның 1768 елгы хезмәтләрендә Бөгелмә бистәсе турында болай дип язылган: “бу урын яхшы төзелгән; анда биш йөзгә яқын йорт һәм ике яхшы агач чиркәү, шулай ук контор һәм воевода йортлары яхшы төзелгән. Мондагы контора земство конторасы дип атала һәм Оренбург канцеляриясе карамагында”»

1781 елда Бөгелмә бистәсе Уфа наместниклыгының өяз шәһәре статусын ала, 1806 елда Ырынбур губернасы составына керә, 1851 елдан шул ук вакытта оешкан Самара губернасы составына керә.

XVIII гасырның соңгы өчтән берендә Россия империясенең шәһәр жирлекләрендә үтәләргә тиешле даими генераль планнар кертелү, бу туры киң урамнарның геометрик яктан дәрәс чөлтәре оештырылуын, йортлар һәм башка корылмалар

чыгару юлы белән аларның кызыл сызыгын үтәүне, шулай ук үрнәк проектлар буенча төзелешне аңлата, Бөгелмәгә дә кагыла.

Бөгелмәнең 1834 елның 11 июнендәге планында планировка кварталлар, урамнар һәм мәйданнарның дәрәс чөлтәрәннән гыйбарәт булган (Үзәк мәйдан – Николаев соборы белән базар мәйданы).

Халык саны әкрәнләп арта бара 1859 елга дүрт мең ярым кеше тәшкил итә (өзгә 335 торақ пункт һәм 170 мең кеше).

1889 ел мәгълүматлары буенча, шәһәрдә 12845 кеше яши, ике хастаханә, богадельня, 3 сыйныфлы шәһәр училищесы, 2 сыйныфлы хатын-кызлар училищесы, Казан хатын-кызлар монастыре, мәхәллә училищесы һәм МНПР башлангыч училищесы, земство китапханәсе, өч арақы заводы.

XX гасыр башында өзгә инде 38 волостька күчәрелгән өч йөз меңнән артық кеше яши.

Шәһәр ике тапқырга үскән, 250 гектарда каралты-куралары, яшелчә һәм бакчалары булган мең ярым йорт урнашкан. XX гасыр башына Бөгелмәдә жиде мең ярым кеше яши.

Территориаль яктан шәһәр Бөгелмә елгасы буенча ике өлешкә – Көнчыгыш һәм Көнбатыш өлешләргә бүленгән, анда барлык сәүдә, идарә, финанс һәм мәдәни биналар урнашкан. Шәһәр үзгә Николаев соборы булган иң зур мәйдан булган. Шәһәрдә дүрт чиркәү, ике мәчет, хатын - кызлар һәм ирләр монастырьлары булган; алты уку йорты, шул исәптән малайлар өчен реаль училище һәм хатын-кызлар прогимназиясе, халык театры-чәй бүлмәсе, китапханәләр эшлэгән; шәһәр халкына ике даруханә, земство хастаханәсе, трактирлар, фәхешханәләр һ. б. хезмәт күрсәткән.

Егерме завод эшли, шуларның унысы кирпеч ясый, бу шәһәрдә таш төзелеш үсешенә ярдәм итә. Кирпеч ясау да чәчәк аткан - мешаннар һәм крестьяннар кирпеч ясаганнар, аны тирә-як авылларда сатканнар. Алты Май сугу заводы сөт эшкәрткән. Шәһәрдә сарык тиресе ясаганнар, йон кашыганнар. Балта остасы, тимерче, балта остасы, буяу, түбә ябу, Мич һөнәрләре киң таралган булган. Шул ук вакытта шәһәр халкы игенчелек, умартачылык, терлекчелек белән дә шөгьльләнгән. 1904 елда Бөгелмә сәнәгатенә еллык әйләнеше 20 мең сум тәшкил итә, ә 90 кишет, кишет һәм палатка елына 360 мең сум акча әйләндерә. Ике ижтимагый шәһәр банкының гомуми еллык әйләнеше 590 мең сум тәшкил иткән.

Бөгелмәдә Уфа һәм Ырынбурдан Казанга төп юллар тоташкан, бу сәүдә үсешенә ярдәм иткән. Казан һәм Самара губерналарыннан сатып алынган ашлык Бөгелмә коммерсантлары аша Мәскәү биржасына, шулай ук Германиягә чыгарыла. Атна саен чыга торган базарларга бик күп кеше килә иде. Ярминкәләр вакытында аларның саны күп тапқырлар артты. Бөгелмә шәһәрәндә узган Воздвижение ярминкәсе Самара губернасында зурлыгы буенча икенче урында тора. Бу ярминкәгә 30 меңгә якин чит шәһәрдән килүчеләр килгән. Ярминкәгә атлар һәм мөгезле терлекләр китергәннәр, чи күн, Бохара товарлары, чәй, дөя сукносы, күн әйберләре һ. б. китергәннәр.

XX гасыр башында Бөгелмәдә тимер юл барлыкка килә һәм Паровоз-вагон депосы төзелә. 1914 елга Бөгелмә станциясендә биш станция юлы була, ул дүрт пар товар поездын һәм биш-алты вагоннан бер пассажир поездын үткәрә. 1930 елларга кадәр

«Идел-Бөгелмә тимер юлы» дип аталган тимер юл башта аз күләмдә ташуга исәпләнгән булган, әмма 1914 елга нәкъ менә ул Семберне Чишмә станциясе аша Уфа белән, Самара-Златоуст юлы һәм Бөек Себер магистралә белән тоташтырган. XX гасыр башында жановка һәм башка тимер юл поселоклары барлыкка килә, тимер юл ачылу белән шәһәргә тимер юл белгечләре килә башлый (нигездә Белоруссиядән һәм рус Польшасыннан). Идел-Бөгелмә магистралендә эшлэгәндә алар шактый аерымланып яшәгәннәр һәм Бөгелмәнең Югары бистәсе дип аталган районына нигез салганнар.

Гражданнар сугышы елларында Бөгелмә шәһәре һәм Бөгелмә өязе сугышлар арены була. Биредә Көнчыгыш фронт линиясе үтә. 1918 елның октябреннән декабренә кадәр Бөгелмә өязенең кызыл хәрби коменданты ярдәмчәсе булып 1 нче Бөтендөнъя сугышы вакытында рус эсирлегенә төшкән чех язучысы - сатирик, Австро-Венгрия армиясе ефрейторы Я.Гашек (1883-1923) хезмәт итә. Соңрак анархизмга һәм Гашек комендантны урыныннан төшерде һәм аның урынына утырды. Ул вакытта хәрби комендатура урнашкан йортта Россиядә бердәнбер Я.Гашек мемориаль музей ачыла. Аның бу чор турындагы истәлекләре «Тribuna» газетасында басылган 1921 елгы 9 хикәядән торган циклның нигезенә салынган.

1920-1930 елларда Бөгелмә Бөгелмә кантонының үзәге була. Бу чорда әлеге территория нигездә аграр характерда була, гәрчә шәһәрдә дүләр сәнәгать предприятиеләре: ит комбинаты, МТМ, өч тегермән, суыткыч, май заводы эшләп килсә дә. Педучилище, сәүдә укучылары мәктәбе, механиклар мәктәбе, медучилище эшли. 1937 елда Бөгелмәдә аэропорт ачыла.

1920-1930 елларда яңа торак пунктлар, шул исәптән, күчеп килүче бистәләр барлыкка килә, алар нигездә озак яшәми һәм шәһәр тарихында аз калдырмый диярлек. 1950 елларда зур нефть ятмаларын эшкәртү белән бәйле рәвештә Бөгелмә үзгәлекле үсеш кичерә. Биредә «Татнефть» берләшмәсе оештырылган, нефть табу һәм чыгару идарәләре тупланган, фәнни үзәк һәм аны транспортлау үзәге булдырылган. Кыска вакыт эчендә шәһәр халкы ун тапкырга арткан. 1953 елда РСФСР автономияле Республикаларының территориаль-административ составын Казан һәм Чистай өлкәләре составынан өлкәгә үзгәртеп кору буенча эксперимент нәтижәсендә КПСС Үзәк Комитетының 1953 елның 6 февралендәге «ТАССР составында Бөгелмә өлкәсен төзү турында» гы карары нигезендә Бөгелмә шәһәре озак вакыт Татарстан АССР (РСФСР) территориясендәге административ берәмлек – Бөгелмә өлкәсенең үзәге булып тора (формаль рәвештә 1953 елның 21 февраленнән 30 апреленә кадәр гамәлдә була). Өлкә формалашырга өлгерми һәм КПСС Үзәк Комитетының 1953 елның 25 апрелендәге «ТАССРның Казан, Чистай һәм Бөгелмә өлкәләрен бетерү турында»гы карары нигезендә бетерелә.

1960 еллар ахырына кадәр шәһәр халык саны һәм әһәмияте буенча республикада Казаннан кала икенче урында тора.

Совет чорында Бөгелмәнең архитектура мирасы шактый югалтулар кичерә, революциягә кадәрге чорның төп архитектура акцентлары сүтелә һәм реконструкцияләнә. Шулай ук вакытта XVIII гасырның соңгы чиреге – XIX гасыр уртасындагы шәһәр төзелеше документлары белән салынган шәһәрнең планировка нигезе шактый яхшы сакланган, һәм нәкъ менә шушы структура шәһәр

территориясен идентификацияләү нигезенә салынырга тиеш, аны тарихи җирлек чикләренә кертү максатка ярашлы.

3.5.2. Археология һәйкәлләре

«Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә дәүләт саклавында торган археология һәйкәлләре табылмады.

3.5.3. Список объектов культурного наследия на территории МО «г. Бугульма»

<i>№ п/п</i>	<i>Наименование ОКН с указанием объектов, входящих в его состав, в соответствии с актом органа государственной власти о его постановке на государственную охрану</i>	<i>Документ о постановке на охрану</i>	<i>Местонахождение ОКН с указанием объектов, входящих в его состав, в соответствии с актом органа государственной власти о его постановке на государственную охрану</i>	<i>Местонахождение ОКН с указанием объектов, входящих в его состав, в соответствии с данными органов технической инвентаризации</i>
1	2	3	4	5
Объект культурного наследия федерального значения				
1	Дом, в котором в 1918 г. жил и работал помощником коменданта города Бугульмы чешский писатель Ярослав Гашек. В доме музей Ярослава Гашека	624	г. Бугульма, ул. Ленина, 73	г. Бугульма, ул. Советская, д.67
Объекты культурного наследия регионального значения				
1	Здание Бугульминского уездного комитета РКП(б) в 1918 году	591	г. Бугульма, ул. Ленина 37	г. Бугульма ул. Ленина, до 1959г. – Ленинская. Первоначально – ул. Бугурусланская
2	Дом Ш.Л. Хакимова, кон. XIX – нач. XX вв	591	г. Бугульма, ул. М. Джалилия, д. 4	г. Бугульма, ул. М. Джалилия, д. 4
3	Дом, где с 1917 года по 1918 год помещался большевистский ревкомитет Здание полицейского управления, «Дом исправника», кон. XIX – нач. XX вв.	591	г. Бугульма, ул. Ленина, 75, а также ул. Советская, 73 и 39	г. Бугульма, ул. Ленина, д. 27
4	Здание, где в 1918 году помещался штаб Красногвардейских отрядов Бугульминского уезда	591	г. Бугульма, ул. Советская, 97	г. Бугульма, ул. Ленина, д. 97
5	«Могилы Петровской Екатерины, Просвиркина, членов революционного комитета Бугульмы и неизвестного матроса, расстрелянных в 1918 году белогвардейцами» и «Братская могила членов Бугульминского ревкома, расстрелянных белогвардейцами в 1918 году» являются одним ОКН «Братская могила членов	591	ул. Советская, 79	Городской сад ул. М. Джалилия/ Советская

<i>№ п/п</i>	<i>Наименование ОКН с указанием объектов, входящих в его состав, в соответствии с актом органа государственной власти о его постановке на государственную охрану</i>	<i>Документ о постановке на охрану</i>	<i>Местонахождение ОКН с указанием объектов, входящих в его состав, в соответствии с актом органа государственной власти о его постановке на государственную охрану</i>	<i>Местонахождение ОКН с указанием объектов, входящих в его состав, в соответствии с данными органов технической инвентаризации</i>
1	2	3	4	5
	Бугульминского ревкома, расстрелянных белогвардейцами в 1918 году. (Могила Петровской Екатерины, Просвиркина, членов революционного комитета Бугульмы и неизвестного матроса, расстрелянных в 1918 году белогвардейцами»			
6	Братская могила 14 коммунистов-железнодорожников, расстрелянных белогвардейцами в 1918 году	591	г. Бугульма, старое городское кладбище	г. Бугульма, старое православное кладбище по ул. Красноармейская
7	Братская могила членов Бугульминского ревкома, расстрелянных белогвардейцами в 1918 году.	591	ул. Советская, 79	Городской сад ул. М. Джалиля/ Советская
8	Здание, в котором в 1918 г. белогвардейской контроразведкой были замучены пленные красноармейцы утрачен	591	г. Бугульма, ул. Советская, 73	г. Бугульма, ул. Ленина, 73
Выявленные объекты культурного наследия				
1	Комплекс зданий купца Хакимова, нач. XX в.		г. Бугульма, ул. Я.Гашека, д. 1,3,5	г. Бугульма, ул. Я.Гашека, д. 3
2	Здание мастерских художников (бывшая городская баня), 1928г.		г. Бугульма ул. Ленина, 16, еще ранее ул. Ленина, 52	г. Бугульма, ул. Я. Гашека, д. 4
3	Жилой дом с почтой, нач. XX в.		г. Бугульма, ул. Я.Гашека, д.15	
4	Дом П.А. Воловского		г. Бугульма, ул. Застенная	г. Бугульма, ул. А. Герцена, д. 45
5	Дом Климовых, 2-я пол. XIX в.		г. Бугульма, ул. А.Герцена, д. 86	

<i>№ п/п</i>	<i>Наименование ОКН с указанием объектов, входящих в его состав, в соответствии с актом органа государственной власти о его постановке на государственную охрану</i>	<i>Документ о постановке на охрану</i>	<i>Местонахождение ОКН с указанием объектов, входящих в его состав, в соответствии с актом органа государственной власти о его постановке на государственную охрану</i>	<i>Местонахождение ОКН с указанием объектов, входящих в его состав, в соответствии с данными органов технической инвентаризации</i>
1	2	3	4	5
6	Дом Елачич с флигелем, 2-я пол. XIX в. Здание лавки Ф.И. Ключниковой, 2-я пол. XIX в.		г. Бугульма, ул. А.Герцена, д. 88,90	
7	Здание уездного казначейства, кон. XIX – нач. XX вв. (здесь в 1941-1945 гг. находился эвакогоспиталь)		г. Бугульма, ул. А. Герцена, д. 91	
8	Дом Праведниковых, кон. XIX в.		г. Бугульма, ул. А. Герцена, д. 95	
9	Здание женской гимназии – татарская школа второй ступени, кон. XIX – нач. XX вв. Здесь работали ученый-историк Х. Атласи, писатель Ф. Туйкин. В 1921-1926 гг. учился Н.А. Барышев - герой крымского подполья. В 1941-1945 гг. находился эвакогоспиталь		г. Бугульма ул. Николая Гоголя, 17, первоначально – ул. Острожная	г. Бугульма, ул. Н. Гоголя, д. 17
10	Дом Зелина, кон. XIX – нач. XX вв. Здание Общественного банка		г. Бугульма, ул. Н.Гоголя, д. 25	
11	Дом Гусарова, нач. XX в.		г. Бугульма, ул. Бугульминская	г. Бугульма, ул. М.Джалиля, д. 21
12	Комплекс застройки зданий ликеро - водочного завода, кон. XIX – нач. XX вв.		г. Бугульма, ул. Казанская, д. 4	
13	Казанско-Богородицкая церковь, 1888-1893гг., 1987 г.		г. Бугульма, ул. Набережная, д. 14	
14	Мечеть, 1992 г.		г. Бугульма, ул. Краснослободская, д. 68	
15	Здание школы, кон. XIX – нач. XX вв.		г. Бугульма, ул. В. Ленина, 38, первоначально – ул. Казанская	г. Бугульма, ул. В. Ленина, д. 6

<i>№ п/п</i>	<i>Наименование ОКН с указанием объектов, входящих в его состав, в соответствии с актом органа государственной власти о его постановке на государственную охрану</i>	<i>Документ о постановке на охрану</i>	<i>Местонахождение ОКН с указанием объектов, входящих в его состав, в соответствии с актом органа государственной власти о его постановке на государственную охрану</i>	<i>Местонахождение ОКН с указанием объектов, входящих в его состав, в соответствии с данными органов технической инвентаризации</i>
1	2	3	4	5
16	Жилой дом, кон. XIX – нач. XX вв. <u>утрачен</u>		г. Бугульма, ул. В. Ленина, д. 8	
17	Дом Латыпова, нач. XIX в.		г. Бугульма, ул. В. Ленина, д. 57	г. Бугульма, ул. В. Ленина, д. 17/2
18	Здание ремесленного училища		г. Бугульма, ул. В. Ленина, д. 60	г. Бугульма, ул. В. Ленина, д. 24
19	Дом Литвинова, нач. XIX в.		г. Бугульма, ул. В. Ленина, д. 63	г. Бугульма, ул. В. Ленина, д. 17/6
20	Народный дом, кон. XIX – нач. XX вв.		г. Бугульма, ул. В. Ленина, д. 64	г. Бугульма, ул. В. Ленина, д. 28
21	Здание гостиницы Афанасьева, нач. XX в.		г. Бугульма, ул. В. Ленина, д. 65	г. Бугульма, ул. В. Ленина, д. 17/7
22	Дом уездного предводителя дворянства А.Н.Шелашникова, нач. XX в.		г. Бугульма, ул. В. Ленина, д. 66	г. Бугульма, ул. В. Ленина, д. 30
23	Дом Боброва, кон. XIX – нач. XX вв.		г. Бугульма, ул. В. Ленина, д. 67	г. Бугульма, ул. В. Ленина, д. 17/9
24	Мебелированные комнаты Благодатновых, 2-я пол. XIX в.		г. Бугульма, ул. В. Ленина, д. 69	г. Бугульма, ул. В. Ленина, д. 17/10
25	Дом Самарина, нач. XX в.		г. Бугульма, ул. В. Ленина, д. 76	
26	Дом жилой, кон. XIX – нач. XX вв.		г. Бугульма, ул. В. Ленина, д. 91	г. Бугульма, ул. В. Ленина, д. 35
27	Дом Тарасовых, кон. XIX – нач. XX вв.		г. Бугульма ул. Соборная	г. Бугульма ул. Октябрьская, 3
28	Здание реального училища, 2-я пол. XIX в.		г. Бугульма, ул. Октябрьская, д. 4	
29	Дом Беловых, 2-я пол. XIX в. Дом жилой, кон. XIX в.		г. Бугульма, ул. Александра Герцена, д. 65	г. Бугульма, ул. Октябрьская, д. 5-7
30	Дом Горячевых, 2-я пол. XIX в.		г. Бугульма, ул. Октябрьская, д. 17	

<i>№ п/п</i>	<i>Наименование ОКН с указанием объектов, входящих в его состав, в соответствии с актом органа государственной власти о его постановке на государственную охрану</i>	<i>Документ о постановке на охрану</i>	<i>Местонахождение ОКН с указанием объектов, входящих в его состав, в соответствии с актом органа государственной власти о его постановке на государственную охрану</i>	<i>Местонахождение ОКН с указанием объектов, входящих в его состав, в соответствии с данными органов технической инвентаризации</i>
1	2	3	4	5
31	Мост через реку Бугульминку, 1904г.		г. Бугульма, соединение ул. Краснослободской, Заречной и Октябрьской	
32	Жилой дом, 2-я пол. XIX в. <u>утрачен</u>		г. Бугульма, ул. Письмянская	г. Бугульма, ул. Советская, 66
33	Дом Раскина		г. Бугульма, ул. Советская, д. 99	
34	Здание мукомольного производства Н.А.Безпалова, 1914 г.		г. Бугульма, ул. Широкая	г. Бугульма, ул. Г. Тукая
35	Часовня Божьей Матери «Всех скорбящих радость», 1875г.		г. Бугульма, ул. Красноармейская, Старое равославное кладбище	
36	Могила Красного командира П.О.Ненастьяина, погибшего в боях за Бугульму, 1918г.		г. Бугульма, ул. Красноармейская, Старое православное кладбище	
37	Дом действительного статского советника П.П. Дмитриева, конец XIX в.		г. Бугульма, ул. Гоголя, 38	г. Бугульма, ул. Гоголя, 32
38	Захоронения советских воинов, умерших от ран в 1941 -1945гг. в эвакогоспитале г. Бугульмы		г. Бугульма, ул. Красноармейская, Старое православное кладбище	
39	Храм во имя Казанской иконы Божьей матери Бугульминского Казанско- Богородицкого женского монастыря, 1879 - 1887 гг.		г. Бугульма, ул. Казанская, 2а	
40	Здание школы, кон.19- нач.20вв.		г. Бугульма, ул. Ленина, 40	

Рекреацион потенциал. Жирле халыкның ялын оештыру

Туристлык индустриясендә кулланыла торган объектларның һәм ресурсларның булуы һәм территорияль урнашуы территориянең туристлык-рекреацион потенциалын формалаштыра, аны баяләү Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының территорияль планлаштыру схемасы кысаларында үткәрелде. Ял индустриясен үстерү икътисадның транспорт, элемтә, сәүдә, төзелеш, авыл хужалыгы, халык куллану товарлары житештерү кебек секторларына стимуллаштыручы йогынты ясый, икътисадны структур үзгәртеп коруның иң перспектив юнәлешләреннән берсен тәшкил итә.

Территориянең туристлык-рекреацион потенциалын баяләүгә шактый күп факторлар йогынты ясый, шул исәптән урманлы территорияләр, су объектлары булу, мохитне пычратуның эре чыганаclarы булмау, махсус сакланылучы табигать территорияләре булу, тарихи-мәдәни объектлар булу.

Бөгелмә муниципаль районының территорияль планлаштыру схемасы нигезендә, «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегенең төгәл структурасы һәм оешмасы юк һәм ул актив файдаланыла торган мәдәни - танып белү, дини, дөвалау-сәламәтлөндөрү, спорт-сәламәтлөндөрү, рекреацион объектлардан тора, алар нигездә «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегендә туплана.

«Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә туристлар өчен түбәндәге объектлар аеруча кызыклы:

культур мәдәни-танып белү, мәдәни-күңел ачу объектлары һәм истәлекле;

религ дини (хаж кылу) һәм рухи-агарту;

ре рекреацион объектлар һәм балалар ялы объектлары - «Яблочко " балалар лагере, «Лилия» шифаханәсе, «Вита» шифаханәсе;

мест жирле халыкның ял итү зоналары-мәдәният һәм ял паркы, Петр Ненастин скверы, балалар паркы, Ленинның үзәк майданы, Сокол тавы, Айдын тугандаш шәһәрләр паркы, а. т. Шмарев исемендәге сквер, Сәйдәшев скверы, Хәким буасы;

□ спорт, спорт-сәламәтлөндөрү, спорт-күңел ачу объектлары – боз сарае, бассейн, стадион, ДЮСШ стадион-мөйданчыгы, чаңгы шуу пункты һ. б.;

сер сервис объектлары-кунакханә, кафе.

Бөгелмә районы территориясендә тарихи-мәдәни, дини объектлар булу, барлыкка килгән милли структура, халык сәнгать кәсепләренең сакланып калган көнкүреш урыннарының таралуы, милли көнкүреш әйберләре ясау кебек туристлык эшчәнлеген үстерүнең уңай факторларын комплекслы карау этнографик туризмның потенциалы һәм үсеш мөмкинлекләре турында сөйли.

Транспорт-коммуникация инфраструктурасы

Транспорт, башка инфраструктура тармаклары белән беррәттән, социаль һәм икътисадый максатларга ирешүнең мөһим коралы буларак, жәмгыятьнең тормыш эшчәнлегенең база шартларын тәмин итә.

Транспорт инфраструктурасы-ул торак пунктларның йөк һәм пассажирлар ташуга ихтыяжын тәмин итә торган транспорт элементләренең һәм корылмаларының бердәм системасы.

Шәһәр, шәһәр яны, тышкы транспорт элементләре тимер юл, автомобиль, һава, торба үткәргеч транспорты белән гамәлгә ашырыла.

Транспорт корылмалары үз эченә:

внеш тышкы транспортка (автовокзаллар, тимер юл вокзаллары, аэропортлар), шәһәр һәм шәхси транспортка (гаражлар, стоянкалар, автосервис, юл-эксплуатация

хезмәтләре) хезмәт күрсәтүче объектлар; Туктаусыз хәрәкәт режимын тәмин итә торган һәм торак пункт территорияләренең бердәмлеген тудыра торган күперләр, чишелешләр, эстакадалар. «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегенең транспорт структурасы Бөгелмә муниципаль районының транспорт структурасының бер өлеше булып тора, ул үз чиратында Татарстан Республикасы транспорт челтәренә интеграцияләнгән.

3.7.1. Тышкы транспорт

3.7.1.1. Тимер юл транспорты

Тимер юл транспорты өлешенә эчке (ерак), төбәкара һәм халыкара ташулар туры килә.

«Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясе аша Куйбышев тимер юлы уза, анда «Бөгелмә» пассажир тимер юл станциясе урнашкан, шулай ук «Бөгелмә» станциясе сәнэгать предприятияләренә хезмәт күрсәтә.

Линия вагоннарда һәм вак йөкләр белән йөкләрне кабул итүне һәм бирүне тәмин итә, шулай ук пассажирлар ташуны тәмин итә.

3.7.1.2. Автомобиль транспорты һәм юллар

Бүгенге көндә «Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегенең күрше жирлекләр белән тышкы элементәсе федераль һәм региональ эһәмияттәге автомобиль юллары буенча гамәлгә ашырыла:

Аль «Р-239 Казан - Оренбург - Акбулак - Казахстан Республикасы белән чик» гомуми файдаланудагы федераль эһәмияттәге автомобиль юлы буйлап, ул урау автомобиль юлы буйлап төньяк - көнбатыштан көньяк - көнчыгышка таба, Әлмәт шәһәрәннән Баулы шәһәренә таба уза; общ гомуми файдаланудагы региональ эһәмиятле «Бөгелмә - Лениногорск» автомобиль юлы буйлап автомобиль юлы шәһәргә көнбатыштан якынлаша;

города шәһәрнең урам челтәренең төньяк өлешенә кушыла торган гомуми файдаланудагы региональ эһәмиятле «Бөгелмә - Березовка» - «Бөгелмә - Аэропорт» автомобиль юлы буйлап;

города шәһәр урам челтәренең төньяк - көнбатыш өлешенә кушыла торган «Бөгелмә-Азнакай» гомуми файдаланудагы региональ эһәмиятле автомобиль юлы буйлап;

общ «Бөгелмә - Ютаза» гомуми файдаланудагы региональ эһәмиятле автомобиль юлы буйлап автомобиль юлы шәһәргә көнчыгыштан якынлаша;

общ "Бөгелмә-Забугоровка" гомуми файдаланудагы региональ эһәмиятле автомобиль юлы буйлап автомобиль юлы Төньяк шәһәренә якынлаша;

общ шәһәргә «Бөгелмә - Уральск» гомуми файдаланудагы региональ эһәмиятле автомобиль юлы буйлап автомобиль юлы көньяк - көнбатыштан якынлаша;

□ шәһәргә көньяк - көнбатыштан «Бөгелмә-Коногоровка» гомуми файдаланудагы региональ эһәмиятле автомобиль юлы буйлап автомобиль юлы килә.

Тышкы автомобиль юллары буйлап шәһәрне Казан, Лениногорск, Әлмәт, Самара һәм Татарстан Республикасының һәм Россия Федерациясенең башка шәһәрләре белән тоташтыручы автобус маршрутлары челтәре (шәһәр яны, шәһәрара һәм өлкәара) уза.

Шәһәр яны, шәһәрара һәм өлкәара пассажирлар ташу өчен шәһәрдә А.Ягофаров урамында урнашкан автовокзал бар. **Таблица 3.6.1.**

Данные по маршрутной сети пассажирского внешнего транспорта

Вид общественного транспорта	№ маршрута, направление маршрута	Протяженность	Среднее расстояние между остановками
1	2	3	4
Пригородный автобусный	101 Бугульма - Кудашево - Бугульма	35,2	5,03
Пригородный автобусный	115 Бугульма - Тат.Дымская - Бугульма	30	5
Пригородный автобусный	112 Бугульма - Наратлы - Бугульма	26	3,25

Вид общественного транспорта	№ маршрута, направление маршрута	Протяженность	Среднее расстояние между остановками
1	2	3	4
Пригородный автобусный	110 Бугульма - Ст. Сумаруково - Бугульма	26,2	6,5
Пригородный автобусный	105 Бугульма - Коногоровка - Бугульма	13,6	3,4
Пригородный автобусный	104 Бугульма - Ефановка - Бугульма	15,3	3,06
Пригородный автобусный	102 Бугульма - Ростовка - Бугульма	32	4
Пригородный автобусный	108 Бугульма - Чирково - Бугульма	25,4	5,08
Пригородный автобусный	106 Бугульма - Победа - Бугульма	23,8	5,95
Пригородный автобусный	103 Бугульма - Андреевка - Бугульма	25,1	3,1
Пригородный автобусный	107 Бугульма - Коробково - Бугульма	26	3,2
Междугородный автобусный	141 Бугульма - Лениногорск - Бугульма	28	7
Междугородный автобусный	674 Бугульма - Альметьевск - Бугульма	58	4,8
Межобластной автобусный	549 Бугульма - Самара - Бугульма	254	19,5
Межобластной автобусный	624 Бугульма - Северное - Бугульма	59,6	4,3
Межобластной автобусный	622 Бугульма - Октябрьский - Бугульма	62	4,42

3.7.1.3. Һава транспорты

Халыкка һава транспорты белән хезмәт күрсәтү Бөгелмә аэропорты аша башкарыла. Бөгелмә аэропорты-Татарстанның көньяк - көнчыгышындагы "Һава капкасы". Аэропорт Бөгелмә шәһәрәннән төньякка таба 8 км ераклыкта урнашкан.

Аэропорт шулай ук шәһәрләргә хезмәт күрсәтә:

Л Лениногорск (21 км);

□ Әлмәт (42 км);

□ Азнакайда (29 км);

□ Октябрьский (46 км).

Аэропорттан Россиянең Европа өлеше һәм Көнбатыш Себер төбәкләренә даими һәм чартер рейслар башкарыла.

Аэропорт заманча инфраструктурага ия, ул сәгатенә 50 кешедән артык үткөрү сәләте булган яңа аэровокзалны үз эченә ала.

3.7.2. Урам-юл челтәре

Бүгенге көндә Бөгелмә шәһәрәндә, Күп фатирлы төзелешле районнарда, нигездә, турыпочмаклы урамнар челтәре барлыкка килгән, шәхси торак төзелешле районнарда, кагыйдә буларак, төгәл оештырылган урамнар челтәре юк.

Генераль планы эшләү чорында Бөгелмә шәһәрәнең урамнары һәм юлларының гомуми озынлыгы 220,79 км тәшкил итә. транспорт хәрәкәте көйләнә торган гомумшәһәр әһәмиятендәге магистраль урамнарның озынлыгы - 21,66 км, район әһәмиятендәге - 34,09 км, магистраль урамнарның гомуми озынлыгы - 55,75 км.

Үзенә билгеләнеше һәм транспорт йөкләнеше буенча шәһәрнең иң мөһим транспорт магистральләре булып Ленин, Совет, Г.Гафиятуллин, Нефтьчеләр, ә. Ягофаров, М. Жәлил, Воровский, М. Тухачевский, Казан, А. Радищев урамнары тора.

Шәһәрдә Ленин урамынан Октябрь һәм М. Жәлил урамнарына кадәр жәяүлеләр урамы формалашкан.

Күрсәтелгән гомумшәһәр һәм район әһәмиятендәге магистраль урамнар массакүләм пассажир һәм йөк автотранспорты агымнарын шәһәр эчендә бүлү, янәшәдәге районнарда хезмәт күрсәтү һәм хезмәт ияләрен хезмәт кую урыннарына - хезмәт эшчәнлегенә илтәп житкерү функцияләрен үти.

Таблица 3.7.2

Общая характеристика улично-дорожной сети

Наименование улицы/дороги	Общая протяженность улиц и дорог, км	В том числе по видам			Категория	Скорости движения транспорта	Материал покрытия
		Общегородского значения	Районного значения	Местного значения			
1	2	3	4	5	6	7	8
ул. Газинура Гафиатуллина	2,09	2,09	-	-	III	60	Асфальт
ул. Мусы Джалиля	2,82	0,17	2,65	-	III	60	Асфальт
ул. Владимира Ленина	6,63	6,63	-	-	III	60	Асфальт
ул. Красноармейская	2,00	-	2,00	-	III	60	Асфальт
ул. Ивана Губкина	0,21	-	0,21	-	IV	60	Асфальт
ул. Михаила Калинина	3,04	-	2,23	0,81	III	60	Асфальт
ул. Октябрьская	1,68	0,16	0,91	0,61	III	60	Асфальт
ул. Советская	2,88	0,44	0,79	1,65	III	60	Асфальт
ул. 14 Павших	2,35	-	1,62	0,73	IV	60	Асфальт
ул. Александра Герцена	2,91	-	0,84	2,07	IV	60	Асфальт
ул. Михаила Тухачевского	0,87	0,83	0,04	-	III	60	Асфальт
ул. Александра Радищева	1,37	0,60	0,77	-	IV	60	Асфальт
ул. Анвара Ягофарова	2,33	2,33	-	-	III	60	Асфальт
ул. Нефтяников	5,56	4,48	-	1,08	III	60	Асфальт
ул. Фридриха Энгельса	0,91	-	0,91	-	III	60	Асфальт
ул. Николая Некрасова	0,75	-	0,36	0,39	IV	60	Асфальт

Наименование улицы/дороги	Общая протяженность улиц и дорог, км	В том числе по видам			Категория	Скорости движения транспорта	Материал покрытия
		Общегородского значения	Районного значения	Местного значения			
1	2	3	4	5	6	7	8
ул. Комсомольская	1,00	-	0,32	0,68	IV	60	Асфальт
Переулок № 1	0,47	-	0,47	-	IV	60	Асфальт
ул. Феликса Дзержинского	0,81	-	0,81	-	IV	60	Асфальт
ул. Сокольская	0,41	-	0,41	-	IV	60	Асфальт
ул. Казанская	1,47	1,47	-	-	IV	60	Асфальт
ул. Сергея Кирова	1,55	-	0,32	1,23	IV	60	Асфальт
ул. Юбилейная	0,87	-	0,87	-	IV	60	Асфальт
ул. Хайдара Сафина	1,57	-	1,08	0,49	IV	60	Асфальт
ул. Ивана Гончарова	2,46	2,46	-	-	IV	60	Асфальт
ул. Петра Чайковского	2,14	-	1,35	0,79	IV	60	Асфальт
ул. Сельхозтехники	1,99	-	1,41	0,58	IV	60	Асфальт
ул. Буровая	0,73	-	0,73	-	IV	60	Асфальт
ул. Путейская	1,17	-	0,53	0,64	IV	60	Асфальт
ул. Локомотивная	1,29	-	1,03	0,26	IV	60	Асфальт
ул. Дёповская	1,45	-	1,45	-	IV	60	Асфальт
ул. Богдана Хмельницкого	1,23	-	0,35	0,88	IV	60	Асфальт
ул. Георгия Жукова	1,20	-	-	1,20	IV	60	Асфальт
ул. Хади Атласи	0,95	-	-	0,95	IV	60	Асфальт

Наименование улицы/дороги	Общая протяженность улиц и дорог, км	В том числе по видам			Категория	Скорости движения транспорта	Материал покрытия
		Общегородского значения	Районного значения	Местного значения			
1	2	3	4	5	6	7	8
ул. Сергея Лазо	1,50	-	-	1,50	IV	60	Асфальт
ул. Вацлава Воровского	2,96	-	1,12	1,84	IV	60	Асфальт
ул. Абдуллы Алиша	0,84	-	0,84	-	IV	60	Асфальт
ул. Михаила Ломоносова	1,58	-	0,84	0,74	IV	60	Асфальт
ул. Профсоюзная 2-я	1,06	-	1,06	-	IV	60	Асфальт
ул. Ивана Тургенева	0,94	-	0,77	0,17	IV	60	Асфальт
ул. Георгия Димитрова	0,45	-	0,29	0,16	IV	60	Асфальт
ул. Герасима Кудряшова	0,72	-	0,35	0,37	IV	60	Асфальт
ул. Строительная	2,21	-	0,78	1,43	IV	60	Асфальт
ул. Магистральная	1,38	-	1,38	-	IV	60	Асфальт
ул. Мулланура Вахитова	0,88	-	-	0,88	IV	60	Асфальт
ул. Глеба Успенского	1,03	-	0,16	0,87	IV	60	Асфальт
ул. Ярослава Гашека	1,67	-	-	1,67	IV	60	Асфальт
ул. Николая Гоголя	1,19	-	-	1,19	IV	60	Асфальт
ул. Климента Ворошилова	1,12	-	-	1,12	IV	60	Асфальт
ул. Космонавтов	0,38	-	-	0,38	IV	60	Асфальт
ул. Александра Рудакова	0,77	-	-	0,77	IV	60	Асфальт
ул. Ивана Никитина	1,04	-	-	1,04	IV	60	Асфальт

Наименование улицы/дороги	Общая протяженность улиц и дорог, км	В том числе по видам			Категория	Скорости движения транспорта	Материал покрытия
		Общегородского значения	Районного значения	Местного значения			
1	2	3	4	5	6	7	8
ул. Максима Горького	0,78	-	-	0,78	IV	60	Асфальт
ул. Михаила Фрунзе	0,57	-	-	0,57	IV	60	Асфальт
ул. Петровская	1,25	-	-	1,25	IV	60	Асфальт
ул. Ивана Крылова	0,47	-	-	0,47	IV	60	Асфальт
ул. Георгия Добровольского	1,30	-	-	1,30	IV	60	Асфальт
ул. Оршанская	1,88	-	-	1,88	IV	60	Асфальт
ул. Николая Баумана	2,11	-	-	2,11	IV	60	Асфальт
ул. Владимира Комарова	1,51	-	-	1,51	IV	60	Асфальт
ул. Габбаса Залакова	0,87	-	-	0,87	IV	60	Асфальт
ул. Клубная	0,88	-	-	0,88	IV	60	Асфальт
ул. Связистов	0,76	-	-	0,76	IV	60	Асфальт
ул. Луговая	0,78	-	-	0,78	IV	60	Асфальт
ул. Льва Толстого	0,75	-	-	0,75	V	60	Асфальт
ул. Стрелочная	0,75	-	-	0,75	V	60	Асфальт
ул. Александра Суворова	1,07	-	-	1,07	V	60	Асфальт
ул. Габдуллы Тукая	0,45	-	-	0,45	IV	60	Асфальт
ул. Валентина Шашина	0,62	-	-	0,62	IV	60	Асфальт
ул. Якупова	1,96	-	-	1,96	IV	60	Асфальт

Наименование улицы/дороги	Общая протяженность улиц и дорог, км	В том числе по видам			Категория	Скорости движения транспорта	Материал покрытия
		Общегородского значения	Районного значения	Местного значения			
1	2	3	4	5	6	7	8
ул. Хусаина Ямашева	1,34	-	-	1,34	V	60	Асфальт
ул. Салиха Сайдашева	1,00	-	-	1,00	V	60	Асфальт
ул. Карла Маркса	1,27	-	-	1,27	IV	60	Асфальт
ул. Сергея Есенина	0,63	-	-	0,63	V	60	Асфальт
ул. Константина Циолковского	0,81	-	-	0,81	IV	60	Асфальт
ул. Транспортная	0,94	-	-	0,94	IV	60	Асфальт
ул. Монтажная	1,28	-	-	1,28	IV	60	Асфальт
ул. Каюма Насырова	0,21	-	-	0,21	IV	60	Асфальт
ул. Александра Матросова	1,24	-	0,35	0,89	V	60	Асфальт
ул. Николая Гастелло	0,37	-	-	0,37	V	60	Асфальт
ул. Аркадия Гайдара	0,22	-	-	0,22	V	60	Асфальт
ул. Федора Достоевского	0,20	-	-	0,20	V	60	Асфальт
ул. Дорожная	0,36	-	-	0,36	V	60	Асфальт
ул. Депутатская	0,40	-	-	0,40	V	60	Асфальт
ул. Дружбы	0,21	-	-	0,21	V	60	Асфальт
ул. Николая Барышева	0,46	-	-	0,46	V	60	Асфальт
ул. Зеленая	1,20	-	-	1,20	V	60	Асфальт
ул. Михаила Кутузова	0,95	-	0,17	0,78	V	60	Асфальт

Наименование улицы/дороги	Общая протяженность улиц и дорог, км	В том числе по видам			Категория	Скорости движения транспорта	Материал покрытия
		Общегородского значения	Районного значения	Местного значения			
1	2	3	4	5	6	7	8
ул. Олега Кошевого	1,03	-	-	1,03	V	60	Асфальт
пер. Олега Кошевого	0,16	-	-	0,16	V	60	Асфальт
ул. Дмитрия Карбышева	0,72	-	-	0,72	V	60	Асфальт
ул. Зои Космодемьянской	0,70	-	-	0,70	V	60	Асфальт
пер. Александра Матросова	0,12	-	-	0,12	V	60	Асфальт
ул. Ивана Мичурина	0,41	-	-	0,41	V	60	Асфальт
ул. Международная	1,36	-	-	1,36	V	60	Асфальт
ул. Николая Островского	1,10	-	-	1,10	V	60	Асфальт
ул. Профсоюзная 1-я	1,02	-	-	1,02	V	60	Асфальт
ул. Парижской Коммуны	0,63	-	-	0,63	V	60	Асфальт
ул. Степана Разина	0,22	-	-	0,22	V	60	Асфальт
ул. Степная	0,63	-	-	0,63	V	60	Асфальт
ул. Аделя Кутуя	0,17	-	-	0,17	V	60	Асфальт
ул. Дмитрия Фурманова	0,65	-	-	0,65	V	60	Асфальт
ул. Лизы Чайкиной	0,75	-	-	0,75	V	60	Асфальт
ул. Павла Постышева	0,24	-	-	0,24	V	60	Асфальт
пер. Дмитрия Фурманова	0,13	-	-	0,13	V	60	Асфальт
пер. Зои Космодемьянской	0,12	-	-	0,12	V	60	Асфальт

Наименование улицы/дороги	Общая протяженность улиц и дорог, км	В том числе по видам			Категория	Скорости движения транспорта	Материал покрытия
		Общегородского значения	Районного значения	Местного значения			
1	2	3	4	5	6	7	8
ул. Красногвардейская	1,17	-	-	1,17	V	60	Асфальт
пер. Аркадия Гайдара	0,23	-	-	0,23	V	60	Асфальт
ул. Гражданская	0,34	-	-	0,34	V	60	Асфальт
ул. Водопроводная	0,52	-	-	0,52	V	60	Асфальт
ул. Семена Буденного	0,11	-	-	0,11	V	60	Асфальт
ул. Дачная	0,36	-	-	0,36	V	60	Асфальт
ул. Лесная, ул.2-ая Лесная	0,31	-	-	0,31	V	60	Асфальт
ул. Верхне-Нагорная	0,77	-	-	0,77	V	60	Асфальт
ул. Нижне-Нагорная	0,82	-	-	0,82	V	60	Асфальт
ул. Александра Пархоменко	0,41	-	-	0,41	V	60	Асфальт
ул. Емельяна Пугачева	0,44	-	-	0,44	V	60	Асфальт
ул. Садовая	0,63	-	0,15	0,48	V	60	Асфальт
ул. Валерия Чкалова	0,48	-	-	0,48	V	60	Асфальт
пер. Валерия Чкалова	0,17	-	-	0,17	V	60	Асфальт
ул. Владислава Волкого	1,01	-	-	1,01	V	60	Асфальт
ул. Заречная	0,79	-	-	0,79	V	60	Асфальт
ул.1-я Набережная	0,40	-	-	0,40	V	60	Асфальт
пер. Береговой	0,25	-	-	0,25	V	60	Асфальт

Наименование улицы/дороги	Общая протяженность улиц и дорог, км	В том числе по видам			Категория	Скорости движения транспорта	Материал покрытия
		Общегородского значения	Районного значения	Местного значения			
1	2	3	4	5	6	7	8
ул. Краснослободская	1,27	-	-	1,27	V	60	Асфальт
ул. Дружбы	0,22	-	-	0,22	V	60	Асфальт
ул. Ивана Гусарова	0,60	-	-	0,60	V	60	Асфальт
ул. Владимира Новолаева	0,40	-	-	0,40	V	60	Асфальт
ул. Марса Баянова	1,40	-	-	1,40	V	60	Асфальт
ул. Анатолия Воронова	0,70	-	-	0,70	V	60	Асфальт
ул. Сергея Лебедича	0,91	-	-	0,91	V	60	Асфальт
ул. Михаила Лермонтова	0,49	-	-	0,49	V	60	Асфальт
ул. Колхозная	0,32	-	-	0,32	V	60	Асфальт
ул. Кузнечная	0,83	-	-	0,83	V	60	Асфальт
ул. Кирпичная	0,68	-	-	0,68	V	60	Асфальт
ул. Новая	0,70	-	-	0,70	V	60	Асфальт
ул. Ново-Овражная	0,71	-	-	0,71	V	60	Асфальт
ул. Антона Чехова	0,55	-	-	0,55	V	60	Асфальт
ул. Григория Котовского	0,91	-	-	0,91	V	60	Асфальт
ул. Василия Блюхера	0,71	-	-	0,71	V	60	Асфальт
ул. Павла Нахимова	0,47	-	-	0,47	V	60	Асфальт
пер. Береговой	0,29	-	-	0,29	V	60	Асфальт

Наименование улицы/дороги	Общая протяженность улиц и дорог, км	В том числе по видам			Категория	Скорости движения транспорта	Материал покрытия
		Общегородского значения	Районного значения	Местного значения			
1	2	3	4	5	6	7	8
пер. Кузнечный	0,25	-	-	0,25	V	60	Асфальт
пер. Казанский	0,26	-	-	0,26	V	60	Асфальт
ул. Ефима Сигала	0,17	-	-	0,17	V	60	Асфальт
ул. Дениса Давыдова	0,31	-	-	0,31	V	60	Асфальт
ул. Семена Челюскина	0,73	-	-	0,73	V	60	Асфальт
ул. Сталинградская	0,17	-	-	0,17	V	60	Асфальт
ул. Волоколамская	0,32	-	-	0,32	V	60	Асфальт
ул. Бугульминская	0,18	-	-	0,18	V	60	Асфальт
ул. Гончарная	0,65	-	-	0,65	V	60	Асфальт
ул. Подгорная	1,14	-	-	1,14	V	60	Асфальт
ул. Павлика Морозова	1,02	-	-	1,02	V	60	Асфальт
ул. Сосновая	0,60	-	-	0,60	V	60	Асфальт
ул. Ключевая	0,82	-	-	0,82	V	60	Асфальт
пер. Кирзаводской	0,76	-	-	0,76	V	60	Асфальт
пер. Мирный	0,64	-	-	0,64	V	60	Асфальт
пер. Петра Ненастина	1,59	-	-	1,59	V	60	Асфальт
ул. Загородная	0,16	-	-	0,16	V	60	Асфальт
ул. Салавата Юлаева	0,26	-	-	0,26	V	60	Асфальт

Наименование улицы/дороги	Общая протяженность улиц и дорог, км	В том числе по видам			Категория	Скорости движения транспорта	Материал покрытия
		Общегородского значения	Районного значения	Местного значения			
1	2	3	4	5	6	7	8
ул. Каротажная	0,21	-	-	0,21	V	60	Асфальт
пер. Делегатский	0,28	-	-	0,28	V	60	Асфальт
ул. Александра Грибоедова	0,57	-	-	0,57	V	60	Асфальт
ул. Коллективная	0,24	-	-	0,24	V	60	Асфальт
ул. Коллективная 2-я	0,29	-	-	0,29	V	60	Асфальт
ул. Надежды Крупской	0,18	-	-	0,18	V	60	Асфальт
ул. Николая Лобачевского	0,47	-	-	0,47	V	60	Асфальт
ул. Короткая	0,17	-	-	0,17	V	60	Асфальт
ул. Хасана Туфана	0,93	-	-	0,93	V	60	Асфальт
ул. Пролетарская	0,21	-	-	0,21	V	60	Асфальт
ул. Якова Свердлова	0,59	-	-	0,59	V	60	Асфальт
пер. Краснослободский	0,29	-	-	0,29	V	60	Асфальт
ул. Набережная 2-я	0,62	-	-	0,62	V	60	Асфальт
ул. Василия Чапаева	0,77	-	0,77	-	V	60	Асфальт
пер. Василия Чапаева	0,21	-	-	0,21	V	60	Асфальт
пер. Декабристов	0,30	-	-	0,30	V	60	Асфальт
ул. Валентины Терешковой	0,36	-	-	0,36	V	60	Асфальт
ул. Николая Сентюкова	0,90	-	-	0,90	V	60	Асфальт

Наименование улицы/дороги	Общая протяженность улиц и дорог, км	В том числе по видам			Категория	Скорости движения транспорта	Материал покрытия
		Общегородского значения	Районного значения	Местного значения			
1	2	3	4	5	6	7	8
ул. Виктора Пацаева	0,38	-	-	0,38	V	60	Асфальт
ул. Вагонная	0,62	-	-	0,62	V	60	Асфальт
ул. Вагонная 2-я	0,25	-	-	0,25	V	60	Асфальт
ул. Дубовая	0,65	-	-	0,65	V	60	Асфальт
ул. Железнодорожная	0,57	-	-	0,57	V	60	Асфальт
ул. Николая Земляницына	0,34	-	-	0,34	V	60	Асфальт
ул. Валерьяна Куйбышева	0,99	-	-	0,99	V	60	Асфальт
ул. Карьерная	0,69	-	-	0,69	V	60	Асфальт
пер. Валерьяна Куйбышева	0,18	-	-	0,18	V	60	Асфальт
ул. Родиона Малиновского	0,47	-	-	0,47	V	60	Асфальт
ул. Владимира Маяковского	0,60	-	0,60	-	V	60	Асфальт
ул.8 Марта	0,30	-	-	0,30	V	60	Асфальт
ул. Полины Осипенко	0,33	-	-	0,33	V	60	Асфальт
ул. Степана Просвиркина	0,66	-	-	0,66	V	60	Асфальт
ул. Паровозная	0,96	-	-	0,96	V	60	Асфальт
ул. 28 Панфиловцев	0,94	-	-	0,94	V	60	Асфальт
пер. Привокзальный	0,23	-	-	0,23	V	60	Асфальт
ул. Рабочая	1,32	-	-	1,32	V	60	Асфальт

Наименование улицы/дороги	Общая протяженность улиц и дорог, км	В том числе по видам			Категория	Скорости движения транспорта	Материал покрытия
		Общегородского значения	Районного значения	Местного значения			
1	2	3	4	5	6	7	8
ул. Семафорная	0,39	-	-	0,39	V	60	Асфальт
ул. Совхозная	0,91	-	-	0,91	V	60	Асфальт
ул. Серго Орджоникидзе	0,56	-	-	0,56	V	60	Асфальт
ул. Моисея Урицкого	0,92	-	-	0,92	V	60	Асфальт
ул. Чекистов	0,29	-	-	0,29	V	60	Асфальт
ул. Сергея Тюленина	1,05	-	-	1,05	V	60	Асфальт
ул. Климента Тимирязева	0,19	-	-	0,19	V	60	Асфальт
ул. Тепловозная	0,19	-	-	0,19	V	60	Асфальт
пер. Тепловозный	0,27	-	-	0,27	V	60	Асфальт
ул. Николая Щорса	0,93	-	-	0,93	V	60	Асфальт
ул. Элеваторная	0,76	-	-	0,76	V	60	Асфальт
ул. Станционная	0,70	-	-	0,70	V	60	Асфальт
ул. Юрия Гагарина	1,06	-	-	1,06	V	60	Асфальт
пер. Подлесный	0,21	-	-	0,21	V	60	Асфальт
пер. Солнечный	0,22	-	-	0,22	V	60	Асфальт
ул. Труда	1,36	-	-	1,36	V	60	Асфальт
пер. Восточный	0,45	-	-	0,45	V	60	Асфальт
пер. Рабочий	0,08	-	-	0,08	V	60	Асфальт

Наименование улицы/дороги	Общая протяженность улиц и дорог, км	В том числе по видам			Категория	Скорости движения транспорта	Материал покрытия
		Общегородского значения	Районного значения	Местного значения			
1	2	3	4	5	6	7	8
ул. Владимира Кочубея	0,43	-	-	0,43	V	60	Асфальт
ул. Галиаскара Камала	1,06	-	-	1,06	V	60	Асфальт
ул. Первомайская	0,58	-	-	0,58	V	60	Асфальт
ул. Александра Пушкина	1,04	-	-	1,04	V	60	Асфальт
ул. Николая Пржевальского	0,52	-	-	0,52	V	60	Асфальт
ул. Песочная	0,29	-	-	0,29	V	60	Асфальт
пер. Юности	0,15	-	-	0,15	V	60	Асфальт
пер. Василия Жуковского	0,17	-	-	0,17	V	60	Асфальт
Переулок № 6	0,12	-	-	0,12	V	60	Асфальт
Переулок № 8	0,35	-	-	0,35	V	60	Асфальт
Переулок № 9	0,20	-	-	0,20	V	60	Асфальт
Переулок № 10	0,14	-	-	0,14	V	60	Асфальт
Переулок № 11	0,15	-	-	0,15	V	60	Асфальт
Переулок № 12	0,15	-	-	0,15	V	60	Асфальт
Переулок № 13	0,14	-	-	0,14	V	60	Асфальт
пер. Степана Разина	0,15	-	-	0,15	V	60	Асфальт
пер. Коммунальный	0,07	-	-	0,07	V	60	Асфальт
ул. Афзала Тагирова	0,21	-	-	0,21	V	60	Асфальт

Наименование улицы/дороги	Общая протяженность улиц и дорог, км	В том числе по видам			Категория	Скорости движения транспорта	Материал покрытия
		Общегородского значения	Районного значения	Местного значения			
1	2	3	4	5	6	7	8
ул. Николая Чернышевского	1,78	-	-	1,78	V	60	Асфальт
ул. Ново-Бугульминская	0,79	-	-	0,79	V	60	Асфальт
ул. Тараса Шевченко	0,67	-	-	0,67	V	60	Асфальт
ул. Шамиля Усманова	0,17	-	-	0,17	V	60	Асфальт
ул. Парковая	0,58	-	-	0,58	V	60	Асфальт
ул. Озерная	0,45	-	-	0,45	V	60	Асфальт
ул. Березовая	0,58	-	-	0,58	V	60	Асфальт
пер. Тихий	0,16	-	-	0,16	V	60	Асфальт
ул. Кленовая	0,40	-	-	0,40	V	60	Асфальт
ул. Родниковая	0,44	-	-	0,44	V	60	Асфальт
ул. Виссарина Белинского	1,18	-	-	1,18	V	60	Асфальт
ул. Алексея Кольцова	0,82	-	-	0,82	V	60	Асфальт
ул. Энтузиастов	0,67	-	-	0,67	V	60	Асфальт
ул. Свободы	0,79	-	-	0,79	V	60	Асфальт
ул. Воинов-интернационалистов	0,66	-	-	0,66	V	60	Асфальт
ул. Маджита Гафури	0,80	-	-	0,80	V	60	Асфальт
ул. Булгар	0,77	-	-	0,77	V	60	Асфальт

Наименование улицы/дороги	Общая протяженность улиц и дорог, км	В том числе по видам			Категория	Скорости движения транспорта	Материал покрытия
		Общегородского значения	Районного значения	Местного значения			
1	2	3	4	5	6	7	8
ул. Василия Шукшина	1,20	-	-	1,20	V	60	Асфальт
ул. Фатиха Амирхана	0,82	-	-	0,82	V	60	Асфальт
ул. Марии Алексеевой	0,74	-	-	0,74	V	60	Асфальт
ул. Фритъофа Нансена	0,66	-	-	0,66	V	60	Асфальт
ул. Фазыла Туйкина	0,17	-	-	0,17	V	60	Асфальт
ул. Владимира Графова	0,17	-	-	0,17	V	60	Асфальт
ул. Мисхата Халиуллина	0,17	-	-	0,17	V	60	Асфальт
ул. Мира	0,46	-	-	0,46	V	60	Асфальт
ул. Отто Шмидта	0,89	-	-	0,89	V	60	Асфальт
ул. Константина Олейника	0,66	-	-	0,66	V	60	Асфальт
ул. Ивана Кузнецова	0,25	-	-	0,25	V	60	Асфальт
ул. Сахаутдина Миннекая	0,65	-	-	0,65	V	60	Асфальт
ул. Весенняя	0,17	-	-	0,17	V	60	Асфальт
ул. Профессиональная	0,78	-	-	0,78	V	60	Асфальт
ул. Галимджана Ибрагимова	0,90	-	-	0,90	V	60	Асфальт
ул. Молодежная	0,70	-	-	0,70	V	60	Асфальт
ул. Петра Ненастина	1,955	-	-	1,955	V	60	Асфальт
ул. Орлова	0,24	-	-	0,24	V	60	Асфальт

Наименование улицы/дороги	Общая протяженность улиц и дорог, км	В том числе по видам			Категория	Скорости движения транспорта	Материал покрытия
		Общегородского значения	Районного значения	Местного значения			
1	2	3	4	5	6	7	8
пер. Линейный	0,31	-	-	0,31	V	60	Асфальт
ул. Вишневая	0,36	-	-	0,36	V	60	Асфальт
ул. Цветочная	0,75	-	-	0,75	V	60	Асфальт
ул. Тенистая	0,29	-	-	0,29	V	60	Асфальт
ул. Добрая	0,34	-	-	0,34	V	60	Асфальт
ул. Ягодная	0,34	-	-	0,34	V	60	Асфальт
ул. Ефрата Тимерзянова	1,62	-	-	1,62	V	60	Асфальт
ул. Южная	0,2	-	-	0,2	V	60	Асфальт
ул. Сююмбике	0,33	-	-	0,33	V	60	Асфальт
ул. Жасминовая	0,2	-	-	0,2	V	60	Асфальт
ул. Тупиковая	0,16	-	-	0,16	V	60	Асфальт
пер. Базовский	0,37	-	-	0,37	V	60	Асфальт
пер. Инициативный	0,30	-	-	0,30	V	60	Асфальт
пер. Петровский	0,16	-	-	0,16	V	60	Асфальт
пер. Пионерский	0,32	-	-	0,32	V	60	Асфальт
пер. Школьный	0,25	-	-	0,25	V	60	Асфальт
пер. Элеваторный	0,23	-	-	0,23	V	60	Асфальт
пер. Якупова	0,14	-	-	0,14	V	60	Асфальт

Наименование улицы/дороги	Общая протяженность улиц и дорог, км	В том числе по видам			Категория	Скорости движения транспорта	Материал покрытия
		Общегородского значения	Районного значения	Местного значения			
1	2	3	4	5	6	7	8
Всего:	220,79	21,66	34,09	165,04			

Таблица 3.7.3

Искусственные дорожные сооружения

Наименование	Местоположение (адрес)	Площадь, кв.м.	Материал
1	2	3	4
Мост	ул. Герцена	209,3	железобетонный и каменный
Мост	ул. Герцена	254	железобетонный и каменный
Мост	ул. Гончарова	202,5	железобетонный и каменный
Мост	ул. Дзержинского	502,3	железобетонный и каменный
Мост	ул. Казанская	117	железобетонный и каменный
Мост	ул. Казанская	248,4	железобетонный и каменный
Мост	ул. Калинина	1227,2	железобетонный и каменный
Мост	ул. Краснослободская	39,2	железобетонный и каменный
Мост	ул. Ленина	3831,8	железобетонный и каменный
Мост	ул. Нефтяников	57,8	железобетонный и каменный
Мост	ул. Октябрьская	937,7	железобетонный и каменный
Мост	ул. Советская	447,4	железобетонный и каменный
Мост	ул. Транспортная	39	железобетонный и каменный
Мост	ул. Глеба Успенского	45,4	металлический
Мост	ул. Глеба Успенского	52,3	металлический
Мост	ул. Гончарная	11	железобетонный и каменный
Мост	Переулок Чапаева	12,2	металлический
Мост	ул. Грибоедова	19,8	металлический
Мост	ул. Грибоедова-Набережная	13,2	железобетонный и каменный
Мост	ул. Строительная	15	железобетонный и каменный
Мост	ул. Свердлова	31,8	железобетонный и каменный
Мост	ул. Свердлова	28,8	железобетонный и каменный

Наименование	Местоположение (адрес)	Площадь, кв.м.	Материал
1	2	3	4
Мост	ул. Заречная	17,6	металлический
Мост	ул. Заречная	20,4	железобетонный и каменный
Мост	ул. Пацаева	15	металлический
Мост	ул. Тукая	179,8	металлический
Мост	ул. Герцена	4,4	металлический

3.7.3. Шәһәр жәмәгать транспорты

"Бөгелмә шәһәре «муниципаль берәмлеге территориясендә пассажир транспорт хезмәте жәмәгать һәм индивидуаль автотранспорт белән башкарыла. Шәһәрдә пассажирлар ташуны «Бөгелмә АТП " ЖЧЖ башкара. Шәһәрдә барлыгы 10 автобус маршруты бар.

Таблица 3.7.4

Данные по маршрутной сети пассажирского внутригородского транспорта

Вид общественного транспорта	№ маршрута, направление маршрута	Протяженность	Среднее расстояние между остановками
1	2	3	4
Городской автобусный	1	19,7	0,5
Городской автобусный	1А	19,7	0,5
Городской автобусный	5	25,8	0,5
Городской автобусный	11	24,3	0,5
Городской автобусный	6	18,1	0,5
Городской автобусный	12	13,5	0,5
Городской автобусный	10	20,8	0,5
Городской автобусный	2	20,5	0,5
Городской автобусный	4	27	0,5
Городской автобусный	3	9,15	0,5

3.7.4. Автомобильләргә ягулык салу станцияләре, автостоянкалар, автомобильләргә техник хезмәт күрсәтү станцияләре

Бөгелмә шәһәрендә «2013 – 2023 елларга Татарстан Республикасында газ-мотор ягулыгы базарын үстерү»дәүләт программасын үтәү кысаларында төзелгән ике автомобиль газ тутыру компрессор станциясе бар. Шулай ук ике автомобильгә газ салу станциясе (АГЗС) һәм уналты автозаправка станциясе (АЗС).

Гражданның автотранспортын саклау йорт яны кишәрлекләрендә яисә гражданның шәхси милкендәге гаражларда башкарыла. Күпфатирлы төзелеш кварталларында яшәүче халыкның автотранспорты үз гаражларында һәм йорт яны территорияләрендә саклана. Йөк автотранспорты предприятиеләрнең тиешле автобазаларында саклана.

Шәһәр территориясендә автототранспорт хужаларының ихтыяжын канәгатьләндерү өчен житәрлек санда техник хезмәт күрсәтү станцияләре бар.

Инженерлык инфраструктурасы

3.8.1. Электр белән тәмин итү

Бөгелмә шәһәренең электр энергиясен кулланучылар булып торак фонды, социаль билгеләнештәге объектлар, житештерү билгеләнешендәге объектлар тора. Торак һәм ижтимагый төзелеш кулланучылары электр белән тәмин итүнең ышанычлылык дәрәжәсе буенча электр белән тәмин итүнең I, II һәм III категория кулланучыларына карыйлар.

Бөгелмә шәһәре территориясендә электр челтәрләрен техник эксплуатацияләүне «Челтәр компаниясе» ААҖ филиалы Бөгелмә электр челтәрләре башкара.

Бөгелмә шәһәренең терәк подстанциясе булып 110 кВ югары вольтлы электр подстанциясе тора (14).

Шәһәрнең Электр челтәре комплексының нигезен 35-110 кВ көчәнешле һава линияләре һәм 110 кВ электр подстанцияләре тәшкил итә. электр подстанцияләренең һәм электр тапшыру линияләренең төп характеристикалары 3.8.1.1 һәм 3.8.1.2 таблицаларында күрсәтелгән.

Таблица 3.8.1.1

Характеристики электрических подстанций, обслуживающих МО «г. Бугульма»

№ п/п	Местоположение ПС	Наименование ПС (диспетчерский номер)	Класс напряжения	Номер трансформатора	Номинальная мощность трансформатора, кВ·А	Резерв мощности (2019 год), кВт
1	г. Бугульма, ул. Тургенева, дом 36а строение 3	Бугульма (14)	110/35/6	T-1	40 000	31110
				T-2	40 000	33760
2	г. Бугульма, ул. Мусы Джалиля (территория БЭНЗ)	Западная (3)	110/6	T-1	16 000	11020
				T-2	16 000	11020
3	г. Бугульма, ул. Ленина (за территорией БМЗ)	Нефтемаш (42)	110/6	T-1	25 000	21580
				T-2	25 000	23760
4	г. Бугульма, ул. Ленина (БКХП №2)	Южная (43)	110/6	T-1	10 000	9560
				T-2	10 000	5950
5	г. Бугульма, ул. Нефтяников дом 7	Нефтяник (47)	110/6	T-1	25 000	22990
				T-2	25 000	23700
6	г. Бугульма, ул. Ленина (за территорией БМЗ)	Восточная (78)	110/6	T-1	10000	7710
				T-2	16000	12070
7	Березовское сельское поселение	ГППЗ (32)	110/6	T-1	4 000	3340
				T-2	4 000	3370
8	Зеленорощинское сельское поселение	ОПХ (6)	110/10	T-1	6300	5860
				T-2	6300	5780

Таблица 3.8.1.2

Характеристики линий электропередачи 35 кВ и выше, проходящих по территории МО «г. Бугульма»

№ п/п	Наименование ЛЭП	Класс напряжения, кВ	Количество цепей	Марка провода	Год ввода в эксплуатацию
1	ВЛ 220 кВ Узловая – Абдрахманово – Бугульма	220	2	АСО-480	1959
2	ВЛ 110 кВ Бугульма (14) – Бирючевка (62)	110	1	АС – 120/19	1961
3	ВЛ 110 кВ Бугульма-500 – Бугульма (14)	110	2	АСО – 332	1958
4	ВЛ 110 кВ Бугульма-500 – Восточная (78)	110	2	АС-120/19	1964
5	ВЛ 110 кВ отпайка на ПС Еновка (31) от ВЛ Бугульма-500 – Восточная (78)	110	1	АС-70/11	1982
6	ВЛ 110 кВ Бугульма (14) – Западная (3)	110	2	АС-95/16	1972
7	ВЛ 110 кВ Бугульма (14) – Письмянка (15)	110	1	АС-150/19	1952
8	ВЛ 110 кВ Бугульма (14) – Карабаш (87)	110	2	АС-120/19	1964
9	ВЛ 110 кВ отпайка на ПС Нефтяник (47) от ВЛ 110 кВ Бугульма (14) – Западная (3)	110	2	АС-120/19	1992
10	ВЛ 110 кВ Уруссу – Бугульма (14)	110	2	АС-150/24	1954
11	ВЛ 35 кВ Бугульма (14) – Микулино (20)	35	1	АС-120/19	1953
12	ВЛ 35 кВ Бугульма (14) – Соколка (10)	35	1	АС-120/19	1972

Электр энергиясен бүлү 6 кВ көчөнөшле һава һәм кабель электр тапшыру линияләре аша 6/0, 4 кВ трансформатор һәм бүлү подстанцияләренә кадәр гамәлгә ашырыла. алга таба 0,4 кВ челтәрләре буенча турыдан-туры кулланучыларга. Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлеге территориясендә 224 трансформатор подстанциясе (ТП) һәм 7 бүлү подстанциясе (РП) урнашкан, аларның гомуми билгеләнгән куәте 73,6 МВ·А. электр энергиясен фактта куллану турында мәгълүматлар, шулай ук ТП һәм РПНЫҢ төп характеристикалары 9 нчы таблицада бирелгән.

Характеристики трансформаторных подстанций и распределительных пунктов, расположенных на территории МО
«г. Бугульма»

<i>№п/п</i>	<i>Диспетчерский номер</i>	<i>Центр питания</i>	<i>Напряжение, кВ</i>	<i>Номер трансформатора</i>	<i>Номинальная мощность, тр-ра, Сном, кВ⋅А</i>	<i>Текущий резерв мощности, кВ⋅А</i>	<i>Фактическая мощность, кВ⋅А</i>
1	РП-1	ПС-47 Нефтяник	6/0,4	Т-1	250	0	250
2	РП-2	ПС-15 Письмянкa	6/0,4	Т-1	250	300	350
				Т-2	400		
3	РП-3	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	250	0	250
4	РП-4	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	400	0	400
				Т-2	400	0	400
5	РП-5	ПС-47 Нефтяник	6/0,4	Т-1	250	0	250
6	РП-6	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	400	0	400
				Т-2	630	0	630
7	РП-7	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	400	0	400
				Т-2	630	0	630
8	КТП-1	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	180	85,4	94,6
9	ЗТП-2	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	400	225	175
10	ЗТП-3	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	400	0	400
11	ЗТП-4	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	400	318	82
12	КТП-5	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	180	109	71
13	ЗТП-6	ПС-78 Восточная	6/0,4	Т-1	250	21,2	228,8
14	ТП-8	ПС-78 Восточная	6/0,4	Т-1	200	122	78
15	ЗТП-9	ПС-78 Восточная	6/0,4	Т-1	250	96,2	153,8
16	ЗТП-10	ПС-78 Восточная	6/0,4	Т-1	250	0	250
17	КТП-20	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	250	157,5	92,5
18	ЗТП-24	ПС-78 Восточная	6/0,4	Т-1	160	69,2	90,8

<i>№п/п</i>	<i>Диспетчерский номер</i>	<i>Центр питания</i>	<i>Напряжение, кВ</i>	<i>Номер трансформатора</i>	<i>Номинальная мощность, тр-ра, Сном, кВ⊡А</i>	<i>Текущий резерв мощности, кВ⊡А</i>	<i>Фактическая мощность, кВ⊡А</i>
19	КТП-27	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	250	170,3	79,7
20	ЗТП-28	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	180	96,6	83,4
21	КТП-29	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	180	108,7	71,3
22	ЗТП-30	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	180	116	64
23	ЗТП-31	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	160	58,4	101,6
24	ТП-32	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	250	208	42
25	БКТП-33	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	250	218	32
26	КТП-34	ПС-78 Восточная	6/0,4	Т-1	400	284,4	115,6
27	ЗТП-35	ПС-78 Восточная	6/0,4	Т-1	400	191,8	208,2
28	ЗТП-36	ПС-78 Восточная	6/0,4	Т-1	400	255	145
29	ТП-37	ПС-78 Восточная	6/0,4	Т-1	400	218	182
30	БКТП-38	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	160	60	100
31	ЗТП-41	ПС-42 Нефтемаш	6/0,4	Т-1	180	133,2	46,8
32	КТП-44	ПС-47 Нефтяник	6/0,4	Т-1	100	57,9	42,1
33	ЗТП-48	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	160	60	100
34	ТП-49	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	400	280	120
35	ЗТП-50	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	400	0	800
				Т-2	400		
36	ТП-52	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	400	166,4	233,6
37	ЗТП-53	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	400	272	128
38	ЗТП-54	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	630	356	274
39	ЗТП-55	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	400	254	146
40	ЗТП-56	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	100	48	52
41	ЗТП-57	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	400	214	186
42	ЗТП-59	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	160	60	100

<i>№п/п</i>	<i>Диспетчерский номер</i>	<i>Центр питания</i>	<i>Напряжение, кВ</i>	<i>Номер трансформатора</i>	<i>Номинальная мощность, тр-ра, Сном, кВ⊡А</i>	<i>Текущий резерв мощности, кВ⊡А</i>	<i>Фактическая мощность, кВ⊡А</i>
43	ЗТП-60	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	320	172,2	147,8
44	КТП-62	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	100	48	52
45	ЗТП-63	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	400	270,4	129,6
46	БКТП-64	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	250	97,6	552,4
				Т-2	400		
47	КТП-65	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	320	176	144
48	ЗТП-66	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	160	88,8	71,2
49	ЗТП-67	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	400	220	180
50	ЗТП-68	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	100	48	52
51	ТП-69	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	250	105	145
52	ЗТП-70	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	100	48	52
53	ЗТП-73	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	400	145	505
				Т-2	250		
54	ЗТП-74	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	560	340,5	219,5
55	ТП-81	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	100	48	52
56	ТП-85	ПС-32 ГППЗ	6/0,4	Т-1	160	103	57
57	ТП-87	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	400	276	124
58	ЗТП-88	ПС-47 Нефтяник	6/0,4	Т-1	250	156,7	93,3
59	ЗТП-89	ПС-47 Нефтяник	6/0,4	Т-1	180	93,2	86,8
60	ЗТП-90	ПС-47 Нефтяник	6/0,4	Т-1	400	221,2	178,8
61	ЗТП-91	ПС-47 Нефтяник	6/0,4	Т-1	400	267,2	132,8
62	КТП-94	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	100	48	52
63	ЗТП-95	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	400	314,4	85,6
64	ЗТП-97	ПС-47 Нефтяник	6/0,4	Т-1	180	102,6	77,4
65	ЗТП-99	ПС-47 Нефтяник	6/0,4	Т-1	630	392	798

<i>№п/п</i>	<i>Диспетчерский номер</i>	<i>Центр питания</i>	<i>Напряжение, кВ</i>	<i>Номер трансформатора</i>	<i>Номинальная мощность, тр-ра, Сном, кВ⊡А</i>	<i>Текущий резерв мощности, кВ⊡А</i>	<i>Фактическая мощность, кВ⊡А</i>
				Т-2	560		
66	КТП-101	ПС-47 Нефтяник	6/0,4	Т-1	320	166	154
67	КТП-105	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	180	133,2	46,8
68	СТП-107	ПС-78 Восточная	6/0,4	Т-1	100	48	52
69	ЗТП-108	ПС-47 Нефтяник	6/0,4	Т-1	250	80,4	329,6
				Т-2	160		
70	ЗТП-112	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	250	172,5	77,5
71	КТП-114	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	100	17	83
72	ЗТП-115	ПС-78 Восточная	6/0,4	Т-1	250	147,5	102,5
73	КТП-117	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	200	100	100
74	ТП-118	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	400	191,3	208,7
75	ЗТП-119	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	315	0	315
76	ТП-120	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	250	147,5	102,5
77	ТП-121	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	400	168,4	631,6
				Т-2	400		
78	КТП-122	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	180	104	76
79	ТП-124	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	400	248	152
80	ЗТП-125	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	250	0	250
81	ЗТП-128	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	400	255,2	144,8
82	КТП-129	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	180	142	38
83	ЗТП-135	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	320	166,7	153,3
84	КТП-137	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	200	77	123
85	ТП-140	ПС-78 Восточная	6/0,4	Т-1	180	85,9	94,1
86	КТП-142	ПС-47 Нефтяник	6/0,4	Т-1	160	109,2	50,8
87	ЗТП-143	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	250	0	250

<i>№п/п</i>	<i>Диспетчерский номер</i>	<i>Центр питания</i>	<i>Напряжение, кВ</i>	<i>Номер трансформатора</i>	<i>Номинальная мощность, тр-ра, Сном, кВ⊡А</i>	<i>Текущий резерв мощности, кВ⊡А</i>	<i>Фактическая мощность, кВ⊡А</i>
88	ЗТП-146	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	250	148,5	101,5
89	КТП-149	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	250	140	110
90	ЗТП-150	ПС-42 Нефтемаш	6/0,4	Т-1	400	83	317
91	ЗТП-152А	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	100	48	52
92	ТП-153	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	400	306,8	93,2
93	ЗТП-155	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	250	0	250
94	КТП-159	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	160	113,8	46,2
95	ТП-160	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	400	45,2	354,8
96	КТП-161	ПС-32 ГППЗ	6/0,4	Т-1	250	153,2	96,8
97	ЗТП-163	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	400	137,2	662,8
				Т-2	400		
98	ТП-164	ПС-78 Восточная	6/0,4	Т-1	180	103,1	76,9
99	ЗТП-166	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	400	78	322
100	КТП-168	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	160	83,4	76,6
101	ТП-169	ПС-78 Восточная	6/0,4	Т-1	400	282,8	117,2
102	ТП-171	ПС-78 Восточная	6/0,4	Т-1	320	214,4	105,6
103	ЗТП-174	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	315	133,3	181,7
104	ТП-179	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	160	95	65
105	ТП-180	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	400	245,2	554,8
				Т-2	400		
106	ТП-181	ПС-32 ГППЗ	6/0,4	Т-1	250	140	110
107	ЗТП-183	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	400	0	400
108	ЗТП-184	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	160	51,6	108,4
109	КТП-185	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	180	101,7	78,3
110	ЗТП-187	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	250	117,5	132,5

<i>№п/п</i>	<i>Диспетчерский номер</i>	<i>Центр питания</i>	<i>Напряжение, кВ</i>	<i>Номер трансформатора</i>	<i>Номинальная мощность, тр-ра, Сном, кВ□А</i>	<i>Текущий резерв мощности, кВ□А</i>	<i>Фактическая мощность, кВ□А</i>
111	ЗТП-188	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	100	48	52
112	ЗТП-189	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	630	279,8	350,2
113	ЗТП-190	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	250	196,5	53,5
114	КТП-193	ПС-42 Нефтемаш	6/0,4	Т-1	100	48	52
115	ЗТП-195	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	250	145,5	104,5
116	ЗТП-196	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	100	58,4	41,6
117	ЗТП-200	ПС-78 Восточная	6/0,4	Т-1	400	318	82
118	ЗТП-201	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	100	48	52
119	ЗТП-202	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	630	308,7	951,3
				Т-2	630		
120	ЗТП-203	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	630	0	1030
				Т-2	400		
121	ЗТП-205	ПС-78 Восточная	6/0,4	Т-1	400	220	180
122	КТП-206	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	160	33,6	126,4
123	КТП-207	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	100	75,4	24,6
124	КТП-208	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	160	72,4	87,6
125	ЗТП-209	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	250	162,5	87,5
126	ТП-210	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	250	164	86
127	ЗТП-212	ПС-78 Восточная	6/0,4	Т-1	400	248	552
				Т-2	400		
128	ЗТП-213	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	400	310	90
129	ЗТП-214	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	250	192,5	57,5
130	ЗТП-215	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	250	137,5	362,5
				Т-2	250		
131	БКТП-216	ПС-78 Восточная	6/0,4	Т-1	100	48	52

<i>№п/п</i>	<i>Диспетчерский номер</i>	<i>Центр питания</i>	<i>Напряжение, кВ</i>	<i>Номер трансформатора</i>	<i>Номинальная мощность, тр-ра, Сном, кВ⊡А</i>	<i>Текущий резерв мощности, кВ⊡А</i>	<i>Фактическая мощность, кВ⊡А</i>
132	КТП-217	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	160	64,4	95,6
133	ТП-218	ПС-78 Восточная	6/0,4	Т-1	160	65,8	254,2
				Т-2	160		
134	ЗТП-219	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	400	312,8	487,2
				Т-2	400		
135	ЗТП-220	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	320	166,4	553,6
				Т-2	400		
136	ЗТП-221	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	400	212,8	587,2
				Т-2	400		
137	ЗТП-224	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	400	216	584
				Т-2	400		
138	ЗТП-225	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	400	246,8	153,2
139	ЗТП-227	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	100	48	52
140	ЗТП-231	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	630	176	854
				Т-2	400		
141	ЗТП-233	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	100	48	52
142	ЗТП-234	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	400	216	184
143	ЗТП-236	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	250	122,5	377,5
				Т-2	250		
144	ЗТП-237	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	100	48	52
145	ЗТП-238	ПС-47 Нефтяник	6/0,4	Т-1	400	112	288
146	ЗТП-239	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	400	0	400
147	КТП-241	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	200	134,6	65,4
148	ЗТП-245	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	315	183	132
149	ТП-246	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	250	58	442

<i>№п/п</i>	<i>Диспетчерский номер</i>	<i>Центр питания</i>	<i>Напряжение, кВ</i>	<i>Номер трансформатора</i>	<i>Номинальная мощность, тр-ра, Сном, кВ⊡А</i>	<i>Текущий резерв мощности, кВ⊡А</i>	<i>Фактическая мощность, кВ⊡А</i>
				Т-2	250		
150	ЗТП-250	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	630	264,6	365,4
151	ЗТП-251	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	250	94	406
				Т-2	250		
152	ЗТП-255	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	100	48	52
153	ТП-257	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	400	0	800
				Т-2	400		
154	ЗТП-258	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	160	0,5	159,5
155	ЗТП-259	ПС-47 Нефтяник	6/0,4	Т-1	160	96,4	63,6
156	ЗТП-262	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	250	185	315
				Т-2	250		
157	ЗТП-264	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	630	388	872
				Т-2	630		
158	ЗТП-265	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	100	48	52
159	ЗТП-267	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	250	134,6	115,4
160	СТП-267	ПС-42 Нефтемаш	6/0,4	Т-1	100	69	31
161	ЗТП-268	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	100	30	70
162	ЗТП-269	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	400	280	750
				Т-2	630		
163	СТП-271	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	100	28	72
164	КТП-271		6/0,4	Т-1	100	48	52
165	ЗТП-272	ПС-78 Восточная	6/0,4	Т-1	630	464,9	795,1
				Т-2	630		
166	СТП-272	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	630	465	795
				Т-2	630		

<i>№п/п</i>	<i>Диспетчерский номер</i>	<i>Центр питания</i>	<i>Напряжение, кВ</i>	<i>Номер трансформатора</i>	<i>Номинальная мощность, тр-ра, Сном, кВ⊡А</i>	<i>Текущий резерв мощности, кВ⊡А</i>	<i>Фактическая мощность, кВ⊡А</i>
167	ЗТП-273	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	250	123	377
				Т-2	250		
168	КТП-274	ПС-32 ГППЗ	6/0,4	Т-1	180	117	63
169	ЗТП-276	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	100	48	52
170	ЗТП-278	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	100	31,6	168,4
				Т-2	100		
171	КТП-280	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	250	175,7	74,3
172	ТП-282	ПС-78 Восточная	6/0,4	Т-1	400	282,8	117,2
173	ТП-287	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	100	48	52
174	ЗТП-288	ПС-47 Нефтяник	6/0,4	Т-1	320	218,8	101,2
175	ЗТП-289	ПС-78 Восточная	6/0,4	Т-1	400	128	272
176	ЗТП-290	ПС-47 Нефтяник	6/0,4	Т-1	200	109,6	90,4
177	КТП-292		6/0,4	Т-1	200	140	60
178	КТП-293	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	63	46,6	16,4
179	КТП-295	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	100	59	41
180	КТП-296	ПС-47 Нефтяник	6/0,4	Т-1	160	115	45
181	КТП-299	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	160	91,3	68,7
182	КТП-303	ПС-47 Нефтяник	6/0,4	Т-1	100	25,3	74,7
183	КТП-304	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	180	136,8	43,2
184	КТП-305	ПС-32 ГППЗ	6/0,4	Т-1	250	157,5	92,5
185	ЗТП-308	ПС-78 Восточная	6/0,4	Т-1	250	103	147
186	ЗТП-309	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	560	411,8	148,2
187	КТП-312	ПС-47 Нефтяник	6/0,4	Т-1	100	0	100
188	ЗТП-313	ПС-32 ГППЗ	6/0,4	Т-1	180	57,4	122,6
189	ТП-316	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	200	140	60

<i>№п/п</i>	<i>Диспетчерский номер</i>	<i>Центр питания</i>	<i>Напряжение, кВ</i>	<i>Номер трансформатора</i>	<i>Номинальная мощность, тр-ра, Сном, кВ⊡А</i>	<i>Текущий резерв мощности, кВ⊡А</i>	<i>Фактическая мощность, кВ⊡А</i>
190	КТП-318	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	160	18,4	141,6
191	КТП-319	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	100	69	31
192	КТП-322	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	100	65	35
193	КТП-323	ПС-47 Нефтяник	6/0,4	Т-1	100	78	22
194	ЗТП-325	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	630	140,38	489,62
195	БКТП-327	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	400	296	104
196	КТП-335	ПС-42 Нефтемаш	6/0,4	Т-1	100	0	100
197	ТП-337	ПС-47 Нефтяник	6/0,4	Т-1	100	0	100
198	КТП-338	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	100	80	20
199	ЗТП-340	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	630	243	387
200	КТП-349	ПС-47 Нефтяник	6/0,4	Т-1	100	59,2	40,8
201	КТП-360	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	100	68,3	31,7
202	ТП-362	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	630	418,3	841,7
				Т-2	630		
203	ТП-366	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	160	89,6	70,4
204	МТП-377	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	200	140	60
205	КТП-378	ПС-78 Восточная	6/0,4	Т-1	100	65	35
206	ТП-393	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	400	296	104
207	КТП-396	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	160	60	100
208	КТП-397	ПС-78 Восточная	6/0,4	Т-1	100	0	100
209	КТП-400	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	63	0	63
210	СТП-402	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	100	0	100
211	БКТП-403	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	100	0	100
212	КТП-405	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	250	0	250
213	СТП-408	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	160	115	45

<i>№п/п</i>	<i>Диспетчерский номер</i>	<i>Центр питания</i>	<i>Напряжение, кВ</i>	<i>Номер трансформатора</i>	<i>Номинальная мощность, тр-ра, Сном, кВ⊡А</i>	<i>Текущий резерв мощности, кВ⊡А</i>	<i>Фактическая мощность, кВ⊡А</i>
214	КТП-409	ПС-78 Восточная	6/0,4	Т-1	160	91,3	68,7
215	БКТП-412	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	100	25,3	74,7
216	КТП-413	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	180	136,8	43,2
217	КТП-414	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	250	157,5	92,5
218	БКТП-417	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	250	103	147
219	ТП-418	ПС-42 Нефтемаш	6/0,4	Т-1	560	411,8	148,2
220	КТП-420	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	100	0	100
221	КТП-422	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	180	57,4	122,6
222	КТП-425	ПС-42 Нефтемаш	6/0,4	Т-1	200	140	60
223	КТП-426	ПС-78 Восточная	6/0,4	Т-1	160	18,4	141,6
224	СТП-429	ПС-78 Восточная	6/0,4	Т-1	100	69	31
225	СТП-432	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	200	123	77
226	БКТП-433	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	100	0	100
227	СТП-436	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	160	60	100
228	СТП-439	ПС-14 Бугульма	6/0,4	Т-1	100	65	35
229	СТП-440	ПС-43 Южная	6/0,4	Т-1	100	40	60
230	СТП-446	ПС-78 Восточная	6/0,4	Т-1	100	28	72
231	СТП-448Г	ПС-3 Западная	6/0,4	Т-1	100	8	92
Всего по городу					73591	29375,28	44245,72

3.8.2. Жылылык белән тээмин итү

Бөгелмә муниципаль берәмлеге территориясендә өч жылылык белән тээмин итүче оешма эшли: «Бөгелмә ПТС» ААЖ, «Россия тимер юллары» ААЖ ЦДТ жылылык белән тээмин итү бунча Куйбышев дирекциясе, «Тепло-Энергосервис +» ЖЧЖ.

Хәзерге вакытта жылылык белән тээмин итүнең үзәкләштерелгән системасы нигездә шәһәрнең үзәк өлешен, шулай ук төзекләндерелгән районнарны һәм социаль-мәдәни көнкүреш, сәламәтлек саклау, мәгариф объектлары булган районнарны, шулай ук сәнәгать объектларын колачлый.

Жылылык белән тээмин итүнең үзәкләштерелгән системасы юк: «В» микрорайоны, «Сосновка» микрорайоны, «Көнбатыш» микрорайоны (Кленовая ур., Родионовская ур., Озерная ур., каен ур., Тихий тыкрыгы, Полевая ур., Антон Чехов ур., Григорий Котовский ур.), «Подстанция» микрорайоны, Александр Герцен ур., Георгий Добровольский ур., Яков Свердлов ур., Владислав Волков ур., Виктор Пацаев ур., Александр Грибоедов ур., 2 нче Коллектив ур., Коллектив ур., Василий Чапаев ур., Василий Чапаев тыкрыгы.

Бөгелмә муниципаль берәмлегендә үзәкләштерелгән жылыту системасының чыганакалары булып 32 данә жылыту казаннары тора. Жылылык белән тээмин итү һәм кайнар су белән тээмин итү өчен кайнар суны жылыту (алга таба – ГВС) 17 үзәк жылылык пунктынан (алга таба – ЦТП) гамәлгә ашырыла. Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлеге территориясендә урнашкан жылыту котельныйларына һәм ЦТПЛАРГА төп характеристикалар 3.8.2.1 таблицасында бирелгән.

Таблица 3.8.2.1

Характеристики отопительных котельных и ЦТП

№ п/п	Наименование объекта	Производительность (Гкал/час)	Присоединенная нагрузка (Гкал/час)	Степень износа оборудования (%)	Марка котлов	Вид топлива	Адрес местоположения	Ведомственная принадлежность
1	Котельная-1	26,00	22,00	70	ДКВр-10/13 ДКВр-10/13 ДКВр-10/13 ДКВр-10/13	Газ	г. Бугульма, ул.Магистральная,9	ОАО «Бугульминское ПТС»
2	Котельная-2	16,00	8,48	80	ДКВ-6,5/13 ДКВ-6,5/13 ДКВ-6,5/13 ДКВ-6,5/13	Газ	г. Бугульма, ул.Джалилия,61	ОАО «Бугульминское ПТС»
3	Котельная-3	100,0	100,04	22	ПТВМ-50	Газ	г. Бугульма ул. М.Джалилия, 61/1	ОАО «Бугульминское ПТС»
4	Котельная 21 кв	6,40	2,77	96	КСВ-1,86	Газ	г. Бугульма ул. Энгельса, 2а	Бугульминский муниципальный район
5	Котельная 31 кв	4,80	1,82	100	КСВ-1,86	Газ	г. Бугульма ул. Первомайская, 9а	Бугульминский муниципальный район
6	Котельная 38 кв	10,00	9,06	68	КВГМ-10	Газ	г. Бугульма ул.Вахитова,6а	ОАО «Бугульминское ПТС»
7	Котельная 44 кв	0,90	0,47	65	Универсал Универсал	Газ	г. Бугульма, ул.Герцена,46	
8	Котельная 46 кв	5,00	2,58	100	КСВ-2,9	Газ	г. Бугульма ул. Герцена, 63а	Бугульминский муниципальный район
9	Котельная 53 кв	17,10	17,57	71	ТВГ-8М	Газ	г. Бугульма ул. Вахитова, д. 1а	Бугульминский муниципальный район

№ п/п	Наименование объекта	Производительность (Гкал/час)	Присоединенная нагрузка (Гкал/час)	Степень износа оборудования (%)	Марка котлов	Вид топлива	Адрес местоположения	Ведомственная принадлежность
								район
10	Котельная 67 кв	8,00	5,09	85	КСВ-1,86	Газ	г. Бугульма ул.Тухачевского, 1а	Бугульминский муниципальный район
11	Котельная 87 кв	1,20	0,63	65	Е-1/9-1Г Е-1/9-1Г	Газ	г. Бугульма, ул.Радищева, 10а	
12	Котельная 105 кв	10,00	7,70	65	КСВ-2,9	Газ	г. Бугульма ул. Ленина, 128а	Бугульминский муниципальный район
13	Котельная 182 кв	12,50	11,19	68	НР-18-53	Газ	г. Бугульма, ул. М.Джалилия, 36 б	Бугульминский муниципальный район
14	Котельная 8 школы	0,69	0,74	29	RS-A400	Газ	г. Бугульма ул. Матросова, 13а	ОАО «Бугульминское ПТС»
15	Котельная 11 школы	7,50	6,01	71	КСВ-2,9	Газ	г. Бугульма ул. Оршанская, 16	Бугульминский муниципальный район
16	Котельная БМЗ	75,1	39,80	79	н/д	Газ	г. Бугульма, ул. Ленина, 146	<u>ООО «Тепло-Энергосервис +»</u>
17	Котельная БПТД	н/д	н/д	н/д	н/д	Газ	г. Бугульма ул. Юбилейная (западный микрорайон)	ОАО «Бугульминское ПТС»
18	Котельная БЭС	1,29	1,18	27	RS-P500	Газ	г. Бугульма ул.Тургенева, 36б	ОАО «Бугульминское ПТС»
19	Котельная	12,50	11,24	91	КСВ-1,86	Газ	г. Бугульма ул.	Бугульминский

№ п/п	Наименование объекта	Производительность (Гкал/час)	Присоединенная нагрузка (Гкал/час)	Степень износа оборудования (%)	Марка котлов	Вид топлива	Адрес местоположения	Ведомственная принадлежность
	Горбольницы				ТВГ-1,5		Герцена, 107 а	муниципальный район
20	Котельная горсада	4,80	4,79	99	КСВ-1,86	Газ	г. Бугульма ул. Гоголя, 37	Бугульминский муниципальный район
21	Котельная КДТВ	10,32	5,47	60	н/д	Газ	г. Бугульма ул. Локомотивная	Куйбышевская дирекция по тепловодоснабжению ЦДТ ОАО «РЖД»,
22	Котельная Керамик	12,50	11,34	78	КСВ-2,9	Газ	г. Бугульма ул. Радищева, 10 б	Бугульминский муниципальный район
23	Котельная НГЧ-10	12,26	11,45	33	RS-D5000 RS-D4000 КВГ-7,56	Газ	г. Бугульма ул. Ягофарова, 16а	ОАО «Бугульминское ПТС»
24	Котельная Оранжерея	1,8	0,95	70	Е-1/9-1Г Е-1/9-1Г Е-1/9-1Г	Газ	г. Бугульма, Полигон, 9/1	Ведомственная котельная
25	Котельная ПАТП	5,0880	2,69	65	ДЕ-4/14 ДЕ-4/14	Газ	г. Бугульма, ул. Кирова, 47а	Ведомственная котельная
26	Котельная Птицевод	12,00	0,85	100	ДКВрВ6,5/13-115	Газ	н.п. Прогресс объект №1	ОАО «Бугульминское ПТС»
27	Котельная РМЗ	6,45	5,44	49	ДКВ-6,5/13 RS-D2500 RS-D1000	Газ	г. Бугульма ул. Ленина, 145/2	ОАО «Бугульминское ПТС»
28	Котельная СОК	0,34	0,62	31	RS-A200	Газ	г. Бугульма ул. Ломоносова, 4а.	ОАО «Бугульминское ПТС»

№ п/п	Наименование объекта	Производительность (Гкал/час)	Присоединенная нагрузка (Гкал/час)	Степень износа оборудования (%)	Марка котлов	Вид топлива	Адрес местоположения	Ведомственная принадлежность
29	Миникотельная по ул. Парковая	0,06	0,04	20	Протерм 30	Газ	г. Бугульма, ул.Паркова,2а	Ведомственная котельная
30	Миникотельная по ул. Деповская	0,03	0,02	20	RS-H-40	Газ	г. Бугульма, ул.Деповская,45	Ведомственная котельная
31	БМК д/с	0,33	0,13	65	RS-A200 RS-A80	Газ	г. Бугульма ул Комарова	ОАО «Бугульминское ПТС»
32	БМК ж/д	0,57	0,65	93	RS-A200	Газ	г. Бугульма ул Комарова	ОАО «Бугульминское ПТС»
33	ЦТП 4А	-	17,05	57	-	-	г. Бугульма, ул.Дзержинского,4 а	Бугульминский муниципальный район
34	ЦТП 19 кв	-	2,93	71	-	-	г. Бугульма, ул. Советская, 85	ОАО «Бугульминское ПТС»
35	ЦТП 22 кв	-	5,41	91	-	-	г. Бугульма, ул. Баумана, 7а	ОАО «Бугульминское ПТС»
36	ЦТП 32 кв	-	5,52	60	-	-	г. Бугульма, ул. Вахитова, 11а	ОАО «Бугульминское ПТС»
37	ЦТП 40 кв	-	3,25	100	-	-	г. Бугульма ул. Кольцова, 5	ОАО «Бугульминское ПТС»
38	ЦТП 51 кв	-	11,43	100	-	-	г. Бугульма, ул. Гафиатуллина, 26а	ОАО «Бугульминское ПТС»
39	ЦТП 75 кв	-	1,40	97	-	-	г. Бугульма, ул. М.Джалиля, 64а	Бугульминский муниципальный район
40	ЦТП 88 кв	-	6,93	91	-	-	г. Бугульма, ул. Гафиатуллина, 45а	ОАО «Бугульминское ПТС»

№ п/п	Наименование объекта	Производительность (Гкал/час)	Присоединенная нагрузка (Гкал/час)	Степень износа оборудования (%)	Марка котлов	Вид топлива	Адрес местоположения	Ведомственная принадлежность
41	ЦТП 92 кв	-	8,98	71	-	-	г. Бугульма, ул. Якупова, 55а	ОАО «Бугульминское ПТС»
42	ЦТП 95 кв	-	3,94	60	-	-	г. Бугульма, ул. Якупова, 126а	ОАО «Бугульминское ПТС»
43	ЦТП 102 кв	-	12,54	93	-	-	г. Бугульма, ул.М.Джалилия,56а	ОАО «Бугульминское ПТС»
44	ЦТП 12 школы	-	1,00	100	-	-	г. Бугульма, ул.Калинина ,114а	ОАО «Бугульминское ПТС»
45	ЦТП НМР	-	н/д	н/д	-	-	г. Бугульма, ул.М.Джалилия 84а	Ведомственная котельная
46	ЦТП сельхозтехники	-	н/д	н/д	-	-	г. Бугульма, ул. Залакова д.2/1	Ведомственная котельная
47	ЦТП УТТ	-	0,80	99	-	-	г. Бугульма, ул.Нефтяников. 23а	ОАО «Бугульминское ПТС»
48	ЦТП Молгородка	-	1,25	100	-	-	г. Бугульма, ул. Строительная,20а	ОАО «Бугульминское ПТС»
49	ЦТП БМЗ-1	-	3,33	100	-	-	г. Бугульма, ул.Радищева, 10б	ОАО «Бугульминское ПТС»
	Всего по городу	381,53	355,88	68 (среднее значение)				

Үзәкләштерелгән жылылык белән тәэмин ителмәгән төзелешне жылыту түбән басымлы табигый газда эшләүче 2 яисә бер контурлы индивидуаль көнкүреш казаннарының локаль жылылык чыганаclarыннан гамәлгә ашырыла.

Жәмәгать учреждениеләрен жылылык белән тәэмин итү 100 кВт һәм аннан да азрак куәтле автоном котельныйлардан башкарыла.

Бөгелмә шәһәре территориясендә жылылык белән тәэмин итү челтәрләренең озынлыгы - 100,77 км. жылылык челтәрләренең дәрәжәсе – 50-80%.

Шәһәрне жылылык белән тәэмин итүнең төп проблемалары булып:

- үзәк жылылык пунктларының квартал эчендәге жылылык белән тәэмин итү челтәрләренең һәм жылылык-техника жиһазларының тузуы;
- шәһәрнең күпләп төзелгән районында өстәмә жылылык йөкләнешләрен тоташтыруның техник мөмкинлеге булмау.

3.8.3. Газ белән тәэмин итү

Бөгелмә шәһәре территориясендә газ белән тәэмин итү системасына техник хезмәт күрсәтүне «Газпром Трансгаз Казан» ЖЧЖ «Бөгелмәгаз»ЭПУ башкара.

Шәһәрне үзәкләштерелгән газ белән тәэмин итү «Бөгелмә» ГРС (Рпроект) хисабына башкарыла. – 0,3/0,3/0,3 МПа, Ррасчет– 0,3/0,3/0,3 МПа, Qпроект-24/30/30 мең м³/сәг., Qфакт – 0/17/17 мең м³/сәг., Qрасч– 35,37 мең м³/сәг). Югары басымлы бүлгеч газүткәргечләр буенча табигый газ шәһәргә редуцияләү пунктларына кадәр (ПРГ), аннан урта һәм түбән басымлы челтәрләр буенча турыдан-туры кулланучыга бирелә.

Шәһәр территориясендә 173 ПРГ 0,3 МПа урнашкан – гомуми газ куллану 29626,00 м³/сәг.

Таблица 3.8.3.1

Характеристики сетей газоснабжения

№ п/п	Давление распределительных газопроводов	Протяженность, км
1	высокое, свыше 0,3 до 0,6 МПа включительно (II категория)	5,70
2	среднее, свыше 0,005 до 0,3 МПа	106,04
	Всего по городу	111,74

Барлык жылылык чыганаclarы өчен төп ягулык сыйфатында табигый газ кабул ителде.

3.8.4. Су белән тәэмин итү

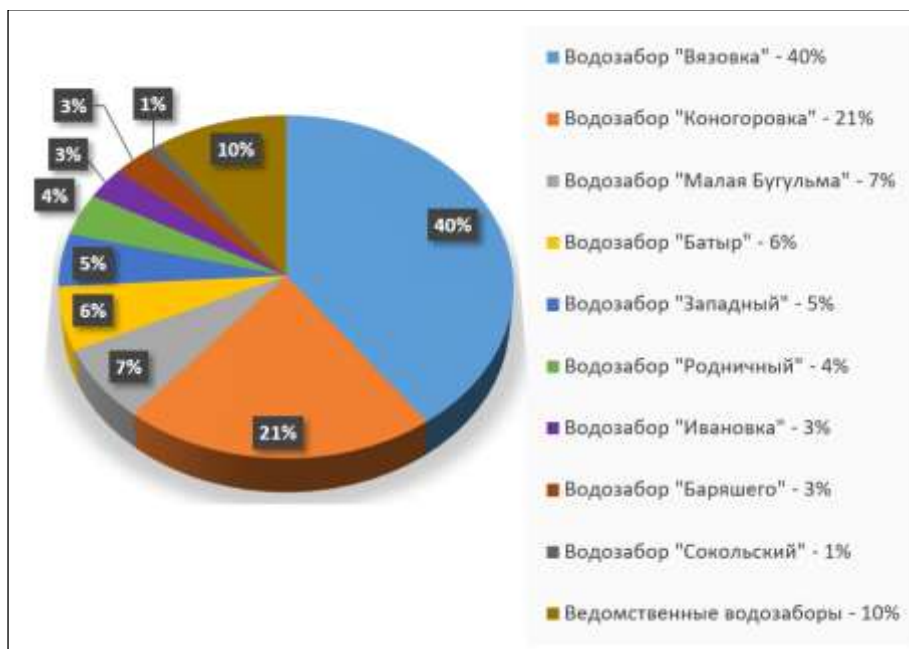
Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлеген су белән тәэмин итү жир асты суларыннан файдалануга нигезләнгән һәм «Бөгелмә-водоканал» ЖЧЖ хезмәт күрсәтә торган су жыю урыннарыннан файдалану юлы белән гамәлгә ашырыла.

Хәзерге вакытта үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системасы Бөгелмә шәһәренең зур өлешен үз эченә ала.

Шәһәрне су белән тәэмин итүнең төп чыганагы булып 9 су алу урыны тора, аларның составына 17 скважина һәм 33 каптаж керә.:

- "Западный" су алу урыны - «Бөгелмә Водоканал " ЖЧЖ (Березовка авыл жирлеге);
- «Сокольский» су алу урыны - «Бөгелмә Водоканал " ЖЧЖ (Бөгелмә ш.);
- «Кече Бөгелмә "су алу урыны - «Бөгелмә водоканалы" ЖЧЖ (Кече Бөгелмә авыл жирлеге);
- «Баряшево "су алу урыны - «Бөгелмә Водоканал" ЖЧЖ (Иске Исаково авыл жирлеге);
- "Родничный" су алу урыны - «Бөгелмә Водоканал " ЖЧЖ (Иске Исаково авыл жирлеге);
- «Батыр "су алу урыны - «Бөгелмә Водоканал" ЖЧЖ (Подгорный авыл жирлеге);
- «Коногоровка "су алу урыны «" Бөгелмә Водоканал " ЖЧЖ (Вязовка авыл жирлеге);
- «Вязовка» су алу урыны - «Бөгелмә Водоканал " ЖЧЖ (Вязовка авыл жирлеге);
- «ПАТП» су алуы - ведомство (Бөгелмә ш.);
- РЖД - ведомство су алуы (Зеленая Роцца авыл жирлеге).

Агросэнэгать комплексы объектларын һәм сэнэгать предприятиеләрен су белән тәэмин итү үз су белән тәэмин итү чыганаclarыннан: ведомство су жыю урыннарыннан, скважиналардан гамәлгә ашырыла.

3.8.4.1 нче рәсем-Бөгелмә шәһәрен су белән тәэмин итүдә жир асты чыганаclarының катнашу дәрәжәсе

Бөгелмә шәһәренә су су жыю урыннарыннан суүткәргеч насос станцияләре аша резервуарлар белән килә һәм кулланучыларга төрле диаметрлы торбаүткәргечләр аша бирелә. Суның 70% ка кадәр проект житештерүчәнлегә тәүлегенә 17677,44 м³ булган «Вязовка» су алуыннан килә.

Су жыю урыннарыннан су челтәргә һәм баш корылмаларга да бирелә. Баш Корылмалар Балтыйк биеклегә системасы буенча 370 м билгесендә урнашкан, ә шәһәр шактый түбәнрәк. Баш корылмалар территориясендә 5 000 м³ лы ике резервуар һәм 2000 м³ лы өч резервуар; хлоратория, лаборатория; ярдәмче корылмалар урнашкан. Баш корылмалардан шәһәргә су үзагым белән бирелә, басым биеклекләренң геометрик аермасы исәбенә барлыкка килә.

Шулай ук баш корылмаларда суны зарарсызландыра торган хлоратор бүлмәсе урнашкан. Дозалау DLX MA MB 8-10 тибындагы насос-дозаторлар ярдәмендә башкарыла.

Каптажларда зарарсызландыру хлор эремәсе кулланып башкарыла.

Шәһәр территориясендә «Сокольский " су алу урыны урнашкан. Проект куәте тәүлегенә 501,12 м³, электр төяү насослары белән жиһазландырылган ике артезиан скважинасыннан тора. Су 400 м³ күләмле резервуарга керә, ә аннары 150 мм диаметрлы суүткәргеч насосы ярдәмендә шәһәр челтәренә жиберелә. Скважиналарда суны исәпкә алу узеллары урнаштырылган. Таблица 3.8.4.1

Характеристики скважин и каптажей водозабора «Сокольский»

Название скважины	№ паспорта/год бурения	Удельный дебит, л/с	Марка насоса	Год выпуска	Объем поднятой воды за последний месяц, м ³	Диаметр отходящего трубопровода
артезианская скважина № 1	№1/1964	2,5	ЭЦВ 6-10-185	2004	7651	d=100
артезианская	№4/1992	3,3	ЭЦВ 8-16140	2010		d=100

скважина № 4						
--------------	--	--	--	--	--	--

Сэнэгать предприятиелэрен су белэн тээмин итү үз су белэн тээмин итү чыганаклары – предприятиелэр территориясендэ урнашкан артезиан скважиналары хисабына гамэлгэ ашырыла. Жир асты чишмэлөренең суы предприятиелөрнең техник ихтыяжларына файдаланыла.

Бөгелмэ шәһәрендә 4 насос станциясе бар. Бөгелмэ шәһәре территориясендә урнашкан насос станциялэренең характеристикалары 3.8.4.2 нче таблицада бирелгән.

Характеристики насосных станций

№ п/п	Название насосной станции	Объём резервуаров, м ³	Марка насоса	Производительность, м ³ /час
1	НС подкачки III -го подъема БМЗ	2000	ЦНС 400/210 ЦНС 400/210 ЦНС 400/210	833,4
2	НС по ул. Ворошилова, 20а	200	КМ-90/55 КМ-90/55	90
3	НС по ул. Космонавтов, 1	100	нет данных	65
4	НС по ул. Мусы Джалиля, 22а	100	нет данных	50

Бөгелмә шәһәренен суүткәргеч челтәрләренен озынлыгы 235,83 км тәшкил итә.

2023 елда шәһәргә бирелә торган уртача тәүлеклек су күләме – 23 547,4 м³. Халыкка уртача тәүлеклек су бирү динамикасында тотрыклы кимү күзәтелә. Бу фатирларда суны исәпкә алу приборларын урнаштыру һәм аны экономияләү, тузган челтәрләрне ПВХ торбаларына алыштыру белән бәйлә.

Бөгелмә шәһәре су белән тәэмин иткәндә барлыкка килә торган төп техник һәм технологик проблемалар:

1. Су белән тәэмин итү челтәрләрендә аварияләренен югары булуы;
2. Су белән тәэмин итү челтәрләренен тузу проценты югары;
3. «Бөгелмә-Водоканал " ЖЧЖ объектларында телемеханика һәм автоматлаштыру системасы булмау;
4. Энергияне сак тотуның заманча таләпләренә туры килми торган искергән технологияләренә һәм жайланмаларны куллану;
5. Торак йортлар астыннан магистраль суүткәргечләр үтү.

«Подстанция» һәм мкр районнарында. Көнбатыш индивидуаль торак төзелешенен артуы һәм, нәтижә буларак, су куллануның артуы нәтижәсендә, йортларда житәрлек басым сизелми.

Бөгелмә шәһәрендә биеклекләр аермасы 95 метр тәшкил итә. Нәтижәдә, түбән зонадагы суүткәргеч бүлү системасы участоклары югары басым йогынтысына һәм аварияләр һәм су югалтулар артуга дучар була.

Кайнар су белән тәэмин итү

Бөгелмә шәһәрендә үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү системасы «Бөгелмә ПТС» ААҖнеке булган котельныйлардан, ЦТП һәм жылылык челтәрләренән гамәлгә ашырыла.

Шәһәр территориясендә ГВС йөкләнешен бәйсез һәм бәйсез тоташтыручы ачык һәм ябык жылылык белән тәэмин итү системасы бар.

Кайнар су белән тәэмин итү ихтыяжлары өчен жылылык энергиясен 7 котельный жибәрә:

1. 3 нче үзәк котельная (Муса Жәлил ур.);
- 3 нче ЦОКТАН алып магистраль жылылык челтәрләре 16 үзәк жылылык пунктына кадәр дәвам итә, шуларның 8 се жылылык энергиясен кайнар су белән тәэмин итү ихтыяжлары өчен жибәрә.:

- 182 нче кварталның ТРҮП;
- 75 нче кварталның ЦТП;
- 95 нче кварталның ЦТП;
- 92 нче кварталның ЦТП;
- 22 нче кварталның ЦТП;
- 19 кварталның ЦТП;
- Квартал УТТ ЦТП;
- Микрорайон ЦТП. 4А.

2. БМЗ казанлыгы (Ленин ур., 145/2);
3. 53 кварталның Котельная (Вахитов ур., 1 й.);
4. НГЧ-10 казанлыгы (Ягъфәров ур., 16 й.);
5. Тимер юл БМК (Бөгелмә ш., Комаров ур.);
6. «Керамик» котельнаясы (Радищев ур., 106);
7. Шәһәр хастаханәсенә котельнаясы (Герцен ур., 107а).

Жылылык ташучы буларак пар һәм су кулланыла. Ябык жылылык белән тәмин итү системаларын жылылык ташучы системадан аңламый.

«Бөгелмә ПТС» ААЖ суны «Бөгелмә Водоканал» ЖЧЖнән сатып ала.

5. Водоотведение

Хужсәлык-көнкүреш агынтылары

Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлегенә су агуы агуы төшүче суларны эшьюга, транспортлауга һәм ташландык суларны эшьюга юнәлдерелгән инженерлык процессларының һәм корылмаларының катлаулы комплексыннан гыйбарәт. Бөгелмә шәһәре территориясендә су агуы системасын эксплуатацияләү буенча чаралар комплексын «Бөгелмә-водоканал» ЖЧЖ гамәлгә ашыра.

Хәзерге вакытта үзәкләштерелгән су агуы системасы нигездә шәһәрнең үзәк өлешен, шулай ук төзекләндерелгән районнарны һәм социаль-мәдәни көнкүреш, сәламәтлек саклау һәм мәгариф объектлары булган районнарны үз эченә ала. Шәһәрнең сәнәгать зоналарында шулай ук канализация челтәрләре бар.

Бөгелмә шәһәрнең көнкүреш һәм эшһәштерү агынты сулары катнашмасы канализация чистарту корылмаларына диаметры 700 мм булган ике коллектор аша диаметры 1 м булган гомуми торбага үзәннән-үзә агуы китә. чистартылган агынты сулар Бөгелмә Зәелгасына ташлана.

Бөгелмә шәһәрнең агуы төшүче суларны агуының үзәкләштерелгән системасы структурасы бер эксплуатация һәм технологик зонадан тора һәм структура агуыннан үйөрешле һәм басымлы канализация торбаүткәргечләре системасыннан, аларда канализация насос станцияләре һәм чистарту корылмаларыннан тора.

Бөгелмә шәһәрнең чистарту корылмаларының һәм канализация насос станцияләренең төп характеристикалары 3.8.5.1 һәм 3.8.5.2 нче таблицаларда бирелгән.

Таблица 3.8.5.1

Характеристики очистных сооружений канализации МО «г. Бугульма»

№ п/п	Адрес	Проектная производительность, тыс. м ³ /сут.	Фактическая производительность, тыс. м ³ /сут.	Год ввода в эксплуатацию	Степень износа, %
1	ОСК по ул. Полигон	22,0	35,8	1981	69

Характеристики канализационных насосных станций МО «г. Бугульма»

№ п/п	Адрес	Проектная производительность, тыс. м ³ /сут.	Марка насосов	Ёмкость резервуара, м ³	Степень износа, %	Районы сбора сточных вод
1	КНС по ул. Герцена,67	2,00	К-150-125-250 К-150-125-250 СМ 200-150-500/4	50	44	мкр. Западный, пос. Прогресс, ул. Кирова, ул. Казанская, ул. Герцена (от ул. Казанская), ул. Калинина (от дома №65), ул. Красноармейская (от ул. Гафиятуллина) по ул. Вахитова – ул. Успенского, ул. Советская – ул. Калинина, ул. Советская (от ул. Калинина), ул. Октябрьская (от поликлиники), ул. Ярослава Гашека (от дома №17)
2	КНС по ул. Есенина (консервация)	3,8,	СМ-144/46 СМ-144/46 СМ-144/46	25	75	ул. Джалиля, ул. Есенина, ул. Красноармейская, ул. Строительная, ул. Свободы, ул. Белинского, ул. Воинов-Интернационалистов, ул. Чернышевского, ул. Энгельса, ул. Маркса, ул. Некрасова, ул. Дзержинского, ул. Переулок №1
3	КНС по ул.Комсомольская,23 а	3,6	СМ-100-65-200	60	21	ул. Комсомольская (от дома №17 до дома №23)
4	КНС по ул. Кутузова, 1а	3,00	СД-300-51 СМ-100-65-200/2	10	33	Детский сад №3, школа №8, ОАО «БЭС», с ул. Тургенева, ул. Мичурина, ул. Матросова дом 10
5	КНС по ул. Чайковского, 22а	0,96	СМ-100-65-200/2 СМ-100-65-400/4	10	31	ул. Чайковского от домов №20, 22, 24, 18а

Гамәлдәге чөлтәрләрнең озынлыгы 153,6 км тәшкәл итә, шулардан:

- 150,5 км - үзйөрешле канализация коллекторлары;
- 33,1 км-басым коллекторлары.

Су агызу чөлтәрләрнең тузганлыгы 67 % тәшкәл итә.

Бөгелмә шәһәре су агызганда барлыкка килә торган төп техник һәм технологик проблемалар булып тора:

- суны чистартуның кирәкле нормативларга туры килмәве;
- оч чистарту корылмаларының житештерү куәтләре житмәү;
- вод су агызу чөлтәрләрнең нык тузганлыгы;
- гид гидравлик режимнар тәэмин ителмәү;
- вод үзәкләштерелгән су агызу системасы белән тәэмин ителешнең түбән проценты;
- энерг энергияне саклауның заманча таләпләрәнә туры килми торган искергән

технологияләр һәм жиһазлар куллану.

Өске яңгыр агымнары

Хәзерге вакытта ачык һәм ябык типтагы яңгыр канализациясе чөлтәрләре Гафиятуллин һәм Калинин урамнары киселешендә, Ленин, Муса Жәлил һәм Ярослав Гашек урамнары киселешендә, Воровский һәм Боровая урамнары киселешендә, Муса Жәлил, Совет һәм Ярослав Гашек урамнары киселешендә, Муса Жәлил һәм Муса Жәлил урамнары киселешендә салынган. Гафиятуллин ур. (божра), Ленин ур.

Бөгелмә шәһәрнең яңгыр канализациясе чөлтәре 70-80 елларда төзелгән, норматив хәлгә китерүне һәм кадастр исәбенә куюны таләп итә.

Шәһәрнең калган өлешендә яңгыр канализациясе юк. Яңгыр һәм кар суларын агызу жайга салынмый һәм хәзерге рельефның түбәнрәк урыннарына алып барыла.

3.8.6. Территорияне санитар чистарту

Калдыкларны барлыкка китерү чыганакалары һәм туплау урыннары

Шәһәр территориясендә барлык предприятиеләр һәм торак сектор теге яки бу дәрәжәдә калдыклар барлыкка килү чыганакалары булып тора.

Каты коммуналь калдыклар.

Бөгелмә шәһәре территориясендә каты коммуналь калдыклар (ККК) барлыкка килү чыганакалары булып күбесенчә торак сектор һәм ижтимагый-эшлекле объектлар хезмәт итә.

Шәһәр территориясендә халыктан, шәхси эшмәкәрләрдән һәм юридик затлардан каты коммуналь калдыкларны жыю эре габаритлы калдыклар өчен контейнерлар һәм бункерлар белән жиһазландырылган жыю һәм туплау объектларында (контейнер майданчыкларында) гамәлгә ашырыла.

Шәһәр территориясендә барлығы 199 контейнер майданчыгы, ККК өчен күләме 1,1 куб.м булган 747 контейнер (шулардан 155 евроконтейнерлар) һәм КГО жыю өчен Күләме 8 куб. м булган 24 бункер исәпләнә. Калдыкларны чыгару «ТКО полигоны» ЖЧЖ махсус автотранспорт көче белән башкарыла.

а.

3.8.6. Территорияне санитар чистарту

Калдыкларны барлыкка китерү чыганакалары һәм туплау урыннары

Шәһәр территориясендә барлык предприятиеләр һәм торак сектор теге яки бу дәрәжәдә калдыклар барлыкка килү чыганакалары булып тора.

Каты коммуналь калдыклар.

Бөгелмә шәһәре территориясендә каты коммуналь калдыклар (ККК) барлыкка килү чыганакалары булып күбесенчә торак сектор һәм ижтимагый-эшлекле объектлар хезмәт итә.

Шәһәр территориясендә халыктан, шәхси эшмәкәрләрдән һәм юридик затлардан каты коммуналь калдыкларны жыю эре габаритлы калдыклар өчен контейнерлар һәм бункерлар белән

жиһазландырылган жыю һәм туплау объектларында (контейнер майданчыкларында) гамәлгә ашырыла.

Шәһәр территориясендә барлығы 199 контейнер майданчыгы, ККК өчен күләме 1,1 куб.м булган 747 контейнер (шулардан 155 евроконтейнерлар) һәм КГО жыю өчен Күләме 8 куб. м булган 24 бункер исәпләнә. Калдыкларны чыгару «ТКО полигоны» ЖЧЖ махсус автотранспорт көче белән башкарыла.

Территорияне санитар чистарту

Промышленность калдыклары.

Бүгенге көндә, шәһәр территориясен заманча файдаланудан чыгып, житештерү һәм коммуналь-склад зонасы формалашкан, анда шәһәрнең сәнәгать предприятиеләре һәм коммуналь-склад билгеләнешендәге объектлар тупланган. Шәһәр территориясендәге житештерү объектларының һәм коммуналь-склад билгеләнешендәге объектларның төркемләшүенә һәм аларның махсуслашуына карап, житештерү һәм коммуналь-склад зонасын ике сәнәгать районына бүлүргә мөмкин:

1) «Көнбатыш» сәнәгать зонасы, анда «Скважиналарны эксплуатацияләүнең яңа технологияләре» фәнни-житештерү берләшмәсе ЖЧЖ, «Татэлектромонтаж» ААЖ, «Транснефть-Прикамье» АЖ филиалы, «Промстрой» ЖЧЖ, «Бзнга «фәнни-житештерү предприятиесе» ЖЧЖ, «торакны ремонтлау һәм төзү участогы» ЖЧЖ, DereModGrupp компаниясе, «» ПСБ-2«» Бөгелмә ТБИ заводы «ААЖ» НПП ГКС «ЖЧЖ филиалы», Татнефтьдор «ЖЧЖ БУАД асфальт-бетон заводы, " ТНГ " ЖЧЖ – Универсал» ЖЧЖ, «Айрон» ЖЧЖ, «Болгар Металл» ЖЧЖ, «ЛУКОЙЛ-Уралнефтепродукт» ЖЧЖ, «Казан Житештерү берләшмәсе» ЖЧЖ, «Горизонт» фәнни-житештерү ЖЧЖ, «ТрансТехМет» ЖЧЖ, «32 нче төзелеш идарәсе» ЯАЖ, «Бөгелмә ПТС» ААЖ, «Траст Металл» ЖЧЖ, «Татсталь», «Втормет «ДК» ЖЧЖ, «Мелиорация» Бөгелмә ПМКсы ААЖ, «Вектор» ЖЧЖ һәм гомуми товар складлары;

2) «көнчыгыш» сәнәгать зонасы, анда «Трансполимер» ЖЧЖ, «2 нче Бөгелмә икмәк продуктары комбинаты» ЯАЖ, «Алекарт» ЖЧЖ, «Бөгелмә сөт комбинаты» ЖЧЖ, «Татнефть» ЖАЖнең Бөгелмә механика заводы, «Русь «Бөгелмә фабрикасы» ЖЧЖ, «Бөгелмә тегү фабрикасы» ЖЧЖ урнашкан аяк киеме «ЖЧЖ, " ТНГ – Универсал» ЖЧЖ, «Бөгелмә Мебель фабрикасы» ЖЧЖ, И.А. Закирова ИП «Бөгелмә ит комбинаты» ЖЧЖ, «Тимур» ЖЧЖ, «Бөгелмә дозы» ЖЧЖ, «Комфортный Мир» ЖЧЖ, «Бөгелмә элеваторы» ЯАЖ, «Тнг-Ленгис» ЖЧЖ, «Екоммерс Флагман» ЖЧЖ, «Эко-сервис», төзелеш оешмалары һәм коммуналь-склад территорияләре.

Терлекчелек калдыклары

Бөгелмә шәһәре территориясендә гамәлдәге АПК объектлары һәм авыл хужалыгы объектлары юк.

Медицина калдыклары.

Шәһәрдә халыкка медицина хезмәте «Бөгелмә үзәк район хастаханәсе» ДАССУ тарафыннан күрсәтелә.

Дөвалау учреждениеләре территориясендә фракция составы һәм куркыныч дәрәжәсе буенча төрле калдыклар барлыкка килә:

– А классы – составы буенча каты көнкүреш калдыкларына якын булган эпидемиологик хәвефсез калдыклар (IV-V куркынычлык классы), аларга түбәндәгеләр керә: пациентларның биологик сыеклеклары, йогышлы авырулар белән контактта булмаган калдыклар, агулы булмаган калдыклар; Куллану үзлекләрен югалткан канцелярия кирәк-яраклары, упаковка, мебель; токсик авырулары булмаган төзек булмаган диагностика жайланмасы элементлар; кәгазь, территорияне жыештырудан сметалар, төзелеш чүп-чарлары; шяхның барлык бүлекчәләреннән азык-төлек калдыклары.

- Б классы - эпидемиологик куркыныч калдыклар (III класс хәвефлелек), аларга түбәндәгеләр керә: инфекцияле һәм потенциал инфекцияле калдыклар; файдаланылган бер тапкыр

кулланыла торган пластик системалар, шприцлар, скальпельләр; файдаланылган бәйләү материалы һәм кан яки башка биологик бүлендекләр белән пычранган инструментлар; кулланырга яраксыз тере вакциналар.

Медицина учреждениеләрендә калдыкларны жыю һәм утильләштерү проблемасы сәнәгать калдыклары белән эш итү проблемасы белән чагыштырганда кискенрәк булып күренә. Медицина калдыклары Бөтендөнья сәламәтлек саклау оешмасы тарафыннан куркыныч төркемгә кертелгән, шуңа күрә махсус эшкәртүгә дучар ителергә, аларны жыю кайбер үзенчәлекле таләпләрне үтәп башкарылырга һәм бары тик зарарсызландырылганнан соң гына бу калдыклар куркынычсыз дип саналырга мөмкин.

Сыек көнкүреш калдыклары.

Сыек көнкүреш калдыклары (алга таба – ТБО) һәр жирдә кешенең тереклек эшчәнлегенә процессында барлыкка килә һәм коммуналь комплексның махсулашкан оешмалары тарафыннан зарарсызландырылырга тиеш. Сыек көнкүреш калдыкларына (ЖБО)

үзәкләштерелмәгән канализациянең фекаль калдыклары керә.

Хәзерге вакытта Бөгелмә шәһәре территориясе тулысынча үзәкләштерелгән су агызу белән колачланмаган. Алга киткән хужалык-көнкүреш канализациясе чөлтәре шәһәрнең үзәк өлешендә, төзекләндерелгән районнарда, социаль-мәдәни көнкүреш һәм сәламәтлек саклау объектлары булган районнарда бар һәм эшли. Башка төзелеш территорияләреннән хужалык-фекаль агынтыларны чистарту чокырларына агызу гамәлгә ашырыла.

Барлыкка килүче калдыклар саны

Каты коммуналь калдыклар.

Муниципаль берәмлек халкының тормыш эшчәнлегенә бик күп төрле калдыклар барлыкка килү белән бәйле. Соңгы дистә елларда куллануның кискен артуы ККК барлыкка килү күләменен сизелерлек артуына китерде.

3.8.6.1 нче таблицادا Бөгелмә шәһәре территориясендә барлыкка килгән каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны буенча белешмәләр бирелгән.

Барлыкка килүче калдыклар саны

Каты коммуналь калдыклар.

Муниципаль берәмлек халкының тормыш эшчәнлегенә бик күп төрле калдыклар барлыкка килү белән бәйле. Соңгы дистә елларда куллануның кискен артуы ККК барлыкка килү күләменен сизелерлек артуына китерде.

3.8.6.1 нче таблицادا Бөгелмә шәһәре территориясендә барлыкка килгән каты коммуналь калдыкларның исәпләнгән саны буенча белешмәләр бирелгән.

Таблица 3.8.6.1

Расчетные данные о количестве ТКО (существующее положение)

Количество твердых коммунальных отходов, т/год					
Численность населения	ТКО	КГО	Итого от населения	Итого от юр. лиц	Итого
80345	19881,55	6265,18	26146,72	2614,67	28761,40

Елына 1 кешегә калдыклар туплау нормалары Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының» Каты коммуналь калдыклар туплау нормативларын раслау турында " 2016 елның 12 декабрдәгә 922 номерлы карары буенча кабул ителә.:

- каты коммуналь калдыклар -0,27 т/елга-индивидуаль торак йортлар, 0,205 т/елга – күпфатирлы йортлар;

- эре габаритлы калдыклар – елына 0,079 т-индивидуаль торак йортлар, елына 0,071 т – күпфатирлы йортлар.

Промышленность калдыклары.

Муниципаль берәмлек территориясендә сәнәгать калдыкларының түбәндәгә төрләре хасил була (елга 1 тоннадан артык): чистарту чокырларыннан һәм хужалык-көнкүреш калдыкларыннан явым-төшемнәр; кисәк формадагы асфальт-бетон һәм/яки асфальт-бетон катнашмасыннан калдыклар; башка коммуналь калдыклар; предприятие территориясеннән сметалар аз куркынычлы; торбаүткәргечләрне һәм савытларны чистарту шламы (мичкәләр, контейнерлар, цистерналар, гудронаторлар) нефтьтән һәм нефть продуктларыннан; медицина калдыклары; кухнялар һәм жәмәгать туклануы оешмалары калдыклары сортланмаган башка; производства коммуналь калдыкларга охшаш куллану калдыклары (оешмалар территориясеннән хэвэфлекнең 4 классына туры килә торган хэвэфле компонентлар булган смета); оешмаларның көнкүреш биналарыннан алынган чүп-чар сортланмаган (эре габаритлысыннан тыш); этиленгликоль нигезендә эреткес калдыклары (оешмаларның көнкүреш биналарыннан алынган чүп-чар сортланмаган); башка пунктларга кермәгән сорбентлар; оешмаларның офис һәм көнкүреш урыннары сортланмаган (эре габаритлысыннан тыш); торак калдыклары сортланмаган (эре габаритлысыннан тыш); кухня һәм жәмәгать туклануы предприятиеләре калдыклары; эшкәртелгән, галогеннары булмаган гидравлик майлар һ. б.

Калдыкларны эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру, урнаштыру объектлары

Каты коммуналь калдыклар.

Каты көнкүреш калдыклары барлыкка килүнең үсүе халык санының артуы белән генә түгел, ә бәлки муллыкның артуы белән дә бәйле. Соңгы ун елда Татарстан Республикасында каты көнкүреш калдыклары барлыкка килү күләменең шактый артуы һәм аларның әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынтысының артуы күзәтелә.

Бүгенгә көндә каты коммуналь һәм эре габаритлы калдыклар Бөгелмә шәһәре территориясеннән «ККК полигоны» ЖЧЖ тарафыннан Солдат Письмянкасы авылы янындагы Бөгелмә шәһәреннән төньяк-көнбатышка таба 7,5 км ераклыкта урнашкан ККК полигонына чыгарыла. Полигон 2004 елда файдалануга тапшырылган. Полигонның гомуми мәйданы - 10,44 га.ККК полигонында үлчәү контроле һәм чүп-чарны сортларга аеру гамәлгә ашырылмый.

Промышленность калдыклары.

Сәнәгать калдыкларын вакытлыча туплау һәм транспортировкау сәнәгать предприятиесен үстерү проекты яисә калдыклар белән мөстәкыйль эш итү проекты белән билгеләнә.

Шәһәр чикләрендә сәнәгать калдыкларын эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру, урнаштыру объектлары юк.

Медицина калдыклары.

Медицина калдыкларын жыю һәм вакытлыча саклау СанПиН 2.1.3684-21 таләпләре нигезендә гамәлгә ашырыла "шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләрен карап тотуга, су объектларына, эчә торган суга һәм эчә торган су белән тәмин итүгә, атмосфера һавасына, туфракка, торак урыннарга, житештерү, жәмәгать урыннарын эксплуатацияләүгә, оештыру һәм үткәругә санитар-эпидемиологик таләпләр санитар-эпидемиягә каршы (профилактик) чаралар". Бөгелмә шәһәре территориясендә медицина калдыкларын жыю белән «ТКО полигоны» ЖЧЖ (А классы калдыклары) шөгылләнә.

3.8.7. Мэгълүматлаштыру һәм элемтә

Шәһәр территориясе буенча түбәндәге элемтә линияләре уза:

Вол Лениногорск-Азнакай-Жәлил ВОЛСЫ;

Вол ВОЛС ПС Бөгелмә 500-Бөгелмә;

Әлмәт – Азнакай – Бөгелмә КЛСЫ;

Әлмәт – Бөгелмә КЛС;

Вол ВОЛС Москва-Уфа.

Хәзерге вакытта шәһәрне телефонлаштыру түбәндәге автомат телефон станцияләреннән башкарыла: Ярослав Гашек урамы, 15а йорт (монтажлана торган сыешлык – 22408, эшкә яраклы сыешлык – 17239) һәм Совет урамы, 75А йорт (монтажлана торган сыешлык – 10450, эшкә яраклы сыешлык – 8045).

Шәһәр халкына телекоммуникацияләр һәм элемтә өлкәсендә түбәндәге хезмәтләр күрсәтелә:

почтов почта элемтәсе;

интерн таксофоннар һәм интернет хезмәтләреннән төркемләп файдалану пунктлары базасында универсаль элемтә хезмәтләре;

интерн интернет челтәренә керү хезмәтләре;

провод Чыбыклы һәм эфирлы радиотапшырулар;

тел телевизион тапшырулар;

М мобиль телефон элемтәсе хезмәтләре.

Почта элемтәсе

Күрсәтелә торган хезмәтләр:

ПИС язма корреспонденциягә хезмәт күрсәтү;

пос посылкаларны кабул итү һәм китерү;

эксп экспресс-корреспонденцияне кабул итү һәм китерү;

Пери вакытлы матбугатка язылу һәм илтөп жөткерү;

финансов финанс хезмәтләре (почта аша күчөрүләр, кредитларны каплау, пенсия түлүүләр һәм пособиеләр бирү);

им милек комплексы хезмәтләре;

Государствен дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрне оештыру һәм күрсәтү;

социаль социаль хезмәтләр (ишетү, күрү һәм коляскада инвалид булган кешеләргә хезмәт күрсәтү).

Шәһәр территориясендә 11 почта элемтәсе бүлекчәсе урнашкан (3.8.7.1 нче таблица).

Таблица 3.8.7.1

«Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегенә хезмәт күрсәтүче почта элемтәсе бүлекчәләренә характеристика

№ п/п	Наименование учреждения	Адрес месторасположения	Численность населения в зоне обслуживания	Отдельно стоящее или встроенное	Площадь здания, кв.м	Износ, % (необходимость проведения кап ремонта)
1	ОПС 423230	ул. Ярослава	14951	встроенно	235,8	-

№ п/п	Наименование учреждения	Адрес месторасположения	Численность населения в зоне обслуживания	Отдельно стоящее или встроенное	Площадь здания, кв.м	Износ, % (необходимость проведения кап ремонта)
		Гашека, 15		е		
2	ОПС 423231	ул. Дзержинского, 3	5675	встроенное	103,3	-
3	ОПС 423232	ул. Ленина, 128	12134	встроенное	119,1	-
4	ОПС 423233	ул. Островского, 20А	2448	встроенное	62,1	-
5	ОПС 423234	ул. Гафиатуллина, 15	9302	встроенное	152,8	-
6	ОПС 423235	ул. Ленина, 139	2853	встроенное	37,1	-
7	ОПС 423236	ул. Алиша, 14	5739	встроенное	192,7	-
8	ОПС 423237	ул. Якупова, 58	7106	встроенное	61,1	-
9	ОПС 423239	ул. Клубная, 7	12290	встроенное	80,6	-
10	ОПС 423241	ул. Сайдашева, 5	8786	встроенное	78,1	-
11	ОПС 423243	ул. Казанская, 12А	3238	встроенное	74,4	-

Интернетка мобиль керү челтәрләре

«Интернет» челтәренә мобиль керү хезмәтләрен берничә оператор – интернет-провайдер тәкъдим итә, шул исәптән: «Ростелеком» ГАЖ, «Таттелеком» ГАЖ.

Иярчен Интернет системасын колачлау зонасына, шулай ук мобиль телефоннар һәм мәгълүматлар белән эшләүче башка терминаллар өчен (3G, 4G һәм 4G LTE) мәгълүматларны югары тизлекле чыбыксыз тапшыру стандартларын кулланып эшләүче мобиль элементларга аша киң полосалы файдалану зонасына шәһәрнең бөтен территориясә диярлек керә.

Күчмә радиотелефон элементәсе

Күчмә радиотелефон элементәсе хезмәтләре операторлар төркеме тарафыннан күрсәтелә, шул исәптән:

– "Мобиль ТелеСистемалар" ААЖ;

- «МегаФон» хәҗ;

– «ТЕЛЕ 2 " ЖЧЖ;

- «Билайн» ГАЖ.

Шәһәр территориясендә 26 кәрәзле элемент база станциясә урнашкан.

Кәрәзле элемент операторлары радиотелефон элементәсеннән тыш, сервисларны да кертеп, берничә хезмәт күрсәтә:

тавыш почтасы;

- СМС хэбэрлэр-язышу һәм текстлы хэбэрлэр алмашу;

- ММС хэбэрлэр-медиа файллар жиберү;

интернетка турыдан-туры чыгу;

- GPS навигациясе;

видеочаңгыраулар;

- төрле хезмэтлэргә заказ бирү.

База станцияләреннән радиосигналлар дәрәжәсе тотрыксыз булган аерым локаль зоналарда бина эчендә кәрәзле элементне тәэмин итү өчен өч төп компоненттан торган жиһаз комплектлары урнаштыру тәкъдим ителә.:

- GSM-репитер;

тышкы GSM-антенна;

эчке GSM-антенналар.

GSM-репитер-кәрәзле элементне көчәйтүнең төп звеносы булып тора. Бинаның тышкы ягына урнаштырыла торган тоташтырылган тышкы антенна ярдәмендә GSM-репитер сигналны тоташтырыла, аны көчәйтә һәм аны бина эчендә урнашкан эчке антенналарга тапшыра, эчке антенналар сигналны абонентларга тапшыра. Шулай ук, бина эчендә минисота формалаша, ул төрле кәрәзле операторлар абонентларына телефон шалтыратуларын кабул итәргә һәм башларга мөмкинлек бирә.

Мондый типтагы көчәйтү системалары сигнал дәрәжәсен һәм сыйфатын бер элемент операторы гына түгел, ә берьюлы берничә оператор арттырырга мөмкинлек бирә, бу нәкъ менә көчәйтү станциясен сатып алу өчен төп факторларның берсе булып тора, ә операторны алыштыру өчен түгел.

Телевидение һәм радиотапшырулар

Бөгелмә шәһәре территориясе тапшыру үзәгеннән һәм ретранслятордан телевизион һәм радиотапшыру сигналларын кабул итү зонасында урнашкан:

- Бөгелмә радиотелевизион тапшыру үзәге (Бөгелмә шәһәре, Боровая урамындагы 34 нче йорт артында).

Шәһәрлэргә цифрлы телевидение сигналларын кабул итү мөмкинлеге 24 дБ дан ким булмаган көчәйтү коэффициенты булган дециметрлы диапазондагы эфир антенналарын кулланганда һәм аларның 20 м дан 28 метрга кадәр урнашу биеклегенә исәпләнгәндә тәэмин ителә.

GPON технологиясе

Жирлек территориясендә кече бизнес предприятиеләре (кунакханалар, кемпинглар, туристлык базалары), ижтимагый биналар өчен «Ростелеком " ГАЖ операторы тарафыннан GPON технологиясен куллану тәкъдим ителә.:

- интернет;

- шәһәр (стационар) телефониясе;

Телевидение IP.

Техник чишелешнең нигезен Интернетка керү мөмкинлеген оештыруның пассив оптик технологияләре тәшкил итә. «G» префиксы тоташтыруның гигабит тизлектә башкарылуын күздә тоташтырыла. Провайдер узелы һәм ахыргы кулланучы арасында өстәмә актив челтәр жиһазы урнаштыру таләп ителми (оптик кабель озынлыгы 20 км га кадәр булганда, киләчәктә - магистральне 60 км га кадәр арттыру), һәм оптик кабель турыдан-туры челтәр абоненты бинасына кертелә.

Тоташтыру синхрон һәм асинхрон режимда башкарылырга мөмкин. Максималь тизлек кабул итүгә 2,5 ГБ/с һәм мәгълүматларны тапшыруга 1,25 ГБ/с белән чикләнә. Ахыргы жайланмаларны тоташтыру гадәти Ethernet пары яки Wi-Fi аша башкарыла.

Территорияне инженерлык әзерлеге

«Торак урыннар территориясен инженерлык әзерлеге» бүлегенең максаты территориянең физик характеристикаларын яхшыртудан һәм нәтижәле граждандык һәм сәнәгать төзелеше өчен шартлар тудырудан гыйбарәт.

Инженерлык әзерлегенең төп бурычы булып район территориясен уңайсыз физик-геологик процесслар, су басу һәм су басу, грунт суларының дәрәжәсен күтәрү, грунтларның утыруы һәм хәрәкәтләнүе һ. б. ия йогынтысыннан саклау тора.

3.9.1 нче таблицادا кышкы чорда эңил юнәлешенең кабатлануы һәм явым-төшем күләме күрсәтелгән.

Таблица 3.9.1

Климатические характеристики сезонов года

Месяц	Повторяемость направлений ветра								Количество осадков (мм)
	С	СВ	В	ЮВ	Ю	ЮЗ	З	СЗ	
Октябрь	9	5	2	6	22	26	21	9	55,1
Ноябрь	6	4	5	10	26	24	19	6	38,2
Декабрь	3	2	3	11	34	27	15	5	30,5
Январь	4	2	4	12	34	22	16	6	26,5
Февраль	5	4	6	14	27	21	16	7	22,7
Март	7	5	6	13	26	23	15	6	19,0

3.9.1 нче таблицадан күренгәнчә, кышкы чорда көньяк-көнбатыш һәм Көнъяк жилләр өстенлек итә, аларның өлеше уртача 28% тәшкил итә. Бу меридиональ һәм киңлек юнәлешендәге юлларның кар көртләренә дучар булуы турында сөйли.

Проектта Бөгелмә шәһәре территориясендә бара торган куркыныч табигый процесслар карала:

- зат су басу, су басу;
- кар карст-суффозион процесслар;
- оп шуыш;
- Э эрозия процесслары;
- сне үзенчәлекле грунтлар;
- СН кар көртләре.

Су басу

Су басу дигәндә жир асты сулары биеклегенең беркадәр критик хәлдән югарырак күтәрелү процессы, шулай ук төзелеш территориясенең инженер-геологик шартларының начараюына китерә торган «верховодка» һәм техноген сулы Горизонт формалашу күздә тотыла.

Бөгелмә шәһәре өчен су басу, беренче чиратта, шәһәр территориясенең бер өлеше абсолют билгеләрдән 290,0 – 295,0 м түбәнрәк урнашуы белән бәйле. бу территорияләр табигый һәм техноген су баскан участокларга керә, аларның кайберләрендә табигый сезонлы тирбәлү аркасында жир асты сулары 3,0 м га житә (Краснослободская һәм Герцен урамнары тирәсендәге территория).

Бөгелмә шәһәре территориясенең күпчелек өлешендә су басу беренче су йөртүчән горизонтның өскә күтәрелүе нәтижәсендә үсә. Бу горизонт жир асты суларының тирәнлеге зур булмаган (10 м дан кимрәк) территорияләрдә сезонлы һәм күпьяллык тирбәнешләр кичерә. Табигый сезонлы һәм күпьяллык тирбәнешләрне, шулай ук техноген шартларны (төзелеш һәм эксплуатацияләүне) исәпкә алып, жир асты сулары дәрәжәсенең күтәрелүе корылмаларны нормаль эксплуатацияләүне бозарга (актив зона грунтларын суландырырга һәм, нәтижәдә, грунтларның ныклык һәм деформация үзлекләрен киметергә, утырып калырга, шешенергә) сәләтле.

Су басу

Территорияне өске сулар Бөгелмә елгасының һәм аның кушылдыкларының тугай участкаларында, нигездә, язгы ташу һәм ташу вакытында су баса. Бу чорда су биеклегенә күтәрелүе, биек сулар горизонтына караганда, 285,40 метрга житә. Бөгелмә шәһәренә калган территориясе геоморфологик төзелешә үзгәлекләре (биеклекләренә зур аермалары, сөзәк өслекләр һ.б.) аркасында су басу дучар ителми. Шәһәр территориясендә су басу куркынычы категориясе «куркынычсыз» - 0,2% буларак характерлана.

Татарстан Республикасының язгы ташу чорында су басу (су басу) ихтимал зоналарына элгүче торақ пунктлары исемлегә нигезендә (утв. ТР Министрлар Кабинетының 2019 елның 16 февралендәге 301-р номерлы боерыгы белән) Бөгелмә шәһәре территориясе су басу ихтималы зонасына эләмми.

Карст

Бөгелмә шәһәре территориясендә үткәрелгән инженер-геологик тикшеренүләр мәгълүматларына караганда, карст процессының нинди дә булса чагылышлары булмау күзәтелә, аны үстерү өчен геологик кисемтәдә карст тоқымнарының куәтле катламнары булу зарур. Дүртенче катламнар үскән урыннарда 15 м дан артык тирәнлектә кадәр борауланган кайбер скважиналарда 14,0-14,6 м тирәнлектә 0,3 м дан 0,8 м га кадәр егәрлекле известьташларның берәмлек калыңлыгы гына ачыкланды. Шәһәрнең калку территорияләрендә известьташларның калыңлыгы 0,8 м тирәнлектән күзәтелә, анда да карст күренешләре күзәтелми. Шәһәр территориясендә тирән карст турында мәгълүматлар юк.

Шуышулар

Шуышулар иң киң таралган куркыныч сөзәк процессларга керә. Сөзәклекнең тотрыклылыгын баяләү өчен, куркыныч (потенциаль куркыныч) сөзәклекнең бөтен мәйданында һәм аның өске кашына һәм итәгенә яқын зоналарда инженер-геологик эзләнүләр үткәрергә кирәк.

Бөгелмә шәһәре территориясендә әсир ишелү куркынычы булган инженер-геологик тикшеренүләр проектлана торган төзелеш участкаларында сирәк һәм турыдан-туры үткәрелде.

Бөгелмә шәһәре территориясендә инженер-геологик эзләнүләренә архив материалларына Анализ ясау әсир ишелү процесслары үсешенә булмавын күрсәткән, әмма геологик-геоморфологик вазгыять (су агымнары тарафыннан эшкәртелә торган текә ярлыклары булу, элювиаль тоқымнар булу, көпшәк дүртенче катламнарның балчыксыман калыңлыгы, әсир асты суларының тирән булмаган дәрәжәсә һ.б.) күздә тоту: биналар һәм корылмалар төзелешен проеклаганда шәһәр территориясе чикләрендәгә сөзәк өслекләрдә ишелү куркынычына комплекслы тикшеренүләр үткәрергә.

Эрозия процесслары

Туфрак эрозиясе – кар, яңгыр яки сугару сулары (су эрозиясе) яки әсил (әсил эрозиясе-дефляция) тәәсирендә өске туфрак горизонтларының әсимерелүе.

Эрозия процессларына шулай ук туфрак эрозиясен, ерым эрозиясен, елгаларның Ян һәм тирән эрозиясен дә кертәләр.

Туфрак эрозиясенә куркынычы туфракның иң уңдырышлы өске катламының әсимерелүенән һәм чыгарылуыннан гыйбарәт, бу исә туфракның гумус катламының кимүенә һәм әсилләренә уңдырышлылыгының кимүенә китерә. Моннан тыш, туфрак эрозиясе сөрүлек әсилләрендә чокырлар үсешенә дә ярдам итә. Эрозия продуктлары ирригация челтәрләрен зарарлый, сулыкларны су баса, кече елгаларның үзәннәрен күмәп базга баса, суның сыйфатын киметә.

Вақытлы су агымнары эшчәнлегенә бәйле рәвештә туфрак катламы деградациясе өчен иң актив һәм уңайсыз процессларның берсе булган ерганак эрозиясе авыл хужалыгы эшчәнлеген төзү һәм алып бару өчен эңгиртә киртә булып тора. Чокырларның барлыкка килүе битләүләрнең динамик тигезләнешең бозылуы белән бәйле, бу еш кына шулай ук табигаттән рациональ файдаланмау белән дә стимуллаштырыла.

Бөгелмә-Баләбәй калкулыгы чикләрендә чокырларның кечерәк кисәкләнүе күзәтелә, анда чокырларның үсүен юылуга чыдам известьташлар, карбон һәм Пермь доломитлары тоткарлый. Чокырларның иң зәгыйфь кисәкләнүе Көнбатыш Кама Аръягының Түбән рельефына хас (0,1 км/км² дән кимрәк), аңа кече елгалар үзәннәренең уем тирәнлеге кечкенә (уртача 80 м) һәм неоген һәм плейстоценның комлы-балчыклы катламнары киң таралган.

Районда үскән элювиаль-делювиаль, элювиаль һәм делювиаль генезисның үзенчәлекле каплама катламнары характеры эрозия процесслары үсешенә сизелерлек йогынты ясый. аларны, өске пермьнең утырма катламнарын да кертеп, эңиңел юыла торган катламнарға кертергә кирәк.

Эрозия эшчәнлегенә өч төрәннән (промоиннар һәм чокырлар ясалу, тигезләнән өслекләргә кисәкләргә бүлү һәм юып төшерү, яр буйларын юып төшерү) Бөгелмә шәһәре территориясе чикләрендә, агачсыман гидрографик челтәр шактый үскәнлектән, яр буйларын Бөгелмә елгасы һәм аның кушылдыклары юып төшерү аеруча нык үсеш алган. Нәтижәдә, беренче метрдан алып 20 метрга кадәр һәм аннан да артыграк биеклектәге текә яр сөзәклекләре хасил була, алар язгы ташу һәм эңәйге ташу вақытында активлаша торган ишелмә-коелма процессларға дучар була.

115.13330.2016 «хәвәфле табигый йогынтылар геофизикасы» уртак предприятиесе нигезендә шәһәр территориясендә эрозия күренешләре чагылышының хәвәфлек категориясе «хәвәфсез» (1%) буларак характерлана.

Үзенчәлекле грунтлар

Бөгелмә шәһәре территориясендә таралган һәм проектлауда махсус якин килүне таләп итә торган һәм проект карарларын сайлауга йогынты ясый торган үзенчәлекле грунтлардан элювиаль, утырма һәм техноген грунтлар ачыкланды.

Элювиаль грунтлар Бөгелмә шәһәре территориясендә югары Пермьнең искергән токымнары белән күрсәтелә һәм, бораулау скважиналары мәгълүматларына караганда, һәр эңирдә дүртенче катламлы катламнар астында таралган.

Жилләнү процесслары нәтижәсендә Пермь катламнарының өске горизонтлары дезинтеграциягә дучар була, бу исә аларның ярыкылыгың, күзәнәклеген һәм, димәк, су үткәрүчәнлеген арттыра, ягъни алар ана тау токымнарыннан бик нык аерылып торган үзлекләргә ия булалар. Югары Пермь элювиаль токымнарының (скважиналар белән ачылган) куәте 0,3 м дан 14,2 гә кадәр. Алар ярыкылы, йомры балчыклардан, ком хәленә эңиткәнче искергән комташлардан, ярыкылы известьташлардан тора.

Утырма грунтларға дисперслы утырма минераль грунтларның тузансу-балчыксыман төрләрен кертергә кирәк, алар чылатканда даими тышкы йөкләнеш һәм (яисә) грунтның үз авырлыгыңнан йөкләнеш булганда өстәмә деформацияләр – грунтның структурасы үзгәрү нәтижәсендә тыгызлану нәтижәсендә килеп чыга торган утырмалар бирәләр.

Бөгелмә шәһәре территориясендә утырма грунтлар арасында, нигездә, утырма грунт шартларының беренче тибы таралган. Бу Краснослободская, Калинин, Гашек һәм Суворов урамнары чикләрендәге территория.

Югарыда күрсәтелгән чикләр чикләрендәге утырма грунтлар 0,8 – 1,5 м тирәнлектән (абс. 293,5 – 298,1 м тамгалары) 1,0 – 3,0 М егәрлектә.

Утырма грунтларның чираттагы «таплары» Ленин, Ярослав Гашек, Якупов, Гоголь һәм Алиш урамнары чикләрендә ачыкланды. Монда утырма грунтлар 0,5 – 2,5 м тирәнлектәге (абс. 287,0 – 288,0 М тамгалары) 1,0 – 3,4 м егәрлектә һәм 0,7 – 1,5 м тирәнлектәге каты балчыкларда.

Утырма грунтлар шулай ук Петровская, Чайковский, Комаров һәм кирпеч заводы урамнары чикләрендә таралган. Монда утырма грунтлар 0,5 – 3,5 м тирәнлектәге каты балчыклардан (абс. 276,14 – 273,14 м тамгалары) 3,0 м егәрлектә һәм 1,0 – 3,4 М тирәнлек интервалында каты балчык белән.

Утырма грунтларның таралуы турындагы мәгълүматлар алга таба инженер-геологик тикшеренүләр үткәргәндә ачыклауны таләп итә, әмма аларның үсешенә Бөгелмә елгасы Үзәнлегенә ике ягында да, башлыча делювиаль-солифлюкцион сөзәк өслекләренә аскы өлешләрендә дә туры килүе ачыклана. 115.13330.2016 «хәвефле табигый йогынтылар геофизикасы» уртақ предприятиесе нигезендә шәһәр территориясендә утыру куркынычы категориясе «хәвефсез» (10,5%) буларак характерлана.

Техноген (өемле) грунтлар шәһәрнең төзелгән һәм инженер-үзләштерелгән территорияләре чикләрендә билгеләнә. Әлеге грунтларның куәте 0,3 метрдан 2,3 метрга кадәр җитә. Алар табигый грунтлар катнашмаларынан һәм промышленность производстволары калдыкларынан тора.

Кар көртләре

Бөгелмә шәһәре территориясе, «Нагрузки и воздействия " 20.13330.2016 нигезендә, IV кар районына карый.

Кар көртләре мул кар яву һәм бураннар нәтижәсендә барлыкка килә, алар берничә сәгатьтән алып берничә тәүлеккә кадәр дәвам итәргә мөмкин. Алар транспорт элементәсен боза, элементә һәм электр линияләренә зыян китерә, хужалык эшчәнлегенә тискәре йогынты ясы.

2043 ЕЛГА КАДӘР «БӨГЕЛМӘ ШӘҺӘРЕ» МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕН ҮСТЕРҮ ЮНӘЛЭШЛӘРЕ. ТЕРРИТОРИАЛЬ ПЛАНЛАШТЫРУ ЧАРАЛАРЫН НИГЕЗЛӘУ

Территорияләрне функциональ зоналаштыру һәм алардан файдалану параметрлары

«Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегенә функциональ-планлаштыру структурасын планлаштырып үстерү төп функциональ зоналар булдыруны күздә тотта.

«Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлеге чикләрендә түбәндәге функциональ зоналар билгеләнә:

Торак зоналар;

Обществен иҗтимагый-эшлекле зоналар;

Производ житештерү зоналары, инженерлык һәм транспорт инфраструктуралары зоналары;

Авыл хужалыгында файдалану зоналары;

Махсус билгеләнештәге зоналар;

Ре рекреацион билгеләнештәге зоналар;

Реж режимлы территорияләр зонасы;

Акваторияләр зонасы;

И башка зоналар.

1. Торак зоналар

«Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегенә торак зоналары составына берничә зона керә: күпкатлы торак йортлар төзү зонасы, уртача катлы торак йортлар төзү зонасы, азкатлы торак йортлар төзү зонасы, индивидуаль торак йортлар төзү зонасы.

Торак зоналарда аерым урнашкан, янкормалы социаль һәм коммуналь-көнкүреш объектларын, сәламәтлек саклау объектларын, мәктәпкәчә, башлангыч гомуми һәм урта белем бирү объектларын, гыйбадәт йортларын, автостоянкаларны, гаражларны һәм халыкка хезмәт күрсәтүгә бәйле башка объектларны урнаштырырга мөмкин.

Торак зоналарда әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясый торган һәм халыкның уңайлы яшәвенә китерә торган объектларны урнаштыру рөхсәт ителми.

Күпкатлы торак йортлар төзү зонасы

Зона 9 каттан һәм аннан да югарырак урнашкан торак кварталлары белән формалаштырылган.

Зон урта катлы торак йортлар төзү

Зона торак төзелешенә барлыкка килгән кварталлары һәм 5-8 катлы яңа планлаштырыла торган территорияләр белән формалаштырылган.

Аз катлы торак йортлар төзү зонасы

Зона торак төзелешенә барлыкка килгән кварталлары һәм 1 каттан 4 катка кадәр торак төзелешле яңа планлаштырыла торган территорияләр белән формалаштырылган.

Әлеге зоналар режимы гамәлдәге торак фондын саклап калуны, яңа территорияләргә тыгызлауны, реконструкцияләүне һәм үзләштерүне күздә тоту. Моннан тыш, социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары төзү, инженер-транспорт инфраструктурасы белән тәмин итү күздә тотыла.

Индивидуаль (коттедж) торак йортлар төзү зонасы

Зона барлыкка килгән кварталлар һәм яңа планлаштырыла торган усадьба тибындагы индивидуаль торак төзелеш территорияләре (1-4 кат) белән формалаштырылган.

Режим гамәлдәге Утар торак фондын саклап калуны һәм яңа территорияләргә үзләштерүне, социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте объектларын төзекләндерүне, инженер-транспорт инфраструктурасы белән тәмин итүне күздә тоту.

2. Ижтимагый-эшлекле зоналар

Ижтимагый-эшлекле зоналар составына күпфункцияле ижтимагый-эшлекле зона һәм махсулаштырылган ижтимагый төзелеш зонасы керә.

Ижтимагый-эшлекле зоналар сәламәтлек саклау, мәдәният, сәүдә, жәмәгать туклануы, социаль һәм коммуналь-көнкүреш билгеләнешендәге, эшкуарлык эшчәнлегә объектларын, Урта һөнәри һәм югары һөнәри белем бирү объектларын, административ, фәнни-тикшеренү учреждениеләрен, гыйбадәт йортларын, автомобиль транспорты тукталышларын, эшлекле, финанс билгеләнешендәге объектларны урнаштыру өчен каралган.

Режим яңа идарә, мәдәният учреждениеләрен, сәүдә һәм жәмәгать туклануы предприятиеләрен, идарә, мәдәният учреждениеләрен, сәүдә һәм жәмәгать туклануы предприятиеләрен, Сәламәтлек саклау объектларын, мәктәпкәчә балалар оешмаларын, гомуми белем мәктәпләрен, махсулаштырылган үзәкләргә саклап калуны, реконструкцияләүне күздә тоту.

3. Житештерү зоналары, Транспорт һәм инженерлык инфраструктуралары зоналары

Житештерү зонасы составына житештерү һәм коммуналь-склад зоналары керә. Житештерү һәм коммуналь-склад фойдалану зоналары сәнәгать, коммуналь һәм склад объектларын урнаштыру өчен каралган.

Режим гамәлдәге майданчыкларны саклап калу, реконструкцияләү һәм модернизацияләү, яңа территорияләргә үзләштерүне күздә тоту.

Транспорт һәм инженерлык инфраструктуралары зоналары инженерлык һәм транспорт инфраструктурасы объектларын, тимер юл, автомобиль, елга, һава һәм торба үткәргеч

транспорты корылмаларын һәм коммуникацияларен, элемент объектларын урнаштыру өчен каралган.

Режим гамәлдәге мәйданчыкларны саклап калу, реконструкцияләү һәм модернизацияләү, яңа территорияләрне үзләштерүне күздә тоту.

4. Авыл хужалыгында файдалану зоналары

Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр торак пункт чикләреннән читтә урнашкан һәм авыл хужалыгы ихтыяжлары өчен бирелгән, шулай ук шул максатлар өчен билгеләнгән жирләр була.

Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр составында авыл хужалыгы жирләре, жирләрне тискәре (зарарлы) табигать, антропоген һәм техноген күренешләр йогынтысыннан яклауны тәэмин итү өчен билгеләнгән эчке хужалык юллары, коммуникацияләр, урман утыртмалары биләгән жирләр, су объектлары, шулай ук житештерү, саклау һәм беренчел эшкәртү өчен файдаланыла торган биналар, корылмалар, Корылмалар бүленә.авыл хужалыгы продукциясе.

Авыл хужалыгынан файдалану зонасы составына коммерциягә карамаган бакчачылык һәм яшелчәчелек ширкәтләре территорияләре һәм авыл хужалыгы билгеләнешендәге башка зоналар кертелгән.

5. Рекреацион билгеләнештәге зоналар

Рекреация зоналары составына скверлар, парклар, шәһәр парклары, буалар, күлләр, пляжлар, яр буйлары биләгән территорияләр, шулай ук ял итү, туризм, физкультура-сәламәтләндрү һәм спорт - күнел ачу эшчәнлегә өчен файдаланыла торган территорияләр, шулай ук махсус табигатьне саклау, фәнни, тарихи-мәдәни, эстетик һ.б. үзенчәлекле билгеләнешкә ия булган махсус сакланучы табигать территорияләре керә. Моннан тыш, әлегә зона составына урман зонасы да керә, аңа агач-куак үсемлекләре һәм урманнар биләгән территорияләр керә.

Режим шәһәр паркларын, скверларын, бульварларын урнаштыруны, рекреацион билгеләнештәге объектларны урнаштыруны, территориянең гамәлдәге функциональ билгеләнешен саклап калуны, гамәлдәге объектларны модернизацияләүне, реконструкцияләүне, яңа физкультура-савыктыру билгеләнешендәге объектларны һәм спорт объектларын, халыкны сәламәтләндрү һәм ял итү объектларын урнаштыруны күздә тоту.

6. Режимлы территорияләр зоналары территорияләренә карата махсус режим билгеләнгән объектларны (хәрби частьләр, төрмәләр, янгынга каршы хезмәтләр һ. б.) урнаштыру өчен билгеләнгән.

7. Махсус билгеләнештәге зоналарга зиратлар зонасы, калдыкларны жыю һәм күмү зонасы һәм махсус билгеләнештәге яшелләндрелгән территорияләр зонасы керә, аларга карата махсус режим билгеләнә.

Режим нигезендә яңа территорияләрдә Күмү һәм күмү урыннарын оештыру, Торак төзелешен сәнәгать, коммуналь-склад һәм транспорт объектларының тискәре йогынтысыннан саклау максатында санитар-яклау яшелләндрү, махсус билгеләнештәге башка территорияләр карала.

8. Акваторияләр зонасы су объектлары (су агымнары, сулыклар, сазлыклар, жир асты суларының табигый чыгу урыннары) биләгән территорияләрне үз эченә ала.

9. Башка зоналар үз эченә мәгълүмат булмау сәбәпле функциональ билгеләнеше билгеләнмәгән территорияләрне ала.

«Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегә территориясеннән планлаштырылган функциональ файдалану балансы 4.1.1 нче таблицادا бирелгән.

Таблица 4.1.1

«Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегә территориясеннән планлаштырыла торган функциональ файдалану балансы (хисап срогы)

№ п/п	Наименование территории	Площадь	
		га	%
	Общая площадь территории муниципального образования «город Бугульма», в т.ч.:	4497,36	100
1	Территория города Бугульма, в том числе:	3391,53	75,40
1.1	<i>Жилые зоны, в том числе:</i>	1096,83	24,51
	зона застройки индивидуальными жилыми домами	808,37	17,97
	зона застройки малоэтажными жилыми домами (до 4 этажей, включая мансардный)	106,47	2,37
	зона застройки среднеэтажными жилыми домами (от 5 до 8 этажей, включая мансардный)	160,43	3,69
	зона застройки многоэтажными жилыми домами (9 этажей и более)	21,56	0,48
1.2	<i>Общественно-деловые зоны, в том числе:</i>	240,24	5,34
	многофункциональная общественно-деловая зона	84,64	1,88
	зона специализированной общественной застройки	155,60	3,46
1.3	<i>Производственные зоны, зоны инженерной и транспортной инфраструктуры, в том числе:</i>	1128,95	25,10
	производственная зона	243,55	5,42
	коммунально-складская зона	193,09	4,29
	научно-производственная зона	27,23	0,61
	зона инженерной инфраструктуры	18,59	0,41
	зона транспортной инфраструктуры	646,49	14,37
1.4	<i>Зоны сельскохозяйственного использования, в том числе:</i>	566,35	12,59
	зона сельскохозяйственных угодий	47,97	1,07
	зона садоводческих или огороднических некоммерческих товариществ	518,38	11,53
1.5	<i>Зоны рекреационного назначения, в том числе:</i>	94,13	2,27
	зона лесов	25,09	0,74
	зона отдыха	10,98	0,24
	зона озелененных территорий общего пользования (лесопарки, парки, сады, скверы, бульвары, городские леса)	55,48	1,23
	курортная зона	2,58	0,06
1.6	<i>Зона режимных территорий</i>	0,95	0,02
1.7	<i>Зоны специального назначения, в том числе:</i>	29,15	0,65
	зона кладбищ	18,93	0,42
	зона озелененных территорий специального назначения	10,22	0,23
1.8	<i>Зона акваторий</i>	12,11	0,27
1.9	<i>Иные зоны</i>	222,82	4,65
2	Территория за пределами населенного пункта, в том числе:	1105,83	24,58
2.1	<i>Производственные зоны, зоны инженерной и</i>	85,07	1,89

№ п/п	Наименование территории	Площадь	
		га	%
	<i>транспортной инфраструктуры, в том числе:</i>		
	производственная зона	3,79	0,08
	коммунально-складская зона	14,62	0,33
	зона инженерной инфраструктуры	24,55	0,55
	зона транспортной инфраструктуры	42,11	0,94
2.2	<i>Зоны сельскохозяйственного использования, в том числе:</i>	522,72	11,62
	зона сельскохозяйственных угодий	518,45	11,52
	зона садоводческих или огороднических некоммерческих товариществ	4,27	0,10
2.3	<i>Зоны рекреационного назначения, в том числе:</i>	209,41	4,52
	зона лесов	189,17	4,07
	зона отдыха	20,06	0,45
	зона озелененных территорий общего пользования (лесопарки, парки, сады, скверы, бульвары, городские леса)	0,18	0,00
2.4	<i>Зона акваторий</i>	1,11	0,02
2.5	<i>Зоны специального назначения, в том числе:</i>	9,23	0,20
	зона кладбищ	9,23	0,20
2.6	<i>Иные зоны</i>	279,40	6,33

«Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегенең халык саны фаразы

Республиканың муниципаль районнарына һәм республика эһәмиятендәге шәһәрләргә карата демографик сәясәтне, шул исәптән халык санын фаразлауны Татарстан Республикасы Икътисад министрлыгы билгели.

Районда халык санының үзгәрү тенденциясе 2030 елга кадәр Татарстан Республикасының Социаль-икътисадый үсеш стратегиясендә һәм 2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының социаль-икътисадый үсеш стратегиясендә күрсәтелгән.

«Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегенең халык санының гомуми фаразы 01.01.2023 елга халык саны, төп яшь төркемнәре, балалар һәм яшүсмерләр турында, шулай ук бер елда туган, үлгән, килгән һәм киткән кешеләр саны турында Бөгелмә муниципаль районы администрациясе биргән, югарыда күрсәтелгән стратегияләрне исәпкә алып, мәгълүматлар нигезендә үтәлде.

Фаразларга караганда, «Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегенең халык саны генераль планын гамәлгә ашыруның беренче чиратына (2028 ел) 80134 кеше тәшкил итәчәк, генераль планын гамәлгә ашыруның исәпләнгән срогына (2043 ел) - 79258 кеше.

Халыкның гомуми саны фаразы 4.2.1 нче таблицادا күрсәтелгән.

Балалар һәм яшүсмерләр саны фаразы 4.2.2 нче таблицادا китерелгән.

Таблица 4.2.1

«Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегенең халык саны фаразы, кеше

№ п/п	Наименование населенного пункта, входящего в состав поселения	2028 г.		2043 г.	
		Постоянное население	Население, строящее второе жилье	Постоянное население	Население, строящее второе жилье
1	МО «г. Бугульма»	80134	-	79258	-

Таблица 4.2.2

Прогноз численности детей и подростков в МО «г. Бугульма»

№ п/п	Наименование населенного пункта, входящего в состав поселения	2028 г.		2043 г.	
		В возрасте от 0 до 7 лет	В возрасте от 7 до 18 лет	В возрасте от 0 до 7 лет	В возрасте от 7 до 18 лет
1	МО «г. Бугульма»	6005	10580	5927	10341

Икътисадый үсеш

«Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегенң үсеш юнәлешен билгеләгәндә Татарстан Республикасының, Бөгелмә муниципаль районының социаль-икътисадый үсеш программалары, төбәк һәм федераль тармак программалары исәпкә алынды.

2015 елның 17 июнендәге 40-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы белән «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясе» расланды. Расланган стратегия кысаларында Әлмәт агломерациясе составына керүче Бөгелмә муниципаль районы түбәндәге программаларны һәм проектларны гамәлгә ашыру территориясе булып тора: «Татарстанның көнчыгыш капкасы», «Әлмәт агломерациясенң автобус нигезендә бердәм транспорт системасын төзү», «калдыклар белән эш итү системасы», «халыкны күчерүне реновацияләү» проекты, «Әлмәт агломерациясенң ижтимагый киңлекләре» проекты.

Сәнәгать житештерүен һәм коммуналь-склад хужалыгын үстерү Республика һәм муниципаль программаларда сәнәгать житештерүен үстерү чаралары «Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегендә каралмый.

«Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлеге территориясендә кайбер сәнәгать һәм коммуналь-склад объектларының эшләве табигатьне саклау һәм санитария-гигиена таләпләренә каршы килә. Генераль планда экологик өзгыятьне яхшырту максатларында әлеге объектларның территорияләрен житештерүне оптимальләштерү буенча чаралар үткөрү тәкъдим ителә, атап әйткәндә:

– Бөгелмә автомобиль юллары идарәсенң «Татнефтедор» ЖЧЖ, «Тимур» ЖЧЖ, «Бөгелмә сөт комбинаты» ЖЧЖ, «Бөгелмә тегү фабрикасы» ЖЧЖ, «Бөгелмә аяк киеме тегү фабрикасы» ЖЧЖ, «Вера» ЖЧЖ, «Бөгелмә» ААЖ асфальт-бетон заводы производствосын оптимальләштерү ТБИ заводы, «полиэкс» төзелеш материаллары заводы ЖЧЖ, «Строй Экспресс» ЖЧЖ, «Бөгелмә нефтеавтоматика тәҗрибә заводы» ЖЧЖ, «Бөгелмә электр насос заводы» ААЖ, «Бөгелмә дозы» ЖЧЖ, "комфортный мир" ЖЧЖ һ. б.;

ейств Бөгелмә кирпич заводы территориясендә 6,80 га майданлы 5 класслы куркынычлык житештерү объектын урнаштыру өчен перспективалы майданчык оештыру;

площад «Планета-Кск» АЖнең эшләми торган төзелеш сәнәгате предприятиесе территориясендә 6,79 га майданлы 5 класслы хәвефлеләктәге житештерү объектын урнаштыру өчен перспективалы майданчык оештыру;

□ «Агропродукт КФХ» ЖЧЖнең эшләми торган предприятиесе территориясендә 3,34 га майданлы 5 класслы хәвефлеләктәге житештерү объектын урнаштыру өчен перспективалы майданчык оештыру;

□ «Бөгелмә икмәк заводы» ААЖнең эшләми торган предприятиесе территориясендә 0,91 га майданлы 5 класслы хәвефлеләктәге житештерү объектын урнаштыру өчен перспективалы майданчык оештыру;

ейств гамәлдә булмаган объект территориясендә 0,57 га майданлы куркынычлыкның 4 классындагы коммуналь-склад объектын урнаштыру өчен перспективалы майданчык оештыру;

ейств эшләми торган Бөгелмә сәүдә базасы территориясендә 1,35 га майданлы 5 класслы коммуналь-склад объектын урнаштыру өчен перспективалы майданчык оештыру;

□ «ММК Втормет» ЖЧЖнең гамәлдә булмаган объекты территориясендә 3,42 га майданлы 4 класслы коммуналь-склад объектын урнаштыру өчен перспективалы майданчык оештыру.

«Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлеге территориясендә сәнәгать житештерүен һәм коммуналь-склад хужалыгын үстерү чараларының йомгаклау исемлеге 4.4.1 таблицасында бирелгән.

Таблица 4.3.1.

Мероприятия по развитию промышленного производства и коммунально-складского хозяйства МО «г. Бугульма»

№ п/п	Местоположение	Наименование объекта	Вид мероприятий	Единица измерения	Мощность		Срок реализации		Источник мероприятия
					Существующая	Новая (дополнительная)	Первая очередь (до 2028 г.)	Расчетный срок (2028 - 2043 гг.)	
МЕРОПРИЯТИЯ МЕСТНОГО (РАЙОННОГО) ЗНАЧЕНИЯ									
Объекты и территории промышленного назначения									
1	г. Бугульма	Асфальтобетонный завод Бугульминского управления автомобильных дорог ООО «Татнефтор»	Оптимизация производства	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
2	г. Бугульма	ООО «Тимур»	Оптимизация производства	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
3	г. Бугульма	ООО «Бугульминский молочный комбинат»	Оптимизация производства	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
4	г. Бугульма	ООО «Бугульминская фабрика пошива обуви»	Оптимизация производства	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
5	г. Бугульма	ОАО «Бугульминский завод ЖБИ»	Оптимизация производства	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
6	г. Бугульма	ООО «Завод Строительных Материалов «Полистэкс»	Оптимизация производства	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
7	г. Бугульма	ООО «Бугульминский опытный завод нефтеавтоматики»	Оптимизация производства	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»

№ п/п	Местоположение	Наименование объекта	Вид мероприятий	Еди- ница измерен ия	Мощность		Срок реализации		Источник мероприятия
					Суще- ствую щая	Новая (допол- нительн ая)	Первая очередь (до 2028 г.)	Расчетный срок (2028 - 2043 гг.)	
8	г. Бугульма	ООО «Бугульминская Мебельная Фабрика»	Оптимизация производства	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
9	г. Бугульма	Компания DereModGrupp	Оптимизация производства	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
10	г. Бугульма	ООО «Фторопласт»	Оптимизация производства	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
11	г. Бугульма	ООО «Траст Металл»	Оптимизация производства	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
12	г. Бугульма	ОАО «Бугульманефтепроду кт»	Оптимизация производства	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
13	г. Бугульма	ООО «Бугульминское Предприятие» СМП- 189»	Оптимизация производства	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
14	г. Бугульма	ЗАО «Бугульминский Элеватор»	Оптимизация производства	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
15	г. Бугульма	ЗАО «Бугульминский комбинат хлебопродуктов №1»	Оптимизация производства	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
16	г. Бугульма	ЗАО «Волгаспецмаш»	Оптимизация производства	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
17	г. Бугульма	Бугульминский филиал АО	Оптимизация производства	-	-	-	+	+	Генеральный план МО

№ п/п	Местоположение	Наименование объекта	Вид мероприятий	Единица измерения	Мощность		Срок реализации		Источник мероприятия
					Существующая	Новая (дополнительная)	Первая очередь (до 2028 г.)	Расчетный срок (2028 - 2043 гг.)	
		«Татавтодор»							«г. Бугульма»
18	г. Бугульма	ГУП «Бугульминский ликеро-водочный завод»	Оптимизация производства	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
19	г. Бугульма	ООО «Бугульминская швейная фабрика»	Оптимизация производства	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
20	г. Бугульма	ПК «Альянс»	Оптимизация производства	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
МЕРОПРИЯТИЯ МЕСТНОГО (ПОСЕЛЕНЧЕСКОГО) ЗНАЧЕНИЯ									
Объекты и территории промышленного назначения									
1	г. Бугульма	ООО «Строй Экспресс»	Оптимизация производства	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
2	г. Бугульма	ООО «Бугульминский ДОЗ», ООО «Комфортный Мир»	Оптимизация производства	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
3	г. Бугульма	ООО «Участок Ремонта и Строительства Жилья»	Оптимизация производства	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
4	г. Бугульма	АО «Планета-Кск»	Оптимизация производства	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
5	г. Бугульма	ООО «Вера»	Оптимизация производства	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
6	г. Бугульма	ООО «СМУ-27»	Оптимизация	-	-	-	+	+	Генеральный

№ п/п	Местоположение	Наименование объекта	Вид мероприятий	Единица измерения	Мощность		Срок реализации		Источник мероприятия
					Существующая	Новая (дополнительная)	Первая очередь (до 2028 г.)	Расчетный срок (2028 - 2043 гг.)	
			производства						план МО «г. Бугульма»
7	г. Бугульма	ООО «ДЕЛО Всех»	Оптимизация производства	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
8	г. Бугульма	ООО «СамМетКом»	Оптимизация производства	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
9	г. Бугульма	ООО «Траст Металл»	Оптимизация производства	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
10	г. Бугульма	ООО «Татсталь»	Оптимизация производства	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
11	г. Бугульма	ООО «Вектор»	Оптимизация производства	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
12	г. Бугульма	ООО «Бугульма водоканал»	Оптимизация производства	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
13	г. Бугульма	ОАО «Бугульминский кирпичный завод» (недействующий)	Перспективная площадка для размещения производственного объекта 5 класса опасности	га	6,80	6,80	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
14	г. Бугульма	АО «Планета-Кск» (недействующий)	Перспективная площадка для	га	6,79	6,79	+	+	Генеральный план МО

№ п/п	Местоположение	Наименование объекта	Вид мероприятий	Единица измерения	Мощность		Срок реализации		Источник мероприятия
					Существующая	Новая (дополнительная)	Первая очередь (до 2028 г.)	Расчетный срок (2028 - 2043 гг.)	
			размещения производственного объекта 5 класса опасности						«г. Бугульма»
15	г. Бугульма	ООО «КФХ Агропродукт» (недействующий)	Перспективная площадка для размещения производственного объекта 5 класса опасности	га	3,34	3,34	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
16	г. Бугульма	ОАО «Бугульминский хлебзавод (недействующий)	Перспективная площадка для размещения производственного объекта 5 класса опасности	га	0,91	0,91	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
17	г. Бугульма	Асфальтабетонный завод	Новое строительство	га	0,78	0,78	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
Объекты и территории коммунально-складского назначения									
1	г. Бугульма	Склады (недействующие)	Перспективная площадка для размещения коммунально- складского объекта объекта 4 класса	га	0,57	0,57	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»

№ п/п	Местоположение	Наименование объекта	Вид мероприятий	Единица измерения	Мощность		Срок реализации		Источник мероприятия
					Существующая	Новая (дополнительная)	Первая очередь (до 2028 г.)	Расчетный срок (2028 - 2043 гг.)	
			опасности						
2	г. Бугульма	Склады (недействующие)	Перспективная площадка для размещения коммунально-складского объекта объекта 5 класса опасности	га	1,35	1,35	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
3	г. Бугульма	ООО «ММК Втормет» (недействующий)	Перспективная площадка для размещения коммунально-складского объекта объекта 4 класса опасности	га	3,42	3,42	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»

Агросәнәгатъ комплексын үстерү

«Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлеге территориясендә агросәнәгатъ комплексының яңа объектларын урнаштыру буенча чаралар Генераль планда, башка программаларда һәм документларда каралмаган.

Урман комплексын үстерү

Урман һәм урман сәнәгате комплексын үстерү чаралары «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегенә Генераль планында, Бөгелмә муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасында һәм исәпләнгән срокка кадәр чорга башка программаларда һәм документларда каралмый.

Торак инфраструктурасын үстерү

Торак зоналарын оештыру, гамәлдәге торак фондын реконструкцияләү һәм яңа торак төзелеш майданчыкларын урнаштыру буенча тәкъдимнәр эшләү – генераль планының өстенлекле бурычларыннан берсе. Проект тәкъдимнәре шәһәр төзелешен анализлау нәтижәләренә таяна: торак фондының техник торышы һәм төзелеш характеристикалары, торак төзелешенә динамикасы һәм структурасы, төзелешнең тарихи, архитектура һәм тирәлек кыйммәте, территориянең экологик торышы, Торак төзелешендә заманча шәһәр төзелеш тенденцияләре. Торак инфраструктурасын үстерү чараларын эшләгәндә «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегенә Генераль планында Бөгелмә шәһәре Башкарма комитетының тәкъдимнәре исәпкә алынды.

«Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлеге халкы өчен яңа торак төзелеш күләмнәре фаразланган халык саны һәм фаразланган торак белән тәмин ителеш (бер кешегә торак майданының квадрат метры) нигезендә исәпләнде.

Бөгелмә муниципаль районы халкының торак белән тәмин ителешенә фаразланган күрсәткечә исәпкә алып, Татарстан Республикасын территориаль планлаштыру схемасында тәкъдим ителгән гомуми торак майданы белән тәмин ителешнең исәп – хисап күрсәткече 2020 елга 28,3 кв.м/кеше тәшкил итәргә тиеш, 2035 елга – 36,7 кв. м/кеше. чөнки генераль планының барлык төп проект карарлары беренче чиратка 2028 елга кадәр һәм исәпләнгән срокка кадәр планлаштырылган. 2043 елда, бу даталарга торак белән тәмин ителешнең зуррак исәп-хисап күрсәткечләре кабул ителде-беренче чиратта 32,7 кв. м/кеше һәм исәпләнгән срокка 39,0 кв. м/кеше.

Бөгелмә муниципаль районы Башкарма комитеты, Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалыгы министрлыгы биргән мәгълүматларга караганда, «Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегендә гомуми торак фонды 2,48 мең кв. м тәшкил иткән 12 тузган һәм авария хәлендәге йорт жимереләргә тиеш (таблицаны карагыз). 4.7.1).

Таблица 4.7.1

Многokвартирные дома в МО «г. Бугульма», предлагаемые к сносу

№ п/п	Адрес	Площадь застройки (кв.м.)	Общая площадь квартир (кв.м.)	Год построй ки	% износа
1	ул. Связистов, д.11	387,7	207,3	1895	40
2	ул. Мусы Джалиля, д.44	853,3	392,4	1952	67
3	ул. Дёповская, д.69	221	112,6	1954	44
4	ул. Клубная, д.3	192,3	177,1	1909	40
5	ул. Клубная, д.14	237	200,4	1918	65
6	ул. Связистов, д.10	273,8	141,6	1928	59
7	ул. Связистов, д.14	451,5	252,5	1928	61
8	ул. Связистов, д.12	256,9	230,9	1928	40
9	Пер. Инициативный, д.10	205	159,7	1959	57
10	ул. Связистов, д.13	260,5	199,3	1928	40
11	Переулок №12, д.6	281,2	192	1949	55
12	пер. Элеваторный, д.1	342,8	215,3	1981	39

№ n/n	Адрес	Площадь застройки (кв.м.)	Общая площадь квартир (кв.м.)	Год построй ки	% износа
	Всего	3963	2481,1		

Торакны сүтү нигездә бинаның физик яктан тузганлыгы һәм яшәргә яраксыз булуы, яисә торак бинаның төрле объектлардан санитар-саклау зонасында урнашуы аркасында карала, ә бу гамәлдәге законнар нигезендә ярамый.

Торак белән фаразланган тәмин ителештән һәм 2043 елга халыкның фаразланган саныннан чыгып, «Бөгелмә ш. » муниципаль берәмлеге өчен өстәмә рәвештә 668,16 мең кв. м торак таләп ителәчәк (таблицаны карагыз). 4.7.2).

Генераль планда шәһәр территориясендә яңа торак төзелеше тузган торак йортларны жимерү, шулай ук «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегендә торак пункт эчендә урнашкан төзелештә буш территорияләрдә йортлар төзү хисабына гамәлгә ашырылачак дип карала.

Таблица 4.7.2

Прогноз развития жилищного фонда МО «г. Бугульма»

Показатели	2023 г.	2028 г.	2043 г.
Численность населения (тыс.чел.)	80345	80134	79258
Жилищная обеспеченность (кв.м / чел.)	29,2	32,7	39,0
Общая площадь жилья (тыс. кв.м)	2349,58	2545,11	3017,74
Новое строительство за период (тыс.кв.м)	-	195,53	472,63

Генераль планни гамәлгә ашыруның беренче чиратында (2028 елга кадәр) торак фондын үстерү буенча түбәндәге чаралар карала:

1) усадьба төзелеше өчен бирелгән гомуми мәйданы 45 га булган территорияләрне индивидуаль торак йортлар (382 кишәрлек) белән үзләштерү, анда торак төзелеше 38,80 мең кв. м тәшкит итәчәк (квартал № 32, 33, 48, 53, 54);

2) 14 нче кварталда 0,38 га территориядә гомуми мәйданы 1,91 мең кв. м булган азкатлы торак йорт (2 кат) төзү;

3) 8,93 га территориядә гомуми мәйданы 97,82 мең кв. м булган уртача катлы торак йортлар (8 катлы) төзү (28, 30 нчы кварталлар);

4) усадьба төзелеше өчен бүлеп бирелгән гомуми мәйданы 67,08 га булган территорияләрне индивидуаль торак йортлар (570 кишәрлек) белән үзләштерү, анда торак төзелеше 57,00 мең кв.м тәшкит итәчәк (62, 64 нче кварталлар).

Торак төзелешенең гомуми күләме генераль планни гамәлгә ашыруның беренче чиратына торакның гомуми мәйданы 195,53 мең кв. м тәшкит итәчәк, шул исәптән индивидуаль торак – 95,80 мең кв. м, күп фатирлы торак – 99,73 мең кв. м.

Генераль планни гамәлгә ашыруның исәп-хисап срогына (2028-2043 еллар) торак фондын үстерү буенча түбәндәге чаралар карала:

1) усадьба төзелеше өчен бирелгән гомуми мәйданы 55,16 га булган территорияләрне индивидуаль торак йортлар (469 кишәрлек) белән үзләштерү, анда торак төзелеше 48,30 мең кв. м тәшкит итәчәк (квартал № 4, 27, 28, 29, 52, 60);

2) 2) генераль планни гамәлгә ашыруның беренче чиратында (2028 елга кадәр) торак фондын үстерү буенча түбәндәге чаралар карала:

3) 1) усадьба төзелеше өчен бирелгән гомуми мәйданы 45 га булган территорияләрне индивидуаль торак йортлар (382 кишәрлек) белән үзләштерү, анда торак төзелеше 38,80 мең кв. м тәшкит итәчәк (квартал № 32, 33, 48, 53, 54);

- 4) 2) 14 нче кварталда 0,38 га территориядә гомуми майданы 1,91 мең кв. м булган азкатлы торак йорт (2 кат) төзү;
- 5) 3) 8,93 га территориядә гомуми майданы 97,82 мең кв. м булган уртача катлы торак йортлар (8 катлы) төзү (28, 30 нчы кварталлар);
- 6) 4) усадьба төзелеше өчен бүлеп бирелгән гомуми майданы 67,08 га булган территорияләрне индивидуаль торак йортлар (570 кишәрлек) белән үзләштерү, анда торак төзелеше 57,00 мең кв.м тәшкит итәчәк (62, 64 нче кварталлар).
- 7) Торак төзелешенә гомуми күләме генераль планын гамәлгә ашыруның беренче чиратына торакның гомуми майданы 195,53 мең кв. м тәшкит итәчәк, шул исәптән индивидуаль торак – 95,80 мең кв. м, күп фатирлы торак – 99,73 мең кв. м.
- 8) Генераль планын гамәлгә ашыруның исәп-хисап срогына (2028-2043 еллар) торак фондын үстерү буенча түбәндәге чаралар карала:
- 9) 1) усадьба төзелеше өчен бирелгән гомуми майданы 55,16 га булган территорияләрне индивидуаль торак йортлар (469 кишәрлек) белән үзләштерү, анда торак төзелеше 48,30 мең кв. м тәшкит итәчәк (квартал № 4, 27, 28, 29, 52, 60);
- 10) 2) 15,53 га территориядә (27, 28, 61 нче кварталлар) гомуми фатир майданы 142,39 мең кв. м булган уртача катлы торак йортлар (8 катлы) төзү;
- 11) 3) усадьба төзелеше өчен бүленгән гомуми майданы 94,45 га булган территорияләрне индивидуаль торак йортлар (802 кишәрлек) белән үзләштерү, анда торак төзелеше 80,20 мең кв. м тәшкит итәчәк (63 нче квартал);
- 12) 4) 24,21 га территориядә (8, 12 нче кварталлар) фатирларның гомуми майданы 201,74 мең кв.м булган уртача катлы (5 каттан 8 катка кадәр) торак йортлар төзү.
- 13) Генераль планын гамәлгә ашыруның хисап срогына торак төзелешенә гомуми күләме торакның гомуми майданының 472,63 мең кв. м тәшкит итәчәк, шул исәптән шәхси торакның – 128,50 мең кв. м, күп фатирлы торакның – 344,13 мең кв. м.
- 14) Территориянең күләме һәм перспективалы торак фонды күләме күрсәтелгән яңа торак төзелеше майданчыкларының урнашуы 4.7.3 нче таблицада китерелә.
- 15) Торак фондының чиратлар буенча үзгәреш динамикасы 4.7.4 нче таблицада китерелә.
- 16) Торак инфраструктурасын үстерү буенча планлаштырыла торган чаралар исемлегенә 4.7.5 нче таблицада китерелә. Таблица 4.7.3

«Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегенә Генераль планында гамәлгә ашыру сроклары буенча яңа торак төзелеше майданчыклары

<i>№ квартала</i>	<i>Тип застройки</i>	<i>Площадь территории, га</i>	<i>Количество участков (домов)</i>	<i>Общая площадь жилья, кв.м</i>	<i>Примечание</i>
I очередь (до 2028 г.)					
32	Усадебная	4,86	42	4200	На месте отводов под усадебную застройку
33	Усадебная	5,91	51	5100	На месте отводов под усадебную застройку
48	Усадебная	10,88	93	9300	На месте отводов

<i>№ квартала</i>	<i>Тип застройки</i>	<i>Площадь территории, га</i>	<i>Количество участков (домов)</i>	<i>Общая площадь жилья, кв.м</i>	<i>Примечание</i>
					под усадебную застройку
53	Усадебная	12,37	107	10700	На месте отводов под усадебную застройку
54	Усадебная	10,98	95	9500	На месте отводов под усадебную застройку
14	Многоквартирная (малоэтажные жилые дома, 2 этажа)	0,38	-	1910	На отводах под многоквартирную застройку
28	Многоквартирная (многоэтажные жилые дома, 8 этажей)	6,09	-	62918	На отводах под многоквартирную застройку
30	Многоквартирная (многоэтажные жилые дома, 8 этажей)	3,68	-	34902	На отводах под многоквартирную застройку
62,64	Усадебная	67,08	570	57000	На месте отводов под усадебную застройку
Всего		122,23	-	195530	
Расчетный срок (2028-2043 гг.)					
4	Усадебная	7,51	67	6700	На месте отводов под усадебную застройку
27	Усадебная	1,98	18	1800	На месте отводов под усадебную застройку
28	Усадебная	1,39	13	1300	На месте отводов под усадебную застройку
29	Усадебная	10,12	89	8900	На месте отводов под усадебную застройку
52	Усадебная	12,31	107	10700	На месте отводов под усадебную застройку
60	Усадебная	21,85	189	18900	На месте отводов под усадебную застройку
27	Многоквартирная (многоэтажные жилые дома, 8 этажей)	1,13	-	10659	На отводах под многоквартирную застройку
28	Многоквартирная	2,17	-	20470	На отводах под

<i>№ квартала</i>	<i>Тип застройки</i>	<i>Площадь территории, га</i>	<i>Количество участков (домов)</i>	<i>Общая площадь жилья, кв.м</i>	<i>Примечание</i>
	(многоэтажные жилые дома, 8 этажей)				многоквартирную застройку
61	Многоквартирная (многоэтажные жилые дома, 8 этажей)	12,23	-	111261	На отводах под многоквартирную застройку
63	Усадебная	94,45	802	80200	На месте отводов под усадебную застройку
8,12	Многоквартирная (многоэтажные жилые дома, от 5 до 8 этажей)	24,21	-	201740	На отводах под многоквартирную застройку
Всего		189,35	-	472630	
Итого		311,58	-	668160	

Таблица 4.7.4

Развитие жилищной инфраструктуры МО «г. Бугульма»

Вид застройки	Общая площадь жилья на 01.01.2023 года (тыс.кв.м)	Первая очередь (до 2028 г.)		Расчетный срок (2028-2043 гг.)	
		Общая площадь жилья (тыс.кв.м)	Новое жилищное строительство за период (тыс.кв.м)	Общая площадь жилья (тыс.кв.м)	Новое жилищное строительство за период (тыс.кв.м)
г. Бугульма, в том числе:	2349,58	2545,11	195,53	3017,74	472,63
- усадебная застройка*	832,7	928,50	95,80	1057	128,50
- многоквартирная застройка	1516,88	1616,61	99,73	1960,74	344,13

* с учетом блокированной застройки

Таблица 4.7.5

Перечень мероприятий по развитию жилищной инфраструктуры в МО «г. Бугульма»

№ п/п	Населенный пункт	Наименование объекта	Вид мероприятия	Единица измерения	Мощность		Сроки реализации		Источник мероприятия
					Существующая	Дополнительная	Первая очередь (до 2028 г.)	Расчетный срок (2028-2043 гг.)	
<i>МЕРОПРИЯТИЯ МЕСТНОГО (ПОСЕЛЕНЧЕСКОГО) ЗНАЧЕНИЯ</i>									
1	г. Бугульма	жилищный фонд	новое строительство	тыс.кв.м	-	195,53	+	-	Генеральный план МО «г. Бугульма»
					-	472,63	-	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»

Халыкка социаль һәм мәдәни-көн күреш хезмәте күрсәтү объектларын үстерү

«Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлеге генераль планының төп максатларыннан берсе-фаразлана торган характеристикаларны һәм социаль нормаларны исәпкә алып, халыкның хезмәт күрсәтү учреждениеләренә булган ихтыяжларын канәгатьләндерү, шулай ук хезмәт күрсәтү объектларыннан һәркем файдалана алырлык тигез шартлар тәэмин итү.

«Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегендә хезмәт күрсәтү объектларын урнаштыру чаралары Бөгелмә муниципаль районын территорияль планлаштыру схемасы, Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының 2030 елга кадәр социаль-икътисадый үсеш стратегиясе чараларын исәпкә алып билгеләнгән.

«Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегенә халыкка социаль һәм мәдәни-көн күреш хезмәте күрсәтү объектларының кирәкле куәтен исәпләү 4.8 нче таблицادا күрсәтелгән. **Таблица 4.8**

«Бөгелмә ш.» халыкка социаль һәм мәдәни-көн күреш хезмәте күрсәтү объектларының кирәкле куәтен исәпләп чыгару

№ п/п	Наименование	Единица измерения	Норма	Существующее положение на 01.01.2023 г.	Потребность		Существующие сохраняемое	Потребность в новом строительстве			Предлагаемое новое строительство	Обеспеченность к 2043
					Первая очередь (до 2028 г.)	Расчетный период (2028-2043 гг.)		Первая очередь (до 2028 г.)	Расчетный период (2028-2043 гг.)	Всего к 2043 г.		
1	Дошкольные образовательные организации	место	65 мест на 100 детей от 0 до 7 лет	5100	3903	3853	5100	0	0	0	320	139 ³
2	Общеобразовательные организации	место	95 мест на 100 детей от 7 до 18 лет	10450	10051	9824	10450	0	0	0	0	104 ²
3	Организации дополнительного образования детей	место	30 мест на 100 детей от 5 до 18 лет	1948	3294	3221	1948	1346	0	1346	1346	100
4	Больницы	койка	7,5 коек на 1000 человек	414	774	760	414	360	0	360	360	100

№ п/п	Наименование	Единица измерения	Норма	Существующее положение на 01.01.2023 г.	Потребность		Существующие сохраняемое	Потребность в новом строительстве			Предлагаемое новое строительство	Обеспеченность к 2043
					Первая очередь (до 2028 г.)	Расчетный период (2028-2043 гг.)		Первая очередь (до 2028 г.)	Расчетный период (2028-2043 гг.)	Всего к 2043 г.		
5	Станции скорой медицинской помощи	автомобиль	1 автомобиль на 10000 чел.	16	10	10	16	0	0	0	0	160 ²
6	Аптеки	объект	1 объект на 10 тыс.чел.	16	8	8	16	0	0	0	0	200 ²
7	Лечебно-профилактические медицинские организации	посещений /смена	19,7 посещений в смену на 1000 чел.	1970	1579	1561	1970	0	0	0	100	131 ²
8	Спортивные залы	кв.м площади пола	220 кв.м на 1000 жителей	6418	18239	17821	6418	11821	0	11821	11821	100
9	Бассейны	кв.м зеркала воды	25 кв.м. на 1000 чел.	950	2581	2533	950	1631	0	0	0	36 ¹
10	Плоскостные сооружения	объект	0,2 га на 1000 человек	7,6	16,6	16,2	7,6	9,0	0	9,0	9,0	100
11	Клубы, дома культуры	место	30 мест на 1000 чел	1255	2487	2430	1255	1232	0	1232	1250	101 ³
12	Библиотеки	тыс. экземпляров	4 тыс. томов на 1000 чел.	356,1	331,6	324	356,1	0	0	0	102,6	110 ³
13	Магазины	кв.м	280 кв.м на	19580	23213	22681	19580	3633	0	3633	3633	100

№ п/п	Наименование	Единица измерения	Норма	Сущест вующее положе ние на 01.01. 2023 г.	Потребность		Сущест вующие сохраняемое	Потребность в новом строительстве			Предлагаемо е новое строительс тво	Обеспече н ность к 2043
					Первая очередь (до 2028 г.)	Расчетны й период (2028- 2043 гг.)		Первая очередь (до 2028 г.)	Расчет ный период (2028- 2043 гг.)	Всего к 2043 г.		
		торговой площади	1000 чел.									
14	Предприятия общепита	место	40 мест на 1000 чел.	1823	3316	3240	1823	1493	0	1493	1493	100
15	Предприятия бытового обслуживания	раб. место	9 раб. мест на 1000	287	746	729	287	459	0	459	459	100
16	Химчистка	кг вещей в смену	11,4 кг в смену на 1000 человек	-	945	923	-	945	-	-	-	0 ¹
17	Прачечная	кг белья в смену	120 кг в смену на 1000 человек	-	9948	9720	-	9948	-	-	-	0 ¹
18	Банно- оздоровитель ный комплекс	помывочн ое место	5 мест на 1000 человек	-	415	405	-	415	-	-	-	0 ¹
19	Отделения связи	объект	1 объект на 9-25 тыс. жителей	11	8	8	11	0	0	0	0	138 ²
19	Отделения и филиалы банков	объект	1 операцион ная касса на 10-30 тыс.	19	8	8	19	0	0	0	0	238 ²

№ п/п	Наименование	Единица измерения	Норма	Существующее положение на 01.01.2023 г.	Потребность		Существующие сохраняемое	Потребность в новом строительстве			Предлагаемое новое строительство	Обеспеченность к 2043
					Первая очередь (до 2028 г.)	Расчетный период (2028-2043 гг.)		Первая очередь (до 2028 г.)	Расчетный период (2028-2043 гг.)	Всего к 2043 г.		
			человек									
20	Отделение полиции	объект	1 ОПОП на 12-15 тыс.человек	9	7	7	9	0	0	0	0	128 ²
21	Районные (городские народные) суды	рабочее место	1 судья на 30 тыс.чел.	-	3	3	-	3	-	-	-	0 ¹
22	Юридические консультации	рабочее место	1 юрист-адвокат на 10 тыс.чел	-	8	8	-	8	-	-	-	0 ¹
23	Нотариальные конторы	рабочее место	1 нотариус на 30 тыс.чел	-	3	3	-	3	-	-	-	0 ¹
24	Жилищно-эксплуатационные организации	объект	1 объект на 20 тыс.чел	14	4	4	14	0	0	0	0	350 ²
25	Гостиницы	место	6 мест на 1000 чел.	198	497	486	198	497	0	0	0	0 ¹
26	Общественные уборные	прибор	1 прибор на 1000 человек	1	83	82	1	82	0	82	82	100

Примечание: ¹Данные объекты имеют районный уровень обслуживания, обеспеченность рассчитывается на население МО «г. Бугульма»;

²Показатель обеспеченности более 100% связан с тем, что существующая мощность объектов превышает потребную на расчетный срок;

³Показатель обеспеченности более 100% связан с применением типовых проектов проектируемых объектов;

⁴ Размещение данных объектов нецелесообразно исходя из малой численности сельского поселения.

4.8.1. Мәгариф оешмалары

Мәктәпкәчә мәгариф оешмалары

Хисап буенча, 2028 елга «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлеге халкы өчен мәктәпкәчә белем бирү һәм гомуми белем бирү оешмаларына ихтыяж 3903 һәм 10051 урын тәшкит итәчәк, 2043 елга 3853 һәм 9824 урын.

Гамәлдәге мәктәпкәчә мәгариф оешмаларының куәте халыкның фаразланган ихтыяжын канәгатьләндерә.

Бөгелмә муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе мәгълүматы буенча балалар бакчаларына капитал ремонт ясарга кирәк № 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 15, 16, 17, 20, 23, 24, 25, 30, 31, 32, 33, 35, 37 2043 елга кадәр карала торган чор дәвамында.

«Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегенең Генераль планында, Бөгелмә муниципаль районы администрациясе тәкъдимнән исәпкә алып, беренче чиратта түбәндәге чаралар тәкъдим ителә:

- 54 нче кварталда 90 урынлык балалар бакчасы төзү;
- 48 нче кварталда 120 урынлык балалар бакчасы төзү;
- 3 35 нче кварталда 110 урынлык балалар бакчасы төзү.

Гомуми белем бирү оешмалары

Гомуми белем бирү оешмаларын яңа төзүгә ихтыяж юк.

Бөгелмә муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф бүлеге мәгълүматы буенча капитал ремонт буенча түбәндәге чараларны үткәргә кирәк:

РТ беренче чиратта «Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының мәктәпара уку комбинаты» МБМУ капитал ремонт;

капит беренче чиратта «Мостафа Онджель исемендәге лицей-интернат гомуми белем бирү учреждениесе» МБМУ капитал ремонт.

Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары

«Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегендә балаларга өстәмә белем бирү оешмаларына норматив ихтыяж 2028 елга 3294 урын һәм 2043 елга 3221 урын тәшкит итә.

Бөгелмә шәһәрендә, шулай ук район жирлекләренең чагыштырмача зур үзәкләрендә (Кече Бөгелмә, Наратлы, Березово, Зеленая Роща авыл жирлекләре һәм башкалар) өстәмә белем бирү

оешмалары челтәрен (мәгариф оешмалары каршындагы балалар ижаты түгәрәкләрен дә кертеп) киңәйтергә кирәк.

Бөгелмә муниципаль районы Башкарма комитеты мәгълүматы буенча Балаларга өстәмә белем бирү объектларында генераль планы гамәлгә ашыруның бөтен срогы дәвамында түбәндәге чараларны үткәрергә кирәк:

- «балалар техник ижаты үзәге» МБМУ капитал ремонт (Калинин ур., 153 й., 40 квартал);
- «Балалар экология-биология үзәге» МБМУ капитал ремонт (Гоголь ур., 21 й., 16 квартал);
- «балалар һәм яшүсмерләр туризмы станциясе " МБМУ капитал ремонт (Ленин ур., 6 й., 10 квартал);
- «Укучылар сарае» МБМУ капитал ремонт (Ленин ур., 27 й., 15 квартал);
- «Орленок» 1 нче балалар үзәгенә кадәр МБМУ капитал ремонт (Горький ур., 13 й., 26 квартал);
- «Атлантида» 2 нче балалар үзәгенә кадәр МБМУ капитал ремонт (локомотив ур., 28 й., 48 нче квартал);
- «Буревестник " 3 нче балалар үзәгенә кадәр МБМУ капитал ремонт (Комсомол ур., 8 й., 20 нче квартал);
- «күңелле рейс " 4нче балалар үзәгенә кадәр МБМУ капитал ремонт (Космонавтлар ур., 1нче йорт, 20нче квартал);
- «Бригантин» 5 нче балалар үзәгенә кадәр МБМУ капитал ремонт (Б. Хмельницкий ур., 10-3 йорт, 38 нче квартал);
- «Ажаган» 6 нчы балалар үзәгенә кадәр МБМУ капитал ремонт (Космонавтлар ур., 3 й., 20 нче квартал);
- «яшьтәшләр» 7 нче балалар үзәгенә кадәр МБМУ капитал ремонт (Вахитов ур., 4 й., 13 нче квартал);
- «Ал жылкән» 8 нче балалар үзәгенә кадәр МБМУ капитал ремонт (Ленин ур., 66 й., 18 нче квартал);
- «Радуга» 9 нчы балалар үзәгенә кадәр МБМУ капитал ремонт (Сәйдәшев ур., 1 й., 42 нче квартал);
- капит «Импульс» 10 нчы балалар үзәгенә кадәр МБМУ капитал ремонт (Гафиятуллин ур., 44 й., 38 нче квартал);
- капит «Бөгелмә балалар сәнгать мәктәбе» МБМУ капитал ремонт (Мулланур Вахитов ур., 5 й., 13 квартал);
- капит «Бөгелмә 2 нче балалар сәнгать мәктәбе " МБМУ капитал ремонт (Жәлил ур., 38 й., 45 нче квартал).

Һөнәри белем бирү системасы

Бөгелмә муниципаль районы Башкарма комитеты мәгълүматы буенча генераль планы гамәлгә ашыруның бөтен срогы дәвамында капитал ремонт буенча түбәндәге чараларны үткәрергә кирәк:

Б «Бөгелмә һөнәри-педагогика көллияте» ДБҢБУ (Ленин ур., 141 йорт, 28 нче квартал)капиталь ремонт;

«Бөгелмә аграр көллияте» ДАҢБУ (Владимир Ленин ур., 135 йорт, 28 нче квартал)капиталь ремонт;

капит «Бөгелмә машина төзелеше техникумы» ДАҺБУ (Владимир Ленин ур., 144 йорт, 29 квартал) капитал ремонт.

«Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегендә мәгариф оешмалары системасын үстерү буенча чараларның йомгаклау исемлеге 4.8.1 нче таблицада бирелгән.

Таблица 4.8.1

Перечень мероприятий по развитию системы образовательных организаций
 В МО «г. Бугульма»

№ п/п	Местоположение	Наименование объекта	Вид мероприятия	Единиц а измере ния	Мощность		Сроки реализации		Источник мероприятия
					Суще- ствую щая	Допол- нитель- ная	Первая очередь (до 2028 г.)	Расчетный срок (2028-2043 гг.)	
МЕРОПРИЯТИЯ МЕСТНОГО (РАЙОННОГО) ЗНАЧЕНИЯ									
Дошкольные образовательные организации									
1	ул. Калинина, д.30А, квартал 13	МБДОУ №2 «Батыр»	капитальный ремонт	место	120	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
2	ул. Постышева, д.13, квартал 2	МБДОУ №3 «Тамчыкай»	капитальный ремонт	место	120	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
3	ул. Красноармейская», д. 2, квартал 13	МБДОУ №4 «Ляйсан»	капитальный ремонт	место	220	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
4	ул. Я.Гашека, д.46, квартал 42	МБДОУ №5 «Солнышко»	капитальный ремонт	место	120	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
5	ул. Комарова, д.1, квартал 28	МБДОУ №7 «Росинка»	капитальный ремонт	место	140	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
6	пер. Юности, д.4, квартал 38	МБДОУ №8 «Василек»	капитальный ремонт	место	140	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
7	ул. 14-Павших, д.56А, квартал 46	МБДОУ №9 «Колобок»	капитальный ремонт	место	140	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
8	ул. Сельхозтехника, д.12, квартал 30	МБДОУ №10 «Радуга»	капитальный ремонт	место	120	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»

№ п/п	Местоположение	Наименование объекта	Вид мероприятия	Единица измерения	Мощность		Сроки реализации		Источник мероприятия
					Существующая	Дополнительная	Первая очередь (до 2028 г.)	Расчетный срок (2028-2043 гг.)	
9	ул. Нефтяников, д.22/54, квартал 26	МБДОУ №11 «Искорка»	капитальный ремонт	место	140	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
10	ул. Тухачевского, д.6А, квартал 20	МБДОУ №15 «Светлячок»	капитальный ремонт	место	240	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
11	ул. Чекистов, д.1, квартал 51	МБДОУ №16 «Тополек»	капитальный ремонт	место	100	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
12	ул. Радишева, д.38А, квартал 25	МБДОУ №17 «Красная шапочка»	капитальный ремонт	место	120	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
13	ул. Советская, д.108, квартал 21	МБДОУ №20 «Ладушки»	капитальный ремонт	место	280	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
14	ул. Комсомольская, д.11, квартал 80	МБДОУ №23 «Ромашка»	капитальный ремонт	место	80	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
15	ул. Вахитова, д3, квартал 140	МБДОУ №24 «Тургай»	капитальный ремонт	место	140	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
16	ул. Чайковского, д.10, квартал 120	МБДОУ №25 «Забава»	капитальный ремонт	место	120	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
17	ул. Красноармейская, д.32, квартал 41	МБДОУ №30 «Елочка»	капитальный ремонт	место	120	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
18	ул. Октябрьская, д.16, квартал 120	МБДОУ №31 «Аленушка»	капитальный ремонт	место	120	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»

№ п/п	Местоположение	Наименование объекта	Вид мероприятия	Единица измерения	Мощность		Сроки реализации		Источник мероприятия
					Существующая	Дополнительная	Первая очередь (до 2028 г.)	Расчетный срок (2028-2043 гг.)	
19	ул. Красногвардейская, д.21, квартал 6	МБДОУ №32 «Непоседы»	капитальный ремонт	место	120	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
20	ул. Гафиатуллина, д.28А, квартал 13	МБДОУ №33 «Аленький цветочек»	капитальный ремонт	место	140	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
21	ул. Советская, д.39, квартал 13	МБДОУ №35 «Дельфин»	капитальный ремонт	место	140	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
22	ул. Г.Успенского, д.67, квартал 13	МБДОУ №37 «Родничок»	капитальный ремонт	место	140	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
23	квартал 53	детский сад	новое строительство	место	-	90	+	-	Генеральный план МО «г. Бугульма»
24	квартал 48	детский сад	новое строительство	место	-	120	+	-	Генеральный план МО «г. Бугульма»
25	квартал 35	детский сад	новое строительство	место	-	110	+	-	Генеральный план МО «г. Бугульма»

№ п/п	Местоположение	Наименование объекта	Вид мероприятия	Единица измерения	Мощность		Сроки реализации		Источник мероприятия
					Существующая	Дополнительная	Первая очередь (до 2028 г.)	Расчетный срок (2028-2043 гг.)	
Общеобразовательные организации									
1	ул. Герцена, д.91, квартал 18	МБОУ «Межшкольный учебный комбинат Бугульминского муниципального района РТ»	капитальный ремонт	место	300	-	+	-	Генеральный план МО «г. Бугульма»
2	ул. Горького, д.17, квартал 26	МБОУ «Общеобразовательное учреждение лицей-интернат имени Мустафы Онджеля»	капитальный ремонт	место	300	-	+	-	Генеральный план МО «г. Бугульма»
Организации дополнительного образования детей									
1	ул. Калинина, д.153, квартал 40	МБОУ ДО «Центр детского технического творчества»	капитальный ремонт	учащиеся	694	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
2	ул. Гоголя, д. 21, квартал 16	МБОУ ДО «Детский эколого-биологический центр»	капитальный ремонт	учащиеся	1185	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
3	ул. Ленина, д.6, квартал 10	МБОУ ДО «Станция детского и юношеского туризма»	капитальный ремонт	учащиеся	1725	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
4	ул. Ленина, д. 27, квартал 15	МБОУ ДО «Дворец школьников»	капитальный ремонт	учащиеся	2471	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
5	ул. Горького, д. 13, квартал 26	МБОУ ДО Детский центр №1 «Орленок»	капитальный ремонт	учащиеся	255	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
6	ул. Локомотивная, д. 28, квартал 48	МБОУ ДО Детский центр №2 Атлантида»	капитальный ремонт	учащиеся	255	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»

№ п/п	Местоположение	Наименование объекта	Вид мероприятия	Единица измерения	Мощность		Сроки реализации		Источник мероприятия
					Существующая	Дополнительная	Первая очередь (до 2028 г.)	Расчетный срок (2028-2043 гг.)	
7	ул. Комсомольская, д. 8, квартал 20	МБОУ ДО Детский центр №3 «Буревестник»	капитальный ремонт	учащийся	390	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
8	ул. Космонавтов, д. 1, квартал 20	МБОУ ДО Детский центр №4 «Веселый рейс»	капитальный ремонт	учащийся	345	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
9	ул. Б.Хмельницкого, д. 10-3, квартал 38	МБОУ ДО Детский центр №5 «Бригантина»	капитальный ремонт	учащийся	255	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
10	ул. Комсомонавтов, д. 3, квартал 20	МБОУ ДО Детский центр №6 «Зарница»	капитальный ремонт	учащийся	315	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
11	ул. Вахитова, д. 4, квартал 13	МБОУ ДО Детский центр №7 «Ровесник»	капитальный ремонт	учащийся	390	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
12	ул. Ленина, д. 66, квартал 18	МБОУ ДО Детский центр №8 «Алый парус»	капитальный ремонт	учащийся	240	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
13	ул. Сайдашева, д. 1, квартал 42	МБОУ ДО Детский центр №9 «Радуга»	капитальный ремонт	учащийся	345	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
14	ул. Гафиатуллина, д. 44, квартал 38	МБОУ ДО Детский центр №10 «Импульс»	капитальный ремонт	учащийся	420	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
15	ул. Владимира Ленина, д.135, квартал 13	МБОУ ДО «Бугульминская детская школа искусств»	капитальный ремонт	учащийся	700	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»

№ п/п	Местоположение	Наименование объекта	Вид мероприятия	Единица измерения	Мощность		Сроки реализации		Источник мероприятия
					Существующая	Дополнительная	Первая очередь (до 2028 г.)	Расчетный срок (2028-2043 гг.)	
16	ул. Джалиля, д.38, квартал 45	МБОУ ДО «Бугульминская детская школа искусств №2»	капитальный ремонт	учащийся	138	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
17	г. Бугульма	Кружки детского творчества при школе, в проектируемом многофункциональном центре, в районах нового жилищного строительства	организационное мероприятие	место	1948	1346	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»

4.8.2. Медицина оешмалары һәм халыкны социаль яклау объектлары

Медицина оешмалары

«Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегендә яшәүчеләрнең ихтыяжлары өчен хастаханә оешмаларын яңа төзүгә ихтыяж беренче чиратта 360 койка тәшкит итәчәк.

«Бөгелмә шәһәре " муниципаль берәмлегенә Генераль планында карала торган чорда үзәк район хастаханәсенә куәтен 360 урынга арттырып, Ленин урамындагы 88нче йорттагы 18нче кварталдагы хастаханә шәһәрчегенә буш территорияләре (биналары) хисабына реконструкцияләү тәкъдим ителә.

Гамәлдәге ашыгыч медицина ярдәме станциясе генераль планын гамәлгә ашыру чорында Бөгелмә муниципаль районы һәм «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлеге халкының ихтыяжларын тулысынча канәгатьләндерә.

Тулаем муниципаль берәмлек буенча амбулатор-поликлиника оешмаларында яңа төзелешкә ихтыяж юк. Әмма поликлиникаларга һәм гомуми практика табиблары офисларына хезмәт күрсәтүнең 1000 м радиусын исәпкә алып, 2043 елга кадәрге чорда сменасына 100 кеше кабул итә ала торган иң тыгыз торак төзелешле кварталларда (28, 61 кварталлар) төзелгән яки аерым торучы сәламәтлек саклау объектларын урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

Татарстан Республикасын территорияль планлаштыру схемасы нигезендә региональ әһәмияттәге тире-венерология һәм туберкулезга каршы диспансерларга капитал ремонт ясау беренче чиратта тәкъдим ителә.

«Бөгелмә ш.» МБ Генераль планында түбәндәге чаралар тәкъдим ителә:

Б " Бөгелмә үзәк район хастаханәсе □ ДАССУ балалар хастаханәсе бинасына капитал ремонт;

Б "Бөгелмә үзәк район хастаханәсе" ДАССУ поликлиникасына капитал ремонт;

Б "Бөгелмә үзәк район хастаханәсе" ДАССУ стационарының йогышлы авырулар бүлегенә капитал ремонт;

Б "Бөгелмә үзәк район хастаханәсе" ДАССОның бала тудыру йортына капитал ремонт;

Б «Бөгелмә үзәк район хастаханәсе» ДАССО стационарының төп корпусын капитал ремонтлау.

«Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегендә медицина оешмалары системасын үстерү буенча чараларның йомгаклау исемлеге 4.8.2 нче таблицада бирелгән.

Таблица 4.8.2.

Перечень мероприятий по развитию системы медицинских организаций в МО «г. Бугульма»

№ п/п	Местоположение	Наименование объекта	Вид мероприятия	Единица измерения	Мощность		Сроки реализации		Источник мероприятия
					Существующая	Дополнительная	Первая очередь (до 2028 г.)	Расчетный срок (2028-2043 гг.)	
МЕРОПРИЯТИЯ РЕГИОНАЛЬНОГО ЗНАЧЕНИЯ									
<i>Диспансеры</i>									
1	г. Бугульма, ул. С. Кирова, д.57, квартал 8	Филиал ГАУЗ «Республиканский клинический противотуберкулезный диспансер» - «Бугульминский противотуберкулезный диспансер»	капитальный ремонт	коек	102	-	+	-	СТП РТ
2	г. Бугульма, ул. Фридриха Энгельса, д.27, квартал 10	«Бугульминский кожно-венерологический диспансер» - филиал ГАУЗ «РККВД»	капитальный ремонт	коек	85	-	+	-	СТП РТ
МЕРОПРИЯТИЯ МЕСТНОГО (РАЙОННОГО) ЗНАЧЕНИЯ									
<i>Медицинские организации</i>									
1	ул. Ленина, д.88, квартал 18	Поликлиника детской больницы ГАУЗ «Бугульминская ЦРБ»	капитальный ремонт	посещений в смену	300	-	+	-	Генеральный план МО «г. Бугульма»
2	ул. Октябрьская, д.20, квартал 14	Поликлиника ГАУЗ «Бугульминская ЦРБ»	капитальный ремонт	посещений в смену	1220	-	+	-	Генеральный план МО «г. Бугульма»
3	ул. Ленина, д.90А, квартал 18	Инфекционное отделение стационара ГАУЗ «Бугульминская ЦРБ»	капитальный ремонт	посещений в смену	-	-	+	-	Генеральный план МО «г. Бугульма»
4	ул. Ленина, д.96, квартал 22	Родильный дом ГАУЗ «Бугульминская ЦРБ»	капитальный ремонт	посещений в смену	250	-	+	-	Генеральный план МО «г. Бугульма»
5	ул. Ленина, д.88,	Основной корпус Стационара	капитальный	посеще	-	-	+	-	Генеральный

№ п/п	Местоположение	Наименование объекта	Вид мероприятия	Единица измерения	Мощность		Сроки реализации		Источник мероприятия
					Существующая	Дополнительная	Первая очередь (до 2028 г.)	Расчетный срок (2028-2043 гг.)	
	квартал 18	ГАУЗ «Бугульминская ЦРБ»	ремонт	ний в смену					план МО «г. Бугульма»
6	ул. Ленина, д.88, квартал 18	ГАУЗ «Бугульминская центральная больница»	реконструкция с увеличением мощности за счет свободных территорий (помещений) больничного городка	коек	414	360	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
7	г. Бугульма, квартал 28, 61	амбулаторно-поликлинические организации (поликлиники, офисы врачей общей практики) в микрорайонах с наиболее плотной жилой застройкой	новое строительство, организация в составе прочих объектов социальной инфраструктуры	посещений в смену	-	100	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»

4.8.3. Мәдәният һәм сәнгать учреждениеләре

Хисап нигезендә, «Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегендә мәдәни-ял итү учреждениеләрен яңа төзүгә ихтыяж:

культур мәдәни-ял итү учреждениеләре 2028 елга 1232 урын.

Бөгелмә районы мәдәният идарәсе мәгълүматлары буенча,:

«татар мәдәнияте үзәге» МБУК хисап срогына капитал ремонт (15 нче квартал);

беренче чиратта «техника Йорты " МАУК капитал ремонт (14 нче квартал);

рас хисап срогына капитал ремонт «Үзәкләштерелгән район клуб системасы " МБУ һөнәрләр йорты (37 нче квартал);

Централь Үзәк китапханәнең беренче чиратына капитал ремонт (14 нче квартал);

Централь үзәк балалар китапханәсенә исәп-хисап срогына капитал ремонт (13 нче квартал);

народ Халыклар дуслыгы китапханәсенә исәп-хисап срогына капитал ремонт (14 нче квартал);

библиот 2 нче санлы китапханә-филиалга исәп-хисап срогына капитал ремонт (25 нче квартал);

библиот 3 нче санлы китапханә-филиалның беренче чиратына капитал ремонт (6 нчы квартал);

семей гаилә укуы китапханәсенә исәп-хисап срогына капитал ремонт (37 нче квартал);

Б беренче чиратта «Бөгелмә туган якны өйрәнү музей»МБУКНДА капитал ремонт;

беренче чиратта «Ярослав Гашекның әдәби-мемориаль музей " МБУ реконструкциясе.

Татарстан Республикасын территориаль планлаштыру схемасы белән түбәндәге чаралар тәкъдим ителә::

капит беренче чиратта «а. в. Баталов исемендәге Бөгелмә дәүләт рус драма театры»ДАУ капитал ремонт;

РТ беренче чиратта «Татаркино»ТР ДБУКНЫҢ Бөгелмә филиалында капитал ремонт;

«Бөгелмә ш.» МБ Генераль планында түбәндәге чаралар тәкъдим ителә:

карала торган чор дәвамында 61 нче кварталда 50 мең данәгә китапханәсе булган 800 урынга исәпләнгән яңа мәдәни-ял итү үзәге төзү;

3 33 нче кварталда 3 катлы күпфункцияле үзәк төзү (1 кат-сәүдә – көнкүреш һәм административ-эшлекле билгеләнештәге объектлар, 2 һәм 3 катларда-китапханәсе 52,6 мең данәгә исәпләнгән 200 урынга исәпләнгән клуб) карала торган бөтен чор дәвамында;

карала торган чорда 60 кварталда 250 урынлык клуб төзү;

общ карала торган чорда гомуми куәте 50 мең данә булган һәркем файдалана алырлык китапханәләрне торак йортларның беренче катларында, социаль инфраструктураның башка объектларында урнаштыру;

ейств гамәлдә булмаган сәнәгать объектын (14 нче квартал) мәдәни мирас объекты булганча музейга күчерү;

ейств гамәлдә булмаган сәнәгать объектын (9 квартал) мәдәни мирас объекты булганча музейга күчерү.

Перечень мероприятий по развитию системы учреждений культуры в МО «г. Бугульма»

№ п/п	Местоположение	Наименование объекта	Вид мероприятия	Единиц а измере ния	Мощность		Сроки реализации		Источник мероприя тия
					Суще ствую щая	Дополн ительн ая	Первая очередь (до 2028 г.)	Расчетный срок (2028-2043 гг.)	
МЕРОПРИЯТИЯ РЕГИОНАЛЬНОГО ЗНАЧЕНИЯ									
Театр									
1	ул. Ленина, д.28, квартал 15	Государственное автономное учреждение культуры Республики Татарстан «Бугульминский государственный русский драматический театр имени А.В.Баталова»	капитальный ремонт	мест	171	-	+	-	СТП РТ
Кинотеатр									
1	ул. Газинура Гафиятуллина, д.21/1, квартал 41	Бугульминский филиал ГБУК РТ «Татаркино»	капитальный ремонт	мест	49	-	+	-	СТП РТ
МЕРОПРИЯТИЯ МЕСТНОГО (РАЙОННОГО) ЗНАЧЕНИЯ									
Культурно-досуговые учреждения									
1	ул. Я.Гашека, д.3, квартал 15	МБУК «Центр татарской культуры»	капитальный ремонт	мест	225	-	-	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
2	ул. Мусы Джалиля, д.31, квартал 14	МАУК «Дом Техники»	капитальный ремонт	мест	870	-	+	-	Генеральный план МО «г. Бугульма»
3	ул. Энгельса, д.29, квартал 37	Дом ремесел МБУ «Централизованная районная клубная система»	капитальный ремонт	мест	160	-	-	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
4	квартал 61	культурно-досуговый центр	новое строительство	место	-	800	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
5	квартал 33	3-этажный	новое	место	-	200	+	+	Генеральный

№ п/п	Местоположение	Наименование объекта	Вид мероприятия	Единица измерения	Мощность		Сроки реализации		Источник мероприятия
					Существующая	Дополнительная	Первая очередь (до 2028 г.)	Расчетный срок (2028-2043 гг.)	
		многофункциональный центр	строительство						план МО «г. Бугульма»
6	квартал 60	клуб	новое строительство	место	-	250	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
Общедоступные библиотеки									
1	ул. Октябрьская, д.14, квартал 14	Центральная библиотека	капитальный ремонт	тыс.экз емпляр	97,1	-	+	-	Генеральный план МО «г. Бугульма»
2	ул. Октябрьская, д.10, квартал 13	Центральная детская библиотека	капитальный ремонт	тыс.экз емпляр	50,6	-	-	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
3	ул. Тукая, д.70, квартал 14	Библиотека Дружба народов	капитальный ремонт	тыс.экз емпляр	48	-	-	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
4	квартал 61	библиотека в составе культурно-досугового центра	новое строительство	тыс.экз емпляр	-	50	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
5	квартал 33	библиотека в составе многофункционального центра	новое строительство	тыс.экз емпляр	-	52,6	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
Музеи									

№ п/п	Местоположение	Наименование объекта	Вид мероприятия	Единица измерения	Мощность		Сроки реализации		Источник мероприятия
					Существующая	Дополнительная	Первая очередь (до 2028 г.)	Расчетный срок (2028-2043 гг.)	
1	ул. А.Герцена, д.88, квартал 16	МБУК «Бугульминский краеведческий музей»	капитальный ремонт	экспонатов	20754	-	+	-	Генеральный план МО «г. Бугульма»
2	ул. Советская, д.67, квартал 14	МБУ «Литературно-мемориальный музей Ярослава Гашека»	капитальный ремонт	экспонатов	2691	-	+	-	Генеральный план МО «г. Бугульма»
3	квартал 14	перезапуск недействующего объекта промышленности в музей	перезапуск	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
4	квартал 9	перезапуск недействующего объекта промышленности в музей	перезапуск	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
МЕРОПРИЯТИЯ МЕСТНОГО (ПОСЕЛЕНЧЕСКОГО) ЗНАЧЕНИЯ									
Общедоступные библиотеки									
1	ул.Оршанская,8, квартал 25	Библиотека-филиал №2	капитальный ремонт	тыс.экз емпляр	36,3	-	-	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
2	ул. Матросова, д.13, квартал 6	Библиотеки-филиала №3	капитальный ремонт	тыс.экз емпляр	13,3	-	+	-	Генеральный план МО «г. Бугульма»
3	ул. Фридриха Энгельса, д.29, квартал 37	Библиотека семейного чтения	капитальный ремонт	тыс.экз емпляр	49,3	-	-	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
4	встроенные в 1 этажи жилых домов, в прочие объекты социальной инфраструктуры	общедоступные библиотеки	новое строительство	тыс.экз емпляр	-	50	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»

4.8.4. Физик культура һәм спорт объектлары

Спорт заллары

Бөгелмә районының яшьләр, спорт һәм туризм бүлеге мәгълүматлары буенча генераль планы гамәлгә ашыруның бөтен срогы дәвамында капитал ремонт буенча түбәндәге чараларны үткәргә кирәк:

- «4 нче УББМ»МБМУ спорт залына капитал ремонт;
- «5 нче УББМ»МБМУ спорт залына капитал ремонт;
- «6 нчы УББМ»МБМУ спорт залына капитал ремонт;
- 7 нче гимназия МБМУ спорт залына капитал ремонт;
- 8 нче мәктәп спорт залына капитал ремонт;
- 9 нчы УББМ МБМУ спорт залына капитал ремонт;
- «11 нче УББМ»МБМУ спорт залына капитал ремонт;

Х Нади Атласи исемдәге 14 нче татар гимназиясенә спорт залына капитал ремонт;

- «16 нчы УББМ»МБМУ спорт залына капитал ремонт;
- МББУ «18 нче мәктәп»спорт залына капитал ремонт;

М МБОУ «Мостафа Онджель исемдәге лицей-интернат гомуми белем бирү учреждениесе»спорт залына капитал ремонт.

«Бөгелмә шәһәре " муниципаль берәмлегенә Генераль планында кварталдагы яңа торак төзелеше районнарында халыкка көндәлек хезмәт күрсәтү өчен 11821 кв. м мәйданлы өстәмә спорт заллары урнаштыру тәкъдим ителә. 54, 48, 49, 12, 60.

Яссылыклы Корылмалар

«Бөгелмә шәһәре " муниципаль берәмлегенә Генераль планында кварталдагы яңа торак төзелеше районнарында халыкка көндәлек хезмәт күрсәтү өчен 90000 кв. м мәйданлы өстәмә күләмдә ясси корылмалар урнаштыру тәкъдим ителә. 30, 27, 54, 30, 53, 48, 33, 61, 38, 6, 36, 14, 52.

Йөзү бассейннары

Йөзү бассейннарына ихтыяж исәпләнгән вакытка 1631 кв. м су көзгесе тәшкит итәчәк.

«Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегенә генераль планын гамәлгә ашыруның исәпләнгән срогына Бөгелмә муниципаль районында йөзү бассейннары куәтенә норматив күрсәткечләренә ирешү югары ихтыяжларга бәйле рәвештә мөмкин түгел – 1 мең кв. метрдан артык су көзгесе.

«Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегендә физик культура һәм спорт объектлары системасын үстерү чараларының йомгаклау исемлегә 4.8.4 нче таблицада бирелгән.

Таблица 4.8.4

«Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегендә физик культура һәм спорт объектлары системасын үстерү чаралары исемлеге

№ п/п	Местоположение	Наименование объекта	Вид мероприятия	Единица измере ния	Мощность		Сроки реализации		Источник мероприятия
					Суще- ствующая	Дополн ительная	Первая очередь (до 2028 г.)	Расчетный срок (2028-2043 гг.)	
МЕРОПРИЯТИЯ МЕСТНОГО (РАЙОННОГО) ЗНАЧЕНИЯ									
<i>Спортивные залы</i>									
1	ул. Комсомольская, д.5, квартал 35	МБОУ «СОШ №4»	капитальный ремонт	кв.м площади пола	176	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
2	ул. Чайковского, 2В, квартал 27	МБОУ «СОШ №5»	капитальный ремонт	кв.м площади пола	288	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
3	ул. Ленина, д.9, квартал 13	МБОУ «СОШ №6»	капитальный ремонт	кв.м площади пола	488	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
4	ул. Джалиля, д.37, квартал 42	МБОУ гимназия №7	капитальный ремонт	кв.м площади пола	474	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
5	ул. Матросова, д.13, квартал 6	МБОУ ООШ №8	капитальный ремонт	кв.м площади пола	312	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
6	ул. Красноармейская, д.39, квартал 38	МБОУ «СОШ №9»	капитальный ремонт	кв.м площади пола	242	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
7	ул. Оршанская, д.1А, квартал 25	МБОУ «СОШ №11»	капитальный ремонт	кв.м площади пола	450	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
8	ул. Вахитова, д.6, квартал 13	МБОУ Татарская гимназия №14 имени Хади Атласи	капитальный ремонт	кв.м площади пола	288	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»

№ п/п	Местоположение	Наименование объекта	Вид мероприятия	Единица измере ния	Мощность		Сроки реализации		Источник мероприятия
					Суще- ствующая	Дополн ительная	Первая очередь (до 2028 г.)	Расчетный срок (2028-2043 гг.)	
9	ул. Оршанская, д.61, квартал 20	МБОУ «СОШ №16»	капитальный ремонт	кв.м площади пола	288	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
10	ул. Орджоникидзе, д.2А, квартал 51	МБОУ «ООШ №18»	капитальный ремонт	кв.м площади пола	162	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
11	ул. Горького, д.17, квартал 26	МБОУ «Общеобразовательное учреждение лицей- интернат имени Мустафы Онджея»	капитальный ремонт	кв.м площади пола	180	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
12	районы нового жилищного строительства в специализированн ых спортивных центрах, а также встроено- пристроенные к жилым домам	спортзалы	новое строительство	кв.м площади пола	-	11821	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
<i>Плоскостные сооружения</i>									
1	в микрорайонах нового жилищного строительства, на территориях парков, скверов	плоскостные сооружения	новое строительство	кв.м	-	90000	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»

4.8.5. Сәүдә, жәмәгать туклануы, көнкүреш һәм торак-коммуналь хезмәт күрсәтү предприятиеләре

Хисап буенча, 2043 елга «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегендә сәүдә предприятиеләрен яңа төзүгә ихтыяж 3633 кв.м. тәшкил итәчәк.

«Бөгелмә ш. " муниципаль берәмлегенә генераль планын гамәлгә ашыру кысаларында яңа торак төзелеше кварталлары чикләрендә аерым торучы сәүдә объектларын урнаштыру тәкъдим ителә 30, 33, 60, 54, 61, 48, 52, 28, шулай ук 35 нче кварталда булган төзелеш чикләрендә.

Жәмәгать туклануы предприятиеләрен яңа төзүгә ихтыяж беренче чиратта 1493 утырту урыны тәшкил итәчәк.

Өстәмә көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләренә ихтыяж беренче чиратта 459 эш урыны тәшкил итәчәк.

Көнкүреш хезмәте күрсәтү, шулай ук жәмәгать туклануы предприятиеләрен гамәлдәге төзелеш территориясендә дә, яңа торак төзелеше территорияләрендә дә урнаштыруны күздә тотарга кирәк. Мәсәлән, әлеге объектларны (кафелар, сәүдә павильоннары) пляж, парк, сквер һәм туристлык-рекреация юнәлешендәге башка объектлар кебек халыкның массакүләм ял итү зоналары территорияләрендә урнаштырырга мөмкин.

Жәмәгать мунчалары, химик чистарту һәм кер юу бүлмәләре еш кына икътисадның хосусый секторына керә, һәм аларны шәһәр территориясендә урнаштыру әлеге хезмәт төрләренә ихтыяж булу белән билгеләнә. Бөгелмә шәһәре администрациясе өчен муниципаль берәмлек территориясендә торак-коммуналь хужалык учреждениеләре челтәрен үстерү өчен шартлар тудыру мөһим.

2043 елга коммуналь объектларга исәп-хисап ихтыяжы:

обществен 415 урынлык жәмәгать мунчалары;

смен сменага 945 кг әйбергә химик чистарткычлар;

смен сменага 9948 кг кер юу бүлмәләре;

□ 486 урынлык кунакханә (гамәлдәге кунакханәләрдә 198 урынны исәпкә алып).

4.8.6. Кредит-финанс оешмалары, элементә предприятиеләре һәм идарә оешмалары

Гамәлдәге кредит-финанс оешмалары һәм элементә бүлекчәләре Бөгелмә шәһәре ихтыяжларын тулысынча канәгатьләндерә.

28, 30, 60, 61 нче кварталларда торак төзелеше үсешен исәпкә алып, исәпләнгән вакытка әлеге объектларны торак йортларның беренче катларында, шулай ук административ-эшлекле яисә социаль билгеләнештәге төрле объектлар составында урнаштыру өчен шартлар тудыруны күздә тотарга кирәк.

4.8.7. Культ объектлары

«Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегенә Генераль планында 53 нче кварталда беренче чиратта мәчет төзү тәкъдим ителә.

4.8.8. Жәмәгать бәдрәфләре

Бу чорда жәмәгать бәдрәфләренә ихтыяж 82 прибор тәшкил итә.

Жәмәгать бәдрәфләре торак пунктларның түбәндәге урыннарында оештырылырга тиеш:

- а) мәйданнарда, транспорт магистральләрендә, зур жәяүлеләр хәрәкәте булган урамнарда;
- б) вокзаллар янындагы мәйданнарда, барлык тимер юл станцияләрендә, диңгез һәм елга пристаньларында, автостанцияләрдә һәм аэровокзалларда;
- в) шәһәр читендәге һәм шәһәр эчендәге паркларда, зур бульварларда, хезмәт ияләренең массакуләм ял итү урыннарында (паркларда, урман массивларында һ. б.);
- г) сәүдә үзәкләре, Колхоз базарлары территориясендә;
- д) стадионнарда, пляжларда, су спорт корылмалары урыннарында һәм шундый типтагы башка объектларда;
- е) автотрассаларда, күргәзмәләрдә, ачык кинотеатрлар янында һ. б.

4.8.9. Административ биналар

«Бөгелмә шәһәре » муниципаль берәмлегенң Генераль планында карала торган чорда 24, 38, 46, 59 кварталлар чикләрендә административ-эшлекле билгеләнештәге объектларны яңадан төзү тәкъдим ителә.

4.8.10. Полиция

«Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегендә жәмәгать хокук тәртибен саклауны үстерү чаралары каралмаган.

«Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегендә жәмәгать туклануы һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре системасын, шулай ук административ-эшлекле билгеләнештәге объектларны үстерү чаралары исемлеге 4.8.10 таблицасында бирелгән.

Таблица 4.8.10.

Перечень мероприятий по развитию системы предприятий общественного питания и бытового обслуживания, а также объектов административно-делового назначения в МО «г. Бугульма»

№ п/п	Местоположение	Наименование объекта	Вид мероприятия	Единица измерения	Мощность		Сроки реализации		Источник мероприятия
					Сущес- твую- щая	Допол- н ительн ая	Первая очередь (до 2028 г.)	Расчетный срок (2028-2043 гг.)	
МЕРОПРИЯТИЯ МЕСТНОГО (ПОСЕЛЕНЧЕСКОГО) ЗНАЧЕНИЯ									
<i>Предприятия торговли</i>									
1	г. Бугульма, квартал 30, 33, 60, 54, 61, 48, 52, 28, 35	предприятие торговли	новое строительство	кв.м торговой площади	19580	3633	+	-	Генеральный план МО «г. Бугульма»

№ п/п	Местоположение	Наименование объекта	Вид мероприятия	Единица измерения	Мощность		Сроки реализации		Источник мероприятия
					Сущес- твую- щая	Допол- нтель- ная	Первая очередь (до 2028 г.)	Расчетный срок (2028-2043 гг.)	
<i>Предприятия общественного питания</i>									
1	г. Бугульма	предприятия общественного питания	новое строительство	посадоч- ное место	1823	1493	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
<i>Культовые объекты</i>									
1	г. Бугульма, квартал 53	Мечеть	новое строительство	объект	-	1	+	-	Генеральный план МО «г. Бугульма»
<i>Административные здания</i>									
1	г. Бугульма, квартала 24, 38, 46, 59	объекты административно- делового	новое строительство	объект	-	4	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
<i>Предприятия бытового обслуживания</i>									
1	г. Бугульма	предприятия бытового обслуживания	новое строительство	рабочее место	287	459	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
<i>Общественные уборные</i>									
1	г. Бугульма	общественные уборные	новое строительство	прибор	1	82	+	-	Генеральный план МО «г. Бугульма»

Коммуналь хезмэт күрсәтү объектлары (зиратлар) системасын үстерү

1000 кешегә 0,28 га норматив буенча «Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлеге халкының традицион күмү зиратларына ихтыяжы исәпләнгән срокка 22,19 га тәшкил итәчәк.

Гамәлдәге зиратларның буш территорияләре халыкның традицион күмү зиратларына фаразланган ихтыяжларын тәэмин итмәячәк.

«Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегенә Генераль планында зират астындагы жирләр өчен жир төзелеше документларын территориядән функциональ файдалануга туры китерү, атап әйткәндә, зират астындагы жир кишәрлеге өчен «сәнәгать, энергетика, транспорт, элемент, радиотапшырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлеккә тәэмин итү өчен жирләр, оборона, иминлек жирләре һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр» жир категориясен рәхсәт ителгән файдалану төре итеп билгеләү тәкъдим ителә. 12.1. «Ритуаль эшчәнлек».

Туристлык-рекреация территорияләрен үстерү. Жирле халыкның ял итү урыннарын оештыру Туризм өлкәсен үстерүнең төп бурычы-туристлык индустриясенә мәдәни-танып белү, экскурсия, этнография, вакыйгалар, дөвалау-сәламәтләндрерү, рекреацион, балалар, Маҗара, Су, спорт-сәламәтләндрерү, спорт-күнел ачу, экологик юнәлешләрен үстерү һәм жирле халыкны һәм районга килүчеләрне рекреацион территорияләр, объектлар һәм хезмәт күрсәтүләр белән тәэмин итү.

Республикада туристлык эшчәнлегенә эчке һәм тышкы туризмга юнәлдерелгәнлеген исәпкә алып, Бөгелмә муниципаль районы, аерым алганда, «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлеге бюджетның керем өлешен арттыру, инвестицияләр агымы, эш урыннарын арттыру, халыкның сәламәтлеген яхшырту, саклап калу һәм рациональ мәдәни-тарихи һәм табигый потенциалдан файдалану. Бөгелмә муниципаль районы территориясенә табигый, тарихи-мәдәни һәм инфраструктура потенциалында билгеләнгән уңай моментлар, булган проблемаларны җентекләп карап, төбәккә һәм төбәк дәрәжәсендәге туристлык-рекреация системасын формалаштырырга мөмкинлек бирәчәк.

Кыска вакытлы перспективада конкурентлыкка сәләтле туристлык тармагын булдыруны тәэмин итү өчен:

территории туристлар сезоны дәвамлылыгын ел әйләнәсенә кадәр арттыру, туристлар булу дәвамлылыгын арттыру хисабына территориядә туристларның булу вакытын арттырырга (3 көннән 12 көнгә кадәр);

ту туристлык-рекреацион потенциалны баяләү һәм аларга ихтыяж белән билгеләнгән туризмның өстенлекле төрләрен үстерергә;

туристлык-рекреация эшчәнлегенә нәтиҗәле һәм перспективалы алып бару урыны буларак Туризм үзәкләрен булдырырга һәм үстерергә;

туристлык-рекреация эшчәнлегенә интенсив алып бару һәм туристлык инфраструктурасын (транспорт, кунакханә һәм ресторан бизнесы, сәүдә, иминиятләштерү һ.б.) үстерү урыннары буларак туристлык-рекреация зоналарын формалаштырырга.

Регионда туризмны торгызу процессының шәһәр төзелеше аспекты туризмның матди базасын үстерү мәсьәләләрендә, атап әйткәндә, туристлык-рекреация зоналары һәм ярдәмче зоналар, үзәкләр һәм ярдәмче үзәкләр, туристлык-рекреация объектлары һәм алар арасындагы элементләр системасын булдыру мәсьәләләрендә күренә. Бу объектлар туристлык маршрутлары белән бер зона чикләрендә дә, алар арасында да бәйләнгән, туристлык-рекреацион элементләрнең бердәм системасын формалаштыра. Зоналар составына шулай ук туристларга күрсәтелә торган хезмәтләр диапазонын һәм аларның зона территориясендә булу вакытын киңәйтә торган якындагы территорияләр дә керә.

Әлеге зоналарны формалаштыру гамәлдәге туристлык күрсәтү һәм сервис объектларын торгызу һәм үстерү, яңа объектлар, аерым алганда, хезмәт күрсәтү өлкәсендә төзелү белән бәйле.

Татарстан Республикасын территорияль планлаштыру схемасы буенча республиканың көньяк-көнчыгышында региональ әһәмияттәге Көнъяк-Көнчыгыш туристлык-рекреация зонасын

оештыру тәкъдим ителә, аның составында Бөгелмә һәм Лениногорск шәһәрләре һәм аларга якын районнар территорияләре базасында төзелә торган Бөгелмә-Лениногорск ярдәмче зонасы бүленә. Көнъяк-Көнчыгыш туристлык-рекреация зонасы һәм Бөгелмә кунакларына күрсәтелә торган туристлык хезмәтләре спектрын киңәйтү, аерым алганда, шулай ук аларның Бөгелмә районы территориясендә булу вакытын арттыру максатларында мәдәни-танып белү, дөвалау-сәламәтләндрү, мажаралы, экологик, спорт, балалар туризмын һәм музейлардан файдаланып кыска вакытлы ял итүне үстерү тәкъдим ителә. савыктыру объектлары, балаларны савыктыру лагерьлары комплексы, махсус сакланучы табигать территорияләре, Карабаш сусаклагычы, урман ландшафтлары. Туристлык күрсәтү һәм файдалану өчен кызыклы объектларның туплану урыннары, төп транспорт-туристлык агымнары, кызыклы ландшафтның төр нокталары һ.б. туристлык һәм хезмәт күрсәтү объектлары челтәрен перспективалы урнаштыруның төп факторлары булып тора. Районның туристларны жәлеп итә торган йөзен формалаштыру өчен туристлык объектларын төзекләндерү, реконструкцияләү, реставрацияләү, төзекләндерү буенча чаралар комплексын башкарудан тыш, шулай ук хезмәт күрсәтү өлкәсенә сыйфатын яхшырту һәм әлеге объектлар челтәрен киңәйтү өчен шартлар тудыру зарур.

Бөгелмә муниципаль районының туристлык-рекреация системасының функциональ һәм пространство-планлаштыру структурасын формалаштыру нигезендә район дәрәжәсендә карау нигезендә:

- Бөгелмә шәһәре муниципаль район үзәге, тарихи шәһәр һәм районның туристлык-рекреация системасының терәк үзәге буларак, мәдәни-танып белү, мәдәни-күнел ачу, спорт-сәламәтләндрү, дөвалау-сәламәтләндрү объектлары һәм шәһәр эчендә дә, шулай ук якын территорияләрдә дә туристлар өчен кызыклы башка урыннар һәм объектлар комплексы белән;
- районның һәм шәһәр торақ пунктларының тарихи-мәдәни объектлары һәм махсус сакланучы табигый территорияләре: музей, жирле мәдәни-танып белү истәлекле урыннары, православие һәм мөселман дини объектлары һәм комплекслары, катнашу өчен потенциалы һәм туристлык-рекреация эшчәнлегендә катнашучы, табигать һәйкәлләре һәм табигать заказниклары; лес урман ландшафтлары;
- Карабаш сусаклагычы, ту туристлык маршрутлары.

Күрсәтелгән объектларның территориаль урнашу характерын, аларның сыйфат характеристикаларын, формалашу дәрәжәсен туристлык-рекреация системасының структур төзелешен, аерым алганда туристлык-рекреация эшчәнлеген активлаштыру зоналарын билгеләү билгели:

Бөгелмә-региональ әһәмияткә күпфункцияле зона, төрле профильдәге объектларны туплау зонасы буларак, төрле туризм төрләрен: дөвалау-савыктыру, балалар, спорт-савыктыру, мәдәни-танып белү, спорт, экологик туризмны үстерү перспективалары белән. Бөгелмә шәһәре әлеге зонада туристлык-рекреация эшчәнлегенә (маршрут-терәк үзәге) һәм тулаем Бөгелмә районының туристлык-рекреация системасы үзәге булып тора. Әлеге зона территориясенә туристларны жәлеп итү һәм сыйфатлы туристлык һәм сервис хезмәтләре күрсәтү өчен туристлык һәм хезмәт күрсәтү объектлары челтәрен киңәйтү (кафе, кунакханә йортлары, мәгълүмат үзәкләре һ.б.), шулай ук районда туризмның спорт-сәламәтләндрү юнәлешен формалаштыруда катнашу мөмкинлегенә булган спорт-сәламәтләндрү комплексы төзү тәкъдим ителә.

Татарстан Республикасын территориаль планлаштыру схемасы белән исәп – хисап срогына «Татарстан-Шәһәрләр иле» туристлык маршрутын оештыру тәкъдим ителә.

Бөгелмә авыл шәһәренә Генераль планында ял итү территорияләрен үстерү шулай ук жирле халыкның ял итү зонасы һәм килүчеләрнең ял итү майданчыклары буларак яшел утыртмалар системасын оештыру чараларын да күздә тоту.

Таблица 4.10.1

«Бөгелмә ш» " МБ туристлык-рекреация территорияләрен үстерү чаралары исемлеге

№ п/п	Местоположение	Наименование объекта	Вид мероприятия	Единица измерения	Мощность		Срок реализации		Источник мероприятия
					Существующая	Новая (дополнительная)	Первая очередь (до 2028 г.)	Расчетный срок (2028-2043 гг.)	
МЕРОПРИЯТИЯ РЕГИОНАЛЬНОГО ЗНАЧЕНИЯ									
1	г. Бугульма	Юго-Восточная туристско-рекреационная зона	Организационное мероприятие	-	-	-	+	-	СТП Республики Татарстан
2	г. Бугульма	Туристический маршрут «Татарстан – страна городов» (по историческим местам Закамья)	Организационное мероприятие	-	-	-	+	+	СТП Республики Татарстан
МЕРОПРИЯТИЯ МЕСТНОГО (ПОСЕЛЕНЧЕСКОГО) ЗНАЧЕНИЯ									
1	г. Бугульма	Озеленение общего пользования	Организационное мероприятие	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
2	г. Бугульма	Водные объекты	Благоустройство береговой полосы и прилегающей территории с созданием общественных рекреационных зон	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»

«Бөгелмә ш» " МБ транспорт инфраструктурасын үстерү

Транспорт инфраструктурасы халыкның хәрәкәтчәнлеген, пассажирлар һәм йөк ташу күләмнәренәң фаразлана торган үсеш шартларында шәһәр территорияләреннән уңайлы файдалану мөмкинлеген, шәһәр эчендәге, шәһәр яны һәм тышкы транспорт элементләренәң иминлеген һәм ышанычлылыгын тәмин итәргә тиеш.

Шәһәр халкының көнкүреш һәм житештерү ихтыяжлары өчен транспорт хезмәткә күрсәтүгә ихтыяжын икътисадый яктан нәтижәле һәм тиешле дәрәжәдә куркынычсызлык белән, кыска вакытлы һәм озак вакытлы перспективада канәгатьләндерергә.

Әлеге бурычлар индивидуаль һәм жәмәгать транспортының, шәһәр, шәһәр яны һәм тышкы транспорт системаларының үзара хезмәттәшлеген, үзара тулыланышын тәмин итә торган шәһәрнең бердәм транспорт системасын үстерүне, шулай ук кулланучы тарафыннан транспорт хезмәткә күрсәтү төрләрен альтернатив сайлау мөмкинлеген таләп итә.

4.11.1. Тышкы транспортны үстерү.

Тимер юл транспорты

Бөгелмә районы территориясендә Россия Федерациясә Хөкүмәтенәң 17.06.2008 №877-р күрсәтмәсә белән расланган Россия Федерациясендә 2030 елга кадәр тимер юл транспортын үстерү стратегиясенә туры китереп, "Казан-Әлмәт-Бөгелмә-Азнакай" тимер юлы участогын төзү планлаштырыла.

Россия Федерациясендә тимер юл транспортын үстерү стратегиясендә шулай ук үткәрү сәләтен арттыру, Куйбышев тимер юлының Чишмә - Ульяновск участогында икенче юллар төзү карала.

4.11.2. Урам-юл челтәрен үстерү

Әлеге бүлек Бөгелмә шәһәрнең төзелешен һәм шәһәрнең урам-юл челтәрен формалаштыруның гамәлдәге торышын анализлау, үткән Генераль планда кабул ителгән архитектура-планлаштыру карарларына нигезләнәп, тормышка ашырылмаган, әмма актуальлеген саклап калган тәкъдимнәренә исәпкә алып, шулай ук үткән елларда башкарылган аерым проект эшләнмәләренә исәпкә алып башкарылды.

Бөгелмә шәһәрнең урам-юл челтәрен формалаштыру, беренче чиратта, торак төзелешенәң яңа мәйданчыкларын үстерү белән билгеләнә.

Шәһәрнең урам-юл челтәре каркасының нигезен Ленин, Совет, Г.Гафиятуллин, и. Гончаров, Нефтьчеләр, ә. Ягъфәров, М. Жәлил, М. Тухачевский, Казан, А. Радищев урамнары тәшкил итә.

Генераль планда өлешчә реконструкцияләнгән торган микрорайоннары булган торак төзелеш сакланып калган, шулай ук яңа торак төзелеш өчен мәйданчыклар тәкъдим ителгән – «В» кварталы, «Сосновка», шәһәрнең көнчыгыш районы (56,57 кварталы)

Проектлана торган торак районнарда һәм микрорайоннарда социаль-мәдәни һәм көнкүреш объектларының тулы жыелмасы каралган.

Шулай ук шуны да билгеләп үтәргә кирәк: Ландшафт, шәһәр төзелеш, технологик (сәнәгать зоналарының эшләве һәм аларга хезмәт күрсәтү) үзгәрешләре шәһәр мохитенәң югарыда санап үтелгән аерым структур элементлары арасында пространство-транспорт элементләре формалашуға сизелерлек йогынты ясый һәм алшарт булып тора.

Генераль планда гамәлдәге урам челтәрен саклап калу тәкъдим ителә.

Шәһәрнең

планлаштырылган үсешенә бәйлә рәвештә, проектлана торган территорияләрдәге урам челтәре, планировка шартларына бәйлә рәвештә юнәлеш беркадәр үзгәрәп, гамәлдәге урам-юл челтәренәң дәвамы булып торачак.

Бөгелмә шәһәрнең үсеш урам-юл челтәренәң һәм транспортның бердәм системасын булдыруга нигезләнәп. Бу Система, үз чиратында, проектлана торган шәһәр территориясенәң барлык өлешләре арасында уңайлы һәм имин элементләренә тәмин итү максатыннан, шәһәрнең үзәк

өлешенен һәм аның тирәсендәге торак районнарның планлаштыру структурасы белән тыгыз бәйләнгән.

СНиП 2.07.01-89* нигезендә, гомумшәһәр эһәмиятендәге магистраль урамнар торак берәмлекләр, сәнэгать зоналары, ижтимагый үзәк арасында транспорт элемтәсен гамәлгә ашыра, тышкы автомобиль юлларына чыга.

Шәһәрнең урам-юл челтәре системасын формалаштыручы төп магистральләр итеп гомумшәһәр эһәмиятендәге түбәндәге магистральләр билгеләнде:

лен Ленин ур., көньяк-көнчыгыш юнәлештә Кече Бөгелмә торак пункты аша федераль эһәмияттәге «Казан – Оренбург» автомобиль юлына чыга;

каз Казан ур., аның дәвамы – төньякка Бөгелмә аэропорты юнәлешендә региональ автомобиль юлы, төньяк-көнчыгышта Гончаров урамы буйлап Азнакай юнәлешендә региональ автомобиль юлы чыга;

Г Гафиятуллин ур., төньяк-көнбатыш юнәлештә федераль эһәмияттәге «Казан – Оренбург» автомобиль юлына чыгу юлы белән, Тухачевский урамы буенча дәвам итү юлы белән, көньяк-көнбатыш юнәлештә Ягъфәров һәм Радишев урамнары буенча чыгу юлы белән Ленин урамы белән тоташа.

неф Нефтьчеләр урамы, шәһәрне сәнэгать һәм селитеб зонага бүлә, ул үз чиратында шәһәрнең көнбатыш өлешендә Лениногорск шәһәре юнәлешендә төбәк эһәмиятендәге автомобиль юлына чыга.

Югарыда тасвирланган шәһәр магистральләре район магистральләре челтәре белән тулыландырыла. Район урамнары территориаль һәм функциональ яктан торак районнарны үзара, шәһәр үзәге белән бәйлиләр, шәһәр магистральләренә һәм шәһәр юлларына чыгу юллары бар. Район магистральләрен трассировкалау авыл хужалыгы территориясен микрорайоннарга максатчан бүлүгә ярдәм итә.

Район магистральләре түбәндәгеләр: Ф. Дзержинский ур., Воровский ур., Ф. Энгельс ур., И. Губкин ур., в. Белинский ур., М. Жәлил ур., Сельхозтехник ур., кызылармеец ур., А. Алиш ур., М. Ломоносов ур., Юбилей ур., И. Тургенев ур., Г. Димитров ур., Профсоюз урамы, 2 нче, г. Кудряшов ур., п. Чайковский ур., Чапаев ур., бораулау ур., Сокол ур., Магистраль ур., Локомотив ур., Маяковский ур., депов ур., М. Калинин ур., Октябрь ур., Совет ур., 14 һәлак булганнар ур., А. Матросов ур., А. Радишев ур., х. Сафин ур., м. Тухачевский ур. Октябрь ур., М. Кутузов ур., Бакча урамы, Төзелеш ур., Юл ур., с. Киров ур., Клуб ур., Н. Некрасов ур., Комсомол ур., Б. Хмельницкий ур., А. Герцен ур., г. Успенский ур., 1 нче Тыкрык.

Магистраль челтәр, шәһәр һәм район урамнары жәмэгать пассажир транспортын үткәрү өчен кирәкле каркас булып хезмәт итә.

Район магистральләренен параметрлары СНиП 2.07.01-89* га туры килергә, ягъни булган участкаларда реконструкцияләнергә яки яңадан проектланьрга тиеш. Аркылы профиль элементлары норматив параметрларга туры килергә тиеш.

Үз чиратында, жирле эһәмияттәге урамнар һәм юллар челтәре (торак төзелеше зоналарындагы урамнар, ижтимагый-эшлекле зоналардагы урамнар, житештерү зоналарындагы урамнар һәм

юллар) торак районнарға һәм сәнэгать территорияләренә чыгып, район һәм гомумшәһәр эһәмиятендәге магистраль урамнарға хезмәт күрсәтә.

4.11.3. Шәһәр жәмәгать транспорты челтәрен үстерү

Шәһәрнең территориаль үсеше жәмәгать транспорты эшен тагын да үстерүне һәм яхшыртуны таләп итә.

Шәһәрдә халыкка транспорт хезмәте күрсәтү халыкның тиз һәм имин хәрәкәт итүен исәпкә алып карала.

Генераль планын гамәлгә ашыруның исәпләнгән срокта гамәлдәгеләренә өстәмә рәвештә яңа маршрутлар кертергә тәкъдим ителә:

Кварт «в»кварталы яңа планлаштыру районы чикләрендә автобус маршруты булдыру;

Сос Сосновка торак пункты аша автобус маршруты булдыру;

Б. Г. Залаков ур., Дёповская буенча Бөгелмә шәһәре - Югары Бистәсе автобус маршруты булдыру;

Север Төньяк районны үзәк район белән Сокольская, М.Ломоносов, Профсоюзная 2-я урамнары буенча тоташтыручы автобус маршруты булдыру.

промышлен М.Жәлил, монтаж, Транспорт һәм Нефтьчеләр урамнары буенча сәнэгать районнарын селитеб зона белән бәйләп автобус маршруты булдыру.

Бөгелмә шәһәре маршрутларының гамәлдәге схемасы шактый уйланылган һәм рациональ булуга карамастан, аны алга таба камилләштерү резервлары бар. Әлеге резервлардан файдалану, автобус паркын файдалануның техник-эксплуатацион характеристикаларын яхшыртып, шәһәр халкының хезмәттә йөрү вакытын кыскартырга мөмкинлек бирергә тиеш.

4.11.4. Транспорт чараларын саклау һәм аларга хезмәт күрсәтү структурасын үстерү

Бөгелмә шәһәре халкына транспорт хезмәте күрсәтү уңайлылыгын тәэмин итә торган иң мөһим чаралар булып:

населения гомумшәһәр һәм район үзәкләре, сәүдә һәм мәдәни билгеләнештәге биналар, стадионнар, вокзаллар кебек халык күпләп жыелган урыннарда автомобильләренә вакытлыча саклау өчен ачык тукталышлар урнаштыру өчен территорияләренә резервлау;

инд ачык автостоянкалар һәм жир асты, ярымподзем һәм жир өсте күпкатлы гараж – стоянкалар төзү өчен торак районнарда территорияләренә шәхси файдаланудагы жиңел автомобильләренә даими саклау өчен резервлау. Индивидуаль транспортны саклау системасын формалаштыруны яңа торак төзелеше территорияләрен үзләштерү белән бер үк вакытта алып барырга.

Боксларны һәм артык зур территорияләрен биләгән һәм эстетик яктан кабул ителмәслек ачык тукталышларны заманча күп катлы гаражларга һәм паркингларга алмаштыруга акрынлап күчүне күз алдында тотарга кирәк.

Гаражларның төп төрләре хисап срогына күпкатлы (2 – 3 эт) гаражлар тәкъдим ителә.) 300 машлы гаражлар. урын. Моннан тыш, микрорайоннарда уртача 50 машина сыйдырышлы жир асты һәм ярымжир асты гаражлары урнаштыру тәкъдим ителә. урын.

Карала торган автостоянкаларның барлык төрләре, кагыйдә буларак, селитеб территорияләре чикләрендә яисә турыдан – туры аларның чикләрендә-янәшәдәге коммуналь – склад зоналарында, ягъни жәяүлеләр өчен уңайлы булган зоналарда-800 метрга кадәр урнаштырылырга

тиеш.югыйсә, тәжрибә күрсәткәнчә, машина кую урыннары инвестицияләр жәлеп итәрлек түгел һәм аларны төзү һәм аннан соң файдалану проблемалы була.

Йөк автомобильләренең төп паркын саклау гамәлдәге йөк автотранспорт предприятиеләре территорияләрендә һәм аларны төзү өчен бүлеп бирелгән кишәрлекләрдә эре сәнәгать предприятиеләре һәм коммуналь-склад оешмалары территорияләрендә оештырылырга тиеш, калган паркны үсеп килүче һәм яңа коммуналь-склад зоналарында урнаштыру күздә тотыла. Махсус автомобильләрне һәм ведомство автобусларын гамәлдәге автобазалар территорияләрендә һәм предприятие һәм оешмалар территорияләрендә саклау күз алдында тотыла.

Шәһәр территориясендә автомобильләр паркын тагын да арттыру автосервис предприятиеләрен, техник хезмәт күрсәтү станцияләрен үстерүне таләп итәчәк.

Автомобильләр саны артуны исәпкә алып, исәпләнгән срокка автомобильләр паркына хезмәт күрсәтү өчен гамәлдәге АЗСлар житәрлек (2019-2030 елларга Бөгелмә шәһәренең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы).

«Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегендә транспорт инфраструктурасын үстерү буенча чаралар исемлеге 4.11 нче таблицада бирелгән.

Таблица 4.11.

Перечень мероприятий по развитию транспортной инфраструктуры в МО «г. Бугульма»

№ п/п	Местоположение	Наименование объекта	Вид мероприятия	Единица измерения	Мощность		Срок реализации		Источник мероприятия
					Существующая	Новая (дополнительная)	Первая очередь (до 2028 г.)	Расчетный период (2028 - 2043 гг.)	
Мероприятия федерального значения									
Железнодорожный транспорт									
1	г. Бугульма	Чишмы - Ульяновск	реконструкция	-	-	-	+	-	СТП Российской Федерации
Мероприятия местного значения (поселения)									
Улично-дорожная сеть									
1	г. Бугульма	Магистральная улица районного значения, Улицы и дороги местного значения	новое строительство	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
2	г. Бугульма	Магистральная улица общегородского и районного значения, Улицы и дороги местного значения	капитальный ремонт	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
Городской общественный транспорт									
1	г. Бугульма	Автобусные маршруты общественного транспорта	дополнительная организация	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
Сооружения для хранения и обслуживания транспортных средств									

№ п/п	Местоположение	Наименование объекта	Вид мероприятия	Едини- ца измере- ния	Мощность		Срок реализации		Источник мероприятия
					Суще- ствую- щая	Новая (допол- нитель- ная)	Первая очередь (до 2028 г.)	Расчет ный период (2028 - 2043 гг.)	
1	г. Бугульма	Стоянка (парковка) автомобилей	новое строительство	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»
2	г. Бугульма	Станция технического обслуживания	новое строительство	-	-	-	+	+	Генеральный план МО «г. Бугульма»

Бөгелмә шәһәре чикләрен билгеләү

Россия Федерациясе Жир кодексының 84 статьясындагы 1 өлешенә 1 пункты нигезендә торак пунктларның чикләрен билгеләү яисә үзгәртү тиешле муниципаль берәмлек чикләрендә урнашкан торак пунктларның чикләрен чагылдыра торган шәһәр округының, жирлекнең генераль планын раслау яисә үзгәртү була.

«Жирләрне яисә жир кишәрлекләрен бер категориядән икенче категориягә күчерү турында» 2004 елның 21 декабрендәге 172-ФЗ номерлы Федераль законның 8 статьясындагы 1 өлеше (алга таба - күчерү турында Закон) нигезендә торак пунктларның чикләрен билгеләү яки үзгәртү, шулай ук жир кишәрлекләрен торак пунктлар чикләренә кертү йә жир кишәрлекләрен торак пунктлар чикләреннән төшереп калдыру торак пунктларның жирләрен яисә мондый жирләр составындагы жир кишәрлекләрен күчерү булып тора башка категориягә йә шундый жирләр составындагы жирләрне яки жир кишәрлекләрен башка категорияләрдән торак пункт жирләренә күчереп.

Шулай итеп, дәүләт теркәве, кадастр һәм картография федераль хезмәтенә 2010 елның 16 июнендәге 14-4692-ГЕ номерлы хаты нигезендә, әгәр муниципаль берәмлекнең генераль планын раслау процедурасы бозылмаган булса, генераль планын раслау турындагы акт Жирләрне яисә жир кишәрлекләрен күчерү турындагы акт булып тора.

2020 елда Бөгелмә шәһәренә Генераль планы үтәлдә, ул Килештерү комиссиясенә 09.12.2020 № 5220/20-АП карары белән килештерелдә һәм Бөгелмә муниципаль районы Советының 29.12.2020 № 1 карары белән расланды. Гамәлдәге законнар нигезендә, әлеге генераль пландагы торак пункт территориясенә расланган чикләре «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегенә эшләнә торган Генераль планының гамәлдәге чикләре буларак кабул ителдә.

Бүгенгә көндә Бөгелмә шәһәренә торак пунктының мәйданы 3391,8148 га тәшкит итә.

«Бөгелмә шәһәре " муниципаль берәмлегенә Генераль планында Бөгелмә шәһәре чикләрен үзгәртү каралган.

Жир кишәрлекләрен төшереп калдыру һәм кертү өчен нигез булып:

жир кишәрлекләренә кисешүләрен бетерү, бу законнарға каршы килә (РФ ЗК 11.9 маддәсе. 3 п.);

Татарстан Республикасы Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгының 26.08.2017 №11371 генераль планнар нигезендә участокларны (зиратларны) кадастр исәбенә кую турында хаты;

сельского авыл жирлегә торак пунктларының архитектур-планлаштыру структурасының бөтенлеген тәмин итү.

Бөгелмә шәһәренә мәйданы проект чикләрендә 3391,5339 га тәшкит итә.

Әлеге жир кишәрлекләрен торак пункт чигеннән төшереп калдыру тәкъдим ителә торган жир кишәрлекләре һәм аларның өлешләре Исемлегә 4.11.1 нче таблицада күрсәтелгән.

Төшереп калдырыла торган жирләрне категорияләр һәм кадастр исәбенә кую буенча йомгаклау бүленеше 4.11.2 нче таблицада күрсәтелгән.

«Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлегенә торак пунктлары чикләрен билгеләү буенча чаралар исемлегә 4.11.3 нче таблицада бирелгән.

Таблица 4.11.1

Перечень земельных участков и их частей, предлагаемые к исключению из границ населенных пунктов

<i>Кадастровый номер земельного участка</i>	<i>Разрешенное использование*</i>	<i>Категория земель</i>	<i>Площадь всего земельного участка по кадастру, кв.м</i>	<i>Площадь включаемого/исключаемого земельного участка, кв.м</i>	<i>Планируемая категория</i>	<i>Планируемое разрешенное использование**</i>
ИСКЛЮЧАЕМЫЕ ЗЕМЕЛЬНЫЕ УЧАСТКИ						
г. Бугульма						
Часть ЗУ 16:13:020667:243	для использования в соответствии с его целевым назначением (питомник)	Земли лесного фонда	100000	886	Земли лесного фонда	для использования в соответствии с его целевым назначением (питомник)
Часть ЗУ 16:13:040717:12	-	-	88319	1923	Земли сельскохозяйственного назначения	Сельскохозяйственное использование
Итого исключаемых ЗУ по МО «г. Бугульма»			100000	2809		

Предложения по установлению границ населенных пунктов, га

Наименование населенного пункта	Земли в пределах существующей границы территорий населенных пунктов	Земли, предлагаемые к исключению из существующей границы территории населенных пунктов					Земли, предлагаемые к включению в проектную границу населенных пунктов					Формирование проектных границ населенных пунктов			
		Земли населенных пунктов, поставленные на кадастровый учет	Земли сельскохозяйственного назначения, поставленные на кадастровый учет	Земли лесного фонда, поставленные на кадастровый учет	Земли с неустановленной категорией земель, поставленные на кадастровый учет	Земли, не поставленные на кадастровый учет	Земли населенных пунктов, поставленные на кадастровый учет	Земли сельскохозяйственного назначения, поставленные на кадастровый учет	Земли промышленности, поставленные на кадастровый учет	Земли с неустановленной категорией земель, поставленные на кадастровый учет	Земли, не поставленные на кадастровый учет	Земли в пределах проектных границ населенных пунктов	Земли в пределах существующей границы территорий населенных пунктов	Земли, предлагаемые к исключению из существующей границы территории населенных пунктов	Земли, требующие перевода в земли населенных пунктов
г. Бугульма	3391,8148	-	-	0,0886	0,1923	-	-	-	-	-	3391,5339	-	0,2809	-	
Всего	3391,8148	-	-	0,0886	0,1923	-	-	-	-	-	3391,5339	-	0,2809	-	

Перечень мероприятий по установлению границ населенных пунктов в г. Бугульма

№ п/п	Населенный пункт	Наименование объекта	Вид мероприятия	Единица измерения	Мощность		Сроки реализации		Источник мероприятия
					Сущест вующая	Дополни тельная	Первая очередь (до 2028 г.)	Расчетный период (2028-2043 гг.)	
Мероприятия местного значения (поселения)									
1	г. Бугульма	территория населенного пункта	исключение из границы населенного пункта	га	0,2809	-	+	-	Генеральный план МО «г. Бугульма»

Инженерлык инфраструктурасын үстерү гамәлләре

Әлеге бүлек түбәндәге документлар нигезендә эшләнә:

□ РД 34.20.185-94 (1999 елга үзгәрешләр белән) " шәһәр электр челтәрләрен проектлау буенча Инструкция»;

СП СП 124.13330.2012 " жылылык челтәрләре □ ;

□ СНиП 42-01-2002 «газ бүлү системалары»;

□ СП 42-101-2003 «металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр»;

СП СП 31.13330.2021 " су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар»;

□ СП 8.13130.2020 " янгыннан саклану системалары. Янгынга каршы тышкы су белән тәэмин итү чыганаclarы. Янгын куркынычсызлыгы таләпләре»;

СП СП 32.13330.2018 " Канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар»;

□ СанПиН 2.1.3684 - 21 "шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләрен карап тотуга, су объектларына, эчә торган суга һәм эчә торган су белән тәэмин итүгә, атмосфера һавасына, туфракка, торак биналарга, житештерү, жәмәгать биналарын эксплуатацияләүгә, санитар-эпидемиягә каршы (профилактик) чараларны оештыруга һәм үткәругә санитар-эпидемиологик таләпләр";

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 13.03.2018 №149 карары белән расланган Татарстан Республикасы калдыклары белән эш итү өлкәсендәге территориаль схема;

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.02.2011 № 134 карары белән расланган Татарстан Республикасын территориаль планлаштыру схемасы (Министрлар Кабинетының 15.03.2022 № 235 карары редакциясендә);

□ Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы, Бөгелмә муниципаль районы Советының 20.03.2012 № 3 карары белән расланган (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

4.13.1. Электр белән тәэмин итү

Бөгелмә шәһәрәндә электр куллануның төп артуы яңа торак төзелешенә, шулай ук жәмәгать объектлары төзелешенә бәйле.

Электр куәтләренә кытлык булмасын өчен, шулай ук жирлек үсеше вакытында өстәмә йөкләнешләренә тоташтыру өчен электр йөкләнешенә үсеш перспективалары билгеләнә.

Торак төзелеше өчен электр йөкләнеше арту (4.13.1.1 таблицасы.) «шәһәр электр челтәрләрен проектлау буенча Инструкция» РД 34.20.185-94 (1999 елга үзгәрешләр кертеп) нигезендә торак биналарның гомуми мәйданыннан чыгып исәпләнгән электр йөкләнешләрен исәпкә алып билгеләнгән, 2 бүлек, 2.1.5 таблица.

Таблица 4.13.1.1

Прирост электрической нагрузки для жилой застройки

№ п/п	Местоположение жилых домов	Тип застройки	Удельная расчетная электрическая нагрузка, Вт/м ²	Коэффициент мощности	Планируемая жилая застройка, м ²		Электрическая нагрузка для планируемой жилой застройки			
					на 1 очередь	на расчетный срок	кВт		кВ·А	
							на 1 очередь	на расчетный срок	на 1 очередь	на расчетный срок
1	Многоквартирная жилая застройка									
1.1	14 квартал	Малозэтажная жилая застройка	15,80	0,96	1910	-	30,18	-	31,44	-
1.2	27 квартал	Многоэтажная жилая застройка	15,60	0,94	-	10659	-	166,28	-	176,89
1.3	28 квартал	Многоэтажная жилая застройка	15,60	0,94	62918	-	981,52	-	1044,17	-
1.4	28 квартал	Многоэтажная жилая застройка	15,60	0,94	-	20470	-	319,33	-	339,71
1.5	30 квартал	Многоэтажная жилая застройка	15,60	0,94	34902	-	544,47	-	579,22	-
1.6	61 квартал	Многоэтажная жилая застройка	15,60	0,94	111261	-	1735,67	-	1846,46	-
Итого для многоквартирной жилой застройки							3291,84	485,61	3501,29	516,61
2	Индивидуальная жилая застройка									
2.1	4 квартал	Индивидуальная жилая застройка	15,00	0,96	-	8040	-	120,60	-	125,63
2.2	27 квартал	Индивидуальная жилая застройка	15,00	0,96	-	2160	-	32,40	-	33,75
2.3	28 квартал	Индивидуальная	15,00	0,96	-	1560	-	23,40	-	24,38

№ п/п	Местоположение жилых домов	Тип застройки	Удельная расчетная электрическая нагрузка, Вт/м ²	Коэффициент мощности	Планируемая жилая застройка, м ²		Электрическая нагрузка для планируемой жилой застройки				
					на 1 очередь	на расчетный срок	кВт		кВ·А		
							на 1 очередь	на расчетный срок	на 1 очередь	на расчетный срок	
		я жилая застройка									
2.4	29 квартал	Индивидуальная жилая застройка	15,00	0,96	-	10680	-	160,20	-	166,88	
2.5	32 квартал	Индивидуальная жилая застройка	15,00	0,96	5040	-	75,60	-	78,75	-	
2.6	33 квартал	Индивидуальная жилая застройка	15,00	0,96	6120	-	91,80	-	95,63	-	
2.7	48 квартал	Индивидуальная жилая застройка	15,00	0,96	11160	-	167,40	-	174,38	-	
2.8	52 квартал	Индивидуальная жилая застройка	15,00	0,96	-	12840	-	192,60	-	200,63	
2.9	53 квартал	Индивидуальная жилая застройка	15,00	0,96	12840	-	192,60	-	200,63	-	
2.1 0	54 квартал	Индивидуальная жилая застройка	15,00	0,96	11400	-	171,00	-	178,13	-	

№ п/п	Местоположение жилых домов	Тип застройки	Удельная расчетная электрическая нагрузка, Вт/м ²	Коэффициент мощности	Планируемая жилая застройка, м ²		Электрическая нагрузка для планируемой жилой застройки			
					на 1 очередь	на расчетный срок	кВт		кВ·А	
							на 1 очередь	на расчетный срок	на 1 очередь	на расчетный срок
2.1 1	60 квартал	Индивидуальная жилая застройка	15,00	0,96	-	22680	-	340,20	-	354,38
Итого для индивидуальной жилой застройки							698,40	869,40	727,50	905,63
Итого по городу							2434,07	869,40	2573,96	905,63

Примечания:

- 1) Удельная расчетная электрическая нагрузка принята в соответствии с РД 34.20.185-94 (таблица 2.1.5. и таблица 2.1.1.):
  - для зданий (1-2 этажа) с плитами на природном газе – 15,0 Вт/м²;
  - для зданий (3-5 этажа) с плитами на природном газе – 15,8 Вт/м²;
  - для зданий (выше 6 этажей) с плитами на природном газе – 15,6 Вт/м².
- 2) Полная электрическая нагрузка определена с учётом коэффициента мощности – 0,94 и 0,96 (РД 34.20.185-94 таблица 2.1.5.)

Перспективы роста электрических нагрузок г. Бугульма

№ п/п	Название населенного пункта	Электрическая нагрузка	
		Прирост на первую очередь, кВ⋅А	Прирост на расчетный срок, кВ⋅А
1	4 квартал	0,00	125,63
2	14 квартал	31,44	0,00
3	27 квартал	0,00	210,64
4	28 квартал	1044,17	364,09
5	29 квартал	0,00	166,88
6	30 квартал	579,22	0,00
7	32 квартал	78,75	0,00
8	33 квартал	95,63	0,00
9	48 квартал	174,38	0,00
10	52 квартал	0,00	200,63
11	53 квартал	200,63	0,00
12	54 квартал	178,13	0,00
13	60 квартал	0,00	354,38
14	61 квартал	1846,46	0,00
	Всего по городу	4228,79	1422,23
	с учетом коэффициента, учитывающего строительство объектов социального назначения - 1,3	5497,43	1848,90
	с учетом коэффициента совмещения максимума электрической нагрузки - 0,9	4947,68	1664,01
	Итого	4947,68	1664,01

Шул рәвешле, генераль планның исәпләнгән срогына электр йөкләнеше 6 611,70 кВ А А артачак, шулардан:

первую 4 947,68 кВ на га, ә беренче чиратка;

рас 1 664,01 кВ на га исәпләнгән срогга.

Гамәлдәге электр подстанцияләре планлаштырыла торган торак фондын, шулай ук жәмәгать билгеләнешендәге объектларны тукландыру үзәкләре булып торачак:

□ 3б 110/35/6 кВ Бөгелмә (14) (4 квартал, 14 квартал өчен);

П ПС 110/6 кВ Көнчыгыш (78) (27 Квартал, 28 квартал, 29 квартал өчен);

П ПС 110/6 кВ Нефтемаш (42) □ 30 квартал өчен);

П ПС 110/6 кВ Нефтяник (47) (32 квартал, 33 квартал өчен);

П ПС 110/6 кВ Көнъяк (43) (48 квартал, 52 квартал, 53 квартал, 54 квартал, 60 квартал, 61 квартал өчен).

Электр энергиясен эшләп килүче һәм яна төзелә торган 6/0,4 кВ түбәнәйтүче трансформатор подстанцияләре аша йөкләнеш арткан саен бүлү күздә тотыла. Конкрет проектлау вакытында яна 6/0,4 кВ ТП куәтләре төгәл билгеләнәргә, аларны урнаштыру урыннары, шулай ук электр линиясен салу өчен трассалар сайланьрга тиеш.

Яңа төзелеш территориясен электр энергиясе белән тәэмин итү өчен проектта түбәндәге чаралар тәкъдим ителә:

- 48 нче кварталдагы аз катлы төзелешне электр белән тәэмин итү өчен 6/0,4 кВ трансформатор подстанциясе төзү, 0,4 һәм 6 кВ көчәнеше электр тапшыру линияләре салу тәкъдим ителә.;
- 52 нче кварталдагы аз катлы төзелешне электр белән тәэмин итү өчен 6/0,4 кВ трансформатор подстанциясе төзү тәкъдим ителә, анда 0,4 һәм 6 кВ көчәнеше электр тапшыру линияләре салыначак.;
- 60 нчы кварталдагы аз катлы төзелешне электр белән тәэмин итү өчен 6/0,4 кВ трансформатор подстанциясе төзү тәкъдим ителә, анда 0,4 һәм 6 кВ көчәнеше электр тапшыру линияләре салыначак.;
- 61 нче кварталдагы аз катлы төзелешне электр белән тәэмин итү өчен 6/0,4 кВ трансформатор подстанциясе төзү тәкъдим ителә, анда 0,4 һәм 6 кВ көчәнеше электр тапшыру линияләре салыначак.

Кварталларның яңа төзелешләрен электр белән тәэмин итү 4, 14, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 53, 54 гамәлдәге ТП 6/0,4 кВ ны 0,4 кВ көчәнеше электр тапшыру линияләре салып тормышка ашырырга тәкъдим ителә.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 09.07.2020 № 569 карары белән расланган Татарстан Республикасын территорияль планлаштыру схемасы нигезендә Бөгелмә шәһәре территориясендә түбәндәге чаралар планлаштырыла: көнбатыш 110/6 кВ ПСНЕ реконструкцияләү (3);

- 110/6 кВ Көнчыгыш ПСНЕ реконструкцияләү (78);
- 110 кВ юлны реконструкцияләү Бөгелмә (14) – Көнбатыш (3);
- 110 кВ Көнчыгыш (78) - щитка ВЛНЬҢ 2 чылбырын төзү.

4.13.2. Жылылык белән тәэмин итү

Жылылык егәрлегенә кытлык булмасын өчен, шулай ук жирлекне үстергәндә өстәмә йөкләнешләренә тоташтыру өчен исәпләү юлы белән жылылык егәрлегенә перспективалы чыгымы билгеләнә.

Исәпләү өчен параметрлар кабул ителде:

- нар тышкы һаваның исәпләнгән температурасы-минус 32 ° С;
- жылытыла торган биналарның эчке һавасының уртача температурасы-20 ° С; ото жылыту чорының озынлыгы-215 тәүлек;
- жылыту чорының уртача температурасы-минус 5,2 ° С.

Индивидуаль торак төзелешен һәм аз катлы төзелешне жылылык белән тәэмин итү табигый газ һәм каты ягулыкта эшләүче автоном жылылык чыганаclarыннан децентральләштерелгән рәвештә карала.

Торак-коммуналь комплекс өчен исәпләнгән сroкка жылылык чыгымнары уртақ предприятие нигезендә билгеләнгән 124.13330.2012 «жылылык челтәрләре» халык саныннан, торак биналарның гомуми мәйданының зурлыгыннан чыгып, эреләнгән күрсәткечләренә исәпкә алып – жылытуга һәм вентиляциягә жылылык энергиясенә 1 кв.м гомуми мәйданга максималь сәгәтлек чыгымнарын исәпкә алып, төзелештә яхшыртылган жылылык-физик үзлекләре һәм жәмәгать биналарында бер кешегә исәпләнгән кайнар су белән тәэмин итүгә уртача жылылык агымы күрсәткечләре.

Шәһәрнең планлаштырылган торак, ижтимагый-эшлекле һәм административ төзелешләрен жылыту, вентиляцияләү һәм кайнар су белән тәэмин итүгә (ГВС) жылылык чыгымнары 4.13.2.1 таблицасында күрсәтелгән. Кайнар су белән тәэмин итүгә жылылык жәмәгать биналарында куллануны исәпкә алып кабул ителде.

Таблица 4.13.2.1

Расходы тепла на отопление, вентиляцию и ГВС планируемой застройки

№ п/ п	Местоположение жилых домов	Тип застройки	Расход тепла, Гкал/ч					
			прирост на первую очередь			прирост на расчетный срок		
			Отопление	ГВС	Общий	Отопление	ГВС	Общий
1	4 квартал	Индивидуальная жилая застройка	0,00	0,00	0,00	1,10	0,18	1,28
2	14 квартал	Малоэтажная жилая застройка	0,12	0,04	0,16	0,00	0,00	0,00
3	27 квартал	Многоэтажная жилая застройка	0,00	0,00	0,00	0,68	0,24	0,91
4	27 квартал	Индивидуальная жилая застройка	0,00	0,00	0,00	0,30	0,05	0,34
5	28 квартал	Многоэтажная жилая застройка	0,00	0,00	0,00	1,30	0,45	1,75
6	28 квартал	Индивидуальная жилая застройка	0,00	0,00	0,00	0,21	0,03	0,25
7	29 квартал	Индивидуальная жилая застройка	0,00	0,00	0,00	1,46	0,24	1,70
8	30 квартал	Многоэтажная жилая застройка	2,22	0,77	2,99	0,00	0,00	0,00
9	32 квартал	Индивидуальная жилая застройка	0,69	0,11	0,80	0,00	0,00	0,00
10	33 квартал	Индивидуальная жилая застройка	0,84	0,13	0,97	0,00	0,00	0,00
11	48 квартал	Индивидуальная жилая застройка	1,53	0,25	1,77	0,00	0,00	0,00
12	52 квартал	Индивидуальная	0,00	0,00	0,00	1,76	0,28	2,04

№ п/ п	Местоположение жилых домов	Тип застройки	Расход тепла, Гкал/ч					
			приrost на первую очередь			приrost на расчетный срок		
			Отопление	ГВС	Общий	Отопление	ГВС	Общий
		жилая застройка						
13	53 квартал	Индивидуальная жилая застройка	1,76	0,28	2,04	0,00	0,00	0,00
14	54 квартал	Индивидуальная жилая застройка	1,56	0,25	1,81	0,00	0,00	0,00
15	60 квартал	Индивидуальная жилая застройка	0,00	0,00	0,00	3,10	0,50	3,60
16	61 квартал	Многоэтажная жилая застройка	7,08	2,46	9,54	0,00	0,00	0,00
	объекты общественно-деловой и административной застройки		4,74	-	4,74	2,97	-	2,97
	Всего по городу		20,53	4,30	24,83	12,88	1,97	14,85

Шул рэвешле, генераль планын исэплэнгэн срогына жылылыкка ихтыяж 39,68 Гкал/сэг кэ артачак, шулардан:

первую беренче чиратка 24,83 Гкал/сэг.;

рас исэплэнгэн вақытка 14,85 Гкал/сэг.

32 һәм 33 кварталларны жылылык белән тээмин итү өчен ике БМК – «БМК-1 мкр. Б», " БМК-2 мкр. Гына».

61 нче кварталны жылылык белән тээмин итү өчен яңа БМК төзү тәкъдим ителә.

Проектына торган индивидуаль торак төзелешен жылылык белән үзәкләштерелмәгән - үз жылылык генераторларыннан (көнкуреш газ бер контурлы яки ике контурлы казаннар) тээмин итү тәкъдим ителә.

4.13.3. Газ белән тээмин итү

Газ кытлыгын булдырмас өчен, шулай ук жирлекне үстергәндә өстәмә йөкләнешләрне тоташтыру өчен исэпләү юлы белән газның перспективалы чыгымы билгеләнә.

4.13.3.1 нче таблицада планлаштырылган торак, ижтимагый-эшлекле һәм административ төзелешләрдә азык-төлек әзерләүгә, жылытуга һәм ГВСКА газ чыгымы күрсәткечләре китерелгән.

Таблица 4.13.3.1

Расход газа на пищеприготовление, отопление и ГВС планируемой застройки

№ n/n	Населенный пункт	прирост на I очередь		прирост на расчетный срок	
		Годовой расход газа, тыс. м ³ /год	Часовой расход газа, м ³ /ч	Годовой расход газа, тыс. м ³ /год	Часовой расход газа, м ³ /ч
1	4 квартал	0,00	0,00	902,91	226,40
2	14 квартал	80,64	30,59	0,00	0,00
3	27 квартал	0,00	0,00	665,48	170,39
4	27 квартал	0,00	0,00	242,82	60,89
5	28 квартал	0,00	0,00	1277,65	327,12
6	28 квартал	0,00	0,00	175,04	43,89
7	29 квартал	0,00	0,00	1199,95	300,90
8	30 квартал	1470,55	557,86	0,00	0,00
9	32 квартал	376,84	142,03	0,00	0,00
10	33 квартал	457,20	172,31	0,00	0,00
11	48 квартал	834,04	314,34	0,00	0,00
12	52 квартал	0,00	0,00	1442,18	361,62
13	53 квартал	959,51	361,62	0,00	0,00
14	54 квартал	852,09	321,14	0,00	0,00
15	60 квартал	0,00	0,00	2547,83	638,88
16	61 квартал	4687,63	1778,27	0,00	0,00
	Итого	9718,50	3678,15	8453,85	2130,08

Проектыта газлаштырыла торган объектларны тотрыклы газ белән тээмин итә торган газүткәргечләрнең гамәлдәге системасыннан максималь файдалану күздә тотыла.

Кварталларның яңа төзелешләрэн электр белән тээмин итү 4, 14, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 48, 52, 53, 54, 60, 61 гамәлдәге ПРГЛАРДАН түбән басымлы газүткәргечләр салу тәкъдим ителә.

Газ белән тээмин итү чыганагы итеп шәһәрнең төньяк өлешендә урнашкан Бөгелмә ГРС кабул итәргә тәкъдим ителә.

4.13.4. Су белән тээмин итү

Су кытлыгын булдырмас өчен, шулай ук жирлекне үстергәндә өстәмә йөкләнешләр кертү өчен исәпләү юлы белән суның перспективалы чыгымнары билгеләнә.

Халыкның хужалык-эчү ихтыяжларына суның исәп-хисап чыгымнары торак төзелеше районнарының төзекләндерү дәрәжәсенә бәйле рәвештә бер кешегә су куллану нормаларынан чыгып исәпләнә, алар " су белән тәмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар»:

- эчке суүткәргеч һәм канализация, ванна бүлмәләре һәм жирле жылыткычлар белән жиһазландырылган биналар төзү өчен бер кешегә уртача су куллану тәүлегенә 140-180 л тәшкил итә. бер кешегә;

- кайнар су белән үзәкләштерелгән биналар төзү өчен бер кешегә тәүлегенә 165 - 180 литр су туры килә. бер кешегә.

Гомуми су куллану торак һәм ижтимагый төзелешкә хужалык-эчү ихтыяжларына, тышкы янгын сүндерүгә, урамнарга һәм Яшел утыртмаларга су сибүгә тотылуны үз эченә ала.

Торак пунктта тышкы янгын сүндерүгә су чыгымы нормасы һәм бер үк вакытта янгыннар саны 8.13130.2020 " янгыннан саклану системалары. Янгынга каршы тышкы су белән тәмин итү чыганакалары. Янгын куркынычсызлыгы таләпләре " генераль планы гамәлгә ашыруның гамәлдәге хәленә һәм барлык срокларына.

Урамнарга һәм яшеллекләргә су сибү нормасы 31.13330.2021 уртақ предприятиесә нигезендә кабул ителгән һәм 1 кешегә тәүлегенә 70 л тәшкил итәчәк.

Генераль планы гамәлгә ашыруның барлык срокларына исәпләүләр нәтижәләре 4.13.4.1 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 4.13.4.1

Расчетные расходы воды

№ п/п	Название населенного пункта	На первую очередь						На расчетный срок					
		<i>Q</i> _{ср} , м ³ /сут	<i>Q</i> _{мах} , м ³ /сут	Неучтен - ные расходы, м ³ /сут	Полив, м ³ /сут	Пожаро- тушение , м ³ /сут	Итого, м ³ /сут	<i>Q</i> _{ср} , м ³ /сут	<i>Q</i> _{мах} , м ³ /сут	Неучтен - ные расходы, м ³ /сут	Полив, м ³ /сут	Пожаро- тушение , м ³ /сут	Итого , м ³ /сут
1	г. Бугульма	14424,1 2	17308, 94	1442,41	5609,3 8	756,0	25116, 74	14266, 44	17119, 73	1426,64	5548,0 6	756,0	24850, 43
	Итого по городу	14424,1 2	17308, 94	1442,41	5609,3 8	756,0	25116, 74	14266, 44	17119, 73	1426,64	5548,0 6	756,0	24850, 43

Су белән тәэмин итү системасының нәтижәле һәм имин эшләвен тәэмин итү, челтәрләрдә аварияләр санын киметү, челтәрләрнең үткәрү сәләтен арттыру, су югалтуларын киметү максатларында, шулай ук яңа торак төзелеше мәйданчыклары урнашуга бәйле рәвештә Генераль планда түбәндәге чаралар күздә тотыла:

системы системаның ышанычлылығын арттыру һәм ватылулар санын киметү максатыннан суүткәргеч челтәрен яңарту һәм төзү;

□ үзәкләштерелгән су белән тәэмин ителеше булмаган аерым территорияләр өчен барлык халык өчен су белән тәэмин итү хезмәтләреннән файдалану мөмкинлеген тәэмин итү максатыннан су белән тәэмин итү челтәрләре һәм корылмалары төзү;

существ гамәлдәге су белән тәэмин итү челтәрләрен реконструкцияләү;

энерг энергияне сак тотуга һәм энергетика нәтижәлелеген арттыруга юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру;

□ яңа кулланучыларны су белән тәэмин итү хезмәтләреннән файдалану мөмкинлеген тәэмин итү.

Яңа төзелешне су белән тәэмин итү өчен, шулай ук гамәлдәге кулланучыларның ышанычлылығын арттыру максатында, генераль планын гамәлгә ашыруның беренче чиратында түбәндәге чаралар тәкъдим ителә:

маг магистраль суүткәргечләрне «в» 1×d500 микрорайонының шәхси биләмәләре чикләреннән чыгару (2030 ел);

част «Сокольский» су алу ВНС-вод суүткәргечләрне шәхси йортлар төзелеше зонасыннан чыгару;

УСП Успенский урамы (Герцен ур. – яр бие ур.) буенча d100 суүткәргечен реконструкцияләү;

Г Гафиятуллин ур., 21 йорт буенча d100 суүткәргечен реконструкцияләү;

ЭН Энгельск урамындагы d100 суүткәргечен реконструкцияләү 13-27 йорт;

Сент Сентюков урамы буенча d100 суүткәргечен реконструкцияләү (Чапаев ур. – Гоголь ур.)

Пуш Пушкин урамы буенча d100 суүткәргечен реконструкцияләү (Воровский ур. –

Нефтянников ур.);

9 9 нчы Тыкрык урамындагы d100 суүткәргечен реконструкцияләү;

Н Некрасов урамындагы (Комсомол ур. – Карл Маркс ур.) d100 суүткәргечен реконструкцияләү;

Герц Герцен урамындагы d150 суүткәргечен реконструкцияләү (14 Павших ур. - Петровская ур.);

Я Якупов ур. буенча d150 суүткәргечен реконструкцияләү (Добровольский ур. - Ленин ур.);

d Баряшево-Бөгелмә d300 магистраль суүткәргечен реконструкцияләү;

Запад D300 көнбатыш – Бөгелмә магистраль суүткәргечен реконструкцияләү;

d Бауман ур., 4 йорт буенча d32 суүткәргечен реконструкцияләү;

ал Алиш ур., 2 йорт буенча d32 суүткәргечен реконструкцияләү;

ал Алиш ур., 4 йорт буенча d32 суүткәргечен реконструкцияләү;

ба Бауман ур., 1 йорт буенча d32 суүткәргечен реконструкцияләү;

d 182 кварталның d100 Котельная суүткәргечен реконструкцияләү;

d 39 кварталның d100 Котельная суүткәргечен реконструкцияләү;

d 92 кварталның d100 Котельная суүткәргечен реконструкцияләү;

в Вахитов ур., 1 йорт буенча d50 суүткәргечен реконструкцияләү;

во Ворошилов урамы, 18 йорт буенча d50 суүткәргечен реконструкцияләү;

Гор Горький урамындагы d100 суүткәргечен реконструкцияләү;

перво Беренче Май урамы буенча d100 суүткәргечен реконструкцияләү (Беренче Май урамы, 2б йорт – Некрасов урамы);

КВАРТ кварталларда d50-d100 суүткәргечләр төзү 32, 33, 34, 35, 36, микрорайонны су белән тәэмин итү өчен. «Эчендә»;

□ 53 һәм 54 нче кварталларда d50-d100 суүткәргечләр төзү.

Су белән тәэмин итү челтәрләре/объектлары белән тәэмин итү чаралары яңа торак төзелеше участкаларын үзләштерә башлаганчы башкарылырга тиеш.

Сәнэгать һәм асыл хужалыгы билгеләнешендәге объектларны үз су чыганаclarыннан су белән тәмин итү күздә тотыла.

Деталь проектлау этабында, территорияне проектлауның геологик, геоморфологик һәм гидрогеологик шартларын исәпкә алып, артезиан скважиналарының урынын һәм санын, су белән тәмин итү чөлтәрләренең трассировкасын һәм диаметрларын ачыкларга кирәк.

4.13.5. Су жиберү

Хужалык-көнкүреш суларын түгүне һәм чистартуны оештыру

Торак һәм ижтимагый төзелешләрдән су агызуның чагыштырма күрсәткөчләре 32.13330.2018 «СНиП 2.04.03-85 «канализациясе нигезендә кабул ителгән. Тышкы чөлтәрләр һәм корылмалар» дигән темага һәм су куллану нормаларына туры килә, янғын запасын торгызуга һәм территорияләргә су сибүгә киткән чыгымнарны исәпкә алмыйча, тәүлеклек тигезсезлек коэффициентын исәпкә алып.

Гамәлдәге хәлгә, генераль планын гамәлгә ашыруның барлык срокларына исәп-хисап нәтижәләре 4.13.5.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 4.13.5.1

Расходы хозяйственно-бытовых сточных вод

№ п/п	Название населенного пункта	На первую очередь				На расчетный срок			
		Q _{ср} , м ³ /сут	Q _{мах} , м ³ /сут	Неуч- тен- ные расходы, м ³ /сут	Итого , м ³ /сут	Q _{ср} , м ³ /сут	Q _{мах} , м ³ /сут	Неуч- тен- ные расходы, м ³ /сут	Итого , м ³ /сут
1	г. Бугульма	14424, 12	17308, 94	721,21	18030, 15	14266, 44	17119, 73	713,32	17833, 05
	Итого по городу	14424, 12	17308, 94	721,21	18030, 15	14266, 44	17119, 73	713,32	17833, 05

Генераль планда шөһәрнең үзәкләштерелгән су түгү чөлтәрләрен үстерү, яңа кулланучыларны үзәкләштерелгән су түгү системаларына тоташтыру, канализациянең чистарту корылмаларын реконструкцияләү (егәрлекне арттыру), шулай ук түбәндәге чараларны үткөрү тәкъдим ителә: энерг Кутузов урамындагы КНСКА капитал ремонт ясарга, энергияне саклый торган насос жайланмалары урнаштырырга;

ЭН Энгельс урамында (13 нче тыкрыктан алып Некрасов урамына кадәр) су агызу чөлтәрләрен реконструкцияләү;

Н Некрасов урамында (Энгельс ур. – кызылармеец ур.) су агызу чөлтәрләрен реконструкцияләү;

Красно Красноармейская урамында (Некрасов – Воровский ур.) су агызу чөлтәрләрен реконструкцияләү;

во Воровский урамында (Красноармейская ур. – Ярослав Гашек ур.) су агызу чөлтәрләрен реконструкцияләү;

Я Ярослав Гашек урамында (Воровский ур. – Габдулла Тукай ур.) су агызу чөлтәрләрен реконструкцияләү;

Г Габдулла Тукай урамында (Габдулла Тукай ур., 66 йорт – Гоголь ур.) су агызу чөлтәрләрен реконструкцияләү;

Г Гоголь урамында (2 нче мәктәптән Бауман урамына кадәр) су агызу чөлтәрләрен реконструкцияләү;

лен Ленин урамында (Петровская ур. – Радищев ур.) су агызу чөлтәрләрен реконструкцияләү;

Я Якупов урамында (Гафиятуллин ур. – Бауман ур.) су агызу чөлтәрләрен реконструкцияләү;

Н Некрасов урамында (Энгельс ур. – Карл Маркс ур.) су агызу чөлтәрләрен реконструкцияләү; заст төзелеш зонасыннан Кутузов урамынан Кузнечная урамына кадәр басым коллекторын чыгару;

□ 53, 54 һәм 61 квартал территориясеннән (Сосновка микрорайоны) су агызу өчен КНС төзү;
□ 53, 54 һәм 61 квартал территориясеннән (Ленин урамы, Полигон урамы киселешеннән алып КНС планлаштырганга кадәр) агынтыларны агызу өчен канализация коллекторы төзү.
Су агызу челтәрләре/объектлары белән тәэмин итү чаралары яңа торак төзелеше участкаларын үзләштерә башлаганчы башкарылырга тиеш.

Челтәрләрнең диаметрларын исәпләү һәм трассировкалау, канализация корылмаларының урнашу урыны һәм чистартылган агынтыларны агызу нокталары территорияне проектлауның геологик, геоморфологик һәм гидрогеологик шартларын исәпкә алып, проектлауның алдагы стадияләрендә башкарыла.

Яңгыр суларын түгүне һәм чистартуны оештыру

Проектта шәһәр территориясеннән өстән агымны түбәндәгечә оештыру тәкъдим ителә:

- ябык системалы күпфатирлы төзелеш территориясеннән төп урамнар буйлап;
- җавап төзелеше территориясеннән ачык су агымы белән.

Су агызуның ябык системасын салу тирәнлеге грунтның туңу тирәнлегеннән ким булмаска тиеш. Су агымы торба – коллекторларының эфир асты челтәреннән тора, өске суларны яңгыр кабул итү коелары кабул итә һәм эфирланган суларны су агымы челтәренә эфирлә.

Су бассейнын саклауға һәм суның сыйфатына карата югары таләпләрне исәпкә алып, торак пунктлар территориясеннән пычранган эфир өсте суларын чистарту корылмалары аша чыгарырга һәм соңыннан, тиешле чистартудан соң, Су кабул итү урыннарына агызырга киңәш ителә.

Чистарту корылмаларын урнаштыру тәкъдим ителә:

- Слободская һәм Краснослободская урамнары киселешендә;
- Калинин һәм Хмельницкий урамнары киселешендә;
- Подгорная урамында;
- Сөембикә ур.;
- Гафиятуллин урамында.

Шулай ук Герцен һәм Успенский урамнары киселешендә өске агымның КНС урнаштырырга.

Су объектларына тапшырылган агынты суларын чистарту дәрәжәсе "эфир өсте суларын саклау кагыйдәләре", утв таләпләренә эфирлә бирергә тиеш. Россия Федерациясе Хөкүмәтенә 10.09.2020 ел №1391 карары белән. Шулай ук вакытта шартлы чиста яңгыр суларын техник максатларда, зарарсызландырылган явым-төшемнәрне ашлама өчен һәм башка максатларда файдалану мөмкинлеген ачыклау зарур.

Чистарту корылмалары тиби һәм су агызу системалары схемалары эш проектлары стадиясендә эшләнәргә тиеш.

Сәнәгать предприятиеләрендә чистарту корылмаларын берничә дәрәжәдә чистартуны күздә тотарга кирәк

Яңгыр кабул итү коелары Түбән төшүләрнең (күтәрелүләрнең) озакка сузылган участкаларында, юл чатларында һәм эфир өсте сулары агымы ягыннан эфирләләр кичүләрендә, юл тәлинкәләренә пычкысыман профиле янындагы түбән урыннарда, эфир өсте сулары агып төшмәгән түбән урыннарда, ишегалды һәм парк территорияләрендә юл тәлинкәләре буйлап урнаштырыла. Яңгыр кабул итүчеләр Төп коллектор белән ботаклар аша тоташалар.

Су агызу коллекторының диаметры эш проекты стадиясендә исәпләү белән билгеләнәчәк.

Якынча исәпләүләр өчен яңгыр суларының чыгымы (СН 496-77) формуласы буенча билгеләнә:

$Q = q_{уд} F K_2$, кайда:

$q_{уд}$ – яңгыр суларының чагыштырма чыгымы, 1 га л/с;

F – агым мәйданы, га;

K_2 – коллекторның уртача авышлыгына бәйле рәвештә чагыштырма чыгымның үзгәрүен исәпкә ала торган коэффициент.

$Q = 1,02 \times 440,9 \times 0,95 = 427,3$ л/с

Яңгыр суларының исәп-хисап чыгымы якынча 428 л/сек тәшкит итә, ул шәһәрнең күпкитлы төзелеш урнашкан үзәк өлешендә формалаша.

Алга таба, өске агымны бүлөп бирү чараларының һәрберсе, территориянең инженер-геологик һәм гидрологик өйрәнелгәнлеген һәм проект карарлары вариантларының техник-икътисадый чагыштыруларын исәпкә алып, мөстәкыйль проект рәвешендә эшләнәргә тиеш.

Муниципаль берәмлекне тулысынча төзекләндерү өчен өстән агып төшкән суларны агызу схемасы проектын эшләү тәкъдим ителә.

Су агызу схемасы су агызу системасы буенча кабул ителгән карарлар нигезендә эшләнә һәм сулыкларга агынтыларны кабул итү, ташу, чистарту һәм чыгару яисә алга таба авыл хужалыгында һәм Сәнәгатътә файдалану өчен тапшыру өчен инженерлык корылмалары комплексын сайлау һәм урнаштыру буенча конкрет техник һәм икътисадый нигезләнгән карар булып тора.

4.13.6. Санитар чистарту

Калдыкларны туплау нормалары Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Каты коммуналь калдыкларны туплау нормативларын раслау турында» 2016 елның 12 декабрендәге 922 номерлы карары (4.13.6.1 таблица) буенча кабул ителә.

Таблица 4.13.6.1

Нормативы накопления твердых коммунальных отходов
от объектов жилищного фонда

Твердые коммунальные отходы	
индивидуальные жилые дома	0,27 т/год на 1 жителя
многоквартирные жилые дома	0,205 т/год на 1 жителя
Крупногабаритные отходы	
индивидуальные жилые дома	0,079 т/год на 1 жителя
многоквартирные жилые дома	0,071 т/год на 1 жителя

Количество ТКО от жилого сектора, проживающего на территории сельского поселения, на расчетные периоды приведены в таблице 4.13.6.2.

Таблица 4.13.6.2

Количество твердых коммунальных отходов

№ п/п	Наименование	Количество твердых коммунальных отходов, т/год									
		прирост на первую очередь					прирост на расчетный срок				
		ТКО	КГО	Итого от населения	Итого от юр. лиц	Итого	ТКО	КГО	Итого от населения	Итого от юр. лиц	Итого
1	г. Бугульма	15,36	11,26	26,62	3,99	30,61	16,00	12,61	28,61	4,29	32,90
	Итого по городу	15,36	11,26	26,62	3,99	30,61	16,00	12,61	28,61	4,29	32,90

Махсус техника берәмлекләренең саны (аерым алганда транспорт һәм чүп жыю машиналары) төбәк операторы һәм территорияне санитар чистарту схемасы белән билгеләнә.

Контейнерларның кирәкле саны коммуналь калдыкларның тәүлеклек уртача туплануын, аларны чыгару чорын (тәүлек саен) һәм контейнерның сыйдырышлылыгын (1,1 м³) исәпкә алып исәпләнә («территорияне санитар чистарту һәм торак урыннарны жыештыру» белешмәлеге (Мәскәү, 1990 ел)). Контейнерларның исәпләнгән саны 4.13.6.3 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 4.13.6.3

Количество контейнеров

№ n/n	Наименование	Количество контейнеров, шт	
		прирост на первую очередь	прирост на расчетный срок
1	г. Бугульма	3	6
	Итого по городу	3	6

Шул рәвешле, яңа төзелеш территорияләрендә 9 контейнер урнаштырылырга тиеш. :

беренче чиратта 3 контейнер;

рас исәпләнгән саракка 6 контейнер.

Контейнерларның 50% С сортларга аерылырга тиешле каты көнкүреш калдыклары (икенчел чимал) өчен файдаланырга кинәш ителгән очракта. Хәвефле каты көнкүреш калдыклары (яктырткыч жайланмалар, терекөмешле электр лампалары, батареялар һәм аккумуляторлар (автомобильнекеннән тыш), куллану үзлекләрен югалткан терекөмешле градусниклар) вандалларга каршы башкарудагы махсус билгеләнгән контейнерларга (кызгылт-сары төстөгә) тупланырга тиеш, алар зарарланмаса һәм әйләнә-тирә мохиткә зыян китермәскә тиеш.

Контейнер майданчыкларын урнаштыру урыннары, торак территорияләрдә ККК жыю, вакытлыча саклау буенча тәкъдимнәрне исәпкә алып, территорияне санитар чистарту схемасы белән төгәлләштерелә («территорияне санитар чистарту һәм торак урыннарны жыештыру» белешмәлеге (Мәскәү, 1990 ел)).

Яңа жир кишәрлекләре бүлеп бирү, торак биналарны төзекләндерү дәрәжәсен яхшырту, шулай ук халыкның санитария-гигиена шартларын һәм авыл жирлеге территориясенең экологик иминлеген яхшырту максатларында түбәндәге чаралар күз алдында тотыла:

сельского авыл жирлеге территориясен планлы-даими санитар чистартуны оештыру;

т КККНЫ аерым (дуаль) жыюны оештыру;

т каты өслекле махсус майданчыклар оештыру, ККК жыю өчен су үткәрми торган контейнерлар урнаштыру;

круп эре габаритлы калдыкларны жыю һәм саклау өчен калдыкларны жимерүгә комачаулы торган каты өслекле һәм Киртәле махсус майданчыклар оештыру;

бы көнкүреш шартларында кулланыла торган энергия саклаучы лампаларны кабул итү пункттын оештыру һәм аларны агулылыгы югары булган калдыкларны утильләштерү урыннарына чыгару;

ст пыяла савыт, пыяла вату, макулатура, металл банкалар, металлолом, пластик һәм пластик шешәләр, киче-мамык ватыклары, автомобиль шиннары кабул итү пункттын оештыру;

Сан санитария-эпидемиология һәм табигатьне саклау законнарының заманча таләпләренә туры китереп кар жыю өчен махсус майданчыклар оештыру;

из изоляцияләү катламы сыйфатында куллану өчен ККК полигонына урам сметасын бетерү;

нав тиреснең (тизэкнең) вакытлыча туплану урыннарын табигатьне саклау һәм санитария-эпидемиология законнары таләпләренә туры китереп төзекләндерү.

Терлекчелек предприятиеләренә авыл жирлеге территориясендә урнашуына бәйле рәвештә, терлекчелек калдыкларын утильләштерү мәсьәләсен хәл итү өлешендә Генераль планда хәл итүнең ике варианты тәкъдим ителә.:

1. Компостлаштыру (ябык типтагы тирес Саклагычлардан (лагуналардан) файдалану һәм тиресне (тизэкне) ашлама сыйфатында алга таба кырларга чыгару (терлекчелек калдыкларын зарарсызландыру, дегельминтизацияләү чараларын уздырганнан соң). Лагуналарны ферма балансындагы жирләрдә урнаштырырга киңәш ителә.

2. Тизэк (пиролиз, Биогаз) эшкәртү жайланмаларын куллану.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Татарстан Республикасын шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативларын раслау турында» 2013 елның 27 декабрәндәге 1071 номерлы карары нигезендә «Коры» кар чүплекләрен су объектларының су саклау зоналарында, боз капламы өсләгендә һәм су объектынның су жыю территориясендә, шулай ук жир асты инженерлык челтәрләре өстендә урнаштыру рәхсәт ителми.

«Коры» кар чүпкеге өчен бүлеп бирелгән участка: каты өслек; кар сулары рельефка эләкмәсен өчен бөтен периметр буйлап аудару; су жыю лотоклары һәм кар суын локаль чистарту корылмаларына ташу системасы; бөтен периметр буенча койма; контроль-үткәру пункты булырга тиеш. Канализациягә эрегән суларны агызу локаль чистарту корылмаларын алдан чистартканнан соң норматив күрсәткечләргә кадәр башкарылырга тиеш.

Жәйге вакытта кар чүпкеге территориясеннән автотранспортны куюны (парковкалауны) оештыру өчен яисә башка максатлар өчен файдалану рәхсәт ителә.

Генераль планы эшләү вакытына (2023 ел) кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәт (Роспотребнадзор) «СанПиН 2.1.7 санитар-эпидемиологик кагыйдәләрен һәм нормативларын раслау турында "Боерык проекты эзерләгән. -19 "торак урыннар территорияләрен карап тотуга санитар-эпидемиологик таләпләр", аның нигезендә (3.11 пункт) жыелган кар кар эретү жайланмаларына чыгарыла. Кар эретү жайланмаларының урнашуы һәм эшләве халыкның санитар-эпидемиологик иминлеген тәэмин итү өлкәсендәге закон таләпләренә туры килергә тиеш. Су объектларын һәм авыл жирлеге территориясен кар сулары белән пычратуны булдырмауны исәпкә алып, карны махсус билгеләнгән каты өслекке, ишелеп төшкән майданчыкларда урнаштырырга рәхсәт ителә.

4.13.7. Мәгълүматлаштыру һәм элемтә

Шул рәвешле, яна төзелеш территорияләрендә 9 контейнер урнаштырылырга тиеш. :

□ беренче чиратта 3 контейнер;

рас исәпләнгән срокка 6 контейнер.

Контейнерларның 50% С сортларга аерылырга тиешле каты көнкүреш калдыклары (икенчел чимал) өчен файдаланырга киңәш ителгән очракта. Хәвефле каты көнкүреш калдыклары (яктырткыч жайланмалар, терекөмешле электр лампалары, батареялар һәм аккумуляторлар (автомобильнекеннән тыш), куллану үзлекләрен югалткан терекөмешле градусниклар) вандалларга каршы башкарудагы махсус билгеләнгән контейнерларга (кызгылт-сары төстәге) тупланырга тиеш, алар зарарланмаса һәм әйләнә-тирә мохиткә зыян китермәскә тиеш.

Контейнер майданчыкларын урнаштыру урыннары, торак территорияләрдә ККК жыю, вакытлыча саклау буенча тәкъдимнәрне исәпкә алып, территорияне санитар чистарту схемасы белән төгәлләштерелә («территорияне санитар чистарту һәм торак урыннарны жыештыру» белешмәлеге (Мәскәү, 1990 ел)).

Яңа жир кишәрлекләре бүлеп бирү, торак биналарны төзекләндерү дәрәжәсен яхшырту, шулай ук халыкның санитария-гигиена шартларын һәм авыл жирлеге территориясенә экологик иминлеген яхшырту максатларында түбәндәге чаралар күз алдында тотыла.:

сельского авыл жирлеге территориясен планлы-даими санитар чистартуны оештыру;

т КККНЫ аерым (дуаль) жыюны оештыру;

т каты өслекле махсус майданчыклар оештыру, ККК жыю өчен су үткәрми торган контейнерлар урнаштыру;
круп эре габаритлы калдыкларны жыю һәм саклау өчен калдыкларны жимерүгә комачаулый торган каты өслекле һәм Киртәле махсус майданчыклар оештыру;
бы көнкүреш шартларында кулланыла торган энергия саклаучы лампаларны кабул итү пунктын оештыру һәм аларны агулылыгы югары булган калдыкларны утильләштерү урыннарына чыгару;
ст пыяла савыт, пыяла вату, макулатура, металл банкалар, металлолом, пластик һәм пластик шешәләр, кижә-мамык ватыклары, автомобиль шиннары кабул итү пунктын оештыру;
Сан санитария-эпидемиология һәм табигатьне саклау законнарының заманча таләпләренә туры китереп кар жыю өчен махсус майданчыклар оештыру;
из изоляцияләү катламы сыйфатында куллану өчен ККК полигонына урам сметасын бетерү;
нав тиреснен (тизәкнең) вакытлыча туплану урыннарын табигатьне саклау һәм санитария-эпидемиология законнары таләпләренә туры китереп төзекләндерү.
Терлекчелек предприятиеләренә авыл жирлеге территориясендә урнашуына бәйлә рәвештә, терлекчелек калдыкларын утильләштерү мәсьәләсен хәл итү өлешендә Генераль планда хәл итүнең ике варианты тәкъдим ителә.:

1.

Компостлаштыру (ябык типтагы тирес Саклагычлардан (лагуналардан) файдалану һәм тиресне (тизәкне) ашлама сыйфатында алга таба кырларга чыгару (терлекчелек калдыкларын зарарсызландыру, дегельминтизацияләү чараларын уздырганнан соң). Лагуналарны ферма балансындагы жирләрдә урнаштырырга киңәш ителә.

2.

Тизәк (пиролиз, Биогаз) эшкәртү жайланмаларын куллану.

РФ Баш дәүләт санитария табибының 28.01.2021 елгы карары нигезендә "СанПиН 2.1.3684-21 санитария кагыйдәләрен һәм нормаларын раслау турында" № 3 шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләрен карап тотуга, су объектларына, эчә торган суга һәм эчә торган су белән тәэмин итүгә, атмосфера һавасына, туфракка, торак биналарга, житештерү, жәмәгать биналарын эксплуатацияләүгә, санитария-эпидемиология таләпләре эпидемиягә каршы (профилактик) чаралар" (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән) бозлавыкка каршы көрәшнең барлык чараларын һәм карлы «коры» чүплекләр урнаштыру һәм урнаштыру участкаларын район санэпидстанцияләре белән килештерергә кирәк, конкрет жирле шартларны исәпкә алып, шул ук вакытта эйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясау мөмкинлеген исәпкә алмыйча.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Татарстан Республикасын шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативларын раслау турында» 2013 елның 27 декабрена 1071 номерлы карары нигезендә «коры» кар чүплекләрен су объектларының су саклау зоналарында, боз капламы өслегендә һәм су объектының су жыю территориясендә, шулай ук жир асты инженерлык челтәрләре өстендә урнаштыру рөхсәт ителми.

«Коры» кар чүпкеге өчен бүлеп бирелгән участка: каты өслек; кар сулары рельефка эләкмәсен өчен бөтен периметр буйлап аудару; су жыю лотоклары һәм кар суын локаль чистарту корылмаларына ташу системасы; бөтен периметр буенча койма; контроль-үткәрү пункты булырга тиеш. Канализациягә эрегән суларны агузу локаль чистарту корылмаларын алдан чистартканнан соң норматив күрсәткечләргә кадәр башкарылырга тиеш.

Жәйге вакытта кар чүпкеге территориясеннән автотранспортны куюны (парковкалауны) оештыру өчен яисә башка максатлар өчен файдалану рөхсәт ителә.

Генераль планы эшләнү вакытына (2020 ел) кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеген өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәт (Роспотребнадзор) «СанПиН 2.1.7 санитар-эпидемиологик кагыйдәләрен һәм нормативларын раслау турында " Боерык проекты эзерләгән. -19 "торак урыннар территорияләрен карап тотуга санитар-эпидемиологик таләпләр", аның нигезендә (3.11 пункт) жыелган кар кар эретү жайланмаларына чыгарыла. Кар эретү

жайланмаларының урнашуы һәм эшләве халыкның санитар-эпидемиологик иминлеген тәмин итү өлкәсендәге закон таләпләренә туры килергә тиеш. Су объектларын һәм авыл җирлеге территориясен кар сулары белән пычратуны булдырмауны исәпкә алып, карны махсус билгеләнгән каты өслекле, ишелеп төшкән майданчыкларда урнаштырырга рөхсәт ителә.

Территориянең инженерлык эзерлеген үстерү чаралары

Корылмалар төзү һәм инженерлык яклавы чараларын гамәлгә ашыру таләп ителә торган хәвефле процесслар йогынтысына дучар булган саклана торган территорияләрнең чикләрен рекогносцировка тикшеренүләре материаллары буенча билгеләргә һәм алга таба инженерлык тикшеренүләрендә төгәлләштерергә кирәк.

Яңа төзелә торган һәм реконструкцияләнгән торган территорияләрне үзләштерү эшләрен аларны куркыныч процесслардан саклау буенча беренче чираттагы чараларны үтәгәннән соң гына башларга кирәк. Инженерлык саклау корылмаларын һәм чараларын файдалануга тапшыру һәм саклана торган объектларны төзү үзара бәйләнгән булырга һәм эшләргә авариясез алып баруны, шулай ук инженерлык саклау корылмаларын экстремаль шартларда функциональ файдалануны гарантияләргә тиеш (СП 116.13330.2012. Кагыйдәләр жыелмасы. Территорияләрне, биналарны һәм корылмаларны куркыныч геологик процесслардан инженерлык яклавы. Төп нигезләмәләр. СНИП 22-02-2003 актуальләштерелгән редакциясе (расв. Россия Төбәкләр министрлығының 30.06.2012 ел № 274 боекыгы белән (30.12.2020 ел редакциясе)).

Су басуга (су басуга) каршы көрәш чаралары

Язгы интенсив кар эрү вакытында жирлекнең торак пунктлары территорияләрендә су басу процессы территориянең бер өлешенә дә кагылырга мөмкин.

Төзелгән территорияләрдә су басу процессының үсеше өч төп закончалык белән билгеләнә: грунт сулары дәрәжәсе үзгәрү процессының гомуми юнәлеше, бу процессның тизлеге һәм сезонлы һәм күпеллек тирбәнәшләрнең характеры.

Яңа объектлар төзелешен су басу зонасыннан тыш алып барырга киңәш ителә.

Территорияне су басудан һәм су басудан инженерлык саклавын проектлаганда территорияләрне функциональ файдалану һәм табигать мохитен саклау таләпләренә бәйле рәвештә су басуны һәм су басуны булдырмый калуны яисә су басуның һәм су басуның тискәре йогынтысын бетерүне тәмин итә торган чаралар комплексы эшләргә кирәк. Су басудан инженерлык саклау системасы территорияль яктан бердәм булырга, аерым участокларның һәм объектларның барлык локаль системаларын берләштерергә тиеш. Шулай ук вакытта ул генераль планнар һәм шәһәр төзелешен планлаштыруның территорияль комплекслы схемалары белән бәйләнгән булырга тиеш.

Территорияль саклау системасы төзелгән территорияне гомуми яклауны тәмин итәргә тиеш. Ул эләктереп ала торган дренажларны, фильтрлауга каршы пәрделәрне, өске агымны оештырып, территорияне вертикаль планлаштыруны, ачык су агымнарын һәм табигый дренажлауның башка элементларын чистартуны, яңгыр канализациясен һәм су объектларының тигез режимын жайга салуны үз эченә ала.

Территорияне су басмый торган тамгаларга кадәр күмү иң нәтижәле инженерлык чарасы булып тора. Бу чараны яклана торган территориянең зурлыгы зур булмаганда һәм өемнең биеклеге зур булмаганда (1 – 1,5 м) куллану максатка ярашлы. Территорияне гидромеханизация (мәсәлән, елганың юлын яхшырту исәбенә грунтны рефуляцияләү) кулланып өеп салу аеруча отышлы. Салынган территория, торак пункттагы урнашуына карап, төзелеш яки парк өчен файдаланылырга мөмкин.

Су басуга каршы көрәш чараларында территорияне киптерүне күздә тотарга кирәк. Конкрет территорияләрдә су басудан саклануны проектлаганда киптерү (жир асты сулары дәрәжәсен төшерү) нормалары аны функциональ файдалану характерына бәйле рәвештә "территорияне су басудан һәм су басудан инженерлык яклавы" 104.13330.2016 нигезендә кабул ителә. СНИП 2.06.15-85 актуальләштерелгән редакциясе (расв. РФ төзелеш һәм торак-коммуналь хужалык министрлығының 16.12.2016 ел № 964/пр боекыгы белән (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән). Саклау корылмаларын проектлаганда кабул ителә торган киптерү нормалары, жир асты суларының критик дәрәжәсен һәм нигез грунтларының төрөн исәпкә алып, һәр конкрет очракта яклана торган объект өчен геологик иминлекнең тиешле чиген тәмин итәргә тиеш.

Су басудан инженерлык яклавының территорияль системасында, табигый, гидрогеологик һәм техноген (төзелеш) шартларга бәйле рәвештә, дренажлар кулланырга кирәк. Су басудан саклана торган территорияләрдә, топографик һәм геологик шартларга, төзелешнең характерына һәм тыгызлыгына, жир асты суларының су бүленеше ягыннан табигый яисә ясалма агымга таба

хэрэгт итү шартларына бэйле рэвештэ, бер, ике, күп сызыклы, контурлы һәм катнаш дренаж системаларын кулланырга кирэк.

Яңгыр канализациясе су басудан территориаль инженерлык сакланышы элементы булып торырга һәм инженерлык сакланышының гомуми системасы составында яисә аерым проектланырга тиеш.

Инженерлык яклауның ярдәмче чаралары сыйфатында табигый системаларның һәм аларның төп инженерлык саклау чараларының нәтижәлелеген көчәйтә торган компонентларының табигый үзлекләрен Файдаланырга кирэк. Аларга суүсемнәрне һәм карчыкларны чистарту һәм турайту юлы белән гидрографик челтәрнең су чыгару һәм дренажлау ролен арттыруны керттергә кирэк.

Су басу зонасында объектлар төзү өчен территорияләрне инженерлык эзерлеге төзелеш бәясен житди күтәрергә мөмкин.

Карст-суффоцион процесслардан инженерлык яклавы чаралары

Карст ясалы зоналарында биналарны проектлаганда һәм төзөгәндә төзелеш территориясен карст ясалудан инженерлык яклавы күздә тотылырга тиеш.

Ярыклылык югары булган зоналарны ачыклау, аларны контурлаштыру, яту тирәнлекләрен, яту характерын һәм ярыкларның тутырылуын билгеләү максатларында известьташларны жентекләп өйрәнү таләп ителә, шулай ук, югары катлаулылык, карстлылык зоналары ачыкланган очракта, жир асты сулары режимын даими гидрогеохимик күзәтүләр һәм жир өслегенә явым-төшемнәр (утырмаларын) геодезик күзәтүләр кирәк. биналарның һәм корылмаларның деформацияләре.

Шуышмалар таралуны булдырмау буенча инженерлык яклавы чаралары

Шуышулар белән бэйле гадәттән тыш хәлләрне булдырмау өчен потенциал куркыныч урыннарда эш комплексы үткәрергә кирәк, аның нигезен оештыру-хужалык урман мелиорациясе һәм инженерлык чаралары тәшкил итә.

СП 5 п. нигезендә 116.13330.2012. Кагыйдәләр жыелмасы. Территорияләрне, биналарны һәм корылмаларны куркыныч геологик процесслардан инженерлык яклавы. Төп нигезләмәләр. СНИП 22-02-2003 актуальләштерелгән редакциясе (расв. Россия Төбәкләр министрлығының 30.06.2012 № 274 боекы белән (30.12.2020 редакциясе) ишелү һәм ишелү процессларыннан инженерлык сакланышын проектлаганда әлегә процессларны булдырмауға һәм тотрыкыландыруга юнәлдерелгән түбәндәге чараларны һәм корылмаларны куллануның максатка ярашлылыгын карарга кирәк:

СК авышлыкның тотрыкыллыгын арттыру максатыннан аның рельефын үзгәртү;

яр буе битләүләре өчен-ярларны саклау корылмалары ярдәмендә юдан саклау;

территорияне вертикаль планлаштыру һәм жир өсте суларын агызу системасын төзү ярдәмендә жир өсте сулары агымын жайга салу;

г суның грунтка үтеп керүен һәм эрозия процессларын булдырмау;

жир асты сулары биоклегеңә ясалма түбәнәюе;

АГ агроурман мелиорациясе;

г грунтларны беркетү (шул исәптән ныгыту);

уд тотып торучы корылмалар һәм конструкцияләр төзелеше;

проч башка чаралар (жылылык процессларын жылылыкны саклау жайланмалары һәм өслекләр ярдәмендә жайга салу, туңу һәм эретү процессларының зарарлы йогынтысыннан саклау, саклау зоналарын билгеләү һ.б.).

Шуышуга каршы һәм обвалга каршы Корылмалар һәм чаралар төрләрен битләүләрнең (текәлекләрнең) гомуми һәм жирле тотрыкыллыгын, ягъни битләүнең (текәлекнең) тулаем һәм аның аерым морфологик элементларының тотрыкыллыгын исәпләүләр нигезендә, 116.13330.2012 СП кагыйдәләре жыелмасының 5.2-5.3 пунктлары нигезендә сайларга кирәк. Кагыйдәләр жыелмасы. Территорияләрне, биналарны һәм корылмаларны куркыныч геологик процесслардан инженерлык яклавы. Төп нигезләмәләр. СНИП 22-02-2003 актуальләштерелгән

редакциясе (расв. Россия Төбәкләр министрлығының 30.06.2012 № 274 боерыгы белән) (30.12.2020 редакциясе), шулай ук мониторинг мәгълүматлары.

Территорияне югары дәрәжәдә үзләштергән сусаклагычларның аеруча кыйммәтле участкаларын жиңерү мөмкинлегенә бәйле гадәттән тыш хәлләрне булдырмау өчен аларны инженерлык яклавы буенча махсус чаралар үткөрү зарур. Хәзерге вакытта ирекле пляжларны һәм төрле үтеп керә торган Дулкын сүндергеч конструкцияләрне кулланып, дулкын йогынтысын һәм китерелмәләр агымын жайга салуның актив ысуллары аеруча нәтижәле дип танылды. Күрсәтелгән генезистагы гадәттән тыш хәлләрне профилактикалауның мөһим аспекты булып яр буе зонасында Кеше эшчәнлегенә тискәре нәтижеләрен фаразлау һәм бәяләүнең гамәлдәге һәм яңаларын камилләштерү тора.

СП 116.13330.2012 9.1.1 п.нигезендә елга, күл, дингез, сусаклагыч ярларын инженерлык саклавы өчен ж. 1 таблицасында китерелгән Корылмалар һәм чаралар төрләрен кулланьрга кирәк (СП 116.13330.2012).

Ярларны саклау корылмаларының һәм чараларының яисә аларның комплексының төрен, кирәкле очракларда суднолар йөрү, урман эретеп ябыштыру, судан файдалану таләпләрен исәпкә алып, ярның сакланучы кишәрлегеннән файдалануның билгеләнешеннән һәм режимыннан чыгып сайларга кирәк. корылмаларның конструкцияләрен сайлаганда, билгеләнешеннән тыш, жиңле төзелеш материалларының булуын һәм эшләрне башкаруның мөмкин булган ысулларын да исәпкә алырга кирәк. (П.9.1.2 СП 116.13330.2012).

Эрозиягә каршы көрәш буенча инженерлык яклавы чаралары

Корылмалар төзү һәм инженерлык яклавы чараларын гамәлгә ашыру таләп ителә торган хәвефле процесслар йогынтысына дучар булган саклана торган территорияләрнең чикләрен рекогносцировка тикшеренүләре материаллары буенча билгеләргә һәм алга таба инженерлык тикшеренүләрендә төгәлләштерергә кирәк.

Яңа төзелә торган һәм реконструкцияләнгән торган территорияләрне үзләштерү эшләрен аларны куркыныч процесслардан саклау буенча беренче чираттагы чараларны үтәгәннән соң гына башларга кирәк. Инженерлык саклау корылмаларын һәм чараларын файдалануга тапшыру һәм саклана торган объектларны төзү үзара бәйләнгән булырга һәм эшләрне авариясез алып баруны, шулай ук инженерлык саклау корылмаларын экстремаль шартларда функциональ файдалануны гарантияләргә тиеш (СП 116.13330.2012. Кагыйдәләр жыелмасы. Территорияләрне, биналарны һәм корылмаларны куркыныч геологик процесслардан инженерлык яклавы. Төп нигезләмәләр. СНИП 22-02-2003 актуальләштерелгән редакциясе (расв. Россия Төбәкләр министрлығының 30.06.2012 ел № 274 боерыгы белән (30.12.2020 ел редакциясе)).

Су басуга (су басуга) каршы көрәш чаралары

Язгы интенсив кар эрү вакытында жиңлекнең торақ пунктлары территорияләрендә су басу процессы территориянең бер өлешенә дә кагылырга мөмкин.

Төзелгән территорияләрдә су басу процессының үсеше өч төп закончалык белән билгеләнә: грунт сулары дәрәжәсе үзгөрү процессының гомуми юнәлеше, бу процессның тизлеге һәм сезонлы һәм күпьяеллык тирбәнешләрнең характеры.

Яңа объектлар төзелешен су басу зонасыннан тыш алып барырга киңәш ителә.

Территорияне су басудан һәм су басудан инженерлык саклавын проектлаганда территорияләрне функциональ файдалану һәм табигать мохитен саклау таләпләренә бәйле рәвештә су басуны һәм су басуны булдырмый калуны яисә су басуның һәм су басуның тискәре йогынтысын бетерүне тәмин итә торган чаралар комплексы эшләргә кирәк. Су басудан инженерлык саклау системасы территорияль яктан бердәм булырга, аерым участкаларның һәм объектларның барлык локаль системаларын берләштерергә тиеш. Шул ук вакытта ул генераль планнар һәм шәһәр төзелешен планлаштыруның территорияль комплекслы схемалары белән бәйләнгән булырга тиеш.

Территорияль саклау системасы төзелгән территорияне гомуми яклауны тәмин итәргә тиеш. Ул эләктереп ала торган дренажларны, фильтрлауга каршы пәрделәрне, өске агымны оештырып, территорияне вертикаль планлаштыруны, ачык су агымнарын һәм табигый дренажлауның башка элементларын чистартуны, яңгыр канализациясен һәм су объектларының тигез режимын жайга салуны үз эченә ала.

Территорияне су басмый торган тамгаларга кадәр күмү иң нәтижәле инженерлык чарасы булып тора. Бу чараны яклана торган территориянең зурлыгы зур булмаганда һәм өемнең биекlege зур булмаганда (1 – 1,5 м) куллану максатка ярашлы. Территорияне гидромеханизация (мәсәлән, елганың юлын яхшырту исәбенә грунтны рефуляцияләү) кулланып өеп салу аеруча отышлы. Салынган территория, торак пункттагы урнашуына карап, төзелеш яки парк өчен файдаланылырга мөмкин.

Су басуга каршы көрәш чараларында территорияне киптерүне күздә тотарга кирәк. Конкрет территорияләрдә су басудан саклануны проектлаганда киптерү (жир асты сулары дәрәжәсен төшерү) нормалары аны функциональ файдалану характерына бәйле рәвештә "территорияне су басудан һәм су басудан инженерлык яклавы"104.13330.2016 нигезендә кабул ителә. СНИП 2.06.15-85 актуальләштерелгән редакциясе (расв. РФ төзелеш һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 16.12.2016 ел № 964/пр боерыгы белән (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән). Саклау корылмаларын проектлаганда кабул ителә торган киптерү нормалары, жир асты суларының критик дәрәжәсен һәм нигез грунтларының төрен исәпкә алып, һәр конкрет очракта яклана торган объект өчен геологик иминлекнең тиешле чиген тәэмин итәргә тиеш.

Су басудан инженерлык яклавының территориаль системасында, табигый, гидрогеологик һәм техноген (төзелеш) шартларга бәйле рәвештә, дренажлар кулланырга кирәк. Су басудан саклана торган территорияләрдә, топографик һәм геологик шартларга, төзелешнең характерына һәм тыгызлыгына, жир асты суларының су бүленеше ягыннан табигый яисә ясалма агымга таба хәрәкәт итү шартларына бәйле рәвештә, бер, ике, күп сызыклы, контурлы һәм катнаш дренаж системаларын кулланырга кирәк.

Яңгыр канализациясе су басудан территориаль инженерлык сакланышы элементы булып торырга һәм инженерлык сакланышының гомуми системасы составында яисә аерым проектланырга тиеш.

Инженерлык яклауның ярдәмче чаралары сыйфатында табигый системаларның һәм аларның төп инженерлык саклау чараларының нәтижәлелеген көчәйтә торган компонентларының табигый үзлекләрен Файдаланырга кирәк. Аларга суүсемнәрне һәм карчыкларны чистарту һәм турайту юлы белән гидрографик челтәрнең су чыгару һәм дренажлау ролен арттыруны кертергә кирәк.

Су басу зонасында объектлар төзү өчен территорияләрне инженерлык эзерлеге төзелеш бәясен житди күтәргә мөмкин.

Карст-суффозион процесслардан инженерлык яклавы чаралары

Карст язалу зоналарында биналарны проектлаганда һәм төзегәндә төзелеш территориясен карст ясалудан инженерлык яклавы күздә тотылырга тиеш.

Ярыклылык югары булган зоналарны ачыклау, аларны контурлаштыру, яту тирәнлекләрен, яту характерын һәм ярыкларның тутырылуын билгеләү максатларында известьташларны жентекләп өйрәнү таләп ителә, шулай ук, югары катлаулылык, карстлылык зоналары ачыкланган очракта, жир асты сулары режимын даими гидрогеохимик күзәтүләр һәм жир өслегенең явым-төшемнәрен (утырмаларын) геодезик күзәтүләр кирәк. биналарның һәм корылмаларның деформацияләре.

Саклау корылмаларын проектлаганда кабул ителә торган киптерү нормалары, жир асты суларының критик дәрәжәсен һәм нигез грунтларының төрен исәпкә алып, һәр конкрет очракта яклана торган объект өчен геологик иминлекнең тиешле чиген тәэмин итәргә тиеш.

Су басудан инженерлык яклавының территориаль системасында, табигый, гидрогеологик һәм техноген (төзелеш) шартларга бәйле рәвештә, дренажлар кулланырга кирәк. Су басудан саклана торган территорияләрдә, топографик һәм геологик шартларга, төзелешнең характерына һәм тыгызлыгына, жир асты суларының су бүленеше ягыннан табигый яисә ясалма агымга таба хәрәкәт итү шартларына бәйле рәвештә, бер, ике, күп сызыклы, контурлы һәм катнаш дренаж системаларын кулланырга кирәк.

Яңгыр канализациясе су басудан территориаль инженерлык сакланышы элементы булып торырга һәм инженерлык сакланышының гомуми системасы составында яисә аерым проектланырга тиеш.

Инженерлык яклауның ярдәмче чаралары сыйфатында табигый системаларның һәм аларның төп инженерлык саклау чараларының нәтижелелеген көчәйтә торган компонентларының табигый үзлекләрен Файдаланырга кирәк. Аларга суүсемнәрне һәм карчыкларны чистарту һәм турайту юлы белән гидрографик челтәрнең су чыгару һәм дренажлау ролен арттыруны кертәргә кирәк. Су басу зонасында объектлар төзү өчен территорияләргә инженерлык эзәрлеге төзелеш бәясен җитди күтәргә мөмкин.

Карст-суффозион процесслардан инженерлык яклау чаралары

Карст ясалыу зоналарында биналарны проектлаганда һәм төзөгәндә төзелеш территориясен карст ясалудан инженерлык яклау күздә тотылырга тиеш.

Ярыклылык югары булган зоналарны ачыклау, аларны контурлаштыру, яту тирәнлекләрен, яту характерын һәм ярыкларның тутырылуын билгеләү максатларында известьташларны жентекләп өйрәнү таләп ителә, шулай ук, югары катлаулылык, карстлылык зоналары ачыкланган очракта, жир асты сулары режимын даими гидрогеохимик күзәтүләр һәм жир өслегенә явым-төшемнәр (утырмаларын) геодезик күзәтүләр кирәк. биналарның һәм корылмаларның деформацияләре.

Шуышмалар таралуны булдырмау буенча инженерлык яклау чаралары

Шуышулар белән бәйлә гадәттән тыш хәлләргә булдырмау өчен потенциал куркыныч урыннарда эш комплексы үткәргә кирәк, аның нигезен оештыру-хужалык урман мелиорациясе һәм инженерлык чаралары тәшкил итә.

СП 5 п. нигезендә 116.13330.2012. Кагыйдәләр җыелмасы. Территорияләргә, биналарны һәм корылмаларны куркыныч геологик процесслардан инженерлык яклау. Төп нигезләмәләр. СНИП 22-02-2003 актуальләштерелгән редакциясе (расв. Россия Төбәкләр министрлығының 30.06.2012 № 274 боерыгы белән (30.12.2020 редакциясе) ишелү һәм ишелү процессларынан инженерлык сакланышын проектлаганда элге процессларны булдырмауға һәм тотрыклыландыруга юнәлдерелгән түбәндәге чараларны һәм корылмаларны куллануның максатка ярашлылыгын карарга кирәк:

СК авышлыкның тотрыклылыгын арттыру максатыннан аның рельефын үзгәртү;

яр буе битләүләре өчен-ярларны саклау корылмалары ярдәмендә юдан саклау;

территорияне вертикаль планлаштыру һәм жир өсте суларын агызу системасын төзү ярдәмендә жир өсте сулары агымын жайга салу;

г суның грунтка үтеп керүен һәм эрозия процессларын булдырмау;

жир асты сулары биеклегенә ясалма түбәнәюе;

АГ агроурман мелиорациясе;

г грунтларны беркетү (шул исәптән ныгыту);

уд тотып торучы корылмалар һәм конструкцияләр төзелеше;

проч башка чаралар (жылылык процессларын жылылыкны саклау жайланмалары һәм өслекләр ярдәмендә жайга салу, туңу һәм эретү процессларының зарарлы йогынтысыннан саклау, саклау зоналарын билгеләү һ.б.).

Шуышуга каршы һәм обвалга каршы Корылмалар һәм чаралар төрләрен битләүләрнең (текәлекләрнең) гомуми һәм жирле тотрыклылыгын, ягъни битләүнең (текәлекнең) тулаем һәм аның аерым морфологик элементларының тотрыклылыгын исәпләүләр нигезендә, 116.13330.2012 СП кагыйдәләре җыелмасының 5.2-5.3 пунктлары нигезендә сайларга кирәк. Кагыйдәләр җыелмасы. Территорияләргә, биналарны һәм корылмаларны куркыныч геологик процесслардан инженерлык яклау. Төп нигезләмәләр. СНИП 22-02-2003 актуальләштерелгән редакциясе (расв. Россия Төбәкләр министрлығының 30.06.2012 № 274 боерыгы белән) (30.12.2020 редакциясе), шулай ук мониторинг мәгълүматлары.

Территорияне югары дәрәжәдә үзләштергән сусаклагычларның аеруча кыйммәтле участокларын жиңерү мөмкинлегенә бәйле гадәттән тыш хәлләрне булдырмау өчен аларны инженерлык яклавы буенча махсус чаралар үткәрү зарур. Хәзерге вакытта ирекле пляжларны һәм төрле үтеп керә торган Дулкын сүндергеч конструкцияләргә кулланып, дулкын йогынтысын һәм китерелмәләр агымын жайга салуның актив ысуллары аеруча нәтижәле дип танылды. Күрсәтелгән генезистагы гадәттән тыш хәлләрне профилактикалауның мөһим аспекты булып яр буе зонасында Кеше эшчәнлегенә тискәре нәтижәләргә фаразлау һәм бәяләүнең гамәлдәге һәм яңаларын камилләштерү тора.

СП 116.13330.2012 9.1.1 п.нигезендә елга, күл, дингез, сусаклагыч ярларын инженерлык саклавы өчен ж. 1 таблицасында китерелгән Корылмалар һәм чаралар төрләргә кулланырга кирәк (СП 116.13330.2012).

Ярларны саклау корылмаларының һәм чараларының яисә аларның комплексының төрөн, кирәкле очрақларда суднолар йөрү, урман эретеп ябыштыру, судан файдалану таләпләргә исәпкә алып, ярның сакланучы кишәрлегеннән файдалануның билгеләнешеннән һәм режимыннан чыгып сайларга кирәк.корылмаларның конструкцияләргә сайлаганда, билгеләнешеннән тыш, жиңрле төзелеш материалларының булуын һәм эшләрне башкаруның мөмкин булган ысулларын да исәпкә алырга кирәк. (П.9.1.2 СП 116.13330.2012).

Эрозиягә каршы көрәш буенча инженерлык яклавы чаралары

Территорияләргә эрозия процессларыннан инженерлык яклавы «территорияләргә эрозия процессларыннан инженерлык яклавы " 425.1325800.2018 СП нигезендә тиешле чараларны үтәүне һәм инженерлык корылмаларын урнаштыруны үз эченә ала. Проектлау кагыйдәләре".

Территорияне эрозия процессларыннан инженерлык яклавы чаралары һәм конструкцияләргә, табигать шартларын, йөкләнешләргә һәм йогынтыларны, эксплуатация үзгәрешләргә, жиңрле төзелеш материалларыннан файдалану мөмкинлекләргә, экологик таләпләргә исәпкә алып, эрозия һәм тугандаш процессларның барлыкка килүеннән һәм үсешеннән яклауны тәэмин итәргә тиеш (4.2 п. СП 425.1325800.2018).

7.1.1 пункты нигезендә. СП 425.1325800.2018 авыл хужалыгы билгеләнешендәге территорияләргә өчен эрозия процессларыннан инженерлык яклавы чараларына шулай ук агрокультура чараларын (авыл хужалыгы культураларын чиратлаштыру (чәчү әйләнеше), эшкәртүнең тиешле ысулларын куллану һ.б.) кертергә кирәк.

Бөгелмә шәһәргә территориясендә елга эрозиясенә каршы көрәш чараларын елга ярлары буйлап урнашкан торак пункт чикләргә карарга кирәк.

Ярларны юып төшерү нәтижәсендә жиңр массалары аерыла, бу исә юлның үзгәрүенә, елгаларның саегуына һәм аларның су басуына китерә.

Төзекләндерелми торган участокларда, авыл торак пунктлары чикләргә ярларның ишелү процессын туктатуга агач-куак утыртмалары, таш наброска, ә кайбер очрақларда тимер бетон плитәләр белән яр буйларын ныгыту яисә төзү, ял итү зоналарында пляжлар буларак файдаланып, сөзәк ныгытылмаган яр буйларын төзү ярдәм итәчәк.

Чокыр төзелгән территориядә урнашканда, чокыр эрозиясенә каршы көрәш чаралары үткәрелгә мөмкин: чокырлар челтәргә тирәли тау канаулары, чокырның агып төшүен тәртипкә китерү өчен кичүле су агымнары кору, төбөн һәм ярларны ныгыту. Чокыр территорияләргә төзекләндерүгә чокырның авышлыкларын террасалау һәм тигезләү, аның тар өлешен күмү, битләүләргә саклагыч яшелләндерү, куаклар һәм агачлар утырту юлы белән ирешеп була. Үсемлекләргә туфракны юудан саклай һәм су агымының тизлеген киметә.

Чокырлар ясау буенча кисәтү чаралары булып тау битләрендәге үлән капламын саклау һәм Урман утырту рәвешендә ясалма ныгыту һәм чокырларны буалау тора. Чокырларны культуралаштыру аларны хужалык максатларында файдаланырга мөмкинлек бирә.

Шуны истә тотарга кирәк: ерымга каршы көрәш аның бөтен су жыю бассейны чикләрендә башкарылырга тиеш; инженер-мелиорация чараларын үткәрүнең мондый ысулы белән генә нәтижәле нәтижеләргә ирешеп була.

Эрозиягә каршы көрәш буенча инженерлык яклавы чаралары

Территорияләрне эрозия процессларыннан инженерлык яклавы «территорияләрне эрозия процессларыннан инженерлык яклавы " 425.1325800.2018 СП нигезендә тиешле чараларны үтәүне һәм инженерлык корылмаларын урнаштыруны үз эченә ала. Проектлау кагыйдәләре".

Территорияне эрозия процессларыннан инженерлык яклавы чаралары һәм конструкцияләре, табигать шартларын, йөкләнешләрне һәм йогынтыларны, эксплуатация үзенчәлекләрен, эфирле төзелеш материалларыннан файдалану мөмкинлекләрен, экологик таләпләрне исәпкә алып, эрозия һәм тугандаш процессларның барлыкка килүеннән һәм үсешеннән яклауны тәэмин итәргә тиеш (4.2 п. СП 425.1325800.2018).

7.1.1 пункты нигезендә. СП 425.1325800.2018 авыл хужалыгы билгеләнешендәге территорияләр өчен эрозия процессларыннан инженерлык яклавы чараларына шулай ук агрокультура чараларын (авыл хужалыгы культураларын чиратлаштыру (чәчү әйләнеше), эшкәртүнең тиешле ысулларын куллану һ.б.) кертәргә кирәк.

Бөгелмә шәһәре территориясендә елга эрозиясенә каршы көрәш чараларын елга ярлары буйлап урнашкан торак пункт чикләрендә карарга кирәк.

Ярларны юып төшерү нәтижәсендә эфир массалары аерыла, бу исә юлның үзгәрүенә, елгаларның саегуына һәм аларның су басуына китерә.

Төзекләндерелми торган участокларда, авыл торак пунктлары чикләрендә ярларның ишелү процессын туктатуга агач-куак утыртмалары, таиш наброска, ә кайбер очрактарда тимер бетон плитәләр белән яр буйларын ныгыту яисә төзү, ял итү зоналарында пляжлар буларак файдаланып, сөзәк ныгытылмаган яр буйларын төзү ярдәм итәчәк.

Чокыр төзелгән территориядә урнашканда, чокыр эрозиясенә каршы көрәш чаралары үткәрелергә мөмкин: чокырлар челтәре тирәли тау канаулары, чокырның агып төшүен тәртипкә китерү өчен кичүле су агымнары кору, төбен һәм ярларны ныгыту. Чокыр территорияләрен төзекләндерүгә чокырның авышлыкларын террасалау һәм тигезләү, аның тар өлешен күмү, битләүләрне саклагыч яшелләндерү, куаклар һәм агачлар утырту юлы белән ирешеп була. Үсемлекләр туфракны юудан саклый һәм су агымының тизлеген киметә.

Чокырлар ясау буенча кисәтү чаралары булып тау битләрендәге үлән капламын саклау һәм Урман утырту рәвешендә ясалма ныгыту һәм чокырларны буалау тора. Чокырларны культуралаштыру аларны хужалык максатларында файдаланырга мөмкинлек бирә.

Шуны истә тотарга кирәк: ерымга каршы көрәш аның бөтен су жыю бассейны чикләрендә башкарылырга тиеш; инженер-мелиорация чараларын үткәрүнең мондый ысулы белән генә нәтижәле нәтижеләргә ирешеп була.

Үзенчәлекле грунтлар таралуга каршы көрәш чаралары

Органоминераль грунтлардан торган территорияләрне үзләштергәндә түбәндәге чаралар күздә тотылырга тиеш.:

- фундаментлар белән органоминераль грунт катламнарын тулысынча яки өлешчә кисү;
- органоминераль грунтны тулысынча яки өлешчә ком, вак таиш, вак таиш һ. б. белән алмаштыру.;
- корылма нигезен яисә төзелеш мәйданчыгын өеп куелган (юыла торган) туфрак яисә башка материал (нигезне консолидацияләү процессын тизләтү кирәк булганда филтерлау катламы яисә дренаж) белән вакытлыча яисә даими рәвештә йөкләп куеп, грунтларны тыгызлау;
- ламне көрән катнаштыру ысулы белән беркетү.

Органоминераль грунт яткан урыннарда грунт катламын юу өчен корылманың нигезе сыйфатында теләсә нинди зурлыктагы супеслар һәм комнар кулланылырга мөмкин. Юыла торган тузанлы ком яки супес катламының консолидациясен тизләтү өчен алдан юылу яки

органоминераль грунтлардан, дренажлаучы катламнан, мәсәлән, уртача зурлыктагы комнан төзелгән су үткәрми торган табигый нигезгә салу кирәк.

Инженер-геологик тикшеренүләр үткәргәндә өстәмә рәвештә:

- органоминераль һәм органик грунтларның яту характеры һәм бу грунтларның катламнары, катламнары һәм линзаларының калынлыгы;
- торфланган грунтларны, торфларны һәм сапропельләрне аерып чыгару өчен органик матдәнең күләме (ГОСТ 25100-2020. Дәүләтара стандарт. Жир. Классификация);
- торфларда органик матдәнең таркалу дәрәжәсе;
- консолидация коэффициенты.

Органоминераль һәм органик грунтларның характеристикаларын билгеләү һәр катламның тирәнлегенә буенча кимендә 0,5 м аша башкарылырга тиеш.

Ләмле мәйданчыкларда бу грунтның табигый структурасын саклау максатында грунтка динамик йогынты ясамый торган сынау методлары кулланылырга тиеш. Штампларны, прессиометрларны, статик зондировкалауны, әйләндергеч кисем приборларын, радиоизотоп ысулларын һ. б. куллану тәкъдим ителә.

Биналарны һәм корылмаларны төзү һәм эксплуатацияләү процессында элювиаль грунтларның үзлекләре начараю котлованнарда грунтларның туңуы, коммуникацияләрдән су һәм промстокларның агып чыгуы, вибрация һәм башка динамик йөкләнешләр тәэсире хисабына килеп чыга.

Фундаментлар кору эшләрен грунтларның ачык чокырда озак торуына юл куймыйча башкарырга, фундаментлар кору эшләрен башкарганда нигез грунтларының су белән туенуына юл куймаска киңәш ителә.

Элювиаль грунтлардан төзелгән нигезнең исәпләп чыгарылган деформацияләре нигезнең чикле деформацияләреннән күбрәк яисә күтәрү сәләте эңитәрлек булмаганда түбәндәге чаралар күздә тотылырга тиеш.:

п ком, чуерташ, вак таштан тыгызлап эшләнгән грунт бүлү мендәрләре ясау;

Э элювиаль грунтларда эңиләнүнең «кесәләрен» һәм «ояларын» көпиәк тутыруны вак таш, вак таш яки тыгызланган ком белән тулысынча яки өлешчә алыштыру.

Агач утыртулар аркасында килеп чыккан гадәттән тыш хәлләрне булдырмау урман туфрагының үзлекләрен утыртуны киметү ягына үзгәртүгә юнәлдерелгән махсус инженерлык чаралары үткәрүне таләп итә.

Утырма грунтларда төзелеш корылмаларны төзү һәм эксплуатацияләү кагыйдәләрен үтәү шарты белән 21.13330.2012 «өстәмә эшкәртелә торган территорияләрдә һәм утырма грунтларда биналар һәм корылмалар.

Район территориясендә I типтагы грунт шартлары булган грунтларда биналар һәм корылмалар төзү өчен мәйданчыкларны үзләштергәндә СП 22.13330.2016 таләпләренә туры китереп инженерлык чараларының бөтен комплексын кулланырга кирәк. " биналар һәм корылмалар нигезләре. СНиПның актуальләштерелгән редакциясе 2.02.01-83*".

Грунтларның утыру үзлекләрен бетерүгә ирешелә:

утыртуның өске зонасы яисә аның бер өлеше чикләрендә авыр трамбовкалар, грунт мендәрләре, котлованнарны трамбовкалау, шул исәптән каты материалдан киңәйтү, химик яисә термик беркетү юлы белән;

- бөтен утыру катламы чикләрендә – грунт субайлары белән тирәннән тыгызлану, нигез грунтларын алдан чылату, шул исәптән тирәннән шартлаулар, химик яки термик беркетү белән.

Утырма грунтлы территорияне инженерлык яклау чаралары эңирле әһәмияттәге чараларга керә.

Юлларны кар көртләреннән саклау гамәлләре

Авил эңирлеге территориясендә кар көртләреннән яклау чараларын меридиональ һәм киңлек юнәлешендәге юл участокларында карарга киңәш ителә.

Автомобиль юлларын кыш көне карап тоту чараларының бөтен системасы башкарылган эшләрне максималь жиңеләйтү һәм арзанайту белән автотранспорт хәрәкәте өчен нормаль шартлар тәэмин итү өчен төзелә. Бу бурычларны үтәү өчен:

- даими яисә вакытлыча кар саклау чаралары урнаштыру юлы белән кар көртләре барлыкка килүне булдырмау буенча саклау чаралары;
- профилактик чаралар, аларның максаты-үтеп баручы транспорттан юл өслегендә кышкы тайгаклык барлыкка килүгә юл куймау;
- юлда кар һәм боз калдыкларын бетерү һәм аларның автомобиль хәрәкәтенә йогынтысын киметү чаралары;
- тәүлекнең караңгы вакытында юлларны яктырту.

Юлларны кар көртләреннән саклау даими яки вакытлыча кардан саклау ярдәмендә башкарыла. Даими кардан саклауга кардан саклаучы урман полосалары һәм даими коймалар керә.

Вакытлыча - кар тоткарлаучы калканнар, кар траншеялары, валлар һ. б.

Даими кар тоту эҗайланмаларын кышкы чор ахырына исәпләнгән кар күләменә проектларга кирәк. Вакытлыча кардан саклау эҗайланмаларын исәпләнгән буранга проектларга кирәк, чөнки вакытлыча кардан саклау эҗайланмасын эшләп бетергәннән соң аны торгызу күз алдында тотыла.

Кар эҗиле агымына йогынты ясау принцибы буенча кардан саклау эҗайланмалары түбәндәгеләргә бүленә:

- юл буендагы буран карын тоткарлау принцибы буенча эшләүче кар тоткарлау чаралары;
- кар эҗиле агымының эҗил тизлеген арттыра торган һәм карны юл аша күчерергә ярдәм итә торган кар өрдерә торган кардан саклау чаралары (кар өрдерә торган коймалар);
- объектларны кар эләгүдән тулысынча аера торган кардан саклау чаралары (галереялар һәм тоннельләр).

Автомобиль юлларында кар тоткарлау эҗайланмалары киң таралган.

Карны саклауның иң ышанычлы, экологик яктан акланган төре булып урман полосалары тора.

Кардан саклау полосасы тыгыз (өрелми торган) конструкциягә ия булырга тиеш. Һәр полосаның мәҗбүри элементы булып ике рәтле куаклык урманының куе өлеше булырга тиеш.

Авыл хуҗалыгы эҗирләрендә булдырыла торган кардан саклау полосасының озынлыгы зур булганда, авыл хуҗалыгы машиналары үтү өчен һәр 800-1000 м саен 10-15 м технологик өзеклекләрен күз алдында тотарга кирәк.

Автомобиль юлы янындагы эҗирләрдә даими кар саклау чараларын урнаштыру мөмкин булмаган очракта яисә гамәлдәгеләрен көчәйтү мөмкин булмаган очракта, шулай ук икътисадык яктан акланган барлык очракларда да вакытлыча кар тоткарлаучы эҗайланмалардан, кар тоткарлаучы щитлардан, траншеялардан, кар стенкаларыннан һ. б. Файдаланырга кирәк.

Алар юлларны кар көртләреннән саклау һәм утыртмаларны яки коймаларны көчәйтү чарасы буларак кулланылырга мөмкин.

Калканнарны, түбәнлекләренә булдырмас өчен, калкулыкларның (калкулыкларның, валларның) башына куярга кирәк.

Озак һәм көчле бураннар вакытында калканнарны күчерү кыенлашкан чорда калкан сызыкларын ике, өч һәм аннан да күбрәк рәтләргә куялар. Күп рәтле калкан сызыклары ясаганда кыр рәтләрен генә күчерү дә эҗитә.

Күп рәтле калкан линияләрен төрле яктылык калканнарыннан формалаштыру максатка ярашлы. Кырга иң якин линияләр - азрак куе рәшәткәле калканнардан, ә юлга иң якин рәтләр куерак рәшәткәле калканнардан ясала.

Әгәр исәпләнгән бураннан кар ташу күләме саклану тоткарлыгый торган кар күләменнән (бер рәтле, ике рәтле һ.б.) кимрәк булса, кар эҗыю сәләте беткәч, калканнарны кышкы чорда күчереп куялар.

Көчле бураннар булган чорларда (кар ташу күләме 120 м³/м кадәр булганда) конструкцияләре тыгызлыгы буран вакытындагы эҗил көченә пропорциональ рәвештә арта барган, яктылыгы үзгәрә торган эҗайланмалар куллану максатка ярашлы.

Кар ташу күләме 75 м3 / м кадәр булганда полимер материаллардан һәм полимер нигезендәге челтәрләрдән эшләнә торган вакытлыча пространстволы кардан саклау чараларын (ВПС) кулланырга мөмкин.

Автомобиль юлларын кар көртләреннән саклаганда кардан ясалган эҗайланмалар киң таралган. Кардан ясала торган эҗайланмаларның иң киң таралган төрләре булып кар траншеялары тора. Траншеялар мөстәкыйль саклану чарасы буларак - IV-V категорияле юлларда яисә башка чаралар (утыртмалар, коймалар, цитлар) белән берлектә I, II, III категорияле юлларда кар саклау линияләренең ышанычлылыгын арттыру өчен кулланылырга мөмкин.

Юлларны кар көртләреннән саклауның теге яки бу ысулын сайлау явым-төшемнең интенсивлыгына, трассаның шартларына һәм әһәмиятенә, районның матди иминлегенә бәйле.

Мелиорация системаларын үстерү гамәлләре

«Жирләрне мелиорацияләү турында» 10.01.1996 елгы 4-ФЗ номерлы Федераль законның 30 статьясы нигезендә (10.07.2023 елга үзгәрешләр кертеп) мелиорацияләнә торган эҗирләрдә объектлар төзү һәм эҗирләрне мелиорацияләү өчен билгеләнмәгән башка эшләр башкару мелиорацияләнә торган эҗирләрдә туфракның су, һава һәм туклыклы режимын начарайтырга тиеш түгел, шулай ук мелиорация системаларын, аерым урнашкан гидротехник корылмаларны һәм саклагыч урман утыртмаларын эксплуатацияләүгә комачауларга.

Татарстан Республикасында «2013-2025 елларга Татарстан Республикасында авыл хуҗалыгын үстерү һәм авыл хуҗалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарларын эҗайга салу» дәүләт программасы гамәлдә (расв. ТР МК 8.04.2013 № 235 карары) (ТР МК 11.07.2022 № 671 карары белән дәүләт программасына үзгәрешләр кертү).

Әлеге программа кысаларында «авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге эҗирләрне мелиорацияләүне үстерү» ярдәмче программасы эшли.

Әлеге ярдәмче программаның максатлары булып:

Климат климат үзгәрү һәм табигый аномалияләр шартларында комплекслы мелиорация чаралары ярдәмендә авыл хуҗалыгы эҗитештерүенең продуктивлыгын һәм тотрыклылыгын һәм туфракның уңдырышлылыгын арттыру;

Мел мелиорацияләнә торган эҗирләрнең продукция потенциалын һәм табигать ресурсларынан нәтиҗәле файдалануны арттыру.

Әлеге ярдәмче программаның бурычлары булып:

о сугару һәм эҗирләрне киптерү чараларын гамәлгә ашыруны да кертеп, мелиорация фондын (мелиорацияләнә торган эҗирләрне һәм мелиорация системаларын) торгызу;

Мел мелиорация билгеләнешендәге объектларда язгы ташу суларын үткәрүнең авариясезлеген тәэмин итү;

сель авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге эҗирләрнең авыл хуҗалыгы әйләнешеннән чыгуын булдырмау;

сель авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге эҗирләрнең су белән тәэмин ителешен арттыру; авыл хуҗалыгы эҗирләренең продуктивлыгын гарантияле тәэмин итү өчен территорияләрне су басу һәм су басу процессларын булдырмау;

Мел мелиорация системаларының файдалы эш итү коэффициентын арттыру, суны саклый торган аграр технологияләрне кертү, шулай ук терлекчелек калдыкларын һәм калдыкларны чистартуны һәм калдыкларны алга таба утильләштерүне исәпкә алып сугаруда куллану исәбенә су ресурсларын экономияләүгә ирешү; авыл районнарында саклап калу һәм яңа эш урыннары булдыру юлы белән социаль шартларны яхшырту).

Гражданнар оборонасы, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чаралары исемлеге

Башлангыч мәгълүматларга караганда, Бөгелмә шәһәре территориясе Гражданнар оборонасы буенча төркемнәргә керми, шәһәр территориясендә гражданнар оборонасы буенча категориягә кертелгән оешмалар урнашкан (Татарстан Республикасы Гражданнар оборонасы эшләре һәм гадәттән тыш хәлләр министрлыгының 11.10.2023 елгы 6662/ТЗ-3-5 номерлы хаты нигезендә башлангыч мәгълүматларга «хезмәттә файдалану өчен», «конфиденциаль» грифы бирелгән).

Шәһәр территориясе химик зарарлану, эҗимерелү, радиоактив зарарлану, коточкыч су басу ихтималы булган зоналарга эләкми.

Гражданнар оборонасының саклау корылмаларын төзү таләп ителми.

Авыл эҗирлеге территориясендә эҗыю(кабул итү)-эвакуация пунктлары юк.

Жирлек территориясендә урнашкан һәм урнаша торган сәнэгать тармакларының гражданнар оборонасы планнарының төп нигезләмәләре

Яңа сәнэгать предприятияләрен урнаштыруны «СП 165.1325800.2014 «СНиП 2.01.51-90 Гражданнар оборонасы буенча инженер-техник чаралар»актуальләштерелгән редакциясе таләпләренә туры китереп планлаштырырга.

Урнашу

Халыкны тарату һәм эвакуацияләү районнарының халыкны урнаштыру системаларын, торак урыннарның төркем системаларын формалаштыруга таләпләрне «СП 165.1325800.2014 «СНиП 2.01.51-90 Гражданнар оборонасы буенча инженер-техник чаралар» актуальләштерелгән редакциясе нигезендә карарга; куркынычсыз районда таралучы, эвакуацияләнүче халык саны, Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының Гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау планы нигезендә; эҗыю-эвакуация (кабул итү-эвакуация) пунктларын Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының Гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау планы нигезендә урнаштыру.

Инженерлык коммуникацияләре

Су белән тәмин итү системасы буенча таләпләр-«СП 165.1325800.2014 «СНиП 2.01.51-90 Гражданнар оборонасы буенча инженер-техник чаралар»актуальләштерелгән редакциясе нигезендә.

Тотрыклы электр белән тәмин итүгә таләпләр-«СП 165.1325800.2014 «СНиП 2.01.51 - 90 Гражданнар оборонасы буенча инженер-техник чаралар»актуальләштерелгән редакциясе нигезендә.

Торак пунктларны «халыкны һәм территорияне табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау турында»1994 елның 21 декабрендәге 68-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләре нигезендә халыкка хәбәр итү системалары белән жиһазландырырга кирәк.

4.15.1. Гражданнар оборонасы буенча гамәлдәге инженер-техник чараларның һәм гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чараларының төп күрсәткечләре

Халыкка хәбәр итү һәм ГО идарәсе

Татарстан Республикасы халкына (шул исәптән Бөгелмә шәһәренә) гадәттән тыш хәл турында хәбәр итүнең төп ысулы булып, милек рәвешләренә һәм ведомстводан булуга карамастан, радиотапшырулар һәм телевидение станцияләрен кулланып, сөйләм мәгълүматын тапшыру тора. Халыкның игътибарын эҗәлеп итү өчен сөйләм мәгълүматын тапшыру алдыннан сирена авазы тапшырыла, ул " барысына да игътибар!", аның буенча халык ашыгыч хәбәрләренә тыңлар өчен чыбыклы тапшырулар кабул итү эҗайланмаларын, радиоалгычларны һәм телевизион кабул итү эҗайланмаларын кертергә тиеш.

Гамәлдәге норматив документлар таләпләренә туры китереп, хәбәр итү системасы радиотапшырулар компаниясенә гомуми эҗайдаланудагы элементә челтәрләре базасында төзелә. Элеге система сигналларны (күрсәтмәләренә) һәм мәгълүматны халыкка вакытында һәм шартсыз эҗиткерү максатыннан төзелә. Шул максаттан проектлана торган территориядә, гамәлдәге һәм проектлана торган радиофикация челтәрләреннән эҗайдаланып, тышкы һәм эчке хәбәр итү зоналарын бүлеп биреп, проектлана торган объектлар территориясендә тышкы хәбәр итү чараларын һәм биналарында радиочатырлар урнаштырып, хәбәр итү системалары карала. ГО һәм гадәттән тыш хәл сигналлары буенча халыкка хәбәр итү өчен эҗайдалану күздә тотыла:

оп эҗирле Хәбәр итү системасы;

оп хәбәр итүнең объект системалары;

провод чыбыклы тапшырулар программаларын кабул итү өчен жиһазлар һәм челтәрләр;

телеф телефон челтәренә;

эфир, иярчен һәм кабель телевидениесен кабул итү челтәрләре.

Күрсәтелгән челтәрләргә тоташтыру һәм системаларны оештыру тиешле оешмаларның

билгелэнгэн тэртиптэ бирелэ торган техник шартлары нигезендэ гамэлгэ ашырыла. Проектлау махсус оешмалар тарафыннан чыбыккы радиотапшырулар хезмәте күрсәтүче тарафыннан бирелэ торган техник шартлар нигезендэ башкарыла.

Объект дәрәжәсендә хәбәр итүнең объект системалары (ОСО) төзелә. ОСО 50 дән артык кеше (персоналны да кертеп) бер мизгелдә булган объектларны, шулай ук социаль әһәмиятле объектларны һәм халыкның тормышын тәэмин итү объектларын, кешеләрнең бер мизгелдә булуына карамастан, күрсәтелгән объектлар персоналына һәм әлеге объектлар янындагы кешеләргә хәбәр итү һәм мәгълүмат биерү бурычларын хәл итү өчен жиһазландырырга тиеш. Локаль хәбәр итү системалары (ЛСО) объектлар персоналына һәм потенциал куркыныч объектлар янында яшәүче халыкка хәбәр итү һәм мәгълүмат биерү өчен i һәм ii куркынычлык классы объектларында төзелә.

П 6.44 СП 165.1325800.2014 «гражданнар оборонасының инженер-техник чаралары» нигезендә Татарстан Республикасы халкына хәбәр итү системаларының барлык ярдәмче системалары программа-аппарат дәрәжәсендә (килеп чыгу куркынычы яисә килеп чыгу турында аудио -, аудиовизуаль һәм башка хәбәрләрне кабул итүче, эшкәртүче һәм тапшыручы техник жайланмаларның үзара бәйләнеше) булырга тиеш. гадәттән тыш хәлләр, үз-үзеңне тоту кагыйдәләре һәм мондый ситуацияләрдә халыкны яклау ысуллары район, республика БДС белән бәйле).

Тышкы хәбәр итү өчен нокталы системалар-урам электр сиреналары кулланыла. Шәһәр территориясендә Хәбәр итү шулай ук урам тавыш көчәйткечләрен (10-100 Вт куәтле п – 166 аппаратурасы) яки ОСО һәм ЛСО тавыш көчәйткечләрен кулланып карала. Тышкы хәбәр итү чараларын урнаштыру урыннары һәм типлары житкерелә торган сигналларның (электр сиреналары) һәм сөйләм хәбәрләренең (тавыш көчәйткечләр) ишетү зоналарын исәпкә алып сайлана. Гадәттән тыш хәл сигналлары буенча кешеләргә хәбәр итү «барысына да игътибар!» электрон сиреналар белән.

Бөгелмә шәһәре территориясендә халыкка хәбәр итүнең 6 чарасы урнашкан:

- С - 40 тимер юл вокзалы (вокзал яны ур., 1 йорт);
- С-40 фәнни-тикшеренү институты бинасы (Калинин ур., 71 йорт);
- С-40 «Бөгелмә» кунакханәсе (Газинур Гафиятуллин ур., 50 йорт);
- С-40 Бөгелмә сөт комбинаты (Совет ур., 150 йорт);
- С-40 Бөгелмә механика заводы (Ленин ур., 146 йорт);
- С-40 янгын сүндерү часте (кызылармеец ур., 26 йорт).

Үзләштерелә торган территориядә хәбәр итү системаларының тотрыклы эшләвен жир асты башкаруында заманча зарарлану чаралары, техноген һәм табигый характердагы гадәттән тыш хәлләр тәэсирендә яклауны тәэмин итә торган телефонлаштыру чөлтәрләренең кабель линияләрен салу, зарарланганда тиз торгызылуны тәэмин итә торган чыбыккы радиотапшырулар чөлтәрләренең һава фидерлы линияләрен салу, хәбәр итүнең төп чараларын резервлау күздә тотыла. оператив-технологик хезмәт һәм оешмаларның дежур линия персоналы чаралары белән.

Халыкны инженерлык яклавының торышы

Шәһәр территориясендә 24 Гражданнар оборонасы саклау корылмасы урнашкан (шуларның 4 се ПРУ).

4.15.2. Гражданнар оборонасы буенча чаралар исемлеге

1. Шәһәр территориясә химик зарарлану, жишерелү, радиоактив зарарлану һәм су басу ихтималы булган зоналарга эләкмәгәнлектән, әлеге куркынычлардан саклану буенча махсус чаралар үткәрү таләп ителми.

2. Авыл жирлегендә гражданнар оборонасы буенча хәбәр итү системасын РФ Президентының «Гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы яки килеп чыгу турында халыкка ашыгыч хәбәр итүнең комплекслы системасын булдыру турында» гы 13.11.2012 елгы 1522 номерлы Указы

нигезендә карарга кирәк (районның ЕДДС к тоташтырып, сөйләм сирень жайланмаларын урнаштыру кирәк).

Бөгелмә шәһәре халкына хәбәр итү өчен проектта 1 км га кадәр радиуслы 18 сөйләм сиренасы урнаштыру тәкъдим ителә. РСУ урнаштырганда торак пунктлар территорияләрен тулысынча каплауны күздә тотарга кирәк. РФ Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының «гражданның бакчачылык берләшмәләренә гомуми таләпләр» п.12 нигезендә дача һәм бакчачылык поселоклары территорияләре янғын чыккан очракта кешеләргә хәбәр итү өчен тавыш сигнализациясе чаралары белән жиһазландырылырга, шулай ук янғыннан саклануны чакыру тәртибе билгеләнергә тиеш. РСУ мәгълүматларын халыкка тыныч вакыт һәм сугыш вакыты турында хәбәр итү өчен файдаланырга мөмкин.

1. Гражданның оборонасының саклау корылмаларын төзү таләп ителми.

2. Халыкны тарату һәм эвакуацияләү районнарының халыкны урнаштыру системаларын, торак урыннарның төркем системаларын формалаштыруга таләпләренә «СП 165.1325800.2014 «СНиП 2.01.51 - 90 Гражданның оборонасы буенча инженер-техник чаралар» актуальләштерелгән редакциясе нигезендә карарга; куркынычсыз районда таралучы, эвакуацияләнүче халык саны, Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының Гражданның оборонасы һәм халыкны яклау планы нигезендә; жыю-эвакуация (кабул итү-эвакуация) пунктларын Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының Гражданның оборонасы һәм халыкны яклау планы нигезендә урнаштыру.

3. 165.1325800.2014 СП 10 п.нигезендә («гражданның оборонасының инженер-техник чаралары» СНиП 2.01.51-90 актуальләштерелгән редакциясе) шәһәр территориясендә маскировка чаралары каралмый.

4. Электр энергиясе белән үзәкләштерелгән тәэмин итүне туктату шартларында су белән тәэмин итә торган химик зарарланудан сакланучы су белән тәэмин итү объектларының суммар проект житештерүчәнлеген халыкның, шул исәптән эвакуацияләнүчеләрен, шулай ук предприятиеләрдә тотыла торган авыл хужалыгы хайваннары һәм кошларының ихтыяжларын канәгатьләндерү өчен житештерлек булырга тиеш 165.1325800.2014 барлык милек рәвешләрен, крестьян (фермер) һәм шәхси ярдәмче хужалыкларны, эчәргә яраклы суда.

Су белән тәэмин итү объектларының суммар проект житештерүчәнлеген билгеләнә: населения халык өчен - тәүлегенә бер кешегә кимендә 25 литр исәбеннән; сель авыл хужалыгы хайваннары һәм кошлары өчен - Россия Федерациясе Авыл хужалыгы министрлыгы билгеләгән нормалар буенча.

Таблица 4.15.2.1

Минимально необходимое количество воды питьевого качества в сутки, подаваемое населению по централизованном СХПВ

Местоположение	2023		2028		2043	
	Численность населения	Кол-во воды, м ³	Численность населения	Кол-во воды, м ³	Численность населения	Кол-во воды, м ³
г. Бугульма	80345	2008,63	80134	2003,35	79258	1981,45
Всего по городу	80345	2008,63	80134	2003,35	79258	1981,45

5.30 СП 165.1325800.2014 нигезендә алга таба файдалануга яраксыз су алу корылмалары тампонирован, ә үзеннән - үзе агып торган су алу корылмалары көйләүче краннар белән жиһазландырылырга тиеш.

Эчәргә яраклы суны хәрәкәтчән резервуарларда (автоцистерналарда) китерүне күз алдында тотарга кирәк. Күчмә савытка су таратучы һәр пункт 1,5 км радиустагы торак пункт территориясенә хезмәт күрсәтергә тиеш.

1. 165.1325800.2014 уртак предприятиесе нигезендә тотрыклы электр белән тээмин итү чараларын күздә тотарга кирәк.
35 - 220 кВ һәм аннан да күбрәк көчәнешле энергетика системаларының электр тапшыру бүлү линияләре, аерым чыганақларның зарарлану ихтималын исәпкә алып, божраланырга һәм берничә электр белән тээмин итү чыганақларына тоташтырылырга, шулай ук төрле трассалар буенча узарга тиеш (п 6.89 СП 165.1325800.2014).
Энергосистемаларның электр челтәрләре схемасы энергосистеманы автомат рәвештә балансланган бәйсез эшләүче өлешләргә (блокларга) бүлү мөмкинлеген күздә тотарга тиеш (п 6.85 СП 165.1325800.2014).
Күчмә электр станцияләрен һәм подстанцияләрне куллану мөмкинлеген күздә тотарга кирәк (п 6.90 СП 165.1325800.2014).
Жирлек территориясе Гражданнар оборонасы төркемнәренә кермәгәнлектән, газ һәм жылылык белән тээмин итү буенча махсус чаралар таләп ителми.

4.15.3. Гадәттән тыш хәлләрнең мөмкин булган чыганақлары һәм табиғый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чаралары исемлеге

Гадәттән тыш хәл (гадәттән тыш хәл) – билгеле бер территориядә яки акваториядә кеше корбаннарына, кешеләрнең сәламәтлегенә яки әйләнә-тирә мохиткә зыян китерергә яки китерергә мөмкин булган авария, куркыныч табиғый күренеш, катастрофа, стихияле яки башка

бәла-каза нәтижәсендә барлыкка килгән хәл, шактый матди югалтулар һәм кешеләрнең яшәү шартларын бозу.

Үзләштерелә торган территориягә карата заманча зарарлану чараларының зарарлы факторлары йогынтысы нәтижәләре 165.1325800.2014 уртақ предприятиесе таләпләре нигезендә билгеләнә.

Хәзерге заман зарарлау чараларының зарарлы факторлары йогынтысының нәтижәсе:

мест урынның агулы матдәләр белән зарарлануы;

□ янғын;

инжен инженерлык коммуникацияләренә, элемтә һәм хәбәр итү системалары коммуникацияләренә зарарлануы (жимерелүе).

Тыныч вакытта иң ихтимал гадәттән тыш хәлләр сыйфатында куркыныч табигый процесслар һәм биологик-социаль характердагы гадәттән тыш хәлләр китереп чыгара торган техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр, гадәттән тыш хәлләр карала.

Техноген характердагы иң ихтимал гадәттән тыш хәлләр сыйфатында:

автомоб автомобиль, тимер юл һәм елга транспортында аварияләр;

пот потенциал куркыныч объектларда аварияләр;

пож янғыннар (техноген);

Жиз тормыш тәмин итү системаларының аварияләре (эшләвен туктату).

Тикшерелә торган территория өчен хас булган гадәттән тыш хәл чыганагы булырга сәләтле аеруча куркыныч табигый процесслар::

– метеорологик: көчле жил(шул исәптән жил-давыл); бик көчле янғыр; эре боз; бик көчле кар, буран; кар көртләре (шул исәптән юллар); көчле салкын; экстремаль югары температура);

- карст-суффозион процесслар

- су басу һәм су басу;

- органоминераль грунтлар;

- эрозия процесслары;

- Ландшафт (табигый) янғыннар.

4.6 п.нигезендә СП кагыйдәләре жыентыгы 115.13330.2016 «хәвефле табигый йогынтылар геофизикасы» хужалык үзләштерүе өчен планлаштырылган территориядә хәвефле табигый йогынтылар барлыкка килү мөмкинлеген алдан бәяләү нәтижәләре буенча хәвефле табигый процесслар, күренешләр үсеше чикләрен төгәлләштерү һәм аларның параметрларын билгеләү максатларында инженерлык тикшеренүләрен башкарырга кирәк. Фонд материаллары һәм башка белешмәләр нигезендә алынган хәвефле табигый йогынтыларын алдан бәяләү нәтижәләре инженер эзләнүләрен башкаруга бирем төзегәндә башлангыч белешмәләргә кертеләргә һәм инженер эзләнүләре программасында эшләренә составын һәм күләмен планлаштырганда файдаланылырга тиеш.

Татарстан Республикасының язгы ташу чорында су басу (су басу) ихтимал зоналарына элэгүче торақ пунктлары исемлеге нигезендә (утв. "Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 29.08.2013 № 1625-р күрсәтмәсенә үзгәрешләр кертү турында" 2019 елның 16 февралендәге 301-р номерлы боерыгы белән Бөгелмә шәһәре су басу (су басу) ихтимал зонасына эләкми.

4.6 п.нигезендә СП кагыйдәләре жыентыгы 115.13330.2016 «хәвефле табигый йогынтылар геофизикасы» хужалык үзләштерүе өчен планлаштырылган территориядә хәвефле табигый йогынтылар барлыкка килү мөмкинлеген алдан бәяләү нәтижәләре буенча хәвефле табигый процесслар, күренешләр үсеше чикләрен төгәлләштерү һәм аларның параметрларын билгеләү

максатларында инженерлык тикшеренүләрэн башкарырга кирәк. Фонд материаллары һәм башка белешмәләр нигезендә алынган хәвәфле табигать йогынтыларын алдан бәяләү нәтижеләре инженер эзләнүләрэн башкаруга бирем төзөгәндә башлангыч белешмәләргә кертеләргә һәм инженер эзләнүләре программасында эшләрнең составын һәм күләмен планлаштырганда файдаланылырга тиеш.

Татарстан Республикасының язгы ташу чорында су басу (су басу) ихтимал зоналарына элэгүче торак пунктлары исемлеге нигезендә (утв. "Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 29.08.2013 № 1625-р күрсәтмәсенә үзгәрешләр кертү турында" 2019 елның 16 февралендәге 301-р номерлы боерыгы белән Бөгелмә шәһәре су басу (су басу) ихтимал зонасына эләкми.

Гадәттән тыш хәлләрнең мөмкин булган чыганакалары исемлеге

табигый характердагы

4.15.3.1 таблицасы

Куркыныч метеорологик күренешләр исемлеге (ОЯ)

Таблица 4.15.3.1

<i>Название ОЯ</i>	<i>Характеристики и критерии или определение ОЯ</i>
Очень сильный ветер	Ветер при достижении скорости при порывах не менее 25 м/с, или средней скорости не менее 20 м/с
Ураганный ветер (ураган)	Ветер при достижении скорости 33 м/с и более
Шквал	Резкое кратковременное (в течение нескольких минут, но не менее 1 мин) усиление ветра до 25 м/с и более
Смерч	Сильный маломасштабный вихрь в виде столба или воронки, направленный от облака к подстилающей поверхности
Сильный ливень	Сильный ливневый дождь с количеством выпавших осадков не менее 30 мм за период не более 1 ч
Очень сильный дождь (очень сильный дождь со снегом, очень сильный мокрый снег, очень сильный снег с дождем)	Значительные жидкие или смешанные осадки (дождь, ливневый дождь, дождь со снегом, мокрый снег) с количеством выпавших осадков не менее 50 мм за период времени не более 12 ч
Очень сильный снег	Значительные твердые осадки (снег, ливневый снег) с количеством выпавших осадков не менее 20 мм за период времени не более 12 ч
Продолжительный сильный дождь	Дождь с короткими перерывами (не более 1 ч) с количеством осадков не менее 100 мм за период времени более 12 ч, но менее 48 ч, или 120 мм за период времени более 2 суток
Крупный град	Град диаметром 20 мм и более
Сильная метель	Перенос снега с подстилающей поверхности (часто сопровождаемый выпадением снега из облаков) сильным (со средней скоростью не менее 15 м/с) ветром и с метеорологической дальностью видимости не более 500 м продолжительностью не менее 12 ч
Сильная пыльная (песчаная) буря	Перенос пыли (песка) сильным (со средней скоростью не менее 15 м/с) ветром и с метеорологической дальностью видимости не более 500 м продолжительностью не менее 12ч
Сильный туман (сильная мгла)	Сильное помутнение воздуха за счет скопления мельчайших частиц воды (пыли, продуктов горения), при котором значение метеорологической дальности видимости не более 50 м продолжительностью не менее 12 ч

<i>Название ОЯ</i>	<i>Характеристики и критерии или определение ОЯ</i>
Сильное гололедно-изморозевое отложение	Диаметр отложения на проводах гололедного станка: гололеда – диаметром не менее 20 мм; сложного отложения или мокрого (замерзающего) снега – диаметром не менее 35 мм; изморози – диаметр отложения не менее 50 мм
Сильный мороз	В период с декабря по февраль значение минимальной температуры воздуха достигает 40 гр. мороза или ниже, в ноябре - 32 гр. мороза или ниже, в марте - 34 гр. мороза или ниже
Аномально-холодная погода	В течение 5 дней подряд и более значение среднесуточной температуры меньше климатической нормы на 9 гр. и более или/и значение минимальной температуры воздуха достигает 30 гр. мороза или ниже
Сильная жара	В период с июня по август значение максимальной температуры воздуха достигает 37 гр. тепла или выше, в мае - 34 гр. тепла или выше
Аномально-жаркая погода	В период с апреля по сентябрь в течение 5 дней и более значение среднесуточной температуры воздуха выше климатической нормы на 9 °С и более
Чрезвычайная пожарная опасность	Показатель пожарной опасности относится к 5 классу (10000°C по формуле Нестерова)

Куркыныч һәм уңайсыз метеорологик күренешләр булганда кешеләр өчен куркыныч юл һәм күпер өслекләренең, корылмаларның, электр һәм элементә һава линияләренең, жир өсте торбаүткәргечләренең жимерелүеннән, шулай ук жимерелгән корылма ватыклары, зур тизлек белән очучы пыяла кыйпылчыклары белән кешеләрнең зарарлануыннан гыйбарәт.

Куркыныч жил йогынтысының нәтижеләре

УП ауган агачлар, ауган терәкләр, жимерелгән биналар конструкцияләре белән электр һәм элементә линияләренең өзелүе;

связи элементә узелларын электр белән тәэмин итү туктатылу аркасында тотрыклы элементәне бозу;

жил торак, житештерү һәм административ биналарның түбәсе, пыялалары зарарлану;

низ түбән басымлы жир өсте газүткәргечләрен жимерү, торак микрорайоннарны һәм сәнәгать предприятиеләрен газ белән тәэмин итүне туктату;

ули урамнарда һәм юлларда өемнәр аркасында транспорт элементәсе кыенлашу;

у давиллы жил вакытында биналарның жимерелүе һәм чыбыкларның чайкалуы (электр линияләре массакуләм янгыннарның тиз таралуына ярдәм итә ала).

Метеорологик характердагы хәвефле күренешләрнең ихтимал нәтижеләрен киметү гамәлләре

Метеорологик характердагы куркыныч күренешләрнең нәтижеләрен йомшарту өчен тәкъдим ителә:

яв күренеш барлыкка килү куркынычы турында халыкка алдан хәбәр итү;

электр электр линияләрен сүндерү, электр челтәрләре ялганмасын өчен кулланучыларны электрсызландыру;

газ газ белән тәэмин итүне сүндерү, газның агып чыгуын булдырмау һәм, нәтижә буларак, янгын яки шартлау ихтималын булдырмау өчен;

ЗД биналарны һәм корылмаларны ныгыту, халыкны капитал корылмаларга, подвалларга һәм сыену урыннарына яшерү, витриналарны, тәрәзэләрне жилле яктан саклау;

ав язгы ташуга каршы чаралар уздыру.

Һава температурасы экстремаль түбән булганда бураннарның ихтимал нәтижэләрен киметү гамәлләре

ЗД биналарны жылылык саклау, жылылык районнарын бүлеп бирү, резервлау (котельныйлар салкын резервта) һәм, кирәк булганда, жылылык белән тәмин итүнең резерв чыганаclarын тоташтыру;

планировка ысуллары яисә яшел үсентеләр утырту ярдәмендә селитеб территорияләрнең өстенлек итүче жилләрден микроклиматын яхшырту өчен кышкы чорда жилдән саклау.

Югары температураларның ихтимал нәтижэләрен киметү гамәлләре

туклану һәм су куллану гигиенасы. Суны куллану сусауны басар өчен житәрлек. Су житәрлек булуның критерийлары булып субъектив тойгылар һәм чагыштырмача тотрыклы масса тора, шул ук вакытта сыеклыкны вакланып алу максатка ярашлы. Эссе вакытта аппетит кимү сәбәпле, туклануның рациональ режимы мөһим әһәмияткә ия була, ул вакытта төп ашау тәүлекнең салкынча чорына туры килә.;

од киём гигиенасы. Эссе шартларда файдалану өчен билгеләнгән киёмгә төп таләп аның житәрлек дәрәжәдә гигроскопик булуы, дым сыйдырышлылыгы, һава үткәрүчәнлегә. Киёмдә аның төсә мөһим роль уйнай, радиация жылысын аксыл тукумалар караңгы тукумаларга караганда азрак йота.;

тру хезмәт һәм ял режимы. Төп принцип-физиологик функцияләрне киләсе хезмәт чоры башына торгызу зарурлыгына таянырга кирәк. Ачык һавада эшли торган югары температураның тискәре йогынтысыннан саклану өчен вакыт-вакыт турыдан-туры кояш нурларыннан саклана торган урыннарда кыска вакытлы ял итү кирәк. Медицина күзәтүен билгеләү максатка ярашлы.

Эрозия процесларына каршы көрәш чаралары

Территорияләре эрозия процесларыннан инженерлык яклавы «территорияләре эрозия процесларыннан инженерлык яклавы " 425.1325800.2018 СП нигезендә тиешле чараларны үтәүне һәм инженерлык корылмаларын урнаштыруны үз эченә ала. Проектлау кагыйдәләре".

Территорияне эрозия процесларыннан инженерлык яклавы чаралары һәм конструкцияләре, табигать шартларын, йөкләнешләре һәм йогынтыларны, эксплуатация үзенчәлекләрен, эфирле төзелеш материалларыннан файдалану мөмкинлекләрен, экологик таләпләре исәпкә алып, эрозия һәм тугандаш процесларның барлыкка килүенән һәм үсешенән яклауны тәмин итәргә тиеш (4.2 п. СП 425.1325800.2018).

7.1.1 пункты нигезендә. СП 425.1325800.2018 авыл хужалыгы билгеләнешендәге территорияләр өчен эрозия процесларыннан инженерлык яклавы чараларына шулай ук агрокультура чараларын (авыл хужалыгы культураларын чиратлаштыру (чәчү әйләнеше), эшкәртүнең тиешле ысулларын куллану һ.б.) кертәргә кирәк.

Бөгелмә шәһәре территориясендә елга эрозиясенә каршы көрәш чараларын елга ярлары буйлап урнашкан торак пунктлар чикләрендә карарга кирәк.

Ярларны юып төшерү нәтижәсендә эфир массалары аерыла, бу исә юлның үзгәрүенә, елгаларның саегуына һәм аларның су басуына китерә.

Төзекләндерелми торган участкаларда, авыл торак пунктлары чикләрендә ярларның ишелү процессын туктатуга агач-куак утыртмалары, таш наброска, э кайбер очрактарда тимер бетон плитәләр белән яр буйларын ныгыту яисә төзү, ял итү зоналарында пляжлар буларак файдаланып, сөзәк ныгытылмаган яр буйларын төзү ярдәм итәчәк.

Чокыр төзелгән территориядә урнашканда, чокыр эрозиясенә каршы көрәш чаралары үткәрелергә мөмкин: чокырлар челтәре тирәли тау канаулары, чокырның агып төшүен тәртипкә китерү өчен кичүле су агымнары кору, төбен һәм ярларны ныгыту. Чокыр территорияләрен төзекләндерүгә чокырның авышлыктарын террасалау һәм тигезләү, аның тар өлешен күмү, битләүләре саклагыч яшелләндерү, куаклар һәм агачлар утырту юлы белән ирешеп була. Үсемлекләр туфрактан юдан саклый һәм су агымының тизлеген киметә.

Чокырлар ясау буенча кисәтү чаралары булып тау битләрендәге үлән капламын саклау һәм Урман утырту рәвешендә ясалма ныгыту һәм чокырларны буалау тора. Чокырларны культуралаштыру аларны хужалык максатларында файдаланырга мөмкинлек бирә.

Шуны истә тотарга кирәк: ерымга каршы көрәш аның бөтен су жыю бассейны чикләрендә башкарылырга тиеш; инженер-мелиорация чараларын үткәрүнең мондый ысулы белән генә нәтижәле нәтижәләргә ирешеп була.

Үзенчәлекле грунтлар таралуны булдырмау гамәлләре

Биналарны һәм корылмаларны төзү һәм эксплуатацияләү процессында элювиаль грунтларның үзлекләре начараю котлованнарда грунтларның туңуы, коммуникацияләрдән су һәм промстокларның агып чыгуы, вибрация һәм башка динамик йөкләнешләр тәэсире хисабына килеп чыга.

Фундаментлар кору эшләрен грунтларның ачык чокырда озак торуына юл куймыйча башкарырга, фундаментлар кору эшләрен башкарганда нигез грунтларының су белән туенуына юл куймаска киңәш ителә.

Элювиаль грунтлардан төзелгән нигезнең исәпләп чыгарылган деформацияләре нигезнең чикле деформацияләреннән күбрәк яисә күтәрү сәләте эшитәрлек булмаганда түбәндәге чаралар күздә тотылырга тиеш.:

п ком, чуерташ, вак таштан тыгызлап эшләнгән грунт бүлү мөмкинлекләре ясау;

Э элювиаль грунтларда эшилүнең «кесәләрен» һәм «ояларын» көпшәк тутыруны вак таш, вак таш яки тыгызланган ком белән тулысынча яки өлешчә алыштыру.

Агач утыртулар аркасында килеп чыккан гадәттән тыш хәлләрне булдырмау урман туфрагының үзлекләрен утыртуны киметү ягына үзгәртүгә юнәлдерелгән махсус инженерлык чаралары үткәрүне таләп итә.

Утырма грунтларда төзелеш корылмаларны төзү һәм эксплуатацияләү кагыйдәләрен үтәү шарты белән 21.13330.2012 «өстәмә эшкәртелә торган территорияләрдә һәм утырма грунтларда биналар һәм корылмалар.

Район территориясендә I типтагы грунт шартлары булган грунтларда биналар һәм корылмалар төзү өчен мәйданчыкларны үзләштергәндә СП 22.13330.2016 таләпләренә туры китереп инженерлык чараларының бөтен комплексын кулланырга кирәк. " биналар һәм корылмалар нигезләре. СНиП 2.02.01-83 актуальләштерелгән редакциясе*»

Грунтларның утыру үзлекләрен бетерүгә ирешелә:

утыртуның өске зонасы яисә аның бер өлеше чикләрендә авыр трамбовкалар, грунт мөндәрләре, котлованнарны трамбовкалау, шул исәптән каты материалдан киңәйтү, химик яисә термик беркетү юлы белән;

- бөтен утыру катламы чикләрендә – грунт субайлары белән тирәннән тыгызлану, нигез грунтларын алдан чылату, шул исәптән тирәннән шартлаулар, химик яки термик беркетү белән.

Утырма грунтлы территорияне инженерлык яклау чаралары эңирле әһәмияттәге чараларга керә.

Ландшафт (табигый) янғыннар

Жәйге чорда югары температуралы коры һава торышы булганда, шулай ук ут белән эш итү кагыйдәләрен бозу аркасында урманнарда катлаулы янғын вәзгыятә барлыкка килә. Янғын куркынычы аеруча автомобиль юлларына, торак пунктларга, бакчачылык участокларына һәм халыкның күпләп ял итү урыннарына якын территорияләрдән гыйбарәт. Иң күп янғыннар чорларда фаразлана:

апрель апрель ахыры-майның беренче яртысы (былтырғы коры үләнгә контрольсез ут төртү белән бәйле);

июня июньнең өченче декадасы-июльнең беренче декадасы (эңиләк эңьюга бәйле рәвештә халыкның урманнарда интенсификация йөри башлавы);

□ август-сентябрь (гәмбә сезоны башлану сәбәпле халыкның урманнарда баруы).

Шәһәр территориясендә табигый урман янғынын торак пунктларга күчерү куркынычы бар. Торак пункт хыслы (катнаш) урман кишиәрлегенә турыдан-туры кушылган очракта йә торак пункт территориясендә хыслы (катнаш) урман булган очракта урман янғыннары куркынычы яңый дип санала.

Табигать янғыннары таралуны булдырмау гамәлләре

природ табигый территорияләр һәм торак пункт территориясе арасында янғынга каршы өзеклекләр һәм минеральләштерелгән полосалар төзү (территориядә янғын куркынычсызлыгы чаралары "янғын куркынычсызлыгы турында" 21.12.1994 ел, № 69-ФЗ Федераль законның 1, 19, 38 статьялары (10.07.2023 елга үзгәрешләр кертеп), РФ Хөкүмәте Карарының 70 статьясы нигезендә үтәләргә тиеш. 16.09.2020 № 1479 (ред. 24.10.2022) "Россия Федерациясендә Янғынга каршы режим кагыйдәләрен раслау турында");

пож янғын куркынычы булган объектлар тирәсендә минераллаштырылган полосалар төзү.

Россия Федерациясендә Янғынга каршы режим кагыйдәләре нигезендә РФ Хөкүмәтенә 16.09.2020 № 1479 карары расланган (ред. 24.10.2022) "Россия Федерациясендә Янғынга каршы режим кагыйдәләрен раслау турында" кар капламы төшкән көннән алып тотрыклы яңгырлы көзге һава торышы яисә кар капламы барлыкка килгәнгә кадәр дәүләт хакимияте органнары, эңирле үзидарә органнары, учреждениеләр, оешмалар, барлык оештыру-хокукый рәвешләрдәге һәм милек рәвешләрендәге юридик затлар, крестьян (фермер) хуҗалыклары, иҗтимагый берләшмәләр, шәхси эшимәкәрләр, вазыйфаи затлар, Россия Федерациясе гражданны, чит ил гражданны, гражданлыгы булмаган, , урман

янәшәсендәге территориядән файдаланучылар һәм (яисә) аның белән эш итүчеләр аны урманнан кимендә 10 метр киңлектәге полосада коры үлән үсемлекләреннән, камыл калдыкларыннан, ауган агачлардан, кисү калдыкларыннан, чүп-чардан һәм башка янучан материаллардан чистартуны тәэмин итәләр йә урманны кимендә 1,4 метр киңлектәге янғынга каршы минераллаштырылган полоса белән яисә янғынга каршы башка барьер булып. Янғынга каршы минераллаштырылган полосалардан һәм янғынга каршы ераклыктардан төрле корылмалар һәм ярдәмче корылмалар төзү, авыл хужәсалыгы эшләрен алып бару, янучан материаллар, чүп-чар, көнкүреш калдыклары, шулай ук агач, төзелеш һәм башка янучан материаллар калдыкларын туплау өчен файдалану тыела.

*Гадәттән тыш хәлләрнең мөмкин булган чыганакалары исемлегенә
геологик характердагы*

Карст процесслары

Бөгелмә шәһәре территориясендә үткәрелгән инженер-геологик тикшеренүләр мәгълүматларына караганда, карст процессының нинди дә булса чагылышлары булмау күзәтелә, аны үстерү өчен геологик кисемтәдә карст токымнарының куәтле катламнары булу зарур. Дүртенче катламнар үскән урыннарда 15 м дан артык тирәнлеккә кадәр борауланган кайбер скважиналарда 14,0-14,6 м тирәнлектә 0,3 м дан 0,8 м га кадәр егәрлекле известьташларның берәмлек калынлыгы гына ачыкланды. Шәһәрнең калку территорияләрендә известьташларның калынлыгы 0,8 м тирәнлектән күзәтелә, анда да карст күренешләре күзәтелми. Шәһәр территориясендә тирән карст турында мәгълүматлар юк.

Карстка каршы инженерлык чаралары

Карстка каршы чаралар уздыру алдыннан карст артыган территориянең торышын билгеләү һәм карст процессы үсешен фаразлау булырга тиеш.

Карст куркынычы булган территорияләрдә төзелеш алып барырга кирәк булганда архитектура-планлаштыру, конструктив һәм эксплуатация характерындагы карстка каршы чаралар комплексын башкарырга тәкъдим ителә.

Карстка каршы чаралар халыкка һәм төрле объектларга куркыныч тудыручы карст күренешләрен булдырмауны яисә минимумга кадәр киметүне тәэмин итәргә, карст процессының кинәт чагылышы вакытында аларның тотрыклылыгын тәэмин итәргә тиеш.

Архитектура-планлаштыру чаралары мәҗбүри һәм беренчел булып тора, чөнки башка карстка каршы чаралар белән чагыштырганда чагыштырмача аз чыгымнар белән карст деформацияләреннән мөмкин булган зыянны киметәләр.

Карстка каршы инженерлык чаралары сыйфатында кулланылырга мөмкин:

ү карст катламнарындагы бушыкларны һәм ярыкларны цементлау яки битумлаштыру, шулай ук эреми торган башка материаллар куллану юлы белән тутыру;

г грунтларны беркетү һәм тыгызлау, карстланган токымнарны каплый торган бәйләнмәгән калынлыкны аның бөтен куәтенә яисә кимендә 5 м өлешенә беркетү;

карст-суффозия процессларын тотрыкландыру яки акрынайту өчен җсир өсте һәм җсир асты агымын көйләү;

пот потенциал куркыныч территориядә биремнәр һәм корылмалар фундаментларын төзөгәндә нигезнең мөмкин булган деформацияләре вакытында бөтенлеген һәм тотрыклылыгын саклауга исәпләнгән махсус конструктив элементларны куллану;

искус ясалма су тоткарлыгы һәм фильтрлауга каршы пәрдәләр булдыру.

Карстка каршы чараларны ачыкланган һәм фаразлана торган карст күренешләренең характерына, карст токымнарының төренә, аларның урнашу шартларына һәм проектлана торган яклау үзенчәлекләре, предприятиеләр, территорияләр таләпләренә карап сайларга кирәк.

Шуышулар

Шуышулар иң киң таралган куркыныч сөзәк процессларга керә. Сөзәклекнең тотрыклылыгын бәяләү өчен, куркыныч (потенциаль куркыныч) сөзәклекнең бөтен мәйданында һәм аның өске кашына һәм итәгенә якин зоналарда инженер-геологик эзләнүләр үткәреп кирәк.

Бөгелмә шәһәре территориясендә эфир ишелү куркынычы булган инженер-геологик тикшеренүләр проектлана торган төзелеш участкаларында сирәк һәм турыдан-туры үткәрелде.

Бөгелмә шәһәре территориясендә инженер-геологик эзләнүләрнең архив материалларына Анализ ясау эфир ишелү процесслары үсешенең булмавын күрсәткән, әмма геологик-геоморфологик вазгыять (су агымнары тарафыннан эшкәртелә торган текә ярлыклары булу, элювиаль токымнар булу, көпшәк дүртенче катламнарның балчыксыман калынлыгы, эфир асты суларының тирән булмаган дәрәжәсә һ.б.) күздә тоту: биналар һәм корылмалар төзелешен проектлаганда шәһәр территориясә чикләрендәгә сөзәк өслекләрдә ишелү куркынычына комплекслы тикшеренүләр үткәреп.

Шуышмалар таралуны булдырмау чаралары

Шуышулар белән бәйлә гадәттән тыш хәлләрне булдырмау өчен потенциал куркыныч урыннарда эш комплексы үткәреп кирәк, аның нигезен оештыру-хуҗалык урман мелиорациясә һәм инженерлык чаралары тәшкил итә.

116.13330.2012 " СНиП 22-02-2003. Территорияләрне, биналарны һәм корылмаларны куркыныч геологик процесслардан инженерлык яклавы. Төп нигезләмәләр " ишелү һәм эфирмерелү процессларыннан инженерлык саклавын проектлаганда әлегә процессларны булдырмауга һәм тотрыкыландыруга юнәлдерелгән түбәндәгә чараларны һәм корылмаларны куллануның максатка ярашлылыгын карарга кирәк:

СК авышлыкның тотрыклылыгын арттыру максатыннан аның рельефын үзгәртү;

яр буе битләүләре өчен-ярларны саклау корылмалары ярдамендә юудан саклау;

территорияне вертикаль планлаштыру һәм эфир өсте суларын агызу системасын төзү ярдамендә эфир өсте сулары агымын эҗайга салу;

г суның грунтка үтеп керүен һәм эрозия процессларын булдырмау;

эфир асты сулары биеклегенә ясалма түбәнәюе;

АГ агроурман мелиорациясә;

г грунтларны беркетү (шул исәптән ныгыту);

уд тотып торучы корылмалар һәм конструкцияләр төзелеше;

проч башка чаралар (жылылык процессларын жылылыкны саклау жайланмалары һәм өслекләр ярдәмендә жайга салу, туңу һәм эрету процессларының зарарлы йогынтысыннан саклау, саклау зоналарын билгеләу һ.б.).

Шуышуга каршы һәм обвалга каршы Корылмалар һәм чаралар төрләрен битләүләрнең (текәлекләрнең) гомуми һәм жирле тотрыклылыгын, ягъни битләүнең (текәлекнең) тулаем һәм аның аерым морфологик элементларының тотрыклылыгын исәпләүләр нигезендә, 116.13330.2012 СП кагыйдәләре жыелмасының 5.2-5.3 пунктлары нигезендә сайларга кирәк. Кагыйдәләр жыелмасы. Территорияләре, биналарны һәм корылмаларны куркыныч геологик процесслардан инженерлык яклавы. Төп нигезләмәләр. СНиП 22-02-2003 актуальләштерелгән редакциясе (расв. Россия Төбәкләр министрлығының 30.06.2012 № 274 боерыгы белән) (30.12.2020 редакциясе), шулай ук мониторинг мәгълүматлары.

Территорияне югары дәрәжәдә үзләштергән сусаклагычларның аеруча кыйммәтле участокларын жимеру мөмкинлегенә бәйлә гадәттән тыш хәлләрне булдырмау өчен аларны инженерлык яклавы буенча махсус чаралар үткәру зарур. Хәзерге вакытта ирекле пляжларны һәм төрле үтөп керә торган Дулкын сүндергеч конструкцияләре кулланып, дулкын йогынтысын һәм китерелмәләр агымын жайга салуның актив ысуллары аеруча нәтижәле дип танылды. Күрсәтелгән генезистагы гадәттән тыш хәлләрне профилактикалауның мөһим аспекты булып яр бие зонасында Кеше эшчәнлегенә тискәре нәтижәләрен фаразлау һәм баяләүнең гәмәлдәге һәм яңаларын камилләштерү тора.

СП 116.13330.2012 9.1.1 п.нигезендә елга, күл, диңгез, сусаклагыч ярларын инженерлык саклавы өчен ж. 1 таблицасында китерелгән Корылмалар һәм чаралар төрләрен кулланырга кирәк (СП 116.13330.2012).

Ярларны саклау корылмаларының һәм чараларының яисә аларның комплексының төрен, кирәкле очракларда суднолар йөрү, урман эретен ябыштыру, судан файдалану таләпләрен исәпкә алып, ярның сакланучы кишәрлегенән файдалануның билгеләнешеннән һәм режимыннан чыгып сайларга кирәк. корылмаларның конструкцияләрен сайлаганда, билгеләнешеннән тыш, жирле төзелеш материалларының булуын һәм эшләрне башкаруның мөмкин булган ысулларын да исәпкә алырга кирәк. (П.9.1.2 СП 116.13330.2012).

Су басу һәм су басу

Территорияне өске сулар Бөгелмә елгасының һәм аның кушылдыкларының тугай участокларында, нигездә, язгы ташу һәм язгы ташу вакытында су баса. Бу чорда су биеклегенә күтәрелүе, биек сулар горизонтына караганда, 285,40 метрга житә. Бөгелмә шәһәрнең калган территориясе геоморфологик төзелеше үзенчәлекләре (биеклекләрнең зур аермалары, сөзәк өслекләр һ.б.) аркасында су басуга дучар ителми.

Шәһәр территориясендә су басу куркынычы категориясе «куркынычсыз» - 0,2% («куркыныч табигий йогынтылар геофизикасы») 115.13330.2016 уртак предприятиесе нигезендә буларак характерлана. СНиП 22-01-95 актуальләштерелгән редакциясе).

Су басуга һәм су басуга каршы көрәш чаралары

Язгы интенсиф кар эру вакытында жирлекнең торап пунктлары территорияләрендә су басу процессы территориянең бер өлешенә дә кагылырга мөмкин.

Төзелгән территорияләрдә су басу процессының үсеше өч төп закончалык белән билгеләнә: грунт сулары дәрәжәсе үзгәру процессының гомуми юналеше, бу процессның тизлеге һәм сезонлы һәм күпеллык тирбәнешләрнең характеры.

Яңа объектлар төзелешен су басу зонасыннан тыш алып барырга киңәш ителә.

Төзелеш таләпләренә, функциональ файдалануга һәм эксплуатацияләү үзенчәлекләренә, әйләнә-тирә мохитне саклауга һәм/яисә су басуның тискәре йогынтысын бетерүгә бәйле рәвештә территорияләрне һәм аерым объектларны су басудан инженерлык яклавы белән тәэмин итә торган чаралар комплексын күздә тотарга кирәк.

Территориаль саклау системасы төзелгән территорияне гомуми яклауны тәэмин итәргә тиеш. Ул эләктереп ала торган дренажларны, фильтрлауга каршы пәрдаләрне, өске агымны оештырып, территорияне вертикаль планлаштыруны, ачык су агымнарын һәм табигый дренажлауның башка элементларын чистартуны, яңгыр канализациясен һәм су объектларының тигез режимын җайга салуны үз эченә ала.

Су басудан инженерлык саклау системасы территорияль яктан бердәм булып тора, ул аерым участкаларның һәм объектларның барлык локаль системаларын берләштерә.

Территорияне су басмый торган тамгаларга кадәр күмү төзелештә һәм эксплуатацияләүдә иң гади, шулай ук нәтиҗәле инженерлык чарасы булып тора. Бу чараны яклана торган территориянең зурлығы зур булмаганда һәм өемнең биеклеге зур булмаганда (1 – 1,5 м) куллану максатка ярашлы. Территорияне гидромеханизация (мәсәлән, елганың юлын яхишрту исәбенә грунтны рефуляцияләү) кулланып өеп салу аеруча отышлы. Салынган территория, торақ пункттагы урнашуына карап, төзелеш яки парк өчен файдаланылырга мөмкин.

Су басуга каршы көрөш чараларында территорияне киптерүне күздө тотарга кирэк. Конкрет территориялөрдө су басудан саклануны проектлаганда киптерү (жир асты сулары дэрэжесен төшерү) нормалары аны функциональ фйдалану характерына бэйле рэвештэ "территорияне су басудан һәм су басудан инженерлык яклавы"104.13330.2016 нигезендә кабул ителә. СНИП 2.06.15-85 актуальләштерелгән редакциясе (расв. РФ төзелеш һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгының 16.12.2016 ел № 964/пр боерыгы белән (үзгәрешләр һәм өстәмэләр белән).

Саклау корылмаларын проектлаганда кабул ителә торган киптерү нормалары, жир асты суларының критик дэрэжесен һәм нигез грунтларының төрөн исәпкә алып, һәр конкрет очракта яклана торган объект өчен геологик иминлекнең тиешле чиген тээмин итэргә тиеш.

Су басудан инженерлык яклавының территориаль системасында, табигый, гидрогеологик һәм техноген (төзелеш) шартларга бэйле рэвештэ, дренажлар кулланырга кирэк. Су басудан саклана торган территориялөрдә, топографик һәм геологик шартларга, төзелешнең характерына һәм тыгызлыгына, жир асты суларының су бүленеше ягыннан табигый яисә ясалма агымга таба хэрәкэт итү шартларына бэйле рэвештэ, бер, ике, күп сызыклы, контурлы һәм катнаш дренаж системаларын кулланырга кирэк.

Яңгыр канализациясе су басудан территориаль инженерлык сакланышы элементы булып торырга һәм инженерлык сакланышының гомуми системасы составында яисә аерым проектланырга тиеш.

Инженерлык яклауның ярдәмче чаралары сыйфатында табигый системаларның һәм аларның төп инженерлык саклау чараларының нәтижәләлеген көчәйтә торган компонентларының табигый үзлекләрен Фйдаланырга кирэк. Аларга суүсемнәрне һәм карчыкларны чистарту һәм турайту юлы белән гидрографик челтэрнең су чыгару һәм дренажлау ролен арттыруны кертергә кирэк.

Гадэттән тыш хэллэрнең мөмкин булган чыганаclarы исемлеге биологик-социаль характердагы

Халык арасында берничә куркыныч инфекция буенча авырулар барлыкка килә: дифтерия, туберкулез, вируслы гепатит, грипп, эпидемик паротит, коклюш, скарлатина, кызамык, жил чэчэк авыруы, кызылча, педикулез, венерик авырулар, дизентерия һәм башка кискен эчэк авырулары.бик куркыныч. Шулай ук кешелөрдә табигый инфекциялөрдән: кош гриппы, талпан энцефалиты, лептоспироз, туляремия, псевдотуберкулез, котыру авырулары һәм башкалар килеп чыгарга мөмкин. Күпьяеллык мэгълүматларга караганда, барлык йогышлы авыруларның 95 % ы грипп һәм кискен респиратор инфекциялөргә туры килә. Шәһәр территориясендә табигый учакларда аеруча куркыныч йогышлы авырулар күзэтелми.

Талпан энцефалитына ташучы талпаннарның активлыгы белән билгеләнә торган язгы-жэйге сезонлылык хас.

(күбесенчә этләр) тешләве.

Кешелөренң котыру авыруының төп сәбәбе-хайваннар

Жирлек территориясендә урнашкан хужалыкларда кискен һәм хроник авырулар буенча эпизоотик вэзгыять яхшы. Шул ук вакытта территориядә Хайваннарда йогышлы авыруларның табигый учаклары барлыкка килүнең, шулай ук башка территориялөрдән терлекләр һәм терлекчелек продуктлары кертелү нәтижәсендә инфекцияләр керүнең алшартлары бар.

Кешелөрдә һәм терлеклөрдә йогышлы авырулар килеп чыкканда азык-төлөкнең, азык чималының, суның һәм азыкның сыйфатын даими тикшереп тору, аларны зарарсызландыру эшлөрен башкару, шулай ук эпидемиягә каршы, санитария-гигиена чараларын һәм санитария-агарту эшлөрен башкару таләп ителәчэк. Карантин һәм күзөтү зоналарының чиклөрен билгеләү дә кире кагылмый.

Биологик калдыкларны жыю, утильләштерү һәм юкка чыгаруның ветеринария-санитария кагыйдэләре нигезендә Себер язвасы үлэт базларының санитария-яклау зоналары 1000 м (I

куркынычлык классы), биотермик чокырлар 500 м (II куркынычлык классы) тәшкит итә. Үлэт базларының санитар-яклау зонасына торак пункт территорияләре керми.

Жирлектә үлэт базын урнаштыру проблемасын хәл итүнең берничә варианты булырга мөмкин:

1. үлэт базының санитар-яклау зонасы күләмен киметү чараларын үткәрү;
2. үлэт базының санитар-яклау зонасында урнашкан объектларны яңадан эшләтеп жибәрү.

Гадәттән тыш хәлләрнең мөмкин булган чыганакалары исемлегенә техноген характердагы

Техноген характердагы гадәттән тыш хәл – объектта, билгеле бер территориядә авария килеп чыгу нәтижәсендә кешеләрнең нормаль тормыш һәм эшчәнлек шартлары бозыла, аларның гомеренә һәм сәламәтлегенә куркыныч яный, халык мөлкәтенә, халык хужалыгына һәм әйләнә-тирә мохиткә зыян килә торган хәл. Техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне аларның килеп чыгу урыны һәм гадәттән тыш хәл чыганагының зарарлы төп факторлары характеры буенча аералар. Техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр шартлаулар, янғыннар, жимерелүләр, химик һәм радиоактив матдәләр чыгарулар, Техносфера объектларында жимерелүләр, егылулар, ишелүләр нәтижәсендә барлыкка килә.

Потенциаль куркыныч объектлар

Башлангыч мәгълүматларга караганда, шәһәр территориясендә гражданнар оборонасы категориясенә кертелгән оешмалар урнашкан (Татарстан Республикасы Гражданнар оборонасы эшләре һәм гадәттән тыш хәлләр министрлыгының 11.10.2023 ел, № 6662/ТЗ-3-5 хаты нигезендә башлангыч мәгълүматларга «хезмәттә файдалану өчен», «конфиденциаль» грифы бирелгән).

Гадәттән тыш хәлләрне киметү чаралары потенциал куркыныч объектларда

ПООДА гадәттән тыш хәлләрне киметү Россия Федерациясә Хөкүмәтенең «гадәттән тыш хәлләрне киметү һәм бетерүнең бердәм дәүләт системасы турында» 30.12.2003 № 794 (16.02.2023 редакциясә) карарына ярашлы рәвештә гамәлгә ашырылырга тиеш.

Техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрнең башка чыганакалары

Нефть-газ тармагы объектларында гадәттән тыш хәлләр куркынычы һәм куркынычы монда куркыныч, барыннан да элек Янғын куркынычы булган матдәләрнең табылуы, файдаланылуы, эшкәртелүе, саклануы яки транспортировкалануы белән бәйле; еш кына искергән жиһазлар кулланыла яки аларны эксплуатацияләү нормалары һәм кагыйдәләре бозыла.

Бөгелмә шәһәре территориясә буйлап магистраль торба үткәргеч уза, ГРС урнашкан.

Шәһәрнең тормыш тәэмин итү объектларында гадәттән тыш хәлләр булырга мөмкин.

Территория буенча газ бүлү челтәрләренең газүткәргечләренең берничә тармагы уза, ГРП, трансформатор подстанцияләре, электр подстанциясә, жылылык, канализация челтәрләре һәм суүткәргечләр урнашкан.

Гамәлдәге инженерлык инфраструктурасы объектлары һәм аны үстерү чаралары турында мәгълүмат әлегә генераль планының «инженерлык инфраструктурасы» бүлегендә (2.7 п.) бирелгән. һәм 3.9. нигезләү материалларының аңлатма язмасы).

Эре сэнэгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләренә газ югары басымлы газүткәргечләр аша бирелә. Халыкка газ түбән басымлы бүлү челтәрләре аша бирелә. Газның басымын югарыдан түбәнгә кадәр киметү өчен газ көйләгеч пунктлар (стационар, блок һәм шкаф) каралган. Югары һәм урта басымлы газ белән тәэмин итү челтәрләре, 21.07.1997 елгы 116-ФЗ номерлы Федераль закон (29.12.2022 редакциясе) нигезендә, куркыныч житештерү объектларына керә.

Газ бүлү системалары объектларында һәләкәтләрнең сәбәпләре:
мех жир асты газүткәргечләренең механик зарарлануы;
мех жир өсте газүткәргечләренең механик зарарлануы;
нар тышкы газүткәргечләренең коррозиядән зарарлануы;
св эретеп ябыштырылган тоташулар өзөлү;
природ табигый күренешләр нәтижәсендә газүткәргечләренең зарарлануы;
Г ГРПДАН соң басымның күтәрелүе;
прич башка сәбәпләр.

Газүткәргечләренең герметиксызлануы вакытындагы аварияләр түбәндәге процесслар һәм вакыйгалар белән бергә бара: кисеп алуучы арматура эшләтеп жибәргәнче газ агып чыгу (арматураны ябуга импульс булып продукт басымының кимүе тора); кисеп алуучы арматураның ябылуы; арматура кисеп алган торба участогыннан газ агып чыгу.

Торбаүткәргечләренең куркыныч житештерү факторлары булып:

мет торба үткәргечнең яки аның элементларының жимерелүе, металл һәм туфрак кыйпылчыкларының таралуы;

тру торба үткәргеч жимерелгәндә продуктның януы, ачык ут һәм янгынынның термик тәэсире;
газ газ-һава катнашмасы шартлау;

ЗД биналар, корылмалар, жайланмалар жимерелү һәм зыян күрү;

к кислород концентрациясе түбән булу;

□ төтен;

продук продукциянең агулылыгы.

Статистика күрсәткәнчә, аварияләрнең якынча 80% ы янғын белән бергә бара. Очкыннар газ кисәкчәләренең металл һәм грунтның каты кисәкчәләре белән тәэсир итешүе нәтижәсендә барлыкка килә. Гадәти горение залга үзгәртелә ала вакытында шартлау булды хисабына самоускорения пламени каршындагы аны тарату буенча рельефу һәм урманда.

ГРП һәм груда аварияләр вакытында бинага газ агып чыгу шартлау һәм яну куркынычы булган катнашма хасил булуга китерә, аның януы янғын яки шартлау китереп чыгара. Моннан тыш, газның факелда януы да мөмкин. ГРПДА технологик процесс бозылу аркасында түбән басымлы газүткәргечтә басым арта, бу куллану чыганакларында, шул исәптән торак йортларда яки котельныйларда газ жиһазларының герметизациясен бетерүгә, биналарның пычрануына, ә яндыру чыганаклары булганда-газ катнашмасының януына яки шартлауга китерә торган очраklar билгеле.

Котельныйлар биналарында, газ үткәргечләрендә авария ситуацияләре (проект аварияләре) килеп чыгуның мөмкин булган төп Эчке сәбәпләре булырга мөмкин.:

Персоналның хаталы гамәлләре, аларга кертергә мөмкин:

- куркынычсызлык техникасы, технологик регламент кагыйдәләрен, вазыйфаи инструкцияләр таләпләрен бозу;

- хезмәт күрсәтүче персоналның мораль-психологик хәле.

Приборларның ватылуы, жиһазлардагы житешсезлекләр:

- жиһазларның техник торышы канәгатьләнерлек булмау, физик таушалу, металлның арыганлыгы, коррозия, Эретеп ябыштыруның ватылуы, эш Регламентын бозу нәтижәсендә жиһазларның механик зарарлануы;

- электр көче челтәрләренең төзексезлеге;

газ үткәргечләренең төзексезлеге;

- яшеннән саклануның канәгатьләнерлек булмавы, электр энергиясен бирүне туктату.

Килеп чыгуның тышкы сәбәпләренә (проект артындагы аварияләр) түбәндәгеләрне кертергә мөмкин.:

авиация һәләкәте нәтижәсендә очу аппаратының егылуы;

- давыл нәтижәсендә объектның жимерелүе;

- тышкы йогынтыдан янғын чыгу нәтижәсендә ГВ һәм башка янғын куркынычы булган компонентлар булган бина эчендә янғын;

- объект биналарына һәм корылмаларына яшен сугу;
- жир тетрәү нәтижәсендә корылмаларның жиимерелүе;

Иң зур нәтижәләре булган аварияләрнең ихтимал сәбәпләре булырга мөмкин:

– аерма бу линейной өлешендә газ кәргәндә кирек, газ чыгу берсе отверствия, мгновенное воспламенение булганда чыганагын зажигания, факельное горение;

- газүткәргечнең котельнаяга керү юлындагы сызык өлешендә өзелү, тишәктән газ агып чыгу, шартлау куркынычы булган катнашма болыты (ГВС болыты) хасил булу, газ-һава катнашмасы шартлау;

- кабызу чыганагы булганда, котельныйда газ агып чыкканда газ-һава катнашмасының шартлавы;

Аварияләрнең иң ихтимал сценариенң мөмкин сәбәпләре булырга мөмкин:

- газүткәргечнең герметиксызлануы (бөтенлеген бозу), табигый газның атмосферага агып чыгуы, аннан соң таралуы ешрак була. ;

– разгерметизация (бозган бөтенлеген) газ кәргәндә кирек, газ чыгу берсе отверствия, мгновенное воспламенение булганда чыганагын зажигания, факельное горение.

Бүлгеч (шул исәптән Бистәара) газүткәргечләрдәге аварияләрнең төп сәбәпләре түбәндәгеләр булырга мөмкин: торбаларның, өчпочмакларның, газ краннарының, муфтларның, кушымталарның, прокладкаларның һәм башка детальләрнең заводта ватылуы; төзелеш-монтаж эшләренен, нигездә авария хәлендәге тоташмаларның ватылуы; коррозиягә юнәлтелгән ярыкларның стрессы, бүгенге көндә ачыклана торган аеруча куркыныч дефектлар беренчел бурычларның берсе.

Газ челтәрләрен һәм корылмаларын эксплуатацияләү практикасы системаның аерым элементлары зарарланган очракта агып чыга торган газ жиңел кабынырга мөмкинлеген күрсәтә, шуннан соң аның интенсив януы башлана.

Гадәти шартларда газүткәргечләрдә иң киң таралган зарарланулар булып корыч торбалар тоташкан урыннар өзелү, чуен торбалар сыну, арматураның төзек булмавы, конденсат жыючылар, гидрозамалар, контроль торбалар башлыкларының зарарлануы, сырлы, фланецлы һәм сальниклы тоташмаларның тыгыз булмавы һ. б. тора.

Зыян күрү учагында иң зур куркынычны жиимерелгән торақ йортларда һәм сәнәгать предприятиеләренен газлаштырылган биналарында челтәрләрен бозудан һәм өзүдән көтәргә кирәк. Бу котылгысыз рәвештә МАССАКҮЛӘМ януларга китерәчәк.

Газ челтәрләрендәге авария эшләре, нигездә, кешеләр утыра торган биналарның пычрануын булдырмау һәм бетерү, шулай ук газ агып чыккан урыннарда яну учакларын бетерү белән бәйле.

Газ барлыкка килү ихтималының төп сәбәбе-бинаның подвалы буенча узучы газ йорт кертүләренен яки линияләрнең зарарлануы.

Газ коллекторларга (жылылык, кабель, катнаш) элэгү аеруча куркыныч, алар буенча газ биналарның подвалларына үтеп керә ала.

Күп очракта зарарланган урыннардан чыккан газ кабынырга мөмкин. Факелның зурлығы газ басымына һәм тишемнең зурлығына бәйле.

1. Түбән басым-зур кыенлыклар тудырмый. Газ чыккан урынны балчык белән сылыйлар, ялкынга юеш брезент яки киез ташлыйлар, туфрақ, ком сибәләр.

2. Уртача басым-газ су катламы аша уза һәм һавада янырга мөмкин.

Ялкынны инерт газ агымы, Компрессордан кысылган һава яки янгын насосы суы белән сүндерергә кирәк. 300-600 кПа басымлы Компрессордан газ чыгу урынына бер яки берничә шланг белән юнәлтелгән кысылган һава агымы белән газүткәргечтә 60 кПа кадәр басым булганда ялкынны бәрәп төшерергә мөмкин.

«Инженерлык инфраструктурасы» бүлеге нигезендә Бөгелмә шәһәрәндә карала торган территориянең иң югары көчәнеше-110 кВ, бүлү челтәре 6-10 кВ көчәнештә кабель һәм һавада башкарылган. ТП, КТП, СТП һәм БКТП 10(6)/0,4 кВ линияләр буенча РУ-10 кВ ПС 110 кВ төрле секцияләренән соратып алына. генераль план проекты Территорияне үзләштерүне исәпкә алып, электр белән тәмин итү системасын үстерүне күздә тотта.

Электр белән тәмин итү системасы объектларында гадәттән тыш хәлләр булырга мөмкин. Электр белән тәмин итү системаларында гадәттән тыш хәлләр куркынычы түбәндәгеләрдән арта: жиһазларның хезмәт итү вакыты (тузганлыгы); жиһазларда житештерү дефектлары булу; кеше факторы (хезмәт күрсәтүче һәм ремонтлаучы персонал тарафыннан эксплуатацияләү нормаларын һәм кагыйдәләрен бозу); климат шартлары (көчле һәм шкваллы жыл, юеш кар рәвешендәге көчле явым-төшемнәр). Жир өслегенә эленгән электрүткәргечләрнең һава линияләре (ЛЭП) һәм көч кабельләре кулланыла торган жир асты линияләре (су асты) ләпларын аералар.

Һава электр линияләре экономияләрәк, аларны ремонтлау жиңелрәк, әмма алар тышкы йогынтыдан, мәсәлән, агачлар линиягә егылудан, яшен сугудан һәм чыбык урлаудан сакланмаган. Еш кына чыбыкларга артык ябышкан кар яки бозлану терәкләрнең төшүенә китерә торган очраklar да була. Кабель линияләре, бигрәк тә коллектор линияләре, тышкы йогынтыдан күпкә яхшырак саклана.

Электр тапшыруның һава линияләрендә техноген гадәттән тыш хәлләр чыганакалары булып техник жайланмаларның һәм терәк конструкцияләренең төп элементларының жимерелүе (жимерелүе) белән бәйле мөмкин булган аварияләр тора. Аварияләр эчке сәбәпләр (төзү-монтаж эшләренең ялгышуы, линияне эксплуатацияләү кагыйдәләрен бозу) белән дә, тышкы сәбәпләр белән дә бәйле булырга мөмкин. Тышкы сәбәпләр табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр чыганакалары, шул исәптән террорчылык актлары йогынтысы булырга мөмкин. Техник жайланмаларның, шулай ук һава линиясе терәкләре конструкцияләренең таяныч элементларының жимерелүе (жимерелүе) белән бәйле аварияләр вакытында төп зарарлы факторлар булып жайланма ватыкларының, корылма конструкцияләренең механик йогынтысы тора. Электр тогы йогынтысы да зарарлы факторлар булырга мөмкин.

Кешеләрне һәм техниканы механик зарарлау куркынычы булган куркыныч зоналарның чиге булып мөмкин булган өем зонасы торачак. Техник жайланманың яки корылманың бөтенлеген саклап калган очракта (мәсәлән, ВЛ терәкләре), өемнәрнең таралу мөмкинлеге булган зоналарның зурлыклары корылмаларның зурлыкларына тигез булачак.

Электр үткәргечләре өзәлгәндә һәм алар жиргә төшкәндә зарарланган электр жайланмасын сүндерә торган реле саклау системалары эшләмәү очракалары булуы ихтимал. Жиргә эләккән үткәргеч тирәсендә ток таралу зонасы барлыкка килә. Бу үткәргеч төшкән зонада жир өслегендә электр потенциалы барлыкка килүгә китерә. Кеше үткәргеч төшкән зонада хәрәкәт иткәндә аның аяклары төрле электр потенциаллары астына эләгергә мөмкин, аларның аермасы «адым көчәнеше» дип атала, һәм кеше тәне аша «аяк-аяк» чылбыры буенча электр тогы агачак. Һава линияләрендә аварияләр очрагында мөмкин булган гадәттән тыш хәлләр чыганакаларының зарарлы факторлары зоналары локаль характерда була. Һава электрүткәргеч линияләре янындагы территориядә яшәүче халык саныннан булган кешеләрнең һәлакәтләр булу ихтималы аз.

ВЛ трассалары линия үткән районда алып барыла торган хужалык эшчәнлеге характерын исәпкә алып проектлана, шулай ук саклау зонасы булдырыла һәм электр тапшыру һава линияләре янында хужалык эшчәнлеге чикләнә. Янғын куркынычсызлыгы янмый торган конструкцияләр куллану, кыска ялганыш токларын автомат рәвештә сүндерү, терәкләрне жиргә утырту, төрле фазадагы үткәргечләр арасындагы бер-берсенә тоташу буенча куркынычсыз араларны саклау белән тәмин ителә.

«Инженерлык инфраструктурасы» бүлеге нигезендә Бөгелмә шәһәрән су белән тәмин итү структурасы түбәндәге төп элементлардан тора: - жир асты суларын алу; - чистарту станциясе (баш Корылмалар); - Чиста су резервуарлары; - суүткәргеч челтәрләре. Биналарның санитар-техник приборларынан агып төшүче көнкүреш суларын чыгару, үзеннән-үзе көнкүреш канализациясенә тышкы челтәрләренә агузу юлы белән гамәлгә ашырыла. Рельефның бертөрле булмавы сәбәпле, түбән урыннарда насос станцияләре (КНС) каралган, аннан соң көнкүреш агынты суларын чистарту корылмаларына агынты бирә торган төп басымлы

канализация коллекторына жиберү каралган. Генераль план проектында территорияне үзлөштөрүнө исәпкә алып, су белән тээмин итү һәм ташландык суларны агызу системасын үстөрү күздә тотыла.

Жир асты коммуникацияләрендә авария вакытында биналарның подвал өлешләрен су басу ешрак була. Бу вакытта биналарның һәм корылмаларның, юлларның конструктив өлешләре деформацияләнергә мөмкин, электр үткәргечләре зарарланганда – кыска ялгану, кешеләргә электр тогы зарарлану, алар төрле авырлыктагы жәрәхәтләр һәм пешүләр алырга мөмкин. «Инженерлык инфраструктурасы» бүлеге нигезендә шәһәрне жылылык белән 32 «Бөгелмә ПТС» ААЖ, Куйбышев дирекциясе «РЖД» ААЖ ЦДТ, «Тепло-Энергосервис + » ЖЧЖ котельныйлары тээмин итә, алар аерым торалар да, шулай ук төзелгән дә: 200 кВт һәм аннан артыграк автоном казаннар, технологиягә һәм кайнар су белән тээмин итү-пар казаннары. Проектта жылылык белән тээмин итүне гамәлгә ашыру тәкъдим ителә:

- жәмәгать төзелешен (өлешчә): жылылык - аерым торучы автоном котельныйлардан, кайнар су белән тээмин итү - котельныйларда урнаштырылган газ су жылыткычларыннан.

– торак йортлар һәм күпфатирлы төзелешләр (өлешчә): жылыту - үз жылылык генераторларыннан, кайнар су белән тээмин итү - газ жылыткычларыннан яисә ике контурлы казаннан. Төп ягулык итеп табигый газ кабул ителгән.

Жылылык трассалары, котельныйлар һәрвакытта да көчле салкыннарга яки температура режимының кискен үзгәрешләренә түзә алмыйлар. Күп кенә заманча котельныйлар үз эшчәнлекләрен табигый газда алып баралар, шуңа күрә газүткәргечләрдә аварияләр вакытында жылылык бирү эшчәнлегенә автомат рәвештә бозыла.

Жылылык трассалары һәм котельныйлар шулай ук жиһазларның тузуына дучар була, бу исә авария хәленең еш килеп чыгуына сәбәп булып тора. Еш кына алар көзгә-кышкы чорда, йөкләнеш арткан чорда була. Кышкы вакытта котельныйларның баш тартуы кешеләренң үз фатирларында яшәвен мөмкин итми, бу эвакуация чараларын оештыруга китерә.

Әре коммуналь аварияләренң төп нәтижәсе булып аларның тормыш эшчәнлегенң барлык тармакларына диярлек кагылуы тора. Транспорт коллапсына китерә, коммуникация челтәрләрен сафтан чыгара, санитар-эпидемиологик хәлне начарайта, биналарны су басуга китерә. Транспортта гадәттән тыш хәлләр, юл-транспорт һәлакәтләре килеп чыгарга мөмкин.

Жирлекнең урам-юл челтәренә характеристика Генераль планны нигезләү материалларына аңлатма язмасының «транспорт-коммуникация инфраструктурасы» бүлегендә бирелгән. Автомобиль транспортында аварияләр проблемасы юл-транспорт инфраструктурасының жәмгыятьнең Куркынычсыз юл хәрәкәте ихтыяжларына туры килмәве, юл хәрәкәте куркынычсызлыгын тээмин итү системасының эшләвенң житәрлек дәрәжәдә нәтижәле булмавы һәм юл хәрәкәтендә катнашучыларның дисциплинасының бик түбән булуы белән бәйле рәвештә аеруча кискенләште.

Автомобиль транспорты өчен шактый зур типтагы һәлакәтләр хас: бәрелешү, бәрелешү, аудару, янгыннар, текә битләрдән егылу, сулыкларга төшү һ. б.

Автомобиль транспортында аварияләр, нигездә (75%), машина йөртүчеләр тарафыннан юл хәрәкәте кагыйдәләрен бозу аркасында килеп чыга. Бик еш авариягә начар юллар (башлыча тайгак), кар көртләре, машиналарның төзексезлеге (тормозлар, руль идарәсе, тәгәрмәчләр һәм шиналар), яктырту булмау, тукталыш урыннары булмау китерә. Күперләр, кичүләр, юл чатлары районнарында, транспорт магистральләренң инженерлык коммуникацияләре, нефть, газ үткәргечләре белән кисешкән урыннарында һәлакәтләр булуы аеруча ихтимал.

Транспортта гадәттән тыш хәлләр транспорт системаларының эшләмәү сәбәпләре, операторлар һәм персоналның хаталары, транспорт инфраструктурасының төзексезлекләре, шулай ук табигать йогынтысы нәтижәсендә килеп чыгарга мөмкин. Транспортта авария хәлләренң килеп чыгуы транспорт чараларының тукталуына, башка объектларда гадәттән тыш хәлләренң килеп чыгуына, ремонт-торгызу эшләрен, шул исәптән капитал эшләрен башкару кирәклегенә китерергә мөмкин.

Транспорт пассажирлар өчен генә түгел, ә транспорт магистральләре зоналарында яшәүче

халык өчен дә куркыныч тудыра, мәсәлән, транспортта тиз кабынучан, шартлагыч һ.б. куркыныч матдәләр ташыла, алар кешеләрнең гомеренә һәм сәламәтлегенә, әйләнә-тирә мохитне пычратуга, янғын чыгуга куркыныч тудыра.

Жирлек территориясе буенча транспортта куркыныч йөкләр ташу мөмкинлеген һәм ташу вакытында булган хәлләрне, шул исәптән:

- куркыныч йөкләр ташыганда автомобиль транспортында аварияләр;

Мондый аварияләр цистернаның жиңмерелүе яки герметизациясе өзәлү очракларында әйләнә-тирә мохитне зарарлы матдәләр белән пычратучы гадәттән тыш хәлләргә китерә, куркыныч йөк ташучы транспорт чарасын йөртүчеләрнең генә түгел, якын тирәдәге башка кешеләрнең гомерләрен дә куркыныч астына куя. Хәзерге автомобильләрдә ешрак 30 м³ куркыныч йөк сыйдырышлы цистерна кулланыла.

Аеруча еш йөртелә торган кайбер куркыныч матдәләр өчен зарарлану зоналарының радиуслары 4.15.3.2 таблицасында китерелгән.

Таблица 4.15.3.2

Вид вещества	АХОВ		Взрывопожароопасные вещества			
	Радиус зоны поражения, км	Площадь зоны поражения, км ²	Радиус зоны поражения, м		Площадь зоны поражения, м ²	
			растекания	возгорания	растекания	возгорания
Аммиак	0,8	0,25	-	-	-	-
Хлор	1,6	1,00	-	-	-	-
Бензин	-	-	10	40	320	5000
Диз. топливо	-	-	45	140	6400	61600

Шулай ук торак һәм ижтимагый секторларда янғыннар чыгуы да ихтимал. Биналардагы һәм корылмалардагы янғыннар матди зыян, гражданның гомеренә һәм сәламәтлегенә, жәмгыять һәм дәүләт мәнфәгатьләренә зыян китерә торган төзелмәләрнең контрольсез яну процессын тәшкит итә. gead group group group gord and group manufactions gorenjed. Россиядә ин күп янғыннар торак секторында була.

Янғыннар куркынычы еш кына кеше факторы, жиһазларның төзексезлеге һәм тузуы, житештерүдә технологиянең бозылуы, шул исәптән тиз янучан, янучан һәм шартлаткыч матдәләр кулланганда да бәйле.

Террорчылык актлары уздыру мөмкинлеге бар. Транспорт чаралары, транспорт объектлары, потенциал куркыныч сәнәгать объектлары, гидротехник корылмалар, су белән тәмин итү системалары; кешеләр күпләп жыела торган урыннар - жәмәгать, сәүдә һәм торак биналары, спорт корылмалары, концерт һәм күргәзмә заллары; азык-төлек һәм ит-сөт продуктлары житештерү предприятиеләре, элемент, идарә системалары һ. б. террорчылык актлары объектлары булырга мөмкин.

Янғын-шартлау куркынычы булган объектларга автозаправка станцияләрен (АЗС, АГЗС) кертергә була.

Ягулык салу станцияләрендә авария хәлләрендә кешеләр һәм матди кыйммәтләр өчен шартлау һәм «ут шары» ның зарарлы факторлары аеруча зур куркыныч тудыра: ягулык өләшү колонкасы янында автомобиль яна, автомобильнең бензин багы шартлый, ягулык өләшү колонкасы яна, бензовоз һәм нефть продуктлары саклагычлары яна һәм шартлый.

Ягулык салу станцияләрендә авария хәлләре үсешенә гипотетик сценарийлары 4.15.3.2 таблицасында китерелгән. Моннан тыш, таблицада ягулык салу станциясендә авария сценарийларын гамәлгә ашырганда янғын объектыннан куркынычсыз ара күрсәтелгән. Ягулык салу станцияләренә нефть продуктларының агып чыгу мөмкинлеге майданнары агып чыгу чыганаclarына һәм территориядәге урнашуларына карап билгеләнә. Нефть продуктның ирекле агызу «уңайсыз һава шартларында – авария хәләнәдәге су агызу лотоклары һәм коеларының бозлануы (ГОСТ Р 12.3.047-2012 " хезмәт куркынычсызлыгы стандартлары системасы. Технологик процессларның янғын куркынычсызлыгы. Гомуми таләпләр. Контроль методлары"».

Тимер юл транспорты елның теләсә кайсы вакытында даими рәвештә һәм күпсанлы кешеләрнең һәм барлык төр йөкләрнең тиз хәрәкәт итүен тәмин итә һәм массакуләм йөкләрне Урта һәм ерак араларга, ә пассажирларны шәһәр яны линияләрендә һәм урта араларга ташыганда аеруча нәтижәле.

Тимер юл магистральләрендә гадәттән тыш хәл куркынычын түбәндәгеләр арттыра: хәрәкәт итүче составның зур массасы (йөк поездының — 3-4 мең тоннага кадәр, пассажир поездының — 1 мең тоннага якин, бер цистернаның-80-100 тоннага кадәр); хәрәкәт итүнең югары тизлеге (250 км/сәгатькә кадәр); куркыныч юл участоклары (күперләр, тоннельләр, төшүләр, күтәрелүләр, кичүләр, сортларга аеру таулары); Зур озынлыгы; үзләрендәге барлык жиһазларны өзлексез күзәтеп торуны тәмин итәргә мөмкинлек бирми торган тимер юл магистральләре; югары көчәнеше (30 кВт ка кадәр) электр тогы булу; куркыныч йөкләрне (ягулыктан һәм нефть продуктларыннан алып радиоактив калдыкларга кадәр) ташу мөмкинлеге; технологияләренең даими катлаулануы; транспорт чараларының саны, куәте һәм тизлеге арту.

Гадәттән тыш хәлләрнең куркынычлык күрсәткече тимер юлларның тыгызлыгына, хәрәкәтнең интенсивлыгына, климат шартларына, сезонлылыгына бәйле.

Тимер юл транспортында иң күп аварияләр апрель-июнь айларында була.

Гадәттән тыш хәлнең шактый артуы һава шартларының кискен үзгәрүе, көчле һәм озакка сузылган явым-төшемнәр, аномаль уңай температуралар һәм кар көртләре төшү чорында була.

Гадәттән тыш хәлнең үсешенә кеше факторының йогынтысы зур (Локомотив белән идарә итү, составны комплектау, диспетчерлык хезмәте күрсәтү һ.б., шулай ук пассажирларның шәхси куркынычсызлык кагыйдәләрен үтәве).

Тимер юл транспортында һәлакәтләренең сәбәпләре, кагыйдә буларак, түбәндәгеләрдән гыйбарәт: жиһазларның табигый рәвештә физик яктан тузуы, юлның һәм хәрәкәт составының төзек булмавы; хәрәкәт тизлегенең яисә йөкнең авырлыгының артуы; юл ремонтлау эшләре урынына бәрелү; эксплуатацияләү кагыйдәләрен бозу, куркынычсызлыкны тәмин итүнең техник чараларының житмәве һәм тимер юл объектлары янында халык тыгызлыгының артуы. Аварияләренең якинча 25% ы рельслардан төшү нәтижәсендә була; тагын 25% ка якыны автомобиль, гужев транспортына поездлар һәм, кагыйдә буларак, тимер юл кичүләрендә кешеләр бәрелү нәтижәсендә була.; составның биләгән юлга чыгуы; хәрәкәт итүче составта янулар һәм шартлаулар.

Гадәттән тыш хәлләр килеп чыкканда, ташу процессында катнашучылар Гадәттән тыш хәлләр нәтижәләрен бетергәндә кичекмәстән чаралар күрү өчен Россия Федерациясе Транспорт министрлыгының «Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыкканда тимер юл транспортында ташу процессында катнашучыларның эш тәртибен раслау турында» 2008 елның 26 июнендәге 94 номерлы боерыгына таянырга тиеш.

Тәҗрибә күрсәткәнчә, тимер юл транспортындагы аварияләренең нәтижәләрен бетерү өчен «Россия тимер юллары» ААҖнең житәрлек көче һәм чаралары бар, башка көчләрне һәм чараларны жәлеп итү, кагыйдә буларак, таләп ителми. Шулай ук вакытта, әгәр авария дистәләгән һәлак булучылар һәм йөзләгән зыян күрүчеләр белән бәйле булса, кешеләрне жимерек һәм жимерелгән конструкцияләрдән чыгару буенча катлаулы коткару эшләре башкару таләп ителсә, ул вакытта өстәмә көчләр куллану кирәк.

Мондый гадәттән тыш хәлләрдә көчләрнең үзара хезмәттәшлеге бик мөһим, чөнки чиста техник проблемалардан тыш (өемнәрне сүтү, янғын сүндерү, тимер юлны торгызу һ.б.) бурычларны өстәмә көчләр жәлеп итеп хәл итәргә туры килә. Мондый бурычларга жәмәгать тәртибен саклау; янғын сүндерү һәм медицина хезмәте эшен тәмин итү; һәлак булганнарны танып белү һәм идентификацияләү; һәлак булганнарның туганнарын эзләү, хәбәр итү, очрашу һәм урнаштыру; исән калганнарны һәлакәт урыныннан озату керә. Бу мәсьәләләрне хәл итү,

кагыйдә буларак, гадәттән тыш хәлләр министрлығы һәм хокук саклау органнары житәкчеләренә йөкләнә.

Торба үткәргеч транспортында гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чаралары

Магистраль торбаүткәргечләрдә мөмкин булган аварияләрне кисәтү чаралары сыйфатында магистраль торбаүткәргечләр узун техник коридорларының табигый һәм техноген шартларында мөмкин булган үзгәрешләрне өйрәнүне, бәяләүне һәм фаразлауны тәэмин итү буенча шәһәр төзелеш кодексының 47 статьясындагы 4.1 пункты үтәү зарур.

Бөгелмә шәһәре территориясә буйлап магистраль торба үткәргеч уза.

Магистраль торбаүткәргечләр өчен мөмкин булган минималь ераклык зоналары булдырыла. Минималь ераклык авария вакытында шартлау куркынычы дәрәжәсен исәпкә ала һәм торбаүткәргеч диаметрын исәпкә алып, жирлекләренә төрәнә, биналарның тибына, объектларның билгеләнешенә карап дифференциацияләнгән һәм «магистраль торбаүткәргечләр» СП нигезендә билгеләнә 36.13330.2012. СНИПның актуальләштерелгән редакциясә 2.05.06-85*.

Безопасное расстояние от объекта возгорания при реализации сценариев разливов на АЗС

Сценарии	Вид опасного вещества	Масса опасного вещества, тонн	Площадь пролива, м ²	Безопасное расстояние, м	
				Безопасно для человека в брезентовой одежде	Без негативных последствий в течении длительного времени
1. Аварийная разгерметизация автоцистерны на площадке для АЦ	Бензин ДТ	16 ¹	32	8,9 8,15	14,8 13,2
2. Аварийная разгерметизация автоцистерны на территории АЗК, разлив по АЗК и прилегающей к ней территории («свободный разлив»)	Бензин ДТ	16	320	24,7 22,5	40 35
3. Инциденты при заправке транспортного средства	Бензин ДТ	0,002	0,04	0,39 0,37	0,77 0,7
4. Авария (наезд) на ТРК – вытекание нефтепродукта	Бензин ДТ	0,005	0,1	0,75 0,7	1,4 1,25
5. Инцидент – опрокидывание канистры с нефтепродуктом	Бензин ДТ	0,020	0,4	1,23 1,15	2,25 2,05
6. Авария транспортного средства – вытекание топлива из поврежденного бака легкового автомобиля	Бензин ДТ	0,055	1,1	2 1,85	3,6 3,2
7. Инцидент – разъединение соединительных трубопроводов «автоцистерна - резервуар» при АЦ с донным клапаном	Бензин ДТ	до 0,89	17,8	6,9 6,3	11,6 10,3
8. Авария транспортного средства – вытекание топлива из поврежденного бака грузового автомобиля	Бензин ДТ	0,4	8	4,9 4,2	8,3 7,3

¹ В соответствии с Постановлением Правительства РФ от 31.12.2020 № 2451 «Об утверждении Правил организации мероприятий по предупреждению и ликвидации разливов нефти и нефтепродуктов на территории Российской Федерации, за исключением внутренних морских вод Российской Федерации и территориального моря Российской Федерации, а также о признании утратившими силу некоторых актов Правительства Российской Федерации» максимально возможный объем разлившихся нефтепродуктов принимается в автоцистерны – 100% объема

Мәсәлән, магистраль торбаүткәргечләрнең минималь рөхсәт ителгән ераклыклары зонасы торбаүткәргечләрнең классына һәм диаметрына карап 75 метрдан 350 метрга кадәр. Бөгелмә шәһәрләндә магистраль торбаүткәргечләрнең минималь рөхсәт ителгән ераклыклары зонасы 125 метр тәшкил итә.

Торбаүткәргечнең зарарлану мөмкинлеген булдырмау өчен (аларны салуның теләсә нинди төрөндә) саклау зоналары билгеләнә. Торбаүткәргечтән саклау зонасының күләме магистраль торбаүткәргечләрне саклау кагыйдәләре белән билгеләнә (расв. Россия Госгортехнадзорының 22.04.1992 ел, №9 карары нигезендә саклау зонасы 25 м күләмендә билгеләнә.

Бөгелмә шәһәрнең төньяк өлешендә ГРС урнашкан, аннан шулай ук файдалану режимы 20 нче таблицада күрсәтелгән магистраль торбаүткәргечләрнең чикләү зонасына охшаш минималь-рөхсәт ителә торган аралар зоналары билгеләнә. СП 36.13330.2012 буенча әлеге ГРСНЫҢ минималь-рөхсәт ителә торган ара зонасы 300 м, саклау зонасы 100 м тәшкил итә.

Тирә-як территориядән уза торган магистраль газүткәргечтә бикләү арматурасы һәм өрү шәмнәре урнаштырылган. Ябылу арматурасыннан һәм өрү шәмнәреннән бина һәм корылмаларның фундаментларына кадәр ара 36.13330.2012 буенча 300 м тәшкил итә.

Магистраль торбаүткәргечтәге авария вакытында ихтимал куркыныч зоналары график материалларда күрсәтелгән.

Магистраль газүткәргеч янында халыкны яклау берничә юнәлеш буенча үткәрелергә тиеш: ав авария килеп чыгу ихтималы кимү. Бу фактор технологик жиһазларның ышанычлылыгы һәм аның ресурсын контрольдә тоту мөмкинлеге белән билгеләнә.

□ әйләнә-тирәдәге һәлакәттән физик йогынты кырларының таралу масштаблары кимү. Бу максат белән авария очрагында торбаүткәргечнең төзек булмаган өлешен автомат рәвештә кисеп алырга мөмкинлек бирә торган махсус бикләү ясала. Шулай ук торбаүткәргеч янындагы яну чыганакларын бетерү таләпләрен дә үтәргә кирәк.

пораж жиңелү масштабларын киметү (беренче чиратта сүз кешеләрнең, ягъни техник персоналның һәм халыкның жиңелүе турында бара). Торак пунктлар магистраль газүткәргечләрдән рөхсәт ителә торган минималь ераклык зоналарынан (МДР) читтә урнашырга тиеш.

□ халыкны һәм персоналны торбаүткәргечтә авария булу ихтималы булганда гамәлләргә, зарарлану мөмкинлеге булган зона артына ашыгыч эвакуация үткәрергә һәм зыян күрүчеләргә медицина ярдәме күрсәтергә өйрәтү.

Тормышны тәмин итү объектларында гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чаралары

Коммуналь-энергетика объектларында һәм чөлтәрләрендә килеп чыга торган аварияләр халыкның һәм шәһәр объектларының яшәшенә йогынты ясарга мөмкин.

Аварияләр һәм мөмкин булган нәтижәләр ягыннан түбәндәге объектлар аеруча зур куркыныч тудыра:

тран трансформатор электр подстанцияләре;

газ бүлү станцияләре һәм пунктлары;

инжен инженерлык чөлтәрләре (газ, жылылык, электр, канализация һәм суүткәргеч);

оч чистарту корылмалары.

Бөгелмә шәһәре территориясендә газ бүлү чөлтәрләренә газүткәргечләренә берничә тармагы уза, шулай ук ГРП, трансформатор подстанцияләре, электр подстанциясе, жылылык, канализация чөлтәрләре һәм суүткәргечләр урнашкан.

62.13330.2011 " СНИП 42-01-2002. Газ бүлү системалары". СНИП 42-01-2002

актуальләштерелгән редакциясе (үзгәрешләр белән) карала торган территория буенча уза торган

урта һәм югары басымлы бүлү газүткәргечләреннән бина һәм корылмалар фундаментларына кадәр 4 һәм 7 метр тәшкит иткән минималь ераклык билгеләнә. СП 62.13330.2011» СНиП 42-01-2002. Газ бүлү системалары " 10 яки 15 м тәшкит итә.

42.13330.2016 " шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

СНиПның актуальләштерелгән редакциясе 2.07.01-89* трансформатор подстанцияләреннән торак йортларның һәм жәмәгать биналарының тәрәзәләренә кадәр минималь ара 10 метр күләмдә билгеләнә.

42.13330.2016 «СНиП 2.07.01-89 буенча. Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» жылылык, канализация челтәрләреннән һәм суүткәргечләрдән минималь ераклык 3-5м тәшкит итә.

Бөгелмә шәһәренә Генераль планында түбән һәм урта басымлы газ бүлү челтәрләренә газүткәргечләрен узу каралган, алардан бина һәм корылмаларның фундаментларына кадәр 2 һәм 4 метр араны билгеләү таләп ителә.

Газ бүлү челтәрләрен саклау кагыйдәләренә 7 пункты нигезендә (утв. РФ Хөкүмәтенә 20.11.2000 ел № 878 карары белән (17.05.2016 елга үзгәрешләр кертеп) Бөгелмә шәһәр территориясе буенча уза торган газ бүлү челтәрләреннән 2 м зурлыктагы саклау зоналары билгеләнә.

Газ бүлү челтәрләренә саклау зоналарында торак-гражданлык һәм житештерү билгеләнәшәндәге объектлар төзү тыела. Жир кишәрлегенә өслеге бозыла һәм туфрак 0,3 метрдан артык тирәнлектә эшкәртелә торган хужалык эшчәнлегә газ бүлү челтәрләрен эксплуатацияләү оешмасының язма рәхсәте нигезендә гамәлгә ашырыла.

Һавада газ булу һәм аның агып чыгуы билгеләнә:

зап ис буенча (газга үзенчәлекле ис бирә торган одорант матдә кертелә);
контроль торбалар белән (газүткәргечләренә аеруча җаваплы һәм үтеп керү авыр булган участкаларында);

внеш тышкы билгеләре буенча (һавада һәм туфракта газ артык булганда үсемлекләр саргая, суда куыклар барлыкка килә, уртача басымлы газүткәргечләрдән чыга торган газның чыжылдавы ишетелә, кыш көне кар көрәя.);

контроль скважиналар бораулау (скважина торба диварыннан 15-20 см узарлык итеп торбаүткәргечнең буй күчәренә карата күчәргә тиеш; скважиналарны тоташкан урыннарда салалар, ә алар турында мәгълүматлар булмаса, һәр 2 м саен;

□ ПГФ2М1 тибындагы газ Индикаторлары (газ-һава катнашмасында янучан газлар булуын күрсәтә), УГ-2, ГТ-2 тибындагы газ анализаторлары, нм-4 мех респираторлары (һавада эшчәнлегә индикаторлы төсле реакциягә нигезләнгән табигый газ, углерод оксиды, аммиак, нефть продуктлары микъдарын күрсәтәләр. һавада билгеле бер газ катнашмасы булган матдәләр (бер анализ үткәру өчен кирәкле вакыт 2-10 мин тәшкит итә).

Агып чыккан урыннарны табу өчен барлык булган корылмалары һәм җайланмалары (челтәр коелары, бикләр, контроль торбалар, конденсат җыючылар, пропарниклар һ.б.) белән газүткәргеч трассасының планы булырга тиеш. Пландә шулай ук барлык коммуникацияләр һәм суүткәргеч, канализация, телефон, кабель линияләре корылмалары, коллекторлар, газүткәргеч күчәреннән 50 метр ераклыктагы подвал һәм ярымподвал бүлмәләре төшереләргә тиеш.

Бинада газ табылганда, барыннан да элек, бинаның газ челтәрен кертүдәге кран белән сүндерәләр. Газлы бинада эшләү куркыныч, шуңа күрә башта табигый яки ясалма вентиляция юлы белән һавадагы газ концентрациясен киметергә кирәк. Соңгы очракта вентиляторларның сосос өчен эшләвен истә тотарга кирәк, шуңа күрә алар шартлау куркынычы булмаган башкаруда булырга тиеш.

Электр тапшыру линияләренә зыян килү мөмкинлеген булдырмау өчен саклау зоналары билгеләнә. Электр тапшыруларның һава линияләренә һәм подстанцияләренә саклау зоналары күләмнәре «электр челтәре хужалыгы объектларының саклау зоналарын һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләреннән файдалануның махсус шартларын билгеләү тәртибе турында (18.02.2023 елга үзгәрешләр кертеп) Россия Федерациясенә 2009 елның 24

февралендәге 160 номерлы карары белән билгеләнә. Шәһәр территориясе аша уза торган электр линияләренәң саклау зоналары 10 һәм 20 метр тәшкил итә. трансформатор подстанцияләренәң саклау зонасы 10 метр, электр подстанцияләре – 20 метр. Карала торган территория буенча уза торган электр тапшыру линияләренәң саклау зоналары кадастр исәбенә куелган. Мәсәлән, магистраль торбаүткәргечләренәң минималь рөхсәт ителгән ераклыклары зонасы торбаүткәргечләренәң классына һәм диаметрына карап 75 метрдан 350 метрга кадәр. Бөгелмә шәһәрәндә магистраль торбаүткәргечләренәң минималь рөхсәт ителгән ераклыклары зонасы 125 метр тәшкил итә.

Торбаүткәргечнең зарарлану мөмкинлеген булдырмау өчен (аларны салуның теләсә нинди төрәндә) саклау зоналары билгеләнә. Торбаүткәргечтән саклау зонасының күләме магистраль торбаүткәргечләренә саклау кагыйдәләре белән билгеләнә (расв. Россия Госгортехнадзорының 22.04.1992 ел, №9 карары нигезендә саклау зонасы 25 м күләмендә билгеләнә.

Бөгелмә шәһәрәненәң төньяк өлешендә ГРС урнашкан, аннан шулай ук файдалану режимы 20 нче таблицада күрсәтелгән магистраль торбаүткәргечләренәң чикләү зонасына охшаш минималь-рөхсәт ителә торган аралар зоналары билгеләнә. СП 36.13330.2012 буенча әлегә ГРСНЫҢ минималь-рөхсәт ителә торган ара зонасы 300 м, саклау зонасы 100 м тәшкил итә.

Тирә-як территориядән уза торган магистраль газүткәргечтә бикләү арматурасы һәм өрү шәмнәре урнаштырылган. Ябылу арматурасыннан һәм өрү шәмнәренән бина һәм корылмаларның фундаментларына кадәр ара 36.13330.2012 буенча 300 м тәшкил итә. Магистраль торбаүткәргечтә авария вакытында ихтимал куркыныч зоналары график материалларда күрсәтелгән.

Магистраль газүткәргеч янында халыкны яклау берничә юнәлеш буенча үткәреләргә тиеш: ав авария килеп чыгу ихтималы кимү. Бу фактор технологик жиһазларның ышанычлылыгы һәм аның ресурсын контрольдә тоту мөмкинлегә белән билгеләнә.

□ әйләнә-тирәдәгә һәлакәттән физик йогынты кырларының таралу масштаблары кимү. Бу максат белән авария очрагында торбаүткәргечнең төзек булмаган өлешен автомат рәвештә кисеп алырга мөмкинлек бирә торган махсус бикләре ясала. Шулай ук торбаүткәргеч янындагы яну чыганакларын бетерү таләпләрен дә үтәргә кирәк.

пораж жиңелү масштабларын киметү (беренче чиратта сүз кешеләренәң, ягъни техник персоналның һәм халыкның жиңелүе турында бара). Торак пунктлар магистраль газүткәргечләрдән рөхсәт ителә торган минималь ераклык зоналарыннан (МДР) читтә урнашырга тиеш.

□ халыкны һәм персоналны торбаүткәргечтә авария булу ихтималы булганда гамәлләргә, зарарлану мөмкинлегә булган зона артына ашыгыч эвакуация үткәрергә һәм зыян күрүчеләргә медицина ярдәме күрсәтергә өйрәтү.

Тормышны тәэмин итү объектларында гадәттән тыш хәлләренә кисәтү чаралары

Коммуналь-энергетика объектларында һәм челтәрләрендә килеп чыга торган аварияләр халыкның һәм шәһәр объектларының яшәшенә йогынты ясарга мөмкин.

Аварияләр һәм мөмкин булган нәтижәләр ягыннан түбәндәгә объектлар аеруча зур куркыныч тудыра:

тран трансформатор электр подстанцияләре;

газ газ бүлү станцияләре һәм пунктлары;

инжен инженерлык челтәрләре (газ, жылылык, электр, канализация һәм суүткәргеч);

оч чистарту корылмалары.

Бөгелмә шәһәре территориясендә газ бүлү челтәрләренәң газүткәргечләренәң берничә тармагы

уза, шулай ук ГРП, трансформатор подстанцияләре, электр подстанциясе, жылылык, канализация челтәрләре һәм суүткәргечләр урнашкан.

62.13330.2011 " СНИП 42-01-2002. Газ бүлү системалары". СНИП 42-01-2002

актуальләштерелгән редакциясе (үзгәрешләр белән) карала торган территория буенча уза торган урта һәм югары басымлы бүлү газүткәргечләрәннән бина һәм корылмалар фундаментларына кадәр 4 һәм 7 метр тәшкит иткән минималь ераклык билгеләнә. СП 62.13330.2011» СНИП 42-01-2002. Газ бүлү системалары " 10 яки 15 м тәшкит итә.

42.13330.2016 " шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

СНИПның актуальләштерелгән редакциясе 2.07.01-89* трансформатор подстанцияләрәннән торак йортларның һәм жәмәгать биналарының тәрәзәләренә кадәр минималь ара 10 метр күләмдә билгеләнә.

42.13330.2016 «СНИП 2.07.01-89 буенча. Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» жылылык, канализация челтәрләрәннән һәм суүткәргечләрден минималь ераклык 3-5м тәшкит итә.

Бөгелмә шәһәренә Генераль планында түбән һәм урта басымлы газ бүлү челтәрләрәнә газүткәргечләрән узу каралган, алардан бина һәм корылмаларның фундаментларына кадәр 2 һәм 4 метр араны билгеләү таләп ителә.

Газ бүлү челтәрләрән саклау кагыйдәләренә 7 пункты нигезендә (утв. РФ Хөкүмәтенә 20.11.2000 ел № 878 карары белән (17.05.2016 елга үзгәрешләр кертеп) Бөгелмә шәһәрә территориясе буенча уза торган газ бүлү челтәрләрәннән 2 м зурлыктагы саклау зоналары билгеләнә.

Газ бүлү челтәрләрәнә саклау зоналарында торак-гражданлык һәм житештерү билгеләнәшәндәгә объектлар төзү тыела. Жир кишәрлегенә өсләгә бозыла һәм туфрак 0,3 метрдан артык тирәнлектә эшкәртелә торган хужалык эшчәнләгә газ бүлү челтәрләрән эксплуатацияләү оешмасының язма рәхсәтә нигезендә гамәлгә ашырыла.

Һавада газ булу һәм аның агып чыгуы билгеләнә:

зап ис буенча (газга үзенчәлеклә ис бирә торган одорант матдә кертелә);

контроль торбалар белән (газүткәргечләрәнә аеруча җаваплы һәм үтеп керү авыр булган участкаларында);

внеш тышкы билгеләре буенча (һавада һәм туфракта газ артык булганда үсемлекләр саргая, суда куыклар барлыкка килә, уртача басымлы газүткәргечләрден чыга торган газның чыжылдавы ишетелә, кыш көнә кар көрәя.);

контроль скважиналар бораулау (скважина торба диварыннан 15-20 см узарлык итеп торбаүткәргечнә буй күчәрәнә карата күчәреләргә тиеш; скважиналарны тоташкан урыннарға салалар, ә алар турында мәгълүматлар булмаса, һәр 2 м саен;

□ ПГФ2М1 тибындагы газ Индикаторлары (газ-һава катнашмасында янучан газлар булуын күрсәтә), УГ-2, ГТ-2 тибындагы газ анализаторлары, нм-4 мех респираторлары (һавада эшчәнләгә индикаторлы төслә реакциягә нигезләнәгән табигый газ, углерод оксиды, аммиак, нефть продуктлары микъдарын күрсәтәләр. һавада билгелә бер газ катнашмасы булган матдәләр (бер анализ үткәрү өчен кирәкле вакыт 2-10 мин тәшкит итә).

Агып чыккан урыннарны табу өчен барлык булган корылмалары һәм җайланмалары (челтәр коелары, бикләр, контроль торбалар, конденсат жыючылар, пропарниклар һ.б.) белән газүткәргеч трассасының планы булырга тиеш. Пландә шулай ук барлык коммуникацияләр һәм суүткәргеч, канализация, телефон, кабель линияләре корылмалары, коллекторлар, газүткәргеч күчәрәннән 50 метр ераклыктагы подвал һәм ярымподвал бүлмәләре төшереләргә тиеш.

Бинада газ табылганда, барыннан да элек, бинаның газ челтәрән кертүдәгә кран белән сүндерәләр. Газлы бинада эшләү куркыныч, шуңа күрә башта табигый яки ясалма вентиляция юлы белән һавадагы газ концентрациясен киметәргә кирәк. Соңгы очракта вентиляторларның сосос өчен эшләвен истә тотарга кирәк, шуңа күрә алар шартлау куркынычы булмаган башкаруда булырга тиеш.

Электр тапшыру линияләренә зыян килү мөмкинләгән булдырмау өчен саклау зоналары

билгеләнә. Электр тапшыруларның һава линияләренең һәм подстанцияләренең саклау зоналары күләмнәре «электр челтәре хужалыгы объектларының саклау зоналарын һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләреннән файдалануның махсус шартларын билгеләү тәртибе турында (18.02.2023 елга үзгәрешләр кертеп) Россия Федерациясенең 2009 елның 24 февралендәге 160 номерлы карары белән билгеләнә. Шәһәр территориясә аша уза торган электр линияләренең саклау зоналары 10 һәм 20 метр тәшкит итә. трансформатор подстанцияләренең саклау зонасы 10 метр, электр подстанцияләре – 20 метр. Карала торган территория буенча уза торган электр тапшыру линияләренең саклау зоналары кадастр исәбенә куелган.

Бөгелмә шәһәренең Генераль планында 6-10 кВ көчәнешле һава электр линияләре узу каралган, алардан 10 метр күләмдә саклау зоналары урнаштыру таләп ителә. шулай ук саклау зоналары 10 метр тәшкит итә торган проект трансформатор подстанцияләре.

Территория буенча элементә линияләре уза, алардан Россия Федерациясә элементә линияләрен һәм корылмаларын саклау кагыйдәләренең 4 пункты нигезендә (утв . РФ Хөкүмәтенең 09.06.1995 ел, № 578 карары белән) һәр якка 2 м күләмдә төзелеш алып барылырга тиеш булмаган саклау зоналары билгеләнә.

Коммуналь жылылык челтәрләрен саклауның типовой кагыйдәләренең 4 пункты нигезендә (утв. РФ Төзелеш Министрлыгының 17.08.1992 ел, № 197 боекы белән) жылылык челтәрләре салу трассалары буйлап һәр якка 3 метрдан да ким булмаган киндәктәге жир кишәрлекләре рәвешендә саклау зонасы урнаштырыла.

Жылылык челтәрләренең саклау зоналары чикләрендә әлегә челтәрләр карамагындагы предприятиеләренң һәм оешмаларның язма ризалыгынан башка түбәндәге эшләр башкару тыела: теләсә нинди бина һәм корылмаларны төзү, капитал ремонтлау, реконструкцияләү яки сүтү, жир эшләре, туфракны планлаштыру, агач һәм куаклар утырту, монументаль клумбалар утырту, төяү-бушату эшләре, шулай ук туфракны һәм юл өслеген ватып, жылылык челтәрләренең торбаүткәргечләре аша кичүләр һәм кичүләр төзәргә.

Жылылык челтәрләренең саклау зоналарында жылылык челтәрләренең нормаль эшләвендә бозылуга, аларның зарарлануына, бәхетсезлек очрақларына яки ремонтка комачаулый торган гамәлләр башкару рөхсәт ителми.

Тормышны тәмин итү объектларында аварияләрне кисәтү буенча төп чаралар:

состоя торышны контрольдә тоту һәм искәргән челтәрләрне вакытында алыштыру;

бл адашып йөрүче токлардан саклау (бу жир асты челтәрләрендә коррозия процессларының тизлеген киметә),

газ газ белән тәмин итү системаларының узел нокталарында (терәк ГРП алдында) удар дулкыны басымыннан (импульсыннан) эшли торган сүндәргеч жайланмалар урнаштыру, шулай ук тупик газүткәргечләр арасында тоташтыргычлар урнаштыру һ. б. әлегә объектлар өчен гамәлдәге нормативлар нигезендә эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан эшләнә торган махсус чаралар;

тран трансформатор электр подстанцияләрен, газ бүлү станцияләрен һәм торышны тәмин итү системасының башка объектларын физик яклау;

эконом икътисад объектларының тотрыклы эшләвен һәм кешеләренң торышын тәмин итү буенча эшне оештыру;

инжен инженерлык челтәрләрен һәм корылмаларын камилләштерү;

□ су белән тәмин итү чыганақларын резервлау һ. б. махсус чаралар.

Инженерлык жиһазларының тотрыклы эшләве. Инженерлык системалары эшчәнлегенң тотрыклылығын тәмин итү чаралары

Инженер системалары эшчәнлегенң тотрыклылығын арттыру өчен түбәндәге чараларны гамәлгә ашыру зарур:

1. Жирлекнең инженерлык системалары белән идарә итү системаларының ышанычлылығын

тээмин итү буенча эшләр башкару;

2. Инженер системалары эшенең ышанычлылығын арттыру буенча эшләр башкару;

3. Жирлекнең инженерлык системасы объектларында (янгынар, шартлаулар, электр тогы белән зарарланулар һ. б.) икенчел зарарлану факторлары барлыкка килү мөмкинлеген булдырмау яисә чикләү буенча эшләр башкару;

4. Инженер системаларын авария режимына күчерүгә эзерлек;

5. Жирлекнең инженерлык системаларын торгызуга эзерлек;

6. Заманча куркынычсыз технологик чишелешләргә акрынлап күчү һәм инженерлык системаларын контрольдә тоту һәм алар белән идарә итүнең бөтен жирдәге системаларын кергү. Билгеле бер вакыт узгач яисә нинди дә булса үзгәрешләргә бәйле рәвештә инженер системалары эшчәнлегенең тотрыклылығын арттыру буенча чаралар үткәрүне күздә тотарга кирәк.

Инженер системалары эшчәнлегенең тотрыклылығын арттыру буенча инженер-техник чаралар санына түбәндәгеләр керә:

инжен гадәттән тыш хәл килеп чыгу чыганагы буларак инженерлык системаларының торышын исәпкә алып, тузган коммуналь-энергетика челтәрләрен алыштыру юлы белән инженерлык системаларының авариясез эшләвен тээмин итү;

торак пунктларны ике бәйсез чыганактан энергия белән тээмин итү яисә төрле юнәлешләрдән ике электр челтәрен файдалануга кергү жайланмасы;

элект 10 һәм 6 кВ электр бүлү челтәрләре божрасы;

тран трансформатор подстанцияләрен яклауны тээмин итү-өстәмә кирпеч яки тимер-бетон диварлар, козыреклар төзү, туфрак белән жимерелү һ. б.;

состоя канәгатьләнәрлек булмаган хәлдә булган трансформатор подстанцияләрен реконструкцияләү

"ялангач чыбыкны" электр челтәрләренең Үзйөрешле изоляцияләнгән чыбыкларына алыштыру, кирәк булганда электр тапшыруларының һава линияләрен кабельлегә күчерү; перед күчмә электр станцияләрен сатып алу һәм энергия системасына тоташтыру;

Ике (яки күбрәк) бәйсез чыганактан су бирүне тээмин итү, өстенлекне жир асты чыганакларына бирергә кирәк;

современ заманча технологияләр нигезендә су белән тээмин итү системасын төзү һәм реконструкцияләү;

су алу корылмаларында катгый режимлы зоналарны тоташ киртәләү оештыру;

су белән тээмин итү челтәрләрен божралауны тээмин итү;

Пит суүткәргеч челтәрләренең һәм эчәргә яраклы сулы резервуарларның грунтка тирәнәюе; арт артезиан скважиналарын герметизацияләү;

рез резерв су белән тээмин итү;

современ заманча технологияләр нигезендә су агызу системасын төзү һәм реконструкцияләү; сто агынты суларны авария хәлендәге чыгару урыннарын оештыру

ике бәйсез чыганактан газ бирүне тээмин итү;

современ заманча технологияләр нигезендә газ челтәрләрен төзү һәм реконструкцияләү; газ газ челтәрләренең грунтка тирәнәюе;

газ газ челтәрләренең божралануын тээмин итү;

газ газ челтәрләрендә басымның кимүеннән эшли торган автомат жайланмалар, шулай ук дистанцион идарә белән ябылу арматурасы урнаштыру

ко жылылык белән тээмин итүнең тотрыклы системасын котельныйлардан жылылык трассаларын үзара тоташтыру юлы белән булдыру, яки жылылык белән тээмин итүнең индивидуаль системаларын куллану.

Әлеге барлык чаралар жирлекнең инженерлык инфраструктурасын яисә аның аерым кишәрлекләрен реконструкцияләгәндә яисә яңа төзөгәндә башкарылырга тиеш.

Эре масштаблы гадәттән тыш хәлләр шартларында су белән тээмин итү системасы эшчәнлегенең тотрыклылығын тээмин итү гамәлләре

Су белән тээмин итү системасына Характеристика нигезләү материалларына аңлатма язуының 3.8.4 пункттында бирелгән.

Шәһәр территориясендә үзәкләштерелгән су белән тәэмин итүне өзгәндә, эчәр суны хәрәкәтчән резервуарларда (автоцистерналарда) китерүне күз алдында тотарга кирәк. Күчмә савытка су таратучы һәр пункт 1,5 км радиустагы торак пункт территориясенә хезмәт күрсәтергә тиеш. Халыкка (категорияле шәһәрләрдән эвакуацияләнгән халыкны исәпкә алып) үзәкләштерелгән АХПВ буенча яисә башка ихтыяжларга күчмә чаралар ярдәмендә бирелергә тиешле эчәргә яраклы сыйфатлы суның минималь күләме тәүлегенә бер кешегә 31 л (4.15.3.4 таблицасы) һәм стационар дөвалануга керүче бер зарарланган кешегә тәүлегенә 75 л (эчәргә кирәк булганнарын да кертеп) исәбеннән билгеләнә; 45 л бер кешене юуга, жиңелү учагында эшләрүче го хәрбиләштерелмәгән формированиеләрнең шәхси составын да кертеп.

Таблица 4.15.3.4

Местоположение	2023		2028		2043	
	Численность населения	Кол-во воды, м ³	Численность населения	Кол-во воды, м ³	Численность населения	Кол-во воды, м ³
г. Бугульма	80345	2490,70	80134	2484,15	79258	2457,00
Всего по городу	80345	2490,70	80134	2484,15	79258	2457,00

Искәрмә:

1. Исәп-хисап эвакуацияләнүче халыкны, килүче хезмәткәрләр (төзүчеләр) санын исәпкә алмыйча башкарылган.

2. Халык саны беренче чиратта һәм хисап срогына даими халыкны һәм икенче торак төзүче халыкны үз эченә ала

Гадәттән тыш хәл шартларында, радиацияле чыганактан суны махсус чистарту режимы буенча эшләрүче корылмаларга йөкләнешне киметү өчен, аерым Сәнәгать һәм коммуналь предприятиеләрне су белән тәэмин итү күләмнәрен киметү мөмкин.

Су белән тәэмин итү системасын үстерү буенча проект тәкъдимнәре нигезләрү материалларына аңлатма язуының 4.13.4 п.тәкъдим ителгән.

Транспортта мөмкин булган гадәттән тыш хәлләрне киметү чаралары

Транспортта гадәттән тыш хәлләрне киметүгә транспорт юлларының, чараларның һәм инфраструктураның торышын вакытында диагностикалау, транспорт шартларын регламентлаучы кагыйдәләрне һәм нормаларны үтәү, хәрәкәттә катнашучыларның юл хәрәкәте кагыйдәләрен үтәү юлы белән ирешелә.

Транспортта мөмкин булган гадәттән тыш хәлләрне киметү чаралары булып:

трансп транспорт чараларының торышын вакытында диагностикалау;

трансп транспортлау шартларын регламентлаштыручы кагыйдәләрне һәм нормаларны үтәү.

Транспорт инфраструктурасы объектларының һәм транспорт чараларының законсыз тыкшыну актларыннан саклануын тәэмин итү буенча чаралар эшләрү зарур.

Законсыз тыкшыну акты дигәндә хокукка каршы гамәл (гамәл кылмау), шул исәптән транспорт комплексының куркынычсыз эшчәнлегенә куркыныч тудырган, кешеләрнең гомеренә һәм сәламәтлегенә зыян китергән, матди зыян китергән йә мондый нәтижәләр килеп чыгу куркынычы тудырган террорчылык акты аңлашыла.

РФ субъектларында юл-транспорт һәләкәтләре нәтижәләрен бетерү, ашыгыч хезмәтләрнең үзара хезмәттәшлеге, Россия ГХМ территориаль органнарының юл-транспорт һәләкәтләре нәтижәсендә зыян күргән затларны коткару өлкәсендәге эшчәнлеген оештыру буенча җитәкчелек Россия ГХМ территориаль органнарының юл-транспорт һәләкәтләре нәтижәләрен бетерү (утв. Россия гадәттән тыш хәлләр министрлыгы, 2015 елның 17 марты №2-4-87-19-18).

Ягулык салу станцияләрендә һәм АГЗСТА аварияләрне кисәтү һәм бетерү гамәлләре

Ягулык салу станцияләренең һәм АГЗСНЫҢ имин эшләве өчен:

пож янғын куркынычсызлыгы нормалары һәм кагыйдәләре таләпләрен катгый үтәү;

АГ АГЗС һәм АЗСНЫ АГЗС һәм АЗС проектлары һәм билгеләнгән нормалар нигезендә беренчел янғын сүндерү чаралары белән җиһазландыру;

информ мәгълүмат алу датчиклары белән җиһазларны контрольдә тотуның заманча системасыннан файдалану;

Э экологик нормаларны үтәү.

АГЗСТА һәм АЗСТА булган аварияләрне бетерү өчен түбәндәге чараларны үтәргә кирәк:

□ гадәттән тыш хәл зонасын комплекслы разведкалау;

технолог технологик җиһазларны һәм коммуналь-энергетика челтәрләрен сүндерү;

ч гадәттән тыш хәл зонасына формираниеләрне кертү;

ч гадәттән тыш хәл зонасын чолгап алу һәм хәрәкәт маршруты юнәлеше;

пож янғынны ликвидацияләү һәм локальләштерү;

ч гадәттән тыш хәл зонасында эзләү эшләре;

ч гадәттән тыш хәл зонасында коткару эшләре;

пост зыян күрүчеләрне блокировкадан азат итү;

медиц медицина сортларына аеру һәм беренче медицина ярдәме күрсәтү;

матери Матди тәэмин итү;

перво беренче чираттагы тормыш тәэмин итү;

пост зыян күргән персоналны һәм халыкны эвакуацияләү;

АС РОВДНР чараларын транспорт белән тәэмин итү;

форм формираниеләрнең нәтижәсе.

Террорчылык актлары барлыкка килү куркынычы янаганда гамәлләр

Хәзерге шартларда кризис ситуацияләре барлыкка килүнең төп факторларының берсе буларак террорчылык каралырга мөмкин.

Террорчылык-социаль табигатькә һәм, кагыйдә буларак, сәяси юнәлешкә ия катлаулы, күп планлы күренеш. Ул социаль каршылыктардан барлыкка килә һәм алар кискенләшкәндә көчәю тенденциясен күрсәтә.

Террорчылык актларын башкару өчен түбәндәге чаралар кулланылырга мөмкин: шартлагыч һәм янучан матдәләр, атом-төш зарядлары, радиоактив матдәләр, агулы матдәләр, биологик агентлар, электромагнит импульслар нурланышлары.

Бу вакытта террорчылык актлары объектлары булып транспорт чаралары, транспорт объектлары, потенциал куркыныч сәнәгатъ объектлары, гидротехник корылмалар, су белән тәэмин итү системалары; кешеләр күпләп жыела торган урыннар - жәмәгатъ, сәүдә һәм торак биналары, спорт корылмалары, концерт һәм күргәзмә заллары; азык-төлек һәм ит-сөт продуктлары эштитештерү предприятиеләре, элементә, идарә системалары һ. б. булырга мөмкин.

Террорчылык актлары вакытында халыкны яклау

Террорчылык актлары вакытында халыкны яклау буенча ГОЧС идарәсе органнарының төп бурычлары булып:

тер террорчылыкка бәйлә куркынычларны даими анализлау һәм фаразлау, террорчылык эшчәнлегә китереп чыгара торган гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча нәтижәле чаралар күрү;

пот потенциал куркыныч объектларны һәм халыкны терроризмнан яклау буенча оештыру һәм инженер-техник чаралар комплексын гамәлгә ашыру;

тер террорчылык актларының нәтижәләрен локальләштерүгә һәм юкка чыгаруга көч һәм чараларны әзерлектә тоту.

Террорчылык актлары чагылганда һәлакәттән коткару һәм башка кичектергесез эшләр гамәлләре

Террорчылык актларының нәтижәләрен бетерү барышында зыян күрүчеләргә ярдәм күрсәтү, зарарлы факторларның йогынтысын йомшарту мәсьәләләренә аерым игътибар бирелергә тиеш. Бу шартларда һәлакәттән коткару һәм башка кичектергесез эшләрнең төп төрләре булып:

гадәттән тыш хәл зонасын разведкалау (биналар, территорияләр, көчләр һәм чаралар чыгару маршрутлары торышы, гадәттән тыш хәл зонасы чикләрен билгеләү).

ав гадәттән тыш хәл зонасына авария-коткару хезмәтләре, авария-коткару формированиеләре көчләрен һәм чараларын кертү;

ав авария-коткару һәм башка кичектергесез эшләр башкару;

пост зыян күрүчеләрне һәм матди кыйммәтләренә эвакуацияләү;

оп хәбәр итү, идарә итү һәм элементә оештыру;

обществен жәмәгатъ тәртибен тәэмин итү;

пост зыян күрүчеләрнең туганнары белән эшләү;

зав өемнәрне сүтү, урынны чистарту, территорияне рекультивацияләү (кирәк булганда).

Гомумән алганда, террорчылык актларының зур күләмле нәтижәләре вакытында һәлакәттән коткару эшләрен оештыру эре табигый һәм техноген гадәттән тыш хәлләрне бетергәндә шундый ук эшләрен оештыруга охшаши.

Террорчылык куркынычы дәрәжәләрен билгеләү тәртибе һәм шәхеснең, жәмгыятьнең һәм дәүләтнең иминлеген тәэмин итү чаралары Россия Федерациясе Президенты тарафыннан билгеләнә.

Террорчылык актларына бәйлә гадәттән тыш хәлләрне булдырмау буенча халык белән чаралар

Халык белән террорчылык актларына бәйлә гадәттән тыш хәлләрне булдырмауга һәм халыкны аларны бетерү бурычларын хәл итүгә жәлеп итүгә юнәлдерелгән чаралар үткәрү зарур.

Әлеге чаралар халыкның үз торак йортларын саклауда катнашуын активлаштыруга, постларның, торак-эксплуатация предприятиеләре, милиция терәк пунктларының, ГОЧС идарә органнары каршындагы вакытлы оператив штабларның оешкан эшләвенә юнәлдерелгән.

Хокук саклау органнары белән тыгыз хезмәттәшлектә алар торак сектор биналарының һәм корылмаларының, эҗылылык, электр, су белән тәэмин итү системаларының торышын тикшереп торырға, кешеләр күпләп эҗыела торган урыннарда (юллар һәм транспорт коммуникацияләре янында) янғын куркынычы янаган предметларны һәм объектларны ачыкларға, торак булмаган урыннарның ябылу эҗайланмаларының торышын тикшереп торырға, куркыныч янаганда һәм контрольдә тотыла торган территориядә гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу, мөстәкыйль хәрәкәт итү мөмкинлеге чикләнгән торакчыларның исәбен алып барырға, аларга экстремаль хәлдә ярдәм күрсәтергә кирәк.

Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр мониторингы челтәрләрен колачлау пунктлары һәм зоналары

Гидрометеорологик характердагы вакыйгаларны мониторинглау һәм фаразлау «Татарстан Республикасы УГМС»ФДБУ тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Геологик процессларга Мониторинг ТР МЭПР һәм «ТР Геоүзәге»ДУП тарафыннан башкарыла. Социаль-гигиена мониторингы һәм фаразлауны Россия Сәламәтлек саклау һәм социаль үсеи министрлыгының санитар-эпидемиологик күзәтчелегенең территориаль органнары гамәлгә ашыра.

Техноген объектларның торышын мониторинглауны һәм аварияләрне фаразлауны республиканың профильле министрлыклары һәм Ростехнадзорның Татарстан Республикасы буенча идарәсе, шулай ук Татарстан Республикасы башкарма хакемияте органнары составындагы күзәтчелек органнары, э предприятиеләрдә һәм оешмаларда предприятиеләрнең һәм оешмаларның сәнәгать иминлеге бүлекчәләре гамәлгә ашыра.

4.15.4. Гадәттән тыш хәл турында хәбәр итү

Гадәттән тыш хәл турында хәбәр итү, көндәлек идарә органнарына, РСЧС көчләренә һәм чараларына һәм халыкка хәбәр итү сигналларын һәм гадәттән тыш хәл турында тиешле мәгълүматны эҗиткерү.

Бөгелмә муниципаль районына хәбәр итү системасы (алга таба – хәбәр итү системасы)- муниципаль берәмлек территориясендә булган, билгеләнгән хәбәр итү сигналларын һәм хәбәр итү серсүзләрен, шулай ук хәбәр итү сигналларын хәбәр итү системасы абонентларына вакытында эҗиткерүне тәэмин итүче көчләренә, элемент һәм хәбәр итү чараларының, тапшыру челтәрләренә, элемент каналларының һәм линияләренә, төрле билгеләнештәге һәм ведомствога караган элемент челтәрләренә оештыру-техник берләшмәсе. һәм үз эченә ала: района районның дежур-диспетчерлык хезмәте (бердәм дежур-диспетчерлык хезмәте) (алга таба-ЕДДС);

□ эҗирле үзидарә органнарының, территориаль органнар бүлекчәләренә һәм хәбәр ителә торган органнар һәм оешмаларның (алга таба – хәбәр ителә торган органнар һәм оешмаларның) хәбәр итү сигналларын тәүлек буе кабул итү һәм аларны күрсәтелгән органнарның эҗитәкчеләренә эҗиткерү йөкләнгән дежур хезмәтләре (вазыйфаи затлары), элемент линияләре (каналлары) белән тоташтырылган, ведомствога карамыйча хәбәр итүнең техник чаралары.

ГО һәм гадәттән тыш хәлләр вазыйфаи затларына, КЧСиОПБ эгзәаларына хәбәр итү өчен Бөгелмә муниципаль районының ЕДДСЫНДА урнаштырылган АСО-4 телефон линияләре буенча «Спрут-Информ» күп каналлы хәбәр итү комплексы кулланыла.

ГОЧС идарә органнарына хәбәр итү идарәнең өлкән органы (үзәкләштерелгән хәбәр итү системасы һәм оператив элемент чаралары буенча) идарә органнарын билгеле бер оператив эзерлек хәленә китерүне тәэмин итә торган яисә расланган гамәлләр планы нигезендә оештыру чараларын үткәрүне таләп итә торган алдан билгеләнгән сигналларны (командаларны) тапшыру нигезендә гамәлгә ашырыла. Мондый бурычларны хәл итү өчен хәрби командование

органнары белән тыгыз хезмәттәшлек оештырыла. Гадәттән тыш хәлләр ГО (ГО) идарә органнары вазыйфаи затларына хәбәр итү эш урынына яисә алдан билгеләнгән пунктка килү кирәклеге турында мәгълүматны оператив эшкәрү максатында үзәкләштерелгән хәбәр итү системалары кысаларында гамәлгә ашырыла. Моңың өчен алдан шартланган сигнал кулланыла: «жыю игълан ителде».

» Ашыгыч " хезмәтләргә, төрле ведомстволар эшкәтчеләренә, икътисад объектлары һәм оешмалар эшкәтчеләренә хәбәр итү гадәттән тыш хәл масштабларын киметү, үз персоналыңны яклау чараларын күрү максатында Гадәттән тыш хәл килеп чыгу яисә килеп чыгу куркынычы турындагы мәгълүматны аларга тиз арада эшкәрүгә юнәлдерелгән һәм, нигездә, эфирле элемент чөптәләре буенча гамәлгә ашырыла. «Ашыгыч» хезмәтләренң дежур-диспетчерлык пунктлары, икътисадның потенциал куркыныч объектлары белән күпчелек очракта ГОЧС идарәсе муниципаль органнарының оператив хезмәтләреннән турыдан-туры элемент оештырыла. Халыкка хәбәр итү үзәкләштерелгән хәбәр итү системаларын кулланып башкарыла. Гадәттән тыш хәл килеп чыгу куркынычы турында халыкка хәбәр итүнең гомуми сигналы булып: «барысына да игътибар!», ул аннары тапшырулар чөптәләре буенча өстәмә аңлатучы сөйләм мәгълүматларын тапшыру белән тулыландырыла. Хәбәр итү өчен үзәкләштерелгән хәбәр итү системалары булдырыла.

Халыкка һәм территориягә хәбәр итү өчен проектта тәкъдим ителә::

- эфирлек территориясендә хәзерге вакытта булган Хәбәр итү системасы объектларын саклап калу;

- хәбәр итү системасының (PCY) 18 яңа объектны оештыру (урнаштыру).

Яңа Сирена сөйләм эшләнмаларын урнаштырганда торак пункт территориясен тулысынча каплауны күздә тотарга кирәк. РСУНЫҢ төгәл урынын аерым проект белән билгеләргә кирәк.

Авыл эфирлегенң гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу яисә килеп чыгу куркынычы турында аудио -, аудиовизуаль һәм башка хәбәрләренә кабул итү, эшкәртү һәм тапшыру, мондый хәлләрдә үз-үзеңне тоту кагыйдәләрен һәм халыкны яклау ысулларын гамәлгә ашыручы техник эшләнмаларын районның халыкка ашыгыч хәбәр итү системасы, ЕДДС белән берләштерү мөмкинлеген күздә тотарга кирәк.

Заманча мәгълүмат технологияләрен, электрон һәм басма МАССАКҮЛӘМ мәгълүмат чараларын халыкка гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы яисә килеп чыгу турында, мондый ситуацияләрдә үз-үзеңне тоту кагыйдәләре һәм яклау ысуллары турында вакытында һәм гарантияле мәгълүмат бирү өчен куллану максатка ярашлы.

Мәсәлән, халыкка гадәттән тыш хәл турында хәбәр итү өчен түбәндәге телетапшырулар каналлары эшлән ителәргә мөмкин: «Татарстан» ДТРК, «Эфир», «Татарстан Яңа Гасыр». Хәбәр итү системасын халыкны турыдан-туры яклау бурычы хәл ителә торган беренчел актив чаралар рәтенә кертәргә мөмкин. Нәкъ менә куркынычның чын характеры турында вакытында хәбәр итү һәм мәгълүмат бирү мөмкин булган югалтуларны кискен киметәргә мөмкинлек бирә, Паникалы именш-мимешләр барлыкка килүгә комачаулый, алар теләсә нинди характердагы гадәттән тыш хәлгә караганда күбрәк тискәре нәтижәләр китерергә сәләтле. Халыкка хәбәр итү һәм мәгълүмат бирү чаралары сыйфатында файдалануны оештыру максатка ярашлы:

связи кәрәзле элемент чөптәләре;

г тавыш көчәйткечләренә;

ч гадәттән тыш хәлләр турында ашыгыч хәбәрләр тапшыру программасына автомат рәвештә күчәргә торган транспорт чараларындагы автомагнитол;

современ заманча реклама технологияләре;

услов шартлы сигналлар һәм кыска мәгълүмати хәбәрләр тапшыруны тәэмин итүче автоном тукланулы югары куәтле тавыш нурланышлары;

□ радио һәм телевидение чөптәләре;

информ мобиль мәгълүмат чаралары.

Тикшеренүләр күрсәткәнчә, көн дәвамында транспортта һәм жәяү йөрүче кешеләрнең даими агымы халыкның зур өлешен тәшкил итә. Шулай итеп, көн дәвамында кешеләрнең күбесе үзләренең фатирдагы стационар мәгълүмат кабул итү чараларынан (телефон, радио, телевизор, компьютер, радиоточка) Аерылган. Шул ук вакытта кәрәзле элементә челтәрләренең бик тиз үсүе халыкка шәһәрдә һәм шәһәр читендәге зонада кайда булуына карамастан массакүләм хәбәр итү бурычын хәл итү мөмкинлегә бирә.

Кәрәзле телефон элементәнең һәм цифрлы мәгълүмат алмашуның, радио һәм телевидение сигналларын кабул итүнең, Интернетка чыгуның универсаль чарасы булып тора. Болар барысы да кәрәзле телефонны төрле характердагы гадәттән тыш хәлләрдә ил халкының күпчелегенә хәбәр итү һәм мәгълүмат бирүнең төп индивидуаль чараларының берсе буларак карарга мөмкинлек бирә.

Барлык заманча автомагнитолалар махсус RDS режимына ия (мәгълүматны поднесущаяда тапшыру), аны радиотапшыру станцияләре мәгълүмати хәбәрләр өчен куллана. RDS режимын Россиянең күп кенә радиостанцияләре куллана.

Халыкка мәгълүмат бирү һәм хәбәр итү, шулай ук Тормыш куркынычсызлыгы буенча белемнәрне пропагандалау максатларында заманча реклама технологияләре, һәм беренче чиратта изображ-line режимында трансляцияләргә кадәр сурәتلәрне тиз алыштыруны тәмин итүче электрон экраннар (табло) кулланылырга мөмкин.

Моннан тыш, РФ Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы Татарстанда гадәттән тыш хәл турында халыкка хәбәр итү системасын кергү буенча пилот зона - Cell Broadcast кертергә планлаштыра. Cell Broadcast билгеле бер географик өлкәдә кәрәзле телефонга нинди дә булса хәбәрләрне кичекмәстән китерү өчен билгеләнгән.

Татарстан Республикасында коткару хезмәтенең бердәм номеры «112»гамәлдә.

Фаразлана торган һәм барлыкка килгән гадәттән тыш хәлләр һәм янгыннар турында халыкка мәгълүмат бирү һәм оештыру системасы Россия Федерациясе Гражданнар оборонасы эшләр, гадәттән тыш хәлләр һәм табигый бәла-казалар нәтижәләрен бетерү министрлыгы һәм Россия Федерациясе Цифрлы үсеш, элемент һәм массакүләм коммуникацияләр министрлыгының «халыкка хәбәр итү системалары турындагы нигезләмәне раслау турында» 31.07.2020 № 578/365 боерыгы нигезендә гамәлгә ашырыла.

4.15.5. Штаттан тыш хәлакәттән коткару формироваииеләре

Территориаль штаттан тыш хәлакәт-коткару формироваииеләре РФ Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының «Гражданнар оборонасы буенча чаралар үтәлешен тәмин итү буенча штаттан тыш формироваииеләр төзүнең типовой тәртибен раслау турында» гы 18.12.2014 елгы 701 номерлы боерыгы нигезендә төзелә (05.10.2021 елгы үзгәрешләр белән).

Гадәттән тыш хәлләрне бетерү көчләрен һәм чараларын төркемләү Бөгелмә шәһәренең гадәттән тыш хәлләр комиссиясе карары белән төзелә. Төркемнең составы һәм саны һәр конкрет очракта билгеләнә һәм гадәттән тыш хәлнең характерына һәм масштабына бәйле.

Гадәттән тыш хәлне бетерү көчләре даими эзерлек көчләреннән һәм чараларыннан (штатлы объект формироваииеләре һәм оешмаларның һәм учреждениеләрнең махсус бүлекчәләре), гражданнар оборонасының гражднн оешмаларыннан, хәрби частьләр бүлекчәләреннән тора.

Көчләр һәм чаралар группировкасы беренче, икенче эшелоннардан һәм көчләрдән тора.

Беренче эшелонга даими эзерлек көчләре һәм чаралары керә, эзерлек вакыты 30 минутка кадәр.

Икенче эшелонга ТР Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы, Эчке эшләр Баш идарәсе, хәрби бүлекчәләрнең көчләре һәм чаралары керә. Эзерлек вакыты 24 сәгатькә кадәр.

Гадәттән тыш хәлне бетерү көчләрен гамәлдәге юллар буенча кертү күздә тотыла.

4.15.6. Индивидуаль яклау

Башлангыч мәгълүматлар нигезендә проектлана торган территория химик зарарлану, радиоактив зарарлану мөмкинлегенә булган зонага эләкми.

Шуңа күрә халыкны индивидуаль яклау чаралары белән тәмин итүнең кирәге юк.

4.15.7. Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр вакытында халыкны эвакуацияләүне оештыру чаралары

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, гадәттән тыш хәл шартларында да, хәрби вакыт шартларында да эвакуация чараларын оештыру нигездә охшаш.

Башлангыч мәгълүматлар һәм таләпләр нигезендә шәһәр территориясе химик зарарлану, радиоактив зарарлану, жиимерелү һәм хәлакәтле су басу ихтималы булган зоналарга эләкми.

Территория язгы ташу чорында мөмкин булган су басу (су басу) зоналарына эләкми.

Шул ук вакытта шәһәрдә ишелмә, чокыр һәм елга эрозиясе тибындагы экзоген геологик процесслар (ЭГП) зоналары ачыкланган (грунт ишелү, елга һәм инеш ярлары юбылу һәм жиимерелү, чокырлар ясалу).

Мондый образларны Бөгелмә шәһәрендә алдан ук һәм ашыгыч рәвештә эвакуацияләүне күз алдында тотарга кирәк, бу ысул яклауның бердәнбер кулай ысулы булып тора.

Эвакуацияләү һәм аны үткәру вакыты гадәттән тыш хәл масштабларына, куркыныч зонада калган халык санына, транспорт булуга һәм башка жирле шартларга бәйле.

Эвакуация үткәру вариантларын сайлау таралу масштабларына һәм хәвефлелек характерына, аны гамәлгә ашыру фаразының дөрөсләгенә, шулай ук зарарлы йогынтылар гамәлдә булган зонада урнашкан житештерү объектларыннан хужалык файдалану перспективаларына бәйле рәвештә билгеләнә.

Эвакуация үткәру турында Карар кабул итү өчен нигез булып һәр төр куркыныч өчен алдан билгеләнгән критерийлар буенча бәяләнә торган кешеләрнең гомеренә һәм сәламәтлегенә куркыныч янау тора.

Эвакуация, кагыйдә буларак, территориаль-житештерү принцибы буенча үткәрелә.

Кайбер очракларда эвакуация территориаль принцип буенча, ягъни эвакуация игълан ителгән вакытта халык урнашкан урыннардан турыдан-туры башкарыла.

Эвакуацияләү ысуллары һәм аны үткәру сроклары гадәттән тыш хәл масштабларына, куркыныч зонада калган халык санына, транспорт булуга һәм башка жирле шартларга бәйле.

Имин районнарда эвакуациялэнгән халык, вэзгыятькә карап, махсус боерыкка кадәр тора. Халыкны эвакуацияләүне планлаштыру, оештыру һәм үткәрү турыдан-туры эвакуация органнарына, ГОЧС идарә органнарына йөкләнә.

Алдан эвакуация СЭП һәм ПЭП жәелдереп башкарыла, аларның урыны мөмкин булган куркыныч зонасы зурлыгынан чыгып билгеләнә.

4.15.8. Янғын куркынычсызлыгын тәмин итү чаралары исемлеге

Янғын куркынычсызлыгын тәмин итү чаралары үз эченә ала:

1) муниципаль берәмлекнең янғын куркынычсызлыгын оештыру-хокукый, финанс, матди-техник тәмин итү мәсьәләләрен хәл итү буенча жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен гамәлгә ашыру;

2) янғынга каршы су белән тәмин итү чыганаclarының тиешле торышын тәмин итү, муниципаль милектәге торак һәм жәмәгать биналарының янғын куркынычсызлыгын тәмин итү чараларын төзек хәлдә тоту;

3) янғын куркынычсызлыгын тәмин итү мәсьәләләре буенча муниципаль максатчан программаларны эшләү һәм үтәүне оештыру;

4) муниципаль берәмлек территориясендә янғыннарны сүндерү һәм һәлакәттән коткару эшләрен башкару өчен көчләр һәм чаралар жәлеп итү планын эшләү һәм аның үтәлешен тикшереп тору;

5) муниципаль берәмлек территориясендә янғынга каршы махсус режим, шулай ук аның гамәлдә булган вакытына янғын куркынычсызлыгының өстәмә таләпләрен билгеләү;

6) янғын сүндерү техникасының янғын урынына тоткарлыксыз баруын тәмин итү;

7) янғын турында элемтәне тәмин итү һәм халыкка хәбәр итү;

8) халыкны янғын куркынычсызлыгы чараларына өйрәтүне оештыру һәм янғын куркынычсызлыгы өлкәсендә пропаганда оештыру, янғын-техник белемнәрне таратуга ярдәм итү;

9) гражданның һәм оешмаларның янғыннан ирекле Саклауда, шул исәптән янғыннарға каршы көрәштә катнашуын социаль һәм икътисадый кызыксындыру.

Гражданның һәм юридик затларның гомерен, сәламәтлеген, мөлкәтен, дәүләт һәм муниципаль мөлкәтне янғыннардан саклау максатында 22.07.2008 елгы Федераль закон кабул ителде. № 123-ФЗ "Янғын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент" (14.07.2022 елга үзгәрешләр кертеп)(01.03.2023 елдан гамәлдә булган редакция), янғын куркынычсызлыгы өлкәсендә техник жайга салуның төп нигезләмәләрен билгели һәм саклану объектларына (продукциягә), шул исәптән биналарга, корылмаларга һәм корылмаларга, сәнәгать объектларына янғын куркынычсызлыгының гомуми таләпләрен билгели. объектларга, янғын-техник продукциягә һәм гомуми билгеләнештәге продукциягә.

Кешеләрне һәм мөлкәтне янғынның куркыныч факторлары йогынтысыннан яклау һәм (яисә) аларның йогынтысы нәтижәләрен чикләү түбәндәге ысулларның берсе яисә берничәсе белән тәмин ителә.:

1) янғынның учактан читкә таралуын чикләүне тәмин итә торган күләм-планлаштыру чишелешләрен һәм чараларын куллану;

2) янғын вакытында кешеләрне имин эвакуацияләү таләпләрен канәгатьләндерә торган эвакуация юллары төзү;

3) янғынны ачыклау системаларын (янғын сигнализациясе жайланмаларын һәм системаларын), янғын вакытында кешеләрне эвакуацияләүне хәбәр итү һәм идарә итү системаларын төзү;

4) күмәк яклау системаларын (шул исәптән төтенгә каршы) һәм кешеләрне янғынның куркыныч факторлары йогынтысыннан индивидуаль яклау чараларын куллану;

5) биналарның, корылмаларның һәм корылмаларның таләп ителгән янғынга чыдамлык дәрәжәсенә һәм конструктив янғын куркынычы классына туры килә торган, шулай ук эвакуация юлларында төзелеш конструкцияләренең өске катламнарының (бизәкләүләрен, тышлауларның һәм янғыннан саклану чараларының) янғын куркынычы чикләнгән төп төзелеш конструкцияләрен һәм янғыннан саклану классларын куллану;

- б) янғыннан саклау составларын (шул исәптән пиреннарға каршы һәм уттан саклау буяуларын) һәм төзелеш материалларын (тышлыкларын) төзелеш конструкцияләренең утка чыдамлыгын арттыру өчен куллану;
- 7) янғын куркынычы булган сыеклыкларны авария хәлендәге ағызу һәм аппаратурадан янучан газларны авария хәлендәге ағызу җайланмасы;
- 8) шартлаудан саклану системаларының технологик жиһазларында урнаштыру;
- 9) янғын сүндерүнең беренчел чараларын куллану;
- 10) янғын сүндерүнең автомат җайланмаларын куллану;
- 11) янғыннан саклау бүлекчәләре эшчәнлеген оештыру.

Янғынға каршы махсус режим гамәлдә булган чорда тиешле территорияләрдә Россия Федерациясенең норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары һәм янғын куркынычсызлыгы буенча муниципаль хокукый актлар белән янғын куркынычсызлыгының өстәмә таләпләре билгеләнә, шул исәптән торак пунктлар чикләреннән читтә янғыннарны локальләштерү өчен халыкны җәлеп итүне, гражданның урманнарға баруын тыюны, өстәмә чаралар күрүне күздә тотып, торак пунктлар чикләреннән тыш урман һәм башка янғыннарның торак пунктлар жирләренә таралуына каршылык тудыра торган чаралар (торак пунктлар чикләрендә янғынға каршы өзеклекләренә арттыру, янғынға каршы минераллаштырылган полосалар булдыру һәм шуңа охшаш чаралар).

Бөгелмә шәһәре территориясендә янғыннан саклау бүлекчәләре урнашкан, таблица 4.15.8.1.

Таблица 4.15.8.1

<i>№ п/п</i>	<i>Наименование подразделения пожарной охраны, ведомственная принадлежность</i>	<i>Место дислокации</i>	<i>Тип пожарной техники в расчете/в разрезе</i>
Федеральная противопожарная служба			
1	Пожарная часть № 64 Федерального Государственного Казенного Учреждения «11 отряд федеральной противопожарной службы по Республике Татарстан»	г. Бугульма, ул.Красноармейская, д.26	АЦ-3,2-40/4 – 1 ед.; АЦ-8-40 (65111) – 1 ед.; АЦ-40 (131) – 1 ед.; АЛ-30 (131) – 1 ед.; АЦ-8-40 (53229) – 1 ед.; АЦ-40 (130) – 1 ед.
2	Пожарная часть № 21 Федерального Государственного Казенного Учреждения «2 отряд федеральной противопожарной службы по Республике Татарстан» (договорной)	Бугульминский муниципальный район, пгт Карабаш, ул.Мухаметзянова, д.14	АЦ-5-40 (Камаз) – 1 ед.; АЦ-5-40 (Камаз) – 1 ед.; ППП-30 (Камаз) – 1 ед.; АВ-40 (130) – 1 ед.; АЦ-2,5-40 (131) – 1 ед.; АЦ-2,5-40 (130) – 1 ед.
Региональная пожарная охрана			
3	ОП «Соколка» Государственное учреждение «Пожарная охрана Республики Татарстан»	Бугульминский муниципальный район, с. Соколка, ул.Полевая, д. 4а	АРС-14 – 1 ед.; АЦ-40 (131) – 1 ед.
Ведомственная пожарная охрана			
4	СПАСОП Аэропорт	Аэропорт Бугульма	АА-70 (7310) «Ураган» - 1 ед.; АА-40 (131) – 1 ед.; АЦ-40 (131) – 1 ед.

<i>№ п/п</i>	<i>Наименование подразделения пожарной охраны, ведомственная принадлежность</i>	<i>Место дислокации</i>	<i>Тип пожарной техники в расчете/в разрезе</i>
5	Пожарный поезд станции «Бугульма» Ульяновского отряда ФГП на объектах КБШ ж/д	г. Бугульма, ул.Клубная, д. 9	Пожарный поезд – 1 ед.; Огнетушащего вещества – 140 м3; ПО – 5000 м3; Мотопомпа – 3 шт.; Мотопомпа для перекачки нефтепродукта – 1 шт.
Добровольная пожарная охрана			
6	Добровольная пожарная команда «БКХП №1»	г. Бугульма, ул.14 Павших, д. 56, машинный парк	АЦ-40 (Урал) – 1 ед./0 ед.
7	Добровольная пожарная команда «БКХП №2»	г. Бугульма, ул.Советская, д. 150 машинный парк	АЦ-30 (Газ-52) – 1 ед./0 ед.
8	Добровольная пожарная команда «Элеватор»	г. Бугульма, ул.Советская, д. 150 машинный парк	АЦ-30 (Газ-52) – 1 ед./0 ед.
9	Добровольная пожарная команда «Бугульманефтепродукт	г. Бугульма, ул. Мусы Джалиля, д.78, машинный парк	АЦ-40 (Урал) – 1 ед./0 ед.

Проектта янгынан саклауның яна бүлекчэләрен төзү тәкъдим ителми. Гамәлдәге бүлекчәне урнаштыру "янгын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент" 22.07.2008 ел, № 123-ФЗ Федераль законы таләпләрен үтәргә мөмкинлек бирә (14.07.2022 елга үзгәрешләр кертеп) (01.03.2023 елдан гамәлдә булган редакция) шәһәрләр өчен беренче янгынан саклау бүлекчәләренә килүе (10 минут).

Янгын сүндерү резервуарларына, сулыкларга, кабул итү коеларына, шулай ук градирняларга, чәчрәтү бассейннарына һәм башка корымаларга янгын сүндерү машиналарын урнаштыру һәм су алу өчен каты өслекле мәйданчыклар (пирслар) белән керү юллары каралырга тиеш. Мондый мәйданчыкларның күләме Россия гадәттән тыш хәлләр министрлыгының 2020 елның 30 мартындагы "8.13130 СП кагыйдәләре жыелмасын раслау турында"гы 225 номерлы боерыгы нигезендә 12х12 метрдан да ким булмаска тиеш. Янгынга каршы тышкы су белән тәэмин итү. Янгын куркынычсызлыгы таләпләре".

Шулай ук су жыю манараларын янгын сүндерү техникасы белән су алу өчен жайлаштыру, торак йортларны янгынга каршы тышкы су белән тәэмин итү зарур.

Бөгелмә шәһәре урман янгынарны куркынычы янаган торак пунктларга кермәскә (утв. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «2020 елда Татарстан Республикасында янгын куркынычсызлыгын тәэмин итүгә юнәлдерелгән чаралар турында»2020 елның 06 мартындагы 169 номерлы карары белән.

Шул ук вакытта шәһәр территориясендә «Сосновка» шәһәр яны балалар сәламәтләндерү лагеры урнашкан, ул Татарстан Республикасы территориясендә урнашкан, урман кишәрлекләре белән чиктәш булган балаларның ялын һәм аларны сәламәтләндерүне (шул исәптән балаларның көндәзге торугын) оештыручы оешмалар исемлегендә урман кишәрлекләре белән чиктәш (утв. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «2020 елда Татарстан Республикасында янгын куркынычсызлыгын тәэмин итүгә юнәлдерелгән чаралар турында»2020 елның 06 мартындагы 169 номерлы карары белән.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «2020 елда Татарстан Республикасында янгын куркынычсызлыгын тәэмин итүгә юнәлдерелгән чаралар турында» 2020 елның 06 мартындагы 169 номерлы Карары, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2023 елның 25 мартындагы карары нигезендә «2023 елда Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны һәм торак пунктларны саклау эшләрен оештыру чаралары планын раслау турында» 748-р номерлы Татарстан Республикасы территориясендә урнашкан, урман кишәрлекләре белән чиктәш балаларның ялын һәм аларны савыктыруны (шул исәптән балаларның көндәзге торугын) оештыручы оешмалар житәкчеләренә Хөкүмәт Карары нигезендә янгын куркынычы сезоны чорында янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү буенча кирәкле чаралар күрергә киңәш ителә. РФ 16.09.2020 № 1479 (ред. 24.10.2022)" Россия Федерациясендә Янгынга каршы режим кагыйдәләрен раслау турында".

Балалар өчен жәйге ял, спорт, уен, хәрби-патриотик белем бирү урыннарында янгынардан иминлекне тәэмин итүгә таләпләренә түбәндәге закон актлары, янгынга каршы нормалар формалаштыра: «янгын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент» 22.07.2008 ел №123-ФЗ Федераль закон, «Янгын куркынычсызлыгы турында» 21.12.1994 ел №69-ФЗ Федераль закон (10.07.2023 елгы үзгәрешләр белән), РФ Хөкүмәтенә «Россия Федерациясендә Янгынга каршы режим кагыйдәләрен раслау турында» 16.09.2020 елгы 1479 номерлы карары (24.10.2022 елгы үзгәрешләр белән). Шулай ук кагыйдәләр жыелтыгы: "СП 118.13330.2022. Кагыйдәләр жыелмасы. Ижтимагый биналар һәм корымалар. СНИП 31-06-2009 " (раслау. һәм Россия Төзелеш Министрлыгының 19.05.2022 №389/пр боерыгы белән гамәлгә кертелгән (ред. 26.07.2022 г.), СП 1.13130.2020 " янгынан саклану системалары. Эвакуация юллары һәм чыгу юллары "(утв. Россия гадәттән тыш хәлләр министрлыгының 19.03.2020 № 194 боерыгы белән).

Биналарда һәм корымаларда янгынарны кисәтү өч төп юнәлеш буенча гамәлгә

ашырыла: конкрет биналар һәм корылмалар өчен янғын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен эшләү, эксперт бәяләве һәм тайпылышсыз үтәү; янғынга каршы мониторингның, сигнализациянең, жиһазларны авария хәлендә сүндерүнең һәм янғын сүндерүнең автоматлаштырылган чараларын максималь киң куллану; дәүләт янғынга каршы хезмәт.

Янғынны сүндергәндә һәм коткару эшләрен башкарганда янғыннан саклау бүлекчәләренең иминлеге конструктив, күләм-планлаштыру, инженер-техник һәм оештыру чаралары белән тәмин ителергә тиеш, аларга түбәндәгеләр керә:

Функ янғын сүндерү юлларын һәм янғын сүндерү техникасы өчен функциональ юллар һәм подъездлар белән берләштерелгән керү юлларын төзү;

пож янғын сүндерү бүлекчәләре хезмәткәрләрен түбәгә һәм эчке баскычлар буенча бина катларына күтәрүне тәмин итү;

нар тышкы һәм эчке янғын сүндерү максатларына суның исәп-хисап чыгымын тәмин итү,

ЗД бинаны янғын сүндерү бүлегенә бүлү.

Территориядә янғын чыкканда кешеләрнең иминлеге бинаны проектлаганда кирәкле күләмле-планлаштыру карарларын үтәү хисабына 4.13130.2013 " янғыннан саклану системалары. Саклау объектларында янғын таралуны чикләү. Күләм-планлаштыру һәм конструктив чишелешләргә таләпләр"»

"Янғын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент" 22.07.2008 ел, № 123-ФЗ Федераль законның 53 маддәсе таләпләренең берсе, ГОСТ 12.1.004-91 «хезмәт куркынычсызлыгы стандартлары системасы. Янғын куркынычсызлыгы. Гомуми таләпләр» дигән мәкаләдә кешеләрне вакытында һәм тоткарлыксыз эвакуацияләүне оештыру күздә тотыла.

Барлык биналарга керү юллары, автомобиль юллары божралы, э тупик юлларда транспортны бору өчен майданчыклар булуын, территория норматив санда янғын сүндерү гидрантлары белән тәмин ителүен, э челтәрдә кирәкле басым саклануын күздә тотарга кирәк.;

Икътисад объектларында:

объект объектларны норматив документлар таләпләре нигезендә янғынны автомат рәвештә ачыклау һәм сүндерү системалары белән жиһазландыру;

объект объектлар территориясен жиңел янучы материаллардан, кыйммәтсез янучы корылмалардан (сарайлардан, коймалардан)чистарту;

ЗД биналар һәм корылмалардан янғынга каршы өзеклекләренә саклау, янғын сүндерү яки янғыннарны локальләштерү чорында янғын сүндерү көчләре һәм чаралары өчен маневрлар өчен шартлар тудыру;

вод янғынга каршы махсус сулы резервуарлар һәм ясалма сулыклар төзү;

конст конструкцияләренң утка чыдамлыгын арттыру, янғынга каршы махсус киртәләр булдыру.

Халыкка янғын куркынычсызлыгы таләпләрен төгәл үтәргә кирәк.

Янғынга каршы махсус режим гамәлдә булган чорда тиешле территорияләрдә Россия Федерациясенң норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары һәм янғын куркынычсызлыгы буенча муниципаль хокукый актлар белән янғын куркынычсызлыгының өстәмә таләпләре билгеләнә, шул исәптән торак пунктлар чикләреннән читтә янғыннарны локальләштерү өчен халыкны жәлеп итүне, гражданның урманнарға баруын тыюны, өстәмә чаралар күрүне күздә тоту, торак пунктлар чикләреннән тыш урман һәм башка янғыннарның торак пунктлар жирләренә таралуына каршылык тудыра торган чаралар (торак пунктлар чикләрендә янғынга каршы өзеклекләренә арттыру, янғынга каршы минераллаштырылган полосалар булдыру һәм шуңа охшаш чаралар).

«Территориянең инженерлык жиһазлары» бүлеге (3 том) нигезендә бөтен территориядә берләштерелгән хужалык-янғынга каршы су белән тәмин итү системасы проектанган.

Тышкы янғын сүндерү проектана торган суүткәргеч челтәренә урнаштырылган янғын

сүндөрү гидрантларыннан гамэлгә ашырыла (һәр 100-150 метр саен). Биналарда янғын гидрантларының кайда урнашуын билгеләү өчен янғын гидрантлары күрсәткечләре куела.

В соответствии с СП 8.13130.2020 "Системы противопожарной защиты. Наружное противопожарное водоснабжение. Требования пожарной безопасности" расход воды на наружное пожаротушение следует принимать:

Таблица 4.15.8.2

Расход воды на наружное пожаротушение в населенном пункте

Число жителей в населенном пункте, тыс.чел.	Расчетное количество одновременных пожаров	Расход воды на наружное пожаротушение в населенном пункте на 1 пожар, л/с	
		Застройка зданиями высотой не более 2 этажей	Застройка зданиями высотой 3 этажа и выше
		Более 50, но не более 100	2

В расчетное количество одновременных пожаров в населенном пункте включены пожары на промышленных предприятиях, расположенных в пределах населенного пункта.

4.15.9. Общие рекомендации

Соблюдение нормативных требований при проектировании застройки в установленных зонах воздействия по ГО ЧС позволит максимально предотвратить возникновение ЧС, а при возникновении ЧС максимально снизить наносимый ущерб и уменьшить людские потери, продолжительность.

ТЕХНИКО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПОКАЗАТЕЛИ

Таблица 5.1

Баланс использования территории МО «г. Бугульма», га

№ п/п	Наименование территории	Существующее положение (2023 г.)		Расчетный срок (2043 г.)	
		га	%	га	%
	Общая площадь территории муниципального образования «город Бугульма», в т.ч.:	4497,36	100	4497,36	100
1	Территория города Бугульма, в том числе:	3391,81	75,42	3391,53	75,40
<i>1.1</i>	<i>Жилые зоны, в том числе:</i>	<i>970,41</i>	<i>21,70</i>	<i>1096,83</i>	<i>24,51</i>
	зона застройки индивидуальными жилыми домами	708,21	15,75	808,37	17,97
	зона застройки малоэтажными жилыми домами (до 4 этажей, включая мансардный)	106,09	2,36	106,47	2,37
	зона застройки среднеэтажными жилыми домами (от 5 до 8 этажей, включая мансардный)	134,55	3,12	160,43	3,69
	зона застройки многоэтажными жилыми домами (9 этажей и более)	21,56	0,48	21,56	0,48
<i>1.2</i>	<i>Общественно-деловые зоны, в том числе:</i>	<i>218,75</i>	<i>4,86</i>	<i>240,24</i>	<i>5,34</i>
	многофункциональная общественно-деловая зона	71,94	1,60	84,64	1,88
	зона специализированной общественной застройки	146,81	3,26	155,60	3,46

№ n/n	Наименование территории	Существующее положение (2023 г.)		Расчетный срок (2043 г.)	
		га	%	га	%
1.3	<i>Производственные зоны, зоны инженерной и транспортной инфраструктуры, в том числе:</i>	1114,04	24,77	1128,95	25,10
	производственная зона	243,55	5,42	243,55	5,42
	коммунально-складская зона	193,09	4,29	193,09	4,29
	научно-производственная зона	27,22	0,61	27,23	0,61
	зона инженерной инфраструктуры	18,59	0,41	18,59	0,41
	зона транспортной инфраструктуры	631,59	14,04	646,49	14,37
1.4	<i>Зоны сельскохозяйственного использования, в том числе:</i>	593,11	13,19	566,35	12,59
	зона сельскохозяйственных угодий*	78,14	1,74	47,97	1,07
	зона садоводческих или огороднических некоммерческих товариществ	514,97	11,45	518,38	11,53
1.5	<i>Зоны рекреационного назначения, в том числе:</i>	81,65	2,00	94,13	2,27
	зона лесов	25,09	0,74	25,09	0,74
	зона отдыха	10,98	0,24	10,98	0,24
	зона озелененных территорий общего пользования (лесопарки, парки, сады, скверы, бульвары, городские леса)	43,00	0,96	55,48	1,23
	курортная зона	2,58	0,06	2,58	0,06
1.6	<i>Зона режимных территорий</i>	0,95	0,02	0,95	0,02
1.7	<i>Зоны специального назначения, в том числе:</i>	29,15	0,65	29,15	0,65
	зона кладбищ	18,93	0,42	18,93	0,42
	зона озелененных территорий специального назначения	10,22	0,23	10,22	0,23
1.8	<i>Зона акваторий</i>	12,11	0,27	12,11	0,27
1.9	<i>Иные зоны</i>	371,64	7,96	222,82	4,65
2	Территория за пределами населенного пункта, в том числе:	1105,55	24,58	1105,83	24,58
2.1	<i>Производственные зоны, зоны инженерной и транспортной инфраструктуры, в том числе:</i>	85,07	1,89	85,07	1,89
	производственная зона	3,79	0,08	3,79	0,08
	коммунально-складская зона	14,62	0,33	14,62	0,33
	зона инженерной инфраструктуры	24,55	0,55	24,55	0,55
	зона транспортной инфраструктуры	42,11	0,94	42,11	0,94
2.2	<i>Зоны сельскохозяйственного использования, в том числе:</i>	522,52	11,62	522,72	11,62
	зона сельскохозяйственных угодий	518,25	11,52	518,45	11,52
	зона садоводческих или огороднических некоммерческих товариществ	4,27	0,10	4,27	0,10
2.3	<i>Зоны рекреационного назначения, в том числе:</i>	203,15	4,52	209,41	4,52
	зона лесов	189,17	4,07	189,17	4,07
	зона отдыха	20,06	0,45	20,06	0,45
	зона озелененных территорий общего пользования (лесопарки, парки, сады, скверы, бульвары, городские леса)	0,18	0,00	0,18	0,00

№ п/п	Наименование территории	Существующее положение (2023 г.)		Расчетный срок (2043 г.)	
		га	%	га	%
2.4	Зона акваторий	1,11	0,02	1,11	0,02
2.5	Зоны специального назначения, в том числе:	9,23	0,20	9,23	0,20
	зона кладбищ	9,23	0,20	9,23	0,20
2.6	Иные зоны	284,47	6,33	279,40	6,33

Примечание: *сокращение зоны сельскохозяйственных угодий общей площадью 30,17 га связано с изменением границ населенных пунктов (раздел 4.11); строительством автомобильных дорог (раздел 4.7); с новым жилищным строительством (раздел 4.4).

Таблица 5.2

Основные технико-экономические показатели генерального плана
МО «г. Бугульма»

<i>№ п/п</i>	<i>Наименование показателя</i>	<i>Единица измерения</i>	<i>Исходный год (2023 г.)</i>	<i>Первая очередь (2028 г.)</i>	<i>Расчетный срок (2043 г.)</i>
1.	Население				
	Численность населения г. Бугульма	чел.	80345	80134	79258
2.	Жилищный фонд				
2.1	Жилищный фонд г. Бугульма – всего, в том числе:	тыс. кв.м	2349,58	2545,11	3017,74
	- усадебная застройка	тыс. кв.м	832,70	928,50	1057,00
	- многоэтажная застройка	тыс. кв.м	1516,88	1616,61	1960,74
2.2	Новое жилищное строительство за период – всего, в том числе:	тыс. кв.м	-	195,53	472,63
	- усадебная застройка	тыс. кв.м	-	95,80	128,50
	- многоэтажная застройка	тыс. кв.м	-	99,73	344,13
2.3	Средняя обеспеченность населения жильем	кв.м/чел	29,0	31,0	34,2
3.	Объекты социального и культурно-бытового обслуживания населения				
3.1	Дошкольные образовательные организации, в т.ч.	место	5100	5420	5420
	- существующие сохраняемые		-	5100	5420
	- новое строительство		-	320	-
3.2	Общеобразовательные организации, в т.ч.	место	10450	10450	10450
	- существующие сохраняемые		-	10450	10450
	- новое строительство		-	0	-
3.3	Организации дополнительного образования детей, в т.ч.	учащийся	1948	3294	3294
	- существующие сохраняемые		-	1948	3294
	- новое строительство		-	1346	-
3.4	Больничные организации, в т.ч.	койка	414	774	774
	- существующие сохраняемые		-	414	774
	- новое строительство		-	360	-
3.5	Станции скорой медицинской помощи, в т.ч.	автомобиль	16	16	16
	- существующие сохраняемые		-	16	16
	- новое строительство		-	-	-
3.6	Лечебно-профилактические медицинские организации, в т.ч.	посещение в смену	1970	1970	2070
	- существующие сохраняемые		-	1970	1970
	- новое строительство		-	-	100
3.7	Аптеки, в т.ч.	объект	16	16	16
	- существующие сохраняемые		-	16	16
	- новое строительство		-	-	-

<i>№ n/n</i>	<i>Наименование показателя</i>	<i>Единица измерения</i>	<i>Исходный год (2023 г.)</i>	<i>Первая очередь (2028 г.)</i>	<i>Расчетный срок (2043 г.)</i>
3.8	Культурно-досуговые учреждения, в т.ч.	место	1255	2505	2505
	- существующие сохраняемые		1255	1255	2505
	- новое строительство		-	1250	-
3.9	Общедоступные библиотеки, в т.ч.	тыс.экземп ляров	356,1	458,7	458,7
	- существующие сохраняемые		-	356,1	458,7
	- новое строительство		-	102,6	-
3.10	Спортивные залы, в т.ч.	кв.м площади пола	6418	18239	18239
	- существующие сохраняемые		-	6418	18239
	- новое строительство		-	11821	-
3.11	Плоскостные спортивные сооружения, в т.ч.	га	7,6	16,6	16,6
	- существующие сохраняемые		-	7,6	16,6
	- новое строительство		-	9	-
3.12	Бассейны, в т.ч.	кв.м зеркала воды	950	950	950
	- существующие сохраняемые		-	950	950
	- новое строительство		-	-	-
3.13	Предприятия бытового обслуживания, в т.ч.	рабочее место	287	746	746
	- существующие сохраняемые		-	287	746
	- новое строительство		-	459	-
3.14	Предприятия торговли, в т.ч.	кв.м торговой площади	19580	24871	24871
	- существующие сохраняемые		-	19580	24871
	- новое строительство		-	5291	-
3.15	Предприятия общественного питания, в т.ч.	место	1823	3316	3316
	- существующие сохраняемые		-	1823	3316
	- новое строительство		-	1493	-
3.16	Отделения связи, в т.ч.	объект	11	11	11
	- существующие сохраняемые		-	11	11
	- новое строительство		-	-	-
	Отделения и филиалы банков, в т.ч.	объект	19	19	19
	- существующие сохраняемые		-	19	19
	- новое строительство		-	-	-
3.15	Жилищно-эксплуатационные организации, в т.ч.	объект	14	14	14
	- существующие сохраняемые		-	14	14
	- новое строительство		-	-	-

<i>№ n/n</i>	<i>Наименование показателя</i>	<i>Единица измерения</i>	<i>Исходный год (2023 г.)</i>	<i>Первая очередь (2028 г.)</i>	<i>Расчетный срок (2043 г.)</i>
3.16	Гостиницы, в т.ч.	место	198	198	198
	- существующие сохраняемые		-	198	198
	- новое строительство		-	-	-
3.17	Общественные бани, в т.ч.	помывочное место		60	60
	- существующие сохраняемые		-	-	-
	- новое строительство		-	-	-
3.18	Общественные пункты охраны правопорядка, в т.ч.	объект	9	9	9
	- существующие сохраняемые		-	9	9
	- новое строительство		-	-	-
3.19	Общественные уборные, в т.ч.	прибор	1	83	83
	- существующие сохраняемые		-	1	83
	- новое строительство		-	82	-
4.	Ритуальное обслуживание населения				
	Площадь кладбищ	га	28,16	28,16	28,16
5.	Транспортная инфраструктура				
	Улично-дорожная сеть населенных пунктов, в том числе:		220,79	220,79	220,79
	Магистральные улицы общегородского значения регулируемого движения	км	21,66	21,66	21,66
	Магистральные улицы районного значения	км	34,09	34,09	34,09
	Улицы и дороги местного значения	км	165,04	165,04	165,04
6	Инженерная инфраструктура				
6.1	Электроснабжение				
	- электрическая мощность	кВ $\cdot$ А	44245,72	49193,40	50857,42
6.2	Теплоснабжение				
	- расход тепла	Гкал/ч	355,88	380,71	395,56
6.3	Газоснабжение				
	- расход газа	м ³ /час	29626,00	33304,15	35434,23
6.4	Водоснабжение				
	- водопотребление	м ³ /сутки	23547,40	25362,36	27589,32
6.5	Канализация				
	- общее поступление сточных вод	м ³ /сутки	8500,00	9803,62	11421,89
6.6	Санитарная очистка				
	- количество твердых коммунальных отходов	т/год	28761,4	28792,01	28824,91
6.7	Связь				
	- количество номеров	номеров	25284	29051	30775

КУЛЛАНЫЛГАН ӘДӘБИЯТ ИСЕМЛЕГЕ

Норматив-хокукий актлар

1. Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы 29.12.2004 № 190-ФЗ (үзгәрешләр һәм өстәмэләр белән).
2. Россия Федерациясе Жир кодексының 25.10.2001 № 136-ФЗ (үзгәрешләр һәм өстәмэләр белән).
3. Су кодексы 3.06.2006 № 74-ФЗ (үзгәрешләр һәм өстәмэләр белән).
4. Урман кодексы 4.12.2006 № 200-ФЗ (үзгәрешләр һәм өстәмэләр белән).
5. Гражданлык кодексы 30.11.1994 № 51-ФЗ (үзгәрешләр һәм өстәмэләр белән).
6. «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында»2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон.
7. «Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният ядкарьләре) турында»25.06.2002 № 73-ФЗ Федераль закон.
8. «Жирләрне яки жир кишәрлекләрен бер категориядән икенче категориягә күчерү турында»21.12.2004 № 172-ФЗ Федераль закон.
9. «Дәүләт реестрлары белешмәләрендәге каршылыкларны бетерү һәм жир кишәрлегенең билгеле бер жир категориясенә каравын билгеләү максатларында Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында»29.07.2017 № 280-ФЗ Федераль закон.
10. «2024 елга кадәр ижтимагый инфраструктура, социаль хезмәтләр белән тәмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2009 елның 26 гыйнварындагы 42 номерлы карары.
11. «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында»28.07.2004 ел, № 45-ТРЗ Татарстан Республикасы законы.
12. СП кагыйдәләре жыемасы 42.13330.2016 " шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү». СНИПның актуальләштерелгән редакциясе 2.07.01-89*.

13. Татарстан Республикасының шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрдәге 1071 номерлы карары белән (үзгәрешләр һәм өстәмэләр белән).
14. СНиП 42-01-2002»газ бүлү системалары".
15. СП 42-101-2003 " металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмэләр».
16. СНиП 23-01-99 "Төзелеш климатологиясе".
17. СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 "санитар-яклау зоналары һәм предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар классификациясе" (утв. РФ Баш дәүләт санитария табибының 25.09.2007 № 74 карары белән (үзгәрешләр белән 2008 елның 10 апреленнән, 2009 елның 6 октябриннән, 2010 елның 9 сентябриннән).
18. СНиП 2.04.01-85»биналарның эчке суүткәргече һәм канализациясе".
19. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен су белән тәмин итү һәм канализация буенча Пособие (СНиП 2.07.01-89).
20. СНиП 41-02-2003 "жылылык челтәрләре".
21. РД 34.20.185-94 "шәһәр электр челтәрләрен проектлау буенча Инструкция".
22. 153-34.48.519-2002 «0.4-35 кВ көчәнешләргә электр тапшыруның һава линияләрендә жепсел-оптик элемент линияләрен проектлау, төзү һәм эксплуатацияләү кагыйдәләре.

Федераль программалар

1. Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 2019 елның 13 февралендәге 207-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган 2025 елга кадәр чорга Россия Федерациясенен пространство үсеше стратегиясе.
2. РФ Президентының 2017 елның 13 маендагы 208 номерлы Указы белән расланган 2030 елга кадәр чорга Россия Федерациясенен икътисадый иминлек стратегиясе.
3. Федераль транспорт (тимер юл, һава, дингез, эчке су транспорты) һәм федераль әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендә Россия Федерациясен территорияль планлаштыру схемасы (утв. РФ Хөкүмәтенен 2013 елның 19 мартындагы 384-р номерлы боерыгы белән) (үзгәрешләр һәм өстәмэләр белән).

4. Россия Федерациясенең Федераль транспорт өлкәсендә (торбаүткәргеч транспорты өлешендә) территориаль планлаштыру схемасы (утв. РФ Хөкүмәтенең 06.05.2015 №816-р күрсәтмәсе белән) (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

5. Россия Федерациясенең югары белем бирү өлкәсендә территориаль планлаштыру схемасы (расв. РФ Хөкүмәтенең 26.02.2013 № 247-р күрсәтмәсе белән) (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

6. Россия Федерациясенең сәламәтлек саклау өлкәсендә территориаль планлаштыру схемасы (расв. РФ Хөкүмәтенең 2012 елның 28 декабрендәге 2607-р номерлы боекыгы белән) (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

7. Россия Федерациясенең энергетика өлкәсендә территориаль планлаштыру схемасы (утв. РФ Хөкүмәтенең 2016 елның 1 августындагы 1634-р номерлы боекыгы белән) (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

Республика программалары

1. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен раслау турында»2015 елның 17 июнендәге 40-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.

2. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру чаралары планын раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2015 елның 25 сентябрендәге 707 номерлы карары.

3. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 22.10.2008 № 763 карары белән расланган «2020 елга кадәр һәм 2030 елга кадәр чорга кластерлы якын килү нигезендә Татарстан Республикасы Житештерү көчләрен үстерү һәм урнаштыру» программасы.

Муниципаль программалар

1. 2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәрге план чорына Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының социаль-икътисадый үсеш стратегиясе.

Башка әдәбият

1. Татарстан Республикасының Тарих һәм мәдәният һәйкәлләре жыйнагы . – Т. I.- административ районнар. - Казан: «Мастер Лайн " нәшрияты, 1999. – 460 б.

2. ТР Муниципаль берәмлекләре торак пунктларында булган мәдәният һәм сәнгать объектлары исемлеге, Татарстан Республикасы мәдәни мирас объектлары исемлеге һәм ачыкланган мәдәни мирас объектлары исемлеге, Татарстан Республикасы мәдәни мирас объекты билгеләренә ия объектлар исемлеге, Татарстан Республикасы Мәдәният министрлыгы тарафыннан 12.04.2014 елда бирелгән.

3. Татарстан Республикасында күчәмсез тарихи һәм мәдәни һәйкәлләрне өйрәнү, саклау, реставрацияләү һәм файдалану: мәгълүмати җыентык. Эчеп. 2-3. Тарих һәм мәдәният һәйкәлләре. Тарихи-мәдәни территорияләр. Тарихи шәһәрләр. - Казан: "Карпол", 2001. – 335 б.

Фонд материаллары

1. Бөгелмә муниципаль районы Бөгелмә шәһәре администрациясе биргән анкета белешмәләре;

2. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 15.03.2022 № 235 карары белән расланган Татарстан Республикасын территорияль планлаштыру схемасы (үзгәрешләр кертү);

3. Бөгелмә муниципаль районы Советының 01.02.2023 № 3 карары белән расланган Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районын территорияль планлаштыру схемасы (үзгәрешләр белән);

4. Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районы Бөгелмә шәһәре Советының 29.12.2020 № 1 карары белән расланган Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының Бөгелмә шәһәренең Генераль планы;

5. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 04.09.2023 № 1063 карары белән расланган Татарстан Республикасының шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары;

6. Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районы Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлегенең шәһәр төзелешен проектлауның Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районы Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлеге Бөгелмә шәһәр Советы сессиясенә 19.10.2016 № 2 карары белән расланган жирле нормативлары;

7. Бөгелмә муниципаль районы администрациясе һәм аның составына керүче «Бөгелмә ш.» муниципаль берәмлеге тарафыннан тапшырылган рәсми мәгълүматлар.

ПРИЛОЖЕНИЯ

1 нче кушымта

Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегенең генераль планы проектын әзерләү турында карар.

2 нче кушымта

Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының «Бөгелмә шәһәре» муниципаль берәмлегенең генераль планын эшләүгә техник бирем.

3 нче кушымта

Хат

4 нче кушымта

Росреестрны Килештерү

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

29.11.2021

г. Бугульма

№ 21/1

**О подготовке проекта генерального плана муниципального образования
город Бугульма Бугульминского муниципального района Республики
Татарстан**

В соответствии со статьей 24 Градостроительного кодекса Российской Федерации, статьей 15 Федерального закона №131-ФЗ от 16.10.2003г. «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации», Исполнительный комитет Бугульминского муниципального района Республики Татарстан постановляет:

1. Приступить к подготовке проекта генерального плана муниципального образования город Бугульма Бугульминского муниципального района Республики Татарстан.

2. Настоящее постановление вступает в силу и подлежит опубликованию в порядке, установленном Уставом Бугульминского муниципального района Республики Татарстан.

3. Контроль за исполнением настоящего постановления возложить на заместителя руководителя Исполнительного комитета Бугульминского муниципального района по инфраструктурному развитию В.В.Гарафутдинова.

М.В.Конков

Приложение №1
к Контракту
№0111300064721000088
о разработке проекта
генерального плана
муниципального
образования «город
Бугульма»
Бугульминского
муниципального района
Республики Татарстан
«10» января 2022 года

УТВЕРЖДАЮ:
Руководитель
Исполнительного
комитета Бугульминского
муниципального района
Республики Татарстан

_____/_____
МП
«__» _____ 20 __ года

Техническое задание на разработку проекта
генерального плана муниципального образования «город Бугульма»
Бугульминского муниципального района Республики Татарстан
(далее – генеральный план)

№ п/п	Перечень основных требований	Содержание требований
1	Общие данные	
1.1	Вид документа	Генеральный план муниципального образования «город Бугульма» Бугульминского муниципального района Республики Татарстан
1.2	Основание для разработки проекта генерального плана	Постановление руководителя Исполнительного комитета Бугульминского муниципального района Республики Татарстан о разработке проекта генерального плана муниципального образования «город Бугульма» Бугульминского муниципального района Республики Татарстан Бугульминского муниципального района Республики Татарстан № _____ от «__» _____ 20 __ года
1.3	Заказчик	Исполнительный комитет Бугульминского муниципального района Республики Татарстан

1.4	Источник финансирования работ	Местный бюджет
1.5	Начало и сроки выполнения работ	Начало выполнения работ по проекту генерального плана с момента заключения соглашения на разработку проекта генерального плана. Общая продолжительность выполнения работ в соответствии с пунктом 3.2 данного технического задания 235 календарных дней в том числе продолжительность разработки проекта генерального плана 120 календарных дней .
1.6	Цели и задачи разработки проекта генерального плана	Цели разработки проекта генерального плана: 1. Создание комфортных условий жизнедеятельности населения и условий для привлечения инвестиций на основе рационального использования природно-ресурсного и социально-экономического потенциала территории. 2. Определение назначения территорий исходя из совокупности социальных, экономических, экологических и иных факторов в целях обеспечения устойчивого развития территорий, развития инженерной, транспортной и социальной инфраструктур, обеспечения учета интересов граждан и их объединений, Российской Федерации, субъектов Российской Федерации, муниципальных образований. Задачи разработки проекта генерального плана: 1. Отображение в проекте генерального плана границ населенных пунктов в соответствии с данными государственного кадастра недвижимости; 2. Совершенствование планировочной структуры населённых пунктов; 3. Оптимизация функционального зонирования территории; 4. Обоснование границ и параметров функциональных зон; 5. Обоснование размещения объектов, необходимых для реализации полномочий органов местного самоуправления поселений; 6. Обоснование размещения объектов федерального значения, объектов регионального значения, объектов местного значения муниципального района (при наличии); 7. Оценка возможного влияния планируемых для размещения объектов регионального значения на комплексное развитие территории поселений. 8. Разработка комплекса мер по сохранению и использованию объектов культурного наследия, ценных природных комплексов и объектов; 9. Разработка мероприятий по минимизации последствий чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера с учётом инженерно-технических мероприятий гражданской обороны, предупреждения чрезвычайных ситуаций и обеспечения пожарной безопасности; 11. Подготовка сведений о границах населенных пунктов для внесения в ЕГРН; Заказчик может направить письмом в адрес Исполнителя перечень дополнительных земельных участков, не перечисленных в техническом задании, для включения в ту или иную функциональную зону (далее – перечень изменений). Исполнитель, рассмотрев данную возможность, самостоятельно принимает решение об учете перечня изменений в проекте

		генерального плана. В случае невозможности направляет письмо с отказом в адрес заказчика.
2	Исходные данные и материалы для разработки проекта генерального плана	
2.1	Документы, необходимые для учета при разработке проекта генерального плана	<p>Материалы схем территориального планирования Российской Федерации;</p> <p>Материалы схемы территориального планирования Республики Татарстан;</p> <p>Материалы схемы территориального планирования Бугульминского муниципального района;</p> <p>Материалы генерального плана муниципального образования «город Бугульма» Бугульминского муниципального района Республики Татарстан</p> <p>Сведения Единого государственного реестра недвижимости;</p> <p>Данные по современному использованию территории, в том числе по размещению объектов капитального строительства;</p> <p>Анкетная форма исходных данных для разработки проекта генерального плана;</p> <p>Статистические материалы о современном социально-экономическом положении, демографических ресурсах, об инженерно-транспортной инфраструктуре, промышленности, сельском и лесном хозяйстве, строительстве, охране окружающей среды;</p> <p>Сведения о законодательно-правовой базе (местные нормативно-правовые акты в области градостроительства и природопользования);</p> <p>Планы и программы комплексного социально-экономического развития, с учетом программ, реализуемых за счет средств федерального бюджета, бюджетов области, местных бюджетов, решений органов государственной власти, органов местного самоуправления, инвестиционных программ субъектов естественных монополий, организаций коммунального комплекса;</p> <p>Иные документы, положения которых должны быть отражены в проектах Генерального плана.</p>
2.2	Нормативно-правовая база разработки проекта генерального плана	<p>Градостроительный кодекс Российской Федерации;</p> <p>Земельный кодекс Российской Федерации;</p> <p>Водный кодекс Российской Федерации;</p> <p>Лесной кодекс Российской Федерации;</p> <p>Воздушный кодекс Российской Федерации;</p> <p>Гражданский кодекс Российской Федерации;</p> <p>Федеральный закон от 6.10.2003 № 131-ФЗ «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации»;</p> <p>Федеральный закон РФ от 10.01.2002 № 7-ФЗ «Об охране окружающей среды»;</p> <p>Федеральный закон РФ от 21.02.1992 № 2395-1 «О недрах»</p> <p>Федеральный закон от 30.03.1999 г. № 52-ФЗ «О санитарно-эпидемиологическом благополучии населения»;</p> <p>Федеральный закон от 27 мая 1996 г. N 57-ФЗ "О государственной охране";</p> <p>Федеральный закон от 25.06.2002 № 73-ФЗ «Об объектах культурного наследия (памятниках истории и культуры) народов Российской Федерации»;</p> <p>Федеральный закон от 21.12.2004 № 172-ФЗ «О переводе земель или земельных участков из одной категории в другую»;</p>

	<p>Федеральный закон от 21.12.2001 № 178-ФЗ «О приватизации государственного и муниципального имущества»;</p> <p>Федеральный закон от 29.07.2017 №280-ФЗ «О внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации в целях устранения противоречий в сведениях государственных реестров и установления принадлежности земельного участка к определенной категории земель»;</p> <p>Федеральный закон от 10.01.2003 № 17-ФЗ «О железнодорожном транспорте в Российской Федерации»;</p> <p>Федеральный закон от 08.11.2007 № 257-ФЗ «Об автомобильных дорогах и дорожной деятельности в Российской Федерации и о внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации»;</p> <p>Федеральный закон от 29.07.2017 № 217-ФЗ «О ведении гражданами садоводства и огородничества для собственных нужд и о внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации»;</p> <p>Федеральный закон от 22.07.2008 № 123-ФЗ «Технический регламент о требованиях пожарной безопасности»;</p> <p>Федеральный закон от 21.12.1994 № 68-ФЗ «О защите населения и территорий от чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера»;</p> <p>Федеральный закон от 13.07.2015 г. № 218-ФЗ «О государственной регистрации недвижимости»;</p> <p>Закон Республики Татарстан от 28.07.2004 № 45-ЗРТ «О местном самоуправлении в Республике Татарстан»;</p> <p>Постановление Правительства РФ от 03.03.2018 N 222 «Об утверждении Правил установления санитарно-защитных зон и использования земельных участков, расположенных в границах санитарно-защитных зон» (с изм. и дополнениями);</p> <p>Постановление Главного государственного санитарного врача РФ от 25.09.2007 N 74 «О введении в действие новой редакции санитарно-эпидемиологических правил и нормативов СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 «Санитарно-защитные зоны и санитарная классификация предприятий, сооружений и иных объектов» (с изм. и дополнениями);</p> <p>Постановление Правительства РФ от 24.02.2009 N 160 «О порядке установления охранных зон объектов электросетевого хозяйства и особых условий использования земельных участков, расположенных в границах таких зон» (с изм. и дополнениями);</p> <p>(вместе с «Правилами установления охранных зон объектов электросетевого хозяйства и особых условий использования земельных участков, расположенных в границах таких зон»);</p> <p>Постановление Главного государственного санитарного врача РФ от 25.09.2007 N 74 «О введении в действие новой редакции санитарно-эпидемиологических правил и нормативов СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 «Санитарно-защитные зоны и санитарная классификация предприятий, сооружений и иных объектов» (с изм. и дополнениями);</p> <p>Постановление Кабинета Министров Республики Татарстан от 26 января 2009 г. №42 «Об установлении уровня социальных гарантий обеспеченности общественной инфраструктурой, социальными услугами до 2024 года» (с изменениями и дополнениями);</p> <p>Постановление КМ РТ от 03.12.2020 N 1091 «О внесении</p>
--	---

	<p>изменения в республиканские нормативы градостроительного проектирования, утвержденные постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 27.12.2013 N 1071 «Об утверждении республиканских нормативов градостроительного проектирования Республики Татарстан»;</p> <p>Постановление КМ РТ от 06.05.2017 N 263 «Об утверждении Порядка ликвидации неиспользуемых скотомогильников (биотермических ям) на территории Республики Татарстан»;</p> <p>Свод правил СП 62.13330.2011 "СНиП 42-01-2002. Газораспределительные системы". Актуализированная редакция СНиП 42-01-2002 (утв. приказом Министерства регионального развития РФ от 27 декабря 2010 г. № 780)</p> <p>Приказ Министерства строительства Российской Федерации от 15.08.2018 N 520/пр «Об утверждении Изменения N 1 к СП 42.13330.2011 «СНиП 2.07.01-89* Градостроительство. Планировка и застройка городских и сельских поселений»;</p> <p>Постановление Правительства Российской Федерации от 31.12.2015 г. № 1532 «Об утверждении Правил предоставления документов, направляемых или предоставляемых в соответствии с частями 1, 3-13, 15 статьи 32 Федерального закона «О государственной регистрации недвижимости» в федеральный орган исполнительной власти (его территориальные органы), уполномоченный Правительством Российской Федерации на осуществление государственного кадастрового учета, государственной регистрации прав, ведение Единого государственного реестра недвижимости и предоставление сведений, содержащихся в Едином государственном реестре недвижимости»;</p> <p>Постановление Правительства Российской Федерации от 12.04.2012 № 289 «О федеральной государственной информационной системе территориального планирования»;</p> <p>Приказ Министерства экономического развития Российской Федерации от 23 ноября 2018 г. № 650 «Об установлении формы графического описания местоположения границ населенных пунктов, территориальных зон, особо охраняемых природных территорий, зон с особыми условиями использования территории, формы текстового описания местоположения границ населенных пунктов, территориальных зон, требований к точности определения координат характерных точек границ населенных пунктов, территориальных зон, особо охраняемых природных территорий, зон с особыми условиями использования территории, формату электронного документа, содержащего сведения о границах населенных пунктов, территориальных зон, особо охраняемых природных территорий, зон с особыми условиями использования территории, и о признании утратившими силу приказов Министерства экономического развития Российской Федерации от 23 марта 2016 года № 163 и от 4 мая 2018 года № 236»;</p> <p>Приказ Министерства экономического развития Российской Федерации от 09 января 2018 г. № 10 «Об утверждении Требований к описанию и отображению в документах территориального планирования объектов федерального значения, объектов регионального значения, объектов местного значения и о признании утратившим силу приказа Министерства экономического развития Российской Федерации от 7 декабря</p>
--	--

	<p>2016 года № 793»;</p> <p>Приказ Росреестра от 10.11.2020 № П/0412 «Об утверждении классификатора видов разрешенного использования земельных участков»;</p> <p>Приказ Министерства регионального развития Российской Федерации от 26 мая 2011 г. № 244 «Об утверждении Методических рекомендаций по разработке проекта генерального плана поселений и городских округов» и иных нормативных правовых актов в области регулирования градостроительной деятельности»;</p> <p>СП 42-101-2003 «Общие положения по проектированию и строительству газораспределительных систем из металлических и полиэтиленовых труб»;</p> <p>СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 "Санитарно-защитные зоны и санитарная классификация предприятий, сооружений и иных объектов" (утв. постановлением Главного государственного санитарного врача РФ от 25 сентября 2007 г. N 74);</p> <p>Свод правил СП 124.13330.2012 «СНиП 41-02-2003 «Тепловые сети»»;</p> <p>Свод правил СП 31.13330.2012 «Актуализированная редакция СНиП 2.04.02-84* «Водоснабжение. Наружные сети и сооружения»»;</p> <p>СП 32.13330.2018 «СНиП 2.04.03-85 Канализация. Наружные сети и сооружения», утв. приказом Министерства строительства и жилищно-коммунального хозяйства РФ от 25 декабря 2018 г. N 860/пр;</p> <p>«Инструкция по проектированию городских электрических сетей. РД 34.20.185-94» (утв. Министерства Энергетики Российской Федерации 07.07.1994, РАО «ЕЭС России» 31.05.1994) (с изм. от 29.06.1999);</p> <p>СО 153-34.48.519-2002 «Правила проектирования, строительства и эксплуатации волоконно-оптических линий связи на воздушных линиях электропередачи напряжениям 0.4-35 кВ»;</p> <p>СанПиН 2.1.4.1110-02 «Зоны санитарной охраны источников водоснабжения и водопроводов питьевого назначения» (с изменениями и дополнениями);</p> <p>СП 36.13330.2012 «СНиП 2.05.06-85*. Магистральные трубопроводы» (с изменениями и дополнениями);</p> <p>СП 284.1325800.2016 «Трубопроводы промысловые для нефти и газа. Правила проектирования и производства работ»;</p> <p>Правила охраны магистральных трубопроводов утв. постановлением Федерального горного и промышленного надзора России от 24 апреля 1992 г. N 9) (утв. Заместителем Министра топлива и энергетики 29 апреля 1992 г.) (в редакции постановления Федерального горного и промышленного надзора России от 23 ноября 1994 г. N 61 (с изменениями и дополнениями);</p> <p>Указ Президента РФ от 13 ноября 2012 г. N 1522 "О создании комплексной системы экстренного оповещения населения об угрозе возникновения или о возникновении чрезвычайных ситуаций";</p> <p>ГОСТ Р 22.2.10-2016 Безопасность в чрезвычайных ситуациях. Порядок обоснования и учета мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению чрезвычайных</p>
--	--

		<p>ситуаций природного и техногенного характера при разработке документов территориального планирования (утв. приказом Федерального агентства по техническому регулированию и метрологии от 29 июня 2016 г. N 727-с);</p> <p>СП165.1325800.2014 «Инженерно-технические мероприятия по гражданской обороне» Актуализированная редакция СНиП 2.01.51-90», утв. приказом Министерства строительства Российской Федерации от 12 ноября 2014 г. N 705/пр</p>
2.3	Картографические материалы	<p>1. Картографические материалы Единой электронной картографической основы Российской Федерации и Республики Татарстан, включающие:</p> <p>цифровые топографические и иные карты открытого пользования масштаба 1:10000 (при отсутствии карт масштаба 1:10000 допускается использование карт масштаба 1:25000);</p> <p>ортофотопланы масштаба 1:10000;</p> <p>ортофотопланы масштаба 1:2000 (для территорий населенных пунктов);</p> <p>2. Картографические материалы действующих схем территориального планирования Республики Татарстан, Бугульминского муниципального района Республики Татарстан, генерального плана муниципального образования «город Бугульма» Бугульминского муниципального района Республики Татарстан представленные в векторной и растровой форме;</p> <p>3. Дополнительные тематические карты</p>
2.4	Сведения Единого государственного реестра недвижимости	<p>Кадастровые планы территорий кадастровых кварталов в границах муниципального образования «город Бугульма» Бугульминского муниципального района Республики Татарстан, содержащие информацию о внесенных в Единый государственный реестр недвижимости сведениях о:</p> <p>границах поселений муниципального района Республики Татарстан;</p> <p>границах населенных пунктов, входящих в состав поселений муниципального района Республики Татарстан;</p> <p>земельных участках;</p> <p>объектах капитального строительства;</p> <p>зонах с особыми условиями использования территорий;</p> <p>особо охраняемых природных территориях;</p> <p>границах лесничеств;</p> <p>иных территориях и зонах в соответствии с частью 8 статьи 23 Градостроительного кодекса Российской Федерации;</p>
2.5	Сведения информационных ресурсов	<p>1. Сведения об ограничениях использования территории, содержащиеся в федеральной государственной информационной системе территориального планирования и информационных ресурсах органов исполнительной власти Республики Татарстан;</p> <p>2. Сведения о недропользовании, водных объектах, лесоустройстве, содержащиеся в информационных ресурсах органов исполнительной власти Российской Федерации и Республики Татарстан</p>

2.6	Основные характеристики территории поселения муниципального района Республики Татарстан	муниципальное образование «город Бугульма» Бугульминского муниципального района Республики Татарстан. Населенные пункты, входящие в состав поселения: г. Бугульма; Численность населения: 80345 человек (по состоянию на 2023 год); Площадь территории муниципального образования: 4497,36 га;
2.7	Дополнительные исходные данные необходимые для разработки проекта генерального плана	1. Заполненная анкетная форма исходных данных для разработки проекта генерального плана; 2. Фактические границы кладбищ, расположенных на территории муниципального образования «город Бугульма» Бугульминского муниципального района Республики Татарстан, с указанием поворотных точек и их координат; 3. Фактические границы садовых обществ или огороднических некоммерческих товариществ, расположенных на территории муниципального образования «город Бугульма» Бугульминского муниципального района Республики Татарстан, с указанием поворотных точек и их координат; 4. Картографическая основа масштаба 1:10000, не содержащая сведения, отнесенные к государственной тайне на территорию муниципального образования «город Бугульма» Бугульминского муниципального района Республики Татарстан; 4. Иная информация, необходимая для разработки проекта генерального плана.
2.8	Порядок предоставления исходных данных для разработки проекта генерального плана	1. Исполнитель самостоятельно осуществляет сбор исходных данных для разработки проекта генерального плана. Заказчик оказывает содействие в получении необходимых исходных данных для разработки проекта генерального плана, находящихся в распоряжении третьих лиц; 2. Заказчик предоставляет Исполнителю исходные данные, находящиеся в его распоряжении, в течение 10 календарных дней с момента поступления запроса от Исполнителя о предоставлении исходных данных
3	Требования к содержанию работы	
3.1	Основные требования к порядку подготовки проекта генерального плана	Подготовка проекта генерального плана либо внесения изменений в генеральный план осуществляется с учетом статьи 24 Градостроительного кодекса Российской Федерации соответственно
3.2	Расчетные периоды (этапы) разработки проекта генерального плана	Работы необходимо выполнить в 3 этапа (начало выполнения последующего этапа возможно исключительно после принятия Заказчиком предыдущего этапа): 1 этап. Разработка проекта генерального плана Продолжительность 120 календарных дней , включает в себя: 1) Сбор, систематизация исходных данных и материалов. Анализ современного использования и комплексная оценка территории. – 35 календарных дней . 2) Разработка проекта генерального плана в составе положения о территориальном планировании и карт, входящие в состав проекта генерального плана, материалов по обоснованию проекта генерального плана. Сдача на согласование Заказчику проекта генерального плана. Подготовка описаний местоположения границ населенных пунктов. – 80 календарных дней . 3) Предварительная проверка описаний местоположения границ

		<p>населенных пунктов в Росреестре на соответствие требованиям об отсутствии пересечений границ. Передача заказчику результатов проверки в Росреестре. В случае получения отрицательного результата проверки, необходимо устранить замечания Росреестра и повторить процедуру проверки - 5 календарных дней</p> <p>2 этап. Согласование проекта генерального плана. Продолжительность 100 календарных дней, включает в себя:</p> <p>1) Согласование проекта генерального плана с федеральными органами исполнительной власти, в соответствии с Постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан №310 от 17 апреля 2012 года «Об утверждении порядка рассмотрения проектов схем территориального планирования двух и более субъектов Российской Федерации, проектов схем территориального планирования субъектов Российской Федерации, имеющих общую границу с Республикой Татарстан, проектов документов территориального планирования муниципальных образований Республики Татарстан и подготовки на них заключений», органами местного самоуправления. Доработка проекта генерального плана в соответствии с замечаниями. – 60 календарных дней.</p> <p>2) Проведение публичных слушаний или общественных обсуждений по проекту генерального плана. Доработка проекта генерального плана по итогам публичных слушаний или общественных обсуждений. – 40 календарных дней.</p> <p>3 этап. Утверждение проекта генерального плана. Продолжительность 15 календарных дней, включает в себя:</p> <p>1) Утверждение проекта генерального плана – 10 календарных дней.</p> <p>2) Сдача Заказчику утвержденного проекта генерального плана, в том числе описаний местоположения границ населенных пунктов для передачи в орган регистрации прав сведений о границах населенных пунктов (в том числе границах образуемых населенных пунктов), входящих в состав поселения, которые должны содержать графическое описание местоположения границ населенных пунктов, перечень координат характерных точек этих границ в системе координат, используемой для ведения Единого государственного реестра недвижимости (далее –ЕГРН). Внесение сведений о границах населенных пунктов в ЕГРН – 5 календарных дней.</p>
3.3	Сбор, систематизация исходных данных для разработки проекта генерального плана	Исходная информация, использованная для разработки проекта генерального плана, подлежит передаче Заказчику на электронном носителе с приложением копий всех документов
3.4	Положение о территориальном планировании и карты, входящие в состав проекта генерального плана	Положение о территориальном планировании и карты, входящие в состав проекта генерального плана, разрабатываются в соответствии со статьей 23 Градостроительного кодекса Российской Федерации, Приложением №1 и Приложением №3 к данному техническому заданию соответственно.
3.5	Материалы по обоснованию проекта генерального плана	Материалы по обоснованию проекта генерального плана в текстовой форме и в виде карт разрабатываются в соответствии со статьей 23 Градостроительного кодекса Российской Федерации, Приложением №2 и Приложением №3 к данному техническому заданию соответственно.

<p>3.6</p>	<p>Требования к формату представления материалов проекта генерального плана для передачи Заказчику</p>	<p>1. В положение о территориальном планировании в составе проекта генерального плана, а также материалах по обоснованию проекта генерального плана в текстовой форме за единицу измерения площади земель принимается гектар (округление значений осуществляется с точностью до четырех знаков после запятой), на картах, входящих в состав проекта генерального плана, а также материалы по обоснованию проекта генерального плана, площадь земель указывается в кв.м.</p> <p>2. Положение о территориальном планировании в составе проекта генерального плана, а также материалы по обоснованию проекта генерального плана в текстовой форме разрабатываются на стандартных листах формата А4 (210 x 297 мм) с применением текстового редактора Microsoft Word в формате *.doc или другом, совместимом с ним формате с использованием шрифта Times New Roman размером 14 (для оформления табличных материалов размером 12) через одинарный интервал и размером полей: 20 мм – левое; 15 мм – правое; 15 мм – верхнее; 15 мм – нижнее.;</p> <p>3. Импортированные в положение о территориальном планировании в составе проекта генерального плана, а также материалы по обоснованию проекта генерального плана в текстовой форме графические материалы должны быть представлены в виде растровых изображений в формате *.jpeg с разрешением не менее 300 dpi и иметь размер, кратный листу формат А4;</p> <p>4. Карты, входящие в состав проекта генерального плана и материалов по его обоснованию, в векторной модели данных: должны соответствовать требованиям, установленным приказом Министерства экономического развития Российской Федерации от 09 января 2018 г. № 10 «Об утверждении Требований к описанию и отображению в документах территориального планирования объектов федерального значения, объектов регионального значения, объектов местного значения и о признании утратившим силу приказа Министерства экономического развития Российской Федерации от 7 декабря 2016 года № 793»; должны иметь масштаб 1:10000 и размер, кратный листу формата А4; быть выполнены на картографической основе масштаба 1:10000, не содержащей сведения, отнесенные к государственной тайне; должны быть представлены в местной системе координат кадастрового округа 16 (МСК-16); должны иметь наименования и форматы, доступные для загрузки в федеральную государственную информационную систему территориального планирования (gml, sxf\rsc, mif\mid, shp\dbf);</p> <p>5. Копии карт, входящих в состав проекта генерального плана и материалов по его обоснованию, готовятся в растровом формате *.jpeg с разрешением не менее 300 dpi в масштабе 1:10000 и размером, кратным листу формата А4;</p> <p>6. Сведения о границах населенных пунктов (в том числе границах образуемых населенных пунктов), входящих в состав</p>
------------	--	---

		<p>муниципального образования «город Бугульма» Бугульминского муниципального района Республики Татарстан, являющиеся обязательным приложением к проекту генерального плана: должны соответствовать требованиям, установленным приказом Министерства экономического развития Российской Федерации от 23 ноября 2018 г. № 650 «Об установлении формы графического описания местоположения границ населенных пунктов, территориальных зон, особо охраняемых природных территорий, зон с особыми условиями использования территории, формы текстового описания местоположения границ населенных пунктов, территориальных зон, требований к точности определения координат характерных точек границ населенных пунктов, территориальных зон, особо охраняемых природных территорий, зон с особыми условиями использования территории, формату электронного документа, содержащего сведения о границах населенных пунктов, территориальных зон, особо охраняемых природных территорий, зон с особыми условиями использования территории, и о признании утратившими силу приказов Министерства экономического развития Российской Федерации от 23 марта 2016 года № 163 и от 4 мая 2018 года № 236» (по тексту - описание местоположения границ населенных пунктов); должны быть представлены в текстовой форме в формате *.pdf, а также в форме электронных XML-документов в соответствии с форматом, используемым при внесении в Единый государственный реестр недвижимости сведений о границах населенных пунктов (в том числе границах образуемых населенных пунктов), входящих в состав муниципального образования «город Бугульма» Бугульминского муниципального района Республики Татарстан, в порядке межведомственного информационного взаимодействия</p>
3.7	<p>Согласование проекта генерального плана, проведение публичных слушаний или общественных обсуждений. Доработка проекта генерального плана</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Исполнитель передает Заказчику, подготовленный проект генерального плана и материалы по его обоснованию в электронном формате, необходимом для размещения в федеральной государственной информационной системе территориального планирования; 2. Заказчик при содействии Исполнителя размещает проект Генерального плана и материалы по его обоснованию в федеральной государственной информационной системе территориального планирования в соответствии с постановлением Правительства Российской Федерации от 12 апреля 2012 г. № 289 «О федеральной государственной информационной системе территориального планирования» Заказчиком при содействии Исполнителя в объеме и составе, соответствующем статье 23 Градостроительного кодекса Российской Федерации. Размещаемые документы должны быть подписаны усиленной квалифицированной электронной подписью; 3. Исполнитель передает Заказчику демонстрационные материалы для проведения общественных обсуждений или публичных слушаний по проекту генерального плана, в том числе слайдовую презентацию (в случае необходимости, по решению Заказчика); 4. Исполнитель участвует в процессе общественных

		<p>обсуждений или публичных слушаний по проекту генерального плана (в случае необходимости, по решению Заказчика);</p> <p>5. Исполнитель устраняет замечания с учетом сводного заключения, поступившего от Кабинета Министров Республики Татарстан, результатов общественных обсуждений или публичных слушаний и подготавливает окончательную редакцию проекта генерального плана;</p> <p>6. Исполнитель сопровождает проект генерального плана в процессе его утверждения;</p>
3.8	<p>Мероприятия, проводимые после утверждения проекта генерального плана</p>	<p>1. Исполнитель формирует необходимый пакет документов с описанием местоположения границ населенных пунктов в составе и формате, требуемом для внесения Заказчиком сведений о границах населенных пунктов (в том числе границах образуемых населенных пунктов), входящих в состав муниципального образования «город Бугульма» Бугульминского муниципального района Республики Татарстан, в Единый государственный реестр недвижимости;</p> <p>2. Исполнитель передает Заказчику материалы генерального плана (положение о территориальном планировании, карты, входящие в состав генерального плана, сведения о границах населенных пунктов (в том числе границах образуемых населенных пунктов), входящих в состав муниципального образования «город Бугульма» Бугульминского муниципального района Республики Татарстан), а также материалы по обоснованию генерального плана в текстовой форме и в виде карт, в электронной форме на компакт – дисках (CD, DVD) в 2 экземплярах с учетом следующих требований:</p> <p>Генеральный план и материалы по его обоснованию оформляются как в режиме для открытого доступа, так и режиме «Для служебного пользования» (в случае необходимости), в том числе карты, входящие в состав Генерального плана и материалов по их обоснованию, выполняются в растровой и векторной модели данных;</p> <p>при наличии сведений, составляющих государственную тайну, Генеральный план и материалы по их обоснованию оформляются в режиме «С» («Секретно») или «СС» («Совершенно секретно»), при наличии необходимых оснований. При этом карты, входящие в состав Генерального плана и материалов по их обоснованию, с грифом «С» и (или) «СС» выполняются в растровом и векторном видах с соблюдением законодательства о государственной тайне;</p> <p>3. Исполнитель передает Заказчику положение о территориальном планировании и карты, входящие в состав проекта генерального плана, а также материалы по его обоснованию в текстовой форме и в виде карт на бумажном носителе в виде томов (книг) в двух экземплярах;</p> <p>4. Исполнитель передает Заказчику положение о территориальном планировании и карты, входящие в состав проекта генерального плана, а также материалы по его обоснованию в текстовой форме и в виде карт в векторной модели данных в двух экземплярах;</p> <p>5. Исполнитель передает Заказчику картографическую основу масштаба 1:10000 в векторной модели данных, использованную для разработки проекта генерального плана, не содержащую сведения, отнесенные к государственной тайне в двух экземплярах;</p> <p>6. Дополнительно по результатам выполнения работ Исполнитель представляет Заказчику:</p> <p>сопроводительное письмо о завершении работ;</p> <p>два экземпляра акта сдачи-приемки работ;</p>

		<p>7. Заказчик в течение 14 (четырнадцати) рабочих дней с момента получения всех документов и материалов, указанных в пункте 3.8 настоящего технического задания, рассматривает результаты работ и принимает решение о приемке работ либо формулирует обоснованные требования к доработке, если работы выполнены Исполнителем не полностью. В этом случае Исполнитель осуществляет доработку материалов в рамках настоящего технического задания за свой счет</p>
3.9	Гарантийные обязательства	<p>1. Срок действия гарантийных обязательств – 3 года со дня подписания итогового акта сдачи-приемки работ. 2. Исполнитель в течение всего периода действия гарантийных обязательств обязан хранить на своих носителях материалы, сданные Заказчику, и другие необходимые данные, сформированные в ходе выполнения работ</p>

РУКОВОДИТЕЛЬ ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО
КОМИТЕТА БУГУЛЬМИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ул.Гафиятуллина,7, г. Бугульма,423234

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БӨГЕЛМӘ МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫ БАШКАРМА
КОМИТЕТЫ ЖИТӘКЧЕСЕ
Гафиятулин ур., 7, Бөгелмә шәһәре, 423234

Телефон: (85594) 4-36-22; факс: (85594) 4-19-10; e-mail: ispolkom.bugulma@tatar.ru; www.bugulma.tatarstan.ru

06.10.2022 № 5336/22-АГ

На № _____ от _____

Директору ООО «КонТраст»
Ибрагимову Р.В.

Уважаемый Рамиль Васильевич!

В рамках разработки проекта генерального плана МО г. Бугульмы Бугульминского муниципального района Республики Татарстан, сообщаю, что на территории городского поселения находятся:

1) 3 действующих кладбища:

Характеристика кладбищ МО «г. Бугульма»

Место положение	Кадастровый номер	Территория, га	Тип кладбища	Заполненность, %	Функциональность	Незаполненная территория, га
МО «г. Бугульма»	ЗУ 16:46:020101:59	7,23	общественное	95	действующее	0,36
МО «г. Бугульма»	ЗУ 16:46:010108:163	11,70	общественное	100	недействующее	-
МО «г. Бугульма»	X Y	9,23	общественное	89	действующее	1,02
	337647,45 2350479,40					
	337550,25 2350438,24					
	337519,19 2350425,23					
	337512,21 2350420,51					
	337476,81 2350293,95					
	337474,56 2350292,15					
	337418,60 2350247,29					
	337526,77 2350129,18					
	337552,51 2350153,21					
	337553,98 2350154,59					
	337554,36 2350161,08					
	337553,67 2350165,69					
	337554,08 2350170,00					
	337563,77 2350175,45					
	337568,03 2350177,71					
	337574,56 2350181,16					
337578,17 2350185,72						
337593,10 2350190,93						
337600,57 2350193,05						
337648,33 2350209,75						

Место положение	Кадастровый номер	Территория, га	Тип кладбища	Заполненность, %	Функциональность	Незаполненная территория, га
	337656,34 2350212,44					
	337718,82 2350255,12					
	337740,57 2350280,67					
	337744,01 2350284,71					
	337796,33 2350326,18					
	337813,08 2350339,91					
	337830,79 2350359,85					
	337865,47 2350398,88					
	337875,76 2350414,37					
	337861,48 2350438,06					
	337837,56 2350471,97					
	337823,34 2350498,54					
	337794,33 2350537,18					
	337787,44 2350533,06					
	337693,82 2350497,18					
	337647,45 2350479,40					
Всего по поселению		28,16				1,38

2) 57 садовых товариществ:

- СНТ «Кормовик», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:010408;
- СНТ «Радуга», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:010208;
- СНТ «Восход», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:010508;
- СНТ «Восток», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:010308;
- СНТ «Проектант-1», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:010308;
- СНТ «Проектант-2», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:011408;
- СНТ «Мичуринец», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:010608;
- СНТ «Старт», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:010808;
- СНТ «Снабженец», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:010708;
- СНТ «Автомобилист», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:011208;
- СНТ «Строитель - 1», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:011008;
- СНТ «Дорожник», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:011308;
- СНТ «Садовый», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:011108;
- СНТ «Коммунальник», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:010501;
- СНТ «Зернышко», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:010401;
- СНТ «Энергетик-1», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:010301;
- СНТ «Мелиоратор», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:010201;
- СНТ «Юность», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:010601;

СНТ «Планета», расположено в части кадастрового квартала 16:46:010701;
СНТ «Заря», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:020401;
СНТ «Нефтепроводчик», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:020301;
СНТ «Спутник», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:020201;
СНТ «Любитель», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:020203;
СНТ «Культура», расположено в границах кадастрового квартала 16:13:020610;
СНТ «Учитель», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:040603;
СНТ «Строитель», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:040503;
СНТ «Энергетик-2», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:040203;
СНТ «Дружба-3», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:040403;
СНТ «Ромашка», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:040303;
СНТ «Динамо», расположено в границах кадастрового квартала 16:13:040710;
СНТ «Ивушка», расположено в границах кадастрового квартала 16:13:040702;
СНТ «Железнодорожник», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:080206;
СНТ «Пишевик», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:080506;
СНТ «Космос», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:080304;
СНТ «Геофизик», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:080204;
СНТ «Локомотив», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:080404;
СНТ «ст. Бугульма», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:080306;
СНТ «Железнодорожник-3», расположено в границах кадастрового квартала
16:46:080706;
СНТ «Южный», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:070203;
СНТ «Пламя», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:070204;
СНТ «Факел», расположено в части кадастрового квартала 16:46:070104;
СНТ «Дружба-2», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:060207;
СНТ «Вишенка», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:060307;
СНТ «Кедр», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:060308;
СНТ «Зорька», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:060408;
СНТ «Луч», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:060508;
СНТ «Труд», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:060608;
СНТ «Вымпел», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:060208;
СНТ «Рассвет», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:060908;
СНТ «Сосновое», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:061008;
СНТ «Бугульминка», расположено в границах кадастрового квартала 16:13:040703;
СНТ «Мебельщик», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:060808;

СНТ «Швейник», расположено в границах кадастрового квартала 16:46:060708;
СНТ «Ветеран», расположено в границах кадастрового квартала 16:13:090518;
СНТ «Флора», расположено в границах кадастрового квартала 16:13:040704;
СНТ «Механизатор» и «Янтарь», расположено в границах кадастрового квартала
16:13:090516

А.М.Гершиков

Лист согласования к документу № 5336/22-АГ от 06.10.2022
Инициатор согласования: Цокур А.В. Начальник отдела архитектуры и градостроительства
Согласование инициировано: 05.10.2022 14:51

Лист согласования		Тип согласования: последовательное		
№	ФИО	Срок согласования	Результат согласования	Замечания
1	Журкина Л.М.		Согласовано 05.10.2022 - 15:59	-
2	Гарафутдинов В.В.		Согласовано 05.10.2022 - 17:28	-
3	Эркенова Д.Г.		Согласовано 06.10.2022 - 06:37	-
4	Гершиков А.М.		 Подписано 06.10.2022 - 10:36	-

Лекаревой Л.Р.
в работу

Ибрагимов Р.В.
617-РИ от 11.10.2023

РЕКВИЗИТЫ ДОКУМЕНТА	
<p>Вх. № 617 от 11.10.2023 Кому: Ибрагимов Р.В. (ООО "КонТраст") Исх. № 6662/ТЗ-3-5 от 11.10.2023 От кого: Суржко Н.В. (Министерство по делам гражданской обороны и чрезвычайным ситуациям Республики Татарстан) Исходные данные для обоснования и учета мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению ЧС природного и техногенного характера в составе документов территориального планирования.</p>	

ПЕРЕЧЕНЬ РЕЗОЛЮЦИЙ НА ДОКУМЕНТ

Ибрагимов Р.В. (617-РИ от 11.10.2023):
Лекаревой Л.Р. - в работу

**Данный документ содержит гриф
«Для служебного пользования»,
«Конфиденциально»**

В связи с тем, что в системе электронного документооборота
обрабатывается только открытая информация, документ
будет доставлен Вам на бумажном носителе

ПУБЛИЧНО-ПРАВОВАЯ КОМПАНИЯ
«РОСКАДАСТР»
(ПНК «Роскадастр»)

ФИЛИАЛ ПУБЛИЧНО-ПРАВОВОЙ КОМПАНИИ
«РОСКАДАСТР» ПО РЕСПУБЛИКЕ ТАТАРСТАН
Владимира Кулагина ул., д.1, г. Казань, 420054
тел. +7 (843) 514-90-77, 255-24-00, 255-25-98,
факс (843) 533-18-31
e-mail: filial@16.kadastr.ru
ОКПО 80395082, ОГРН 1227700700633
ИНН/КПП 7708410783/168443001

Директору
ООО «КонТраст»

Ибрагимову Р.В.

a.hannanova@contrast.bz

04.12.2023 № 10860-15

На № _____ от _____

О предоставлении информации

Уважаемый Рамиль Васильевич!

В соответствии с договором от 08.09.2023 г. № 23-1684-Д/0814 информируем, что в результате сопоставления границ населенного пункта г. Бугульма (xml-документ MapPlan_c02a30ac-c286-4863-8c5a-d79b1fd2ab6e.xml) муниципального образования «город Бугульма» Республики Татарстан со сведениями Федеральной государственной информационной системы ведения единого государственного реестра недвижимости (далее - ФГИС ЕГРН) пересечения с границами муниципальных образований, населенных пунктов, территориальных зон, лесничеств и земельных участков, кроме земельных участков, указанных в заключении кадастрового инженера, не выявлены.

В результате сопоставления границы населенного пункта д. Нариман (xml-документ MapPlan_520d914c-5910-46ad-bc58-112fbef03fcf.xml) Шереметьевского сельского поселения Нижнекамского муниципального района Республики Татарстан со сведениями ФГИС ЕГРН, пересечения с границами муниципальных образований, населенных пунктов, территориальных зон и земельных участков, кроме земельных участков, указанных в заключении кадастрового инженера, не выявлены.

Также сообщаем, что в результате сопоставления границы населенного пункта д. Нариман (xml-документ MapPlan_520d914c-5910-46ad-bc58-112fbef03fcf.xml), Шереметьевского сельского поселения Нижнекамского муниципального района Республики Татарстан со сведениями ФГИС ЕГРН было выявлено пересечение с границами Заинского лесничества с реестровым номером 16:00- 6.3580. Однако в настоящее время, согласно Федеральному Закону от 13.07.2015 г. № 218-ФЗ «О государственной регистрации недвижимости» если при внесении в реестр границ сведений о местоположении границ населенного пункта органом регистрации прав выявлено пересечение таких границ с границами лесничества, сведения о местоположении границ которого содержатся в Едином государственном реестре недвижимости, орган регистрации прав в течение пяти рабочих дней со дня выявления указанного пересечения вносит изменения в

сведения о местоположении границ лесничества в соответствии с описанием местоположения границ населенного пункта в целях приведения этих сведений в соответствие с описанием местоположения границ населенного пункта.

XML — документы, подготовленные в отношении вышеуказанных населенных пунктов, соответствуют требованиям, установленным Приказом Росреестра от 01.08.2014 г. №П/369 «О реализации информационного взаимодействия при ведении ГКН в электронном виде».

В случае утверждения Генерального плана вышеуказанных сельских поселений в xml-документах «BoundTOGKN_*.xml» и «MapPlan_*.xml» в элементе «Документы» необходимо указать сведения о решении об утверждении Генерального плана данного сельского поселения.

Одновременно сообщаем, что в соответствии с Законом Республики Татарстан от 28.07.2004 г. № 45-ЗРТ «О местном самоуправлении в Республике Татарстан» на территории Республики Татарстан решения об утверждении генеральных планов сельских поселений должны приниматься органами местного самоуправления соответствующих муниципальных районов.

Согласно разъяснениям, направленным филиалом ФГБУ «ФКП Росреестра» по Республике Татарстан (с 01.01.2023 г. филиал ППК «Роскадастр» по Республике Татарстан) в органы местного самоуправления письмом от 03.02.2022г. № 424э-15, орган государственной власти или орган местного самоуправления, принявший решение об утверждении либо о внесении изменений в описание местоположения границ соответствующих территорий, границ и зон, и направившего соответствующие электронные документы в орган регистрации прав, должен подписывать своей усиленной квалифицированной электронной подписью все файлы, находящиеся в zip-архиве. Таким образом, при направлении документов в порядке информационного взаимодействия в целях внесения в ЕГРН границ, зон и территорий необходимо подписывать все файлы, включаемые в zip-архив.

В случае если документы не будут подписаны соответствующим образом филиалом ППК «Роскадастр» по Республике Татарстан, в соответствии с пунктом 3 части 2 статьи 34 Закона о регистрации будут направляться уведомления о невозможности внесения сведений.

Для внесения в ЕГРН изменений в сведения о границах населенных пунктов в xml-документах необходимо указывать реестровые номера объектов реестра границ.

Информация о реестровых номерах объектов реестра границ, присвоенных во ФГИС ЕГРН, размещена на сайте филиала goskadastr.tatarstan.ru в разделе «Деятельность» во вкладке «Сведения об объектах землеустройства и охранных зонах». Просим использовать данную информацию для подготовки документов для внесения в ЕГРН объектов реестра границ.

Заместитель директора

А.Н. Амброва
(843) 514-90-77, IP-2232

А.И. Парамонов